॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಅನುದೀಪನೀಪಾಠ

೧. ಚಿತ್ತಸಙ್ಗಹಅನುದೀಪನಾ

ಅನನ್ತಞ್ಞಾಣಂ ನತ್ವಾನ, ಲೋಕಾಲೋಕಕರಂ ಜಿನಂ।
ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ಪರಮತ್ಥ-ದೀಪನಿಯಾ ನುದೀಪನಿಂ॥

[ತತ್ಥ, ಲೋಕಾಲೋಕಕರನ್ತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಂ ಚತುಸ್ಸಚ್ಚಧಮ್ಮದೇಸನಾಲೋಕಕಾರಕಂ। ಪರಮತ್ಥದೀಪನೀತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದುವಿಧೋ ಪಧಾನತ್ಥೋಚ ಪರಿಯಾಯತ್ಥೋಚ। ತತ್ಥ ಪಧಾನತ್ಥೋ ಪರಮತ್ಥೋನಾಮ, ಪಧಾನತ್ಥೋತಿಚ ಪದವಾಕ್ಯಾನಂ ಮುಖ್ಯತ್ಥೋ ಉಜುಕತ್ಥೋ। ಪರಿಯಾಯತ್ಥೋಪಿ ಕೋಚಿ, ಯುತ್ತರೂಪೋ ಅತ್ಥೋ ಪರಮತ್ಥೋ ಯೇವ। ಪರಮತ್ಥಂದೀಪೇತಿಪಕಾಸೇತೀತಿಪರಮತ್ಥದೀಪನೀ]। ತಂಪರ ಮತ್ಥದೀಪನಿಂಕರೋನ್ತೋಆಚರಿಯೋ ಪಥಮಂತಾವ ಬುದ್ಧಸ್ಸಭಗವತೋ ಪಣಾಮಂಕರೋತಿ “ಉದಯಾಯಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿನಾ।

ತತ್ಥ “ಉದಯಾ”ತಿ ಉದಯತೋಉಗ್ಗಮನತೋ। “ಯಸ್ಸಾ”ತಿ ಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಮಹಾಸೂರಸ್ಸ। “ಏಕಸ್ಸಾ”ತಿ ಅದುತೀಯಸ್ಸ, ಅಸದಿ ಸಸ್ಸವಾ । “ಸದ್ಧಮ್ಮರಂಸಿಜಾಲಿನೋ”ತಿ ಏತ್ಥಸದ್ಧಮ್ಮೋತಿಸತ್ಥುಸಾ ಸನಧಮ್ಮೋವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥಚ ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಖಾತೋ ದೇಸನಾಸದ್ಧಮ್ಮೋಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸದ್ಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಂರಂಸಿಜಾಲಂಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಸದ್ಧಮ್ಮರಂಸಿಜಾಲೀ। ತಸ್ಸಸದ್ಧಮ್ಮರಂಸಿಜಾಲಿನೋ। “ಪಬುಜ್ಝಿಂಸೂ”ತಿ ವಿಕಸಿಂಸು, ಚತುಸ್ಸಚ್ಚಞ್ಞಾಣವಿಕಾಸಂತಞ್ಞಾಣಸಮ್ಫುಲ್ಲಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। “ಜನಮ್ಬುಜಾ”ತಿ ಜನಸಙ್ಖಾತಾಅಮ್ಬುಜಾ। ತತ್ಥಜನಾನಾಮ ಇಧಬೋಧನೇಯ್ಯಸತ್ತಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಯೇಸಬ್ಬಞ್ಞುದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಚತುಸ್ಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮಂ ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಮ್ಬುಜಾತಿಪದುಮಾ। “ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತೇಮಹಾಸರೇತಿ” ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತ ಸಙ್ಖಾತೇ ಜನಮ್ಬುಜಮಹಾಸರೇ। ತತ್ಥ ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತಂ ನಾಮದಸಸಹಸ್ಸ ಚಕ್ಕವಾಳಂ, ಯಂ ಏಕಂ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯತ್ಥ ಚ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಬುದ್ಧಭಾವತ್ಥಾಯ ಪಥಮಮಹಾಭಿನೀಹಾರಕಾಲಾದೀಸು ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನಪಥವಿಕಮ್ಪನಾದೀನಿಪವತ್ತನ್ತಿ। ಯತ್ಥಚವಸನ್ತಾದೇವಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಬುದ್ಧಪರಿಸಾಹೋನ್ತಿ। ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತೇಮಹಾಸರೇಯಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸ ಸದ್ಧಮ್ಮರಂಸಿಜಾಲಿನೋ ಮಹಾಸೂರಸ್ಸ ಉದಯಾ ತಸ್ಮಿಂ ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತೇ ಮಹಾಸರೇ ಜನಮ್ಬುಜಾಪಬುಜ್ಝಿಂಸೂತಿಯೋಜನಾ।

“ತಂ ಮಹಾಸೂರ”ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಮಹಾಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಂ। ಜನಮ್ಬುಜ ಸನ್ತಾನೇಸುಪವತ್ತಂ ಮಹನ್ತಂ ಮೋಹತಮಂನೂದತಿ ಅಪನೇತಿ, ಸದ್ಧಮ್ಮರಂಸಿಜಾಲಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೋ ಅನ್ತರಧಾಪೇತೀತಿ ಮಹಾಮೋಹತಮೋನುದೋ। ತಂ “ಮಹಾಮೋಹತಮೋನುದಂ”।

ಏವಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸಪಣಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಇಚ್ಛಿತಂ ಪಣಾಮಪ್ಪಯೋಜನಂ ಪರಿಣಾಮೇನ್ತೋ “ಸಞ್ಜಾತ”ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಸೋಮಹಾಸೂರೋಮಯ್ಹಂ ಹದಯೇ ಸಞ್ಜಾತಂ ತಮೋಖನ್ಧಂ ಪನೂದತ”ನ್ತಿಯೋಜನಾ। ತತ್ಥ “ಸಞ್ಜಾತ”ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠುಜಾತಂ, ಅನಮತಗ್ಗೇಸಂಸಾರೇ ದಳ್ಹಂ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। “ತಮೋಖನ್ಧ”ನ್ತಿ ಮಹಾಮೋಹತಮೋಖನ್ಧಂ। ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸತಮೋಖನ್ಧಂ ವಾ। ಅನ್ತರಾಯಕರಾನಿ ಉಪಪೀಳಕೋಪಘಾತಕಕಮ್ಮಾನಿಪಿ ತಮೋಖನ್ಧೇ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಿ ಏವ। ತಥಾ ರೋಗಾದಯೋ ಅನ್ತರಾಯ ಧಮ್ಮಾಪಿ ತಮೋಜಾತಿಕಾಏವತಮೋತಮಪರಾಯನೋತಿಆದೀಸು। “ಪನೂದತ”ನ್ತಿ ಪನೂದತು, ಅಪನೇತು, ಅನ್ತರಧಾಪೇತು।

ಏವಂ ಸಪ್ಪಯೋಜನಂ ಪಣಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸನಿದಾನಂ ಗನ್ಥಪ್ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕರೋನ್ತೋ “ಪೋರಾಣಕೇಹೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ನಿದಾನಂ ನಾಮ ಗನ್ಥಪ್ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಆಸನ್ನಕಾರಣಂ। ಕತಥಂಪನತನ್ತಿ, ಸಾರತ್ಥಾಭಿಮಾನೀನಂ ಯಾಚನಞ್ಚಸಙ್ಗಹಸ್ಸವಿಪುಲತ್ಥತಾ ಚ।

ತತ್ಥ ದ್ವೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಸಕಾರಣಂ ಯಾಚನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪುನ ದ್ವೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಸಉಪಮಂವಿಪುಲತ್ಥತಂದಸ್ಸೇತಿ। “ತಸ್ಮಾ”ತಿಆದಿನಾ ಗನ್ಥಪ್ಪಕಾರ ಗನ್ಥಗುಣೇಹಿ ಸಹಗನ್ಥಪ್ಪಟಿಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ ಆದಿಗಾಥಾಯಂ “ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ ಪೋರಾಣಕೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ ವಣ್ಣಿತಾ ಬಹೂವಣ್ಣನಾ ಇಧಲೋಕಮ್ಹಿದಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಯೋಜನಾ। “ವಣ್ಣನಾ”ತಿ ಪೋರಾಣಟೀಕಾಯೋ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏವಞ್ಚಸತಿ ಕಸ್ಮಾ ಅಭಿನವಂ ವಣ್ಣನಂ ಯಾಚನ್ತೀತಿ। “ಯೇ ಸಾರತ್ಥಾಭಿಮಾನಿನೋ, ತೇ ತಾಹಿಬಹೂಹಿ ಪೋರಾಣವಣ್ಣನಾಹಿತುಟ್ಠಿಂ ನವಿನ್ದನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಯಾಚನ್ತೀ”ತಿಯೋಜನಾ। ಏತೇನ ಅಪ್ಪಸಾರತ್ಥಾ ಏವ ತಾಪೋರಾಣವಣ್ಣನಾಯೋತಿಪಿ ದೀಪೇತಿಯೇವ। ತತ್ಥ “ತುಟ್ಠಿ”ನ್ತಿ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಂ। ನವಿನ್ದನ್ತಿನಪಟಿಲಭನ್ತಿ। “ಯೇ”ತಿಯೇಜನಾ।

ಸಾರತ್ಥಮೇವ ಅಭಿಮಾನೇನ್ತಿ, ವಿಸೇಸೇನ ನನ್ದನ್ತಿಸೀಲೇನಾತಿ ಸಾರತ್ಥಾಭಿಮಾನಿನೋ। ತೇನವಿನ್ದನ್ತೀತಿಪುರಿಮೇನಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಪುನ “ತೇ”ತಿ ತಾಹಿ ತುಟ್ಠಿಂ ಅವಿನ್ದನ್ತಾ ತೇಜನಾ। “ಮ”ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ। “ಸಙ್ಗಮ್ಮಾ”ತಿ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪರಮತ್ಥಸ್ಸದೀಪನಂ ಯಾಚನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಿಸ್ಸಾಟೀಕಾಯ “ಪರಮತ್ಥದೀಪನೀ”ತಿ ನಾಮಂಪಿ ಸಿದ್ಧಂಹೋತಿ। “ಮಹಣ್ಣವೇ”ತಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ। “ರತನಾನೀ”ತಿ ಸುವಣ್ಣರಜತಾದೀನಿ ರತನಾನಿ। “ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ”ತಿ ಉದ್ಧಂ ಆಹರಿತ್ವಾ। “ಯಥಿಚ್ಛಕಂವೀ”ತಿಯಥಿಚ್ಛಿತಂಪಿ। ಯತ್ತಕಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತತ್ತಕಂವೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ದಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ”ತಿ ದದೇಯ್ಯುಂ। ಕಾಮಂ ದದನ್ತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಯ್ಯಾದಿವಚನಾನಂ ಅನುಮತಿ ಅತ್ಥೇಪವತ್ತನತೋ। “ನವತ್ತಬ್ಬಾವಊನತಾ”ತಿ ಮಹಣ್ಣವೇರತನಾನಂ ಊನತಾಹಾನಿತಾ ನವತ್ತಬ್ಬಾವ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಪರಿಮಾಣ ರತನಾಧಿಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ। ಯತೋ ಸೋ ಸಾಗರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಾನಂಧನರತನಾನಂ ಗೇಹಗಬ್ಭಸದಿಸತ್ತಾಸಾಗರೋತಿ ಹಿಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ।

“ತಥೇವೇತ್ಥಾ”ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥ ಸಙ್ಗಹೇತಥೇವ। “ವಿಪುಲತ್ಥಾ”ತಿ ಮಹನ್ತಾ ಅತ್ಥಾ। “ರತನೂಪಮಾ”ತಿ ಮಹಣ್ಣವೇ ರತನಸದಿಸಾ। “ಸತಕ್ಖತ್ತುಂಪೀ”ತಿ ಅನೇಕಸತವಾರಂಪಿ। “ವಣ್ಣೇಯ್ಯುಂ”ತಿ ಕಾಮಂವಣ್ಣೇನ್ತು। “ಪರಿಯಾದಿನ್ನಾ”ತಿ ಪರಿತೋ ಅನವಸೇಸತೋ ಆದಿನ್ನಾ ಗಹಿತಾ। ಪರಿಕ್ಖೀಣಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ನಹೇಸ್ಸರೇ”ತಿ ನಹೇಸ್ಸನ್ತಿ ನಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। “ತಸ್ಮಾ”ತಿ ಯಸ್ಮಾಚ ಯಾಚನ್ತಿ, ಯಸ್ಮಾಚ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಾನಹೇಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ। “ತಾಸುವಣ್ಣನಾಸೂ”ತಿ ತಾಸು ಪೋರಾಣಟೀಕಾಸು। “ವಣ್ಣನ”ನ್ತಿ ಅಭಿನವವಣ್ಣನಂ, ಅಭಿನವಟೀಕಂಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕೀದಿಸಂವಣ್ಣನಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಆಹ “ನಾನಾಸಾರತ್ಥ ಸಮ್ಪುಣ್ಣ”ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ “ಉತ್ತಾನಪದಬ್ಯಞ್ಜನ”ನ್ತಿ ಉತ್ತಾನಪದಞ್ಚ ಉತ್ತಾನವಾಕ್ಯಞ್ಚ। “ನಾತಿಸಙ್ಖೇಪವಿತ್ಥಾರ”ನ್ತಿ ನಾತಿಸಙ್ಖೇಪಂನಾತಿವಿತ್ಥಾರಞ್ಚ। ಮನ್ದಾ ಬುದ್ಧಿ ಯೇಸಂ ತೇ ಮನ್ದಬುದ್ಧಿನೋ। “ಮನ್ದಾ”ತಿ ಮುದುಕಾ। “ಬುದ್ಧೀ”ತಿ ಞಾಣಂ। ಮನ್ದಬುದ್ಧಿನೋ ಸೋತುಜನೇ ಪಬೋಧೇತಿ ವಿಕಾಸೇತಿ, ಞಾಣ ವಿಕಾಸಂಪಾಪೇತೀತಿ ಮನ್ದಬುದ್ಧಿಪ್ಪಬೋಧನಾ। “ಕರಿಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। “ತ”ನ್ತಿ ತಂವಣ್ಣನಂ। “ಪರಮತ್ಥೇಸುಪಾಟವತ್ಥಿನೋಸುಣನ್ತೂ”ತಿ ಯೋಜನಾ। ಪಟುನೋಭಾವೋಪಾಟವಂ। ಪಟುನೋತಿ ಬ್ಯತ್ತಸ್ಸಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ। ಪಾಟವೇನ ಅತ್ಥೋ ಯೇಸಂ ತೇ ಪಾಟವತ್ಥಿನೋ। ಇತಿಸದ್ದೋ ಪರಿಸಮಾಪನಜೋತಕೋ। ಸೋ ಹಿ ಗನ್ಥಾರಬ್ಭವಿಧಾನಸ್ಸ ಇಧಪರಿಸಮಾಪನಂ ಪರಿನಿಟ್ಠಾನಂ ಞಾಪೇತುಂ ಗನ್ಥಾರಬ್ಭವಾಕ್ಯಸ್ಸಪರಿಯನ್ತೇ ಯೋಜಿತೋ। ಅವಯವ ವಾಕ್ಯಾನಂ ಪಿಯೋಜೀಯತಿಯೇವ। ಏಸನಯೋಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಗನ್ಥಾರಬ್ಭಗಾಥಾವಣ್ಣನಾನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಏವಂ ಗನ್ಥಾರಬ್ಭವಿಧಾನಂ ಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಆದಿಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಸಙ್ಗಹ”ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಮ್ಬನ್ಧನ್ತಿ ಕಾರಣಫ್ಫಲಸಂಯೋಗಂ। ತತ್ಥ ಗಾಥಾಪವತ್ತನಂ ಕಾರಣಂ ನಾಮ। ಪಞ್ಚಪಿಣ್ಡತ್ಥ ದಸ್ಸನಂ ಫಲಂ ನಾಮ।

ಕಾರಣಪ್ಫಲಸಂಯೋಗೋ ಸಮ್ಬನ್ಧೋನಾಮ। "ಸಪ್ಪಯೋಜನೇ"ತಿ ಫಲಪ್ಪಯೋಜನಸಹಿತೇ। ಗನ್ಥೇನ ಅಭಿಧಾತಬ್ಬೋ ಕಥೇತಬ್ಬೋತಿ ಗನ್ಥಾಭಿಧೇಯ್ಯೋ। ನಿಪತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ನಿಪಚ್ಚಂ। ನಿಪಚ್ಚ ಕಿರಿಯಾ, ನಿಪಚ್ಚಾಕಾರೋ, ನಿಪಚ್ಚಕಾರಸ್ಸಕರಣನ್ತಿ ಸಮಾಸೋ। "ಸಾ"ತಿ ರತನತ್ತಯವನ್ದನಾ। ದಸ್ಸಿತಾತಿಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಅಭಿಹಿತಾ"ತಿ ಕಥಿತಾ। ಪಕಾಸಿತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಪಧಾನತ್ಥಭೂತಾ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಭೂತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ದುವಿಧೋಹಿ ಅತ್ಥೋವಚನತ್ಥೋ ಚ ಅಭಿಧಾನತ್ಥೋಚ। ತತ್ಥ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಗತೋ, ಪುರಿಸೋತಿ ವುತ್ತೇಗಚ್ಛತಿ ಪದೇನ ವುತ್ತೋ ಯೋಕೋಚಿ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಚನತ್ಥೋನಾಮ। ಪುರಿಸೋತಿ ಪದೇನದಸ್ಸಿತೋ ಪಧಾನತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥೋ ಅಭಿಧೇಯ್ಯತ್ಥೋ ನಾಮಾತಿ। "ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಾ"ತಿ।

> ತತ್ಥ ವುತ್ತಾಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಾ, ಚತುಧಾ ಪರಮತ್ಥತೋ।
> ಚಿತ್ತಂ ಚೇತಸಿಕಂ ರೂಪಂ, ನಿಬ್ಬಾನಮಿತಿ ಸಬ್ಬಥಾ॥ ತಿ

ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಾ। ಏವಂ ವುತ್ತತ್ತಾಯೇವಚ ತೇಚತ್ತಾರೋ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಾ ಏವ ಇಧಪಧಾನತ್ಥಭೂತಾತಿ ಚ, - ಪಧಾನತ್ಥಾಏವ ಇಧಗನ್ಥಾಭಿಧೇಯ್ಯ ಭಾವೇನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಚವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಕೇಚಿಪನವದೇಯ್ಯುಂ, ತೇಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಾ ಸಙ್ಗಹಪ್ಪಕರಣಂ ಪತ್ತಾ ವಿಸುಂ ಸಙ್ಗಹತ್ಥಾನಾಮಭವೇಯ್ಯುಂ, ನಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಾ ನಾಮ। ಇಧ ಚ ಸಙ್ಗಹತ್ಥಾ ಏವ ಅಭಿಧೇಯ್ಯಭಾವೇನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಅಭಿಧೇಯ್ಯೋ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥ ಸಙ್ಗಹಪ್ಪದೇನಾತಿ। ವುಚ್ಚತೇ। ತೇಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಾ ಸಙ್ಗಹಪ್ಪಕರಣಂ ಪತ್ತಾಪಿ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಾ ಏವನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ನ ವಿಸುಂ ಸಙ್ಗಹತ್ಥಾನಾಮ। ತತ್ಥ ವುತ್ತಾಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಾತಿಹಿ ವುತ್ತಂ, ನತುವುತ್ತಂ ತತ್ಥ ವುತ್ತಾಸಙ್ಗಹತ್ಥಾತಿ। ಏವಞ್ಚಸತಿ ಸಙ್ಗಹಿತಭಾವಮತ್ತಂ ವಿಸಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ। ತದೇವ ಇಧ ಅಭಿಧೇಯ್ಯೋ ನಾಮ ಸಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ "ಸಙ್ಗಹಿತಭಾವೋಪಿ ಅಭಿಧೇಯ್ಯೋ ಯೇವಾ"ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ "ಸಙ್ಗಹಿತಭಾವೋ"ತಿಚಿತ್ತಸಙ್ಗಹೋ, ಚೇತಸಿಕಸಙ್ಗಹೋತಿಆದಿನಾ ಸಙ್ಗಹಣಕಿರಿಯಾ। ಸಾ ಸಙ್ಗಹಿತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಞ್ಞಾ ನಹೋತಿ। ತೇಸ್ವೇವಧಮ್ಮೇಸುಸಙ್ಗಯ್ಹತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಸಙ್ಗಹಿತಭಾವೋಪಿ ಅಭಿಧೇಯ್ಯೋ ಯೇವಾ"ತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿತೇಹಿ ಅಞ್ಞಾನಹೋತಿ, ತೇ ಸ್ವೇವ ಸಙ್ಗಯ್ಹತಿ। ಸಾಪನ ಗನ್ಥಸ್ಸಪಧಾನತ್ಥೋ ನಹೋತಿ। ಇಧ ಚ ಪಧಾನತ್ಥೋವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ವುತ್ತಂ "ತಂನಸುನ್ದರ"ನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ನಸುನ್ದರನ್ತಿ ಆಹ "ನಹಿಸೋ"ತಿಆದಿಂ। ಏತ್ಥಚಹಿಸದ್ದೋ ಇಮಸ್ಸ ವಾಕ್ಯಸ್ಸಹೇತುವಾಕ್ಯಭಾವಂ ಜೋತೇತಿ। ಏಸನಯೋಪರತ್ಥಪಿ। "ಇತೋಪಟ್ಠಾಯ ಚಾ"ತಿಆದಿ ಗನ್ಥ ಗರುದೋಸವಿವಜ್ಜನಂ। ತತ್ಥ "ಇಮಸ್ಸಸಙ್ಗಹಸ್ಸಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಸಙ್ಗಹಸ್ಸ। "ದುತಿಯಾ"ತಿದುತಿಯಾಟೀಕಾ। "ದ್ವೇಪೀ"ತಿ ದ್ವೇಪಿಟೀಕಾಯೋ। "ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇಮಹಾಟೀಕಾ"ತಿ ಆಚರಿಯಧಮ್ಮಪಾಲತ್ಥೇರೇನ ಕತಾಪರಮತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾನಾಮಟೀಕಾ। ಸಾ ಬ್ರಮ್ಮರಟ್ಠೇ ತಿರಿಯಪಬ್ಬತವಾಸಿನಾ ಥೇರೇನಕತಂ ಚೂಳಟೀಕಂ ಉಪಾದಾಯ ಮಹಾಟೀಕಾತಿ ಪಾಕಟಾ। ತಂಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಗನ್ಥಪ್ಪಕಾರೋಚ ಪಕಾರವನ್ತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಹೇವಸಿಜ್ಝತಿ, ವಿನಾ ನಸಿಜ್ಝತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ಸೋಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಪದೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಾಮಞ್ಚ ಸೋ ತೇಹಿ ಸಹೇವಸಿಜ್ಝತಿ, ವಿನಾನಸಿಜ್ಝತಿ। ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಪದಂ ಪನ ಸಙ್ಗಹಣಕಿರಿಯಾಪಕಾರಂನ ವದತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ತಂ ನಸುನ್ದರ"ನ್ತಿ। ದುವಿಧಂ ನಾಮಂ ಅನ್ವತ್ಥನಾಮಂ ರುಳಿನಾಮನ್ತಿ। ತತ್ಥ, ಅತ್ಥಾನುಗತಂ ನಾಮಂ ಅನ್ವತ್ಥನಾಮಂ, ಯಥಾ ಸುಖಿತಸ್ಸಜನಸ್ಸ ಸುಖೋತಿನಾಮಂ। ಅತ್ಥರಹಿತಂ ಆರೋಪಿತಂ ನಾಮಂ ರುಳಿನಾಮಂ, ಯಥಾ ದುಕ್ಖಿತಸ್ಸಜನಸ್ಸ ಸುಖೋತಿ ನಾಮಂ। ಇಧ ಪನ ಅನ್ವತ್ಥನಾ ಮನ್ತಿದಸ್ಸೇತುಂ "ಅತ್ಥಾನುಗತಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಅತ್ಥಾನುಗತಾ"ತಿ ಸಕತ್ಥಾನುಗತಾ। ಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಾನುಗತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಗನ್ಥಸಮಞ್ಞಾ"ತಿ ಗನ್ಥಸಮ್ಮುತಿ। ಗನ್ಥಸ್ಸನಾಮನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಙ್ಗಹಗನ್ಥೋನಾಮ ಪಾಳಿಯಂತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣೇಧಮ್ಮೇ ಏಕತ್ಥ ಸಭಾಗರಾಸಿಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಗನ್ಥೋ। ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅಪ್ಪಕೇನ ಗನ್ಥೇನಬಹುಕೇಧಮ್ಮೇಸುಖೇನಜಾನಾತಿ। "ತದುಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾದಿವಸೇನಾ"ತಿ ತಸ್ಸಉಗ್ಗಹೋಚ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಚಾತಿ ದ್ವನ್ದೋ। ಆದಿಸದ್ದೇನ ಧಾರಣಾದೀನಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತತ್ಥ ಪಾಠಸ್ಸವಾಚುಗ್ಗತಕರಣಂ ಉಗ್ಗಹೋನಾಮ। ಉಗ್ಗಹಿ ತಸ್ಸಪಾಠಸ್ಸ ಅತ್ಥಗ್ಗಹಣಂ ಪರಿಪುಚ್ಛಾನಾಮ। "ಅನಾಯಾಸತೋ"ತಿ ನಿದ್ದುಕ್ಖೇನ। "ಲದ್ಧಬ್ಬಂಫಲಾನುಫಲ"ನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸರೂಪತೋ ಅವಬುಜ್ಝನಂ

ಸರೂಪಾವಬೋಧೋ। ಆದಿಸದ್ದೇನ ಲಕ್ಖಣಾವಬೋಧೋ ರಸಾವ ಬೋಧೋತಿಆದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅನ್ತೋ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನ"ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಖನ್ಧೇಸು ಅನುಪಾದಾಯಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ। ಅನುಪಾದಿಸೇಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಫಲಾನುಫಲ"ನ್ತಿ ಫಲಞ್ಚೇವ ಅನುಫಲಞ್ಚ। ತತ್ಥ "ಫಲ"ನ್ತಿ ಮೂಲಪ್ಫಲಂ। "ಅನುಫಲ"ನ್ತಿ ಪರಮ್ಪರಪ್ಫಲಂ। ಪಯೋಜೇತೀತಿ "ಪಯೋಜನಂ"। ಪಯೋಜೇತೀತಿ ನಿಯೋಜೇತಿ। ಕಿಂ ನಿಯೋಜೇತಿ। ಫಲತ್ಥಿಕಂಜನಂ। ಕತ್ಥ ನಿಯೋಜೇತಿ। ಫಲನಿಬ್ಬತ್ತಕೇಕಮ್ಮೇ। ಕಿಮತ್ಥಾಯ ನಿಯೋಜೇತಿ। ತಸ್ಸಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕರಣತ್ಥಾಯಾತಿ। ಫಲಾನುಭವನತ್ಥಾಯ ತತ್ಥತತ್ಥ ಫಲಾನುಭವನಕಿಚ್ಚೇಸು ಪಯುಜ್ಜೀಯತೀತಿ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಪಿವದನ್ತಿ। "ಸಾಮತ್ಥಿಯತೋ"ತಿ ವಚನಸಾಮತ್ಥಿಯತೋ। ಕಿಂ ವಚನಸಾಮತ್ಥಿಯನ್ತಿ। ಕಾರಣವಚನಂ ಫಲಂಪಿದೀಪೇತಿ। ಫಲವಚನಂ ಕಾರಣಂಪಿದೀಪೇತಿ। ಯಥಾತಂ ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ರಟ್ಠೇ ಸಮ್ಮಾದೇವೋ ವುಟ್ಠೋತಿ ವುತ್ತೇ ತಂ ರಟ್ಠಂಸು ಭಿಕ್ಖನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಅಸುಕರಟ್ಠಂ ಸುಭಿಕ್ಖನ್ತಿವುತ್ತೇ ತಸ್ಮಿಂ ರಟ್ಠೇ ಸಮ್ಮಾದೇವೋ ವುಟ್ಠೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ। ಪಯೋಜನಂ ಪನ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥ ಸದ್ದೇನ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ, ಸಙ್ಗಹವಚನಸಾಮತ್ಥಿಯೇನೇವ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ಸಙ್ಗಹಸದ್ದೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾಮತ್ಥಿಯದಸ್ಸನೇ ಪನ ಸುಟ್ಠು ಪರಿಪುಣ್ಣವಚನಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಇತರಥಾ ಅನಿಟ್ಠತ್ಥಪ್ಪಸಙ್ಗೋಪಿ ಸಿಯಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ತಂ ನ ಸುನ್ದರ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ "ನಹೀ"ತಿಆದಿನಾ ಹೇತುವಾಕ್ಯೇನ ತದತ್ಥಂ ಸಾಧೇತಿ।

೧. ಏವಂ ಸಪ್ಪಯೋಜನೇ ಪಞ್ಚಪಿಣ್ಡತ್ಥೇತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಚಪಿಣ್ಡತ್ಥೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸಂಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪಿಣ್ಡತ್ಥಾನಂ ವಿಸುಂವಿಸುಂ ಪಞ್ಚಪ್ಪಯೋಜನಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ತತ್ಥಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತೇಸುಪಞ್ಚಸು ಪಿಣ್ಡತ್ಥೇಸು। ನಸಙ್ಖ್ಯಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ। ಸಙ್ಖಾತುಂಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಪಮೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ। ಪಮೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಕಿಚ್ಚಪಚ್ಚಯಾನಂ ಕತ್ಥಚಿ ಸಕ್ಕತ್ಥ ದೀಪನಂ ಹೋತಿ। ಸಕವಚನಂ ಪಾಳಿವಚನೇನ ಸಾಧೇತುಂ "ಯಥಾಹಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪಾಳಿಗಾಥಂ ಆಹರಿ। ತತ್ಥ "ಯಥಾಹಾ"ತಿ ಕಥಂ ಆಹ ಇಚ್ಚೇವತ್ಥೋ। ಅನನ್ತರೇ ವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಾಧಕಂ ವಚನಂ ಕಥಂ ಪಾಳಿಯಂ ಆಹ, ಕಥಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಹ, ಕಥಂ ಟೀಕಾಯಂ ಆಹಾತಿ ಏವಂ ಯಥಾರಹಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ತೇತಾದಿಸೇನಿಬ್ಬುತೇ ಅಕುತೋಭಯೇ ಪೂಜಯತೋ"ತಿ ಯೋಜನಾ। ತತ್ಥ "ತೇ"ತಿ ಬುದ್ಧ ಬುದ್ಧ ಸಾವಕೇ। "ತಾದಿಸೇ"ತಿ ತಥಾ ರೂಪೇಸೀ ಲಕ್ಖನ್ಥಾದಿಗುಣ ಸಮ್ಪನ್ನೇ। "ನಿಬ್ಬುತೇ"ತಿ ಕಿಲೇಸ ನಿಬ್ಬಾನೇನ ನಿಬ್ಬುತೇ। ನತ್ಥಿ ಕುತೋಚಿ ಹೇತುತೋ ಭಯಂ ಯೇಸಂ ತೇ ಅಕುತೋ ಭಯಾ। ಅನಾಗಾಮಿ ಖೀಣಾಸವಾ। "ಭಯ"ನ್ತಿ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಭಯಂ। "ಪೂಜಯತೋ"ತಿ ಪೂಜೇನ್ತಸ್ಸ। "ತಂ ಪಯೋಜನ"ನ್ತಿತಸ್ಸಾರತನತ್ತಯ ವನ್ದನಾಯ ಪಯೋಜನಂ। "ಸಙ್ಗಹಕಾರಾ"ತಿ ಬುದ್ಧಘೋಸತ್ಥೇರಾದಯೋ ಪಚ್ಛಿಮ ಅಟ್ಠಕಥಾಕಾರಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇಹಿ ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣೇಪಕಿಣ್ಣಕವಿನಿಚ್ಛಯೇಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇಸು ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಭಿನವ ಅಟ್ಠಕಥಾಯೋ ಕರೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಾಅಭಿನವಅಟ್ಠಕಥಾಯೋ ಸಙ್ಗಹಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಚ ಆಚರಿಯಾ ಸಙ್ಗಹಕಾರಾ ನಾಮ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಙ್ಗಹಕಾರಾತಿ ಬುದ್ಧಘೋಸ। ಪೇ॰... ವುಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿ। ತೇ ಅನ್ತರಾಯ ನೀವಾರಣಮೇವ ಇಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಕಥಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ। ತೇಸಂ ವಚನೇನ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಙ್ಗಹಕಾರ ಗಾಥಂ ಆಹರಿ। "ರತನತ್ತಯೇಕತಸ್ಸ ಏತಸ್ಸನಿಪಚ್ಚಕಾರಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ ಅನ್ತರಾಯೇ ಅಸೇಸತೋಸೋಸೇತ್ವಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಹೀ"ತಿ ಞಾಪಕಹೇತು ಜೋತಕೋ। "ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ವುತ್ತಂ।

೩. "ಕಥಞ್ಚಹೋತೀ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಇತಿ ಅಯಂ ಪುಚ್ಛಾ। "ವುಚ್ಚತೇ"ತಿ ವಿಸಜ್ಜನಾ ಕಥೀಯತೇ। "ಹೀ"ತಿವಿತ್ಥಾರಜೋತಕೋ। "ವನ್ದನಾ ಕಿರಿಯಾಭಿನಿಪ್ಫಾದಕೋ ಪುಞ್ಞಪ್ಪವಾಹೋ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಅನೇಕ...ಪೇ॰... ವಾರೇ"ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತ ಸಂಯೋಗತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗ ವಚನಂ। "ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದೋ"ತಿ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸೋತೋ, ಪುಞ್ಞಪ್ಪವಾಹೋತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। "ಸೋ ಚ ಪುಞ್ಞಾತಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಸ್ಮಾ ಸೋ ಪುಞ್ಞಾ ತಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತೀತಿ। ಖೇತ್ತ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಅಜ್ಝಾಸಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅನುತ್ತರೇಸೂ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಂವಡ್ಢಿತ್ಥಾತಿ ಸಂವಡ್ಢಿತೋ। ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದೋ। ಸಂವಡ್ಢಿತಸ್ಸಭಾವೋ ಸಂವಡ್ಢಿತತ್ತಂ। ಸುಗನ್ಧೇಹಿವಿಯ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಂವತ್ಥಂ ಪರಿಭಾವೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪರಿಭಾವಿತೋ। ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದೋಯೇವ। ಪರಿಭಾವಿತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಪರಿಭಾವಿತತ್ತಂ। ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಹೇತು ಅತ್ಥೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ। "ಮಹಾಜುತಿಕೋ"ತಿ ಮಹಾತೇಜೋ। "ಮಹಪ್ಫಲೋ"ತಿ

ಮೂಲಪ್ಫಲೇನ ಮಹಪ್ಫಲೋ। "ಮಹಾನಿಸಂಸೋ"ತಿ ಆನಿಸಂಸಪ್ಫಲೇನ ಮಹಾನಿಸಂಸೋ। ಆನಿಸಂಸಪ್ಫಲನ್ತಿ ಚ ಪರಮ್ಪರಾ ಫಲಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಞ್ಞಂ ಪುಞ್ಞಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ಸಯತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತಿಸ್ಸಯೋ। ಪುಞ್ಞಞ್ಚ ತಂ ಅತಿಸ್ಸಯೋಚಾತಿ ಪುಞ್ಞಾತಿಸ್ಸಯೋ। ಅತಿಸ್ಸಯಪುಞ್ಞಂ, ಅಧಿಕ ಪುಞ್ಞನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸೋ ಅನುಬಲಂ ದೇತಿ, ಓಕಾಸಲಾಭಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಥಞ್ಚ ಅನುಬಲಂ ದೇತಿ, ಕಥಞ್ಚ ಓಕಾಸಲಾಭಂ ಕರೋತೀತಿ ಆಹ "ಸಯಂ ಪಯೋಗ ಸಮ್ಪತ್ತಿಭಾವೇಠತ್ವಾ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ ಪಯೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿನಾಮ ಅತೀತ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಾನಂ ಬಲವತರಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ। "ಬಹಿದ್ಧಾ"ತಿ ಬಹಿದ್ಧಸನ್ತಾನತೋ। "ವಿಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯೇ ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯೇ"ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ, ವಿಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾನಾಮ-ರಾಜತೋವಾ ಚೋರತೋವಾ-ತಿಆದಿನಾ ಆಗತಾ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾ। ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾನಾಮ ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ಸಪ್ಪಾಯ ಪಚ್ಚಯಾ। ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಉಪಟ್ಠಾಕಕುಲಾನಿ ಚ ಆರಕ್ಖ ದೇವತಾದಯೋ ಚ ಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಾ। ತೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಪಾಮೋಜ್ಜ ಬಹು ಲಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಾನೇ ರತ್ತಿದಿವಂ ಪೀತಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಸುಖಸಮಾಧೀನಂ ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಜ್ಝತ್ತಭೂತಾ ಉತುಚಿತ್ತಾಹಾರಾ ಚ ಅತಿ ಪಣೀತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಹಿ ಸಮುಟ್ಠಿತಾ ಸರೀರಟ್ಠಕಧಾತುಯೋ ಚ ಅತಿಪಣೀತಾ ಏವ ಹುತ್ವಾ ಉಪಬ್ರೂಹನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಸರೀರಟ್ಠಕಧಾತುಯೋ ನಾಮ ಪಥವಿ ಆದಯೋ ವಾತಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಾದಯೋಚ। "ಅನುಬಲಂದೇತೀ"ತಿಅಭಿನವಂಥಾಮಬಲಂ ಪವತ್ತೇತಿ। "ಪುಞ್ಞನ್ತರಸ್ಸಾ"ತಿ ಪವತ್ತಿವಿಪಾಕಜನಕಸ್ಸ ಬಹುವಿಧಸ್ಸ ಪುಞ್ಞ ಕಮ್ಮಸ್ಸ। "ಅಥಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಬಲವಬಲವನ್ತಿಯೋ ಹುತ್ವಾ"ತಿ ಪಕತಿ ಬಲತೋ ಅತಿಬಲವನ್ತಿಯೋ ಹುತ್ವಾ। "ತಸ್ಮಿಂ ಥೇರಸನ್ತಾನೇ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಇಟ್ಠಪ್ಫಲಘನಪೂರಿತೇ"ತಿ ಇಟ್ಠಪ್ಫಲಭೂತಾನಂ ರೂಪಸನ್ತತೀನಂ ಘನೇನ ಪೂರಿತೇ। "ಓಕಾಸೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾನೋಕಾಸೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। "ಇತೀ"ತಿ ತಸ್ಮಾ। "ದೂರತೋ ಅಪನೀತಾನೇವ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಇಟ್ಠಪ್ಫಲಸನ್ತಾನಂ ವಿಬಾಧನ್ತಿ ನೀವಾರೇನ್ತೀತಿ ಇಟ್ಠಪ್ಫಲಸನ್ತಾನವಿಬಾಧಕಾನಿ ಉಪಪೀಳಕೂಪಘಾತಕಕಮ್ಮಾನಿ। ಅನಿಟ್ಠಪ್ಫಲ ಸನ್ತಾನ ಜನಕಾನಿ, ಅಕುಸಲ ಜನಕ ಕಮ್ಮಾನಿ, ಅಪುಞ್ಞ ಕಮ್ಮಾನೀತಿ ತಾನಿತಿವಿಧಾನಿ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಿ ದೂರತೋ ಅಪನೀತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಅನೋಕಾಸಕರಣೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ "ನಹೀ"ತಿಆದಿಂ। "ತತೋ"ತಿ ತಸ್ಮಾ ಅಪುಞ್ಞ ಕಮ್ಮಾನಂ ದೂರತೋ ಅಪನೀತತ್ತಾ। ಅಭಿವಾದೇತಬ್ಬಾನಂ ಮಾತಾಪಿತು ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದೀನಂ ಅಭಿವಾದನಕಮ್ಮೇಗರುಂಕರಣಂ ಅಭಿವಾದನ ಸೀಲಂ ನಾಮ। ತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಭಿವಾದನಸೀಲೀ। ಗುಣವುದ್ಧವಯವುದ್ಧೇ ಅಪಚೇತಿ ಅತ್ತಾನಂ ನೀಚವುತ್ತಿ ಕರಣೇನ ಪೂಜೇತಿಸೀಲೇನಾತಿ ವುದ್ಧಾಪಚಾಯೀ। ಉಭಯತ್ಥಾಪಿಸಮ್ಪದಾನ ವಚನಂ। ಏವನ್ತಿಆದಿನಿ ಗಮನ ವಚನಂ। ನಿಗಮನ್ತಿ ಚ ನಿಟ್ಠಙ್ಗಮನಂ। ತಸ್ಮಾತಿಆದಿ ಲದ್ಧಗುಣ ವಚನಂ। ಲದ್ಧಗುಣೋತಿ ಚ ತಂತಂಪಸಙ್ಗ ವಿಸೋಧನಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಲದ್ಧೋವಿಸುದ್ಧೋ ಅತ್ಥೋ ವುಚ್ಚತಿ। ತಥಾ ವಚನ ಸಾಮತ್ಥಿಯೇನ ಲದ್ಧೋ ಅತ್ಥನ್ತರೋಪಿ ಅಯಮಿಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। "ನಕೇವಲಞ್ಚ ಥೇರಸ್ಸೇವ ಅನನ್ತರಾಯೇನ ಪರಿಸಮಾಪನತ್ಥಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಯೋಜನಾ। "ಸೋತೂನಞ್ಚಗಹಣ ಕಿಚ್ಚ ಸಮ್ಪಜ್ಜನತ್ಥ"ನ್ತಿಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸುಣನ್ತೀತಿ ಸೋತಾರೋ। ತೇಸಂ। "ಗಣ್ಹನ್ತಾನ"ನ್ತಿ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಾನಂ। "ವನ್ದನಾಸಿದ್ಧಿಯಾ"ತಿರ ತನತ್ತಯೇವನ್ದನಾ ಪುಞ್ಞಸ್ಸಸಿದ್ಧಿತೋ। ಜವನವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಯಸ್ಮಾ ಅನ್ತರಾಯ ನೀವಾರಣಂನಾಮ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಫಲಂ ಹೋತಿ। ದಿಟ್ಠ ಧಮ್ಮೋ ಚ ಪಠಮ ಜವನಸ್ಸ ವಿಪಾಕಕ್ಖೇತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನ ಕಿಚ್ಚಂ ಪತ್ವಾಪಿ ಪಠಮ ಜವನ ಚೇತನಾ ಏವ ಇಧಪರಿಯತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಭೂತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ಪನ ಪಠಮ ಜವನ ಚೇತನಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನ ಕಿಚ್ಚಂ ಪತ್ವಾಪಿ ಸಬ್ಬದುಬ್ಬಲಾ ಏವಸಿಯಾ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಲದ್ಧಾಸೇವನತ್ತಾ। ಸೇಸ ಚೇತನಾಯೋ ಏವ ಬಲವತಿಯೋ ಸಿಯುಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಲದ್ಧಾ ಸೇವನತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಸತ್ತಜವನಪಕ್ಖೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಉಪಲದ್ಧಬ್ಬತ್ತಾ ತಂ ನಸುನ್ದರ"ನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಇತೀ"ತಿ ವಾಕ್ಯಪರಿಸಮಾಪನಂ। "ಯಥಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। "ತಥಾಹೀ"ತಿ ತತೋ ಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಟ್ಠಾನೇಪಿ=ಕಬಳೀಕಾರೋಆಹಾರೋ ಇಮಸ್ಸಕಾಯಸ್ಸ ಆಹಾರ ಪಚ್ಚಯೇನಪಚ್ಚಯೋ=ತಿವಿಭತ್ತೋ। ಇತರಥಾ 'ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ಆಹಾರಸಮುಟ್ಠಾನಾನಂ ರೂಪಾನಂ ಆಹಾರಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ'ತಿ ವಿಭತ್ತೋ ಸಿಯಾತಿ। "ಅಧುನಾವಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಏವ। ಏವಂ ವನ್ದನಾಯಪಯೋಜನಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸೇಸಾನಂ ಪಿಣ್ಡತ್ಥಾನಂ ಪಯೋಜನಂ ದೀಪೇತುಂ "ಯಸ್ಮಾಪನಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ, "ಆದಿತೋವಿದಿತೇಸತೀ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ-ಭಾಸಿಸ್ಸಂ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥ ಸಙ್ಗಹ-ನ್ತಿ ಪದಂ ಸುತ್ವಾ ವಿಞ್ಞಾತೇಸತಿ, "ಉಸ್ಸಾಹೋಜಾಯತಿ"। ಇಮಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸುದುಲ್ಲಭೇ

ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥೇ ಚ ಅನಾಯಾಸೇನ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮ, ತಮ್ಮೂಲಕಸ್ಸ ಚ ಅನುಪಾದಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಸ್ಸ ಪಯೋಜನಸ್ಸಭಾಗಿನೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದ ಸಮ್ಭವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪಿಣ್ಡತ್ಥಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪದತ್ಥೇ। "ಬುಜ್ಝೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ। "ಏತ್ಥಾ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪದೇ। ಚ ಸದ್ದೋ ವಾಕ್ಯಾರಮ್ಭ ಜೋತಕೋ। ವಾಕ್ಯಾ ರಮ್ಭೋತಿ ಚ ಮೂಲವಾಕ್ಯೇ ಯಂ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಕಥನತ್ಥಾಯ ಅನುವಾಕ್ಯಸ್ಸ ಆರಮ್ಭೋ। ಬುಜ್ಝನಕಿರಿಯಾವುಚ್ಚತಿಞಾಣಂ। ಕಥಂಪನಅವಿಪರೀತತ್ಥೇ ಪವತ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸದ್ದೋ ಅಸೇಸ ಬ್ಯಾಪನಂ ದೀಪೇತೀತಿ ಪುಚ್ಛಾಯ ಪುರಿಮತ್ಥಮೇ ವಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ಚ ಅನ್ವಯತೋ ಚ ಪುನ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ "ತಥಾಹೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ, "ತಥಾಹೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಅಯಂ ವಿತ್ಥಾರೋತಿ ಜೋತೇತಿ। "ಅವಿಪರೀತ"ನ್ತಿ ಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸನ ಪದಮೇತಂ। "ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಏವಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಞಾಣವಿಸಯೇ ಏವ ತೇಸಂ ವಿಸಯೋಚಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಯಸ್ಮಾ ಏಕೋಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಕಾಲದೇಸಸನ್ತಾನಾದಿಭೇದೇನ ಅನನ್ತ ಭೇದೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪದೇಸಞಾಣಿಕಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾದಯೋ ಏಕಧಮ್ಮಂಪಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "ತೇಹೀ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ "ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ"ತಿ ಸಭಾವತೋ, ಹೇತುತೋ, ಪಚ್ಚಯತೋ, ಫಲತೋ, ನಿಸ್ಸನ್ದತೋ, ಕಾಲತೋ, ದೇಸತೋತಿಆದಿನಾ ಆಕಾರೇನ। "ಯತ್ಥಾ"ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಅವಿಸಯೇಧಮ್ಮೇ। "ತೇ ವಿಪರೀತಂ ಬುಜ್ಝೇಯ್ಯುಂ, ಸೋ ಅವಿಸಯೋ ನಾಮಧಮ್ಮೋನತ್ಥೀ"ತಿಯೋಜನಾ। ತಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ "ತೇಹೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ, "ತಿಯದ್ಧಗತೇ"ತಿ ತೀಸುಕಾಲೇಸು ಗತೇ ಪವತ್ತೇ। "ಅದ್ಧಾಮುತ್ತಕೇ"ತಿ ಕಾಲತ್ತಯವಿಮುತ್ತಕೇ। "ಹತ್ಥಮಣಿಕೇವಿಯಾ"ತಿ ಹತ್ಥ ತಲೇ ಠಪಿತಮಣಿರತನಾನಿವಿಯ। "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದಿ ಪಾಳಿಸಾಧಕಂ। ತತ್ಥ, "ಆಪಾತ"ನ್ತಿ ಅಭಿಮುಖಂ ಪತನಂ। ಆಬಾಧನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸಬ್ಬಞ್ಞುಮಹಾಭವಙ್ಗ"ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮಭವೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪವತ್ತಂ ಅಟ್ಠಸು ಮಹಾವಿಪಾಕೇಸು ಪಠಮಮಹಾವಿಪಾಕಂ ಭವಙ್ಗ ಚಿತ್ತಂ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಮಹಾಭವಙ್ಗೇ। "ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಉಪಟ್ಠಾನಾಕಾರ ಪತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಆವರಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಇದಂಪಿಹಿ ಏಕಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮಾತಿ। "ಆವಜ್ಜನಾಯಾ"ತಿ ಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನ ಚಿತ್ತೇನ। ಧಮ್ಮಾ ಮಹನ್ತಾ। ಭವಙ್ಗಂ ಪರಿತ್ತಕಂ। ತಸ್ಮಾ ಪರಿತ್ತಕಂ ಭವಙ್ಗಂ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಮಹನ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ನಪಹೋತೀತಿ ಚೋದಕಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ನಚೋದೇತಬ್ಬಮೇತ"ನ್ತಿ ಏತಂ ಠಾನಂ ನಚೋದೇತಬ್ಬಂ। "ಪರಮುಕ್ಕಂಸಪತ್ತಾನ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಉಕ್ಕಂಸೋ"ತಿ ಅಚ್ಚುಗ್ಗಮೋ ಅಚ್ಚುತ್ತರೋ। ಪರಮೋ ಉಕ್ಕಂಸೋ ಪರಮುಕ್ಕಂಸೋತಿವಿಗ್ಗಹೋ।

ಏವಂ ಸಮ್ಮಾಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಂಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವಿಚಾರೇನ್ತೋ "ಸಂಸದ್ದೋಪನಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ, "ಉಪಸಗ್ಗೋ"ತಿ ಉಪಸಗ್ಗಪದಂ। "ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದೀನಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನಞ್ಞಾಣೇಸು। ನತ್ಥಿ ಆಚರಿಯೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅನಾಚರಿಯೋ। ಸಮಾಸನ್ತೇ ಕಕಾರೇನ ಸಹ ಅನಾಚರಿಯಕೋ। ಅನಾಚರಿಯಕಸ್ಸ ಭಾವೋ ಅನಾಚರಿಯಕತಾ। ತಂ ಅನಾಚರಿಯಕತಂ। ತತೀಯಾ ರುಪ್ಪಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಜ್ಝಾನಂ। ತಂ ಭಗವಾ ಆಳಾರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಚತುತ್ಥಾರುಪ್ಪಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ನೇವಸಞ್ಞಾ ನಾಸಞ್ಞಾಯತನಜ್ಝಾನಂ। ತಂ ಉದಕಸ್ಸಸನ್ತಿಕೇ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಆಳಾರುದಕಮೂಲಿಕಾ"ತಿ। "ಅನಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ"ತಿ ಆವಜ್ಜನಸಮಾಪಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಅನಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ। ಅನಾಸೇವಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಛಡ್ಡಿತತ್ತಾ"ತಿ ಏತಾಸಮಾಪತ್ತಿಯೋನಾಲಂ ಬೋಧಾಯ, ಅಥ ಖೋ ಯಾವದೇವ ತತೀಯ ಚತುತ್ಥಾರುಪ್ಪಭವಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ಛಡ್ಡಿತತ್ತಾ। "ಬುಜ್ಝನಕಿರಿಯಾಯಾ"ತಿ ಪಟಿವೇಧಞ್ಞಾಣಸ್ಸ। "ಕುತೋ ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮಾ"ತಿ ತಾ ಕುತೋ ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮಾ ಏವ ಚ ಬುದ್ಧಭಾವಾಯಪದಟ್ಠಾನಾಹೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪಾಳಿಯಂ। "ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸುಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕಸ್ಸಚಿಸನ್ತಿಕೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇ ಸುಚತುಸ್ಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮೇಸು। "ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝೀ"ತಿಪದೇ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಸಙ್ಖಾತಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣಂ ವುತ್ತಂ। ತದೇವ ಞಾಣಂ

ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ತದನನ್ತರಾ ಏವಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಾತುಬ್ಭವತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ। "ತದನನ್ತರಾ"ತಿ ಚ ಅರಹತ್ತ ಮಗ್ಗವೀಥಿಯಾಚ ಚತುನ್ನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ ವಾರಾನಞ್ಚ ಅನನ್ತರೇ ಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। "ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ"ತಿ ನಿಮಿತ್ತ ಹೇತ್ವತ್ಥೇ। "ಭುಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸುಆಗತಂ ಸತ್ತಮೀವಿಭತ್ತಿಯಾನಾಮಂ। ತಾಸು ಹಿ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ಕರಣ ವಚನಂ, ಸಮ್ಪದಾನ ವಚನಂ, ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ, ಸಾಮಿವಚನಂ, ಸುಮ್ಮವಚನನ್ತಿ ಏವಂ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸತ್ತನ್ನಂ ವಿಭತ್ತೀನಂ ನಾಮಾನಿ ಆಗತಾನೀತಿ।

"ದಸಬಲಞ್ಞಾಣೇಸೂ"ತಿ ಠಾನಾಠಾನ ಕೋಸಲ್ಲಞ್ಞಾಣಾದೀಸು ದಸ ಞಾಣಬಲೇಸು। "ವಸಿಭಾವ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ವಸಂ ವತ್ತೇತುಂ ಸಮತ್ಥತಾ ಸಙ್ಖಾತೋಸತ್ತಿ ವಿಸೇಸೋ ವಸೋನಾಮ। ವಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ವಸೀ-ವಸಿಗಣೇಹೀತಿಆದೀಸುವಿಯ। ವಸಿನೋ ಭಾವೋ ವಸಿಭಾವೋ। ತಂ ವಸಿಭಾವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "ವಸಿಭಾವ"ನ್ತಿ ಇಸ್ಸರಭಾವನ್ತಿ। ಕತ್ಥಚಿ ಪನ "ವಸೀ"ತಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಪದಂಪಿ ದಿಸ್ಸತಿ=ತತ್ರಿಮಾ ಪಞ್ಚವಸಿಯೋ ಆವಜ್ಜನವಸೀಸಮಾಪಜ್ಜನವಸೀ=ತಿಆದೀಸು।

ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪದ।

೫. ಅತುಲಪದೇ । ಅನೇಕೇಹಿಗುಣಪದೇಹಿ ಪವತ್ತಿತಾವನ್ದನಾ "ಅನೇಕಗುಣಪದವಿಸಯಾನಾಮ"। "ಇತಿಕಿಂದುತೀಯೇನಾ"ತಿ ಇತಿ ತಸ್ಮಾ ದುತೀಯೇನ ಅತುಲಪದೇನ ಕಿಂ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ನನ ಸಮತ್ಥಾ"ತಿ ನಸಮತ್ಥಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಸಮತ್ಥಾ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಮತ್ತಕಾರಿನೋ"ತಿ ಪಮಾಣಕಾರಿನೋ। "ಥೇರೋ ಚ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ", ತಸ್ಮಾ ಮತ್ತಂ ನ ಕರೋತಿ, ದುತೀಯಂ ಅತುಲ ಪದಂ ಆಹರೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಅಪಿಚಾ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ನಕೇವಲಂ ವನ್ದನಾಯ ಅನ್ತರಾಯನೀವಾರಣಮೇವ ಇಚ್ಛಿ ತಬ್ಬಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಯೋಜನಾ। "ವನ್ದನಾಯಾ"ತಿ ವನ್ದನಾಹೇತು। ಸೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಪಾಟವಾದಿ ಅತ್ಥೋ। "ಗನ್ಥಪಾರಿಸುದ್ಧಿಯಾ"ತಿ ಗನ್ಥದೋಸಾನಾಮ ಪದದೋಸ ವಾಕ್ಯದೋಸ ಅತ್ಥದೋಸಾದಯೋ ಅತ್ಥಿ। ತೇಹಿ ದೋಸೇಹಿ ಇಮಸ್ಸ ಗನ್ಥಸ್ಸ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಯಾ। ಕಥಂ ಪನ ವನ್ದನಾಯ ಪಞ್ಞಾಪಾಟವಾದಿ ಅತ್ಥೋಸಮ್ಭವತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನೇಸೂ"ತಿಆದಿ। ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನಾನಿ ನಾಮ ಬುದ್ಧ ಧಮ್ಮ ಸಙ್ಘಸೀಲಾದೀನಿ। ಚಿತ್ತಸಮಾಧಾನಂ ಆವಹತೀತಿ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಾನಾವಹೋ। "ತಿಕ್ಖಾಸೂರಾಹುತ್ವಾವಹತೀ"ತಿ ಗಮ್ಭೀರೇಸು ಅತ್ಥ ಬ್ಯಞ್ಜನ ಪದೇಸು ಅಮನ್ದಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ಹುತ್ವಾ ವಹತಿ। "ತದತ್ಥಾಯಪೀ"ತಿ ಪಞ್ಞಾಪಾಟವಾದಿ ಅತ್ಥಾಯಪಿ। ಗುಣನಾಮಪದಾನಂ ಗುಣತ್ಥೋನಾಮವಿಗ್ಗಹ ವಾಕ್ಯೇಸು ಪಾಕಟೋ, ಸಿದ್ಧಪದೇಸು ಅಪಾಕಟೋ। ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ವಿಗ್ಗಹತ್ಥಂ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ನಾಮ ಮತ್ತಾನಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಯಥಾವುತ್ತ ವಚನತ್ಥಯೋಗೇಪಿ...ಪೇ°... ಪವತ್ತತ್ತಾ"ತಿ। "ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿಂ ಜಾನನ್ತಾನ"ನ್ತಿ ಮಾಗಧ ಭಾಸಂ ಜಾನನ್ತಾನಂ। ಮಾಗಧಭಾಸಾಹಿ ಮೂಲಭಾಸಾತಿ ಚ ಅರಿಯಭಾಸಾತಿ ಚ ಮಾಗಧಭಾಸಾತಿ ಚ ಪಾಳಿಭಾಸಾತಿ ಚ ಧಮ್ಮನಿರುತ್ತೀತಿ ಚ ಸಭಾವನಿರುತ್ತೀತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। "ಭಾವತ್ಥಸುಞ್ಞ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಗುಣನಾಮಾನಂ ಗುಣತ್ಥೋ ಭಾವತ್ಥೋ ನಾಮ। ಸೋ ಏವಸಕತ್ಥೋತಿ ಚ ವಚನತ್ಥೋತಿ ಚ ವಿಗ್ಗಹತ್ಥೋತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿರಿಯನಾಮಾದೀಸೂಪಿ ಏಸೇವನಯೋ। "ಸತ್ಥೂ"ತಿ ಸತ್ಥುನೋ। "ಸಮಞ್ಞಾಮತ್ತ"ನ್ತಿ ನಾಮಸಞ್ಞಾಮತ್ತಂ ಭವಿತುಂ ನಾರಹತಿ। ತಥಾಹಿ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋಸೇಟ್ಠಿ ರಾಜಗಹಂ ಅನುಪತ್ತೋ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ಸುತ್ವಾ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ=ಘೋಸೋಪಿ ಖೋ ಏಸೋದುಲ್ಲಭೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋ=ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋತಿ ನಾಮಂಪಿ ಲೋಕೇ ಮಹನ್ತಂ ಸುದುಲ್ಲಭಂಗುಣಪದಂ ಹೋತಿ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧ ನಾಮೇವತ್ತಬ್ಬಮೇವನತ್ಥೀತಿ। "ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿಂ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಪನ ಪದಸಹಸ್ಸಂ ವುಚ್ಚಮಾನಂಪೀ"ತಿ ತಿಟ್ಠತು ಏಕಂ ಅತುಲಪದಂ, ಪದಸಹಸ್ಸಂಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಸತ್ಥುಸಮಞ್ಞಾಮತ್ತಮೇವ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಾದಿಸಾಹಿ ಜನಾ ಇದಂ ಲೋಕೇ ಮಹನ್ತಂ ಗುಣಪದನ್ತಿಪಿ ನಜಾನನ್ತಿ। ಭಾವತ್ಥಂ ಕಿಂಜಾನಿಸ್ಸನ್ತಿ।

"ಅತುಲೋ"ತಿ ಅಞ್ಞೇನ ಸೋ ಅಸದಿಸೋತಿ ವಾ, ಅಞ್ಞೋ ವಾತೇನ ಸದಿಸೋತಸ್ಸನತ್ಥೀತಿವಾ, - ದ್ವಿಧಾಪಿಅತ್ಥೋಲಬ್ಭತಿ। ಸಾಧಕಗಾಥಾಯಂ "ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ"ತಿ ಯುಗಗ್ಗಾಹೀಪುಗ್ಗಲೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮಕ್ಖಲಿ ಪೂರಣಾದಯೋ ವಿಸುಂವಿಸುಂ - ಅಹಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಸಬ್ಬದಸ್ಸಾವೀ - ತಿಚ, ಅಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ-ತಿಚ ಪಟಿಜಾನನ್ತಾ ಯುಗಗ್ಗಾಹಿನೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ಧಮ್ಮತೋ ಪನ ಸಿನೇರು

ಪಬ್ಬತ ರಾಜಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಕ್ಖರ ಕಥಲಾನಿವಿಯಸಮ್ಪುಜ್ಜನ್ತೀತಿ। “ಅನಚ್ಛರಿಯ”ನ್ತಿ ನತಾವ ಅಚ್ಛರಿತಬ್ಬಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಬುದ್ಧಭೂತಸ್ಸಾ”ತಿ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಭೂತಸ್ಸಪತ್ತಸ್ಸ। “ಯಂ ಬುದ್ಧ ಭೂತಸ್ಸ ಅತುಲತ್ತಂ, ಏತಂ ಅನಚ್ಛರಿಯ”ನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಯದಿ ಚೇತಂ ಅನಚ್ಛರಿಯಂ ಹೋತಿ, ಕತಮಂ ಪನ ತಾವ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಭವತೀತಿ ಆಹ “ಸಮ್ಪತಿಜಾತಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ “ಸಮ್ಪತಿಜಾತಸ್ಸಾ”ತಿ ಅಜ್ಜೇವಜಾತಸ್ಸಪಿ ಅಸ್ಸ ಭಗವತೋ। ಕಥಂ ಅತುಲತಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ “ತದಾಹೀ”ತಿಆದಿಂ। “ಏಕಙ್ಗಣಾನೀ”ತಿ ಏಕತಲಾನಿ। ತದಾಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ಅತಿಮಹನ್ತೋ ಓಭಾಸೋ ಪಾತುಬ್ಭವತಿ। = ಉಳಾರೋ ಓಭಾಸೋ ಪಾತುರಹೋಸಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮದೇವಾನಂ ದೇವಾನುಭಾವ=ನ್ತಿಹಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಓಭಾಸೇನ ಫರಿತಾ ಸಬ್ಬೇ ಪಥವಿ ಪಬ್ಬತಾದಯೋ ಜಾತಿಫಲಿಕಕ್ಖನ್ಧಾವಿಯ ಸುಪ್ಪಸನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ। ದಸಸಹಸ್ಸ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಿ ಏಕತಲಂ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಅನೇಕಾನಿ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕಙ್ಗಣಾನಿ ಅಹೇಸು”ನ್ತಿ। “ಪರಮಾಯ ಪೂಜಾಯಾತಿ ಥುತಿಮಙ್ಗಲವಚನಪೂಜಾಯ। “ಲೋಕಸ್ಸಾ”ತಿ ಸಬ್ಬ ಸತ್ತಲೋಕತೋ। ಏವಂ ಅಚ್ಛಮ್ಭಿ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ ಧಮ್ಮತಾಯ ಸಞ್ಚೋದಿತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತತ್ಥ “ಅಚ್ಛಮ್ಭಿವಾಚ”ನ್ತಿ ವಿಸಾರದವಾಚಂ। ಆಸಭಿಂ ವಾಚನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಉತ್ತಮವಾಚನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। “ನಿಚ್ಛಾರೇಸೀ”ತಿ ಉದಾಹರತಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಅನಚ್ಛರಿಯಂ, ಅಞ್ಞಂ ಪಿತತೋ ಅಚ್ಛರಿಯತರಂ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಯದಾಪನಾ”ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಪಾರಮಿತಾ ಗುಣೇಹಿ ತೇನ ಸದಿಸೋ ಕೋಚಿನತ್ಥೇವ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಮಹಾಬೋಧಿ ಸತ್ತೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ । “ಅಸ್ಸಾ”ತಿ ತೇನ ಸದಿಸಸ್ಸ। “ನತ್ಥಿಭಾವೋ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ದೀಪೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ಬುದ್ಧವಂಸಪಾಳಿತೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। “ಕುತೋಸಾವಕಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಯೋಜನಾ। ಪಾರಮಿಯೋ ಪಕಾರೇನವಿಚಿನನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಪಾರಮಿಪವಿಚಯೋ। ಞಾಣಂ। ತಂಪನಞಾಣಂ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಏವ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಹೋತಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತ ಸಾವಕಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನಮೇವ। ತದೇವ ಚ ಸಬ್ಬೇಸಂಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ನಿಯತಬ್ಯಾಕರಣಪ್ಪಟಿಲಾಭೇ ಪಧಾನಕಾರಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಸಾವಕಬೋಧಿಸತ್ತಾಪೀ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಬೋಧಿವುಚ್ಚತಿವಿಮೋಕ್ಖಞ್ಞಾಣಂ। ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಬೋಧಿಮ್ಹಿಸಜನ್ತಿ ಲಗ್ಗನ್ತೀತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ। “ಲಗ್ಗನ್ತೀ”ತಿ ತಪ್ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ನಿಯತ ಚಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬೋಧಿ ಅತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಸತ್ತಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಾತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ಬುದ್ಧ ಸುಞ್ಞೇಪಿಲೋಕೇ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಞಾಣೇ ಠತ್ವಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಮೋಕ್ಖಧಮ್ಮಪರಿಯೇಸಿನೋ ಸತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಸಮ್ಭಾರ ಧಮ್ಮೇ”ತಿ ದಸವಿಧೇ ಪಾರಮಿ ಧಮ್ಮೇ। ವಟ್ಟಂ ಅನುಸರನ್ತಿ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವಟ್ಟಾನುಸಾರಿನೋ। ಪಥವಿಯಂ ಪಂಸುಚುಣ್ಣಾನಿ ವಿಯ ಪಕತಿಯಾ ವಪುಥುಭೂತಾಜನಾತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ। ಮಹನ್ತಾಪುಥುಜ್ಜನಾತಿ ಮಹಾಪುಥುಜ್ಜನಾ। ವಟ್ಟಾನುಸಾರಿನೋ ಚ ತೇ ಮಹಾಪುಥುಜ್ಜನಾಚಾತಿ ಸಮಾಸೋ। ತೇಸಂ ಭಾವೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಅಯಂ ಭಾವೋಯೇವ ತೇಸಂ ಭೂಮೀತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಮೋಕ್ಖಧಮ್ಮನಿರಪೇಕ್ಖತಾ ಏವ। ಅಚ್ಛನ್ದಿಕತಾತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ಓಕ್ಕನ್ತಾ”ತಿ ಪವಿಟ್ಠಾ। ತಯೋನಿಯತಾ, ಬೋಧಿಸತ್ತನಿಯತೋ ಚ ಚೂಳಸೋತಾಪನ್ನನಿಯತೋ ಚ ಅರಿಯ ಸೋತಾಪನ್ನನಿಯತೋ ಚ। ತತ್ಥ ಬೋಧಿಸತ್ತನಿಯತೋ ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಬಲೇನ ಸಿದ್ಧೋ। ಚೂಳಸೋತಾಪನ್ನ ನಿಯತೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಾನುಬೋಧಞ್ಞಾಣಬಲೇನ। ಅರಿಯಸೋತಾಪನ್ನ ನಿಯತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿ ಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣ ಬಲೇನ। ತೇಸು ಬೋಧಿಸತ್ತನಿಯತೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ವುತ್ತಂ “ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನಾ”ತಿಆದಿ। ವತ್ತಬ್ಬಮೇವನತ್ಥಿತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪಾರಮಿ ಪವಿಚಯಞ್ಞಾಣ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿನಾ ನಿಯತಬ್ಯಾಕರಣ ಲಾಭಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾಯ ಏವ ಅಭಾವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪದಸಿದ್ಧಿವಿಚಾರೇಯಂ ವುತ್ತಂ ವಿಭಾವನಿಯಂ=ತುಲಾಯಸಮಿತೋತುಲ್ಯೋ। ತುಲ್ಯೋ ಏವ ತುಲೋಯಕಾರ ಲೋಪವಸೇನಾ=ತಿ। ತಂಸನ್ಧಾಯ “ಯ ಕಾರಸ್ಸವಾವಸೇನಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಞ್ಚವುತ್ತಂ ತತ್ಥೇವ=ಅಥವಾಸಮೀತತ್ಥೇ ಅಕಾರಪಚ್ಚಯವಸೇನ ತುಲಾಯಸಮೀತೋತುಲೋ=ತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಅಕಾರಸ್ಸವಾವಸೇನಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ “ತುಲಾಯಾ”ತಿ ಲೋಕೇ ಧಾರಣತುಲಾಸದಿಸಾಯ ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸಮೀತೋ”ತಿ ಸಮಂ ಕತೋ। ನಹಿ ತುಲಸದ್ದೋ ಭವಿತುಂ ನಯುತ್ತೋ। ಯುತ್ತೋ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕಥಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ “ತುಲಯಿತು”ನ್ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥಹಿ “ತುಲಯಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ”ತಿವಚನೇನ ತಸ್ಸಕಮ್ಮಸಾಧನತ್ತಂದಸ್ಸೇತಿ। “ಕಮ್ಮಸಾಧನೇನೇವಾ”ತಿ ಪುಬ್ಬೇ-ತುಲಯಿತಬ್ಬೋ ಅಞ್ಞೇನ ಸಹ

ಪಮಿತಬ್ಬೋತಿ ತುಲೋತಿ ಏವಂ ಇಧವುತ್ತೇನ ಕಮ್ಮ ಸಾಧನ ವಚನತ್ಥೇನೇವ। “ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿತೋ”ತಿ ತಸ್ಸ ವಿಭಾವನಿಯಂ ವುತ್ತಸ್ಸ ದುವಿಧಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಿತೋ। “ತತೋ”ತಿ ತುಲಸದ್ದತೋ। ಚಿನ್ತಾಯ ಕಿಂ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥಿ। ನತ್ಥಿಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ವದತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ವತ್ತಾ। ವಾದೀ ಪುಗ್ಗಲೋ। ವತ್ತುನೋ ಇಚ್ಛಾವತ್ತಿಚ್ಛಾ। ವತ್ತುಂ ಇಚ್ಛಾವತ್ತಿಚ್ಛಾತಿಪಿವದನ್ತಿ। ವತ್ತಿಚ್ಛಂ ಅನುಗತೋ ಸಮ್ಮುತಿ ಸಙ್ಕೇತವೋಹಾರ ಸಿದ್ಧತ್ತಾತಿ ಸಮಾಸೋ। “ಏತ”ನ್ತಿ ಏತಂ ದ್ವಿಧಾಸಿದ್ಧವಚನಂ। “ಚೇ”ತಿ ಚೇವದೇಯ್ಯ। “ನಾ”ತಿ ನಯುತ್ತಂ। “ಯಥಾಸುತ”ನ್ತಿ ತುಲ ಇತಿ ಸುತಂ। “ಯುತ್ತ”ನ್ತಿ ಯಥಾಸುತ ನಿಯಾಮೇನೇವ ಯುತ್ತಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ। “ಅಸ್ಸುತಸ್ಸಾ”ತಿ ಧಾರಣತುಲಾಪರಿಯಾಯಸ್ಸ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗತುಲಾಸದ್ದಸ್ಸ। ತತೋಯೇವಯಕಾರ ಯುತ್ತಸ್ಸತುಲ್ಯಸದ್ದಸ್ಸ ಚ ಅಸ್ಸುತಸ್ಸ। ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೇಸತಿ, ತತೋಪಿ ಏಕೋ ಅಕಾರೋತಿ ಕತ್ವಾ ಸಮೀತತ್ಥೇ ದುತೀಯೋ ತದ್ಧಿತ ಅಕಾರೋಪಿ ಅಸ್ಸುತೋಯೇವನಾಮಹೋತಿ। “ಪರಿಕಪ್ಪನಾಯಾ”ತಿ ಪರಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಕಥನಾಯ। ಪಯೋಜನಾಭಾವತೋ ನ ಯುತ್ತನ್ತಿಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅತುಲಪದಂ।

೬. ಏವಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪದಾನಂ ಪದತ್ಥ ಸಂವಣ್ಣನಂ ಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸಂಯೇವ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರಸಂವಣ್ಣನಂ ಕರೋನ್ತೋ “ಇಮೇಹಿ ಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ “ಸಮ್ಪದಾ”ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ। “ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಸಮ್ಭರಣಂ ನಾಮ” ಸಮತಿಂ ಸಪಾರಮೀನಂ ಪರಿಪೂರಣಂ। “ಮಹಾವಜಿರಞ್ಞಾಣ”ನ್ತಿ ಭಗವತೋ ಆಸವಕ್ಖಯಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಬುದ್ಧಭಾವತ್ಥಾಯ ಅನುಪದಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಛತ್ತಿಂಸ ಕೋಟಿ ಸತಸಹಸ್ಸ ಸಙ್ಖ್ಯಾನಂ ದೇವಸಿಕಂ ವಳಞ್ಜನಕಪ್ಫಲಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಮ್ಪಿ ಮಹಾವಜಿರಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ಮಹಾಟೀಕಾಯಂ ವುತ್ತಂ। “ಮಹಾಬೋಧಿಯಾ”ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞು ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾತಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣಸ್ಸ। ಪಹಿಯ್ಯನ್ತಿ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಏತೇನಾತಿ ಪಹಾನಂ। ಪಜಹನ್ತಿ ಪಹಾತಬ್ಬೇಧಮ್ಮೇಏತೇನಾತಿವಾ ಪಹಾನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ತಂ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಮ್ಪಿ ಪಹಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ “ಪಹಾನಸಮ್ಪದಾಯಂ ವಾ ಸಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಞ್ಚಸೀಲಾನಿ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಸ್ಸ ಪಹಾನಂಸೀಲಂ, ವೇರಮಣಿಸೀಲಂ, ಚೇತಸಿಕಂಸೀಲಂ, ಸಂವರೋಸೀಲಂ, ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋಸಿಲನ್ತಿಆದೀಸುವಿಯ ಏತ್ಥಹಿ ಪಹಾನಸೀಲಂ ನಾಮ ಯಥಾ ವುತ್ತೇನ ಅತ್ಥೇನ ವೇರಮಣಿಸೀಲಮೇವಾತಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ಪಹಾನಂ ನಾಮ ಕೋಚಿಧಮ್ಮೋ ನಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇ ಪನ ಸತಿಪಹಾನ ಸೀಸೇನ ಪಹಾನಸಾಧಕಂ ತದೇವಞಾಣದ್ವಯಂ ಉಪಚಾರೇನಪಹಾನನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಇತರಥಾ ಪಹಾನಸಮ್ಪದಾ ನಾಮ ಅಸಾರಾ ಅಫಲಾತಿ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾ ಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹನ್ತಾಪಿ ವಾಸನಾಯ ಸಹ ಅಪ್ಪಜಹನತೋ ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನೇ ಮೋಹವಾಸನಾಯ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞು ಭಾವಂ ನಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾತೇಸಂ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಪಹಾನಸಮ್ಪದಾ ನಾಮ ನಹೋತಿ। ನತಥಾಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನನ್ತಿ ಆಹ “ಸಹವಾಸನಾಯಾ”ತಿಆದಿಂ। ವಿಭಾವನಿಯಂಞಾಣಸಮ್ಪದಾ ಪಠಮಂ ವುತ್ತಾ। ತತೋ ಪಹಾನ ಸಮ್ಪದಾ। ಟೀಕಾಯಂ ಪನ ಪಹಾನಸಮ್ಪದಾ ಪಠಮಂ ವುತ್ತಾ। ತತೋ ಅಧಿಗಮ ಸಮ್ಪದಾನಾಮ ವುತ್ತಾ। ತತೋ ಞಾಣಸಮ್ಪದಾ। ಪಹಾನಸಮ್ಪದಾಯಞ್ಚ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ಅಧಿಗಮ ಸಮ್ಪದಾತಿ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪ್ಪಟಿಲಾಭೋ ವುತ್ತೋ। ಞಾಣಸಮ್ಪದಾಯಮ್ಪನ ತೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಞಾಣೇಹಿ ಅವಸೇಸಾನಿದಸಬಲಞ್ಞಾಣಾದೀನಿಸಬ್ಬಞ್ಞಾಣಾನಿದಸ್ಸಿತಾನಿ। ಇಧಪಿ ಟೀಕಾನಯಮೇವ ಸಮ್ಭಾವೇನ್ತೋ “ಪಹಾನಸಮ್ಪದಾಯೇವಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪ್ಪದಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸಪದಟ್ಠಾನಂ, ಆಸನ್ನ ಕಾರಣಂ। “ನ ಹಿ ಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣತೋ ಅಞ್ಞಾ ಪಹಾನಸಮ್ಪದಾನಾಮ ಅತ್ಥಿ”। ಪರಮತ್ಥತೋ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇದಞ್ಚ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ=ಪಹಾನನ್ತಿ ಕೋಚಿ ಧಮ್ಮೋನಾಮ ನತ್ಥಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಮತ್ತತೋ=ತಿ ಆಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಪಹಾಯಕಧಮ್ಮಸಮಾದಾನೇನ ಪನ ಪಹಾತಬ್ಬ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ನಾಮ ಏಕೋಪಣೀತ ಧಮ್ಮೋಹೋತಿ। ಏಕಂ ಸನ್ತಿ ಪದಂ ಹೋತಿ। ತಥಾಹಿ ವುತ್ತಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಮಗ್ಗೇ=ಉಪ್ಪಾದೋ ಭಯಂ , ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಖೇಮನ್ತಿ ಸನ್ತಿಪದೇ ಞಾಣಂ। ಪವತ್ತಿ ಭಯಂ, ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ಖೇಮನ್ತಿ ಸನ್ತಿಪದೇಞಾಣ=ನ್ತಿ। ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಂ ಪನತದಙ್ಗಅನುಪ್ಪಾದೋ ನಾಮ। ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ನಾಮ। ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ನಾಮಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಇಧ ಪನ ಅನುಪ್ಪಾದ ಸಮ್ಪಾಪಕಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಞಾಣಞ್ಚ ಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಉಪಚಾರೇನ ಪಹಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಉಪರಿಞಾಣ ಸಮ್ಪದಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ಸಮ್ಪದಾಸಙ್ಕರೋ”ತಿ ಸಮ್ಪದಾಸಮ್ಭೇದೋ, ಸಮ್ಪದಾಸಮ್ಮಿಸ್ಸೋ। “ಞಾಯಾಗತ”ನ್ತಿ ಯುತ್ತಿತೋ ಆಗತಂ। “ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹೀ”ತಿ ಸೀಲ ಸಮಾಧಿ ಪಞ್ಞಾ

ವಿಮುತ್ತಿ ವಿಮುತ್ತಿಞ್ಞಾಣದಸ್ಸನ ಗುಣೇಹಿ। “ಇದ್ಧಿಧಮ್ಮೇಹೀ”ತಿ ಇದ್ಧಿವಿಧಾಭಿಞ್ಞಾದೀಹಿ ಇದ್ಧಿಗುಣೇಹಿ। “ಲಕ್ಖಣಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಸ್ಸಾ”ತಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಚ ಅಸೀತಿ ಖುದ್ದಕಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಚ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಸ್ಸ। “ಆಸಯೋ”ತಿ ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನೇ ಅಧಿಸಯಿತೋ ಇಚ್ಛಾವಿಸೇಸೋ। “ಅಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸಾ”ತಿ ಅಲೋಭಜ್ಝಾಸಯಾದಿಕಸ್ಸಅಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ। “ಉಳಾರತಾ”ತಿ ಪಣೀತತಾ। “ಹಿತಜ್ಝಾಸಯತಾ”ತಿಹಿತಕಾಮತಾ। ಅಪರಿಪಾಕ ಗತಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕಕಾಲಾಗಮನಞ್ಚ ಏತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ। “ಅಭಿಞ್ಞಾತಾನ”ನ್ತಿ ಅತಿಪಾಕಟಾನಂ। “ದ್ವೇಪಹಾನಸಮ್ಪದಾ”ತಿ ದ್ವೇಪಹಾನ ಸಮ್ಪದಾ ಞಾಣಸಮ್ಪದಾ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪದೇ। “ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಸಙ್ಖಾತಂ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣಂ ಗಹಿತಂ। ತಞ್ಚ ಪಹಾನಕಿಚ್ಚಪ್ಪಧಾನಂ ಹೋತಿ। “ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। “ಬಲೇಸು ಚ ವಸಿಭಾವ”ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದಸಬಲಞ್ಞಾಣಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ದ್ವೇ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪದೇನವಿಭಾವಿತಾ”ತಿ।

ಸಮ್ಪದಾನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸಸದ್ಧಮ್ಮಗಣುತ್ತಮಪದೇ। ಯಥಾ=ಸಸಙ್ಘಂಲೋಕನಾಯಕಂ ನಮಸ್ಸಿಸ್ಸಂ=ತಿ ಏತ್ಥಸಹಸದ್ದಸ್ಸ ಸಮವಾಯತ್ಥತ್ತಾ ಅಹಂಲೋಕನಾಯಕಞ್ಚ ಸಙ್ಘಞ್ಚ ನಮಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮವಾಯತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ತಥಾ ಇಧಪಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಞ್ಚಸದ್ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಗಣುತ್ತಮಞ್ಚ ಅಭಿವಾದಿಯಾಮೀತಿ ಏವಂ ಕಿರಿಯಾಸಮವಾಯತ್ಥೋ ಸಹಸದ್ದೇನ ದೀಪಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ದೂರತೋಹಂ...ಪೇ॰... ಏವಮಿದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಇದ”ನ್ತಿ ಸಸದ್ಧಮ್ಮಗಣುತ್ತಮಪದಂ। ಏತ್ಥ ಚ“ಸಮವಾಯೋ”ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಬಹೂನಂ ವಾ ಅತ್ಥಾನಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ದಬ್ಬೇವಾ ಗುಣೇವಾಕಿರಿಯಾಯವಾಸಮಂ ಅವೇಚ್ಚ ಅಯನಂಪವತ್ತನಂ ಸಮವಾಯೋ। ಪಚ್ಛಾನುತಾಪ ಪಚ್ಛಾನುಮೋದನಾದಿಠಾನೇಸು=ಅಹಂ ಪುಬ್ಬೇದಾನಂ ನದದಿಸ್ಸಂ, ಸೀಲಂ ನರಕ್ಖಿಸ್ಸಂ। - ಅನೇಕಜಾತಿ ಸಂಸಾರಂ ಸನ್ಧಾವಿಸ್ಸ=ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅತೀತೇಪಿಕಾಲೇ ಅನಾಗತವಚನಂ ಪಯುಜ್ಜತೀತಿ ಆಹ “ನಮಸ್ಸಿಸ್ಸ”ನ್ತಿ ನಮಸ್ಸಿಂತಿ। “ಗುಣೀಭೂತಾನ”ನ್ತಿ ಸಮಾಸಪದೇ ವಿಸೇಸನಭೂತಾನಂ, ಅಪ್ಪಧಾನಭೂತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಬ್ಭೂತ ತಬ್ಭಾವೇಚಾಯಂ ಈಕಾರೋ। ಯಥಾ, ಕಾಕೋ ಸೇತೀ ಭವತಿ, ಬಕೋ ಕಣ್ಹೀಭವತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ “ಸೇತೀ ಭವತೀ”ತಿ ಅಸೇತಪುಬ್ಬೋ ಸೇತೋಭವತಿ। “ಕಣ್ಹೀಭವತೀ”ತಿ ಅಕಣ್ಹಪುಬ್ಬೋ ಕಣ್ಹೋಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಇಧಪಿ। ಬುದ್ಧಂ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸಙ್ಘಞ್ಚವನ್ದಿತ್ವಾ-ತಿಆದೀಸು ವಿಸುಂವಿಸುಂ ಪಧಾನತ್ತಾ ಅಗುಣಭೂತಾಪಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಾ ಇಧಸಮಾಸಪದೇ ಅಞ್ಞಪದತ್ಥಸ್ಸಗುಣಭೂತಾಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ಅಬ್ಭೂತತಬ್ಭಾವತ್ಥೋ ನಾಮ। “ಅಭಿವಾದಿತಭಾವೋ”ತಿ ವುತ್ತೇ ತಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಬಹುಲಂ ಅತೀತಕಾಲವಿಸಯತ್ತಾ ಪುಬ್ಬೇಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಾಲೇ ಧಮ್ಮ ಸಙ್ಘಾನಂಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ವನ್ದನಾಸಿದ್ಧಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ। “ಅಭಿವಾದೇತಬ್ಬ ಭಾವೋ”ತಿ ವುತ್ತೇಪನ ತಬ್ಬಪಚ್ಚಯಸ್ಸಕಾಲಸಾಮಞ್ಞವಿಸಯತ್ತಾನ ತಥಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ। ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ, ಸೀಲಂ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಾನಾಮಸಬ್ಬಕಾಲಂಪಿ ಅಭಿವಾದೇತಬ್ಬಾತಿ। ಏವಂ ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಾನಂ ಸಬ್ಬಕಾಲಂಪಿ ಅಭಿವಾದನಾರಹಗುಣೋ ಏವ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ತತ್ಥಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ, “ಅಭಿವಾದನ”ನ್ತಿ ಇದಂ ಕಿರಿಯಾಸಮವಾಯದಸ್ಸನತೋ ವುತ್ತಂ। ಕಾಲವಿಸೇಸಂ ಪನ ನದೀಪೇತಿಯೇವ। “ಅತ್ತನೋ ನಿದಸ್ಸನೇನಾ”ತಿ ಸಪುತ್ತದಾರೋ ಆಗತೋತಿ ಅತ್ತನಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತೇನ ಪಯೋಗೇನ। ಸೋಹಿ ಪಯೋಗೋ ಕಿರಿಯಾ ಸಮವಾಯಸ್ಸೇವ। ನಗುಣಸಮವಾಯಸ್ಸಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಥೇರಸ್ಸ ವನ್ದನಾವಚನೇ ಥೇರೋ ಇಮೇಹಿ ಯೇವಪದೇಹಿ ರತನತ್ತಯಂತೀಹಿದ್ವಾರೇ ಹಿವನ್ದತೀತಿ ಗಹೇತ್ವಾ “ಅಭಿವಾದಿಯಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಿವಾದಿಯಾಧೀತಿ ಚ ಅತ್ಥಂ ನೀಹರನ್ತಿ। ಅಪ್ಪಧಾನ ಕಿರಿಯಾಪದೇ ಪನ ತದತ್ಥ ನೀಹರಣಂ ಅಸಮ್ಭಾವೇನ್ತೋ “ಅಪಿಚಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ “ಅಪಿಚಾ”ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥಜೋತನೇ ಅಯಂ ನಿಪಾತಸಮುದಯೋ। “ಗನ್ಥಪ್ಪಟಿಞ್ಞಾಯಾ”ತಿ ಗನ್ಥಪ್ಪಟಿಞ್ಞಾವಚನೇನ। “ಸಹಘಟೇತ್ವಾ”ತಿ ಏಕತೋ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತ್ವಾ।

ವಚನತ್ಥೇ । ಸಧನೋ ಪುರಿಸೋ, ಧನವಾಪುರಿಸೋ-ತಿ ಆದಯೋ ಸಮಾಸತದ್ಧಿತಸದ್ದಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅತಿಸ್ಸಯತ್ಥ ದೀಪಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ನಹಿ ಅಪ್ಪಕೇನ ಧನೇನ ತಥಾ ವೋಹರನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಧಾಪಿ ತಥಾ ರೂಪಂ ಅತಿಸ್ಸಯತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಅತ್ತನಾನಿಮ್ಮಿತೇನ...ಪೇ॰... ಸರಣಭೂತೇನಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ, “ಅತ್ತನಾನಿಮ್ಮಿತೇನಾ”ತಿ ಅತ್ತನಾ ಉಪ್ಪಾದಿತೇನ।

“ನಹೀ”ತಿಆದಿನಾ ತದತ್ಥಮೇವ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ವಿವರತಿ। ತತ್ಥ, “ಪರನಿಮ್ಮಿತೇನಾ”ತಿ ಬುದ್ಧನಿಮ್ಮಿತೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ತಥಾ ಥೋಮನ”ನ್ತಿ ಸಸದ್ಧಮ್ಮ ಗಣುತ್ತಮನ್ತಿ ಥೋಮನಂ। “ಇದಂಪೀ”ತಿ ದುತೀಯತ್ಥ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನೇ ಅಯಂಪಿಕಾರೋ। ನಕೇವಲಂ ಪುರಿಮಪದದ್ವಯಮೇವ ಸತ್ಥು ಅಸಾಧಾರಣಗುಣಪದಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ಖೋ ಇದಂಪಿ ಪದಂ ಸತ್ಥು ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಅಸಾಧಾರಣ ಪದಮೇವಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಧಮ್ಮವಚನತ್ಥೇ। “ಧಾರೇತೀ”ತಿ ವಹತಿ। ಗಾಥಾಯಂ “ರಕ್ಖತೀ”ತಿ ಅಪಾಯಾದಿದುಕ್ಖತೋರಕ್ಖತಿ। “ಯೇಸ”ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ। “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ”ತಿ ಕಿಲೇಸಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನಸಙ್ಖಾತೇ ಧಾರಣತ್ಥೇ। “ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮಾ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನನು ನಿಸ್ಸರಣಪ್ಪಹಾನಮೇವ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ, ಇದಞ್ಚ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನನ್ತಿ ಚೋದನಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ “ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಹೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ನಿಬ್ಬಾನೇನ ಸಹೇವ ಹುತ್ವಾ”ತಿ ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಪತಿಭೂತಂ ಆರಮ್ಮಣೂ ಪನಿಸ್ಸಯಭೂತಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಪತಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಪಿಚ, ಸಮುಚ್ಛೇದೋತಿ ಚ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಸಮಾನಗತಿಕಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ನಿಸ್ಸರಣಂಪಿ ಮುಖ್ಯಧಾರಣ ಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ನಿಸ್ಸರಣಮೇವವಾ ಪಧಾನಧಾರಣನ್ತಿ ಪಿಯುಜ್ಜತಿಯೇವ। “ಧಾರಣೂಪಾಯೋಯೇವಹೋತಿ”। ನಮುಖ್ಯಧಾರಣಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಸಮುಚ್ಛೇದ ಕಿಚ್ಚಾಭಾವತೋ। “ಏತೇಪಞ್ಚ ಪರಿಯಾಯಧಮ್ಮಾಯೇವ”। ಕಸ್ಮಾ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸವಿಯಮಗ್ಗಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದ ಕಿಚ್ಚೇ ಅಸಹಾಯತ್ತಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ “ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನೀ”ತಿ ಸಮಣಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸಾಮಞ್ಞಂ। ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಸಾಮಞ್ಞಸ್ಸಫಲಂ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಂ। ದುತೀಯವಿಕಪ್ಪೇ ಅಕಿಚ್ಚ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾಪಿ ಕೇಚಿಕಿತಕಪಚ್ಚಯಾ ಕಮ್ಮತ್ಥೇಗತಾ ಕಿಚ್ಚಪಚ್ಚಯಾನಂಪಿ ಅತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। ಯಥಾ, ದಿಟ್ಠಂ, ಸುತಂ, ಮುತಂ, ವಿಞ್ಞಾತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ “ಧಾರಣಾರಹೋ”ತಿ। “ಯಥಾ ವುತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಯೇವಾ”ತಿ ಪಞ್ಚಮುಖ್ಯಧಮ್ಮಾ, ಪಞ್ಚಪರಿಯಾಯಧಮ್ಮಾಯೇವ। “ಕೇಚೀ”ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ। ಪುನ “ಕೇಚೀ”ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ। ಬಹುವಚನ ಸೋತೇಪತಿತತ್ತಾ ಏತ್ಥ ಬಹುವಚನಂ ರುಳಂ। ಪುನ “ಕೇಚೀ”ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸಾಮಞ್ಞಫಲ ಧಮ್ಮಾ। “ಕೇಚೀ”ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿ ಧಮ್ಮೋ। ಏತ್ಥಾಪಿ ಬಹುವಚನಂ ಸೋತಪತಿತಮೇವ। “ಧಾರೇನ್ತ”ನ್ತಿ ಧಾರೇನ್ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ। ತತೀಯ ವಿಕಪ್ಪೇ “ಅಪತಮಾನಂ ವಹನ್ತೀ”ತಿ ಅಪತಮಾನಂ ಕತ್ವಾ ವಹನ್ತಿ। ಚತುತ್ಥ ವಿಕಪ್ಪೇ “ಏತ್ಥಾ”ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ। ಧಮ್ಮೋವದೀಪಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ಧಮ್ಮದೀಪಾ। ಧಮ್ಮೋವ ಪಟಿಸರಣಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸರಣಾ। ಧಮ್ಮದೀಪಾ ಭಿಕ್ಖವೇ ಭವಥ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸರಣಾ, ಅನಞ್ಞಪ್ಪಟಿಸರಣಾ ತಿಹಿ ವುತ್ತಂ। ಲದ್ಧಾ ಪತಿಟ್ಠಾ ಏತೇಸನ್ತಿ ಲದ್ಧಪ್ಪತಿಟ್ಠಾ। ಯುಜ್ಜತಿಯೇವ। ಧಮ್ಮದೀಪಪಾಠಾನುಲೋಮತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಧಮ್ಮವಿಚಾರಣಾಯಂ, ಚೋದಕೋಪಟಿಪತ್ತಿ ಧಮ್ಮಂ ದಸವಿಧ ಧಮ್ಮತೋ ಅಞ್ಞಂಮಞ್ಞಮಾನೋ “ಕಸ್ಮಾ”ತಿಆದಿನಾ ಚೋದೇತಿ। ಸೋ ಪನ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಧಮ್ಮೋ ತತೋ ಅಞ್ಞೋನ ಹೋತಿ, ತತ್ಥೇವ ಅನ್ತೋಗಧೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಸೋಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪದಾ ಹೋತೀ”ತಿ ಯಥಾ ಅಮ್ಬರುಕ್ಖೋ ಅಮ್ಬಪುಪ್ಫಅಮ್ಬಫಲಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾ ಭಾವೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗ ನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಇತೋಯೇವತಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಫಲಸ್ಸ ಜಾತತ್ತಾ ಏತ್ಥೇವಸಂ ವಡ್ಢಿತತ್ತಾ ಚ। ತಥಾ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಧಮ್ಮೋಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಫಲಸ್ಸಪತಿಟ್ಠಾಭಾವೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗೂಪನಿಸ್ಸಯಪ್ಪಟಿಪದಾಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಇತೋಯೇವ ತಸ್ಸಜಾತತ್ತಾ ಏತ್ಥೇವಸಂ ವಡ್ಢಿತತ್ತಾ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಮಹಾವಗ್ಗ ಸಂಯುತ್ತೇ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಯೇಕೇಚಿ ಮೇಬೀಜಗಾಮಭೂತಗಾಮಾವುಡ್ಢಿಂ ವಿರುಳಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸಬ್ಬೇತೇ ಪಥವಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಥವಿಂ ಪತಿಟ್ಠಾಯ। ಏವಮೇವ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಭಿಕ್ಖುಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸೀಲೇಪತಿಟ್ಠಾಯ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ವುಡ್ಢಿಂ ವಿರುಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ। “ಪುಬ್ಬಚೇತನಾವಿಯದಾನೇ”ತಿ ಯಥಾ ತಿವಿಧಂ ಪುಞ್ಞಂ, ದಾನಮಯಂ ಪುಞ್ಞಂ ಸೀಲಮಯಂ ಪುಞ್ಞಂ ಭಾವನಾಮಯಂ ಪುಞ್ಞನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ದಾನವತ್ಥು ಪರಿಯೇಸನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಾನಂ ಆರಬ್ಭಪವತ್ತಾ ಸಬ್ಬಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗ ಚೇತನಾ ದಾನವಚನೇ ಸಙ್ಗಹಿತಾ ದಾನನ್ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂಗತಾ। ಏವಂ ಸೋ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಧಮ್ಮೋ ಅರಿಯ ಮಗ್ಗವಚನೇ ಏವಸಙ್ಗಹಿತೋ, ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮಸಂಸನ್ದನೇ ಅಪರಮ್ಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ವದನ್ತೋ "ಅಪಿಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಯದಗ್ಗೇನಾ"ತಿ ಯೇನಕಾರಣಕೋಟ್ಠಾಸೇನ ಧಾರಣೂಪಾಯೋತಿಆದಿನಾ ಕಾರಣಭಾಗೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವನ್ದನಂ ಅರಹ ತೀತಿ ವನ್ದನೇಯ್ಯೋ। ತಸ್ಮಿಂ ವನ್ದನೇಯ್ಯೇ। "ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ತಿವಿಧೋ ಕಲ್ಯಾಣಕೋ ವಿನಯಕಲ್ಯಾಣಕೋ ಸುತ್ತನ್ತಕಲ್ಯಾಣಕೋ ಅಭಿಧಮ್ಮಕಲ್ಯಾಣಕೋತಿ। ತತ್ಥ ವಿನಯೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾಯ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ವಿನಯಕಲ್ಯಾಣಕೋ ನಾಮ। ಸೋ ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ ಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತಿ ಆಚಾರ ಗೋಚರ ಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀ ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸೂತಿ ಏತ್ಥ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ವಿನಯೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿದುವಿಧಾ, ಆದಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಸೀಲಂ ಅಭಿಸಮಚಾರಿಕಸೀಲನ್ತಿ। ತತ್ಥ, ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಸೀಲಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಂ ನಾಮ। ಖನ್ಧಕಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಸೀಲಂ ಅಭಿಸಮಚಾರಿಕಂ ನಾಮ।

ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ವುತ್ತಾಯ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಸುತ್ತನ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಕೋ ನಾಮ। ಸೋ ಚತೂಹಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸಬ್ಬಂ ದುಗ್ಗತಿಭಯಂ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಹೋತಿ। ಕತಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ। ಇಧ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ಇತಿ ಪಿಸೋ ಭಗವಾ...ಪೇ॰... ಸತ್ಥಾದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಬುದ್ಧೋ, ಭಗವಾತಿ। ಧಮ್ಮೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ...ಪೇ॰... ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ। ಸಙ್ಘೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ...ಪೇ॰... ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾತಿ। ಅರಿಯಕನ್ತೇಹಿ ಸೀಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಏತ್ಥ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೋ ನಾಮ ಅರಹಂ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಿಆದಿಕಾನಂ ಗುಣಪದಾನಂ ಅತ್ಥ ಜಾನನಞಾಣೇನ ಯುತ್ತೋ ಪಸಾದೋ। ಅರಿಯೇಹಿಕಾಮೀಯನ್ತಿ ಇಚ್ಛೀಯನ್ತೀತಿ ಅರಿಯಕನ್ತಾನಿ। ಸುಪರಿಸುದ್ಧಸ್ಸ ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಸೀಲಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ। ಸಪ್ಪುರಿಸಸಂಸೇವೋ, ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ, ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ, ಧಮ್ಮಾನು ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪತ್ತೀತಿಆದೀನಿ ಬಹೂನಿ ಸುತ್ತನ್ತಾನಿ ಇಧ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ।

ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ವಾ ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ವಾ ವುತ್ತಾಯ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋಗಹಟ್ಠೋ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಅಭಿಧಮ್ಮಕಲ್ಯಾಣಕೋ ನಾಮ। ಸೋ ಇಧ ಸುತವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅರಿಯಾನಂ ದಸ್ಸಾವೀ ಅರಿಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸಕೋವಿದೋ ಅರಿಯಧಮ್ಮೇಸು ವಿನೀತೋ। ಸೋ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿ ಏತ್ಥ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ, "ಸುತವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಖನ್ಧಾ, ಯತನ, ಧಾತು, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ದೀಸು ಉಗ್ಗಹ ಪರಿಪುಚ್ಛಾ ವಿನಿಚ್ಛಯಞಾಣ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಸುತ ವಾ ನಾಮಾತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತೋ। ಸೋ ಏವ ಪುಥುಜ್ಜನ ಕಲ್ಯಾಣಕೋತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ।

ದುವೇ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ವುತ್ತಾ, ಬುದ್ಧೇನಾದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಾ।
ಅನ್ಧೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಏಕೋ, ಕಲ್ಯಾಣೇಕೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ॥ ತಿ

ಚ ವುತ್ತಂ। ಅಙ್ಗುತ್ತರೇ ಪನ ಚತುಕ್ಕನಿಪಾತೇ ಕತಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ ಸುತೇನ ಉಪಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ ಏಕಾಯಪಿ ಚಾತುಪ್ಪದಿಕಾಯ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥ ಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮ ಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಾ ನು ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋಸುತೇನ ಉಪಪನ್ನೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಸುತವಾತಿ ಚ ಸುತೇನ ಉಪಪನ್ನೋತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕನ್ತಿ। ಪುಥುಜ್ಜನ ಕಲ್ಯಾಣಕೋ ಸಙ್ಘೇ ಸೇಕ್ಖೇಸುಸಙ್ಗಹಿತೋ। ವುತ್ತಂಹೇತಂ ಪರಿವಾರೇ ಕೇ ಸಿಕ್ಖನ್ತೀತಿ। ಪುಥುಜ್ಜನ ಕಲ್ಯಾಣಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸತ್ತ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ। ಅರಹಾ ಖೀಣಾಸವೋ ಸಿಕ್ಖಿತಸಿಕ್ಖೋತಿ। ದಕ್ಖಿಣ ವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ। ತಿ ಸರಣ ಸರಣಂ ಗತೋ ಉಪಾಸಕೋಪಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೇ ಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋನಾಮ ಸೋತಾಪತ್ತಿ ಮಗ್ಗಟ್ಠೋ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೋ। "ಸೋಹಿಸಙ್ಗಹಿತೋ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಏತ್ತಾವತಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಸಙ್ಘೇ ಅಸಙ್ಗಹಿತೋ"ತಿ ಸಙ್ಘಂಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ಚ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋತಿ

ಚ, ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು ಆಗತೇ ಸಙ್ಘ ವಚನೇ ಅಸಙ್ಗಹಿತೋ। "ನ ಹಿತಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಸರಣಗಮನಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಇದಂ ಸಙ್ಘಂಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಘ ವಚನೇತಸ್ಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಸಙ್ಗಹಿತ ಭಾವಸಾಧನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ "ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಸಬ್ಬಂ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘಂ ಅನುದ್ದಿಸ್ಸತಮೇವ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸಙ್ಘಂಸರಣಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ। ಸರಣ ಗಮನಂ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿಯೇವ। ಅಥ ಸಬ್ಬಂ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ। ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿಯೇವ । ಇದಞ್ಚ ದಹರಕಾಲೇ ಸಬ್ಬಪ್ಪಥಮಂ ಸರಣಗಮನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಇದಞ್ಹಿ ಸರಣ ಗಮನಂ ನಾಮ ಸಕಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರತನತ್ತಯೇ ಸದ್ಧಂ ಅಜಹನ್ತಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂಪಿ ನ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಗಹಣ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಗಣ್ಹನ್ತೇಪಿ ದೋಸೋನತ್ಥಿ। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪುಞ್ಞಂ ವಡ್ಢತಿ। ಸಬ್ಬಪ್ಪಥಮಂ ಗಹಣಕಾಲೇ ಚ ಅಞ್ಞೇನ ದಿನ್ನತ್ತಾ ಲದ್ಧಂ ನಹೋತಿ। ಅತ್ತನೋವಚೀ ಭೇದೇನ ಲದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ವಚೀಭೇದಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ಸರಣ ಗಮನಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿಯೇವ। ತಥಾ ಸಬ್ಬಾನಿ ಗಹಟ್ಠಸೀಲಾನೀತಿ। ಸಾಮಣೇರ ಸರಣ ಗಮನಮ್ಪನ ಭಿಕ್ಖುನಾದಿನ್ನಮೇವ ಲಬ್ಭತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಉಭಿನ್ನಂಪಿಠಾನಕರಣ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸತಿ ಏವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ವೋ"ತಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ। ಯೋಧಮ್ಮೋ ಚ ದೇಸಿತೋ ಯೋವಿನಯೋಚಪಞ್ಞತ್ತೋ। "ಮಮಚ್ಚಯೇನಾ"ತಿ ಮಮಾತಿಕ್ಕಮೇನ। ಮಯಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸತ್ಥಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। "ಸಂವಣ್ಣಿತೋ"ತಿ ಸುಟ್ಠುತರಂವಣ್ಣಿತೋ ಥೋಮಿತೋ। "ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಠಿತೋಪೀ"ತಿ ತೀಸುಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪಟಿಪತ್ತೀಸು ಅಞ್ಞತರಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಠಿತೋಪಿ। "ಅಟ್ಠಿತೋಪೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಬಾಹಿರೋ ದುಸ್ಸೀಲೋಪಾಪಧಮ್ಮೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ವಿಸೇಸತೋ ಪನ ವಿನಯಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ ಏವ ಇಧ ಪರಿಯತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। "ಸೋ"ತಿ ಸೋದುಸ್ಸೀಲೋ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ। ಅತ್ತನೋಪಿ ಸರಣಂ ನಹೋತಿ। ಅವಸ್ಸಂ ಅಪಾಯಗಾಮೀಯೇವ ಸೋ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಕುತೋ ಸರಣಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅನೇಕೇಸು ಸುತ್ತಸಹಸ್ಸೇಸೂ"ತಿ ವಿನಯೇಪಿ ಬಹೂನಿ ಗರಹಸುತ್ತಪದಾನಿ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸುತ್ತನ್ತೇಸುಪಿ। ವಿಸೇಸತೋ ಪನ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋಪಮಸುತ್ತಾದೀಸು।

ಸದ್ಧಮ್ಮವಚನತ್ಥೇ। ಕಿಲೇಸೇಸಮೇನ್ತಿ ವೂಪಸಮೇನ್ತೀತಿ ಸನ್ತೋತಿ ವಚನತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಸಮಿತಕಿಲೇಸಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸನ್ತ ಸದ್ದೋ ಪನ ಪಸತ್ಥೇಚ, ಪೂಜಿತೇಚ, ಸಪ್ಪುರಿಸೇಚ, ಪಣ್ಡಿತೇಚ, ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಇಮಂ ಅಭಿಧಾನತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಪಸತ್ಥಾನ"ನ್ತಿಆದಿವುತ್ತಂ। "ಸಚ್ಚೋವಾ ಧಮ್ಮೋ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಯೋಜನಾ। ಏತೇನ ಸಭಾವತೋ ಅತ್ಥಿಸಂವಿಜ್ಜತೀತಿ ಸನ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಸೋ"ತಿ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯ ಧಮ್ಮೋ। "ಧಾರೇನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಸವನುಗ್ಗಹಧಾರಣಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಧಾರೇನ್ತಸ್ಸ। ಅಹಿತೋಯೇವ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ದುಗ್ಗತಿ ವಿಪಾಕತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಅಯಂ ಪನಾ"ತಿ ಸತ್ಥು ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಪನ। "ತಥಾ ಧಾರೇನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಯಂ ಮೇ ಹಿತೋತಿ ಧಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಹಿತೋಯೇವಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸುಗತಿ ನಿಬ್ಬಾನ ಸಮ್ಪಾಪಕತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

"ಸಮಾನದಿಟ್ಠಿಸೀಲಾನ"ನ್ತಿ ಸಮಾನದಿಟ್ಠಿಕಾನಂ ಸಮಾನಸೀಲಾನಞ್ಚ। ಏತೇನ ಸಮಾನದಿಟ್ಠಿಸೀಲಾ ಜನಾ ಗಣೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಗಣೋ। ಸಂಹನೀಯನ್ತಿ ಏಕತೋಕರೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಙ್ಘೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। ಸಹ ಏಕತೋ ಧಮ್ಮಂ ಚರನ್ತೀತಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ। ಏಕಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ಧಮ್ಮ ವಿನಯೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ। ತೇಸಂ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾನಂ। ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ಉತ್ತಮಗಣೋ ನಾಮ। ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕೇ ಸಙ್ಘಾವಾ ಗಣಾವಾ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಸೋಯೇವ ಇಧ ಗಣುತ್ತಮೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಸೇಸನ ಪರ ನಿಪಾತ ವಸೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಉತ್ತಮಸದ್ದಸ್ಸ ಗುಣನಾಮತ್ತಾ "ಗುಣಮ್ಹಿಯೇವ ಪವತ್ತತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ತೇನಾ"ತಿ ಉತ್ತಮ ಸದ್ದೇನ। "ಗಣೋತಿ ಸಙ್ಘೋಯೇವ ವುಚ್ಚತಿ" ಸಙ್ಘಸದ್ದಸ್ಸಪಿ ಸಮೂಹಟ್ಠೇ ನಿರುಳ್ಹತ್ತಾ, "ಸೋ ವಿನಯಕಮ್ಮೇಸು ಪಸಿದ್ಧೋ"ತಿ ಪಞ್ಚಸಙ್ಘಾ ಚತುವಗ್ಗಸಙ್ಘೋ, ಪಞ್ಚವಗ್ಗಸಙ್ಘೋ, ದಸವಗ್ಗಸಙ್ಘೋ, ವೀಸತಿವಗ್ಗಸಙ್ಘೋ, ಅತಿರೇಕವೀಸತಿವಗ್ಗಸಙ್ಘೋ, ಚತುವಗ್ಗಕರಣೀಯಂ ಕಮ್ಮಂ, ಪಞ್ಚವಗ್ಗಕರಣೀಯಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಸಿದ್ಧೋ ಪಾಕಟೋ। ದಕ್ಖಿಣಾ ವುಚ್ಚತಿ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಕಮ್ಮಫಲಞ್ಚ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕಪ್ಫಲಪ್ಪಟಿ ಲಾಭತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನಂ ದಾನಕಮ್ಮಂ ದಕ್ಖನ್ತಿ ವಡ್ಢನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತಾಯಾತಿ ಕತ್ವಾ। ತಂದಕ್ಖಿಣಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಅರಹತೀತಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ। "ಅರಹತೀ"ತಿ ಚ ಅನುತ್ತರ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತ ವಿಸೇಸತ್ತಾದಾಯಕೇನ ಇಚ್ಛಿತ ಪತ್ಥಿತಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ಫಲಸ್ಸ ಸುಟ್ಠುಸಮ್ಪಾದನವಸೇನ ದಾಯಕಸ್ಸ ಚ

ಅವಿರಾಧನತೋ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಪ್ಪಮೇಯ್ಯವಡ್ಢಿ ಆವಹನತೋ ಚ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಅರಹತಿ। ಏವರೂಪಂಹಿದಾನಂ ನಾಮ ಉಳಾರದಾನಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಯೇಸುದುಸ್ಸೀಲೇಸುದಿಯ್ಯತಿ। ತೇಸಂ ಖೇತ್ತ ದುಟ್ಠತ್ತಾ ದಾಯಕೇನ ಇಚ್ಛಿತಪತ್ಥಿತಂ ಫಲಂ ನ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ। ನಿಪ್ಫಲಂ ವಾ ಹೋತಿ। ಅಪ್ಪಫ್ಫಲಂ ವಾ। ಏವಂಸತಿ, ತೇ ದಾಯಕಞ್ಚ ವಿರಾಧೇನ್ತಿ ನಾಮ। ಪುಞ್ಞಫ್ಫಲಾನಿ ಚ ವಿನಾಸೇನ್ತಿ ನಾಮ। ಸಯಞ್ಚ ತಂದಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣತೋ ವಾ ಪರಿಭೋಗತೋ ವಾ ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯಂ ವಿನಿಪಾತನತೋ ವಾ ದುಗ್ಗತಿ ಭಾಗಿನೋ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾತೇ ಏವರೂಪಂ ದಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ನಾರಹನ್ತೀತಿ। "ಉಪಸಮ್ಪದಾಕಮ್ಮಂ ಸಮ್ಮುತಿ ನಾಮಾ"ತಿ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಸಮ್ಮುತಿ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ತಞ್ಹಿ ಕಾಮಂತೇರ ಸಸುಸಮ್ಮುತಿ ಕಮ್ಮೇಸುನಾಗತಂ। ಞತ್ತಿ ಚತುತ್ಥ ಕಮ್ಮವಾಚಾ ಸಙ್ಖಾತಾಯ ಪನ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಸಮ್ಮುತಿ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ। "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಭೂಮಿಂ ಪತ್ವಾ"ತಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಭೂಮಿ ಸಙ್ಖಾತಂ ಉಪರಿಠಾನನ್ತರಂ ಪತ್ವಾ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ ವಿನಯೇ ಭಿಕ್ಖು ವಿಭಙ್ಗೇ। ಞತ್ತಿ ಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅಕುಪ್ಪೇನ ಠಾನಾರಹೇನಾತಿ। ತತ್ಥ, "ಠಾನಾರಹೇನಾ"ತಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನ ಭೂಮಿಸಙ್ಖಾತಂ ಠಾನನ್ತರಂ ಪಾಪೇತುಂ ಅರಹೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಭೂಮೀ"ತಿ ಚ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನ ಸೀಲಂ ವುಚ್ಚತಿ। "ವಿನಯಕಮ್ಮೇಸು ಪಸಿದ್ಧೋ"ತಿ। ಸುಣಾತುಮೇಭನ್ತೇ ಸಙ್ಘೋ ತಿಆದೀಸು ಪಾಕಟೋ। ಅಪಿಚ "ಸಮ್ಮುತಿ ಸಙ್ಘೋ"ತಿ, ದೇವಸಙ್ಘಾಸಮಾಗತಾತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಬಹೂನಂ ಸಮೂಹನಟ್ಠೇನ ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಸಿದ್ಧೋಸಙ್ಘೋ ಸಮ್ಮುತಿ ಸಙ್ಘೋತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। "ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸಮೂಹೋ"ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಸೋತಾಪತ್ತಿ ಮಗ್ಗಟ್ಠೇ ಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ, ತೇನ ಸಹ ಅಟ್ಠವಿಧೋ ಅರಿಯ ಪುಗ್ಗಲಸಮೂಹೋ। "ಸಮ್ಮುತಿ ಸಙ್ಘೇ ಅನ್ತೋಗಧೋಯೇವಾ"ತಿ ಏತೇನ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಸಙ್ಘೋ ನಾಮ ವಿಸುಂ ನವತ್ತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ನವತ್ತಬ್ಬೇ ಸತಿ, ಸಮ್ಮುತಿ ಸಙ್ಘೋತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ತ್ವೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಚ್ಚಮೇತಂ। ಇಧ ಪನ ಸಙ್ಘವಚನೇನ ಆಗತಟ್ಠಾನಸ್ಸ ದುವಿಧತ್ತಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದುವಿಧತಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನಂ ವಿನಯಕಮ್ಮೇಸೂತಿ ವುತ್ತಮೇವ। ಇದಾನಿ ಅರಿಯಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ತಥಾಪೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಸರಣ ಗಮನ...ಪೇ॰... ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನೇಸು ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಭೂತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಿಟ್ಠಾನೇ ಪನ ಪುಗ್ಗಲಿಕದಾನೇಸು ಚತೂಹಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಉಪಾಸಕೋಪಿ ಸಾಮಣೇರೋಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ಸಙ್ಘಿಕ ದಾನೇಸು ಪನ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋವ। "ತಥಾ ತಥಾ ಸಂವಣ್ಣೇತ್ವಾ"ತಿ ಆಹುನೇಯ್ಯೋ, ಪಾಹುನೇಯ್ಯೋ, ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ, ಅಞ್ಜಲೀಕರಣೀಯ್ಯೋ, ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ, ತಿಆದಿನಾಸುಟ್ಠು ಥೋಮೇತ್ವಾ। ಸೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯ ಸಙ್ಘೋ। "ಪುಥುಜ್ಜನ ಸಙ್ಘೋ"ತಿ ಇದಂ ಅರಿಯ ಸಙ್ಘೇನ ವಿನಾಕೇವಲಂ ಪುಥುಜ್ಜನಸಙ್ಘಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಙ್ಘ ವಚನೇನ ಸಙ್ಘ ಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ಏಕೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಸಚೇ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಹೋತಿ, ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ನಹೋತಿ। ಯದಿ ಅರಿಯ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹೋತಿ, ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ದಕ್ಖಿಣವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತೇ ಸಙ್ಘಿಕದಾನೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನಾನನ್ದ ಗೋತ್ರಭುನೋ ಕಾಸಾವಕಣ್ಠಾ ದುಸ್ಸೀಲಾ ಪಾಪಧಮ್ಮಾ। ತೇಸಂಪಿ ಸಙ್ಘಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ದಾನಂ ದಸ್ಸನ್ತಿ। ತದಾಪಾನನ್ದ ಸಙ್ಘಗತಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯನ್ತಿ ವದಾಮೀತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಙ್ಘಿಕಟ್ಠಾನಂ ಪತ್ವಾ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯ ಸಙ್ಘೇ ಅಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ನತ್ಥೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಖೇತ್ತಂ ದೂಸೇನ್ತೀತಿ ಖೇತ್ತದುಟ್ಠಾನಿ। ತಿಣಾನಿ। ಖೇತ್ತದುಟ್ಠಾ ಕಿಲೇಸಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿಧಮ್ಮಪದೇ।

ತಿಣದೋಸಾನಿ ಖೇತ್ತಾನಿ, ರಾಗದೋಸಾ ಅಯಂಪಜಾ।
ತಸ್ಮಾಹಿ ವೀತರಾಗೇಸು, ದಿನ್ನಂ ಹೋತಿ ಮಹಪ್ಫಲಂ॥

ತಿಣದೋಸಾನಿ ಖೇತ್ತಾನಿ, ದೋಸದೋಸಾ ಅಯಂಪಜಾ।
ತಸ್ಮಾಹಿ ವೀತದೋಸೇಸು, ದಿನ್ನಂ ಹೋತಿ ಮಹಪ್ಫಲಂ॥
ತಿಣದೋಸಾನಿ ಖೇತ್ತಾನಿ, ಮೋಹದೋಸಾ ಅಯಂಪಜಾ।

ತಸ್ಮಾಹಿ ವೀತಮೋಹೇಸು, ದಿನ್ನಂ ಹೋತಿ ಮಹಪ್ಫಲನ್ತಿ॥

ಇಧ ಪನ ಸಾತಿಸ್ಸಯತೋ ಖೇತ್ತದುಟ್ಠೇ ಕಿಲೇಸೇ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನುಸಯಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸಬ್ಭಾವಾ"ತಿ ಸನ್ತಸ್ಸ ವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸಭಾವೋ ಸಬ್ಭಾವೋತಿವಿಗ್ಗಹೋ। "ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ। "ಸದ್ಧಮ್ಮಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನಾ"ತಿ ಅಪಿಚಯದಗ್ಗೇನಾತಿ ವುತ್ತನಯೇನ।

ಸಸದ್ಧಮ್ಮಗಣುತ್ತಮಪದತ್ಥಾನುದೀಪನೀ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. "ಅಭಿವಾದಿಯಾ"ತಿ ಸುಖೀಹೋಹಿಸಪ್ಪುರಿಸಾತಿ ಏವಂ ಅಭಿವದಾಪೇತ್ವಾ। ಅಭಿವಾದನಞ್ಚ ನಾಮ ವನ್ದನಾಮೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ "ವನ್ದಿತ್ವಾ"ತಿ। ವನ್ದನ್ತೋಹಿ ವನ್ದನೇಯ್ಯೇ ವುದ್ಧೇ ತಥಾ ವದಾಪೇತಿ ನಾಮ। ತಥಾ ವದನಞ್ಚ ವನ್ದನೇಯ್ಯಾನಂವುದ್ಧಾನಂ ವತ್ತಂ। "ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ ಪಟಿಮುಖಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ। "ತಿವಿಧಾ"ತಿ ದ್ವಾರ ಭೇದೇನ ತಿವಿಧಾ। "ವನ್ದನೇಯ್ಯಾನ"ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ। "ನಿಪಜ್ಜನ್ತೋ"ತಿ ನಿಪತನ್ತೋ। "ಅವನ್ದಿಯೇಸೂ"ತಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅವನ್ದಿತಬ್ಬೇ ಸುನವಕತರಾದೀಸು। "ಗುಣಪದಾನೀ"ತಿ ಗುಣದೀಪಕಾನಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿಆದಿಪದಾನಿ। ಏತ್ಥಚಕಾಯೇನವನ್ದತೀತಿಆದಿ ಉಪಚಾರ ವಚನಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ಪಸ್ಸತೀತಿ। ತಥಾಹಿ ವುತ್ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾತಿ ಕರಣವಸೇನ ಚಕ್ಖೂತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರೇನ ರೂಪದಸ್ಸನ ಸಮತ್ಥೇನ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ। ಪೋರಾಣಾ ಪನಾಹು ಚಕ್ಖು ರೂಪಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಚಿತ್ತತ್ತಾ। ಚಿತ್ತಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಚಕ್ಖುತ್ತಾ। ದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣ ಸಙ್ಘಟ್ಟನೇ ಪನ ಸತಿ ಚಕ್ಖು ಪಸಾದವತ್ಥು ಕೇನಚಿತ್ತೇನ ಪಸ್ಸತಿ। ಈದಿಸೀ ಪನೇಸಾ ಕಥಾ ಧನುನಾ ವಿಜ್ಝತೀತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಸಸಮ್ಭಾರ ಕಥಾನಾಮ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾತಿ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾತಿ ಅಯಮೇವೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ। ಏತ್ಥಹಿ "ಕಾಯೇನಾ"ತಿ ಕಾಯ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ದ್ವಾರ ರೂಪಂ ಕರಣಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಚಕ್ಖುನಾತಿ ವಚನೇ ಉಪಚಾರ ವಚನೇ ಸತಿ ಕಾಯೇನಾತಿ ವಚನಂಪಿ ಉಪಚಾರ ವಚನನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ತಥಾ ಚಕ್ಖುನಾತಿ ಪದೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ ಕಾಯೇನಾತಿ ಪದೇಪಿ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ವಾಚಾಯ ವನ್ದತಿ, ಮನಸಾವನ್ದತೀ,ತಿ ಪದೇಸುಪಿ ಏಸನಯೋ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ, ಕಾಯ ಕಮ್ಮೇನವನ್ದಾಮಿ, ವಚೀಕಮ್ಮೇನ ವನ್ದಾಮಿ, ಮನೋಕಮ್ಮೇನ ವನ್ದಾಮಿ, ತೀಹಿ ಕಮ್ಮೇಹಿ ವನ್ದಾಮೀತಿ ಇದಮೇವ ಮುಖ್ಯವಚನನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ಸಬ್ಬಮಿದಂ ಇನ್ದ್ರಿಯ ಸಂವರಸೀಲಟ್ಠಾನೇ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಆಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಚಕ್ಖುನಾತಿ ಇದಂ ಪನ ಮುಖ್ಯ ಕರಣ ವಚನಮೇವ ಸಮ್ಭವತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ದಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವತ್ಥು ಪುರೇಜಾತಿನ್ದ್ರಿಯಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸತ್ತಾ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂಸುತ್ವಾತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸನಯೋ।

ಕಾಯೇನವನ್ದತಿ, ವಾಚಾಯವನ್ದತೀ,ತಿ ಏತ್ಥ ತಂಕಾಯವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿ ರೂಪ ದ್ವಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಹಜಾತ ಚೇತನಾ ಕಮ್ಮೇನ ಜಾತಂ ಹೋತಿ। ನ ತಂ ಚೇತನಾಕಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ದ್ವಯೇನಜಾತಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತಂ ರೂಪ ದ್ವಯಂ ತಸ್ಸಾಚೇತನಾಯ ಕಾಯವನ್ದನಾಕಮ್ಮ, ವಚೀವನ್ದನಾಕಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾತಂ ಮಾತಿತೋ ಜಾತೋ ಪುತ್ತೋ ವುದ್ಧಿ ಪತ್ತೋ ತಂ ತಂ ಕಮ್ಮೇಸು ಮಾತುಯಾ ಬಲ ವೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ತಂ ರೂಪದ್ವಯಂ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ದ್ವಾರರೂಪನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ 'ಕಾಯೇನ, ವಾಚಾಯಾ,ತಿ ಇದಂಪಿ ಮುಖ್ಯ ಕರಣ ವಚನಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕಾಯೇನಾತಿ ಪನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ, ತಸ್ಸಕಮ್ಮಸ್ಸ ವನ್ದನಾಕಿರಿಯಾಯ ಸಹ ಅಭೇದೋ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಚೇ। ನಾಪಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಚೇತನಾಹಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಕಮ್ಮಂ ವದಾಮಿ, ಚೇತಯಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ 'ಕಾಯೇನ, ವಾಚಾಯ, ಮನಸಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಯಥಾಹಿ "ಚೇತಯಿತ್ವಾ"ತಿ ಪುರಿಮಚೇತನಾಹಿ ಚೇತ ಯಿತ್ವಾ । "ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪನ ಚೇತನಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಇಧಪಿ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಚೇತನಾ ಸಮ್ಭವತೋತಿ। ಏತ್ಥ ಹಿ "ಕಾಯಕಮ್ಮೇನಾ"ತಿ ಪುರಿಮಚೇತನಾ ಕಮ್ಮಂ ಗಯ್ಹತಿ। "ವನ್ದತೀ"ತಿ ಪಚ್ಛಿಮ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪನಚೇತನಾಕಮ್ಮನ್ತಿ।

೯. “ರಚಯನ್ತೋ”ತಿ ವಿದಹನ್ತೋ। “ರಚಯಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ಅತೀತೇ ಅನಾಗತವಚನಂ। “ಪೋತ್ಥಕಾರುಳ್ಹ”ನ್ತಿ ಪೋತ್ಥಕ ಪತ್ತೇಸುಲಿಖನವಸೇನ ಆರುಳ್ಹಂ।

೧೦. ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಪದೇ। “ಅಭಿಧಮ್ಮೋ”ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮಪ್ಪಕರಣೇ। “ಏತ್ಥ, ಏತೇನಾ”ತಿ ವಚನೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಸದ್ದಸ್ಸ ಏಕಸೇಸವಿಧಾನಂಪಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। “ಅಞ್ಞಂಪಾಳಿದ್ವಯಂ ವುಚ್ಚತಿ”। ಕಸ್ಮಾತಂ ಪಾಳಿದ್ವಯಂ ಅಭಿಧಮ್ಮೋ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ “ತಞ್ಚಾ”ತಿಆದಿ। “ಯಥಾಪವತ್ತೇ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯಾನುರೂಪಂ ಪವತ್ತೇ। “ಪರಮತ್ಥಧಮ್ಮೇ ಏವಾ”ತಿ ದ್ವೇ ಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ, ತಯೋಮೇಭಿಕ್ಖವೇ ಪುಗ್ಗಲಾತಿಆದಿನಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿವೋಹಾರೇನ ಪವತ್ತಾಪಿ ದೇಸನಾ ಪರಮತ್ಥ ಧಮ್ಮೇಹಿ ವಿನಾ ನಪವತ್ತತಿ। ಪರಮತ್ಥ ಧಮ್ಮಾನಂ ನಾನತ್ತವಸೇನೇವ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ನಾನತ್ತಸಮ್ಭವತೋ। ತಸ್ಮಾ ಪರಮತ್ಥಧಮ್ಮೇ ಏವ ದೀಪೇತಿ। ನ ಆಣಾವಿಧಾನಂ ದೀಪೇತಿ। “ದ್ವೀಸುಧಮ್ಮೇಸೂ”ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। “ಯೋಇತರತೋ”ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೀಯಂ। “ಯೋ”ತಿ ಯೋ ಧಮ್ಮೋ। “ಇತರತೋ”ತಿ ಇತರ ಧಮ್ಮತೋ ಸುತ್ತನ್ತ ಧಮ್ಮತೋ। “ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಇಮಿನಾಕಾರಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ದೇಸೇತಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಅನವಸೇಸವಿಭತ್ತಿವಸೇನ ಅತಿರೇಕತಾ, ಸುದ್ಧ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನ ದೇಸನಾ ಪವತ್ತಿವಸೇನ ವಿಸೇಸತಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। “ಯತೋ”ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಅನವಸೇಸವಿಭತ್ತಿತೋ, ಅತಿವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾಭಾವತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ದೇವೇಸು ಏವ ದೇಸೇನ್ತೀತಿ ಆಹ “ನ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ “ನ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀ”ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಪವತ್ತನಯೋಗ್ಯ”ನ್ತಿ ಪವತ್ತನತ್ಥಾಯ ಪಹೋನ್ತಂ। “ಕಥಾಮಗ್ಗ”ನ್ತಿ ದೇಸನಾಕಥಾಪಬನ್ಧಂ। “ಏಕಮಾತಿಕಾನು ಬನ್ಧಾ”ತಿ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿಆದಿಕಂ ಏಕಂ ಅಭಿಧಮ್ಮ ಮಾತಿಕಂ ಅನುಗತಾ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮಸ್ಸ। ಅತಿರೇಕ ವಿಸೇಸತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ತಿಸ್ಸಂ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ। ಆದಿಮ್ಹಿಯೇವತತ್ಥ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಅಭಿಧಮ್ಮೋ, ಧಮ್ಮಾತಿರೇಕ ಧಮ್ಮವಿಸೇಸಟ್ಠೇ ನಾ-ತಿ ವತ್ವಾ ತದತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ ಸುತ್ತಞ್ಹಿ ಪತ್ವಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಏಕದೇಸೇನೇವ ವಿಭತ್ತಾ, ನನಿಪ್ಪದೇಸೇನ। ಅಭಿಧಮ್ಮಂ ಪತ್ವಾ ಪನ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋವ ವಿಭತ್ತಾ-ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ “ಧಮ್ಮನಾಮಿಕಾನ”ನ್ತಿಆದಿಂ। “ಧಮ್ಮೋ ಪನಾ”ತಿ ಪಾಳಿದ್ವಯಮಾಹ।“ಏವಂ ಸನ್ತೇಪೀ”ತಿ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ಏವಂ ವಿಚಾರಿತೇಪಿಸತಿ। “ಸಬ್ಬಜೇಟ್ಠಕೋ”ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ಪಿಟಕಾನಂ ಮಜ್ಝೇಸಬ್ಬಜೇಟ್ಠಕೋ। ಕಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಜೇಟ್ಠಕೋ ಸಿಯಾತಿ ಆಹ “ವಿನಯಂ ವಿವಣ್ಣೇನ್ತಸ್ಸಹೀ”ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ “ವಿವಣ್ಣೇನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಗರಹನ್ತಸ್ಸ। ಚರತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಚಕ್ಕಂ। ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಕೇನಚಿ ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ದೇವೇನ ವಾ ಮಾರೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ ಆಣಾವಿಧಾನಂ ಆಣಾಚಕ್ಕಂ ನಾಮ। ತಥಾ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ ದೇಸನಾ ವಿಧಾನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ನಾಮ। ತತ್ಥ, ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವತಿ, ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋ-ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತಂ ಆಣಾವಿಧಾನಂ ಆಣಾಚಕ್ಕಂ ನಾಮ। ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀ-ತಿಆದಿಕಂ ದೇಸನಾವಿಧಾನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ನಾಮ। ತದುಭಯಂಪಿ ಕೋಚಿ ಭಿನ್ದಿತುಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ವಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಪಾರಾಜಿಕಂ ಕಾತುಂ ಚತುಸ್ಸಚ್ಚಂ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಅಸಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ನಸಕ್ಕೋತಿ। ಅಥ ಖೋ ಕರೋನ್ತೋಯೇವ ದೇವದತ್ತೋವಿಯ ಆಪಾಯಿಕೋ ಹೋತಿ। ಪಾರಾಜಿಕೋಚ ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ತಾನಂ ಸುದ್ಧಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ಅಪಾಯಗಾಮೀಯೇವ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬೇಸು ವಿನಯ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಏವಂ ಕೇನಚಿ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ತದುಭಯಂಪಿ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯಂ ಚಕ್ಕಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। “ವಿನಯೋ ನಾಮ ಸಾಸನಸ್ಸ ಮೂಲ”ನ್ತಿ ವಿನಯೇ ಠಿತೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘೇ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೇ ತಿವಿಧೋಪಿಸದ್ಧಮ್ಮೋಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಿವಿಧಂಪಿ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ ತಿಟ್ಠತಿ। ಏವಂ ವಿನಯೋ ತಿವಿಧಸ್ಸಸಾಸನಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಹೋತೀತಿ। ಕಥಞ್ಚಪರಿಯತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೇ ತಿವಿಧಂಪಿ ಸಾಸನಂ ತಿಟ್ಠತೀತಿ। ವುಚ್ಚತೇ। ತತ್ಥ ಸಾಸನಂ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಕಿತ್ತಕಂಕಾಲಂ ತಿಟ್ಠತೀತಿ। ಪಞ್ಚವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಸುಕಥಯಿಂಸು। ಮಿಚ್ಛಾವಾದಿನೋಪನವದನ್ತಿ ವಿನಯೇ ಚೂಳವಗ್ಗೇಭಿಕ್ಖುನಿಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಸಚೇ ಆನನ್ದ ಮಮಸಾಸನೇಮಾತುಗಾಮೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ನಲಭೇಯ್ಯ। ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। ಇದಾನಿ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಗೋತಮಿಯಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಯಾಚನಂ ಉಪಾದಾಯ। ಪಞ್ಚೇವದಾನಿ ಆನನ್ದ ವಸ್ಸಸತಾನಿ ಸದ್ಧಮ್ಮೋಠಸ್ಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನಂ ಪಞ್ಚವಸ್ಸಸತಾನಿ ಏವ ತಿಟ್ಠತಿ। ತತೋಪರಂ ಏಕದಿವಸಂಪಿ ನ ತಿಟ್ಠತಿ। ಇದಾನಿ ಸಾಸನಪ್ಪಟಿ ರೂಪಕಮತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ। ತಂ ತೇಸಂ ಮಿಚ್ಛಾ ವಚನಮತ್ತಂ। “ಪಞ್ಚೇವವಸ್ಸಸತಾನೀ”ತಿ ಇದಂ ಪನ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನ ವಚನಂ

ನಹೋತಿ। ಮಾತುಗಾಮಾನಂ ಆದೀನವ ದೀಪನಮತ್ತವಚನಂ। ಸೋ ಚ ಆದೀನವೋ ಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮೇ ಸಣ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಾ ಏವ ಪಟಿಬಾಹಿತೋ। ಪುನ "ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಇದಮೇವಸನ್ನಿಟ್ಠಾನ ವಚನಂ ಜಾತನ್ತಿ। ಏತ್ಥಪಿಕೇಚಿವದನ್ತಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಮೇವ ಸಾಸನಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ತತೋಪರಂ ಏಕದಿವಸ ಮತ್ತಂಪಿ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ತದಾ ಸೀಮಾಯೋಪಿ ಅಸೀಮಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪಚ್ಛಾತಾಸು ಉಪಸಮ್ಪಾದಿತಾಪಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇದಾನಿ ಸಾಸನಪ್ಪಟಿ ರೂಪಕಮತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ। ಇದಂಪಿ ತೇಸಂ ಅತ್ಥಞ್ಚಕಾರಣಞ್ಚ ಅದಿಸ್ವಾ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಮಿಚ್ಛಾ ವಚನಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। "ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಮೇವ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಅಪರಿಹಾಯಮಾನೋ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। ತತೋಪರಂ ಪನ ನ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಹಾಯಮಾನೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ। ಕಥಂ ಪನ ಅಪರಿಹಾಯಮಾನೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಕಥಞ್ಚ ಪರಿಹಾಯಮಾನೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ವುಚ್ಚತೇ। ಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯೇಸು ಸನ್ತೇಸು ಸುಸದ್ಧಮ್ಮೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ। ಖೀಣಾಸವಸಞ್ಞೋ, ಅನಾಗಾಮಿಸಞ್ಞೋ, ಸಕದಾಗಾಮಿಸಞ್ಞೋ, ಸೋತಾಪನ್ನಸಞ್ಞೋ, ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕಸಞ್ಞೋ,ತಿ। ತತ್ಥ, ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಸಬ್ಬೇಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ಏವಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಅಪರಿಹಾಯಮಾನೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ತತೋಪರಂ ಖೀಣಾಸವಸಞ್ಞೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಸೇಸಾನಿ ಚತ್ತಾರಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸೇಸಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಸಞ್ಞಾನಂ ಖೇತ್ತಾನಿ ಜಾತಾನಿ। ಏವಂ ತತೋಪರಂ ಪರಿಹಾಯಮಾನೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಕಾರಣಂ ವುಚ್ಚತೇ। "ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ತಿವಿಧೋ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ 'ಪರಿಯತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮೋ, ಪಟಿಪತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮೋ, ಪಟಿವೇಧಸದ್ಧಮ್ಮೋ,ತಿ। ಸೋ ಏವ ತಿವಿಧಂ ಸಾಸನನ್ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ, ಪರಿಯತ್ತಿ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಸಾಟ್ಠಕಥಾನಿತೀಣಿಪಿಟಕಾನಿ। ಸೋಚ ಏತರಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ಕಥಂ ಪರಿಯತ್ತಿ ಸಾಸನಂ ಪಟಿರೂಪಕಮತ್ತಂ ಭವೇಯ್ಯ। ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಪರಿಯತ್ತಿಕಮ್ಮಿಕಾ ಅನೇಕ ಸತಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ಕಥಞ್ಚಿದಂ ಸಾಸನಂ ತತೋಪರಂ ಏಕದಿವಸಂಪಿ ನ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। ತೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಸೀಲಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಠಿತಾ ಅನೇಕ ಸತಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ಏತರಹಿ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಕಥಞ್ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಸಾಸನಂ ತತೋಪರಂ ನ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। ಪರಿಯತ್ತಿಯಾಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾಚ ತಿಟ್ಠಮಾನಾಯಪಟಿವೇಧಸದ್ಧಮ್ಮೋಪಿ ನ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಯಥಾಹಿ-ಏಕೋ ಧನಸೇಟ್ಠಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಸೋ ಪುತ್ತಧೀತು ಪರಮ್ಪರಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಮಹನ್ತಾರತನನಿಧಯೋ ಭೂಮಿಯಂ ಬಹೂಸುಟ್ಠಾನೇಸು ನಿದಹಿತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಚ ತೇಸಂ ಪವತ್ತಿಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಠಪೇತಿ। ತತ್ಥ ನಿಮೀಸು ಚ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಚ ಅಕ್ಖರೇಸು ಚ ಧರನ್ತೇಸು ತೇನಿಧಯೋ ನಸ್ಸನ್ತಿ ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾಯೇವ। ಏವಮಿದಂ ಸಾಸನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತತ್ಥಹಿ ನಿಧೀನಂನಿಧಾನಭೂಮಿಸದಿಸಂ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ, ಧನರತನಸದಿಸಾನಿ ಧಮ್ಮರತನಾನಿ। ಯಥಾ ಚ ಸೇಟ್ಠಿವಂಸೇಜಾತೋ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪುರಿಸೋ ಪೋತ್ಥಕಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸುಟ್ಠು ಖಣನ್ತೋ ತಾನಿರತನಾನಿ ಲಭಿಸ್ಸತಿಯೇವ। ಏವಮಿಧಪಿ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ದೇಸನಾಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ತಾನಿಧಮ್ಮರತನಾನಿ ಲಭಿಸ್ಸತಿಯೇವ। ಲಭಮಾನೇ ಚ ಸತಿ, ಕಥಂ ತಾನಿಧಮ್ಮರತನಾನಿ ಅನ್ತರಹಿತಾನಿ। ಸೀಮಾನಞ್ಚ ಪವತ್ತಿವಾನಿವತ್ತಿ ವಾ ಆಣಾಚಕ್ಕಸ್ಸೇವ ವಿಸಯೋ ಹೋತಿ। ನ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಸ್ಸ। ಯಞ್ಚ ವುತ್ತಂ-ಪಞ್ಚೇವವಸ್ಸಸತಾನಿಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಠಸ್ಸತೀತಿ ಚ, - ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾತಿ ಚ। ಇದಞ್ಚ ವಚನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಮೇವ ಹೋತಿ, ನ ಆಣಾಚಕ್ಕಂ। ಬದ್ಧಸೀಮಾಯೋ ಚ ನಿವತ್ತಮಾನಾ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ನಿವತ್ತನ್ತಿ ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತಿ। ಆಣಾಚಕ್ಕಭೂತಾಯ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಮೂಹನನೇನ ವಾ, ಸಾಸನಸ್ಸ ವಾ ಅನ್ತರಧಾನೇನ। ತತ್ಥ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಪರಿಯನ್ತೇ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಮೂಹನನಞ್ಚ ನತ್ಥಿ। ಸಾಸನನ್ತರಧಾನಞ್ಚ ನಾಮ ಅನಾಗತೇ ಧಾತುಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಹೋತಿ। ಧಾತುಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇಹಿ ಜಾತೇ ಸಬ್ಬಂ ಆಣಾಚಕ್ಕಂ ವಿಗತಂ ಹೋತಿ, ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪನ ದೇವಲೋಕೇಸು ಯಾವಾನಾಗತಬುದ್ಧಕಾಲಾಪಿ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತಿಯೇವ ಆಳವಕಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾಯೋ ವಿಯ। ಅಪಿಚಯೋ ವೋ ಆನನ್ದ ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ಚ ವಿನಯೋ ಚ ದೇಸಿತೋ ಪಞ್ಞತ್ತೋ। ಸೋ ವೋ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಸತ್ಥಾ-ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೋಚತಿ ಪಿಟಕಭೂತೋ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ಸತ್ಥಾ ಏತರಹಿ ತಿವಿಧಂಪಿ ಸಾಸನಂ ಲೋಕಸ್ಸ ದೀಪೇನ್ತೋ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ಯತೋಬುದ್ಧಭಾಸಿಕಾನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ನಾನಾ ಬಾಹಿರಕೇಹಿ ಜನೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣೋ ಮಹನ್ತೋ ಞಾಣಾಲೋಕೋ ಏತರಹಿ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನೋ ಪವತ್ತತಿ। ತೇಹಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ದೇಸಿತಾನಿ ಏತರಹಿಧರಮಾನಾನಿ ಚತುರಾಸೀತಿ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸುತ್ವಾ ಅನಮತಗ್ಗೇಸಂಸಾರೇ ಅನನ್ತಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಸಬ್ಬಂಲೋಕತ್ತಯಪ್ಪವತ್ತಿಞ್ಚ, ಸಬ್ಬಂಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಞ್ಚ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾನುಗತಿಕೇನ ಸುತಮಯಞ್ಞಾಣೇನ ಜಾನನ್ತಿ। ಆಯತಿಞ್ಚ ಸಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಚ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ ಚ

ನಾನಾಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಿ ಆರಭನ್ತಿ, ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ। ಪರಿಯತ್ತಿಂ ಪರಿಯಾಪುಣನ್ತಿ। ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇನ್ತಿ। ಭಾವನಂಭಾವೇನ್ತಿ। ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಾಸನಪ್ಪಟಿರೂಪಕಮತ್ತಂನ ಹೋತಿ। ಏಕನ್ತ ಸಾಸನಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಯಥಾ ಧಮ್ಮಂ ಯಥಾ ವಿನಯಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನತೋ। ಇಮಾಯ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಆಯತಿಂ ಸಗ್ಗಮಗ್ಗಫಲ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಸಂವತ್ತನಿಕತ್ತಾತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸಬ್ಬಂ ಮಿಚ್ಛಾವಾದೀನಂ ಮಿಚ್ಛಾವಚನಂ ವಿಧಮಿತಂವಿದ್ಧಂಸಿತಂ ಹೋತೀತಿ।

ಪಣಾಮಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ।

೧೧. ದುತೀಯಗಾಥಾವಣ್ಣನಾಯಂ। "ಆದಿಗಾಥಾಯಾ"ತಿ ಪಠಮಗಾಥಾವಾಕ್ಯೇನ। "ತಂ ತಂ ಪಯೋಜನಸಹಿತೇ"ತಿ ತೇನತೇನಪಯೋಜನೇನ ಸಹಿತೇ। "ಪಞ್ಚ ಅತ್ಥೇ"ತಿ ಪಞ್ಚಪಿಣ್ಡತ್ಥೇ। "ತೇಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥೇ"ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಪದೇ ದೀಪಿತೇ ತೇಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥೇ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತಿಸ್ಸಂ ದುತೀಯಗಾಥಾಯಂ। "ನತು ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ನಪನಪಕರಣಂಪಿ ಪುಬ್ಬೇವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಾ ಕುತೋಪುಬ್ಬೇವುತ್ತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಏವಂತೀಸು ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇಸು ಪಠಮಸ್ಸ ಕಾಲವಿರೋಧಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದುತೀಯ ತತೀಯಾನಂ ಸದ್ದತೋವಿರೋಧಂ ವತ್ತುಂ "ನಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಆದಿಮ್ಹಿ ಯೇವಾ"ತಿ ಏತೇನ ಯದಾಕದಾಚಿ ಪಚ್ಛಾಮಸನಂ ಅಪ್ಪಧಾನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಅಪ್ಪಧಾನಪದಾನೀ"ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಸಙ್ಗಹನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಸಪದೇ ಪುರಿಮಾನಿ ವಿಸೇಸನ ಪದಾನಿ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ವುತ್ತಾತಿ ಯೋಜಿತೇ ಸತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಸಙ್ಗಹಪ್ಪಕರಣೇ ತಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥ ಪದೇವಾ ಸಬ್ಬಥಾ ಮಯಾ ವುತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಬುದ್ಧೇನ ಭಗವತಾ ಸಬ್ಬಥಾ ವುತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ। ಅಪ್ಪಧಾನಪದಂ ಪಚ್ಛಾಮಸತೀತಿ ದೋಸೋಪನ ಆಪಜ್ಜತೇವ। ತೇನಾಹ "ಏವಞ್ಚಸತೀ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ, "ಏವಞ್ಚಸತೀ"ತಿ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ವಿಯ ಇಧ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಸಙ್ಗಹಪದಂ ಪಚ್ಛಾಮಸನ್ತೇ ಸತಿ। ಹಿಸದ್ದೋ ಫಲ ವಾಕ್ಯಜೋತಕೋ। ಲದ್ಧಗುಣಜೋತಕೋತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। "ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಹೋತಿ" ತಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಸಙ್ಗಹಪದೇ ಮಯಾ ಸಬ್ಬಥಾ ವುತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ। ನ ಕೇವಲಂ ಸೋ ಏವ ದೋಸೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಪರೋಪಿದೋಸೋ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಸಾಹೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಧಾತುಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೇನಸಙ್ಗಹಾಸಙ್ಗಹಾದಿಪ್ಪಕಾರೇನಾತಿಯೋಜನಾ।

೧೨. ಪರಮತ್ಥಪದವಣ್ಣನಾಯಂ। ವಿಸೇಸನಪದಂ ನಾಮ ಕತ್ಥಚಿ ಭೂತಕಥನತ್ಥಾಯವಾ ಪಯುಜ್ಜತಿ ಕಣ್ಹೋಕಾಕೋ, ಸೇತೋಬಕೋ,ತಿ। ಕತ್ಥಚಿ ಅಞ್ಞನಿವತ್ತನತ್ಥಾಯ ವಾ ಪಯುಜ್ಜತಿ ನೀಲೋಪಟೋ, ನೀಲಂಪುಪ್ಫ, ನ್ತಿ। ಇಧ ಪನ ಅಞ್ಞ ನಿವತ್ತನತ್ಥಾಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ದುವಿಧಾನಿಹಿಸಚ್ಚಾನೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪಞ್ಞಾಪೀಯತೀತಿಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಪಞ್ಞಾಪನಞ್ಚ ನಾಮ ಸಮಗ್ಗಾನಂ ಜನಾನಂ ವೋಹಾರೇನ ಚ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇನ ಚಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಿಜ್ಝತೀತಿ ಆಹ "ತೇಚಮಹಾಜನಾ"ತಿಆದಿಂ। "ತಸ್ಮಾತೇ ಸಮ್ಮುತಿ ಸಚ್ಚನ್ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಸಮ್ಮತತ್ತಾ"ತಿ ವೋಹರಿತತ್ತಾಚೇವ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ ಚ। "ವಚೀಸಚ್ಚವಿರತಿಸಚ್ಚಾನ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಚೀಸಚ್ಚಂ ನಾಮ ಮುಸಾವಾದರಹಿತಂ ಸಚ್ಚವಚನಂ। ವಿರತಿಸಚ್ಚಂ ನಾಮ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾವಿರತಿ। ಸಾಹಿ ಮುಸಾವಾದಾದೀಹಿ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇಹಿ ವಿರಮಣಮತ್ತೇನ ವಚೀಸಚ್ಚನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ವತ್ಥುಭೂತತ್ತಾ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತತ್ತಾ। ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚನ್ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಸಮ್ಮತತ್ತಾ ಸಮ್ಮುತಿ ಚ, ಸಾ ಸಚ್ಚಾನಂ ವತ್ಥುಭೂತತ್ತಾ ಸಚ್ಚಞ್ಚಾತಿ ಕತ್ವಾ। ಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಸಿದ್ಧಂ ಸಚ್ಚಂ ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚನ್ತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। "ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾ"ತಿ ಪಾಣೋ ನಹನ್ತಬ್ಬೋ, ಸಬ್ಬೇಸತ್ತಾ ಅವೇರಾ ಹೋನ್ತೂತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾ। "ಸಬ್ಬಲೋಕಿಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ"ತಿ ದಾನಸೀಲಾದೀನಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಂ ಫಲವಿಪಾಕಭೂತಾ ಸಬ್ಬಲೋಕಿಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ। ಸಬ್ಬೇ "ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಧಮ್ಮೇ"ತಿ ದಾನಪಾರಮಿಸೀಲಪಾರಮಿಆದಿಕೇಪಾರಮಿಧಮ್ಮೇ। "ಆರಾಧೇನ್ತೀ"ತಿ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ। "ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾ"ತಿ ದುಚ್ಚರಿತ ದುರಾಜೀವಮಿಚ್ಛಾಜೀವಾದೀನಂ ವಸೇನ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾ। "ಏವಂ ಮಹನ್ತಂ ಸಮ್ಮುತಿ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಅಹಂ ಪರಮತ್ಥ ಸಚ್ಚಮೇವಗಣ್ಹಾಮೀತಿ ಸಮ್ಮುತಿ ಸಚ್ಚಂ ನಭಿನ್ದಿತಬ್ಬಂ। ಭಿನ್ದನ್ತೋಹಿ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಥಞ್ಚ ತಂ ಭಿನ್ದತೀತಿ। ಸತ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸತ್ತಸ್ಸ ಭವತೋಸಙ್ಕನ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಭವನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಂ ತಿಟ್ಠತಿ। ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತಿ। ಅಪಾಯ ಪೂರಕೋ ಭವತೀತಿ। "ವಿಜ್ಜಮಾನನ್ತ್ವೇವ ಗಣ್ಹಾಪೇತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾ ಚಿತ್ತದಿಟ್ಠಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಂ ವತ್ಥುಭಾವೇನ ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ। ತೇನಾಹ

“ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠೀ”ತಿಆದಿಂ। “ಏವಂ ವಿಪರೀತಞ್ಹಿ ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಏತೇನಸಮ್ಮುತಿ ಸಚ್ಚಮೇವದಳ್ಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಮತ್ಥ ಸಚ್ಚಂ ನಭಿನ್ದಿತಬ್ಬಂ। ಭಿನ್ದನ್ತೋಹಿ ತಾಹಿ ದಿಟ್ಠೀಹಿ ನಮುಚ್ಚತಿ। ಕಥಞ್ಚ ತಂ ಭಿನ್ದತಿ। ಖನ್ಧೇ ವಾ ಖನ್ಧಮುತ್ತಕೇವಾ ಅತ್ತಜೀವೇ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಚ ಅತ್ತಜೀವಾ ಪರಮ್ಮರಣಾ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಂ ತಿಟ್ಠತಿ। ತೇ ಚ ಅತ್ತಜೀವಾ ಭವಾಭವೇಸುಸಸ್ಸತಾ ಹುತ್ವಾ ಭವತೋಭವಂ ಸಂಸರನ್ತಿ ಸನ್ಧಾವನ್ತೀತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯಂ ತಿಟ್ಠತಿ। “ನವಿಸಂವಾದೇನ್ತೀ”ತಿ ವಿಪರೀತಂ ನಾಪಾದೇನ್ತಿ। “ತಂ ಪನಾ”ತಿ ಸಭಾವಸಚ್ಚಂ ಪನ। ಅನುಭವನಭೇದಮತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯೇವ ವೇದನಾ ಸುಖಾತಿ ವುತ್ತಾ। ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಸುಖಭೂತತ್ತಾ ವೇದನಾ ಸುಖಾತಿ ವುತ್ತಾ ನಹೋತಿ। “ಸಬ್ಬಾಪಿವೇದನಾ ದುಕ್ಖಾ ಏವಾ”ತಿ ಪಧಾನತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಅನುಭವನಭೇದೋ ತಿವಿಧೋ। ಸಾತತೋ ವಾ ಅನುಭವನಂ, ಅಸ್ಸಾತತೋ ವಾ, ಮಜ್ಝತ್ತತೋ ವಾ। “ದುಕ್ಖಾ ಏವಾ”ತಿ ಭಯಟ್ಠೇನ ದುಕ್ಖಾ ಏವ। ಭಯಟ್ಠೇನಾತಿ ಚ ಸಂಸಾರ ಭಯದಸ್ಸೀಹಿಭಾಯಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ। ಸುಖೋ ವಿಪಾಕೋ ಯೇಸಂ ತೇ ಸುಖವಿಪಾಕಾ। ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಾ। “ಕುಸಲಸಮ್ಮತಾ”ತಿ ಏತೇನ ಸಭಾವಸಚ್ಚೇಪಿ ಏತೇವೋಹಾರಾ ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿ ನಿಸ್ಸಿತಾತಿ ದೀಪೇತಿ। “ಸಾಸವತಾ”ತಿ ಆಸವೇಹಿ ಸಹಿತಭಾವೋ। “ಸಂಕಿಲೇಸಿ ಕತಾ”ತಿ ಸಂಕಿಲೇಸ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಂಯುತ್ತಭಾವೋ। ಓಘೇಹಿ ಚ ಯೋಗೇಹಿ ಚ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಚ ಪತ್ತಬ್ಬಭಾವೋ “ಓಘನೀಯಯೋಗನೀಯ ಉಪಾದಾನೀಯತಾ”। ಅಧಿಕಾ ಅತ್ತಾ ಅಜ್ಝತ್ತಾ। ಬಹಿದ್ಧಾರುಕ್ಖೇರೂಪಧಮ್ಮಾರುಕ್ಖಸ್ಸ ಅತ್ತಾನಾಮ ಸಾರಟ್ಠೇನ। ಸಾಖಾಯಂ ರೂಪಧಮ್ಮಾ ಸಾಖಾಯ ಅತ್ತಾನಾಮ ಸಾರಟ್ಠೇನ। ಸತ್ತಸನ್ತಾನಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಪನ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ತಣ್ಹಾಪರಿಗ್ಗಹ ದಳ್ಹಟ್ಠೇನ ತತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅತ್ತತೋ ಅಧಿಕಾ ಅತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಾತಿ ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ “ಅಜ್ಝತ್ತತಿಕಞ್ಚಾ”ತಿಆದಿಂ। ದುಕ್ಖನಿರೋಧ ಮಗ್ಗಭಾವೋ ಚ, ಇತಿ ಇದಂ ಚತುಕ್ಕಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। “ಇದಮೇವಾ”ತಿ ಇದಂ ಚತುಕ್ಕಮೇವ। “ಅಚಲಮಾನ”ನ್ತಿ ಏತೇನ ಅರಿಯಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। ತೇಭೂಮಕ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸುಖತಾ ನಾಮ ಚಲಾ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಅನಿಚ್ಚ ಧಮ್ಮತ್ತಾ। ತೇ ಧಮ್ಮೇಸುಖಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝತ್ತಭ್ಗಂ ಕರೋನ್ತಾ ಅಚಿರೇನೇವ ದುಕ್ಖಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ತೇ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಾತಿ ಞತ್ವಾ ತೇಹಿವಿಮುತ್ತಾ ಪುನ ದುಕ್ಖಂ ಪಾಪುಣನ್ತೀತಿ ನತ್ಥಿ। ಏಸನಯೋ ಸೇಸಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು । “ತೇಸೂ”ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ದುವಿಧಾನಿಹಿ ಸಚ್ಚಾನೀತಿ ವುತ್ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಸಚ್ಚೇಸು। “ತೇನ ವುತ್ತ”ನ್ತಿಆದಿ ಲದ್ಧಗುಣವಚನಂ। “ಯೋ ವಿನಾ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೋ ನಾಮ ಅಟ್ಠಧಮ್ಮ ಸಮೋಧಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಘಟಸಣ್ಠಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪಟಸಣ್ಠಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಂ ಸಣ್ಠಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ ವಿನಾ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ಯಾಪನಚಿನ್ತನ ಕಿರಿಯಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಯಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ಸಿದ್ಧಾ ನ ಹೋತಿ। ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನೇವಸಿದ್ಧಾ। ಏಸನಯೋ ಫುಸನಕಿರಿಯಾ, ವೇದಯಿತಕಿರಿಯಾ, ದೀಸೂತಿ। ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಯೋವಿನಾ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಚಿತ್ತೇನಪರಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ”ತಿ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣ ಚಿತ್ತೇನ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಂ ಸಣ್ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ ಕತ್ವಾ। “ಸವಿಗ್ಗಹಂ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಸರೀರಂ ಕತ್ವಾ। ವತ್ಥು ದಬ್ಬಸಹಿತಂ ಕತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಚಿತ್ತಮಯೋಚಿತ್ತನಿಮ್ಮಿತೋ”ತಿ ಸುಪಿನನ್ತೇ ದಿಟ್ಠರೂಪಾನಿ ವಿಯ ಚಿತ್ತೇನಪಕತೋ ಚಿತ್ತೇನ ನಿಮ್ಮಿತೋ। ಕಸ್ಮಾ ಸಭಾವಸಿದ್ಧೋ ಪರಮತ್ಥೋ ನಾಮಾತಿ ಆಹ “ಸೋಹೀ”ತಿಆದಿಂ। “ಸನ್ತೀ”ತಿ ಏತೇನ ಅಸಧಾತು ವಸೇನ ಅತ್ಥೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ ವುತ್ತಂ। ಸದ್ದಾಬುದ್ಧೀಹಿ ಅರಣೀಯತೋ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬತೋ ಅತ್ಥೋತಿಪಿವದನ್ತಿ। “ಇತರತೋ”ತಿ ಪರಿಕಪ್ಪಸಿದ್ಧತೋ। “ಪರಮೋ”ತಿ ಅಧಿಕೋ। ತೇನಾಹ “ಉಕ್ಕಂಸಗತೋ”ತಿ। ಏತೇನ ಪರಮಸದ್ದಸ್ಸ ಅಧಿಕತ್ಥಂ ವದತಿ। ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಉತ್ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಅಪಿಚಾ”ತಿಆದಿವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಪಞ್ಚಸಾಸನ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಮಹನ್ತಾನಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಭಿಜಾನನಂ। ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಂ ಪರಿಜಾನನಂ। ಪಹಾತಬ್ಬಾನಂ ಪಹಾನಂ। ಸಚ್ಛಿ ಕಾತಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕರಣಂ। ಭಾವೇತಬ್ಬಾನಂ ಭಾವನಾತಿ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪರಮತ್ಥ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ನಾಮ। ದುಕ್ಖ ಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ನಾಮ। ಸಮುದಯ ಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ನಾಮ। ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ ನಾಮ। ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ ನಾಮ। ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ತೇಸಂ ಕಿಚ್ಚಾನಂ ಸಿದ್ಧಿಯಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಸಾಸನಕಿಚ್ಚಂ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ನಿಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇ ಚ ಧಮ್ಮಾ ಏವ ರೂಪಾನಂ ಸಾಸನ ಕಿಚ್ಚಾನಂ ಅವಿರಾಧಕತ್ತಾ ಅವಿಸಂವಾದಕತ್ತಾ ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ ಪರಮತ್ಥಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಅಪಿಚಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ “ಯೇ”ತಿಯೇಜನಾ। “ಅಯ”ನ್ತಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ತಸ್ಸಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಸ್ಸ, ತಸ್ಸಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಸ್ಸ, ತಸ್ಸಪಹಾತಬ್ಬಸ್ಸ, ತಸ್ಸಸಚ್ಛಿಕಾ ತಬ್ಬಸ್ಸ ತಸ್ಸಭಾವೇತಬ್ಬಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಪರಮತ್ಥವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

“ತಂ ನಸುನ್ದರ”ನ್ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ನಸುನ್ದರಂ। ನಕೇವಲಂ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋಯೇವ ನಸುನ್ದರಂ, ಅತ್ಥತೋಪಿ ನಸುನ್ದರಮೇವ। ಚತುಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮಾಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಞ್ಞಾಣಸ್ಸಪಿ ಗೋಚರಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪಞ್ಚಞೇಯ್ಯ ಧಮ್ಮಾ ಪನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸೇವ। ತತ್ಥ ಚತುಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಪರಮತ್ಥ ಧಮ್ಮಾ ಏವ। ಪಞ್ಚಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಾ ಪನ ಸಬ್ಬ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಹ ಸಬ್ಬಪರಮತ್ಥ ಧಮ್ಮಾ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನಂ ಚತುಸಚ್ಚಾಭಿ ಸಮ್ಬೋಧೋ ಧಮ್ಮ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಹ ಸಿಜ್ಝತಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಚತುಸಚ್ಚ ಸಮ್ಬೋಧೋ ಧಮ್ಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಹ ನಸಿಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸಯಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಚತುಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮಂ ನಾಮ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ದೇಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಚತುಸಚ್ಚಸಮ್ಬೋಧೋ ಮೂಗಸ್ಸ ಸುಪಿನದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಹ ಪಞ್ಚ ಞೇಯ್ಯ ಧಮ್ಮಾ ಏವ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಗೋಚರಾತಿ ಸಕ್ಕಾವತ್ತುನ್ತಿ।

ಪರಮತ್ಥಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಚಿತ್ತವಚನತ್ಥೇ। ನಹಿ ಸಾ ಆರಮ್ಮಣೇನವಿನಾ ಲಬ್ಭತಿ। ಚಿನ್ತೇತೀತಿ ವುತ್ತೇ ಕಿಂ ಚಿನ್ತೇತಿ, ಆರಮ್ಮಣಂ ಚಿನ್ತೇತೀತಿ ಏವಂ ಆರಮ್ಮಣಭೂತೇನ ಕಮ್ಮಪದೇನ ವಿನಾ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಚಿನ್ತನಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸ ನಾಮಂ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸುತಮಯಞ್ಞಾಣಂ, ಚಿನ್ತಾಮಯಞ್ಞಾಣ, ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಭೂತಸಭಾವ ಚಿನ್ತಾಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಸಾಪಞ್ಞಾಏವಾತಿ ತಂ ನಿವತ್ತೇತುಂ “ಆರಮ್ಮಣ…ಪೇ॰… ಣೂಪಲದ್ಧಿಯೇವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಚಿತ್ತಂ, ಮನೋ, ಮಾನಸಂ, ವಿಞ್ಞಾಣ, ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಆರಮ್ಮಣ ಪಚ್ಚಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ನ ಅಞ್ಞಪಚ್ಚಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ। ನ ಚ ಅಞ್ಞಪಚ್ಚಯೇನ ಲದ್ಧಂ ನಾಮಂ। ಏವರೂಪಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣ ವಿಜಾನನ ಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅತ್ಥನ್ತರಸ್ಸಬೋಧಕಂ ನಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಸನ್ತೇಸು ಚಾ”ತಿಆದಿವುತ್ತಂ। “ಏತೇನಾ”ತಿ ಇದಂ ಕತ್ತುನೋ ಕಿರಿಯಾಸಾಧನೇ ಅತಿಸ್ಸಯೂಪಕಾರಕಂ ಕರಣ ಸಾಧನಂ ವದತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ತಞ್ಹೀ”ತಿಆದಿವುತ್ತಂ। “ಚಿನ್ತನಮತ್ತ”ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಮತ್ತಸದ್ದೋ ವಿಸೇಸನಿವತ್ತಿ ಅತ್ಥೋತಿ, ತೇನ ನಿವತ್ತಿತಂ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ “ಸಬ್ಬೇಪಿಹೀ”ತಿಆದಿನಾ। “ವಿಗ್ಗಹೋ ವಾ”ತಿ ಸರೀರಂ ವಾ। ಪಚ್ಚಯೇನ ಆಯತ್ತಾ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತಾ। “ಆಯತ್ತಾ”ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಾ। ವತ್ತನಂ ವುತ್ತಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜನಂ ವಾ ಠಿತಿ ವಾ। ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತಾ ವುತ್ತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ “ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿನೋ”। “ಧಾಮೇನಾ”ತಿಆದಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನಿ। “ಏಕಂ ಭಾವಸಾಧನಮೇವ ಪಧಾನತೋ ಲಬ್ಭತೀ”ತಿ ಇದಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ತಂ ತಂ ಕಿರಿಯಾ ಮತ್ತಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಕಿರಿಯಾಮತ್ತಭೂತಾಪಿ ಪನ ತೇ ಧಮ್ಮಾಸಯಂ ನಾನಾಪಚ್ಚಯಾ ವತ್ಥಾಯಂ ಠಿತಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ ನಾನಾಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾವತ್ಥಾಯಂ ಠಿತಾ ವಾ। ತಸ್ಮಾ ಪರಮತ್ಥ ಪದೇಸುಪಿ ಯಥಾರಹಂ ತದಞ್ಞಸಾಧನಾನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ ಅವಾರಿತೋ ಹೋತಿ। ಇತರಥಾ ಹೇತು ಪಚ್ಚಯೋ, ಆರಮ್ಮಣ ಪಚ್ಚಯೋ, ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯೋ, ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೋತಿಆದೀಸು ಕಥಂ ಭಾವಸಾಧನಂ ಯುತ್ತಂ ಸಿಯಾತಿ। “ಪಧಾನತೋ”ತಿ ಮುಖ್ಯತೋ। “ಅಭೇದಸ್ಸ ಚಿನ್ತನಸ್ಸಭೇದಕರಣ”ನ್ತಿ ಇದಂ ಚಿನ್ತೇತೀತಿ ಚಿತ್ತನ್ತಿಕತಂ ಕತ್ತುಸಾಧನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। “ಸಿಲಾಪುತ್ತಕಸ್ಸಾ”ತಿ ಭೇಸಜ್ಜಮೂಲಾನಂ ಪಿಸನಸಿಲಾಪೋತಕಸ್ಸ। ತಸ್ಸ ಸರೀರಂ ನಾಮ ವಿಸುಂ ಅಙ್ಗಂ ನತ್ಥಿ। ಅಭಿನ್ನಂಪಿ ಭಿನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ವುಚ್ಚತಿ “ಸಿಲಾಪುತ್ತಕಸರೀರ”ನ್ತಿ। ಇದಂ ಅಭೇದಸ್ಸಭೇದಕರಣಂ ನಾಮ ಅಭೂತರೂಪಂ ಹೋತಿ। ಪಯೋಜನೇ ಸತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಅಸತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ “ತಥಾಕರಣಞ್ಚಾ”ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ “ಪರಪರಿಕಪ್ಪಿತಸ್ಸಾ”ತಿ ಪರೇಹಿ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಾ ಚರಿಯೇಹಿ ಪರಿಚಿನ್ತಿತಸ್ಸ। “ಸತಿಹಿ… ಪೇ॰… ಕಪ್ಪನಾಯಾ”ತಿ ಸಚೇ ಅತ್ತಾ ಅತ್ಥಿ, ಅತ್ತಾ ಚಿನ್ತೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತಾ ಚಿತ್ತೋನಾಮಾತಿಆದಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಚಿನ್ತೇತೀತಿ ಚಿತ್ತನ್ತಿ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾಮತ್ತತ್ತಾ। ನ ಪನ ಅತ್ತಾದಿಕೋ ಕತ್ತಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಕಿರಿಯಾ ಮತ್ತಮೇವ ಕತ್ತಾರಂ ಕತ್ವಾ “ಚಿನ್ತೇತೀತಿ ಚಿತ್ತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ವಿಞ್ಞಾಯತಿಲೋಕೇ ಅತ್ತಾದಿಕೋಕತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ। ಇದಂ ಅಭೇದಸ್ಸಭೇದ ಪರಿಕಪ್ಪನಾಯ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಅತ್ತಪ್ಪಧಾನೋ”ತಿ ಕಿರಿಯಾಸಾಧನೇ ಬಹೂನಂಕಾರಕಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಸಯಂಪಧಾನೋ ಸಯಂಜೇಟ್ಠಕೋ ಹುತ್ವಾ। “ತಂಕತ್ತುಭಾವ”ನ್ತಿ ಲೋಕೇಸಿದ್ಧಂ ಕತ್ತುಭಾವಂ। “ಪುನ ಕರಣಭಾವ”ನ್ತಿ ಪುನ ಲೋಕೇ ಸಿದ್ಧಂ ಕರಣಭಾವಂ। ಏವಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಚನತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಅಭಿಧಾನತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಅಪಿಚೇತ್ಥಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಥಯಿದಂ ಯೇ ಇಮೇ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾ ಪಾಣಾ ಚಿತ್ತಾವಿಚಿತ್ತಾ। ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ವಿಚಿತ್ತಂ ಯಂ ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಅಞ್ಞಂ ಏಕನಿಕಾಯಂಪಿ ನಸಮನುಪಸ್ಸಾಮೀ-ತಿ ಯೋಜನಾ। “ನಿಕಾಯ”ನ್ತಿ ಸತ್ತಜಾತಿಸಮೂ ಹಂ ।“ನಿಸ್ಸಕ್ಕೇ ಕರಣವಚನ”ನ್ತಿ

ವಿಭತ್ತಾಪಾದಾನತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। ಏತೇನ ತತೋ ಚರಣತೋ ಚಿತ್ತತೋತಿ ಅತ್ಥಂ ವದತಿ। ಗಾಥಾಯಂ। "ತಂ ತಂ ಸಭಾವೋ"ತಿ ವಿಜಾನನಫುಸನಾದಿಕೋ ಸಭಾವೋ, ಅಗ್ಗಿಸ್ಸಉಣ್ಹೋವಿಯ। "ಕಿಚ್ಚಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋರಸೋ"ತಿ ತೇನ ತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಕರಣಕಿಚ್ಚಞ್ಚ, ತಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಲದ್ಧೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಗುಣೋ ಚ। ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಪರಿಪಾಚನಕಿಚ್ಚಂ ವಿಯ, ಓಭಾಸನಗುಣೋವಿಯ ಚ। "ಗಯ್ಹಾಕಾರೋ"ತಿ ಞಾಣೇನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಧಜಭೂತೋ ಆಕಾರೋ। ಸಮ್ಪತ್ತಿ ರಸೋಯೇವ ವುಚ್ಚತಿ। "ಫಲಂವಾಪೀ"ತಿ ಕಾರಿಯಪ್ಫಲಂ ವಾಪಿ, ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ ಧೂಮೋವಿಯ। "ಆಸನ್ನಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅನನ್ತರೇ ಫಲನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ ಕಾರಣಂ, ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ ಅಗ್ಗಿಕಾರಕ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ। "ಅಲ"ನ್ತಿ ಸಮತ್ಥಾ। "ವಿಬುದ್ಧಿನೋ"ತಿ ವಿಸೇಸಬುದ್ಧಿ ಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ। "ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮರಸ"ನ್ತಿ ಆರಮ್ಮಣಗ್ಗಹಣೇ ಪಧಾನರಸ ಕಿಚ್ಚಂ। "ಸನ್ಧಾನ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ನಿರನ್ತರಪ್ಪವತ್ತಾಕಾರಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ। "ನಾಮ ರೂಪಪದಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಫಸ್ಸಾದಿನಾಮಞ್ಚ ವತ್ಥು ರೂಪಞ್ಚಚಿತ್ತಸ್ಸಪದಟ್ಠಾನಂ।

ಚಿತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೪. "ಚೇತಸಿ ಭವ"ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಮಿಂ ಪಾತುಭೂತಂ। "ಏತೇನ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಸಾ ಏವ ಫಸ್ಸಾದೀನಂ ಜಾತಿ। ಯಾಚಿತ್ತಸ್ಸಜರಾ, ಸಾ ಏವ ಫಸ್ಸಾದೀನಂಜರಾ"ತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। "ಏಕವಣ್ಣುಪನಿ ಬನ್ಧಾನೀ"ತಿ ಏಕೇನ ವಣ್ಣದಣ್ಡಕೇನ ಉಪನಿಬನ್ಧಾನಿ। "ಏಕಜಾತಿಯಾದಿ ಉಪನಿಬನ್ಧಾ"ತಿ ಏಕಜಾತಿಕಥಾ ದಿವಸೇನ ಉಪನಿಬನ್ಧಾ। "ಚೇ"ತಿ ಚೇವದೇಯ್ಯ। "ನಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಗಾಥಾಯಂ। "ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ನಾಮಕ್ಖನ್ಧ ಧಮ್ಮಾ। "ಮನಸಾ ಏವಾ"ತಿ ಕತ್ತುಭೂತೇನ ಮನೇನ ಏವ। "ಪಕತಾ"ತಿ ಪವತ್ತಿತಾ। "ನಿಮ್ಮಿತಾ"ತಿ ನಿಪ್ಫಾದಿತಾ। "ಚಿತ್ತಕಿರಿಯಾ ಭೂತಾ ಏವಾ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ವಿಜಾನನ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಫುಸನಾಕಾರಂ ಜನೇತ್ವಾವ ವಿಜಾನಾತಿ। ಸೋ ಫುಸನಾಕಾರೋ ಫಸ್ಸೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅವಸೇಸಾ ಪನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಚೇತಸಿಕಧಮ್ಮಾ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಫಸ್ಸೋ ಹೇತು ಫಸ್ಸೋ ಪಚ್ಚಯೋ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಉಪಾದಾಯ। ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ। ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಉಪಾದಾಯಾತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಚಿತ್ತಮೂಲಕತ್ತಾ ಚಿತ್ತನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಚ ತೇಪಿಧಮ್ಮಾ ಚಿತ್ತಕಿರಿ ಯಾಭೂತಾ ಏವ ಹೋನ್ತೀತಿ। "ಏತೇನಾ"ತಿ ಏತೇನಗಾಥಾಪದೇನ। ವಿಭಾವನಿಯಂ ಪನ ಏಕಾಲಮ್ಬಣತಾ ಮತ್ತೇನ ವಿಭಾವೇತಿ। ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ಚೇ ತಸಿಕಙ್ಗಾನಿ ಉಪರಿ ಥೇರೇನ ಸಯಮೇವ ವಕ್ಖಮಾನತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇಧ ಪನ ಪದತ್ಥವಿಭಾವನಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಪರಿಪುಣ್ಣೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ವಿಭಾವೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಹ "ತಂ ನಸುನ್ದರ"ನ್ತಿ। "ವತ್ಥುಮ್ಹೀ"ತಿ ಪಟಕೋಟ್ಟಕಾದಿಮ್ಹಿ। "ನಾನಾಚಿತ್ತಕಮ್ಮಾನೀ"ತಿ ಹತ್ಥಿ ಅಸ್ಸರೂಪಾದೀನಿ। ವಿಜಾನನಮತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ, ಕುಸಲನ್ತಿ ವಾ ಅಕುಸಲನ್ತಿ ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। ನಾನಾಚೇತಸಿಕೇ ಹಿ ಯುತ್ತತ್ತಾ ಏವ ತಥಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಂಹೇತಂ ಭಗವತಾ। ಪಭಸ್ಸರಮಿದಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಚಿತ್ತಂ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಆಗನ್ತುಕೇಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "ಉದಕಂ ವಿಯಚಿತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿಂ।

ಚೇತಸಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫. ರುಪ್ಪತೀತಿ ಪದಂ ಕತ್ತರಿವಾಹೇತುಕಮ್ಮನಿವಾಸಿದ್ಧಂ। ರುಪ್ಪನಞ್ಚವಿಕಾರಾಪತ್ತಿ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಸೀತುಣ್ಹಾದೀಹೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ವಿಸಮಪ್ಪವತ್ತಿವಸೇನಾ"ತಿ ಧಾತೂನಂ ವಿಸಮಪ್ಪವತ್ತಿವಸೇನ। ಧಾತುಕ್ಖೋ ಭವಸೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, "ಕೇನರುಪ್ಪತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಕೇನಾ"ತಿ ಹೇತು ಅತ್ಥೇವಾ ಹೇತು ಕತ್ತರಿವಾ ಕರಣವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಸೀತೇನಾತಿಆದೀಸುಪಿ। ಡಂಸಮಕಸಾ ನಾಮ ಸೂಚಿಮುಖಾ ಖುದ್ದಕಮಕ್ಖಿಕಾಚೇವ ಮಹನ್ತ ಮಕ್ಖಿಕಾ ಚ। ವಾತಾ ನಾಮ ಪುರತ್ಥಿಮವಾತಾದಯೋ। ಆತಪೋ ನಾಮ ಸೂರಿಯಾತಪೋ। ಸರಿಂಸಪಾನಾಮ ಅಹಿ ವಿಚ್ಛಿಕ ಸತಪದಿಕಾದಯೋ। ತೇಸಂ ಸಮ್ಫಸ್ಸೇಹಿಪಿ ರುಪ್ಪತಿ। ಮರಣಂ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಮರಣ ಮತ್ತಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ। "ಯೇ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ದ್ವಾದಸವಿಧಾ ಸಪ್ಪಟಿಘರೂಪಧಮ್ಮಾ। "ಅಞ್ಞೇಸ"ನ್ತಿ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಅಪ್ಪಟಿಘರೂಪಾನಞ್ಚ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ। "ತೇಸೂ"ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇಭುಮ್ಮಂ। ಇದಾನಿ ಪಾಳಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಮುಖ್ಯರುಪ್ಪನಂ ಸಂಸನ್ದೇನ್ತೋ "ಸಮಾಗಮೋ ಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಮಾಗಮೋ ಚ ನಾಮ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾಭಿಘಟ್ಟನಂ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಆಪಾತಾಗಮನಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಕರಣಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಮಹಾಭೂತಾನಮೇವ ವಾ"ತಿ

ಆಪೋಧಾತು ವಜ್ಜಿತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಮಹಾಭೂತಾನಮೇವ ವಾ। “ವಿಕಾರಂ ಆಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿವರನ್ತೋ “ಯಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಸಯಂಪಿ ವಿಕಾರಪತ್ತಾ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ ತೇಮಹಾಭೂತಾಸಯಂಪಿ ಪಕತಿಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಓಮತ್ತಾಧಿಮತ್ತಭಾವಂ ಪಾಪುಣನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಓಮತ್ತಾಧಿಮತ್ತರೂಪಸನ್ತತೀನಞ್ಚಾ”ತಿ ಪರಮ್ಪರತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ರೂಪಸನ್ತತಿಯೋ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಪಾಳಿನಯೇನ ವಿಪತ್ತಿವಸೇನ ರುಪ್ಪನಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿಪತ್ತಿ ವಾ ಹೋತು, ಸಮ್ಪತ್ತಿ ವಾ। ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಸನ್ತತೀನಂ ವಿಸದಿಸಪ್ಪವತ್ತಿಭೂತೋ ವಿಕಾರೋಪಿ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ರುಪ್ಪನಂನಾಮಾತಿ ಕತ್ವಾ ಪುನ ತಂ ರುಪ್ಪನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಅಪಿಚೇತ್ಥಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಘಟ್ಟನವಸೇನ ರುಪ್ಪನ ಧಮ್ಮಾನ ಮೇವಾ”ತಿ ಆಪಾತಾಗಮನಾದಿವಸೇನ ರುಪ್ಪನಧಮ್ಮೇಹಿವಿನಾ ಅಭಿಘಟ್ಟನವಸೇನರುಪ್ಪನ ಸಭಾವಾನಂ ರೂಪಧಮ್ಮಾನಮೇವ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಾ। “ಸವಿಗ್ಗಹಾ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ ದಬ್ಬಸಣ್ಠಾನಾಕಾರಸಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಓಳಾರಿಕಸಭಾವತ್ತಾ। ಬಹೂನಞ್ಚರೂಪಕಲಾಪಾನಂ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಏಕಾಬದ್ಧಭಾವೇನಪವತ್ತತ್ತಾ। ಅರೂಪಧಮ್ಮಾಹಿ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಸಭಾವಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ಸಚೇ ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಾನಿಪಿ ಏಕತೋ ಪವತ್ತೇಯ್ಯುಂ। ದಬ್ಬಸಣ್ಠಾನಭಾವಂ ನಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿಯೇವ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಏಕ ಕಲಾಪೋವ ಪವತ್ತತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಅನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯೂಪನಿಬನ್ಧೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾತೇ ಸವಿಗ್ಗಹಾನ ಹೋನ್ತಿ। ರೂಪಧಮ್ಮಾ ಪನ ಓಳಾರಿಕ ಸಭಾವಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ಬಹೂನಂ ಸನ್ನಿಚಯೇಸತಿ ದಬ್ಬಸಣ್ಠಾನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಏಕಕ್ಖಣೇ ಚ ಬಹುಕಲಾಪಾಪಿ ಏಕಾಬದ್ಧಾಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸವಿಗ್ಗಹಾಹೋನ್ತೀತಿ।

“ಸೀತಾದಿಗ್ಗಹಣಸಾಮತ್ಥಿಯೇನಾ”ತಿ ಸೀತೇನಪಿ ರುಪ್ಪತಿ, ಉಣ್ಹೇನಪಿ ರುಪ್ಪತೀತಿಆದಿನಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಪಾಕಟಸ್ಸ ಸೀತಾದಿವಚನಸ್ಸಸಾಮತ್ಥಿಯೇನ। ತಞ್ಹಿ ವಚನಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಪಾಕಟಂ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ರುಪ್ಪನಂ ಇಧನಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ದೀಪೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ವೋಹಾರೋ ನಾಮಾ”ತಿ ನಾಮಸಞ್ಞಾ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಲೋಕೋಪಚಾರೇನಾ”ತಿ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಉಪಚಾರೇನ ವೋಹಾರೇನ ಕಥನೇನ। “ಪಾಕಟ ನಿಮಿತ್ತವಸೇನೇವಾ”ತಿ ಪಾಕಟಸ್ಸ ಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನೇವ। “ಸೀತಾದಿಗ್ಗಹಣೇನ ವಿನಾಪೀ”ತಿ ಪಿಸದ್ದೇನ ಸೀತಾದಿಗ್ಗಹಣಸಾಮತ್ಥಿಯೇನಪೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಪಾಳಿಸಾಧಕಂ ನಾಮ ನ ಸಕ್ಕಾಸಬ್ಬತ್ಥ ಲದ್ಧುಂ। ಪಾಕಟನಿಮಿತ್ತ ವಚನಮೇವ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಾಧಾರಣನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ತಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವತ್ತೀ”ತಿ ತಸ್ಸ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ರೂಪತಾಪಸಙ್ಗಸ್ಸ ನಿವತ್ತಿ। “ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನಾವಸಪ್ಪವತ್ತಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನಾನಾಮಇದ್ಧಿಯಾನಾನಪ್ಪಕಾರಮಾಪನಂ। “ರೂಪತಾ ಸಿದ್ಧೀ”ತಿ ರೂಪನ್ತಿ ನಾಮ ಸಞ್ಞಾಸಿದ್ಧಿ। “ಇದಂ ಪನಾ”ತಿ ಇದಂ ರೂಪಂ ಪನ। “ಅನುಗ್ಗಹಾನಂ ಸೀತಾದೀನಂ ವಸೇನಾ”ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿಪಾಳಿಯಂ ಸೀತಾದಿವಚನಂ ಉಪಘಾತಕಾನಂ ಸೀತಾದೀನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತೇಚ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನತ್ಥಿ। ಅನುಗ್ಗಾಹಕಾ ಏವ ಅತ್ಥಿ। ತೇಸಂವಸೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಪಾಳಿಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾನೀ”ತಿ ಸಞ್ಜಾನಾತೀತಿ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ತಸ್ಮಾ ಸಞ್ಞಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। ನೀಲಂಪಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಪೀತಮ್ಪಿ ಸಞ್ಜಾನಾತೀ-ತಿಆದಿನಾ ಚ, ವಿಜಾನಾತೀತಿ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ತಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿಞ್ಚ ವಿಜಾನಾತಿ। ಮಧುರಂಪಿ ವಿಜಾನಾತಿ, ಅಮ್ಬಿಲಂಪಿ ವಿಜಾನಾತೀ-ತಿಆದಿನಾ ಚ-ಪಾಳಿಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾನಿ।

ರೂಪಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೯. ನಿಬ್ಬಾನಪದೇ। “ಖನ್ಧಾವಾ”ತಿ ಭವನ್ತರೇ ಅಪಾಯಾದೀಸು ಭವಿಸ್ಸಮಾನಾ ಖನ್ಧಾವಾ। ನ ಹಿ ಅತೀತ ಧಮ್ಮಾ, ನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ ನಾಮ, ಸತ್ತೇ ಪೀಳೇತ್ವಾ, ನಿರುದ್ಧತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ಧಮ್ಮಾ ಏತರಹಿ ಪೀಳೇನ್ತಿ, ಅವಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಅನಾಗತಧಮ್ಮಾ ಚ ಅನಾಗತೇ ಪೀಳೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಕಥಂ ತೇ ನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ಆಹ “ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು…ಪೇ॰… ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀ”ತಿ। “ವಿಸಯೇಭುಮ್ಮ”ನ್ತಿ ವಿಸಯಾಧಾರೇಭುಮ್ಮಂ। ವಿಸಯಾಧಾರೋ ನಾಮಮನುಸ್ಸಾಭೂಮಿಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಮುಖ್ಯಾಧಾರೋ ನಹೋತಿ। ತೇನ ಪನ ವಿನಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ತಂ ಕಿರಿಯಂ ಕಾತುಂ ನಸಕ್ಕೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಆಧಾರಭಾವೇನ ಪರಿಕಪ್ಪಿತೋ ಆಧಾರೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಯಥಾಆಕಾಸೇ”ತಿಆದಿವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಸಕುಣಾನಂ ಪಕ್ಖನ ಕಿರಿಯಾ ನಾಮ ಆಕಾಸೇನ ವಿನಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನಸಿಜ್ಝತಿ। ತಥಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಧಮ್ಮಾನಂ ನಿಬ್ಬುತಿ ಕಿರಿಯಾಪಿ ನಿಬ್ಬಾನೇನ ವಿನಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನಸಿಜ್ಝತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಯೇಹಿತೇ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ “ಯೇ”ತಿ ಯೇತಿವಿಧವಟ್ಟದುಕ್ಖಸನ್ತಾಪಧಮ್ಮಾ। ಹಿಸದ್ದೋನಿಪಾತೋ। ತೇಸದ್ದೋ ವಚನಾಲಙ್ಕಾರೋ। “ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತ”ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನವಿನಿಮುತ್ತಂ। ನಿಬ್ಬುತಿಠಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ತೇಸಂ ನಿಬ್ಬುತಿ

ಕಿರಿಯಾಯ ವಿಸಯಾ ಧಾರೋಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯಥಾ ಅಯಂ ಪದೀಪೋ ನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ತಥಾಧೀರಾ ನಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ತಂ ತಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಾ"ತಿ ತೇ ಸಂತೇಸಂಕಿಲೇಸಾನಂ ವಾ। "ಖನ್ಧಾನಂ ವಾ"ತಿ ಅನಾಗತಭವೇಸು ಖನ್ಧಾನಂ ವಾ। "ಪುನಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಭಾವ"ನ್ತಿ ಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಪುನ ಪಟಿಸನ್ಧಾನಾಭಾವಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ ಅರಿಯಾ ಜನಾ। ಯಥಾ ಮಗ್ಗೇ ಕರಣವಚನಂ ದಿಸ್ಸತಿ ಅದ್ಧಾ ಇಮಾಯಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಜರಾಮರಣಮ್ಹಾ ಪರಿಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಾಮೀತಿಆದೀಸು। ನ ತಥಾ ನಿಬ್ಬಾನೇತಿ ಆಹ "ಮಗ್ಗೇವಿಯಾ"ತಿಆದಿಂ। ನಿಬ್ಬಾನೇಪನಭುಮ್ಮವಚನಮೇವ ದಿಸ್ಸತಿ ಯತ್ಥನಾಮಞ್ಚರೂಪಞ್ಚ। ಅಸೇಸಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀತಿಆದೀಸು। ತಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಕರಣ ವಚನಂ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಕರಣ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ನ ಚ ನಿಬ್ಬಾನ"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕರಣ ಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮಕತ್ತುನೋ ಸಹಕಾರೀ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ। ನನು ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ನಿಬ್ಬಾಯನ್ತೀತಿ ದಿಸ್ಸತೀತಿ। ಸಚ್ಚಂ, ತತ್ಥ ಪನ ವಿಸೇಸನೇ ಕರಣ ವಚನಂ। ನ ಕರಣಕಾರಕೇ। ತಞ್ಹಿ ಸಉಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾನಿವತ್ತನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ।

ನಿಬ್ಬಾನಪದವಣ್ಣನಾ।

ದುತೀಯಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೮. ಕಾಮಾವಚರಪದೇ। "ಕಾಮೀಯತೀ"ತಿ ಇಚ್ಛೀಯತಿ। ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸಾದವತ್ಥು ಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಗತಂ। "ತೇಕಾಮೀಯನ್ತೀ"ತಿ ತೇ ಅವೀಚಿನಿರಯಾದಯೋ ಇಚ್ಛೀಯನ್ತಿ। "ತತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಮ್ಪೀ"ತಿ ಅವೀಚಿನಿರಯಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂಪಿ ಸತ್ತಾನಂ। "ಭವನಿಕನ್ತಿ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ಭವಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧಂ ಏತಂ ಮಮ, ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ಏಸೋಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೀ ತಣ್ಹಾ ಭವನಿಕನ್ತಿ ನಾಮ। ಸಾ ನೇರಯಿಕಸತ್ತಾನಂಪಿ ಅತ್ಥಿಯೇವ। "ಕಾಮೇ ಅವಚರತೀ"ತಿ ಕಾಮೇಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ। ಕಾಮೇ ಅನ್ತೋಗಧಂ ಹೋತಿ। ರೂಪಾರೂಪಭೂಮೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನಂಪಿ ರೂಪಾರೂಪಸಙ್ಖ್ಯಂ ನಗಚ್ಛತಿ। ಕಾಮಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ಕಾಮಗಣನಮೇವಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತೀಸುಭವೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿಪೀ"ತಿ ಕಾಮರೂಪಾರೂಪಸತ್ತಸನ್ತಾನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿಪಿ ನ ತತ್ರಪರಿಯಾ ಪನ್ನಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ರ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನಾನೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಕಾಮಾವಚರತಾಪತ್ತಿದೋಸೋ"ತಿ ಕಾಮಾವಚರ ಧಮ್ಮಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಾ ಪತ್ತಿದೋಸೋ। "ರೂಪಾವಚರತಾದಿಮುತ್ತಿದೋಸೋ"ತಿ ಇಮೇ ರೂಪಾವಚರ ಧಮ್ಮಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಅರೂಪಾವಚರ ಧಮ್ಮಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಲೋಕುತ್ತರ ಧಮ್ಮಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬತಾಪತ್ತಿ ದೋಸೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಸನಯೋ "ರೂಪಾರೂಪಾವಚರತಾಪತ್ತಿ ದೋಸೋ ಕಾಮಾವಚರತಾಮುತ್ತಿ ದೋಸೋ" ತಿಪದೇಸು । ಅವಚರಸದ್ದಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ಥೇ ಗಹಿತೇಪಿ ಏತೇದೋಸಾ ನಾಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಲೋಕೇ ಯೇಭುಯ್ಯನಯತಬ್ಬಹುಲನಯಾನಂಪಿ ಸಬ್ಭಾವಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ವದನ್ತೋ "ನನುಯೇಭುಯ್ಯ ವುತ್ತಿವಸೇನಪೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಕೇಸಞ್ಚೀ"ತಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಾ। ಯಥಾಮಿಗಲುದ್ದಕೋ ಗಾಮೇ ಚರನ್ತೋಪಿ ವನೇ ಚರಣಬಹುಲತ್ತಾ ವನಚರಕೋತಿ ನಾಮಂ ಲಭತಿ। ರಾಜಹತ್ಥೀ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಚರನ್ತೋಪಿ ಸಙ್ಗಾಮೇ ಚರಣಬಹುಲತ್ತಾ ಸಙ್ಗಾಮಾವಚರೋತಿ ನಾಮಂ ಲಭತಿ। ಅಯಂ ಯೇಭುಯ್ಯನಯೋ ನಾಮ। ಯಸ್ಮಿಂ ವನೇ ಅಮ್ಬರುಕ್ಖಾಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಅಞ್ಞರುಕ್ಖಾಪಿ ಅತ್ಥಿ। ಅಮ್ಬರುಕ್ಖಬಹುಲತ್ತಾ ಪನ ತಂ ವನಂ ಅಮ್ಬವನನ್ತಿ ನಾಮಂ ಲಭತಿ। ಏವಂ ಸಿಮ್ಬಲಿವನಾದೀಸು। ಅಯಂ ತಬ್ಬಹುಲನಯೋ। ಇಧ ಪನ ಭೂಮಿಯೋ ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನ ಕಾಮರೂಪಾರೂಪ ನಾಮಂ ಲಭನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಾ ಯೇಭುಯ್ಯನಯೇನ ಕಾಮಾವಚರಾದಿ ನಾಮಂ ಲಭನ್ತೀತಿ। ಏವಂ ಗಹಿತೇ ಸತಿ, ತೇ ದೋಸಾನಾ ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ತಸ್ಮಾ ಇಧಪಿ...ಪೇ॰... ದೋಸೋತೀ"ತಿಆಹ। "ನಾ"ತಿ ನ ಕೋಚಿದೋಸೋ ನತ್ಥಿ। ಅತ್ಥಿ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ತಸ್ಮಾಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಅವಚರಸದ್ದಸ್ಸ। "ತಥಾ ಅತ್ಥಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ"ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತ್ಥಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। "ಪರಿಗ್ಗಾಹಿನಿಯಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾಯ ಕತೋ"ತಿ ತಥಾ ಪರಿಗ್ಗಾಹಿನಿಯಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾಯ ಗೋಚರವಿಸಯತ್ತಾತಾಯತಣ್ಹಾಯ ಕತೋನಾಮ ಹೋತಿ। ಏತೇನ ಕಾಮೇತೀತಿ ಕಾಮೋ, ಕಾಮತಣ್ಹಾ। ಅವಚರತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಅವಚರಂ। ಕಾಮಸ್ಸ ಅವಚರನ್ತಿ ಕಾಮಾವಚರಂ। ಕಾಮ ತಣ್ಹಾಯ ಗೋಚರವಿಸಯತ್ತಾ ಕಾಮಾವಚರನ್ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋಪಿ ಸಿಜ್ಝತಿ।

ರೂಪೇಅವಚರತೀತಿ ರೂಪಾವಚರಂ। “ರೂಪೇ”ತಿ ಸೋಳಸವಿಧಾಯರೂಪಭೂಮಿಯಾ। “ಅವಚರತೀ”ತಿ ತತ್ಥ ಪರಿಯಾಪನ್ನಭಾವೇನ ಪವತ್ತತಿ। ಅರೂಪೇ ಅವಚರತೀತಿ ಅರೂಪಾವಚರಂ। “ಅರೂಪೇ”ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಾಯ ಅರೂಪಭೂಮಿಯಾ। “ಅವಚರತೀ”ತಿ ತತ್ಥ ಪರಿಯಾಪನ್ನಭಾವೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ವದತಿ “ರೂಪಾರೂಪಾವಚರೇಸುಪಿ ಅಯಂನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ”ತಿ। ರೂಪೇ ಭವೋ ರೂಪಂ। ರೂಪತಣ್ಹಾ। ಅರೂಪೇ ಭವೋ ಅರೂಪಂ, ಅರೂಪತಣ್ಹಾ। ರೂಪಸ್ಸ ಅವಚರಂ ರೂಪಾವಚರಂ। ಅರೂಪಸ್ಸ ಅವಚರಂ ಅರೂಪಾವಚರನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ “ತೇಸು ಪನಾ”ತಿಆದಿನಾ। “ಅತ್ರಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ। ಯದಿಪಿ ಲೋಭೋ, ರಾಗೋ, ಕಾಮೋ, ತಣ್ಹಾ, ತಿಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ಲೋಭಸ್ಸವೇವಚನಂ ಹೋತಿ। ರೂಪರಾಗೋ ಅರೂಪರಾಗೋತಿ ಪನ ವಿಸುಂ ವಿಭತ್ತತ್ತಾ ಇಧ ಕಾಮಸದ್ದೇನ ತಂ ದಳ್ಹೋಲೋಭೋ ಗಯ್ಹತಿ। “ಸಬ್ಬೋಪಿ ಲೋಭೋ”ತಿ ಏತೇನಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದ ದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

೧೯. “ರೂಪಾರೂಪಸದ್ದಾ ತಾಸು ಭೂಮೀಸು ನಿರುಳ್ಹಾ”ತಿ ಅನಿಮಿತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ನಿರುಳ್ಹಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇದಾನಿ ಸನಿಮಿತ್ತಂ ನಯಂ ವದತಿ “ಅಪಿಚಾ”ತಿಆದಿನಾ। “ನಿಸ್ಸಯೋಪಚಾರೋ”ತಿ ಠಾನೂಪಚಾರೋ, ಯಥಾ ಸಬ್ಬೋಗಾಮೋ ಆಗತೋತಿ। “ನಿಸ್ಸಿತೋ ಪಚಾರೋ”ತಿ ಠಾನ್ಯೂಪಚಾರೋ। ಯಥಾ ಧಜಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ। “ಯಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ”ತಿ ಯೇ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಖನ್ಧಧಾತು ಆಯತನಾ। ಯಂ ರೂಪಂ, ಯಾ ವೇದನಾ, ಯಾಸಞ್ಞಾ, ಯೇ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಯಂವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। “ಸುವಿಸದ”ನ್ತಿ ಯೇಭೂಯ್ಯಾದಿ ನಯೇಹಿ ಅನಾಕುಲತ್ತಾಸುವಿಸುದ್ಧಂ। “ಕಿಂ ವಿಕ್ಖೇಪೇನಾ”ತಿ ಚಿತ್ತವಿಕ್ಖೇಪೇನ ಕಿಂ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೦. “ಲುಜ್ಜನಪ್ಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನಾ”ತಿ ಭಿಜ್ಜನಪ್ಪಭಿಜ್ಜನಟ್ಠೇನ। “ಯತ್ಥಾ”ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ತೇಭೂಮಕೇ ಧಮ್ಮಸಮೂಹೇ। “ನಿವಿಸತೀ”ತಿ ನಿಚ್ಚಂ ವಿಸತಿ, ಉಪಗಚ್ಛತಿ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಗ್ಗಾಹಸ್ಸ। “ತೇಸ”ನ್ತಿ ಲೋಕುತ್ತರ ಧಮ್ಮಾನಂ। “ಯೇಸ”ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯ ಧಮ್ಮಾನಂ। “ಲುಜ್ಜನ”ನ್ತಿ ಖಣಿಕಭಙ್ಗೇನ ಭಿಜ್ಜನಂ। “ಪಲುಜ್ಜನ”ನ್ತಿ ಸಣ್ಠಾನಭೇದೇನ ಸನ್ತತಿಚ್ಛೇದೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಭಿಜ್ಜನಂ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪನ ಇಧ ನ ಲಬ್ಭತಿ ಚಿತ್ತಸಙ್ಗಹಾಧಿಕಾರತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸೋ ಚ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನಭಾವೋ, ವಿಸುಂ ಏಕಾಚತುತ್ಥೀ ಅವತ್ಥಾ ಭೂಮಿನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಚತುಬ್ಭೂಮಿವಿಭಾಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. “ಹೀನ”ನ್ತಿ ಸದ್ಧಾಸತಿಆದೀಹಿ ಸೋಭಣಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಯುತ್ತತ್ತಾಹೀನಂ। “ಸಬ್ಬಹೀನ”ನ್ತಿ ಲೋಭಾದೀಹಿ ಪಾಪಧಮ್ಮೇಹಿ ಯುತ್ತತ್ತಾ ಸಬ್ಬ ಚಿತ್ತೇಹಿ ಹೀನತರಂ। “ತದತ್ಥೋ”ತಿ ಉಪರಿಮಾನಂ ಚಿತ್ತಾನಂ ಸೋಭಣಸಞ್ಞಾಕರಣಸುಖತ್ಥೋ। “ಆದಿತೋ”ತಿಆದಿಮ್ಹಿ। “ವೀಥಿಚಿತ್ತವಸೇನಾತಿ ಏತಂ ಮಮ, ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ಏಸೋಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಭವನಿಕನ್ತಿ ಜವನವೀಥಿಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, ಕಿಂ ಕಾರಣಂ ಲೋಭಮೂಲಚಿತ್ತಸ್ಸಪಠಮಂ ವಚನೇತಿ ಆಹ “ಅಕುಸಲೇಸು ಪನಾ”ತಿಆದಿಂ ।“ದ್ವೀಹಿವಟ್ಟಮೂಲೇಹೀ”ತಿ ಲೋಭಮೋಹಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ವಟ್ಟಮೂಲೇಹಿ।

೧೨. “ಸಿನಿದ್ಧಚಿತ್ತ”ನ್ತಿ ಸಾತವೇದನಾಯುತ್ತತ್ತಾಲೂಖಚಿತ್ತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸುಮನಸ್ಸಭಾವೋತಿ ವುತ್ತೇ ಕಾಯಿಕಸುಖವೇದನಾಯಪಿ ಪಸಙ್ಗೋ ಸಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ “ಮಾನಸಿಕ...ಪೇ॰... ನಾಮ”ನ್ತಿ। “ಸುಮನಾಭಿಧಾನಸ್ಸಾ”ತಿ ಸುಮನನಾಮಸ್ಸ। “ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತ”ನ್ತಿ ಪವತ್ತಿಯಾ ಆಸನ್ನ ಕಾರಣಂ। ಕಥಂ ಪನ ಭಾವೋ ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮಹೋತೀತಿ ಆಹ “ಭವನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಕತ್ವಾ”ತಿ। ನಿಮಿತ್ತೇ ಭುಮ್ಮಂ। ತಥಾಹಿ ಭಾವೋ ನಾಮ ಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಾನಿ ನಿಮಿತ್ತ ಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಯಥಾಹೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಯೋಗೇ। “ದನ್ತ ನಿಮಿತ್ತ”ನ್ತಿ ದನ್ತಕಾರಣಾ। “ತಂ ವೇದನಾ ನಿಮಿತ್ತ”ನ್ತಿ ತಂ ವೇದನಾಕಾರಣಾ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ, “ಏತಸ್ಮಿನ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತೇ ಭುಮ್ಮ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನಿಮಿತ್ತಞ್ಚನಾಮ ಅಕಾರಕಂ ಅಸಾಧನಂ, ತಂ ಕಥಂ ಸಾಧನವಿಗ್ಗಹೇ ಯುಜ್ಜತೀತಿ। ಅಧಿಕರಣ ಸಾಧನಾನುರೂಪತ್ತಾ ಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏತೇನಾತಿ ಚ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಚ ಹೇತು ಅತ್ಥೇ ಉಭಯವಚನನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಆಸನ್ನಹೇತು ನಾಮಸಾಧನರೂಪೋ ಭವತೀತಿ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸುಟ್ಠು ಕರೋತಿ,

ಪಕತಿಪಚ್ಚಯೇನ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಂ ಕಮ್ಮಂ ಅತ್ತನೋ ಬಲೇನ ನಿಪ್ಫಾದೇತೀತಿ ಸಙ್ಖಾರೋ। "ಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋ। ಪಯೋಜೇತೀತಿ ನಿಯೋಜೇತೀತಿ ಪಯೋಗೋ। ಉಪೇತಿ ಫಲಸಙ್ಖಾತೋ ಅತ್ಥೋ ಏತೇನಾತಿ ಉಪಾಯೋ। "ಆಣತ್ತಿಯಾವಾ"ತಿ ಪೇಸನಾಯವಾ। "ಅಜ್ಝೇಸನೇನ ವಾ"ತಿ ಆಯಾಚನೇನ ವಾ। "ತಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಾ"ತಿ ಭಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಾ। "ತಂ ತಂ ಉಪಾಯಂ ಪರೇ ಆಚಿಕ್ಖ"ನ್ತಿ। ಕಥಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೀತಿ ಆಹ "ಅಕರಣೇ"ತಿಆದಿಂ। "ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮೇ ಪಯೋಜೇತೀತಿಕತ್ವಾ ಇಧ ಸಙ್ಖಾರೋ ನಾಮಾ"ತಿ ಯೋಜನಾ। "ಪಚ್ಚಯ ಗಣೋ"ತಿ ಪಕತಿಪಚ್ಚಯಗಣೋ। "ತೇನಾ"ತಿ ಸಙ್ಖಾರೇನ। "ಸಾಧಾರಣೋ"ತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾನಂ ಸಾಧಾರಣೋ। "ದುವಿಧೇನ ಸಙ್ಖಾರೇನಾ"ತಿ ಪಯೋಗೇನ ವಾ ಉಪಾಯೇನ ವಾ। "ಯೋ ಪನ ತೇನಸಹಿತೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಬ್ಬೇವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಪಕಾರನ್ತರೇನಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ "ಸೋಪನ ಯದಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಇತೀ"ತಿಆದಿ ಲದ್ಧಗುಣ ವಚನಂ। "ಪಚ್ಚಯಗಣಸ್ಸೇವನಾಮ"ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಗಣಸ್ಸೇವ ವಿಸೇಸ ನಾಮನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನತ್ಥೇ ಇಕಪಚ್ಚಯೋತಿ ಕಥಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ "ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ"ತಿಆದಿಂ। "ಪಾಳಿಯ"ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣಿಪಾಳಿಯಂ। "ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ"ತಿ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಇಚ್ಚೇವತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬಮೇತಂ ನಯುಜ್ಜತಿಯೇವ। ಕಸ್ಮಾ, ಪಾಳಿಅಟ್ಠಕಥಾಹಿ ಅಸಂಸನ್ದನತ್ತಾ, ಅತ್ಥಯುತ್ತಿಬ್ಯಞ್ಜನಯುತ್ತೀನಞ್ಚ ಅವಿಸದತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ತ"ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ। "ಏತೇನಾ"ತಿ ಪುಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗೇನ। "ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನಾ"ತಿ ತಿಕ್ಖಭಾವಸಙ್ಖಾತಮಣ್ಡನವಿಸೇಸೇನ। "ಸೋ ಪನಾ"ತಿ ಪುಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗೋ ಪನ। "ಇತೀ"ತಿ ತಸ್ಮಾ। "ತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ"ತಿ ತೇನ ಪುಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ। "ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ"ತಿ ಅಯುತ್ತಪಕ್ಖೇಪತಿತ್ವಾ। ಏತೇನಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಗಾಥಾಯಂ। "ಚಿತ್ತಸಮ್ಭವೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಮಿಂ ಸಮ್ಭೂತೋ। ವಿಸೇಸೋ ಸಙ್ಖಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಸಲೋಮಕೋ, ಸಪಕ್ಖಕೋತ್ಯಾದೀಸುವಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾಸವಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸಾರಮ್ಮಣಾ ಧಮ್ಮಾತ್ಯಾದೀಸುವಿಯಾತಿ ಪನ ವುತ್ತೇ ಯುತ್ತತರಂ। "ಪಾಳಿಅಟ್ಠಕಥಾ ಸಿದ್ಧ"ನ್ತಿ ಪಾಳಿಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಸಿದ್ಧಂ। ಅಪಿಚಯತ್ಥವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಾದೀಸು ಅಸಙ್ಖಾರಂ ಚಿತ್ತಂ, ಸಸಙ್ಖಾರಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಆಗತಂ। ತತ್ಥ ಅಯಂ ಪಚ್ಛಿಮನಯೋ ಯುತ್ತೋ। ಉಪಾಯಸಮುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಅನೇಕಸತಸಮ್ಭವತೋ "ಇದಞ್ಚ ನಯದಸ್ಸನಮೇವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಉದಾಸಿನಭಾವೇನಾ"ತಿ ಮಜ್ಝತ್ತಭಾವೇನ। "ಯತೋ"ತಿ ಯಸ್ಮಾ। ವಿಕಾರಪತ್ತೋ ಹೋತಿ। ತತೋ ಅಧಿಮತ್ತಪಸ್ಸನಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

೧೩. ಇದಾನಿ ಸಹಗತವಚನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತವಚನಾನಿ ವಿಚಾರೇನ್ತೋ "ಏತ್ಥಚಾ"ತಿಆದಿಮಾರಭಿ। "ನ ಪನ ತೇ ಭೇದವನ್ತಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ। ನ ನು ತೇಪಿಚಕ್ಖು ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ, ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸೋ, ತಿಆದಿನಾ ಚ, ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ, ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ, ತಿಆದಿನಾ ಚ, ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಅಞ್ಞಾಣ, ನ್ತಿಆದಿನಾಚ ಭೇದವನ್ತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। ಸಚ್ಚಂ। ತೇ ಪನ ಭೇದಾ ಇಮಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಿನ್ನಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಭೇದವನ್ತಾನ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಾ। ನ ಚ ತೇಸಂ ಅಯಂ ವಿಕಪ್ಪೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತೇ"ತಿ ಲೋಭಮೂಲಚಿತ್ತೇ। "ಕತ್ಥಚೇ"ತಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಚಿತ್ತೇ। ಯೇವಾಪನಾತಿ ವುತ್ತೇ ಸುಧಮ್ಮೇಸು ಆಗತಾನಿಯೇವಾಪನಕಾನಿ। "ಅಞ್ಞೇಹೀ"ತಿ ದೋಸಮೂಲಮೋಹಮೂಲೇಹಿ। ನನುತಾನಿಪಿ ಇಧ ಗಹೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ನಾ"ತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಾನಿ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಆಹ "ತೇಸುಹೀ"ತಿಆದಿಂ । ತೇಪಿ ಇಧ ನಗಹೇತಬ್ಬಾ ಸಿಯುಂ। ನ ಪನ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ಕಸ್ಮಾ, ವೇದನಾಯ ಚ ಸಯಂ ಭೇದವನ್ತತ್ತಾ, ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾರಾನಞ್ಚ ವಿಕಪ್ಪಸಬ್ಭಾವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೪. "ಸೋಮನಸ್ಸಸ್ಸಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಂ। ಸೋಮನಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣೇ ವುತ್ತೇ ತಂ ಸಹಗತ ಚಿತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯಾಪಿಕಾರಣಂ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ತಮೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ "ಸೋಮನಸ್ಸಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋಹೀ"ತಿಆದಿಂ। ಹೀನೇನ ವಾ...ಪೇ॰... ಆರಮ್ಮಣೇನ ಸಮಾಯೋಗೋ, ತೇನ ಸಮಾಯುತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನನ್ತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಬ್ಯಸನಮುತ್ತಿಯಂಪಿ। ಉಪೇಕ್ಖಾಕಾರಣೇ "ಬ್ಯಸನಮುತ್ತೀ"ತಿ ಇದಂ ದೋಮನಸ್ಸಪ್ಪಸಙ್ಗಪರಿಹಾರವಚನಂ। ಅಜ್ಝಾಸಯೋವುಚ್ಚತಿ ಅಜ್ಝಾವುತ್ತಂ ಗೇಹಂ। ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋಯಸ್ಸಾತಿ ದಿಟ್ಠಜ್ಝಾಸಯೋ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ದಿಟ್ಠಜ್ಝಾಸಯತಾ। "ಅಯೋನಿಸೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ"ನ್ತಿ ಅನುಪಾಯತೋ ಆಭುಜನಂ, ಮನಸಿಕರಣಂ। "ಚಿನ್ತಾ ಪಸುತವಸೇನಾ"ತಿ ಗಮ್ಭೀರೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಚಿನ್ತಾಪಸವನವಸೇನ, ವೀಮಂಸಾ ವಡ್ಢನವಸೇನ। "ದಿಟ್ಠಕಾರಣಮೇವಾ"ತಿ ದಿಟ್ಠಂ ಕಾರಣಪ್ಪಟಿರೂಪಕಮೇವ। ತೇನಾಹ

“ಸಾರತೋಸಚ್ಚತೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ”ನ್ತಿ। “ತಬ್ಬಿಪರೀತೇನಾ”ತಿ ತತೋ ವಿಪರೀತೇನ। ಅದಿಟ್ಠಜ್ಝಾಸಯತಾ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪನ್ನಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ, ಸದ್ಧಮ್ಮಸವನತಾ, ಸಮ್ಮಾವಿತಕ್ಕಬಹುಲತಾ, ಯೋನಿಸೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಪಯೋಗಕಾರಣನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ।

“ಇಮೇಸಂ ಪನ ಚಿತ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿವಿಧಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇಗಹೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿ ಮಗ್ಗೇಖನ್ಧ ನಿದ್ದೇಸತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿತತ್ಥ। ಯದಾ ಹಿನತ್ಥಿಕಾಮೇಸು ಆದೀನವೋತಿಆದಿನಾನಯೇನ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ಪುರೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಕಾಮೇವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಾದೀನಿ ವಾ ಸಾರತೋಪಚ್ಚೇತಿ ಸಭಾವ ತಿಕ್ಖೇನ ಅನುಸ್ಸಾಹಿತೇನಚಿತ್ತೇನ। ತದಾ ಪಠಮಂ ಅಕುಸಲ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯದಾ ಮನ್ದೇನ ಸಮುಸ್ಸಾಹಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನ, ತದಾದುತೀಯಂ। ಯದಾ ಮಿಚ್ಛಾ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪುರೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಮೇಥುನಂ ವಾ ಸೇವತಿ, ಪರ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ಅಭಿಜ್ಝಾಯತಿ, ಪರಭಣ್ಡಂ ವಾ ಹರತಿ ಸಭಾವತಿಕ್ಖೇನೇವ ಅನುಸ್ಸಾಹಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನ। ತದಾ ತತೀಯಂ। ಯದಾ ಮನ್ದೇನ ಸಮುಸ್ಸಾಹಿತೇನಚಿತ್ತೇನ, ತದಾ ಚತುತ್ಥಂ। ಯದಾ ಪನ ಕಾಮಾನಂ ವಾ ಅಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಆಗಮ್ಮ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಹೇತೂನಂ ಅಭಾವೇನ ಚತೂಸುಪಿ ವಿಕಪ್ಪೇಸು ಸೋಮನಸ್ಸರಹಿತಾಹೋನ್ತಿ , ತದಾಸೇಸಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ।

ಲೋಭಮೂಲಚಿತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫. ದೋಸಮೂಲಚಿತ್ತೇ। “ವಿರೂಪ”ನ್ತಿ ದುಟ್ಠಂ, ಉದ್ದಂ। ದುಮ್ಮನಸ್ಸ ಭಾವೋತಿ ವುತ್ತೇ ಕಾಯಿಕದುಕ್ಖವೇದನಾಯಪಿ ಪಸಙ್ಗೋ ಸಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ “ಮಾನಸಿಕ...ಪೇ॰... ನಾಮ”ನ್ತಿ। ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ ಬಾಧತಿ। “ಸನ್ತತ್ತೇ”ತಿ ಸನ್ತಾಪಿತೇ।

೧೬. “ಭೇದಕರೋ”ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಸೇಸಕರೋ। “ಭೇದಕರಾನ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಸೇಸಕರಾನ ಹೋನ್ತಿ। ದೋಮನಸ್ಸಗ್ಗಹಣಂ ಪಸಙ್ಗನಿವತ್ತನತ್ಥಂ ಗಹಿತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಪಸಙ್ಗೋತಿ ಚನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಸಜ್ಜನಂ ಲಗ್ಗನಂ। ಕಥಂ ಪಸಙ್ಗೋತಿ ಆಹ “ಯದಾಹೀ”ತಿಆದಿಂ। “ತುಟ್ಠಿಂ ಪವೇದೇನ್ತೀ”ತಿ ತುಟ್ಠಾಮಯಂ ಇಮೇಸಂ ಮರಣೇನಾತಿಆದಿ ಚಿಕ್ಖನ್ತಿ। ಏವಂ ಸಹಗತಪ್ಪಸಙ್ಗಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಪ್ಪಸಙ್ಗಂ ನಿವತ್ತೇತುಂ “ಪಟಿಘಗ್ಗಹಣಂಪೀ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಿರಚ್ಛಾನಗತಪಾಣವಧೇ ಅಪುಞ್ಞಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಆದಿಕಪ್ಪತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಯಥಾಕಾಮ ಪರಿಭೋಗತ್ಥಾಯ ಲೋಕಿಸ್ಸರಿಯೇನಥಾವರಟ್ಠಾಯಿನಾ ನಿಮ್ಮಿತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ”ತಿ ಅನಾಸಙ್ಕಾ। “ಅಞ್ಞೇವಾ”ತಿ ಅಞ್ಞೇ ವಾ ಜನೇ। ವಿಮತಿ ಏವ ವೇಮತಿಕಂ। ವೇಮತಿಕಂ ಜಾತಂ ಯೇಸಂ ತೇ ವೇಮತಿಕಜಾತಾ। ಪುರಿಮಚಿತ್ತಸ್ಸಲೋಭಸಹಗತಭಾವೋ ಇಮಾನಿಅಟ್ಠಪಿ ಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತಾನಿನಾಮಾತಿ ಇಮಿನಾ ಚೂಳನಿಗಮನೇ ನೇವ ಸಿದ್ಧೋವಿಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಚೂಳನಿಗಮನೇನ ಪಟಿಘಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಭಾವೇಸಿದ್ಧೇ ದೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಭಾವೋಪಿ ತೇನಸಿದ್ಧೋ ಯೇವಾತಿ ಕತ್ವಾ “ತೇಸಂ ಗಹಣಂ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ತೇಸ”ನ್ತಿ ದೋನಸ್ಸಪಟಿಘಾನಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತೇ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾನಿಚಥಿನಮಿದ್ಧಾನಿ ಚ ಅನಿಯತಯೋಗೀನಿ ಚ ಹೋನ್ತಿ ಯೇವಾಪನಕಾನಿ ಚ। ತೇನಾಹ “ಪುರಿಮಚಿತ್ತೇ”ತಿಆದಿಂ। ದೋಮನಸ್ಸಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತೇ ಅತ್ಥಿ, ಅಞ್ಞಚಿತ್ತೇಸು ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಸಾಧಾರಣ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ। ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣ ಧಮ್ಮೋತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ಯಥಾತಂ”ತಿ ತಂ ನಿದಸ್ಸನಂ ತದುದಾಹರಣಂ ಯಥಾ ಕತಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಉಪಲಕ್ಖೇತೀ”ತಿ ಸಞ್ಞಾಪೇತಿ। ಆತಪಂತಾಯತಿರಕ್ಖತೀತಿ ಆತಪತ್ತಂ। ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ। ಲದ್ಧಂ ಆತಪತ್ತಂ ಯೇನಾತಿ ಲದ್ಧಾತಪತ್ತೋ। ರಾಜಕುಮಾರೋ। ಸೋ ಆತಪತ್ತಂ ಲದ್ಧೋತಿ ವುತ್ತೇ ಸಬ್ಬಂ ರಾಜಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಲದ್ಧೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇದಂ ಉಪಲಕ್ಖಣ ವಚನಂ ಜಾತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ಉಭಿನ್ನ”ನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ದೋಮನಸ್ಸ ಪಟಿಘಾನಂ। ಪುಬ್ಬೇ ದೋಮನಸ್ಸಸಹಗತನ್ತಿ ವತ್ವಾ ನಿಗಮನೇ ಪಟಿಘಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತಾನೀತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ “ಇಮಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಸಿದ್ಧಿತೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೭. “ಅನಿಟ್ಠಲೋಕಧಮ್ಮೇಹೀ”ತಿ ಅಲಾಭೋ ಚ, ಅಯಸೋಚ, ನಿನ್ದಾಚ, ದುಕ್ಖಞ್ಚಾತಿ ಚತೂಹಿ ಅನಿಟ್ಠಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ। “ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ”ತಿ ಅಹಂ ಅಲಾಭಾದೀಹಿ ಮಾಸಮಾಗಚ್ಛೇತಿ ಪತ್ಥೇನ್ತಸ್ಸಪಿ ಕುತೋಮೇಏತ್ಥಲೋಕೇತಂ ಪತ್ಥನಾ ಪೂರಣಂ

ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಲಬ್ಭಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಲಬ್ಭಾ”ತಿ ಚ ಕಮ್ಮತ್ಥದೀಪಕಂ ಪಾಟಿಪದಿಕಪದಂ। ಇಮೇಸಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿವಿಧಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಸಙ್ಖೇಪತೋವ ವುತ್ತಂ ತಸ್ಸ ಪಾಣಾತಿ ಪಾತಾದೀಸು ತಿಕ್ಖಮನ್ದಪ್ಪವತ್ತಿಕಾಲೇ ಪವತ್ತಿವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ।

ದೋಸಮೂಲಚಿತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೮. ಮೋಹಮೂಲಚಿತ್ತೇ। “ಮೂಲನ್ತರವಿರಹೇನಾ”ತಿ ಅಞ್ಞಮೂಲವಿರಹೇನ। ಸಂಸಪ್ಪತೀತಿ ಸಂಸಪ್ಪಮಾನಾ। ಏವಂ ನು ಖೋ, ಅಞ್ಞಥಾನು ಖೋತಿ ಏವಂ ದ್ವಿಧಾ ಏರಯತಿ ಕಮ್ಪತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ ವಿಕ್ಖಿಪಮಾನಂ। “ನಿಯಮನತ್ಥ”ನ್ತಿ ಇದಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ನಿಯಮನತ್ಥಂ। ಇದಞ್ಹಿ ಪಟಿಘಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ವಿಯ ನಿಗಮನೇನ ಸಿದ್ಧಂ ನ ಹೋತಿ। “ಇಧ ಲದ್ಧೋಕಾಸಂ ಹುತ್ವಾ”ತಿ ಮೂಲನ್ತರ ವಿರಹತ್ತಾ ಏವ ಇಧಲದ್ಧೋಕಾಸಂ ಹುತ್ವಾ। ಪಕತಿ ಸಭಾವಭೂತಂ, ಇತಿ ತಸ್ಮಾ ನತ್ಥೀತಿ ಯೋಜನಾ। “ಅನೋಸಕ್ಕಮಾನ”ನ್ತಿ ಪಚ್ಛತೋ ಅನಿವತ್ತಮಾನಂ। “ಅಸಂಸೀದಮಾನ”ನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠತೋ ಅಪತಮಾನಂ। ಉಭಯೇನ ಅಬ್ಭೋಚ್ಛಿನ್ನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಅತಿಸಮ್ಮೂಳ್ಹತಾಯಾ”ತಿ ಮೂಲನ್ತರ ವಿರಹೇನ ಮೋಹೇನ ಅತಿಸಮ್ಮೂಳ್ಹತಾಯ। “ಅತಿಚಞ್ಚಲತಾಯಾ”ತಿ ಸಂಸಪ್ಪಮಾನವಿಕ್ಖಿಪಮಾನೇಹಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛುದ್ಧಚ್ಚೇಹಿ ಅತಿಚಞ್ಚಲತಾಯ। “ಸಬ್ಬತ್ಥಪೀ”ತಿ ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ಆರಮ್ಮಣೇಸು। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ದುವಿಧಭಾವೋವ ವುತ್ತೋ। ಕಥಂ ವುತ್ತೋ। ಅವಿಜ್ಜಾ ಅಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾ ಪಟಿಪತ್ತಿತೋ ದುವಿಧಾ ತಥಾ ಸಸಙ್ಖಾ ರಾಸಙ್ಖಾರತೋತಿ ವುತ್ತೋ। “ತಿವಿಧಭಾವೋವಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತೇಸಙ್ಖಾರವಿಮುತ್ತಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ತಿವಿಧಭಾವೋವ। ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಚಿತ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿವಿಧಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇಸಙ್ಖೇಪತೋವವುತ್ತಂ ತಸ್ಸಅಸನ್ನಿಟ್ಠಾನವಿಕ್ಖೇಪಕಾಲೇಪವತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ।

೧೯. “ಸಬ್ಬಥಾಪೀ”ತಿ ನಿಪಾತಸಮುದಾಯೋ ವಾ ಹೋತು ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನೋ ವಾ, ವಿಸುಂ ನಿಪಾತೋವಾತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರತೋಪಿ। ಅಕುಸಲಪದೇ ಅಕಾರೋ ವಿರುದ್ಧತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಅಮಿತ್ತೋ, ಅಸುರೋ, ತಿದಸ್ಸೇತುಂ “ಅಕುಸಲಾನೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಪಟಿವಿರುದ್ಧಭಾವೋ”ತಿ ಮೋಹಾದೀಹಿ ಅಕುಸಲೇಹಿ ವಿರುದ್ಧಭಾವೋ। ಭಾವನಂನಾರಹನ್ತೀತಿ “ಅಭಾವನಾರಹಾ”। ಕಥಂ ಪನ ಭಾವನಂನಾರಹನ್ತೀತಿ ಆಹ “ಪುನಪ್ಪುನ”ನ್ತಿಆದಿಂ। “ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಾಪೀ”ತಿ ಪಞ್ಚಾನನ್ತರಿಯ ಕಮ್ಮಭಾವೇನ ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಭಾವೇನ ಚ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಾಪಿ। ಅಪಾಯಂ ಭಜನ್ತೀತಿ ಅಪಾಯಭಾಗಿನೋ। ಕಮ್ಮಕಾರಕಾ। ತೇಸಂ ಭಾವೋ। ತಾಯ। “ವಟ್ಟಸೋತನಿಯತೇ”ತಿ ಸಂಸಾರವಟ್ಟ ಸೋತಸ್ಮಿಂ ನಿಯತೇ। “ಥಿರತರಪತ್ತಾ”ತಿ ಸಮಾಧಿವಸೇನ ಥಿರತರಭಾವಂ ಪತ್ತಾ। ಇದಾನಿ ತಮೇವತ್ಥಂ ಪಕಾರನ್ತರೇನ ವಿಭಾವೇತುಂ “ಅಪಿಚಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಸಿಯು”ನ್ತಿ ಪದಂ ಧಾತುಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಿದ್ಧಂ ನಿಪ್ಫನ್ನಪದಂ ನಾಮ ನಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಇಧಪರಿಕಪ್ಪತ್ಥಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ನಿಪಾತಪದಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಅನೇಕತ್ಥತಾ ಸಮ್ಭವತೋ। ಇಧ ಪನ ಭವನ್ತಿ ಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ “ನಿಪಾತಪದಂ ಇಧ ದಟ್ಠಬ್ಬ”ನ್ತಿ।

ಅಕುಸಲವಣ್ಣನಾ।

೨೦. ಅಹೇತುಕಚಿತ್ತೇ। “ಸಬ್ಬನಿಹೀನ”ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಚಿತ್ತೇಹಿ ಹೀನಂ। ಪುನ “ಸಬ್ಬನಿಹೀನ”ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಹೇತುಕೇಹಿ ಹೀನಂ। “ತ”ನ್ತಿ ಅಕುಸಲ ವಿಪಾಕಂ।

೨೧. ಸುತ್ತಪಾಳಿಯಂ, “ಕಟ್ಠ”ನ್ತಿ ಸುಕ್ಖದಾರುಂ। “ಸಕಲಿಕ”ನ್ತಿ ಛಿನ್ದಿತಫಾಲಿತಂ ಕಟ್ಠಕ್ಖಣ್ಡಕಂ। “ಥುಸ”ನ್ತಿ ವೀಹಿಸುಙ್ಕಂ। “ಸಙ್ಕಾರ”ನ್ತಿ ಕಚವರಂ। ಚಕ್ಖುಞ್ಚರೂಪೇ ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಯಂವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣನ್ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ “ರೂಪೇ”ತಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾನ । “ಸದ್ದೇ”ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ಏಕವತ್ಥು ನಿಸ್ಸಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ವತ್ಥು ದ್ವಾರೇಸು ಏಕವಚನಂ ವುತ್ತಂ। ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಪನ ಏಕವಿಞ್ಞಾಣೇನಾಪಿ ಬಹೂನಿ ಗಹಿತಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಬಹುವಚನಂ। “ದುಕ್ಖಯತೀ”ತಿ ದುಕ್ಖಂ ಕರೋತಿ। ನಾಮಧಾತು ಪದಞ್ಚೇತಂ। ಯಥಾ ಅತ್ತಾನಂ ಸುಖೇತಿ ವೀಣೇತೀತಿ ಸದ್ದವಿದೂ। ಧಾತುಪಾಠೇಸು ಪನ ಸುಖದುಕ್ಖತಕ್ಕಿರಿಯಾಯಂತಿ ವುತ್ತಂ। ತಕ್ಕಿರಿಯಾತಿ ಚ ಸುಖಕಿರಿಯಾ ದುಕ್ಖ

ಕಿರಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಾತಕಿರಿಯಾ ಅಸ್ಸಾತಕಿರಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಚ ಸದ್ದೋ ಓಕಾಸತ್ಥೋತಿ ಕತ್ವಾ "ದುಕ್ಕರಂ ಓಕಾಸದಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

೩೧. "ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನತಾ"ತಿ ಚಕ್ಖುಪಸಾದರೂಪಸ್ಸ ಅಭಿನ್ನತಾ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಭಿನ್ನೇಸತಿ ಅನ್ಧಸ್ಸ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ರೂಪಾನಿನುಪಟ್ಠಹನ್ತೀತಿ। "ಸೋತಸ್ಸಅಸಮ್ಭಿನ್ನತಾ"ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸನಯೋ। "ಆಲೋಕಸನ್ನಿಸ್ಸಯಪ್ಪಟಿಲಾಭೋ"ತಿ ಚಕ್ಖು ಚ ಆಲೋಕೇಸತಿ ಕಿಚ್ಚಕಾರೀ ಹೋತಿ। ಅಸತಿ ನಹೋತಿ। ತಥಾ ರೂಪಞ್ಚ। ತಸ್ಮಾ ಆಲೋಕೋ ತೇಸಂ ವಿಸಯವಿಸಯೀಭಾವೂಪಗಮನೇ ಸನ್ನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಆಲೋಕಸನ್ನಿಸ್ಸಯಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭೋ। ಏಸನಯೋ ಆಕಾಸಸನ್ನಿಸ್ಸಯಾದೀಸು। ಇಮೇಸಂ ಅಞ್ಞಾನಂ ಯುತ್ತಿ ದೀಪನಾ ಉಪರಿರೂಪಸಙ್ಗಹೇ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ। "ಅಟ್ಠಕಥಾಯ"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ। ತತ್ಥ "ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಆಪಾತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇಪಿ ಆಲೋಕಸನ್ನಿಸ್ಸಯೇ ಅಸತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವಚನಂ ಅಸಮ್ಭಾವೇನ್ತೋ "ತಂ ವಿನಾ ಆಲೋಕೇನಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಅಭಾವದಸ್ಸನ ಪರ"ನ್ತಿ ಅಭಾವದಸ್ಸನಪ್ಪಧಾನಂ।

೩೩. ವಿಪಾಕವಚನತ್ಥೇ। ವಿಪಚ್ಚತೀತಿ ವಿಪಾಕಂ। ವಿಪಚ್ಚತೀತಿ ಚ ವಿಪಕ್ಕಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಕತಕಮ್ಮಂ ಇದಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಾನಿ ತದತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತೋ "ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಯೂಹನ ಸಮಙ್ಗಿತಾಪಿ ಆಗತಾ। ಇಧ ಪನಸಾ ಚೇತನಾ ಸಮಙ್ಗಿತಾಯ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ಕತ್ವಾ "ಚತಸ್ಸೋ ಸಮಙ್ಗಿಥಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಮಙ್ಗಿತಾತಿ ಚ ಸಮ್ಪನ್ನತಾ। "ತಂ ತಂ ಕಮ್ಮಾಯೂಹನ ಕಾಲೇ"ತಿ ಪಾಣಾತಿ ಪಾತಾದಿಕಸ್ಸ ತಬ್ಬಿರಮಣಾದಿಕಸ್ಸ ಚ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ದುಚ್ಚರಿತಸುಚರಿತಕಮ್ಮಸ್ಸ ಆಯೂಹನಕಾಲೇ। ಸಮುಚ್ಚಿನನಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸಬ್ಬಸೋ ಅಭಾವಂ ಪತ್ವಾನ ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಯಥಾ ಅಬ್ಯಾಕತ ಧಮ್ಮಾನಿರುಜ್ಝಮಾನಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ತಥಾ ನನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಸಬ್ಬಾಕಾರ ಪರಿಪೂರ"ನ್ತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾನು ರೂಪಾಬಹೂಕಾಯ ವಚೀಮನೋ ವಿಕಾರಾ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಏಸನಯೋ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀಸು। ಏವರೂಪೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಆಕಾರ ವಿಕಾರೇಹಿ ಪರಿಪೂರಂ। "ನಿದಹಿತ್ವಾ ವಾ"ತಿ ಸಣ್ಠಪೇತ್ವಾ ಏವ। "ಯಂಸನ್ಧಾಯಾ"ತಿ ಯಂಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸನಿಧಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ।

ಗಾಥಾಯಂ। "ಸಜ್ಜೂ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ। "ಖೀರಂ ವಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಯಥಾ ಖೀರಂ ನಾಮ ಇಮಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಮುಚ್ಚತಿ। ಪಕತಿಂ ಜಹತಿ। ವಿಪರಿಣಾಮಂ ಗಚ್ಛತಿ। ನ ತಥಾ ಪಾಪಂ ಕತಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಕಥಂ ಪನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "ದಹನ್ತಂ ಬಾಲಮನ್ವೇತೀ"ತಿ। "ಭಸ್ಮಾಛನ್ನೋವಪಾವಕೋ"ತಿ ಛಾರಿಕಾ ಛನ್ನೋವಿಯ ಅಗ್ಗಿ। "ಸೋ ಪನಾ"ತಿ ಕಿರಿಯಾ ವಿಸೇಸೋ ಪನ। "ವಿಸುಂ ಏಕೋ ಪರಮತ್ಥ ಧಮ್ಮೋತಿಪಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ವಿಸುಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮ ಭಾವೇನ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸೋ ಹಿ ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮತ್ತಾ ಪರಮತ್ಥ ಧಮ್ಮೋ ನ ಹೋತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ "ಅನುಸಯಧಾತುಯೋ ವಿಯಾ"ತಿ। "ಸೋ"ತಿ ಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸೋ। "ತ"ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಂ ವಾ, ಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ, ಗತಿನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ। "ತದಾ ಓಕಾಸಂ ಲಭತೀ"ತಿ ವಿಪಚ್ಚನತ್ಥಾಯ ಓಕಾಸಂ ಲಭತಿ। ಓಕಾಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತಾಸು ಚ ತೂಸುಸಮಙ್ಗಿತಾಸು। "ಇತೀ"ತಿ ಲದ್ಧಗುಣವಚನಂ। "ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ"ತಿಆದಿ ಪುನ ಲದ್ಧಗುಣವಚನಂ। "ಪಾಳಿಯ"ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣಿ ಪಾಳಿಯಂ। "ಕಮ್ಮಸನ್ತಾನತೋ"ತಿ ಅರೂಪಸನ್ತಾನಂ ಏವ ವುಚ್ಚತಿ। "ಯೇ ಪನಾ"ತಿ ಗನ್ಥಕಾರಾ ಪನ। "ತೇಸ"ನ್ತಿ ಗನ್ಥಕಾರಾನಂ। ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತೇಸಂ ವಾದೇತಿ ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಯಞ್ಚಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಚನೇ। ನ ಚ ನ ಲಭನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ತದಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಣತಕಾಲೇ। "ನಾಳ"ನ್ತಿ ಪುಪ್ಫಫಲಾನಂ ದಣ್ಡಕಂ।

೩೪. "ಸಮ್ಭವೋ"ತಿ ಪಸಙ್ಗಕಾರಣಂ। ಅಭಿವಿಸೇಸೇನ ಚರಣಂ ಪವತ್ತನಂ ಅಭಿಚಾರೋ। ವಿಸೇಸ ವುತ್ತಿ। ನ ಅಭಿಚಾರೋ ಬ್ಯಭಿಚಾರೋ। ಸಾಮಞ್ಞ ವುತ್ತಿ। ಪಕ್ಖನ್ತರೇನ ಸಾಧಾರಣತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪಕ್ಖನ್ತರೇನ ಸಾಧಾರಣತಾ ನಾಮಪಕ್ಖನ್ತರಸ್ಸ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಸಜ್ಜನಮೇವ ಲಗ್ಗನಮೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಬ್ಯಭಿಚಾರಸ್ಸಾತಿ ಪಸಙ್ಗಸ್ಸ ಇಚ್ಚೇವತ್ಥೋತಿ। ಏತ್ಥಚಾತಿಆದಿನಾ

ಸಮ್ಭವಬ್ಯಭಿಚಾರಾನಂ ಅಭಾವಮೇವ ವದತಿ। ಅಕುಸಲಹೇತೂಹಿ ಚ ಸಹೇತುಕತಾ ಸಮ್ಭವೋ ನತ್ಥೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ತೇಸ”ನ್ತಿ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕಾನಂ। “ಅಬ್ಯಭಿಚಾರೋಯೇವಾ”ತಿ ಬ್ಯಭಿಚಾರರಹಿತೋಯೇವ।

೩೫. “ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನ”ನ್ತಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರವಿಕಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ “ತಞ್ಹೀ”ತಿಆದಿಂ। ಏಸನಯೋ ಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನೇಪಿ।

ಯದಿ ಹಿ ಅಯಮತ್ಥೋಸಿಯಾ, ಏವಞ್ಚಸತಿ, ಅಯಮತ್ಥೋ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ತೇಸ”ನ್ತಿ ವೀಥಿಚಿತ್ತಾನಂ। ಉಪ್ಪಾದಸದ್ದೋನಿಯತಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋತಿ ಕತ್ವಾ “ಟೀಕಾಸು ಪನ...ಪೇ॰... ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ” ಸಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ। “ವುತ್ತನಯೇನಾ”ತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಹೇತುವಿರಹತೋತಿ ವುತ್ತನಯೇನ। ವಿಪಚ್ಚನ ಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ವಿಪಾಕಾನಂ ಕಿಚ್ಚಂ। ವಿಪಾಕುಪ್ಪಾದನಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾನಂ ಕಿಚ್ಚಂ। “ತಂ ತಂ ಕಿರಿಯಾಮತ್ತಭೂತಾನೀ”ತಿ ಆವಜ್ಜನ ಕಿರಿಯಾ ಹಸನಕಿರಿಯಾಮತ್ತಭೂತಾನಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಭವಙ್ಗಚುತಿಚಿತ್ತಾನಿ ನಾಮ ಕೇವಲಂ ಕಮ್ಮವೇಗುಕ್ಖಿತ್ತಭಾವೇನಸನ್ತಾನೇಪತಿತಮತ್ತತ್ತಾ ದುಬ್ಬಲ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಪಞ್ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ಚ ಅಸಾರಾನಂ ಅಬಲಾನಂ ಪಸಾದವತ್ಥೂನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ದುಬ್ಬಲವತ್ಥುಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಾದೀನಿ ಚ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾನುಬನ್ಧ ಮತ್ತತ್ತಾ ದುಬ್ಬಲ ಕಿಚ್ಚಟ್ಠಾನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಉಸ್ಸಾಹೇನವಿನಾ ಕೇವಲಂ ವಿಪಚ್ಚನಮತ್ತೇನ ಪವತ್ತನ್ತಿ। “ವಿಪಾಕಸನ್ತಾನತೋ”ತಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಾವಜ್ಜನಞ್ಚ ಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನಞ್ಚ ಭವಙ್ಗವಿಪಾಕಸನ್ತಾನತೋ ಲದ್ಧಪಚ್ಚಯಂ ಹೋತಿ। ವೋಟ್ಠಬ್ಬನಂ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾದಿ ವಿಪಾಕಸನ್ತಾನತೋ ಲದ್ಧಪಚ್ಚಯಂ। “ಇತರಾನಿ ಪನಾ”ತಿ ಹಸಿತುಪ್ಪಾದಚಿತ್ತ ಮಹಾಕಿರಿಯಚಿತ್ತಾದೀನಿ। “ನಿರನುಸಯಸನ್ತಾನೇ”ತಿ ಅನುಸಯರಹಿತೇ ಖೀಣಾಸವಸನ್ತಾನೇ। “ಉಸ್ಸಾಹರಹಿತಾನಿ ಏವಾ”ತಿ ಯಥಾ ರುಕ್ಖಾನಂ ವಾತಪುಪ್ಫಾನಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ತಾನಿ ಫಲುಪ್ಪಾದಕಸಿನೇಹರಹಿತತ್ತಾ ಫಲಾನಿ ನ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ। ತಥಾ ತಾನಿ ಚ ವಿಪಾಕುಪ್ಪಾದಕತಣ್ಹಾಸಿನೇಹರಹಿತತ್ತಾ ಉಸ್ಸಾಹಬ್ಯಾಪಾರ ರಹಿತಾನಿ ಏವ।

೩೮. ವೇದನಾವಿಚಾರಣಾಯಂ। “ಪಿಚುಪಿಣ್ಡಕಾನಂ ವಿಯಾ”ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕಪ್ಪಾಸಪಿಚುಪಿಣ್ಡಕಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಙ್ಘಟ್ಟನಂ ವಿಯ ಉಪಾದಾರೂಪಾನಞ್ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಙ್ಘಟ್ಟನಂ ದುಬ್ಬಲಮೇವಾತಿ ಯೋಜನಾ। “ತೇಸಂ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಾನ”ನ್ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ। “ಕಾಯನಿಸ್ಸಯಭೂತೇಸೂ”ತಿ ಕಾಯನಿಸ್ಸಯಮಹಾಭೂತೇಸು ।“ತೇಹೀ”ತಿ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣೇಹಿ। “ಪುರಿಮಚಿತ್ತೇನಾ”ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಚಿತ್ತತೋ। “ತ”ನ್ತಿ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕಸನ್ತೀರಣಂ। ಪಟಿಘೇನ ವಿನಾ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ। ಕಸ್ಮಾ ನಪ್ಪವತ್ತತೀತಿ ಆಹ “ಏಕನ್ತಾಕುಸಲಭೂತೇನಾ”ತಿಆದಿಂ। “ಅಬ್ಯಾಕತೇಸು ಅಸಮ್ಭವತೋ”ತಿ ಅಬ್ಯಾಕತ ಚಿತ್ತೇಸು ಯುಜ್ಜಿತುಂ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ಕಮ್ಮಾನುಭಾವತೋ ಚ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಯಥಾಪುರಿಮಂ ವಿಪಾಕಸನ್ತಾನಂ ಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ ಪವತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಿತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಕೇನಚೀ”ತಿ ಕೇನಚಿ ಚಿತ್ತೇನ। “ವಿಸದಿಸಚಿತ್ತಸನ್ತಾನ ಪರಾವಟ್ಟನವಸೇನಾ”ತಿ ಪುರಿಮೇನವಿಪಾಕ ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನೇನ ವಿಸದಿಸಂ ಕುಸಲಾದಿ ಜವನ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಪರತೋ ಆವಟ್ಟಾ ಪನ ವಸೇನ। ತಥಾಹಿದಂ ಚಿತ್ತದ್ವಯಂ ಪಾಳಿಯಂ ಆವಟ್ಟನಾ, ಅನ್ವಾವಟ್ಟನಾ, ಆಭೋಗೋ, ಸಮನ್ನಾಹಾರೋತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ। “ಸಬ್ಬತ್ಥಾಪೀ”ತಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇಪಿ ಅನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇಪಿ। “ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಛಾ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನಾ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಛಾ ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಏವ ಸೋ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತು”ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಬಲವನ್ತೇಸು ಸತಿ, ಬಲವಾ ಹೋತಿ। ದುಬ್ಬಲೇಸು ಸತಿ, ದುಬ್ಬಲೋ ಹೋತೀತಿ ಸಕ್ಕಾವತ್ತುನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ವಿಸದಿಸ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನ”ನ್ತಿ ವೋಟ್ಠಬ್ಬನಕಿರಿಯಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ।

೩೭. ಸಙ್ಖಾರ ವಿಚಾರಣಾಯಂ “ವಿಪಾಕುದ್ಧಾರೇ”ತಿ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ವಿಪಾಕುದ್ಧಾರ ಕಥಾಯಂ। “ಉಭಯಕಮ್ಮೇನಪೀ”ತಿ ಸಸಙ್ಖಾರಿಕ ಕಮ್ಮೇನಪಿ, ಅಸಙ್ಖಾರಿಕ ಕಮ್ಮೇನಪಿ। “ಥೇರೇನಾ”ತಿ ಮಹಾದತ್ತತ್ಥೇರೇನ। “ತದುಭಯಭಾವಾಭಾವೋ”ತಿ ಸಸಙ್ಖಾರಿಕ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕಭಾವಾನಂ ಅಭಾವೋ। “ತಾನಿಪಿ ಹಿ ಅಪರಿಬ್ಯತ್ತಕಿಚ್ಚಾನಿಯೇವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಆವಜ್ಜನ ದ್ವಯಂ ಜವನಾನಂ ಪುರೇಚಾರಿಕ ಕಿಚ್ಚತ್ತಾ ಅಪರಿಬ್ಯತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಹೋತು। ಹಸಿತುಪ್ಪಾದಚಿತ್ತಂ ಪನ ಜವನಕಿಚ್ಚತ್ತಾ ಕಥಂ ಅಪರಿಬ್ಯತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ। ತಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದೀನಂ ಅನುಚಾರಿಕಮತ್ತತ್ತಾ ಅಪರಿಬ್ಯತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। “ಅಟ್ಠಮಹಾವಿಪಾಕೇಸು ವಿಯ ವತ್ತಬ್ಬೋ”ತಿ

ಮಹಾವಿಪಾಕಾನಂ ಸಸಙ್ಖಾರಿಕಾ ಸಙ್ಖಾರಿಕಭಾವೋ ಪುರಿಮಭವೇ ಮರಣಾಸನ್ನಕಾಲೇ ಆರಮ್ಮಣಾನಂ ಪಯೋಗೇನ ಸಹ ವಾ ವಿನಾ ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತೋ, ತಥಾ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೩೮. "ದುಬ್ಬಲ ಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತೇಸೂ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಭವಙ್ಗ ಚುತಿಕಿಚ್ಚಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। "ದುಬ್ಬಲವತ್ಥು ಕಿಚ್ಚಟ್ಠಾನೇಸೂ"ತಿ ಚಕ್ಖಾದಿವತ್ಥುಕೇಸು ಆವಜ್ಜನಾದಿ ದುಬ್ಬಲಕಿಚ್ಚ ದುಬ್ಬಲಟ್ಠಾನಿಕೇಸು। "ತತ್ಥಾ"ತಿಆದಿನಾ ತದತ್ಥಂ ವಿವರತಿ। ತತ್ಥ "ವಿಕ್ಖೇಪಯುತ್ತ"ನ್ತಿ ವಿಕ್ಖೇಪಕಿಚ್ಚೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚೇನಯುತ್ತಂ ಹುತ್ವಾ। "ಕಪ್ಪಟ್ಠಿತಿಕಂ" ನಾಮ ಸಙ್ಘಭೇದಕಮ್ಮಂ। ಭಸುವತ್ಥು ರೂಪೇಸು ಹದಯವತ್ಥುಮೇವ ಸುವಣ್ಣರಜತಂ ವಿಯ ಸಾರವತ್ಥು ಹೋತಿ। ಇತರಾನಿ ಫಲಿಕಾನಿವಿಯ ಪಸಾದಮತ್ತತ್ತಾ ಅಸಾರಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಚಕ್ಖಾದೀಸು ದುಬ್ಬಲವತ್ಥೂಸೂ"ತಿ। ದಸ್ಸನಾದೀನಿ ಚ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಜವನ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಪುರೇಚರತ್ತಾ ಖುದ್ದಕಿಚ್ಚಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "ದಸ್ಸನಾದೀಸೂ"ತಿಆದಿಂ।

೩೯. ಇಧ ದೀಪನಿಯಂ ಇಚ್ಚೇವನ್ತಿ ಪದಂ ಅಟ್ಠಾರಸಾತಿಪದಸ್ಸವಿಸೇಸನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ "ಸಬ್ಬಥಾಪೀತಿ ಪದಸ್ಸ...ಪೇ॰... ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿಭಾವನಿಯಂ ಪನ ತಂ ಸಬ್ಬಥಾಪೀತಿ ಪದಸ್ಸ ವಿಸೇಸನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ "ಸಬ್ಬಥಾ ಪೀತಿಕುಸಲಾಕುಸಲವಿಪಾಕಕಿರಿಯಾಭೇದೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಹೇತುಕಚಿತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪೦. ಸೋಭಣಚಿತ್ತೇಸು। ಅವುತ್ತಾಪಿ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಅಟ್ಠಚಿತ್ತಾನಿ ಲೋಕುತ್ತರಾನೀತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ಅವುತ್ತೇಪಿಸಿಜ್ಝನ್ತಿ ಸೇಸಚಿತ್ತಾನಿ ಲೋಕಿಯಾನೀತಿ ಚ ಸಉತ್ತರಾನೀತಿ ಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಅತ್ತಸಮಙ್ಗೀನೋ"ತಿ ಅತ್ತನಾ ಪಾಪಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೇ। "ಅನಿಚ್ಛನ್ತೇ ಯೇವಾ"ತಿ ಸಚೇಪಿ ಅವೀಚಿನಿಮಿತ್ತಸ್ಸಾದವತ್ಥು ವಿಯ ಕೇಚಿ ಇಚ್ಛನ್ತು। ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಪನ ಇಚ್ಛಾ ಅಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಸೋಭಗ್ಗ ಪತ್ತಿಯಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸುಭಗಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸೋಭಗ್ಗನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಸುಭಗಸ್ಸಾತಿ ಚ ಸುಸಿರಿಕಸ್ಸ।

೪೧. "ಯಾಥಾವತೋ"ತಿ ಯಥಾ ಸಭಾವತೋ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ ಜಾನಾತೀತಿ ಞಾಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಕಿಂ ಸಬ್ಬಂ ಞಾಣಂ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನಾತೀತಿ। ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ। ಯದಿ ಸಬ್ಬಂ ಞಾಣಂ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಸತಿ, ಞಾಣೇನ ಚಿನ್ತೇನ್ತಾನಂ ಅಜಾನನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ವಿರಜ್ಝನಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಥ ಸಬ್ಬಂ ಞಾಣಂ ಯಾಥಾವತೋ ನ ಜಾನಾತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ಜಾನಾತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, ಯತ್ಥ ಜಾನಾತಿ, ತತ್ಥೇವ ತಂ ಞಾಣಂ ಹೋತಿ। ಯತ್ಥ ನ ಜಾನಾತಿ, ತತ್ಥ ತಂ ಞಾಣಮೇವ ನ ಹೋತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ। ವುಚ್ಚತೇ । ಞಾಣೇನ ಚಿನ್ತೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತಾನಂಪಿ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನನಂ ನ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಞಾಣ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಞಾಣಪ್ಪಟಿ ರೂಪಕಾ ಚ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ಥಿ ಚಿತ್ತಞ್ಚ ವಿತಕ್ಕೋ ಚ, ವಿಚಾರೋ ಚ, ದಿಟ್ಠಿ ಚ। ಏತೇಹಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತಾಪಿ ಅಹಂ ಞಾಣೇನ ಚಿನ್ತೇಮೀತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। "ದೇಯ್ಯ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕ ಸಮ್ಪತ್ತೀ"ತಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮ ವತ್ಥು ಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕ ಪುಗ್ಗಲ ಸಮ್ಪತ್ತಿ। "ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಲೋಕೂಪಪತ್ತಿತಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಲೋಕೋ ನಾಮ ಕಾಯಿಕದುಕ್ಖ ಚೇತಸಿಕ ದುಕ್ಖ ರಹಿತೋ ಉಪರಿದೇವಲೋಕೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ವಾ। ಉಪಪಜ್ಜನಂ ಉಪಪತ್ತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಉಪಗಮನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಲೋಕಂ ಉಪಪತ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಸೋ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜ ಲೋಕೂಪಪತ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ಕಿಲೇಸ ದೂರತಾ"ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಬಲೇನ ವಾ, ಅಞ್ಞತರಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ, ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತ ಕಿಲೇಸತಾ ವಾ, ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನ ಕಿಲೇಸತಾ ವಾ।

ತೇಸಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ವಿಧಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿ ಮಗ್ಗೇ ಖನ್ಧನಿದ್ದೇಸೇ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಯದಾಹಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾದಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಹೇತುಂ ಆಗಮ್ಮ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಅತ್ಥಿದಿನ್ನನ್ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಪುರೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅಸಂಸೀದನ್ತೋ ಅನುಸ್ಸಾಹಿತೋಪರೇಹಿ ದಾನಾದೀನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋತಿ, ತದಾಸ್ಸ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಂ ಞಾಣ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಸಙ್ಖಾರಂ ಹೋತಿ। ಯದಾ ಪನ ವುತ್ತನಯೇನ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಪುರೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅಮುತ್ತ ಚಾ ಗತಾದಿವಸೇನ

ಸಂಸೀದಮಾನೋ ವಾ ಪರೇಹಿ ವಾ ಉಸ್ಸಾಹಿತೋ ಕರೋತಿ, ತದಾಸ್ಸ ತದೇವ ಚಿತ್ತಂ ಸಸಙ್ಖಾರಂ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅತ್ಥೇ ಸಙ್ಖಾರೋತಿ ಏತಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರೇಸಂ ವಾ ವಸೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗಸ್ಸಾಧಿವಚನಂ। ಯದಾ ಪನ ಞಾತಿ ಜನಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿ ದಸ್ಸನೇನ ಜಾತಪರಿಚಯಾಬಾಲದಾರಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸ ಜಾತಾಸಹಸಾ ಕಿಞ್ಚಿ ದೇವ ಹತ್ಥಗತಂ ದದನ್ತಿ ವಾ ವನ್ದನ್ತಿ ವಾ, ತದಾ ತತೀಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯದಾ ಪನ ದೇಥವನ್ದಥಾತಿ ಞಾತೀಹಿ ಉಸ್ಸಾಹಿತಾ ಏವಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತದಾ ಚತುತ್ಥಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯದಾ ಪನ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾದೀನಂ ಅಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಹೇತೂನಂ ಅಭಾವಂ ಆಗಮ್ಮ ಚತೂಸುಪಿ ವಿಕಪ್ಪೇಸು ಸೋಮನಸ್ಸರಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತದಾ ಸೇಸಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ।

೪೧. ಅಟ್ಠಪೀತಿ ಏತ್ಥ ಪಿಸದ್ದೇನ ಇಮಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ನ ಕೇವಲಂ ಅಟ್ಠೇವ ಹೋನ್ತಿ । ಅಥ ಖೋ ತತೋ ಬಹೂನಿಪಿ ಬಹುತರಾನಿಪಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಇಮಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥಂ ದೀಪೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ತೇನಾ"ತಿಆದಿವುತ್ತಂ। ದಸಸು ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾವತ್ಥೂಸು ದಿಟ್ಠುಜು ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಞಾಣ ಕಿಚ್ಚಂ। ತಂ ಕಥಂ ಞಾಣ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತ ಚಿತ್ತೇಹಿ ಕರೋನ್ತೀತಿ। ವುಚ್ಚತೇ। ಞಾಣ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಚಿತ್ತೇಹಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ಉಜುಂಕರೋನ್ತಾ ತೇಸಂ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಞಾಣಸೋತೇ ಪತಿತವಸೇನ ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತ ಚಿತ್ತೇಹಿಪಿ ಕರೋನ್ತಿಯೇವ। ಸಬ್ಬೇಸತ್ತಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕಾತಿಆದಿನಾ, ಬುದ್ಧೋ ಸೋಭಗವಾ, ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಸೋ ಧಮ್ಮೋ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸೋ ಸಙ್ಘೋ, ತಿಆದಿನಾ ಚಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ "ಇಮಾನಿ ಅಟ್ಠ ಚಿತ್ತಾನೀ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ ದಸಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಿ ನಾಮ 'ದಾನಂ, ಸೀಲಂ, ಭಾವನಾ, ಅಪಚಾಯನಂ, ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ, ಪತ್ತಿದಾನಂ, ಪತ್ತಾನುಮೋದನಂ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾ, ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ದಿಟ್ಠುಜು ಕಮ್ಮಂ,। ತೇಹಿ ಗುಣಿತಾನಿ ವಡ್ಢಿತಾನಿ। ತಾನಿ ಚ ಅಟ್ಠಭಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತೀಣಿ ಚ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಾ ತೇ ಹೇವ ಅಟ್ಠಹಿ ಕರೋನ್ತಿ। ತಾನಿಯೇವ ಚ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅತ್ಥಿ ಹೀನಾನಿ, ಅತ್ಥಿ ಮಜ್ಝಿಮಾನಿ, ಅತ್ಥಿ ಪಣೀತಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ಪುನ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಆರಮ್ಮಣಾದೀಹಿ ವಡ್ಢನಂ ಕರೋತಿ। ತತ್ಥ "ತಾನಿ ಠಪೇತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಸುದ್ಧಿಕಾನೀ"ತಿ ಅಧಿಪತೀಹಿ ಅಮಿಸ್ಸಿತಾನಿ। "ಇತಿ ಕತ್ವಾ"ತಿ ಇತಿ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ। ತಥಾ ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾನಿ ದ್ವೇಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸತಂ ಸಟ್ಠಿ ಚ ಹೋನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ವೀಮಂಸಾವಜ್ಜಿತೇಹೀ"ತಿ ವೀಮಂಸಾಧಿಪತಿ ವಜ್ಜಿತೇಹಿ। "ತಥಾಗುಣಿತಾನೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾದೀಹಿ ಸಮಂ ಗುಣಿತಾನಿ। "ಕೋಸಲ್ಲೇನಾ"ತಿ ಕೋಸಲ್ಲಸಙ್ಖಾತೇನ। "ನಾನಾವಜ್ಜನವೀಥಿಯ"ನ್ತಿ ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತ ವೀಥೀಹಿ ವಿಸುಂ ಭೂತಾಯ ಆವಜ್ಜನಾಯ ಯುತ್ತ ವೀಥಿಯಂ। "ತೇನೇವಾ"ತಿ ವೀಮಂಸಾಧಿಪತಿಭೂತೇನ ತೇನೇವ ಉಪನಿಸ್ಸಯಞಾಣೇನ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾಭವಿತುನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

೪೩. ವಚನತ್ಥೇ "ರುಜ್ಜನಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ತುದನಟ್ಠೇನ। "ಅಹಿತಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಹಿತವಿರುದ್ಧಟ್ಠೇನ। "ಅನಿಪುಣಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಅಸಣ್ಹಾ ಸುಖುಮಟ್ಠೇನ। "ಅನಿಟ್ಠವಿಪಾಕಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಅನಿಟ್ಠಂ ವಿಪಾಕಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ಅನಿಟ್ಠ ವಿಪಾಕಾನಿ। ತೇಸಂ ಭಾವೋ ಅನಿಟ್ಠ ವಿಪಾಕಟ್ಠೋ। ತೇನ ಅನಿಟ್ಠ ವಿಪಾಕಟ್ಠೇನ। "ತಪ್ಪಟಿ ಪಕ್ಖತ್ತಾ"ತಿ ರಾಗಾದೀಹಿ ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ। ಏವಂ ಪರಿಯಾಯತ್ಥ ಸಙ್ಖಾತಂ ಅಭಿಧಾನತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಆಗತಂ ವಚನತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಕುಚ್ಛಿತೇತಿಆದಿನಾ। ತತ್ಥ "ಕುಚ್ಛಿತೇ"ತಿ ಜೇಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬೇ, ನಿನ್ದಿ ತಬ್ಬೇ ವಾ। ಚಾಲೇನ್ತಿ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನವಸೇನ, ಕಮ್ಪೇನ್ತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನವಸೇನ, ವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನವಸೇನ। "ತನುಕರಣಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಸಲ್ಲಿಖನಟ್ಠೇನ। "ಅನ್ತಕರಣಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಪರಿಯೋಸಾನಕರಣಟ್ಠೇನ। "ಅಪಿ ಚಾ"ತಿಆದಿ ದೀಪನೀನಯದಸ್ಸನಂ। "ಕೋಸಲ್ಲ ಸಮ್ಭೂತಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾನಯೋ। ತತ್ಥ, ಕುಸಲಸ್ಸ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಏಕಾಸಲ್ಲಂ। ಞಾಣಂ। ತೇನ ಸಮ್ಭೂತಂ ಸಞ್ಜಾತಂ ಕೋಸಲ್ಲ ಸಮ್ಭೂತಂ ತಿವಿಗ್ಗಹೋ।

೪೪. "ಬಲವಕಮ್ಮೇನಾ"ತಿ ತಿಹೇತು ಕುಕ್ಕಟ್ಠ ಕಮ್ಮೇನ। "ದುಬ್ಬಲ ಕಮ್ಮೇನಾ"ತಿ ತಿಹೇತುಕೋಮಕೇನ ವಾ ದ್ವಿಹೇತುಕ ಕುಸಲ ಕಮ್ಮೇನ ವಾ। "ಕೇಹಿಚಿ ಆಚರಿಯೇಹೀ"ತಿ ಮೋರವಾಪಿ ವಾಸೀ ಮಹಾದತ್ತತ್ಥೇರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। "ಸಙ್ಗಹಕಾರೇನಾ"ತಿ ಭದ್ದನ್ತ ಬುದ್ಧಘೋಸತ್ಥೇರೇನ। "ಸನ್ನಿಹಿತ ಪಚ್ಚಯವಸೇನಾ"ತಿ ಆಸನ್ನೇ ಸಣ್ಠಿತಪಚ್ಚಯ ವಸೇನ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ ಪಚ್ಚಯವಸೇನೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಉಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ। ಪವತ್ತಾನಿ ಮಹಾವಿಪಾಕಾನಿ। "ಅವಿಪಾಕ ಸಭಾವತೋ"ತಿ

ಅವಿಪಚ್ಚನಸಭಾವತೋ। ಅವಿಪಾಕುಪ್ಪಾದನಸಭಾವತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಅಟ್ಠಕಥಾಯ”ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣಿಟ್ಠಕಥಾಯಂ। “ಇಧಾ”ತಿ ಮಹಾವಿಪಾಕಚಿತ್ತೇ। “ತಥಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಚಾ”ತಿ ದಾನಾದಿವಸೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತಿತೋ ಚ।

೪೫. ಮಹಾಕಿರಿಯಚಿತ್ತೇ। “ಉಪರೀ”ತಿ ವೀಥಿಸಙ್ಗಹೇ ತದಾ ರಮ್ಮಣ ನಿಯಮೇ। “ಸಯಮೇವಾ”ತಿ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೇನೇವ। “ವಕ್ಖತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚಿಸ್ಸತಿ। “ಯಥಾರಹ”ನ್ತಿ ಖೀಣಾಸವಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಮಹಾಕಿರಿಯಾನಂ ಅರಹಾನುರೂಪಂ। ಭೂತಕಥನ ವಿಸೇಸನಂ ತೇನ ನಿವತ್ತೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅಭಾವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ತಂ”ತಿ ಸಹೇತುಕಗ್ಗಹಣಂ। “ಬ್ಯವಚ್ಛೇದಕವಿಸೇಸನ”ನ್ತಿ ಅಹೇತುಕ ವಿಪಾಕಕಿರಿಯ ಚಿತ್ತಾನಞ್ಚ ಸಬ್ಭಾವಾತಪ್ಪಸಙ್ಗಸ್ಸ ಅವಚ್ಛೇದಕಂ ವಿಸೇಸನಂ। “ಯಥಾ ಸಕ್ಖರ ಕಥಲಿಕಂಪಿ ಮಚ್ಛಗುಮ್ಬಂಪಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಂಪಿ ಚರನ್ತಂಪಿ ಪಸ್ಸತೀ”ತಿ ವಚನೇ ಸಕ್ಖರ ಕಥಲಿಕಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಂ, ಮಚ್ಛಗುಮ್ಬಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಂಪಿ ಚರನ್ತಂಪಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಯಥಾ ಲಾಭ ಯೋಜನಾ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಇಧ ಪೀತಿ।

೪೬. “ಯದಿದ”ನ್ತಿ ಯಾ ಅಯಂ ದೀಪನ ಸಮತ್ಥತಾ, “ಇದಂ ಸಾಮತ್ಥಿಯ”ನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಅಯಂ ಸಮತ್ಥ ಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭೇದವಚನೇ ಚೋದನಾಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ರಚನಾಗಾಥಾಯಂ। “ಏತಾನೀ”ತಿ ಸೋಭಣ ಕಾಮಾವಚರ ಚಿತ್ತಾನಿ। “ಪುಞ್ಞ ಪಾಪ ಕ್ರಿಯಾಭೇದಾ”ತಿ ಪುಞ್ಞ ಪಾಪ ಕ್ರಿಯಭೇದೇನ।

೪೭. ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಾವಚರಾ। ಹೇಟ್ಠತೋ ಅವೀಚಿನಿರಯಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕರಿತ್ವಾ ಉಪರಿತೋ ಪರನಿಮ್ಮಿತ ವಸವತ್ತಿದೇವೇ ಅನ್ತೋ ಕರಿತ್ವಾತಿ ಏವಂ ಪಾಳಿಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಇಧಕಾಮಸದ್ದೇನ ಸಹೋಕಾಸಾಕಾಮಭೂಮಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ “ಕಾಮೇ ಕಾಮಭೂಮಿಯ”ನ್ತಿ। ಪರಿಯಾಪನ್ನಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। “ಕ್ರಿಯಾ ಚಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಸದ್ದೋ ಪನ ಸದ್ದತ್ಥೋ। ಇತಿ ಸದ್ದೋ ಇಚ್ಚೇವಂ ಸದ್ದತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಪಟಿಸಿದ್ಧಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಇಧಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತಸಙ್ಗಹೇ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಸಬ್ಬಥಾಸದ್ದಸ್ಸ। ಭವೋ ನಾಮ ಇನ್ದ್ರಿಯ ಬದ್ಧಸನ್ತಾನಗತೋ ಧಮ್ಮ ಸಮೂಹೋ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನ ಕಾಮಾವಚರಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ಪದೇ ಕಾಮಸದ್ದೋ। ಸೋ ಚ ಪಥವಿ ಪಬ್ಬತಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಮಭೂಮಿಂ ವದತೀತಿ ವುತ್ತಂ “ಭೂಮಿಪರಿಯಾಯೋ ಚಾ”ತಿಆದಿ। “ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧ ಧಮ್ಮ ಸಮೂಹೋ”ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧ ಧಮ್ಮ ಸಮೂಹೋ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಾಗತೋ, ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧ ಧಮ್ಮ ಸಮೂಹೋ ಪಥವಿ ಪಬ್ಬತಾದಿ ಗತೋ। ತತ್ಥ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೇನ ಅನಾಬದ್ಧೋ ಅನಾಯತ್ತೋ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧೋತಿ।

ಇತಿಕಾಮಚಿತ್ತಸಙ್ಗಹದೀಪನಿಯಾಅನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪೮. ರೂಪಾವಚರಚಿತ್ತೇ। “ಸಮುದಿತೇನಾ”ತಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗ ಸಮುದಿತೇನ। ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಅಙ್ಗಾನಂ ಏಕತೋ ಸಾಮಗ್ಗಿಭೂತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಞ್ಚನ್ನಞ್ಹಿ ಏಕತೋ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಂ ಸತಿಯೇವ ಅಪ್ಪನಾ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಸತಿ। ಸಾಮಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಚ ಸುಟ್ಠು ಬಲವತಾಯ ಸಮಗ್ಗಭಾವೇತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ”ತಿ ಪತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ। ಝಾನಂ ದುವಿಧಂ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣೂ ಪನಿಜ್ಝಾನಞ್ಚಾತಿ ಆಹ “ಕಸಿಣಾದಿಕಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿಂ। ಇಧ ಪನ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಉಪನಿಜ್ಝಾನನ್ತಿ ಚ ಕಸಿಣ ನಿಮಿತ್ತಾದಿಕಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಚೇತಸಾ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ನಿಜ್ಝಾನಂ ಓಲೋಕನಂ। ಝಾನಸದ್ದಸ್ಸಝಾಪನತ್ಥೋಪಿ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ವುತ್ತಂ “ಪಚ್ಚನೀಕ ಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಝಾಪನತೋ”ತಿ। ಅಗ್ಗಿನಾ ವಿಯ ಕಟ್ಠಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ದಯ್ಹನತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಗ್ಗತಾ ಏವ ಸಾತಿಸ್ಸಯ ಯುತ್ತಾ ಅಪ್ಪನಾಪತ್ತಕಾಲೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪನ ಪಠಮಜ್ಝಾನೇ ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಬಲವಭಾವೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ। “ಸಾಹೀ”ತಿಆದಿನಾ ತದತ್ಥಂ ವಿವರತಿ। ಸಾಹಿ ಏಕಗ್ಗತಾತಿ ಚ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏಕೋ ಅತ್ತಾಸಭಾವೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಏಕತ್ತಂ। ಏಕತ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣಮಸ್ಸಾತಿ ಏಕತ್ತಾ ರಮ್ಮಣಾ। ಏಕಗ್ಗತಾ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ।

ಅಗ್ಗಸದ್ದೋ ಕೋಟಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೋಟ್ಠಾಸಟ್ಠೋವಾ। “ತಥಾ ಪವತ್ತನೇ”ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಏಕಗ್ಗಭಾವೇನ ಪವತ್ತಿಯಂ। “ಆಧಿಪ್ಪಚ್ಚಗುಣಯೋಗೇನಾ”ತಿ ಅಧಿಪತಿಭಾವಗುಣಯೋಗೇನ। ಇನ್ದ್ರಿಯಪಚ್ಚಯತಾಗುಣಯೋಗೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಾಯೇವ ಏಕಗ್ಗತಾ ಏಕಗ್ಗತಾ, ಸಮಾಧೀ,ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಸಮಾಧೀ”ತಿ ಪದಸ್ಸ-ಸಂ-ಆಧೀ-ತಿ-ವಾ, ಸಮಆಧೀತಿ-ವಾ, ದ್ವಿಧಾ

ಪದಚ್ಛೇದೋ। ತತ್ಥ ಸಂಉಪಸಗ್ಗೋ ಸಮ್ಮಾಸದ್ದತ್ಥೋ। ಸಮಸದ್ದೋ ಪನ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇತೀತಿಆದೀಸು ವಿಯ ನಾಮಿಕಸದ್ದೋತಿ ದ್ವಿಧಾ ವಿಕಪ್ಪಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಸಾಯೇವ ಚಿತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಾಯೇವ ಚಿತ್ತಂ-ಸಮ್ಮಾ ಚ ಆಧಿಯತೀತಿ ಸಮಾಧಿ, ಸಾಯೇವ ಚಿತ್ತಂ-ಸಮಞ್ಚ ಆಧಿಯತೀತಿ ಸಮಾಧೀತಿ ದ್ವಿಧಾ ವಿಕಪ್ಪೋ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾ ಚಾತಿ ಸುನ್ದರೇನ। ಆಧಿಯತೀತಿ ಆದಹತಿ। ಆದಹನಞ್ಚ ಠಪನಮೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ "ಠಪೇತೀ"ತಿ। ಸಮಞ್ಚಾತಿ ಅವಿಸಮಞ್ಚ। "ತತ್ಥೇವಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಏವ। "ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಾಭಾವಾ ಪಾದನೇನಾ"ತಿ ಲೀನಸ್ಸ ಚ ಉದ್ಧಚ್ಚಸ್ಸ ಚ ಅಭಾವೋ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಾಭಾವೋ। ತಸ್ಸ ಆಪಾದನಂ ಆಪಜ್ಜಾಪನನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ವಿವಿಧೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಂಹರಣಂ ವಿಸಾಹಾರೋ। ನ ವಿಸಾಹಾರೋ ಅವಿಸಾಹಾರೋ। ಸಾಯೇವ ಚ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ। ಇತಿ ಏವಂ ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಅತ್ಥೇಸು ಏಕಗ್ಗತಾ ಏವ ಸಾತಿಸ್ಸಯಯುತ್ತಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಪನ ಸತಿ, ಏಕಗ್ಗತಾ ಏವ ಝಾನನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ನ ವಿತಕ್ಕಾದಯೋತಿ ಚೋದನಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ "ವಿತಕ್ಕಾದಯೋಪನಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಪಿಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। ಪನಸದ್ದೋ ಪಕ್ಖನ್ತರತ್ಥೋ। ತಸ್ಸಾ ಏಕಗ್ಗತಾಯ। "ಸಾ ತಿಸ್ಸಯ"ನ್ತಿ ಅತಿಸ್ಸಯೇನ ಸಹ। "ಓಸಕ್ಕಿತು"ನ್ತಿ ಸಂಸೀದಿತುಂ। "ನಂ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ। "ಸಂಸಪ್ಪಿತು"ನ್ತಿ ಏವಂ ನು ಖೋ ಅಞ್ಞಥಾನು ಖೋತಿ ದ್ವಿಧಾ ಚಞ್ಚಲಿತುಂ। "ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತು"ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾಭಿಮುಖೀ ಭವಿತುಂ। ಆರಮಿತುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಲದ್ಧಂ ಸಾತಂ ಯೇನಾತಿ ಲದ್ಧಸ್ಸಾತಂ। "ಸಾತಂ"ತಿ ಸಾರತ್ತಂ। "ಉಪಬ್ರೂಹಿತಂ"ತಿ ಭುಸಂವಡ್ಢಿತಂ। "ಸನ್ತ ಸಭಾವತ್ತಾ"ತಿ ಉಪಸನ್ತ ಸಭಾವತ್ತಾ। "ತಥಾ ಅನುಗ್ಗಹಿತಾ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣಾಭಿಮುಖಕರಣಾದಿವಸೇನ ಅನುಗ್ಗ ಹಿತಾ । ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ "ಸಯಂ...ಪೇ॰... ನೀವಾರೇತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ನಿಚ್ಚಲಂಠತ್ವಾ"ತಿ ಅಪ್ಪನಾಕಿಚ್ಚಮಾಹ।

ಏವಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾನತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಝಾಪನತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ತೇಸು ಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ತಪ್ಪಚ್ಚನೀಕಾ"ತಿ ತೇಸಂ ಝಾನಙ್ಗ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಚ್ಚನೀಕಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ। "ಮನಸ್ಮಿಂ ಪೀ"ತಿ ಮನೋದ್ವಾರೇಪಿ। ಪಗೇವ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರೇಸೂತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಭಾವನತ್ಥೋ ಚೇತ್ಥ ಪಿಸದ್ದೋ। ಅಪಿಸದ್ದೋಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। "ಝಾಪಿತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಝಾನಙ್ಗ ಧಮ್ಮೇಗ್ಗೀಹಿ ದಡ್ಢಾನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। "ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತೇಸಂ ಸಮುದಾಯೇ ಏವ ಝಾನ ವೋಹಾರೋ ಸಿದ್ಧೋ"ತಿ ಯೋಜನಾ। "ಧಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ಗಿಪಧಾನ"ನ್ತಿ ಝಾನಟ್ಠಾನೇ ಝಾನಙ್ಗ ಧಮ್ಮಾನಂ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾನೇ ಮಗ್ಗಙ್ಗ ಧಮ್ಮಾನಂ ಬೋಧಿಟ್ಠಾನೇ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಗ್ಗಭಾವಪ್ಪಧಾನಂ।

ಏವಂ ಸಙ್ಗಹಕಾರಾನಂ ಮತಿಯಾ ಝಾನಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಪರೇಸಾನಂ ಮತಿಯಾ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅಪರೇ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಪರೇ ಪನ ವದನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ "ಯಥಾ ಸಕಂಕಿಚ್ಚಾನೀ"ತಿ ಸಸ್ಸ ಇದಂ ಸಕಂ। ಸಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ತನೋ। ಇದನ್ತಿ ಸನ್ತಕಂ। ಯಾನಿಯಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಇತೀ"ತಿ ತಸ್ಮಾ। "ಪಟ್ಠಾನೇ ಝಾನಪಚ್ಚಯಂ ಪತ್ವಾ... ಪೇ॰... ಸಾಧೇನ್ತಿಯೇವ"। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ। ಝಾನಪಚ್ಚಯೋತಿ ಝಾನಙ್ಗಾನಿಝಾನಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ತಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಾನಞ್ಚ ರೂಪಾನಂ ಝಾನಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ। ಮಗ್ಗಪಚ್ಚಯೋತಿ ಮಗ್ಗಙ್ಗಾನಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ತಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಾನಞ್ಚ ರೂಪಾನಂ ಮಗ್ಗಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋತಿ। "ಪಞ್ಚಸಮುದಿತಾದೀನೀ"ತಿ ಪಞ್ಚಸಮೂಹ ದಸಸಮೂಹಾನಿ। "ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿಭಾವಸ್ಸೇವಚಾ"ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿ ನಾಮಲಾಭಸ್ಸೇವಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಝಾನಭಾವಸ್ಸಾ"ತಿ ಝಾನನಾಮಲಾಭಸ್ಸ। "ತಥಾವಿಧಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸಾಭಾವಾ"ತಿ ತಥಾವಿಧಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಾಭಿನಿರೋಪನಾದೀನಂ ಕಿಚ್ಚ ವಿಸೇಸಾನಂ ಅಭಾವತೋ।

೪೯. "ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪುಚ್ಛಾಸಿಯಾ। "ಅಙ್ಗ ಭೇದೋ"ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನೇ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ, ದುತೀಯಜ್ಝಾನೇ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನೀ ತೀಆದಿಕೋ ಅಙ್ಗಭೇದೋ। "ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೇನಾ"ತಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇಚ್ಛಾವಿಸೇಸೇನ। ಇತಿ ಅಯಂ ವಿಸಜ್ಜನಾ। "ಸೋ"ತಿ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। "ಹೀ"ತಿ ವಿತ್ಥಾರ ಜೋತಕೋ। ವಿತಕ್ಕೋ ಸಹಾಯೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಿತಕ್ಕಸಹಾಯೋ। "ವಿತಕ್ಕೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ದತೀ"ತಿ ಓಳಾರಿಕೋವತಾಯಂ ವಿತಕ್ಕೋ, ನೀವರಣಾನಂ ಆಸನ್ನೇ ಠಿತೋತಿ ಏವಂ ವಿತಕ್ಕೇ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ। ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ವಿತಕ್ಕಂ ವಿರಾಜೇತಿ ವಿಗಮೇತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಾಪೇತೀತಿ ವಿತಕ್ಕವಿರಾಗೋ। ವಿತಕ್ಕವಿರಾಗೋ ಚ ಸೋ ಭಾವನಾ ಚಾತಿ ಸಮಾಸೋ। "ಉತ್ತರುತ್ತರಜ್ಝಾನಾಧಿಗಮನೇ"ತಿ ಉತ್ತರಿ ಉತ್ತರಿಝಾನಪ್ಪಟಿಲಾಭೇ। ಅಜ್ಝಾಸಯ ಬಲೇನ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಸದಿಸಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಚೇತೋಪಣಿಧಿ ಇಜ್ಝತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ"ತಿ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ।

೫೦. ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದವಿಚಾರಣಾಯಂ। "ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದೋ ನ ವುತ್ತೋ"ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನ ಕುಸಲ ಚಿತ್ತಂ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕಮೇಕಂ, ಸಸಙ್ಖಾರಿಕಮೇಕನ್ತಿಆದಿನಾ ನ ವುತ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಸೋ"ತಿ ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದೋ। "ಸಿದ್ಧತ್ತಾ"ತಿ ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದಸ್ಸ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ಕಥಂ ಸಿದ್ಧೋತಿ ಆಹ "ತಥಾಹೀ"ತಿಆದಿಂ। ಸುಖಾ ಪಟಿಪದಾ ಯೇಸಂ ತಾನಿ ಸುಖಪ್ಪಟಿಪದಾನಿ। ತೇಸಂ ಭಾವೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ಯೋ"ತಿ ಯೋಗೀಪುಗ್ಗಲೋ। "ಆದಿತೋ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ। "ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇನ್ತೋ"ತಿ ವಿಮೋಚೇನ್ತೋ ವಿಯೋಗಂ ಕರೋನ್ತೋ। ದುಕ್ಖೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಕಾಮಾದೀನವದಸ್ಸನಾದಿನಾ"ತಿ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂ ಪಮಾಕಾಮಾಬಹುದುಕ್ಖಾಬಹುಪಾಯಾಸಾ, ಆದೀನವೋ ಏತ್ಥಭಿಯ್ಯೋತಿಆದಿನಾ ಕಾಮೇಸುಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ। ಆದಿಸದ್ದೇನ ವಿತಕ್ಕಾದೀಸು ಆದೀನವದಸ್ಸನಂ ಸಙ್ಗಯ್ಹತಿ। "ತೇನೇವಾ"ತಿ ಕಾಮಾದೀನವದಸ್ಸನಾದಿನಾ ಏವ। ಏತ್ಥ ಅಭಿಞ್ಞಾಭೇದೇನ ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದೋ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಪಟಿಪದಾ ಭೇದೇನೇವ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಜ್ಝಾನಾನಂಪೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ, ಅಭಿಜಾನನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ। ಖಿಪ್ಪಾಸೀಘಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಯೇಸಂ ತಾನಿ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾನಿ। ದನ್ಧಾ ಅಸೀಘಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಯೇಸಂ ತಾನಿ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾನಿ। ಝಾನಾನಿ। "ಯದಿ ಏವ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಪದಾ ಭೇದೇನ ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದೋ ಯದಿ ಸಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ವಳಞ್ಜನಕಾಲೇ"ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಸಮಾಪಜ್ಜನಕಾಲೇ। ಪಟಿಬನ್ಧಕಾ ನಾಮ ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ। "ಸನ್ನಿಹಿತಾಸನ್ನಿಹಿತವಸೇನಾ"ತಿ ಆಸನ್ನೇ ಸಣ್ಠಿತಾಸಣ್ಠಿತವಸೇನ। ಸುದ್ಧಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಯಾನಂ ಯೇಸಂ ತೇ ಸುದ್ಧವಿಪಸ್ಸನಾಯಾನಿಕಾ। "ಸುದ್ಧಂ"ತಿ ಸಮಥಜ್ಝಾನೇನ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ। "ಸತ್ಥೇನ ಹನಿತ್ವಾ"ತಿ ಪರೇ ನ ಸತ್ಥೇನ ಹನನತೋ ಛಿನ್ದನತೋ। "ಸಹಸಾ"ತಿ ಸೀಘತರೇನ। "ಮರನ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ"ತಿ ಮರಣಾಸನ್ನಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಹಿ ಸುದ್ಧ ವಿಪಸ್ಸನಾಯಾನಿಕಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರಿನೋ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಇಚ್ಛನ್ತೇ ಸುಸತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಆರಬ್ಭಮನಸಿಕಾರ ಮತ್ತೇನಪಿ ಝಾನಂ ಇಜ್ಝತಿ। ತೇನಾಹ "ತಂಪಿ ಮಗ್ಗಸಿದ್ಧಗತಿಕ"ನ್ತಿ। "ರೂಪೀಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ"ತಿ ಇದಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂಪಿ ತತ್ಥ ಪಾಕತಿಕಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅರೂಪೀ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಪನ ಏಕಾ ಏವ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಪಾಕತಿಕಾಸಮ್ಭವತಿ। ಉಪಪತ್ತಿಸಿದ್ಧಜ್ಝಾನಾನಂ ಭವನ್ತರೇ ಸನ್ನಿಹಿತ ಪಚ್ಚಯಭೇದೇನ ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಕಥಂ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭವೇಪಿ…ಪೇ॰… ಯುತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭವೇಸಬ್ಬಪ್ಪಥಮಂ ಲದ್ಧಕಾಲೇ ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದಸ್ಸ ಆಸನ್ನತ್ತಾ ವಳಞ್ಜನಕಾಲೇಪಿ ಸೋ ಏವ ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದೋ ಸಿಯಾತಿ ಆಸಙ್ಕಾಸಮ್ಭವತೋ ಇದಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಭವನ್ತರೇ ಉಪಪತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಜ್ಝಾನಾನಂ ಸನ್ನಿಹಿತ ಪಚ್ಚಯಭೇದೇನ ಸಙ್ಖಾರಭೇದೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಾನಿ ತಾನಿ ಮಗ್ಗ ಸಿದ್ಧಜ್ಝಾನ ಉಪಪತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಜ್ಝಾನಾನಿ ಸನ್ನಿಹಿತಪಚ್ಚಯಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣ ಉಪಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇಸು ಸಿದ್ಧಕಾಲೇ ಝಾನುಪ್ಪತ್ತಿ ಪಟಿಪದಾಯ ಏವ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಭಾವಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಪರಂ ವಿಕಪ್ಪಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಝಾನುಪ್ಪತ್ತಿ ಪಟಿಪದಾ ರಹಿತತ್ತಾ ವಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಮಹಗ್ಗತಝಾನಾನಂ ಅಟ್ಠಕಥಾವಸೇನ ಸಿದ್ಧಂ ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಾಳಿವಸೇನಾಪಿ ಸೋ ಸಿದ್ಧೋ ಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅಪಿಚಾ"ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಪದಾಪುಬ್ಬಕಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಸಮಾಧೀನಂ। "ಏತ್ತಾವತಾ"ತಿ ಏತಂ ಪರಿಮಾಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ತಾವಂ। ಏತ್ತಾವನ್ತೇನ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ, ಕಸ್ಮಾ ಇಧ ಸಙ್ಖಾರಭೇದೋ ನ ವುತ್ತೋತಿಆದಿನಾ ವಚನಕ್ಕಮೇನ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

೫೧. ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। ಪರಿಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಪಥವೀ, ಪಥವೀ, ಆಪೋ, ಆಪೋ-ತಿಆದಿಕಂ, ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚಂ, ರೂಪಂ ದುಕ್ಖಂ, ರೂಪಂ ಅನತ್ತಾ-ತಿಆದಿಕಞ್ಚ ಭಾವನಾಪರಿಕಮ್ಮಂ ಅಧಿಕಾರೋ ನಾಮ ಪುಬ್ಬಭವೇಕತಭಾವನಾಕಮ್ಮಂ। ಪುಬ್ಬಭವೇಝಾನಮಗ್ಗಫಲಾನಿಪತ್ಥೇತ್ವಾ ಕತಂ ದಾನಸೀಲಾದಿ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಞ್ಚ। "ಇದಂ ತಾವನಯುಜ್ಜತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ತಾವಸದ್ದೋ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತರಾಪೇಕ್ಖನೇ ನಿಪಾತೋ। ತೇನ ಅಪರಂಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ದುವಿಧೋ ಪಕತಿ ಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ, ಪಯೋಗಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋತಿ। ತತ್ಥ ಪರಿಕಮ್ಮ ಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಪಕತಿ ಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ನಾಮ, ಅಯಂ ಪಕತಿ ಪಚ್ಚಯಗಣೋ ಏವ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೋ ಪುಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗೋ ಪಯೋಗಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ನಾಮ । ಸೋ ಏವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ನಹೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಅನ್ತಮಸೋ"ತಿ ಅನ್ತಿಮ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ। "ಆಲೋಪಭಿಕ್ಖಾ" ನಾಮ ಏಕಾ ಲೋಪಭಿಕ್ಖಾ। ಸೋ ಪರಿಕಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ। ಝಾನಾನಿ ಚ ಸಬ್ಬಾನಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಇತೀ"ತಿ ತಸ್ಮಾ। "ಸೋ"ತಿ ಭಾವನಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ। "ತೇಸಂ"ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂಪಿ ಝಾನಾನಂ। ನ ಹಿ ಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನಾನಿ ನಾಮ…

ಪೇ॰… ಅತ್ಥಿ, ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಬ್ಬಕಪ್ಪೇಸುಪಿ ಕಪ್ಪವಿನಾಸಕಾಲೇ ಝಾನಾನಿ ಭಾವೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪರಾಯನತಾ ಸಬ್ಭಾವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಪುಬ್ಬೇ ಸಮಥಕಮ್ಮೇಸು ಕತಾಧಿಕಾರಸ್ಸಾ”ತಿ ಆಸನ್ನಭವೇಕತಾಧಿಕಾರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ದೂರಭವೇ ಪನ ಸಮಥಕಮ್ಮೇಸು ಅಕತಾಧಿಕಾರೋ ನಾಮ ಕೋಚಿ ನತ್ಥೀತಿ। “ಏವಮೇವಾ”ತಿ ಏವಂ ಏವ। ವಿಪಾಕಜ್ಝಾನೇಸು ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬ ಕಮ್ಮವಸೇನ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ “ಕುಸಲ ಕ್ರಿಯಜ್ಝಾನೇಸೂ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಅಥವಾತಿಆದಿಕೋ ಪಚ್ಛಿಮ ವಿಕಪ್ಪೋ ನಾಮ” ಅಥವಾ ಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇನೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ನಕದಾಚಿ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕಭಾವೋ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕನ್ತಿ ಚ, ಬ್ಯಭಿಚಾರಾಭಾವತೋ ಸಸಙ್ಖಾರಿಕನ್ತಿ ಚ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಯಂ ವಿಕಪ್ಪೋ। ತತ್ಥ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕನ್ತಿ ಚ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಬ್ಯಭಿಚಾರಾ ಭಾವತೋ”ತಿ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕಭಾವೇನ ಪಸಙ್ಗಾಭಾವತೋ। ಸಸಙ್ಖಾರಿಕನ್ತಿ ಚ ನ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ। ನಿರತ್ಥ ಕಮೇವತಂಭವೇಯ್ಯ। ಕಸ್ಮಾ, ಸಮ್ಭವ ಬ್ಯಭಿಚಾರಾನಂ ಅಭಾವತೋ। ಸಮ್ಭವೇ ಬ್ಯಭಿಚಾರೇ ಚ। ವಿಸೇಸನಂ ಸಾತ್ಥಕಂ ಸಿಯಾತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ನ ಚ ನಿರತ್ಥಕವಚನಂ ಪಣ್ಡಿತಾ ವದನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಪಣ್ಡಿತಲಕ್ಖಣತ್ತಾ। ಸತಿ ಪನ ಸಮ್ಭವೇ ಚ ಬ್ಯಭಿಚಾರೇ ಚ, ತಥಾ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಸಾತ್ಥಕತ್ತಾ। ಸಾತ್ಥಕಮೇವ ಪಣ್ಡಿತಾ ವದನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಪಣ್ಡಿತ ಲಕ್ಖಣತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೫೧. ಪಟಿಪದಾ ಅಭಿಞ್ಞಾವವತ್ಥಾನೇ। “ನಿಮಿತ್ತುಪ್ಪಾದತೋ”ತಿ ಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದತೋ। ಸುಖಾಪನ ಪಟಿಪದಾ, ಪಚ್ಛಾದನ್ಧಂ ವಾ ಖಿಪ್ಪಂ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಝಾನಂ ಸುಖಪ್ಪಟಿಪದಂ ನಾಮ ಕರೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। “ಪುಬ್ಬಭವೇ”ತಿ ಆಸನ್ನೇ ಪುಬ್ಬಭವೇ। ಅನ್ತರಾಯಿಕಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ‘ಕಿಲೇಸನ್ತರಾಯಿಕೋ ಚ, ಕಮ್ಮನ್ತರಾಯಿಕೋ ಚ, ವಿಪಾಕನ್ತರಾಯಿಕೋ ಚ, ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತರಾಯಿಕೋ ಚ, ಅರಿಯೂಪವಾದನ್ತರಾಯಿಕೋ ಚ। ತತ್ಥ ತಿಸ್ಸೋ ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯೋಕಿಲೇಸನ್ತರಾಯಿಕೋ ನಾಮ। ಪಞ್ಚಾನನ್ತರಿಯ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕಮ್ಮನ್ತರಾಯಿಕೋ ನಾಮ। ಅಹೇತುಕ ದ್ವಿಹೇತುಕಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಪಾಕಾ ವಿಪಾಕನ್ತರಾಯಿಕೋ ನಾಮ। ಭಿಕ್ಖು ಭಾವೇಠಿತಾನಂ ವಿನಯ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ವೀತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಕತಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮೋ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತರಾಯಿಕೋ ನಾಮ। ಪಟಿಕಮ್ಮೇಪನಕತೇ ಅನ್ತರಾಯಿಕೋ ನ ಹೋತಿ। ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಉಪವದಿತ್ವಾ ಅಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ ಅಕತಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮಂ ಅಕ್ಕೋಸನಂ ಅರಿಯೂಪವಾದನ್ತರಾಯಿಕೋ ನಾಮ। ಇಧಪಿ ಪಟಿಕಮ್ಮೇ ಕತೇ ಅನ್ತರಾಯಿಕೋ ನ ಹೋತಿ। ಸೇಸೇಸು ತೀಸು ಪಟಿಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಝಾನಮಗ್ಗಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ ನಾಮ। ತೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ ಅನ್ತರಾಯಿಕ ಧಮ್ಮ ವಿಮುತ್ತೋ ನಾಮ। “ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಠಿತೋ”ತಿ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿ ಆದಿಕಾಯ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಪರಿಪೂರಣ ವಸೇನ ಠಿತೋ। “ಛಿನ್ನಪಲಿಬೋಧೋ”ತಿ ಆವಾಸಪಲಿಬೋಧಾದೀನಿ ದಸವಿಧಾನಿ ಪಲಿಬೋಧಕಮ್ಮಾನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। “ಪಹಿತತ್ತೋ”ತಿ, ಯನ್ತಂ ಪುರಿಸಥಾಮೇನ ಪುರಿಸಪರಕ್ಕಮೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ, ನ ತಂ ಅಪತ್ವಾ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತೇನ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನ ವೀರಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಸೋ ಹಿ ಪಹಿತೋ ಪೇಸಿತೋ ಅನಪೇಕ್ಖಿತೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಅನೇನಾತಿ ಪಹಿತತ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ನಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ನತ್ಥಿ”। ಸಚೇ ಪಞ್ಚಪಧಾನಿಯಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪಞ್ಚಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ ನಾಮ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಅಸಾಠೇಯ್ಯಂ, ಆರೋಗ್ಯಂ, ಅಲೀನವೀರಿಯತಾ, ಪಞ್ಞವನ್ತತಾ,ತಿ।

೫೧. ವಿಪಾಕಜ್ಝಾನೇ। “ಮುದುಭೂತಂ”ತಿ ಭಾವನಾ ಬಲಪರಿತ್ತತ್ತಾಮನ್ದಭೂತಂ। ಮನ್ದಭೂತತ್ತಾ ಚ ದುಬ್ಬಲಂ। “ನಾನಾ ಕಿಚ್ಚಟ್ಠಾನೇಸು ಚಾ”ತಿ ದಸ್ಸನಸವನಾದೀಸು। “ಹೀನೇಸುಪಿ ಅತ್ತಭಾವೇಸೂ”ತಿ ಅಹೇತುಕ ದ್ವಿಹೇತುಕಪುಗ್ಗಲೇಸುಪಿ। “ಅಸದಿಸಂಪೀ”ತಿ ತಿಹೇತುಕುಕ್ಕಟ್ಠಂಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಅಹೇತುಕವಿಪಾಕಂಪಿ ಜನೇತೀತಿಆದಿನಾ ಅಸದಿಸಂಪಿ ವಿಪಾಕಂ ಜನೇತಿ। “ಭವಙ್ಗಟ್ಠಾನೇಸು ಯೇವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಭವಙ್ಗ ಸದ್ದೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಟ್ಠಾನ ಚುತಿಟ್ಠಾನಾನಿಪಿ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ। “ಕುಸಲಸದಿಸಮೇವಾ”ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಕುಸಲಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನ ವಿಪಾಕಮೇವ ಜನೇತಿ, ದುತೀಯಜ್ಝಾನ ಕುಸಲಂ ದುತೀಯಜ್ಝಾನ ವಿಪಾಕಮೇವ ಜನೇತೀತಿಆದಿನಾ ಕುಸಲ ಸದಿಸಮೇವ ವಿಪಾಕಂ ಜನೇತಿ। “ಕುಸಲಮೇವ…ಪೇ॰… ಕ್ರಿಯಜ್ಝಾನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ” ಅಭೇದೂ ಪಚಾರೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಭೇದಮ್ಹಿ ಅಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಚಾರೋ ವೋಹಾರೋ ಅಭೇದೂ ಪಚಾರೋ।

೫೪. ಸಙ್ಗಹಗಾಥಾ ವಣ್ಣನಾಯಂ। ಝಾನಾನಂ ಭೇದೋ ಝಾನಭೇದೋ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಝಾನೇಹಿ ಸಮ್ಪಯೋಗಭೇದೋ ಝಾನಭೇದೋತಿ ವುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "ಝಾನೇಹಿ ಸಮ್ಪಯೋಗಭೇದೇನಾ"ತಿ। ಪಥಮಜ್ಝಾನಿಕಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। "ತಮೇವಾ"ತಿ ರೂಪಾವಚರ ಮಾನಸಮೇವ। ವಿಭಾವನಿಯಂ ಪನ ಉಪರಿಸಙ್ಗಹಗಾಥಾಯಂ ಝಾನಙ್ಗ ಯೋಗಭೇದೇನ, ಕತ್ವೇಕೇಕನ್ತು ಪಞ್ಚಧಾತಿ ವಚನಂ ದಿಸ್ವಾ ಇಧ ಝಾನ ಭೇದೇನಾತಿ ಝಾನಙ್ಗೇಹಿ ಸಮ್ಪಯೋಗಭೇದೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಇಧ ಝಾನಭೇದಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ "ಅಙ್ಗೇಹಿ ಝಾನಭೇದೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ರೂಪಾವಚರಚಿತ್ತದೀಪನಿಯಾಅನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫೫. ಅರೂಪಚಿತ್ತದೀಪನಿಯಂ। "ಭುಸೋ"ತಿ ಅತಿರೇಕತರಂ। "ಸರೂಪತೋ"ತಿ ಪರಮತ್ಥ ಸಭಾವತೋ। ನತ್ಥಿ ಜಟಾ ಏತ್ಥಾತಿ ಅಜಟೋ। ಅಜಟೋ ಆಕಾಸೋತಿ ಅಜಟಾಕಾಸೋ। "ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾಕಾಸೋ"ತಿ ದ್ವಾರಚ್ಛಿದ್ದವಾತಪಾನಚ್ಛಿದ್ದಾದಿಕೋ ಆಕಾಸೋ, ಯತ್ಥ ಆಕಾಸ ಕಸಿಣ ನಿಮಿತ್ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಕಸಿಣ ನಿಮಿತ್ತಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ಲದ್ಧೋ ಆಕಾಸೋ ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಮಾಕಾಸೋ, ಕಸಿಣಂ ಉಗ್ಘಾಟೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಮೋತಿ ಕತ್ವಾ। ರೂಪಕಲಾಪಾನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಮತ್ತಭೂತೋ ಆಕಾಸೋ ರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಾಕಾಸೋ। "ಅನನ್ತಭಾವೇನ ಫರೀಯತೀ"ತಿ ಚತುರಙ್ಗುಲಮತ್ತೋಪಿಸೋ ಅನನ್ತ ನಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಭಾವನಾಮನಸಿಕಾರೇನ ಫರೀಯತಿ। "ದೇವಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನವತ್ಥೂ"ತಿ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾನಂ ಗಾಮನಗರ ದೇವಾನಂ ಬಲಿಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಟ್ಠಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಯತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಮಯೇ ಕುಲ ದೇವತಾನಂ ಬಲಿಂ ಅಭಿಹರನ್ತಿ। "ಬಲಿಂ"ತಿ ಪೂಜನೀಯ ವತ್ಥು ವುಚ್ಚತಿ। "ತಸ್ಮಿಂ"ತಿ ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಮಾಕಾಸೇ। "ತದೇವಾ"ತಿ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಮೇವ। ಕುಸಲಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸವಾ, ವಿಪಾಕಜ್ಝಾನೇನ ಉಪಪನ್ನಸ್ಸವಾ, ಕ್ರಿಯಜ್ಝಾನೇನ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮ ಸುಖ ವಿಹಾರಿಸ್ಸವಾ, ತಿಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಅನನ್ತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಥಾಪಥವೀಕಸಿಣೇ ಪವತ್ತನತೋ ಝಾನಂ ಪಥವೀಕಸಿಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ। "ಏಕದೇಸೇ"ತಿ ಉಪ್ಪಾದೇವಾ ಠಿತಿಯಂ ವಾ ಭಙ್ಗೇವಾ। ಅನ್ತರಹಿತತ್ತಾ ಅನನ್ತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಅನನ್ತ ಸಞ್ಞಿತೇ"ತಿ ಅನನ್ತ ನಾಮಕೇ। "ಅನನ್ತನ್ತಿ ಭಾವನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ"ತಿ ಇದಂ ಪಥಮಾ ರುಪ್ಪವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನನ್ತನ್ತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗ ಭಾವನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ। "ಅತ್ತನೋ ಫರಣಾಕಾರ ವಸೇನಾ"ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಭಾವನಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ನಿರುತ್ತಿ ನಯೇನಾ"ತಿ ಸಕತ್ಥೇ ಯಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ ನಕಾರಸ್ಸಲೋಪೇನ। "ಪಾಳಿಯಾ ನಸಮೇತೀ"ತಿ ವಿಭಙ್ಗ ಪಾಳಿಯಾನಸಮೇತಿ। "ಅನನ್ತಂ ಫರತೀ"ತಿ ಅನನ್ತಂ ಅನನ್ತನ್ತಿ ಫರತಿ। "ಪಥಮಾ ರುಪ್ಪವಿಞ್ಞಾಣಾಭಾವೋ"ತಿ ತಸ್ಸ ಅಭಾವ ಪಞ್ಞತ್ತಿಮತ್ತಂ। "ನೇವತ್ಥೀ"ತಿ ನತ್ಥಿ। "ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಚತುತ್ಥಾ ರುಪ್ಪಜ್ಝಾನಸ್ಸ। ಅಥವಾತಿಆದೀಸು "ಪಟುಸಞ್ಞಾ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸಾ"ತಿ ಬ್ಯತ್ತಸಞ್ಞಾ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ। "ಸಙ್ಖಾರಾವಸೇಸ ಸುಖುಮಭಾವೇನ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ "ಏತ್ಥಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಮುದ್ಧಭೂತಂ"ತಿ ಮತ್ಥಕಪತ್ತಂ। "ದೇಸನಾಸೀಸಮತ್ತಂ"ತಿ ರಾಜಾ ಆಗಚ್ಛತೀತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಪಧಾನ ಕಥಾಮತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ತಸ್ಸೇವಾ"ತಿ ಪಥಮಾ ರುಪ್ಪವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸೇವ। ಕುಸಲಭೂತಂ ಪಥಮಾ ರುಪ್ಪವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಞ್ಚ ಸೇಕ್ಖಾನಞ್ಚ ಕುಸಲಭೂತಸ್ಸ ದುತೀಯಾರುಪ್ಪವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ ಹೋತಿ। ಅರಹಾ ಪನ ತಿವಿಧೋ। ತತ್ಥ, ಏಕೋಪಥಮಾ ರುಪ್ಪೇಠತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪಥಮಾರುಪ್ಪಂ ಅಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾವ ದುತೀಯಾ ರುಪ್ಪಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ತಸ್ಸ ಕುಸಲಭೂತಂ ಪಥಮಾ ರುಪ್ಪಂ ಕ್ರಿಯಭೂತಸ್ಸ ದುತೀಯಾ ರುಪ್ಪಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ। ಏಕೋಪಥಮಾ ರುಪ್ಪೇಠತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪುನ ತಮೇವ ಪಥಮಾ ರುಪ್ಪಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ದುತೀಯಾ ರುಪ್ಪಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ಏಕೋ ದುತೀಯಾ ರುಪ್ಪೇಠತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕ್ರಿಯಭೂತಂ ಪಥಮಾ ರುಪ್ಪವಿಞ್ಞಾಣಂ ಕ್ರಿಯಭೂತಸ್ಸೇವ ದುತೀಯಾರುಪ್ಪಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ। ತೇನಾಹ "ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮಾ"ತಿಆದಿಂ।

ಅರೂಪಚಿತ್ತಾನುದೀಪನಾ।

೫೭. ಲೋಕುತ್ತರಚಿತ್ತೇ। "ಜಲಪ್ಪವಾಹೋ"ತಿ ಉದಕಧಾರಾಸಙ್ಘಾಟೋ। "ಪಭವತೋ"ತಿಆದಿಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನತೋ। "ಯಥಾಹಾ"ತಿ ಕಥಂ ಪಾಳಿಯಂ ಆಹ। "ಸೇಯ್ಯಥಿದ"ನ್ತಿ ಸೋ ಕತಮೋ। "ಅಯಂ ಪೀ"ತಿ ಅಯಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋಪಿ। ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ಕಥಂ ಯಾವ ಅನುಪಾದಿಸೇಸ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾಸವತಿ ಸನ್ದತೀತಿ ಆಹ

“ಆನುಭಾವಪ್ಫರಣವಸೇನಾ”ತಿ। ಪಾಳಿಯಂ ಗಙ್ಗಾದೀನಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಮಹಾನದೀನಂ ನಾಮಾನಿ। “ಸಮುದ್ದ ನಿನ್ನಾ”ತಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಾಭಿಮುಖಂ ನಿನ್ನಾ ನಮಿತಾ। “ಪೋಣಾ”ತಿ ಅನುಪತಿತಾ। “ಪಬ್ಭಾರಾ”ತಿ ಅಧೋವಾಹಿತಾ। “ಕಿಲೇಸಾನಂ”ತಿ ಅನುಪಗಮನೇ ಕಮ್ಮಪದಂ। ಪಾಳಿಯಂ “ಘಟೋ”ತಿ ಉದಕ ಪುಣ್ಣಘಟೋ। “ನಿಕುಜ್ಜೋ”ತಿ ಅಧೋಮುಖಂ ಠಪಿತೋ। “ನೋಪಚ್ಚಾವ ಮತೀ”ತಿ ಪುನ ನೋಗಿಲತಿ। “ನ ಪುನೇತೀ”ತಿ ನ ಪುನ ಏತಿ ನುಪಗಚ್ಛತಿ ಅರಿಯಸಾವಕೋ। “ನ ಪಚ್ಚೇತೀ”ತಿ ನ ಪಟಿ ಏತಿ। ತದತ್ಥಂ ವದತಿ “ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತೀ”ತಿ। ಏವಂ ತಂ ಅನಿವತ್ತಗಮನಂ ಪಾಳಿಸಾಧಕೇಹಿ ದೀಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯುತ್ತಿಸಾಧಕೇಹಿ ಪಕಾಸೇತುಂ “ಯಥಾ ಚಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಯತೋ”ತಿ ಯಂ ಕಾರಣಾ। “ತೇ”ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ। “ದುಸ್ಸೀಲಾ”ತಿ ನಿಸ್ಸೀಲಾ। “ಉಮ್ಮತ್ತಕಾ”ತಿ ಪಿತ್ತುಮ್ಮತ್ತಕಾ। “ಖಿತ್ತ ಚಿತ್ತಾ”ತಿ ಛಟ್ಟಿತಪಕತಿ ಚಿತ್ತಾಯಕ್ಖುಮ್ಮತ್ತಕಾ। “ದುಪ್ಪಞ್ಞಾ”ತಿ ನಿಪ್ಪಞ್ಞಾ। “ಏಳಮೂಗಾ”ತಿ ದುಪ್ಪಞ್ಞತಾಯ ಏವ ಪಗ್ಘರಿತಲಾಲ ಮುಖ ಮೂಗಾ। “ತಸ್ಮಿಂ ಮಗ್ಗೇ ಏವಾ”ತಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ಏವ। ಸೋ ಪನ ಮಗ್ಗೋ ಪಥಮ ಮಗ್ಗೋ, ದುತೀಯ ಮಗ್ಗೋ, ತತೀಯ ಮಗ್ಗೋ, ಚತುತ್ಥ ಮಗ್ಗೋ,ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ। “ಆದಿತೋ ಪಜ್ಜನಂ”ತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಆದಿಮ್ಹಿ ಪಥಮ ಮಗ್ಗಸೋತಸ್ಸ ಪಜ್ಜನಂ ಗಮನಂ। ಪಟಿಲಾಭೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಾ”ತಿ ಸೋತಸ್ಸ ಆಪಜ್ಜನೇನ। “ಅಧಿಗಮ್ಮಮಾನೋ”ತಿ ಪಟಿಲಬ್ಭಮಾನೋ। ಸಬ್ಬೇ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯ ಧಮ್ಮಾ ಅನಿವತ್ತ ಗತಿಯಾ ಪವತ್ತಮಾನಾ ಸೋತೋತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸಮ್ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣಂ। ಉಪರಿಸಮ್ಬೋಧಿ ಏವ ಪರಾಯನಂ ಯೇಸಂ ತೇ ಉಪರಿಸಮ್ಬೋಧಿ ಪರಾಯನಾ। ಪರಾಯನನ್ತಿ ಚ ಪಟಿಸರಣಂ। ಕಥಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿ ವಚನಂ ಮಗ್ಗೇನ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ “ಪಥಮ ಮಗ್ಗ ಸಙ್ಖಾತಾಯ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಾ”ತಿಆದಿ। “ಮಗ್ಗೇತೀ”ತಿ ಗವೇಸತಿ। ಮಾರೇನ್ತ ಗಮನೋನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಮಗ್ಗೋತಿ ಸಿಜ್ಝತೀತಿ ವುತ್ತಂ “ಕಿಲೇಸೇ ಮಾರೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಮಗ್ಗೋ”ತಿ।

೩೮. ಸಕದಾಗಾಮಿ ಮಗ್ಗೇ। “ಸಕಿಂ ಆಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ಇತೋಗನ್ತ್ವಾ ಪುನ ಇಧ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸೀಲೇನಾ”ತಿ ಪಕತಿಸಭಾವೇನ। ಕಾಮಲೋಕಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ ಕಾಮಲೋಕಾಗಮನಾ। ಕಿಲೇಸಾ। ತೇಸಂ ಸಬ್ಭಾವೇನ ವಿಜ್ಜಮಾನಭಾವೇನ। ಪಾಳಿಯಂ “ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾ”ತಿ ಕತ್ತು ಅತ್ಥೇಸಾಮಿವಚನಂ। ಏಕಚ್ಚೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಅಪ್ಪಹೀನಾ ನೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ । “ಸಹಬ್ಯತಂ”ತಿ ಸಹಾಯಭಾವಂ। “ಆಗಾಮೀಹೋತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ತಮೇವತ್ಥಂ ವದತಿ “ಆಗನ್ತ್ವಾ ಇತ್ಥತ್ತ”ನ್ತಿ। ಆಗಚ್ಛತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ। ಇತ್ಥಂ ಭಾವೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ। ಇಮಂ ಕಾಮತ್ತಭಾವಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಆಗಾಮೀ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। “ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಸಕಿಂ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗಚ್ಛತೀತಿಆದಿಕೋ ಅತ್ಥೋ। “ಕಿಲೇಸ ಗತಿವಸೇನಾ”ತಿ ಕಾಮಲೋಕಾ ಗಮನ ಕಿಲೇಸ ಗತಿವಸೇನ। ಮಗ್ಗಸಹಾಯೇನ ಝಾನೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ ಕಿಲೇಸಾ ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನ ಗತಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ಮಗ್ಗಸಹಾಯೋಝಾನಾನುಭಾವೋ ನಾಮ। ತೇನಾಹ “ನ ಹೀ”ತಿಆದಿಂ। “ದೇವಲೋಕತೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತೋ। ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅತ್ಥೇ ಸತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಆಗಮನಸೀಲೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ। ನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ। “ತೇನಾ”ತಿ ಅನಾಗಮನೇನ। “ನಾನತ್ಥಾ ಸಮ್ಭವತೋ”ತಿ ದ್ವೀಸು ಇತ್ಥತ್ತಸದ್ದೇಸು ಏಕಸ್ಮಿಂ ಇಮಂ ಕಾಮಾವಚರ ಲೋಕನ್ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಇಮಂ ಮನುಸ್ಸ ಲೋಕನ್ತಿ ಏವಂ ನಾನತ್ಥಾನಂ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ಪಾಳಿಯಂ “ಸಬ್ಯಾ ಬಜ್ಝೋ”ತಿ ಚೇತೋದುಕ್ಖ ಸಙ್ಖಾತೇನ ಚೇತಸಿಕರೋಗಾ ಬಾಧೇನ ಸಹಿತೋ। ತೇನಾಹ “ತೇಹಿ ಪಟಿಘಾನುಸಯಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ “ತೇ”ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನ ಸೋತಾಪನ್ನ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ। ಸಬ್ಯಾ ಬಜ್ಝಾನಾಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ವಾಕ್ಯಸ್ಸಾ”ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಸೋತಾಪನ್ನ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ ವಾಕ್ಯಸ್ಸ। “ದ್ವೀಸು ಸಕದಾಗಾಮೀಸೂ”ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಇತ್ಥತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತೇನ ಅತ್ಥೇನ ಸಕದಾಗಾಮಿನಾಮಕೇಸು ದ್ವೀಸು ಸೋತಾಪನ್ನ ಸಕದಾಗಾಮೀಸು। “ಪುರಿಮಸ್ಸಾ”ತಿ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ। “ಅನಞ್ಞ ಸಾಧಾರಣೇ ನೇವಾ”ತಿ ದುತೀಯ ಫಲಟ್ಠಾದೀಹಿ ಅಸಾಮಞ್ಞೇನೇವ। ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇಠಿತಾನಂ ಸೋತಾಪನ್ನಾನಂ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮ ತಾದಿಭಾವೋ ನತ್ಥಿ ವಿಯ ದುತೀಯ ಫಲಟ್ಠಾನಂ ಸಕದಾಗಾಮಿ ಭಾವೋಪಿ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ “ಪಥಮ ದುತೀಯ ಫಲಟ್ಠಾಪೀ”ತಿಆದಿಂ। “ತಸ್ಮಾ”ತಿಆದಿ ಲದ್ಧಗುಣವಚನಂ। “ಇತಿ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ। “ಹೇಟ್ಠೂ ಪರೂಪಪತ್ತಿವಸೇನಾ”ತಿ ಉಪರಿತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠೂಪಪತ್ತಿ ಚ, ಹೇಟ್ಠತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಉಪರೂಪಪತ್ತಿ ಚಾತಿ ಏವಂ ಹೇಟ್ಠೂಪರೂಪಪತ್ತಿವಸೇನ। “ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ”ತಿಆದಿ ದುತೀಯ ಲದ್ಧ ಗುಣವಚನಂ। “ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇಧ ನಿಟ್ಠಾ”ತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇಧ ಕಾಮಲೋಕೇ ನಿಟ್ಠಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸ ನಿಬ್ಬಾನಪತ್ತೀತಿ

ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಸೋ ಪನಾ”ತಿ ಸಕದಾಗಾಮಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪನ। ಯೇಸಂ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾ ಚರಿಯಾನಂ ಅತ್ಥೋ, ತೇಸಂ ಅತ್ಥೇಸೋ ಸಕದಾಗಾಮಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚವಿಧೋವ ವುತ್ತೋ, ನ ಛಟ್ಠೋ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ ಯೋಜನಾ। ಯೇಸಂ ಪನ ಇಮಂ ಲೋಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ತೇಸಂ ಅತ್ಥೇ ಛಟ್ಠೋಪಿ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನ…ಪೇ॰… ಆಗತೋ ಯೇವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ “ಸಕಿಂ ಆಗಮನಟ್ಠೇನ ಆಗತೋ ಯೇವಾ”ತಿ ಸಕಿಂ ಆಗಮನಟ್ಠೇನ ಸಕದಾಗಾಮೀಸು ಆಗತೋಯೇವ। ಸಬ್ಬಞ್ಞು ಬುದ್ಧಾಪಿ ಪಥಮ ಫಲಟ್ಠ ಭೂತಾ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮತಾಯಂ ಸಣ್ಠಿತಾ ವಿಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಏತ್ಥ ಚ “ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮತಾಯಂ”ತಿ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮಭಾವೇ। ಇದಞ್ಚ ನಿದಸ್ಸನ ವಚನಮತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಞ್ಞು ಬುದ್ಧಾಪಿ ದುತೀಯ ಫಲಟ್ಠಭೂತಾ ಸಕಿಂ ಆಗಮನಪ್ಪಕತಿಯಂ ಸಣ್ಠಿತಾಯೇವ ಹೋನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ತಂ ಸಭಾವಾನತಿ ವತ್ತನತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸೋ ಛಬ್ಬಿಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇಧ…ಪೇ॰… ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏತೇನ ಯಂ ವುತ್ತಂ ವಿಭಾವನಿಯಂ ಪಞ್ಚಸು ಸಕದಾಗಾಮೀಸು ಪಞ್ಚಮಕೋವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ। ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಪಞ್ಚಮಕೋ ಏವ ಇಧ ಸಕದಾಗಾಮಿಪದೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೇಸತಿ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ಕತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಸಿಯುನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ। ಜನಕಭೂತೋ ಸಮಾನೋ। “ಞಾಯಾಗತಾ ಏವಾ”ತಿ ಯುತ್ತಿತೋ ಪರಮ್ಪರಾಗತಾ ಏವ। ತೇನಾಹ “ಯಥಾ”ತಿಆದಿಂ। “ಅವಿರುದ್ಧೋ”ತಿ ಞಾಯೇನ ಅವಿರುದ್ಧೋ।

೫೯. ಓರಮ್ಭಾಗೋ ನಾಮ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗೋ ಕಾಮಲೋಕೋ। ಓರಮ್ಭಾಗಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಕಾಮರಾಗ ಬ್ಯಾಪಾದ ಸಂಯೋಜನಾದೀನಿ। “ಸೋ”ತಿ ಅನಾಗಾಮಿ ಪುಗ್ಗಲೋ।

೬೦. ಮಹಪ್ಫಲಂ ಕರೋನ್ತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ಮಹಪ್ಫಲ ಕಾರಿನೋ। ತೇಸಂ ಭಾವೋ “ಮಹಪ್ಫಲ ಕಾರಿತಾ”। ಸೀಲಾದಿ ಗುಣೋ। “ಅರಹತೀ”ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತುಂ ಅರಹತಿ। “ಅರಹತೋ”ತಿ ಅರಹನ್ತಸ್ಸ। “ನಿಬ್ಬಚನಂ”ತಿ ನಿರುತ್ತಿ। ವಿಗ್ಗಹ ವಾಕ್ಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸುದ್ಧಿಕಸುಞ್ಞತಾಯ ತಥಾ ನ ವಚಿತ್ತಾನಿ, ಸುಞ್ಞತಪ್ಪಟಿಪದಾಯ ತಥಾ ನ ವಚಿತ್ತಾನೀತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ “ಸುದ್ಧಿಕ ಸುಞ್ಞತಾಯಾ”ತಿ ಸುದ್ಧಿಕಸುಞ್ಞತವಾರೇ। “ಸುಞ್ಞತಪ್ಪಟಿಪದಾಯಾ”ತಿ ಸುಞ್ಞತಪ್ಪಟಿಪದಾವಾರೇ। “ಸಚ್ಚ ಸತಿಪಟ್ಠಾನ ವಿಭಙ್ಗೇಸು ಪನಾ”ತಿ ಸಚ್ಚ ವಿಭಙ್ಗ ಸತಿಪಟ್ಠಾನ ವಿಭಙ್ಗೇಸು ಪನ, ಸಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತ ವಡ್ಢನಂ ಪಾಳಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ದೇಸನಾವಾರೇ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೬೧. ಫಲಚಿತ್ತೇ । ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಗತಂ ಫಲಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿ ಫಲಂ। ತತ್ಥ “ಅಧಿಗತಂ”ತಿ ಪಟಿಲದ್ಧಂ। ಅಟ್ಠಙ್ಗೇಕ ಫಲಂ ಸನ್ಧಾಯ “ತೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। “ನಿರುತ್ತೀ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ।

೬೨. ತನುಭೂತೇಪಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಕುತೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ। “ತಾನೀ”ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। “ಪಟೂ ನೀ”ತಿತಿಕ್ಖಾನಿ। “ಸೋ”ತಿ ಚತುತ್ಥ ಮಗ್ಗೋ। “ತಾ ಚಾ”ತಿ ರೂಪರಾಗ, ಅರೂಪರಾಗ, ಮಾನ, ಉದ್ಧಚ್ಚ, ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ ಚ। “ಅಞ್ಞೇ ಚಾ”ತಿ ತೇಹಿ ದಸಹಿ ಸಂಯೋಜನೇಹಿ ಅಞ್ಞೇ ಅಹಿರಿಕಾನೋತ್ತಪ್ಪಾದಿಕೇ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪಾಪ ಧಮ್ಮೇ ಚ।

೬೩. ಕಿರಿಯ ಚಿತ್ತ ವಿಚಾರಣಾಯಂ। ನ ಗಹಿತಂ ಇತಿ ಅಯಂ ಪುಚ್ಛಾ। ಅಭಾವಾ ಇತಿ ಅಯಂ ವಿಸಜ್ಜನಾತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। “ಅಸ್ಸಾ”ತಿ ಕಿರಿಯಾನುತ್ತರಸ್ಸ। “ನಿರನುಸಯಸನ್ತಾನೇಪೀ”ತಿ ಅನುಸಯ ರಹಿತೇ ಅರಹನ್ತ ಸನ್ತಾನೇಪಿ। “ಇತೀ”ತಿ ವಾಕ್ಯ ಪರಿಸಮಾಪನಮತ್ತಂ। “ವುಚ್ಚತೇ”ತಿ ವಿಸಜ್ಜನಾ ಕಥೀಯತೇ। ಪುನ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ। ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಭಾವೋ ಯೇಸಂ ತೇ ಅನುಪ್ಪಾದ ಧಮ್ಮಾ। ತೇಸಂ ಭಾವೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ವಿಪಾಕಞ್ಚ ಜನೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಥಂ ಜನೇತೀತಿ ಆಹ “ಕುಸಲ…ಪೇ॰… ಕತ್ವಾ”ತಿ। ತತ್ಥ, “ಕತ್ವಾ”ತಿ ಸಾಧೇತ್ವಾ। ಸಚೇಪಿ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। “ಕೋಚೀ”ತಿ ಅಬ್ಯತ್ತೋ ಕೋಚಿ ಅರಿಯಸಾವಕೋ। ತದಾ ಫಲ ಚಿತ್ತಮೇವ ಪವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ”ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಬಾಹಿಯೋ ಆನುಭಾವೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸಮಾಸೋ।

೬೪. “ಆದಿ ಅನ್ತ ಪದೇಸ್ವೇ ವಾ”ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ದ್ವಾದಸಾ ಕುಸಲಾನೀತಿ ಚ, ಅನ್ತೇ ಕ್ರಿಯ ಚಿತ್ತಾನಿ ವೀಸತೀತಿ ಚ ಪದೇಸು। ರೂಪೇ ಪರಿಯಾ ಪನ್ನಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ। ಅರೂಪೇ ಪರಿಯಾ ಪನ್ನಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ। “ಪಥಮಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಪತ್ತಿಯಾ”ತಿ ಪಥಮಭೂಮಿಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ। “ಸಾಮಞ್ಞ ಫಲಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ” ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಧಮ್ಮ ವಿಸೇಸೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಮಗ್ಗ ಫಲ ನಿಬ್ಬಾನ ಸಙ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮ ವಿಸೇಸೋ ಲೋಕುತ್ತರಭೂಮಿ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಅವತ್ಥಾ ಭೂಮಿ ಏವ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಭೂಮಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಅವತ್ಥಾ ವನ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸರೂಪತೋ ಲದ್ಧತ್ತಾ। ಇತರಾ ಓಕಾಸಭೂಮಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯ ಭೂಮಿ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಮಿಸ್ಸಕತ್ತಾ। “ಧಮ್ಮಾನಂ ತಂ ತಂ ಅವತ್ಥಾ ವಿಸೇಸವಸೇನೇವ ಸಿದ್ಧಾ”ತಿ ಏತೇನ ಅವತ್ಥಾ ಭೂಮಿ ಏವ ಪಧಾನ ಭೂಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಾಮತಣ್ಹಾಯ ವಿಸಯಭೂತೋ ಓಳಾರಿಕಾಕಾರೋ ಕಾಮಾವಚರತಾ ನಾಮ। ಭವತಣ್ಹಾಯ ವಿಸಯಭೂತೋ ಮಜ್ಝಿಮಾಕಾರೋ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರತಾ ನಾಮ। ತಾಸಂ ತಣ್ಹಾನಂ ಅವಿಸಯಭೂತೋ ಸಣ್ಹ ಸುಖುಮಾಕಾರೋ ಲೋಕುತ್ತರತಾ ನಾಮ। ಹೀನಾನಂ ಅಕುಸಲ ಕಮ್ಮಾನಂ ವಸೇನ ಹೀನಾ ಅಪಾಯಭೂಮಿಯೋ। ಪಣೀತಾನಂ ಕುಸಲ ಕಮ್ಮಾನಂ ವಸೇನ ಪಣೀತಾ ಸುಗತಿ ಭೂಮಿಯೋ। ತತ್ಥ ಚ ನಾನಾ ಅಕುಸಲ ಕಮ್ಮಾನಂ ವಾ ನಾನಾ ಕುಸಲ ಕಮ್ಮಾನಂ ವಾ ಓಳಾರಿಕ ಸುಖುಮತಾ ವಸೇನ ನಾನಾ ದುಗ್ಗತಿ ಭೂಮಿಯೋ ನಾನಾ ಸುಗತಿ ಭೂಮಿಯೋ ಚ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಅಪಿ ಚಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ।

೬೫. ಗಾಥಾಯ ಪುಬ್ಬದ್ಧಂ ನಾಮ-ಇತ್ಥ ಮೇಕೂನ ನವುತಿ, ಪ್ಪಭೇದಂ ಪನ ಮಾನಸನ್ತಿ ಪಾದದ್ವಯಂ। ಅಪರದ್ಧಂ ನಾಮ ಏಕವೀಸಸತಂವಾಥ, ವಿಭಜನ್ತಿ ವಿಚಕ್ಖಣಾತಿ ಪಾದದ್ವಯಂ। ತಂ ಇಮಿನಾ ನ ಸಮೇತಿ। ಕಥಂ ನ ಸಮೇತಿ। ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಗಾಥಂ ಏಕೂನ ನವುತಿಪ್ಪಭೇದಂ ಮಾನಸಂ ಏಕವೀಸ ಸತಂ ಕತ್ವಾ ವಿಭಜನ್ತೀ-ತಿ ಏವಂ ಏಕವಾಕ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ಯೋಜನಂ ಞಾಪೇತಿ। “ಪಥಮಜ್ಝಾನ ಸದಿಸಟ್ಠೇನಾ”ತಿ ಲೋಕಿಯ ಪಥಮಜ್ಝಾನ ಸದಿಸಟ್ಠೇನ। ಯಂ ಚತುರಙ್ಗೀಕಂ, ತಂ ಸಯಮೇವ ದುತೀಯಜ್ಝಾನನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಯಂ ತಿಯಙ್ಗೀಕಂ, ತಂ ಸಯಮೇವ ತತೀಯಜ್ಝಾನನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಯಂ ದುವಙ್ಗೀಕಂ, ತಂ ಸಯಮೇವ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಯಂ ಪುನ ದುವಙ್ಗೀಕಂ, ತಂ ಸಯಮೇವ ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। “ಏವಂ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ವಿಭಾವನಿಯಂ ಝಾನಙ್ಗವಸೇನ ಪಥಮಜ್ಝಾನ ಸದಿಸತ್ತಾ ಪಥಮಜ್ಝಾನಞ್ಚಾತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ವಿತಕ್ಕಾದಿ ಅಙ್ಗಪಾತುಭಾವೇನ ಪಞ್ಚಧಾ ವಿಭಜನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ನ ಇತರಾನಿ ಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನಾನಿ ಸಾತಿಸ್ಸಯತೋ ಝಾನಾನಿ ನಾಮ ಸಿಯುಂ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಆಹ “ತಾನಿ ಹೀ”ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ “ತಾನೀ”ತಿ ಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನಾನಿ। “ಉಪೇಚ್ಚಾ”ತಿ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ। “ಝಾಪೇನ್ತೀ”ತಿ ದಹನ್ತಿ। ಪಕತಿಯಾ ಏವ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ನ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಾದಿವಸೇನ ಸಿದ್ಧೋ। “ಕಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗೀಕ ಭಾವತ್ಥಾಯ ಕತ್ತಬ್ಬ ಕಿಚ್ಚಂ। “ತೇನ ಪಚ್ಚಯ ವಿಸೇಸೇನಾ”ತಿ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಾದಿನಾ ಪಚ್ಚಯ ವಿಸೇಸೇನ। “ತಸ್ಮಿಂ”ತಿ ಪಚ್ಚಯ ವಿಸೇಸೇ। ಯಥಾಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನೇಸು ಉಪಚಾರಭೂತಾ ಭಾವನಾ ಕಾಚಿ ವಿತಕ್ಕ ವಿರಾಗ ಭಾವನಾ ನಾಮ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಕಾಚಿ ರೂಪ ವಿರಾಗ ಭಾವನಾ ನಾಮ। ಅಸಞ್ಞಿ ಗಾಮೀನಂ ಪನ ಸಞ್ಞಾ ವಿರಾಗ ಭಾವನಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। “ಸಾ”ತಿ ಉಪಚಾರ ಭಾವನಾ ।“ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸಹಗತಂ ವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ವಾ ಸದ್ದೇನ ರೂಪಸಮತಿಕ್ಕಮಂ ವಾ ಸಞ್ಞಾ ಸಮತಿಕ್ಕಮಂ ವಾತಿ ಅವುತ್ತಂ ವಿಕಪ್ಪೇತಿ। ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಕಾಲೇ ಏವಂ ಹೋತು, ವಸಿಭೂತಕಾಲೇ ಪನ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ “ಝಾನೇಸೂ”ತಿಆದಿಂ। ನಾನಾಸತ್ತಿಯುತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ ವತ್ವಾ ನಾನಾಸತ್ತಿಯೋ ದಸ್ಸೇತಿ “ಕಾಚೀ”ತಿಆದಿನಾ। ಯಾ ಉಪಚಾರ ಭಾವನಾ। “ವಿತಕ್ಕಂ ವಿರಾಜೇತುಂ”ತಿ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿಗಮೇತುಂ। ಅತ್ತನೋ ಝಾನಂ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಕಾತುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ “ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತುಂ”ತಿ। ಸಾ ಉಪಚಾರ ಭಾವನಾ। ಸೇಸಾಸುಪಿ ಉಪಚಾರ ಭಾವನಾಸು।

೬೬. (ಕ) “ಸಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ”ತಿ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ। “ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಾಕತಿಕಾ ಏವಾ”ತಿಕಾಚಿ ವಿರಾಗ ಭಾವನಾ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ನಿಯಾಮೇತುಂ”ತಿ ಅವಿತಕ್ಕಮೇವ ಹೋತೂತಿ ವದಮಾನಾ ವಿಯ ವವತ್ಥಪೇತುಂ। “ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ”ತಿ ಪಾದಕವಾದಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಸಮ್ಮಸೀಯತೀ”ತಿ ಇದಂ ಝಾನಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಖಯಟ್ಠೇನ, ದುಕ್ಖಂ ಭಯಟ್ಠೇನ, ಅನತ್ತಾ ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನಾತಿ ಸಮ್ಮಸೀಯತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸೀಯತಿ। ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನ ಸಮೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ। ಯತೋ ಯತೋ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಯೇ ಯೇ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ ಹೋತಿ। ತಂ ತಂ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಸದಿಸೋವ ಹೋತಿ। ಸಮ್ಮಸಿತಸಮಾಪತ್ತಿ ಸದಿಸೋತಿ ಅತ್ಥೋತಿ। ಏತ್ಥ ಹಿ “ಯತೋ ಯತೋ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ

ವುಟ್ಠಾಯಾ"ತಿ ಏತೇನ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ। "ಪಾದಕಜ್ಝಾನೇ ಸತೀ"ತಿ ಏತೇನ ಅಯಂ ವಾದೋಪಿ ಪಾದಕಜ್ಝಾನೇನ ವಿನಾ ನಸಿಜ್ಝತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ವಿಪಸ್ಸನಾಪಿ...ಪೇ॰... ಪತ್ತಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತೇನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾದೇಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ನಿಯಾಮೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ "ಯಥಾಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನೇಸೂ"ತಿಆದಿಂ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ...ಪೇ॰... ಅವಿರೋಧೋ ವುತ್ತೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಕಥಂ। ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ಸಮ್ಮಸತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಮಗ್ಗೋ ಪಠಮತ್ಥೇರವಾದೇನ ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನಿಕೋ, ದುತೀಯ ವಾದೇನ ಪಠಮಾದಿಜ್ಝಾನಿಕೋ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ದ್ವೇಪಿ ವಾದಾ ವಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ತತೀಯ ವಾದೇನ ಪನೇತ್ಥ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ಝಾನಿಕೋ ಹೋತೀತಿ ತೇ ಚ ವಾದಾ ನ ವಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಚ ಸಾತ್ಥಕೋ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಅವಿರುದ್ಧೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ಝಾನಿಕೋ ಹೋತಿ। ಇಚ್ಛಾಯ ಪನ ಅಸತಿ, ವಿರೋಧೋಯೇವ। ತೇನಾಹ "ಇಮೇ ಪನ ವಾದಾ। ...ಪೇ॰... । ವಿರೋಧೋ ಪರಿಹರಿತುಂ"ತಿ। ಪಾಳಿಯಂ "ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಞ್ಞತಂ ಮನಸಿ ಕರೋತೀ"ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತಾನೇತಂ ತಂ ಝಾನಞ್ಚ ಝಾನಸಹಗತಞ್ಚ ಖನ್ಧ ಪಞ್ಚಕಂ ನಿಚ್ಚ ಸುಖ ಅತ್ತ ಜೀವತೋ ಸುಞ್ಞತಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। "ನ ಪಕ್ಖನ್ದತೀ"ತಿ ನ ಪವಿಸತಿ। "ಸನ್ನಿಸಾದೇತಬ್ಬಂ"ತಿ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। "ಏಕೋದಿಕಾತಬ್ಬಂ"ತಿ ಏಕಮುಖಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। "ಸಮಾದಹಾತಬ್ಬಂ"ತಿ ಸುಟ್ಠು ಠಪೇತಬ್ಬಂ। "ನಿಸ್ಸಾಯಾ"ತಿ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೬೭. (ಕ) ವಾದವಿಚಾರಣಾಯಂ। ಉಪಚಾರ ಭಾವನಾ ಏವ ಉಪರಿಜ್ಝಾನೇ ಝಾನಙ್ಗಂ ನಿಯಾಮೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ಹೇಟ್ಠಾ ಪನ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಏವ ಉಪರಿಜ್ಝಾನೇ ಝಾನಙ್ಗಂ ನಿಯಾಮೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಏವಾ"ತಿ ಏವ ಸದ್ದೇನ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ನಿವತ್ತೇತಿ। "ಇಧ ಉಪಚಾರ ಭಾವನಾ ಏವಾ"ತಿ ಏವ ಸದ್ದೇನ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ನಿವತ್ತೇತಿ। ಏತೇಸು ಹಿ ದ್ವೀಸು ಸಹ ಭಾವೀಸು ಉಪಚಾರ ಭಾವನಾ ಏವ ಪಧಾನಂ ಹೋತಿ। ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಪನ ತಸ್ಸ ನಾನಾ ಸತ್ತಿಯೋಗಂ ಸಾಧೇತಿ। "ಅಜ್ಝಾಸಯ ಸಾಮಞ್ಞಂ ಸಣ್ಠಾತೀ"ತಿ ಮಗ್ಗೇ ಯಂ ಲದ್ಧಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಲಬ್ಭತು, ಮಯ್ಹಂ ವಿಸೇಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಏವಂ ಅಜ್ಝಾಸಯ ಸಾಮಞ್ಞಂ ಸಣ್ಠಾತಿ। "ತಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯ ವಿಸೇಸೇ। "ಸೋ"ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯ ವಿಸೇಸೋ। ಕಸ್ಮಾ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "ಇಚ್ಛಿ ತಿಚ್ಛಿತ...ಪೇ॰... ನಿಬ್ಬತ್ತನಂ"ತಿ। "ಸಬ್ಬಜ್ಝಾನೇಸು ಚಿಣ್ಣವಸಿಭೂತಾನಂ"ತಿ ಇದಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನನ್ತಿ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತನನ್ತಿ ಚ ಪದ ದ್ವಯೇ ಸಮ್ಬನ್ಧ ವಚನಂ। "ವಿಪಸ್ಸನಾ ವಿಸೇಸತ್ಥಾಯ ಏವಾ"ತಿ ವುಟ್ಠಾನ ಗಾಮಿನಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವಿಸೇಸತ್ಥಾಯ ಏವ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಅಟ್ಠಸು ಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಏಕೇಕಾಯ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಾಯ ವುಟ್ಠಿತ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಧಮ್ಮ ಸಮ್ಮಸನಂ ಆಗತಂ, ನ ಪನ ಅಞ್ಞಜ್ಝಾನ ಸಮ್ಮಸನಂ। ತಸ್ಮಾ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಮೇವ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಪಾಳಿಪದೇಸು "ಗಹಪತೀ"ತಿ ಆಲಪನ ವಚನಂ। "ವಿವಿಚ್ಚೇವಾ"ತಿ ವಿವಿಚ್ಚಿತ್ವಾ ಏವ। ವಿವಿತ್ತೋ ವಿಗತೋ ಹುತ್ವಾ ಏವ। "ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಾ"ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ। "ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। "ಅಭಿಸಙ್ಖೇತಯಿತ"ನ್ತಿ ಸುಸಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಂ, ಸಂವಿದಹಿತಂ। "ತತ್ಥ ಠಿತೋ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನೇ ಅಪರಿಹೀನೋ ಹುತ್ವಾ ಠಿತೋ। "ಮೇತ್ತಾಚೇತೋ ವಿಮುತ್ತೀ"ತಿ ಮೇತ್ತಾಝಾನಸಙ್ಖಾತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅಲಗ್ಗನವಸೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ। ತಥಾ ಕರುಣಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ। ಮುದಿತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ। "ವಿವೇಕಜ"ನ್ತಿ ಕಾಯವಿವೇಕ ಚಿತ್ತವಿವೇಕಾನಂ ವಸೇನ ಜಾತಂ। "ಪೀತಿ ಸುಖಂ"ತಿ ಪೀತಿಯಾ ಚ ಸುಖೇನ ಚ ಸಮ್ಪನ್ನಂ। ಅಥವಾ, ವಿವೇಕೇಹಿ ಜಾತಾನಿ ಪೀತಿ ಸುಖಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿ ಸುಖಂ। ಮಜ್ಝೇ ನಿಗ್ಗಹಿತಾಗಮೋ। ರೂಪಮೇವ ರೂಪಗತಂ, ವೇದನಾ ಏವ ವೇದನಾ ಗತನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಮಾಸೋ। ಗತಸದ್ದೋ ಚ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। "ತೇನೇವ ಧಮ್ಮ ರಾಗೇನ ತಾಯಧಮ್ಮನನ್ದಿಯಾ"ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾನಿ ಕನ್ತಿಮಾಹ। ಸಹತ್ಥೇ ಚ ಕರಣ ವಚನಂ। ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ"ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಅವಸ್ಸಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯ ನ ಧಮ್ಮೋ। ತೇನಾಹ "ಅನಾವತ್ತಿ ಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ"ತಿ। "ಪಾದಕಜ್ಝಾನಮೇವ ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಮೇವ ಮಗ್ಗೇಝಾನಙ್ಗಂ ನಿಯಾಮೇಸ್ಸತಿ, ನ ಸಮ್ಮಸಿತಜ್ಝಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಪಾದಕಂ ಅಕತ್ವಾ"ತಿ ಆಸನ್ನೇ ಅಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಯಂ ಯಂ ಝಾನಂ ಇಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಮಗ್ಗೇ ಇಚ್ಛನ್ತಿ।

೬೮. (ಖ) "ತಥಾ ವಿಧೋ"ತಿ ತಥಾ ಪಕಾರೋ। ಆಸನ್ನೇ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸೇವ ಝಾನಸ್ಸ। "ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ವಿಸೇಸೇತುಂ"ತಿ ಸಚೇ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಹೋತಿ, ತತೋ ಪರಂ ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ವಿತಕ್ಕೇ ನಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ವಿತಕ್ಕೇ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। ಅಥ

ಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ದುತೀಯಜ್ಝಾನಂ ಹೋತಿ। ತತೋ ಪರಂ ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ವಿಚಾರೇ ನಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ವಿಚಾರೇ ಪಕ್ಖನ್ದತೀತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ವಿಸೇಸೇತುಂ। "ಯಂ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ" ತಿಯಂ ವಿಭಾವನಿಯಂ ವುತ್ತಂ।

ವೇದನಾ ವಿಚಾರಣಾಯಂ। "ನ ಸಿದ್ಧೋ"ತಿ ಸಿದ್ಧೋ ನ ಹೋತಿ। "ಅಞ್ಞಥಾ"ತಿ ಅಞ್ಞೇನ ಪಕಾರೇನ। ಗಹಿತೇ ಸತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಪಾದಕಜ್ಝಾನಾದೀನಂ ವಸೇನ ಸಿದ್ಧೋತಿ ಗಹಿತೇ ಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಯಾಯ ಕಾಯ ಚಿ ವೇದನಾಯ ಯುತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸ ವೇದನಾಯ ವಾಯುತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ವೇದನಾಯ ವಾ ಯುತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ। "ತೇಹಿ ನಿಯಮಿತಾಯ ಏಕೇಕಾಯ ಮಗ್ಗ ವೇದನಾಯಾ"ತಿ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಾದೀಹಿ ನಿಯಮಿತಾಯ ಮಗ್ಗೇ ಸೋಮನಸ್ಸ ವೇದನಾಯ ಏವ ವಾಸದ್ಧಿಂ ಘಟಿಯೇಯ್ಯ ಮಗ್ಗೇ ಉಪೇಕ್ಖಾ ವೇದನಾಯ ಏವ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವೇದನಾ ನಾಮ ಏಕಂ ಝಾನಙ್ಗಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗೇಝಾನಙ್ಗ ನಿಯಮೇ ಸಿದ್ಧೇ ಮಗ್ಗೇ ವೇದನಾ ನಿಯಮೋಪಿ ಸಿದ್ಧೋ। ತಾನಿ ಪನ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ಮಜ್ಝೇ ವುಟ್ಠಾನ ಗಾಮಿನಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯಂ ನಕಿಞ್ಚಿನಿಯಾಮೇನ್ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ, ಪಾದಕಜ್ಝಾನಾದೀಹಿ ನಿಯಮಿತಾಯ ಮಗ್ಗೇ ಏಕೇಕಾಯ ವೇದನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವೇದನಾಯೋ ಘಟಿಯೇಯ್ಯುಂ। ಮಗ್ಗೇ ಸೋಮನಸ್ಸ ವೇದನಾಯ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವೇದನಾಯೋ ಘಟಿಯೇಯ್ಯುಂ। ಮಗ್ಗೇ ಉಪೇಕ್ಖಾ ವೇದನಾಯ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವೇದನಾಯೋ ಘಟಿಯೇಯ್ಯುಂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಞ್ಚಸತಿ ಏಕವೀಥಿಯಂ ಜವನಾನಿ ಭಿನ್ನ ವೇದನಾನಿ ಸಿಯುಂ। ತಞ್ಚ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗೇ ವೇದನಾ ನಿಯಮೋ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಾದಿ ನಿಯಮೇನ ಸಿದ್ಧೋ ನ ಹೋತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾ ನಿಯಮೇನೇವ ಸಿದ್ಧೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಾನಿ ಪನ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ಮಜ್ಝೇ ವುಟ್ಠಾನ ಗಾಮಿನಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯಂ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ನಿಯಾಮೇನ್ತಿ। ವೇದನಂ ನಿಯಾಮೇನ್ತಿ ಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ತಂಪಿ ನ ಯುಜ್ಜತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಪಾದಕಜ್ಝಾನಾದೀನಂ ವಸೇನೇವಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸ್ಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ"ತಿ ಏಕಾವ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನು ಪೇಕ್ಖಾ ಛಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ ಪಜಹಿತ್ವಾ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸ್ಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। "ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸ್ಸಿತಾನಿ ಸೋಮನಸ್ಸಾನೀ"ತಿ ಏಕಂ ವಪಥಮಜ್ಝಾನ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಛಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಛ ಗೇಹಸ್ಸಿತಾನಿ ಪಜಹಿತ್ವಾ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸ್ಸಿತಾನಿ ಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಪಥಮಾದೀನಿ ಚ ತೀಣಿ ಝಾನಾನೀ"ತಿ ಚತುಕ್ಕನಯೇ ತೀಣಿ ಸೋಮನಸ್ಸ ಝಾನಾನಿ ಪಾದಕಾನಿ ಕತ್ವಾ। "ಸುದ್ಧಸಙ್ಖಾರೇ ಚ ಪಾದಕೇಕತ್ವಾ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣ ಭಾವೇನ ಪಾದಕೇಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಯಞ್ಚ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಾದೀನಂ ವಸೇನ ವುಟ್ಠಾನ ಗಾಮಿನಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯಞ್ಚ ಮಗ್ಗೇ ಚ ವೇದನಾ ಪರಿಣಾಮೋ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂಪಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತೋ। "ಅಮಾನುಸೀ ರತೀ ಹೋತೀ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಗೇಹಸ್ಸಿತರತಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಿತತ್ತಾ ಅಮಾನುಸೀ ನಾಮ ರತಿ ಹೋತಿ। "ಸಮ್ಮಧಮ್ಮಂ ವಿಪಸ್ಸತೋ"ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಅನಿಚ್ಚ ಲಕ್ಖಣ ಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

೬೭. (ಖ) "ಝಾನಙ್ಗಯೋಗಭೇದೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಝಾನಯೋಗಭೇದೋ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। "ಪಞ್ಚ ವಿಧೇಝಾನ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ"ತಿ ಪಞ್ಚಕ ನಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಚಿತ್ತ ಭೇದಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಝಾನಭೇದೇತಿ ಚ ಝಾನನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತೇಪಿ ಚಿತ್ತಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಗಾಥಾಯೋಜನಾಸು। "ಅಪರಾಪಿ ಯೋಜನಾ ವುತ್ತಾ"ತಿ ಅಥವಾ ರೂಪಾವಚರಂ ಚಿತ್ತಂ ಅನುತ್ತರಞ್ಚ ಪಥಮಾದಿಜ್ಝಾನ ಭೇದೇನ ಯಥಾ ಗಯ್ಹತಿ, ತಥಾ ಆರುಪ್ಪಞ್ಚಾಪಿ ಪಞ್ಚಮೇಝಾನೇ ಗಯ್ಹತೀತಿ ಏವಂ ಅಪರಾಪಿ ಯೋಜನಾ ವುತ್ತಾ। "ಪಠಿತತ್ತಾ"ತಿ ಉಚ್ಚಾರಿತತ್ತಾ। ಅನ್ತಿಮಗಾಥಾ ವಣ್ಣನಾಯಂ। "ಯಥಾ"ತಿ ಯೇನ ಪಕಾರೇನ। "ತಂ ಸಙ್ಗಹಂ"ತಿ ಏಕ ವೀಸಸತಸಙ್ಗಹಂ । ಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಬುಧಾ। "ಆಹಾ"ತಿ ಚ "ಆಹೂ"ತಿ ಚ ವತ್ತಮಾನಕಾಲೇಪಿ ಇಚ್ಛನ್ತಿ ಸದ್ದವಿದೂತಿ ವುತ್ತಂ "ಕಥೇನ್ತಿ ವಾ"ತಿ। ಇದಞ್ಚ ವಚನಂ ಪುಬ್ಬೇ "ಇತ್ಥಮೇಕೂನ ನವುತಿ...ಪೇ॰... ವಿಭಜನ್ತಿ ವಿಚಕ್ಖಣಾ"ತಿ ಗಾಥಾಯ ನಿಗಮನನ್ತಿ ಞಾಪನತ್ಥಂ "ವಿಭಜನ್ತಿ ವಿಚಕ್ಖಣಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಇತಿಪರಮತ್ಥದೀಪನಿಯಾನಾಮಟೀಕಾಯಅನುದೀಪನಿಯಂ

ಚಿತ್ತಸಙ್ಗಹಸ್ಸಅನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಚೇತಸಿಕಸಙ್ಗಹಅನುದೀಪನಾ

೭೮. ಏವಂ ಚಿತ್ತ ಸಙ್ಗಹಸ್ಸ ದೀಪನಿಂ ಕತ್ವಾ ಚೇತಸಿಕ ಸಙ್ಗಹಸ್ಸ ದೀಪನಿಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪಠಮಂ ಪುಬ್ಬಾಪರಾನು ಸನ್ಧಿಞ್ಚ ಆದಿಗಾಥಾಯ ಪಯೋಜನ ಸಮ್ಬನ್ಧಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಏವಂ”ತಿಆದಿ ಮಾರದ್ಧೋ। ತತ್ಥ “ಅನುಪತ್ತ”ನ್ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಚೇತಸಿಕಂ ರೂಪಂ, ನಿಬ್ಬಾನಮಿತಿಸಬ್ಬಥಾತಿ ಏವಂ ಅನುಕ್ಕಮೋ ವುತ್ತೋ। ತೇನ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅನುಪತ್ತಂ। ಹೇತು ವಿಸೇಸನಞ್ಚೇತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಚಿತ್ತಸಙ್ಗಹಾನನ್ತರಂ ಚೇತಸಿಕ ಸಙ್ಗಹೋ ಅನುಪತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಇದಾನಿ ತಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಚತ್ತಾರಿ ಸಮ್ಪಯೋಗ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ‘ಏಕುಪ್ಪಾದತಾ, ಏಕ ನಿರೋಧತಾ, ಏಕಾ ರಮ್ಮಣತಾ, ಏಕ ವತ್ಥುಕತಾ,ತಿ। “ಚೇತಸಿ ಯುತ್ತಾ”ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಮಿಂ ನಿಯುತ್ತಾ। ಚಿತ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚೇಸು ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಚೇತಸಾ ವಾಯುತ್ತಾ”ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ವಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ। ಚಿತ್ತೇನ ಸಹ ಏಕೀಭಾವಂ ಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸರೂಪದಸ್ಸನ”ನ್ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾಸರೂಪದಸ್ಸನಂ। ಸಿದ್ಧಪದಂ ನಾಮ ಪಕತಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ನಿಪ್ಫನ್ನ ಪದಂ। “ಪುಬ್ಬನ್ತತೋ”ತಿ ಏಕಸ್ಸಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಠಮ ಭಾಗತೋ। ಉದ್ಧಂ ಪಜ್ಜನಂ ನಾಮ ಕತಮನ್ತಿ ಆಹ “ಸರೂಪತೋ ಪಾತುಭವನ”ನ್ತಿ। ಧಾತು ಪಾಠೇಸು-ಜನಿಪಾತುಭಾವೇ-ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಆಹ “ಜಾತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ”ತಿ। “ಸರೂಪ ವಿನಾಸೋ”ತಿ ಸರೂಪತೋ ಪಾತುಭವನ್ತಸ್ಸ ಭಾವಸ್ಸ ವಿನಾಸೋ ಅನ್ತರಧಾನಂ। “ಏವಂ ಪರತ್ಥ ಪೀ”ತಿ ಪರಸ್ಮಿಂ ಏಕಾಲಮ್ಬಣವತ್ಥುಕಾದಿಪದೇಪಿ। “ಏಕ ಚಿತ್ತಸ್ಸಪಿ ಬಹುದೇವಾ”ತಿ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣಂ ರೂಪಂ ಪಸ್ಸನ್ತಂ ಏಕಮೇವ ರೂಪಂ ಪಸ್ಸತೀತಿ ನತ್ಥಿ। ಅನೇಕಾನಿ ಏವರೂಪಾನಿ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಪಸ್ಸತಿ। ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಪಾಳಿಯಂ। ಚಕ್ಖುಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ರೂಪೇ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಸೋತಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಸದ್ದೇ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿಆದಿನಾ ವತ್ಥುದ್ವಾರೇಸು ಏಕವಚನಂ ವತ್ವಾ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಬಹುವಚನಂ ಕತನ್ತಿ। “ಏಕತ್ತಂ ಉಪನೇತ್ವಾ”ತಿ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಬಹೂನಿಪಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾನಿ ರೂಪತಾ ಸಮಞ್ಞೇನ ಏಕೀಭಾವಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಂ ಆರಮ್ಮಣನ್ತ್ವೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। ಕಸ್ಮಾ। ಅತ್ಥ ವಿಸೇಸಸ್ಸ ಅವಿಞ್ಞಾಪನತೋ। ಕೋಪನಾಯಂ ಅತ್ಥ ವಿಸೇಸೋತಿ । ಯಾಚಿತ್ತಸ್ಸ ಜಾತಿ, ಸಾಯೇವ ಫಸ್ಸಾದೀನನ್ತಿಆದಿಕೋ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ “ಅಥ ಖೋ”ತಿಆದಿಂ। ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಏಕುಪ್ಪಾದತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಏಕ ನಿರೋಧತಾದೀಸು। “ಮೂಲಟೀಕಾಯ”ನ್ತಿ ರೂಪಕಣ್ಡಮೂಲಟೀಕಾಯಂ। “ಸಹೇವಾ”ತಿ ಏಕತೋ ಏವ। “ಉಪ್ಪಾದಾದಿಪ್ಪವತ್ತಿತೋ”ತಿ ಉಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಚ ಜೀರಣಸ್ಸ ಚ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಚ ಪವತ್ತಿತೋ। “ಉಪ್ಪಾದಾದಯೋ”ತಿ ಉಪ್ಪಾದ ಜೀರಣ ನಿರೋಧಾ। ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಚೇತಸಿಕಾಮತಾ”ತಿ ಚೇತಸಿಕಾ ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾತಾ। “ಭಾವಪ್ಪಧಾನಂ”ತಿ ಏಕುಪ್ಪಾದ ಭಾವೋ ಏಕುಪ್ಪಾದೋತಿ ವುತ್ತೋ। ತಥಾ ಏಕ ನಿರೋಧಾದೀಸು। ಯಥಾ ಇದಂಪಿ ಸಚ್ಚೇರತನಂ ಪಣೀತ-ನ್ತಿಆದೀಸು ಅಯಂ ರತನ ಭಾವೋ ಪಣೀತೋತಿ ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। “ಯೇ”ತಿ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ। “ಸಹಜಾತ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನ ರೂಪಾನಿ ಪೀ”ತಿ ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ ರೂಪಾನಿಪಿ। ಚೇತಸಿಕಾನಿ ನಾಮ ಸಿಯುನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ತದಾ ಯತ್ತ ವುತ್ತಿತಾಯಾ”ತಿ ಚಿತ್ತಾಯತ್ತವುತ್ತಿಯಾಯ। “ಚೇತೋಯುತ್ತಾನೀ”ತಿ ಹೇತು ವಿಸೇಸನಂ। ತದೇವ ಹೇತುಮನ್ತ ವಿಸೇಸನನ್ತಿ ಚ ಹೇತು ಅನ್ತೋ ನೀತವಿಸೇಸನನ್ತಿ ಚ ಹೇತು ಅನ್ತೋ ಗಧವಿಸೇಸನನ್ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। “ತೇಸ”ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನರೂಪಾನಂ। “ನಾನುಭೋನ್ತೀ”ತಿ ನಪಾಪುಣನ್ತಿ। “ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಜಾನಿತುಂ”ತಿ ಏತೇನ ಭೂತಕಥನ ವಿಸೇಸನಾನಿ ಏತಾನೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಭೂತಕಥನಂಪಿ ಸಮಾನಂ ವತ್ತಿಚ್ಛಾವಸೇನ ಬ್ಯವಚ್ಛೇದಕಂಪಿ ಸಮ್ಭವತಿ। “ವಯೋಪಞ್ಞಾಯತೀ”ತಿ ವಿನಾಸೋ ಪಕಾಸತಿ। “ಠಿತಾಯಾ”ತಿ ತಿಟ್ಠ ಮಾನಾಯ ವೇದನಾಯ। ಅಞ್ಞೋ ಪಕಾರೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ಅಞ್ಞಥಾ ಭಾವೋ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ। ಜರಾವಸೇನ ಪರಿಣಾಮೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯೋ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಉಪ್ಪಾದೋ, ಯಾ ಠಿತಿ, ಯಾ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಯೋ ಪಾತುಭಾವೋ। ಏಸೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ, ಏಸಾ ರೋಗಾನಂ ಠಿತಿ, ಏಸೋ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಾತುಭಾವೋತಿ ಯೋಜನಾ। “ಇತರಥಾ”ತಿ ಇತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಗಹಿತೇ ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ರೂಪಾರೂಪಕಲಾಪೇ ನಾನಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಸೇನ ಬಹೂಸು ಉಪ್ಪಾದೇಸು ಚ ನಿರೋಧೇಸು ಚ ಗಹಿತೇಸೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ವಿಕಾರರೂಪಾನಂ”ತಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ದ್ವಯ ಲಹುತಾದಿತ್ತಯಾನಂ। ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಉಪಾದಾರೂಪಾನಿ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಮಹಾಭೂತ ಗಣನಾಯ ಚತ್ತಾರಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಿಯುಂತಿ

ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ವಾ"ತಿಆದಿವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ವಾ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಉಪಾದಾರೂಪಾನಂ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಕಲಾಪೇ ಬಹುಭಾವೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಕಸ್ಮಾ ಬಹುಭಾವೋ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ "ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನ"ನ್ತಿಆದಿಂ।

ಯದಿ ಏವಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇ ಲಹುತಾದೀನಿಪಿ ಏಕೇಕಾನಿ ಏವ ಸಿಯುಂ, ಅಥ ಕಿಮತ್ಥಂ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಆಹ "ಕಾಯಲಹುತಾ ಚಿತ್ತ ಲಹುತಾದಯೋಪನಾ"ತಿಆದಿಂ। "ಇಮಮತ್ಥಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ"ತಿ ಈದಿಸಂ ವಿನಿಚ್ಛಯತ್ತಂ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ "ಚಿತ್ತಾನುಪರಿವತ್ತಿನೋ"ತಿ ಏತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಸಹನಿರುಜ್ಝನವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ಅನುಪರಿವತ್ತಿಸ್ಸ। "ಪಸಜ್ಜಾ"ತಿ ಚೇತಸಿಕತಾ ಪಸಜ್ಜೋ। "ಪುರೇತರಮುಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ"ತಿ ಪುರೇತರಂ ಏಕೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಸಹ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಚಿತ್ತಸ್ಸಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇ"ತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸತ್ತರ ಸಮ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇ। ತಥಾ ರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪಸಜ್ಜೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ನೀವಾರೇತುಂ ತಿಯೋಜನಾ। "ಪಸಜ್ಜೋ"ತಿ ಚೇತಸಿಕತಾ ಪಸಜ್ಜೋ। "ಅಲಮತಿ ಪಪಞ್ಚೇನಾ"ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ವೇದನಾತ್ತಿಕೇಟೀಕಾಸು ವಿಯ ಅತಿ ವಿತ್ಥಾರೇನ ನಿರತ್ಥಕಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ನಿರತ್ಥಕಂ"ತಿ ವಿಭಾವನಿಯಂ ಪಪಞ್ಚೋ ನಿರತ್ಥಕೋ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೬೯. ಫಸ್ಸವಚನತ್ಥೇ। "ಫುಸತೀ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಆಹನತಿ, ಸಙ್ಘಟ್ಟೇತಿ। ತಞ್ಚ ಸಙ್ಘಟ್ಟ ನಂ ನದೋಸಪಟಿಘಸ್ಸ ವಿಯ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ವಿಬಾಧನಂ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಭಮರಸ್ಸ ಪದುಮ ಪುಪ್ಫೇಸು ಪುಪ್ಫರ ಸಗ್ಗಹಣಂ ವಿಯ ವಿಜಾನನ ಮತ್ತೇ ಅಠತ್ವಾ ಆರಮ್ಮಣ ರಸಪಾತುಭಾವತ್ಥಂ ಯಥಾರಮ್ಮಣಂ ಸಂಹನನ ಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಫುಸನಞ್ಚೇತ್ಥಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಆಹಚ್ಚಾ"ತಿ ಆಹನಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ। "ಉಪಹಚ್ಚಾ"ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಅಯಮತ್ಥೋ ಕಥಂ ಪಾಕಟೋತಿ ಆಹ "ಯತೋ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ "ಯತೋ"ತಿ ಯಂ ಕಾರಣಾ। "ತದನುಭವನ್ತೀ"ತಿ ತಂ ಆರಮ್ಮಣ ರಸಂ ಅನುಭವನ್ತೀ, ವೇದನಾ ಪಾತುಭವತಿ, ವೇದನಾ ಪಾತುಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ಆರಮ್ಮಣಫುಸನಂ ಞಾಣೇ ಪಾಕಟಂ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸ್ವಾಯಂ ಫುಸನ ಲಕ್ಖಣೋ, ಸಙ್ಘಟ್ಟನರಸೋ, ಸನ್ನಿಪಾತಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ, ಆಪಾತಾ ಗತವಿಸಯ ಪದಟ್ಠಾನೋ। ತತ್ಥ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ನಾಮ ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ದ್ವಾರಾ ರಮ್ಮಣ ವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ಸಙ್ಗತಿ ಸಮಾಗಮೋ ಸಮೋಧಾನಂ। ತಥಾಹಿ ವುತ್ತಂ। ಚಕ್ಖುಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ರೂಪೇ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ತಿಣ್ಣಂ ಸಙ್ಗತಿ ಫಸ್ಸೋ ತಿಆದಿ। "ಸಙ್ಘಟ್ಟನರಸೋ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸಮ್ಮದೇವ ಘಟ್ಟನ ಕಿಚ್ಚೋ। ಸಙ್ಘಟ್ಟನ ಕಿಚ್ಚತ್ತಾ ಏವ ತಿಣ್ಣಂ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಹುತ್ವಾ ಧಮ್ಮ ಚಿನ್ತಾಞಾಣಸ್ಸ ಪಟಿಮುಖಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ ಪಕಾಸತೀತಿ। "ಸನ್ನಿಪಾತ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ"। ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವಾ ಪಞ್ಞಾಣಂ ವುಚ್ಚತಿ ಧಜೋರಥಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಯ। ಸನ್ನಿಪಾತಾಕಾರೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸನ್ನಿಪಾತಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ। ವೇದನಾಪಚ್ಚು ಪಟ್ಠಾನೋ ವಾ। ಧೂಮೋವಿಯ ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ। ವೇದನಾಫಲಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ಪನ ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಫಸ್ಸೋ ಪಠಮಂ ವುತ್ತೋ ತಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾ ವಾದೋತಾವ ದಸ್ಸಿತೋ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮಾಭಿನಿಪಾತತ್ತಾ। ಆರಮ್ಮಣಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮಾಭಿನಿಪಾತೋ ಹುತ್ವಾ ಫಸ್ಸೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ಫುಸಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಠಮಂ ವುತ್ತೋ। ಫಸ್ಸೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವೇದನಾಯ ವೇದಯತಿ। ಸಞ್ಞಾಯ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। ಚೇತನಾಯ ಚೇತತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ಫುಟ್ಠೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ವೇದೇತಿ, ಫುಟ್ಠೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಫುಟ್ಠೋ ಚೇತೇತೀತಿ। ಅಪಿ ಚ ಅಯಂ ಫಸ್ಸೋ ನಾಮ ಯಥಾಪಾಸಾದಂ ಪತ್ವಾ ಥಮ್ಭೋ ನಾಮ ಸೇಸದಬ್ಬ ಸಮ್ಭಾರಾನಂ ಬಲವಪಚ್ಚಯೋ। ಏವಮೇವ ಸಹಜಾತ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮಾನಂ ಬಲವ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಠಮಂ ವುತ್ತೋತಿ। ಸಙ್ಗಹಕಾರೇನ ಪನ ಇದಂ ಪನ ಅಕಾರಣಂ, ಏಕಕ್ಖಣಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಯಂ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಅಯಂ ಪಚ್ಛಾತಿ ಇದಂ ವತ್ತುಂ ನ ಲಬ್ಭಾ। ಬಲವಪಚ್ಚಯಭಾವೇಪಿ ಫಸ್ಸಸ್ಸಕಾರಣಂ ನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ತಂ ವಾದಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪೇತ್ವಾ ಇದಂ ವುತ್ತಂ ದೇಸನಾ ವಾರೇನೇವ ಫಸ್ಸೋ ಪಠಮಂ ವುತ್ತೋತಿ। ತತ್ಥ "ದೇಸನಾವಾರೇ ನೇವಾ"ತಿ ದೇಸನಕ್ಕಮೇನೇವ, ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸು ವಾದೇಸು ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾ ವಾದೋ ಏವ ಯುತ್ತೋ। ಯಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮಾಭಿನಿಪಾತೋ ಹುತ್ವಾತಿ। ತತ್ಥ ಪಠಮಾಭಿನಿಪಾತೋತಿ ಇದಂ ಕಿಚ್ಚಪ್ಪಧಾನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ನ ಪನಞ್ಞೇಹಿ ಚೇತಸಿಕೇಹಿ ವಿನಾ ವಿಸುಂ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ। ಯಥಾ ತಂ ಯೇ ಕೇಚಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ ಅಕುಸಲಭಾಗಿಯಾ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಿಕಾ। ಸಬ್ಬೇ ತೇ

ಮನೋಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ, ಮನೋ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಕಿಚ್ಚಪ್ಪಧಾನತ್ತಾ ಮನೋ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ನ ಪನ ಸಬ್ಬಚೇತಸಿಕೇಹಿ ವಿನಾ ವಿಸುಂ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಬಲವಪಚ್ಚಯ ಭಾವೇಪಿ ಫಸ್ಸಸ್ಸಕಾರಣಂ ದಿಸ್ಸತಿಯೇವ। ಫಸ್ಸೋಹೇತು ಫಸ್ಸೋ ಪಚ್ಚಯೋ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ಪನಾಯ। ಫಸ್ಸೋ ಹೇತು ಫಸ್ಸೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ನಾಯ । ಫಸ್ಸೋ ಹೇತು ಫಸ್ಸೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯಾತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಚೇತಸಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಫಸ್ಸಪ್ಪಧಾನತ್ತಾ ಏವ ಫಸ್ಸ ಬಲವಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಏವ ಚ ಫಸ್ಸೋ ಪಠಮಂ ವುತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಚಿತ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣ ವಿಜಾನನಟ್ಠೇನ ಫಸ್ಸಾದೀನಂ ಸಬ್ಬಚೇತಸಿಕ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಹೋತಿ, ಪಧಾನಂ, ಜೇಟ್ಠಕಂ। ಫಸ್ಸೋ ಪನ ಆರಮ್ಮಣ ಸಙ್ಘಟ್ಟನಟ್ಠೇನ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಚೇತಸಿಕ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಹೋತಿ, ಪಧಾನೋ, ಜೇಟ್ಠಕೋತಿ ಅಯಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಿಸೇಸೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚೋದಕೋ ಫುಸನಂ ನಾಮ ಸಪ್ಪಟಿಘರೂಪಾನಂ ಏವ ಕಿಚ್ಚನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ "ನನುಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ಚೋದೇತಿ। "ನನುಚಾ"ತಿ ಚೋದೇಧೀತಿ ದೀಪೇತಿ। "ಅಪ್ಪಟಿಘಸಭಾವಾ"ತಿ ಹೇತುವಿಸೇಸನಂ। "ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಿವತ್ಥುಂ। ಅಯಂ ಪನ ಫಸ್ಸೋ। "ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಕಾರಾ ಪತ್ತಿಂ"ತಿ ಚಲನ ಕಮ್ಪನ ಥಮ್ಭನ ಜೇಗುಚ್ಛ ಭಯ ತಾಸ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಾ ದಿವಸೇನ ವಿಕಾರಾ ಪಜ್ಜನಂ। "ವೇದನಾ ವಿಸೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಂ"ತಿ ಸುಖವೇದನೀಯಂ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸುಖವೇದನಾ, ದುಕ್ಖವೇದನೀಯಂ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ದುಕ್ಖ ವೇದನಾತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಫಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾನುರೂಪಂ ವೇದನಾ ವಿಸೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಸಾಧೇತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಫುಸನಂ ನಾಮ ದುವಿಧಂ ರೂಪಪ್ಫುಸನಂ, ನಾಮಪ್ಫುಸನ, ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ರೂಪಪ್ಫುಸನಂ ನಾಮ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬ ಧಾತೂನಂ ಕಿಚ್ಚಂ। ನಾಮಪ್ಫುಸನಂ ದುವಿಧಂ ಫಸ್ಸಪ್ಫುಸನಂ, ಞಾಣಪ್ಫುಸನ, ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಞಾಣಪ್ಫುಸನಂ ನಾಮ ಞಾಣಪ್ಪಟಿವೇಧೋ। ಅಪಿ ಚ ಝಾನಮಗ್ಗ ಫಲ ನಿಬ್ಬಾನಾನಂ ಪಟಿಲಾಭೋಪಿ ಫುಸನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಫುಸನ್ತಿ ಧೀರಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋಗಕ್ಖೇಮಂ ಅನುತ್ತರಂ। ಫುಸಾಮಿ ನೇಕ್ಖಮಂ ಸುಖಂ। ಅಪುಥುಜ್ಜನ ಸೇವಿತನ್ತಿ-ಆದೀಸು। ಇದಂ ಉಪಮಾ ಮತ್ತಂ ಸಿಯಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಮನ್ದ ಪಞ್ಞಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಇದ"ನ್ತಿ ಖೇಳುಪ್ಪಾದ ವಚನಂ। ವಿಞ್ಞುಸ್ಸ ಪನ ಅತಿಪಾಕಟ ಫಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನೇನ ಅಪ್ಪಾಕಟ ಫಸ್ಸ ವಿಭಾವನಂ ಯುತ್ತಮೇವ। ತೇನಾಹ "ಅತಿಪಾಕಟಾಯ ಪನಾ"ತಿಆದಿಂ।

೭೦. ವೇದನಾವಚನತ್ಥೇ। "ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಾ"ತಿ ವೇದನಾ ಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಾ। "ಸಾತಂ ವಾ"ತಿ ಸಾಧುರಸಂ ವಾ। "ಅಸ್ಸಾತಂ ವಾ"ತಿ ಅಸಾಧುರಸಂ ವಾ। "ಕಿಂ ವೇದಯತೀ"ತಿ ಕತಮಂ ವೇದಯತಿ। "ಸುಖಮ್ಪಿ ವೇದಯತೀ"ತಿ ಸುಖಮ್ಪಿ ವೇದನಂ ವೇದಯತಿ। ಅಥವಾ "ಕಿಞ್ಚವೇದಯತೀ"ತಿ ಕಥಞ್ಚವೇದಯತಿ। "ಸುಖಮ್ಪಿ ವೇದಯತೀ"ತಿ ಸುಖಂ ಹುತ್ವಾಪಿ ವೇದಯತಿ। ಸುಖ ಭಾವೇನ ವೇದಯತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ। "ಕಿಚ್ಚನ್ತರಬ್ಯಾವಟಾ"ತಿ ಅಞ್ಞಕಿಚ್ಚಬ್ಯಾವಟಾ। ಅಧಿಪತಿ ಭಾವೋ ಆಧಿಪಚ್ಚಂ। ಇನ್ದ್ರಿಯ ಕಿಚ್ಚಂ। "ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ"ತಿ ಲದ್ಧಗುಣವಚನಂ। ರಾಜಾರಹ ಭೋಜನಂ ರಾಜಗ್ಗಭೋಜನಂ। "ಸೂದಸದಿಸತಾ"ತಿ ರಞ್ಞೋಭತ್ತಕಾರಸದಿಸತಾ। ತತ್ಥ ಸೂದೋ ರಞ್ಞೋಭತ್ತಂ ಪಚನ್ತೋ ರಸಜಾನನತ್ಥಂ ಥೋಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಜಿವ್ಹಗ್ಗೇ ಠಪೇತ್ವಾ ರಸಂ ವೀಮಂಸತಿ। ಯಥಿಚ್ಛಿತಂ ಪನ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ಅನಿಸ್ಸರೋ। ರಾಜಾ ಏವ ಯಥಿಚ್ಛಿತಂ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ಇಸ್ಸರೋ। ರಾಜಾ ವಿಯ ವೇದನಾ। ಸೂದೋ ವಿಯ ಸೇಸಚೇತಸಿಕ ಧಮ್ಮಾ।

೭೧. ಸಞ್ಞಾವಚನತ್ಥೇ। "ಸಞ್ಜಾನಾತೀ"ತಿ ಸುಟ್ಠು ಜಾನಾತಿ। ಸುಟ್ಠುಜಾನನಞ್ಚ ನಾಮ ನ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವಿಯ ವಿವಿಧಜಾನನಂ ಹೋತಿ। ನ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಯ ಯಥಾಭೂತಜಾನನಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ಖೋ ಭೂತಂ ವಾ ಹೋತು, ಅಭೂತಂ ವಾ। ಯಂ ಯಂ ಥ ಹಿ ವಿಞ್ಞಾಣೇಹಿ ವಿಜಾನಾತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ವಾ ಪಜಾನಾತಿ। ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾ ಅಪ್ಪಮುಸ್ಸಕರಣ ಮೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ "ಪುನಜಾನನತ್ಥಂ ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕರೋತೀ"ತಿ। ತತ್ಥ "ಸಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತ ಕರಣಂ। ಭವನ್ತರಂ ಪತ್ವಾಪಿ ಅಪ್ಪಮುಟ್ಠಭಾವಂ ಸಾಧೇತಿ ಓಪಪಾತಿಕ ಪುಗ್ಗಲಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇಹಿ ಪುರಿಮಂ ಅತ್ತನೋ ಭವಂ ಜಾನನ್ತಿ। ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಕಾಪಿ ಕೇಚಿ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಜಾನನ್ತಿ, ಯೇಜಾತಿಸ್ಸರ ಪುಗ್ಗಲಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತತ್ಥ "ಅಪ್ಪಮುಟ್ಠಭಾವ"ನ್ತಿ ಅನಟ್ಠಭಾವಂ। ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸ ಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಅನಿಚ್ಚೇ ನಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಿಪ್ಪವತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ। "ಬೋಧೇತು"ನ್ತಿ ಬುಜ್ಝಾಪೇತುಂ। "ದಾರುತಚ್ಛಕಸದಿಸಾತಿ ಚ ವುತ್ತಾ"ತಿ ದಾರುತಚ್ಛಕೋ ನಾಮ ಕಟ್ಠವಡ್ಢಕೀ। ಸೋ ಕಟ್ಠಕ್ಖನ್ಧೇಸು ನಿಮಿತ್ತಕಾರೀಹೋತಿ। ಸುತಚ್ಛಿತಥಿನ್ತಿತೇಸು ಕಟ್ಠೇಸು ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕತ್ವಾ ಠಪೇತಿ। ಪಚ್ಛಾತಾನಿ

ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಕಟ್ಠಾನಿ ಕಮ್ಮೇ ಉಪನೇತಿ। “ಹತ್ಥಿ ದಸ್ಸಕ ಅನ್ಧಸದಿಸಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕೋ ಕಿರ ರಾಜಾ ಕೇಳಿಪ್ಪಸುತೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಜಚ್ಚನ್ಧಾನಂತಾನೇ ಏಕಂ ಹತ್ಥಿಂ ಆನೇತ್ವಾಠಪೇನ್ತೋ ಜಚ್ಚನ್ಧೇ ಆಹ ಜಾನಾಥ ಭೋ ತುಮ್ಹೇ ಹತ್ಥಿನ್ತಿ। ತೇ ಹತ್ಥಿಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪರಾಮಸಿತಂ ತಂ ತಂ ಅಙ್ಗಮವಹತ್ಥೀತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಿ। ದಳ್ಹಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತಿ। ಪುನ ರಾಜಾ ತೇ ಪುಚ್ಛಿ ಕೀದಿಸೋ ಭೋ ಹತ್ಥೀತಿ। ತೇ ರಞ್ಞೋ ಹತ್ಥಿಸಣ್ಠಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಾ ವಿವಾದಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಆಚಿಕ್ಖನಮೇವ ರಞ್ಞೋಹತ್ಥಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ತೇ ಹತ್ಥಿದಸ್ಸಕ ಅನ್ಧಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। “ಉಪಟ್ಠಿತವಿಸಯಗ್ಗಹಣೇ”ತಿ ರತ್ತಿಯಂ ಅನ್ಧಕಾರೇ ರಜ್ಜುಕ್ಖಣ್ಡಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಸಪ್ಪಸಣ್ಠಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ಸೋ ಉಪಟ್ಠಿತಂ ಸಣ್ಠಾನಮತ್ತಂ ಸಪ್ಪೋತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏವಂ ಉಪಟ್ಠಿತವಿಸಯಗ್ಗಹಣಂ ಹೋತಿ। ಮಿಗಪೋತಕಾನಞ್ಚ ಅರಞ್ಞೇಖೇತ್ತಮಜ್ಝೇಪುರಿಸಸಣ್ಠಾನಂ ತಿಣ ರೂಪಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಪುರಿಸಸಣ್ಠಾ ನಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತೇ ಉಪಟ್ಠಿತಂ ಸಣ್ಠಾನಮತ್ತಂ ಪುರಿಸೋತಿ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಸೋ ಅಮ್ಹೇ ಪಹರೇಯ್ಯಾತಿ ಪಲಾಯನ್ತಿ। ವುತ್ತಾ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ।

೬೨. ಚೇತನಾವಚನತ್ಥೇ। ಚೇತೇತೀತಿ ಚೇತನಾ। ಚೇತನಞ್ಚೇತ್ಥ ಅಭಿಸನ್ಧಾನಂ ವಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಕಪ್ಪನಂ ವಾ ಆಯೂಹನಂ ವಾತಿ ಏವಂ ತಿಧಾ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮೇ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ “ಅಭಿಸನ್ದಹತೀ”ತಿ ಅಭಿಮುಖಂ ಸನ್ದಹತಿ, ಸಂಯೋಗಂ ಕರೋತಿ। ತೇನಾಹ “ಪುನಪ್ಪುನಂ ಘಟೇತೀ”ತಿ। “ಘಟೇತೀ”ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧತಿ। “ಪಕಪ್ಪೇತಿ ವಾತೇ”ತಿ ಅಥವಾ ತೇ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮೇ ಪಕಾರತೋ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಸಜ್ಜೇತಿ। ತೇನಾಹ “ಸಂವಿದಹತೀ”ತಿ। “ಸಂವಿದಹತೀ”ತಿ ತ್ವಂ ಫುಸನಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋಹಿ, ತ್ವಂ ವೇದಯಿತ ಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋಹಿ, ತ್ವಂ ಸಞ್ಜಾನನಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋಹೀತಿಆದಿನಾ ವದಮಾನಾ ವಿಯ ಸಂವಿದಹತಿ। “ಆಯೂಹತಿವಾತೇ”ತಿ ಅಥವಾ ತೇಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮೇ ಭುಸೋ ಬ್ಯೂಹಯತಿ, ರಾಸಿಂ ಕರೋತಿ। ತೇನಾಹ “ಆರಮ್ಮಣೇ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತೀ”ತಿ। “ಸಮೋಸರನ್ತೇ”ತಿ ಏಕತೋ ಓಸರನ್ತೇ। ಸಙ್ಗಮನ್ತೇ। “ಸಾ”ತಿ ಚೇತನಾ। “ತಾಯಾ”ತಿ ಚೇತನಾಯ। “ತಸ್ಮಿಂ”ತಿ ರೂಪಾದಿಕೇವಾ ಆರಮ್ಮಣೇ। ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞ ಕಿಚ್ಚೇವಾ। ಪವತ್ತಮಾನಾಯ ಸತಿಯಾ। ಜೇಟ್ಠಸಿಸ್ಸೋ ನಾಮ ಬಹೂಸು ಸಿಸ್ಸೇಸು ಜೇಟ್ಠಭೂತೋ ಸಿಸ್ಸೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತೇ ಸೇಸಾ ಸಬ್ಬೇ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಿಯೇವ। ತೇನ ಸೋ ಉಭಯಕಿಚ್ಚ ಸಾಧಕೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಮಹಾವಡ್ಢಕೀಪಿ।

೬೩. ಏಕಗ್ಗತಾವಚನತ್ಥೇ। ಏಕತ್ತಾರಮ್ಮಣಂ ನಾಮ ಏಕಾರಮ್ಮಣಸ್ಸಪಿ ಬಹೂಸು ಸಭಾವೇಸು ಏಕಸಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ। “ತಸ್ಮಿಂ” ಚಿತ್ತಸ್ಮಿಂ। “ನಿವಾತೇ”ತಿ ವಾತರಹಿತೇ ಪದೇಸೇ। “ದೀಪಚ್ಚೀನಂ”ತಿ ದೀಪಜಾಲಾನಂ।

೬೪. ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯವಚನತ್ಥೇ। “ಇಸ್ಸರಭಾವೋ ವುಚ್ಚತಿ” ಭಾವಪ್ಪಧಾನ ನಯೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ”ತಿ ಜೀವನ ಕಿಚ್ಚೇ ಅತ್ತನೋ ವಸಂ ವತ್ತಾಪೇತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನಂ ಜೀವನ್ತಂ ಹುತ್ವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

೬೫. ಮನಸೀಕಾರವಚನತ್ಥೇ। ಸಮಾಸಮಜ್ಝೇ ಸಕಾರಾಗಮೋ। ಕರಧಾತುಯೋಗೇ ಈಕಾರಾಗಮೋ ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಲುತ್ತ ಸತ್ತಮೀ ಪದನ್ತಿ ಕೇಚಿ। ಏವಂ ಸತಿ ಈದೀಘತ್ತಂ ನಸಿಜ್ಝತಿ। “ಅಸುಞ್ಞಂ”ತಿ ಅರಿತ್ತಂ। “ಪಟಿಪಾದೇತೀ”ತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜನಂ ಕಿಚ್ಚಸಾಧನಂ ಕಾರಾಪೇತಿ। ಅತ್ಥತೋ ನಿಯೋಜೇತಿ ನಾಮಾತಿ ಆಹ “ಯೋಜೇತೀ”ತಿ। “ಇದಮೇವ ದ್ವಯಂ”ತಿ ಆವಜ್ಜನ ದ್ವಯಂ। “ತಂ”ತಿ ತಂ ದ್ವಯಂ। ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತಂ ಹುತ್ವಾ ಆರಮ್ಮಣೇ ನಿನ್ನಂ ಕರೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಯೋನಿಸೋ”ತಿ ಉಪಾಯೇನ ಹಿತಸುಖ ಮಗ್ಗೇನ। “ಅಯೋನಿಸೋ”ತಿ ಅನುಪಾಯೇನ ಅಹಿತ ಅಸುಖ ಮಗ್ಗೇನ। “ಸಮುದಾಚಿಣ್ಣನಿನ್ನನಿಯಾಮಿತಾದೀಹೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮುದಾಚಿಣ್ಣಂ ನಾಮ ಆಚಿಣ್ಣ ಕಮ್ಮವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಚರಿತಂ। ನಿನ್ನಂ ನಾಮ ಇದಂ ನಾಮ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ಇದಂ ನಾಮ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಏವ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ನಿನ್ನಂ। ನಿಯಾಮಿತಂ ನಾಮ ಇದಂ ನಾಮ ಕತ್ತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ನಾಮ ನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ, ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕರೋಮಿ, ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ನಕರೋಮೀತಿ ಏವಂ ನಿಯಾಮಿತಂ। “ಅಸತಿ ಕಾರಣ ವಿಸೇಸೇ”ತಿ ಭವಙ್ಗ ಚಿತ್ತಂ ವೀಥಿಚಿತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಸತಿ, ವೀಥಿಚಿತ್ತಾನಿ ಚ ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ಅಕಲ್ಲಾದಿಕೇವಾ ಅಧಿಮತ್ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣನ್ತರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನೇವಾ ಅಸತಿ। “ಸಾಧಾರಣಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಂಸದ್ದೇ ಬಿನ್ದು ಲೋಪೋ, ದೀಘತ್ತಞ್ಚಾತಿ ಆಹ “ಸಮಂ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ ಸಾಧಾರಣಾ”ತಿ।

೭೬. ವಿತಕ್ಕವಚನತ್ಥೇ। “ತಥಾ ತಥಾ ಸಙ್ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ”ತಿ ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದೀನಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದೀನಞ್ಚವಸೇನ ತೇನ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ಸುಟ್ಠು ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ। “ತಂ”ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ। “ತೇ”ತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮೇ। “ಅವಿತಕ್ಕಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ”ತಿ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣ ಚಿತ್ತಞ್ಚ ದುತೀಯಾ ದಿಜ್ಝಾನ ಚಿತ್ತಞ್ಚ। “ಅಪಿಚಾ”ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। “ದುತೀಯಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ಚಾ”ತಿ ದುತೀಯಜ್ಝಾನ ಚಿತ್ತಾದೀನಿ ಚ। “ಉಪಚಾರ ಭಾವನಾ ವಸೇನಾ”ತಿ ಸಮುದಾಚಿಣ್ಣ ವಸಿಭೂತಾಯ ಉಪಚಾರ ಭಾವನಾಯ ವಸೇನ। “ಕಿಂ ವಾ ಏತಾಯಯುತ್ತಿಯಾ”ತಿ ಸವಿತಕ್ಕ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇತಿಆದಿಕಾಯ ಯುತ್ತಿಯಾ ಕಿಂ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಞ್ಚಿ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಆರಮ್ಮಣಂ ಆರೋಹತಿಯೇವ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಅವಿನಾಭಾವವುತ್ತಿಕತ್ತಾ। “ತಂ”ತಿ ಚಿತ್ತಂ। ನಿಯಾಮಕೋ ನಾಮ ನಾವಂ ಇಚ್ಛಿತ ದಿಸಾದೇಸನಿಯೋಜಕೋ। “ಅಕುಸಲಂ ಪತ್ವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕುಸಲಂ ಪತ್ವಾ ಪನ ಕಥಂತಿ। ಕುಸಲಂ ಪತ್ವಾಪಿ ಪತಿರೂಪದೇಸಾವಾಸಾದಿವಸೇನ ಸಮುದಾ ಚಿಣ್ಣ ನಿನ್ನಾದಿವಸೇನ ಚ ಲದ್ಧ ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸದ್ಧಾಸತಿ ಆದಯೋಪಿ ಆರಮ್ಮಣ ರೂಹನೇ ಥಾಮಗತಾ ಏವ। ಅಲದ್ಧ ಪಚ್ಚಯೇ ಪನ ಸತಿ ಅಕುಸಲ ಭಾವೇ ಠತ್ವಾ ಥಾಮಗತಂ ಹೋತಿ। “ಮನಸಿಕಾರ ವೀರಿಯ ಸತೀನಂ”ತಿ ಭಾವನಾ ಬಲಪತ್ತಾ ನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ । ಏವಂ ಪನ ಸತಿ, ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ನತ್ಥೀತಿ। ಅತ್ಥಿ। ಸಙ್ಕಪ್ಪನ ಕಿಚ್ಚ ವಿಸೇಸತ್ತಾ। ತಞ್ಹಿ ಕಿಚ್ಚಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಸಾಧಾರಣಂ, ವಿತಕ್ಕಸ್ಸೇವ ಕಿಚ್ಚನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ವಿತಕ್ಕೋಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಸಾರಮ್ಮಣ ಸಭಾವಾ”ತಿ ಹೇತು ವಿಸೇಸನಮೇತಂ। “ತಥಾ ವುತ್ತೋ”ತಿ ವಿತಕ್ಕೋತಿ ವುತ್ತೋ।

೭೭. ವಿಚಾರವಚನತ್ಥೇ। “ವಿಚರತೀ”ತಿ ಏಕಮೇಕಸ್ಮಿಂ ಏವ ಆರಮ್ಮಣೇ ವಿವಿಧೇನ ಚರತಿ, ಪವತ್ತತಿ। ಸಭಾವಾಕಾರೋ ನಾಮ ನೀಲಪೀತಾದಿಕೋ ಅಗಮ್ಭೀರೋ ಆರಮ್ಮಣ ಸಭಾವೋ ಚ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ನಾನಾ ಪವತ್ತಾಕಾರೋ ಚ। “ಅನುಮಜ್ಜನವಸೇನಾ”ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಮಜ್ಜನವಸೇನ ಸೋಧನವಸೇನ। ವಿತಕ್ಕೋ ಓಳಾರಿಕೋ ಚ ಹೋತೀತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। “ಓಳಾರಿಕೋ”ತಿ ವಿಚಾರತೋ ಓಳಾರಿಕೋ। ಏವಂ ಸೇಸಪದೇಸು। “ಘಣ್ಡಾಭಿಘಾತೋ ವಿಯಾ”ತಿ ಘಣ್ಡಾಭಿಘಾತೇನ ಪಥಮುಪ್ಪನ್ನಸದ್ದೋ ವಿಯಾತಿ ವದನ್ತಿ। ತಥಾಹಿ ವಿಚಾರೋ ಘಣ್ಡಸ್ಸ ಅನುರವೋ ವಿಯ ವುತ್ತೋತಿ। ದಣ್ಡಕೇನ ಘಣ್ಡಸ್ಸ ಅಭಿಘಾತ ಕಿರಿಯಾ ವಾ ಘಣ್ಡಾಭಿಘಾತೋ। ತಥಾಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ಚೇತಸೋ ಪಥಮಾಭಿ ನಿಪಾತೋ ವಿತಕ್ಕೋತಿ ಚ, ಆಹನನ ಪರಿಯಾಹನನ ರಸೋತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। “ಘಣ್ಡಾನುರವೋ ವಿಯಾ”ತಿ ಘಣ್ಡಸ್ಸ ಅನುರವಸದ್ದೋ ವಿಯ।

೭೮. ಅಧಿಮೋಕ್ಖವಚನತ್ಥೇ। “ಸಂಸಪ್ಪನಂ”ತಿ ಅನವತ್ಥಾನಂ। “ಪಕ್ಖತೋ ಮುಚ್ಚನವಸೇನಾ”ತಿ ಏವಂ ನು ಖೋತಿ ಏಕೋ ಪಕ್ಖೋ, ನೋನು ಖೋತಿ ದುತೀಯೋ ಪಕ್ಖೋ। ತಾದಿಸಮ್ಹಾ ಪಕ್ಖತೋ ಮುಚ್ಚನವಸೇನ।

೭೯. ವೀರಿಯವಚನತ್ಥೇ। “ವೀರಸ್ಸಾ”ತಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಸ್ಸ। ಸೋ ಚ ಕಾಯವಚೀಮನೋ ಕಮ್ಮೇಸು ಪಚ್ಚು ಪಟ್ಠಿತೇಸು ಸೀತುಣ್ಹಾದಿ ದುಕ್ಖ ಭಯತೋ ಅಲೀನ ವುತ್ತಿವಸೇನ ಪವತ್ತೋತಿ ಆಹ “ಕಮ್ಮಸೂರಸ್ಸಾ”ತಿ। ಏತೇನ ಅನೋತ್ತಪ್ಪಿಂ ನಿವತ್ತೇತಿ। ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀಹಿ ಪಾಪಸೂರೋ, ಅಯಂ ಕಮ್ಮ ಸೂರೋತಿ। “ಮಹನ್ತಂ ಪಿಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ ಕುಸೀತಸ್ಸ ಮಹನ್ತನ್ತಿ ಮಞ್ಞಿತಂ ಕಮ್ಮಂ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸು। “ಅಪ್ಪಕತೋ ಗಣ್ಹಾತೀ”ತಿ ಅಪ್ಪಕಭಾವೇನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಪ್ಪಕಮೇವಿದನ್ತಿ ಮಞ್ಞತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಅತ್ತ ಕಿಲಮಥಂ”ತಿ ಕಾಯಚಿತ್ತಕ್ಖೇದಂ। “ತಂ”ತಿ ವೀರಿಯಂ। “ತಥಾಪವತ್ತಿಯಾ”ತಿ ಕಮ್ಮಸೂರಭಾವೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ। “ಹೇತುಚೇ ವಾ”ತಿ ಏತೇನ ಭಾವಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವದತಿ। “ಕಾಯಚಿತ್ತ ಕಿರಿಯಾಭೂತಂ”ತಿ ಏತೇನ ಕಮ್ಮಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ। “ವಿಧಿನಾ”ತಿ ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಯಾ ಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರ ವಿಧಾನೇನ। ತಮೇವ ವಿಧಾನಂ ಕಮ್ಮೇಸು ನೇತಬ್ಬತ್ತಾ ನಯೋತಿ ಚ, ಉಪೇತಬ್ಬತ್ತಾ ಉಪಾಯೋತಿ ಚ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ “ನಯೇನ ಉಪಾಯೇನಾ”ತಿ। ತಮೇವ ವಿಧಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ “ವೀರಿಯವತೋ”ತಿಆದಿನಾ। “ಈರನ್ತೀ”ತಿ ಏರಯನ್ತಿ। “ಕಿಚ್ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ”ತಿ ಆರಮ್ಮಣ ವಿಜಾನನ ಫುಸನಾದಿ ಕಿಚ್ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಅತ್ಥಾಯ। ಬ್ಯಾವಟಾನಿ ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಿ ಯೇಸನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ಬ್ಯಾವಟಾನೀ”ತಿ ಉಸ್ಸಾಹಿತಾನಿ। “ಥೂಣೂಪತ್ಥಮ್ಭನ ಸದಿಸಂ”ತಿ ಜಿಣ್ಣಸ್ಸ ಗೇಹಸ್ಸ ಅಪತನತ್ಥಾಯ ಸಾರತ್ಥಮ್ಭೇನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಸದಿಸಂ। ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕತ್ಥಮ್ಭಸದಿಸನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। “ಸಬ್ಬ ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಮೂಲಂ”ತಿ ಸಬ್ಬಾಸಂ ಲೋಕಿಯ ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಲೋಕುತ್ತರ ಸಮ್ಪತ್ತೀ ನಞ್ಚ ಮೂಲಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಪಾರಮಿ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಪತಿಟ್ಠಾನತ್ತಾ। ಸತಿಹಿ

ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬಾ ಲೋಕಿಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಸಿಜ್ಝತಿ। ಸತಿ ಚ ಪಾರಮಿ ಪುಞ್ಞ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬಾಲೋಕುತ್ತರ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಸಿಜ್ಝತೀತಿ। ಏತೇನ ಹೀನ ವೀರಿಯೋ ನಾಮ ಸಬ್ಬ ಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಪರಿಬಾಹಿಯೋತಿ ದೀಪೇತಿ।

೮೦. ಪೀತಿವಚನತ್ಥೇ। "ಪಿನಯತೀ"ತಿ ಪಿನೇತಿ, ಪಿನಂ ಕರೋತೀತಿ ಆಹ "ತಪ್ಪೇತೀ"ತಿ। ತೋಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತುಟ್ಠಂ"ತಿ ತುಸಿತಂ, ಪಹಟ್ಠಂ। "ಸುಹಿತಂ"ತಿ ಸುಧಾತಂ, ಸುಪುಣ್ಣಂ, ವಡ್ಢಿತಂ। ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಧಾತೂನಂ "ವಡ್ಢೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಪಿನನ್ತೀ"ತಿ ತಪ್ಪನ್ತಿ, ಜೋತನ್ತಿ, ವಿರೋಚನ್ತಿ, ದಿವಾ ತಪ್ಪತಿಆದಿಚ್ಚೋತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಖುದ್ದಿಕಾ ಪೀತಿ ನಾಮ ಲೋಮಹಂಸ ನ ಮತ್ತಕಾರಿಕಾ ಪೀತಿ। ಖಣಿಕಾ ಪೀತಿ ನಾಮ ಖಣೇ ಖಣೇ ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಸದಿಸಾ ಪೀತಿ। ಓಕ್ಕನ್ತಿಕಾ ಪೀತಿ ನಾಮ ಸರೀರಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾಭಿಜ್ಜನ್ತೀ ಪೀತಿ। ಉಬ್ಬೇಗಾಪೀತಿ ನಾಮ ಕಾಯಂ ಉದಗ್ಗಂ ಕತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಉಲ್ಲಙ್ಘಾಪೇನ್ತೀ ಪೀತಿ। ಫರಣಾ ಪೀತಿ ನಾಮ ಕಪ್ಪಾಸವತ್ತಿಯಂ ಫರಣಕತೇಲಂ ವಿಯ ಸಕಲಕಾಯಂ ಫರಣವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಪೀತಿ।

೮೧. ಛನ್ದವಚನತ್ಥೇ। "ಅಭಿಸನ್ಧೀ"ತಿ ಅಭಿಲಾಸೋ, ಅಭಿಕಙ್ಖನಂ। "ಕತ್ತುಸದ್ದೋ"ತಿ ಕರಧಾತು ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। "ಸಬ್ಬಕಿರಿಯಾ ಪದಾನೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ತುಮಿಚ್ಛತ್ಥ ಕಿರಿಯಾ ಪದಾನಿ। "ಅತ್ಥಿಕೋ"ತಿ ಅಸಿದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಸಾಧೇತುಂ ಇಚ್ಛಿತೋ ಅತ್ಥೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥಿಕೋ। ಇಚ್ಛನ್ತೋತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। "ಆರಾಧೇತುಕಾಮತಾ ವಸೇನಾ"ತಿ ಸಾಧೇತು ಕಾಮತಾವಸೇನ, ಸಮ್ಪಾದೇತು ಕಾಮತಾ ವಸೇನ। ಉಸುಂ ಸರಂ ಅ ಸನ್ತಿ ಖಿಪನ್ತೀತಿ ಇಸ್ಸಾಸಾ। ಇಕಾರಸ್ಸ ಉಕಾರೋ। ಧನುಗ್ಗಹಾ। "ಯಸೇನ ವಾ"ತಿ ಪರಿವಾರೇನ ವಾ, ಕಿತ್ತಿ ಸದ್ದೇನ ವಾ। "ಸರೇ"ತಿ ಕಣ್ಡೇ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ ನಾನಾವಾದ ಸೋಧನತ್ಥಂ ಅಯಞ್ಹಿತಿಆದಿವುತ್ತಂ। "ಯದಗ್ಗೇನಾ"ತಿ ಯೇನ ಕಾರಣ ಕೋಟ್ಠಾಸೇನ। ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬ ಯುತ್ತಕೇನಾ"ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬ ಯೋಗ್ಗೇನ। "ತೇನ ಅತ್ಥಿಕೋ ಯೇವಾ"ತಿ ಪದುದ್ಧಾರೋ। "ಸೋ ನ ಯುಜ್ಜತೀ"ತಿ ಸೋ ಅತ್ಥೋ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। "ಖಿಪಿತ ಉಸೂನಂ"ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಖಿಪಿತ ಉಸೂನಂ। "ಅತ್ಥತೋ ಪನಾ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯತ್ಥತೋ ಪನ। "ಹತ್ಥಪ್ಪಸಾರಣಂ ವಿಯಾ"ತಿ ಲೋಕೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಇಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಜನಸ್ಸ ಹತ್ಥಪ್ಪಸಾರಣಂ ವಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಧಾಮಪತ್ತೋ"ತಿ ಅಧಿಪತಿ ಭಾವ ಪತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "ತಥಾಹೇಸಾ"ತಿಆದಿಂ। "ತಣ್ಹಾಯ ಹತ್ಥೇ ಠಿತಾ"ತಿ ಉಪಚಾರ ವಚನಮೇತಂ। ತಣ್ಹಾಯ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿಯೇವ, ನೋ ನಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಮೇತಂ ಛನ್ದೋಯೇವ ತಣ್ಹಾಯ ಬಲವತರೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಬಲವತರೋತಿ। ಆದೀನವಾನಿಸಂಸ ದಸ್ಸನಞ್ಞಾಣೇನ ಯುತ್ತತ್ತಾತಿ।

೮೨. "ಪಕಿರನ್ತೀ"ತಿ ಪತ್ಥರನ್ತಿ। "ಸಮಾನಾ"ತಿ ಸಾವಜ್ಜೇಹಿ ಯುತ್ತಾ ಸಾವಜ್ಜಾ, ಅನವಜ್ಜೇಹಿ ಯುತ್ತಾ ಅನವಜ್ಜಾತಿ ಏವಂ ಸದಿಸಾ, ಸಾಧಾರಣಾ।

ಅಞ್ಞಸಮಾನರಾಸಿಮ್ಹಿಅನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮೩. ಅಕುಸಲರಾಸಿಮ್ಹಿ। "ಮುಯ್ಹತೀ"ತಿ ಞಾತಬ್ಬಸ್ಸಞೇಯ್ಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞಾಣ ವಸೇನ ಸಮ್ಮುಯ್ಹತಿ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ಧಭಾವೋ ಹೋತಿ। ಚತುರಙ್ಗತಮೋ ನಾಮ 'ಕಾಳಪಕ್ಖ ಚಾತುದ್ದಸಿ ದಿವಸೋ, ಅಡ್ಢರತ್ತಿ ಸಮಯೋ, ತಿಬ್ಬವನಸಣ್ಡೋ, ಬಹಲಮೇಘಚ್ಛನ್ನೋ,ತಿ ಅಯಂ ಚತುರಙ್ಗತಮೋ। ಸೋ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಅನ್ಧಭಾವಂ ಕರೋತಿ। ಏವಂ ತಸ್ಸ ತಮಸ್ಸ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಅನ್ಧಭಾವಕರಣಂ ವಿಯ। ಞಾಣಗತಿಕೋ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ಅಟ್ಠಕಥಾ ನಯೇನ। ತಮೇವ ಅಟ್ಠಕಥಾ ನಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ತಥಾ ಹೇಸಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಭಿಧಮ್ಮಟೀಕಾಯಂ ಪನ ಮಿಚ್ಛಾ ಞಾಣನ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾ ವಿತಕ್ಕೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸೋ ಹಿ ಮಿಚ್ಛಾ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಹುತ್ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರ ಚಿನ್ತಾ ಪವತ್ತಿ ವಸೇನ ಞಾಣಗತಿಕೋ ಹೋತಿ। ಮೋಹೋ ಪನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ಧೀ ಭೂತೋ , ನಾನಾಚಿನ್ತನ ಕಿಚ್ಚ ರಹಿತೋ, ಕಥಂ ಞಾಣಗತಿಕೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಪಾಪ ಕಿರಿಯಾಸೂ"ತಿ ದುಚ್ಚರಿತ ಕಮ್ಮೇಸು। "ಉಪಾಯ ಚಿನ್ತಾವಸೇನಾ"ತಿ ಕತಕಮ್ಮಸ್ಸ ಸಿದ್ಧತ್ಥಾಯ ಸತ್ಥಾವುಧಾದಿವಿಧಾನೇಸು ನಾನಾಉಪಾಯ ಚಿನ್ತಾವಸೇನ। ಅಪ್ಪಟಿ ಪಜ್ಜನಂ ಅಪ್ಪಟಿ ಪತ್ತಿ। ಞಾಣ ಗತಿಂ ಅಗಮನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "ಅಞ್ಞಾಣಮೇವ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ। "ಞಾಣಗತಿಕಾ"ತಿ ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಮಾನಪ್ಪವತ್ತಿಕಾ। ಲೋಭೋ

ಞಾಣ ಗತಿಕೋ ಮಾಯಾಸಾಠೇಯ್ಯ ಕಮ್ಮೇಸು ವಿಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಕತ್ತಾ। ವಿಚಾರೋ ಞಾಣ ಗತಿಕೋ। ತಥಾಹಿ ಸೋ ಝಾನಙ್ಗೇಸು ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಞಾಣ ಗತಿ ಕತಾ ವಿಚಿತ್ತತ್ಥವಾಚಕೇನ ಚಿತ್ತಸದ್ದೇನ ಸಿದ್ಧೋ। ತೇ ಚ ಧಮ್ಮಾ ಸಬ್ಬ ಸತ್ತೇಸು ಞಾಣ ಗತಿಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಞಾಣೂಪನಿಸ್ಸಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಏವ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ತೇಹೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇ ಸಾಧೇನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಪಕತಿಯಾ ವಿಞ್ಞುಜಾತಿಕಾ ನಾಮ ತಿಹೇತುಕಪ್ಪಟಿ ಸನ್ಧಿಕಾ। ಅಞ್ಞಪ್ಪಟಿ ಸನ್ಧಿಕಾಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತ ಭೂಮಿಯಂ ಠಿತಾ ವಾ ಪಞ್ಞಾಪಸುತ ಭವತೋ ಆಗತಾ ವಾ। ಸುತಪರಿಯತ್ತಿ ಸಮ್ಪನ್ನಾ ನಾಮ ದ್ವಿಹೇತುಕಪ್ಪಟಿ ಸನ್ಧಿಕಾಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಬಹುಸ್ಸುತ ಸಮ್ಪನ್ನಾ ಚ ಪರಿಯತ್ತಿ ಕಮ್ಮ ಸಮ್ಪನ್ನಾ ಚ।

೮೪. ಅಹಿರಿಕವಚನತ್ಥೇ। “ನ ಹಿರೀಯತೀ”ತಿ ನಾಮ ಧಾತು ಪದಮೇತಂ। ಹರಾಯತಿ ಲಜ್ಜತೀತಿ ಹಿರೀ। ಹರೇ ಲಜ್ಜಾಯಂತಿ ಧಾತು। ನ ಹಿರೀ ಅಹಿರೀತಿ ವಚನತ್ಥೋ। “ರುಚಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ”ತಿ ಗಾಮಸೂ ಕರಸ್ಸ ಗೂಥರಾಸಿ ದಸ್ಸನೇ ವಿಯ ಚಿತ್ತರೋಚನ ಚಿತ್ತ ಖಮನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ। ಅತ್ತಾನಂ ಪಾಪಕಮ್ಮ ಲಿಮ್ಪತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಲೀನತಾ ಅಜಿಗುಚ್ಛನಂ ನಾಮ। ಅತ್ತಾನಂ ಅಸಪ್ಪುರಿಸ ಭಾವಪತ್ತಿತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಲೀನತಾ ಅಲಜ್ಜಾ ನಾಮ।

೮೫. ಅನೋತ್ತಪ್ಪವಚನತ್ಥೇ। “ನ ಭಾಯತೀ”ತಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಭಯತೋ ನ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। “ನ ಉತ್ರಸತೀ”ತಿ ಪಾಪಕಮ್ಮ ಹೇತು ನ ಕಮ್ಪತಿ। “ತಾಸೂ”ತಿ ಪಾಪಕಿರಿಯಾಸು। “ಅಸಾರಜ್ಜಮಾನಂ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಸೂರಂ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ। ಅಸಾರಜ್ಜಂ ನಾಮ ಸೂರಭಾವೋ। ಅನುತ್ತಾಸೋ ನಾಮ ಪಾಪಕಮ್ಮ ಹೇತು ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಕಮ್ಪನಂ। ಗಾಥಾಯಂ। ಅಜಿಗುಚ್ಛನಸೀಲೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಜೇಗುಚ್ಛೀ। “ಪಾಪಾ”ತಿ ಪಾಪಕಮ್ಮತೋ। “ಸೂಕರೋ”ತಿ ಗಾಮಸೂಕರೋ। ಸೋ ಗೂಥತೋ ಅಜೇಗುಚ್ಛೀ। ಅಹಿರಿಕೋ ಪಾಪತೋ ಅಜೇಗುಚ್ಛೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಅಭಾಯನಸೀಲೋ ಅಭೀರೂ। “ಸಲಭೋ”ತಿ ಪಟಙ್ಗೋ। “ಪಾವಕಾ”ತಿ ದೀಪಜಾಲಮ್ಹಾ। ಸಲಭೋ ಪಾವಕಮ್ಹಾ ಅಭೀರೂ ವಿಯ ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀ ಪಾಪತೋ ಅಭೀರೂತಿ ಯೋಜನಾ।

೮೬. ಉದ್ಧಚ್ಚವಚನತ್ಥೇ। “ಉದ್ಧರತೀ”ತಿ ಉಕ್ಖಿಪತಿ। ಆರಮ್ಮಣಸ್ಮಿಂ ನ ಸನ್ನಿ ಸೀದತಿ। ವಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ವಟ್ಟೇತ್ವಾ”ತಿ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ। “ವಿಸ್ಸಟ್ಠಗೇಣ್ಡುಕೋ ವಿಯಾ”ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ ಸಾರಗೇಣ್ಡುಕೋ ವಿಯ। “ಧಜಪಟಾಕಾ ವಿಯಾ”ತಿ ವಾತೇರಿತಾ ಧಜಪಟಾಕಾ ವಿಯ।

೮೭. ಲೋಭವಚನತ್ಥೇ। “ಲುಬ್ಭತೀ”ತಿ ಗಿಜ್ಝತಿ, ಅಭಿಕಙ್ಖತಿ। ಅಭಿಸಜ್ಜನಂ ಅಭಿಲಗ್ಗನಂ। ಮಕ್ಕಟಂ ಆಲಿಮ್ಪತಿ ಬನ್ಧತಿ ಏತೇನಾತಿ ಮಕ್ಕಟಾ ಲೇಪೋ। “ತತ್ತ ಕಪಾಲೇ”ತಿ ಅಗ್ಗಿನಾಸನ್ತತ್ತೇ ಘಟ ಕಪಾಲೇ। ತೇಲಸ್ಸ ವತ್ಥಮ್ಹಿ ಅಞ್ಜನಂ ಅಭಿಲಗ್ಗನಂ ತೇಲಞ್ಜನಂ। ರಜ್ಜನಂ ಪಟಿಸಜ್ಜನಂ ರಾಗೋ। ತೇಲಞ್ಜನ ಭೂತೋ ರಾಗೋ ತೇಲಞ್ಜನ ರಾಗೋ। ನ ಕಿಲೇಸರಾಗೋ। ರತ್ತಿ ದಿವಂ ಪವತ್ತನಟ್ಠೇನ ತಣ್ಹಾ ಏವ ನದೀಸೋತಸದಿಸತ್ತಾ ತಣ್ಹಾ ನದೀ। “ಸತ್ತಾನಂ”ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನ ಸತ್ತಾನಂ। “ಸುಕ್ಖಕಟ್ಠಸಾಖಾಪಲಾಸತಿಣಕಸಟಾನೀ”ತಿ ಸುಕ್ಖ ಕಟ್ಠಕಸಟಾನಿ, ಸುಕ್ಖ ಸಾಖಾ ಕಸಟಾನೀತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಕಸಟ ಸದ್ದೇನ ಅಸಾರಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। “ನದೀ ವಿಯಾ”ತಿ ಪಬ್ಬತೇಯ್ಯಾ ನದೀ ವಿಯ।

೮೮. ದಿಟ್ಠಿವಚನತ್ಥೇ। “ದಸ್ಸನಂ”ತಿ ಪರಿಕಪ್ಪನಾ ಸಿದ್ಧೇಸು ಮಿಚ್ಛಾ ಸಭಾವೇಸು ವಿಪರೀತ ದಸ್ಸನಂ। ತೇನಾಹ “ಧಮ್ಮಾನಂ”ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ “ಧಮ್ಮಾನಂ”ತಿ ರೂಪಾರೂಪ ಧಮ್ಮಾನಂ, ಅನಿಚ್ಚತಾದಿ ಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ। “ಯಾಥಾವ ಸಭಾವೇಸೂ”ತಿ ಭೂತಸಭಾವೇಸು। ಭೂತಸಭಾವೋ ಹಿ ಯಥಾ ಧಮ್ಮಂ ಅವತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ಅತ್ಥೇನ ಯಾಥಾವೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅತ್ತಾನಂ ಪಣ್ಡಿತಂ ಮಞ್ಞನ್ತೀತಿ ಪಣ್ಡಿತ ಮಾನಿನೋ। ಪಟಿವೇಧಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮ ಅರಿಯ ಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣಂ। ಪರಮಂ ವಜ್ಜನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ ಲೋಕೇ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಟ್ಠೇನ ತಂ ಸದಿಸಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಜ್ಜಸ್ಸ ಅಭಾವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೮೯. ಮಾನವಚನತ್ಥೇ। “ಮಞ್ಞತೀ”ತಿ ಭೂತಸಭಾವಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಧಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಅಹಮಸ್ಮೀತಿಆದಿನಾ ತೇನ ತೇನ ಅಭೂತಾಕಾರೇನ ಮಞ್ಞತಿ। ತೇನಾಹ “ಅಹಂ ಲೋಕೇ”ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ “ಕಟ್ಠಕಥಿಙ್ಗರೋ ವಿಯಾ”ತಿ ಸುಕ್ಖದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ। ಸೋ

ಪನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತೋ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಅತ್ತಾನಂ ಅಚ್ಚುಗ್ಗತಂ ಮಞ್ಞತೀ”ತಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ಮಾನೇನ ಅಭಿನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। “ಉನ್ನತಿ ಲಕ್ಖಣೋ”ತಿ ಉನ್ನಮನ ಸಭಾವೋ।

೯೦. ದೋಸವಚನತ್ಥೇ । ಚಣ್ಡೇನ ಕಾಯವಚೀ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚಣ್ಡಿಕೋ। ಚಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಭಾವೋ ಚಣ್ಡಿಕ್ಕಂ। “ಪಹತಾಸೀವಿಸೋ ವಿಯಾ”ತಿ ದಣ್ಡೇನ ಪಹತೋ ಆಸೀವಿಸೋ ವಿಯ। “ವಿಸಪ್ಪನಟ್ಠೇನಾ”ತಿ ಸಕಲಕಾಯೇ ವಿವಿಧೇನ ಸಪ್ಪನಟ್ಠೇನ, ಫರಣಟ್ಠೇನ। ಇದಞ್ಚ ತಂ ಸಮುಟ್ಠಾನ ರೂಪಾನಂ ಫರಣ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। “ಅಸನಿಪಾತೋ ವಿಯಾ”ತಿ ಸುಕ್ಖಾ ಸನಿಪತನಂ ವಿಯ। “ದಾವಗ್ಗಿವಿಯಾ”ತಿ ಅರಞ್ಞಗ್ಗಿ ವಿಯ। “ಸಪತ್ತೋ ವಿಯಾ”ತಿ ದುಟ್ಠವೇರೀ ವಿಯ। “ವಿಸಸಂಸಟ್ಠಪೂತಿಮುತ್ತಂ ವಿಯಾ”ತಿ ಯಥಾ ಮುತ್ತಂ ನಾಮ ಪಕತಿಯಾ ಏವ ದುಗ್ಗನ್ಧತ್ತಾ ಪಟಿಕುಲತ್ತಾ ದೂರೇ ಛಟ್ಟನೀಯನ್ತಿ ಅಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಪುನ ಪೂತಿಭಾವೇ ಸತಿ, ದೂರತರೇ ಛಟ್ಟೇತಬ್ಬಂ। ವಿಸಸಂಸಟ್ಠೇಪನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವನತ್ಥಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ಅಹಿತರಾಸಿ ಹೋತಿ। ಏವಂ ದೋಸೋಪಿ ತಂ ಸಮಙ್ಗೀನೋ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಪರೇಸಂ ಅಮನಾಪಿಯತಂ ಆಪಾದೇತಿ। ಅತ್ತಹಿತ ಪರಹಿತ ವಿನಾಸಞ್ಚ ಕಾರೇತಿ, ಪರಮ್ಮರಣಾ ಅಪಾಯಞ್ಚ ಪಾಪೇತೀತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಹಿತರಾಸಿ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ವಿಸಸಂಸಟ್ಠಪೂತಿ ಮುತ್ತಂ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ”ತಿ।

೯೧. ಇಸ್ಸಾವಚನತ್ಥೇ। ದುವಿಧಾ ಇಸ್ಸಾಲದ್ಧಸಮ್ಪತ್ತಿ ವಿಸಯಾ ಚಲಭಿತಬ್ಬ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ವಿಸಯಾ ಚ। ತತ್ಥ ಲದ್ಧ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ವಿಸಯಂ ತಾವದಸ್ಸೇತಿ “ಪರೇಸಂ ಪಕತಿಯಾ”ತಿಆದಿನಾ। ಲದ್ಧ ಸಮ್ಪತ್ತಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅತೀತ ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಇಸ್ಸಾಪಕತಿಕಾಹಿ ಕೇಚಿ ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಪುಬ್ಬೇ ಏವಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಕೋ ಅಹೋಸೀತಿ ವಾ, ಅಹಂ ಪುಬ್ಬೇ ಏವಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಕೋ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ವಾ ಸುತ್ವಾ ನಸಹನ್ತಿಯೇವ। ತಂ ವಚನಂ ಸೋತುಂಪಿ ನ ಇಚ್ಛನ್ತೀತಿ। ಅಸುಕೋತಿಆದಿನಾ ಲಭಿತಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿ ವಿಸಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

೯೨. ಮಚ್ಛರಿಯವಚನತ್ಥೇ। “ಮಮ ಏವಾ”ತಿ ಮಮಪಕ್ಖೇ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಗುಣಜಾತಂ”ವಾತಿ ಅತ್ತನಿವಿಜ್ಜಮಾನಂ ಸಿಪ್ಪವಿಜ್ಜಾದಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಗುಣಜಾತಂ ವಾ। “ವತ್ಥು ವಾ”ತಿ ಧನಧಞ್ಞಾದಿವತ್ಥು ವಾ। “ಅವಿಪ್ಫಾರಿಕತಾವಸೇನಾ”ತಿ ಅಞ್ಞೇನ ತಂ ಸಿಪ್ಪವಿಜ್ಜಾದಿಕಂ ವಾ ಧನಧಞ್ಞಾದಿಕಂ ವಾ ಮಯ್ಹಂ ದೇಹೀತಿ ವುತ್ತೇ ಪರಹಿತತ್ಥಾಯ ದಾತಬ್ಬ ಯುತ್ತಕಂ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತೇಸತಿ, ಪರಹಿತಪ್ಫರಣಾವಸೇನ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ವಿಪ್ಫಾರಿಕಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ದೇಹೀತಿ ವಚನಮ್ಪಿ ಸೋತುಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ ಪರಹಿತತ್ಥಾಯ ಅವಿಪ್ಫಾರಿಕ ಚಿತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಅವಿಪ್ಫಾರಿಕತಾವಸೇನ ಚರತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಮಚ್ಛರಞ್ಚ ಕಾರಸ್ಸ ಛ ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। ತಥಾ ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ। ಪುಗ್ಗಲೋ ಪನ ಮಚ್ಛರೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ತಂ”ತಿ ಲದ್ಧಸಮ್ಪತ್ತಿಂ। “ಪರೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ದಿಸ್ವಾ”ತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಸಾಧಾರಣನ್ತಿ ಚ ದ್ವಿಸನ್ತಕಂ ವಾತಿ ಸನ್ತಕಂ ವಾ ಭವಿಸ್ಸಮಾನಂ, ಪರೇಹಿ ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಯಮಾನಂ। “ನಿಗ್ಗುಹನಲಕ್ಖಣಂ”ತಿ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತೀಹಿಸಙ್ಗೋಪನ ಸಭಾವಂ। ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ ಇಸ್ಸಾಯ ಅವಿಸಯೋ। ಲಭಿತಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿ ಪನ ಉಭಯ ಸಾಧಾರಣಂ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಉಭಿನ್ನಂ ವಿಸೇಸೋ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಏತ್ಥ ಚಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಯಸ್ಸ ಲಾಭಂ ನ ಇಚ್ಛತೀ”ತಿ ಅತ್ತನಾ ಲಭತು ವಾ ಮಾವಾ, ಕೇವಲಂ ಪರ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅಸಹನ್ತೋ ಯಸ್ಸ ಪರಸ್ಸ ಲಾಭಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ। “ಚಿತ್ತ ವಿಘಾತೋ”ತಿ ಚಿತ್ತ ವಿಹಞ್ಞನಂ। “ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧುಂ ಇಚ್ಛತೀ”ತಿ ಪರೋ ಸಮ್ಪಜ್ಜತು ವಾ ಮಾವಾ, ಯತ್ಥ ಪರಲಾಭೇಸತಿ, ಅತ್ತನಾ ನ ಲಭಿಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥ ಅತ್ತನಾವ ಲದ್ಧುಂ ಇಚ್ಛತಿ। ಯತ್ಥ ಅತ್ತನಾ ಚ ಲಭತಿ, ಪರೋ ಚ ಲಭತಿ, ತತ್ಥ ವಿಘಾತೋ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಅಲಬ್ಭಮಾನಕಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ”ತಿ ಅತ್ತನಾ ಅಲಭಿಸ್ಸಮಾನಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ।

೯೩. ಕುಕ್ಕುಚ್ಚವಚನತ್ಥೇ। “ಕಿರಿಯಾ ಕತಂ”ತಿ ಕತ ಸದ್ದಸ್ಸಭಾವ ಸಾಧನಮಾಹ। ಏವಂ ವಚನತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಭಿಧೇಯ್ಯತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಅತ್ಥತೋ ಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಅನುಸೋಚನ ವಸೇನಾ”ತಿ ಪಚ್ಛಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪವಸೇನ। ಸೋ ಕುಕತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಕುಸಲ ಧಮ್ಮೇಸೂ”ತಿ ಪುಞ್ಞ ಕಿರಿಯವತ್ಥು ಧಮ್ಮೇಸು ಚಿತ್ತ ಪರಿಯಾದಾನಾಯ ಏವ ಸಂವತ್ತತಿ। ಕುಕ್ಕುಚ್ಚ ಸಮಙ್ಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಚಿತ್ತ ಸುಖಂ ನ ಲಭತಿ। ಬಹುಜನ ಮಜ್ಝೇ ವಸಿತ್ವಾ ನಾನಾಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ನಾನಾ ತಿರಚ್ಛಾನ ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಚಿತ್ತ ಸುಖಂ ಲಭತಿ। ತದಾ ತಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮ ಕರಣತ್ಥಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದೀಯತಿ, ಪರಿಕ್ಖಿಯ್ಯತಿ। ಚಿತ್ತವಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಚರತಿ। ಏವಂ ಚಿತ್ತ ಪರಿಯಾದಾನಾಯ ಏವ ಸಂವತ್ತತಿ। “ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ”ತಿ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ।

“ಕತಾ ಕತಸ್ಸ ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜಸ್ಸಾ”ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಸ್ಸ ಸಾವಜ್ಜಕಮ್ಮಸ್ಸ, ಅಕತಸ್ಸ ಅನವಜ್ಜ ಕಮ್ಮಸ್ಸ। ಕಮ್ಮತ್ಥೇಸಾಮಿವಚನಂ। “ಅಭಿಮುಖಗಮನಂ”ತಿ ಆರಮ್ಮಣ ಕರಣವಸೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಿಮುಖಪ್ಪವತ್ತನಂ। ಏತೇನ ಪಟಿಮುಖಂ ಸರಣಂ ಚಿನ್ತನಂ ಪಟಿಸಾರೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। “ಅಕತಂ ನ ಕರೋತೀ”ತಿ ಅಕತಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏವಂ ಕತಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ಏತ್ಥಪಿ। “ವಿರೂಪೋ”ತಿ ವೀಭಚ್ಛೋ ಅಸೋಭಣೋ। “ಕುಚ್ಛಿತೋ”ತಿ ಗರಹಿತಬ್ಬೋ। ನನು ಪುಬ್ಬೇ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಕುಚ್ಛಿತೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಕುಚ್ಛಿತೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಉಭಯಮೇತಂ ನ ಸಮೇತೀತಿ। ನೋ ನ ಸಮೇತಿ, ಅಞ್ಞಥಾನು ಪಪತ್ತಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಏತ್ಥ ಚಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಯೇನ ಚ ಕಾರಣೇನಾ”ತಿ ಕತಾಕತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ನಿರತ್ಥಕ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿ ಕಾರಣೇನ। ಸೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋವ ಕುಕತಪದೇ ಗಹೇತುಂ ಯುತ್ತೋ, ನವಿಭಾವನಿಯಂ ವಿಯ ಕತಾಕತ ದುಚ್ಚರಿತ ಸುಚರಿತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನನು ವಿಭಾವನಿಯಮ್ಪಿ ಸೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋವ ಉಪಚಾರ ನಯೇನ ಗಹಿತೋತಿ ಚೇ। ಯುತ್ತಿ ವಸೇನ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಗಮೇನ ಚ ಮುಖ್ಯತೋ ಸಿದ್ಧೇ ಸತಿ, ಕಿಂ ಉಪಚಾರ ನಯೇನ। ತೇನಾಹ “ವಿಭಾವನಿಯಂ ಪನಾ”ತಿಆದಿಂ। ಕುಕತಸ್ಸಭಾವೋ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ, ಅಕಾರಸ್ಸ ಉಕಾರಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅಯಂ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೋ। ಇದಾನಿ ಸದ್ದಸತ್ಥನಯೇನ ಅಪರಂ ವಚನತ್ಥಞ್ಚ ಅಧಿಪ್ಪಾಯತ್ಥಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಅಪಿ ಚಾ”ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ “ಧಾತುಪಾಠೇಸೂ”ತಿ ಅಕ್ಖರಧಾತುಪ್ಪಕಾಸನೇಸು ನಿರುತ್ತಿ ಪಾಠೇಸು। ಪಠನ್ತಿಯೇವ, ನೋ ನ ಪಠನ್ತಿ। ತೇ ಚ ಅತ್ಥಾ ಚೇತಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಮನೋ ವಿಲೇಖೋತಿ ಏವಂ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತೇಹಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಪರಿಯಾಯೇಹಿ ಸಮೇನ್ತಿಯೇವ। ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಅಪರೋನಯೋ ಇಧ ಅವಸ್ಸಂ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಯೇವಾತಿ ದೀಪೇತಿ। ವಿಪ್ಪಟಿ ಸಾರಿಪುಗ್ಗಲೋ ಚ ತಂ ತಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ವಿಪ್ಪಟಿ ಸಾರಗ್ಗಿನಾ ದಯ್ಹಮಾನ ಚಿತ್ತೋ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದಂ ನಲಭತಿ। ಚಿತ್ತ ಸುಖಂ ನ ವಿನ್ದತಿ। ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮೇನಾತಿ ತಂ ಪಹಾಯ ಯತ್ಥ ಚಿತ್ತ ಸುಖಂ ವಿನ್ದತಿ, ತತ್ಥ ವಿಚರತಿ। ಏವಂ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮತೋ ಸಙ್ಕೋಚನಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। ಕಿಲೇಸಸಲ್ಲಿಖನಂ ನಾಮ ಸನ್ತುಟ್ಠಿ ಸಲ್ಲೇಖಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಾದಿವಸೇನ ತಂ ತಂ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। “ಅನುತ್ಥುನನಾಕಾರೇನಾ”ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಿಲಪನಾಕಾರೇನ। ಸಙ್ಕೋಚತೀತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಭಯಂ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಕುಸಲಕಮ್ಮ ಸಮಾದಾನೇ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ನಮಿತುಮ್ಪಿ ನ ದೇತಿ। ಕುತೋ ಸಮಾದಾತುಂ ವಾ ವಡ್ಢೇತುಂ ವಾ ದಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ತನುಕರಣೇನಾ”ತಿ ದುಬ್ಬಲಕರಣೇನ। ವಿಸೇಸನಟ್ಠೇಕರಣ ವಚನಂ। “ಸೋ”ತಿ ಧಮ್ಮಸಮೂಹೋ। ತಂ ಪನ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ। ಕೇಚಿ ಪನ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ ಸುಚರಿತ ದುಚ್ಚರಿತಾ ರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಅನಾಗತ ಸುಚರಿತ ದುಚ್ಚರಿತಾ ರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ। ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ “ತೇನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ । ಮಹಾನಿದ್ದೇಸಪಾಠೇ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಚೇತಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಮನೋವಿಲೇಖೋತಿ ಪಾಠೋ। “ಕತತ್ತಾ ಚಾ”ತಿ ಅಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಚ। “ಅಕತತ್ತಾ ಚಾ”ತಿ ಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಕತತ್ತಾ ಚ। ಕೇಚಿ ಪನ ಅಯಂ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ನಾಮ ಕದಾಚಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಪುಬ್ಬೇಕತ ಸುಚರಿತಮ್ಪಿ ಅಕತ ದುಚ್ಚರಿತಮ್ಪಿ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಉಮ್ಮತ್ತಕಸದಿಸಞ್ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ “ಏತೇನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸೋ ಪನ ಕೇಸಞ್ಚಿ ವಾದೇ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ನಾಮ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಹೋತಿ, ನ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸೋಚ ಖೋ ದ್ವಿಧಾ ಭಾವೋ। ಅಪಾಯಭಯೇನ ತಜ್ಜೇಯನ್ತಿ ತಾಸೇಯನ್ತೀತಿ ಅಪಾಯಭಯ ತಜ್ಜಿತಾ। “ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ”ತಿ ಸುಚರಿತ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಅಮನಸಿಕರೋನ್ತಾನಞ್ಚ ನ ಹೋತಿ। ಕಥಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ। ಸುಚರಿತದುಚ್ಚರಿತ ನಾಮೇನ ಅನುಸೋಚನಾಕಾರಸ್ಸ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ “ಅಕತಂ ಮೇ”ತಿಆದಿ। ಯಾಥಾವಮಾನೋ ನಾಮ ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯೋ ಹಮಸ್ಮೀತಿ ಸದಿಸಸ್ಸ ಸದಿಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಹೀನಸ್ಸ ಹೀನೋಹಮಸ್ಮೀತಿಆದಿನಾ ಪವತ್ತೋ ಭೂತಮಾನೋ। ಯಞ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಅಕತ್ವಾ”ತಿ ತಂ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಮ್ಮಂ ಅಕತ್ವಾ। “ಕತ್ವಾ”ತಿ ತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ। ಇದಂ ಪನ ಪುಬ್ಬೇಕತಾ ಕತಕಾಲೇ ಏವ ಅಯಾಥಾವಂ ಹೋತಿ। ಅನುಸೋಚನ ಕಾಲೇಪನ ಯಾಥಾವಮೇವ। “ಹತ್ಥ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಕೋಚನತ್ಥೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ಕುಚ್ಛಿತ ಕಿರಿಯತ್ಥೋ ಏವ ಲಬ್ಭತಿ। ಹತ್ಥಲೋಲತಾಹಿ ಹತ್ಥ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಾದಲೋಲತಾ ಚ ಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ। ತೇನಾಹ “ಅಸಂಯತ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ನಾಮಾ”ತಿ। ಯಂ ಪನ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ। “ತಂ”ತಿ ತಂ ವತ್ಥುಂ। ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತಾ। ನಾಮಧಾತು ಪದಞ್ಹೇತಂ। ಕಪ್ಪತಿ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ ಕಪ್ಪತೀತಿ ಏವಂ ವಿನಯ ಸಂಸಯಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಪ್ಪಕತತಾಯಾ”ತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚೇನ ಅಪಕತತಾಯ ಅಭಿಭೂತತಾಯ। “ಅತ್ತನೋ ಅವಿಸಯೇ”ತಿ

ಆಣಾಚಕ್ಕಠಾನೇ। ಆಣಾಚಕ್ಕ ಸಾಮಿನೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸವಿಸಯತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಸಾವಕ ಭೂತಸ್ಸ ಅವಿಸಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೇ ಪನ ಕರೋನ್ತಿಯೇವ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತಾ ಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಆಪತ್ತಿಂ"ತಿ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿಂ।

೯೪-೯೫. ಥಿನಮಿದ್ಧವಚನತ್ಥೇಸು। "ಚಿತ್ತಂ ಮನ್ದಮನ್ದಂ ಕತ್ವಾ"ತಿ ಚಿನ್ತನ ಕಿಚ್ಚೇ ಅತಿಮನ್ದಂ ಪರಿದುಬ್ಬಲಂ ಕತ್ವಾ। ಚಿತ್ತಂ ಗಿಲಾನಂ ಮಿಲಾತಂ ಕತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತೀ"ತಿ ಅಭಿಭವತಿ। ಆರಮ್ಮಣ ವಿಜಾನನೇ ವಾ ಜವನಕಿಚ್ಚೇ ವಾ ಪರಿಹೀನಥಾಮಬಲಂ ಕರೋತಿ। "ಥಿಯತೀ"ತಿ ಪದಂ ಪಾಳಿವಸೇನ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಆಹ "ಥಿನಂ ಥಿಯನಾ"ತಿಆದಿಂ। "ಅಕಮ್ಮಞ್ಞಭೂತೇ ಕತ್ವಾ"ತಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀಸು ಅಕಮ್ಮಕ್ಖಮೇ ಪರಿದುಬ್ಬಲೇ ಕತ್ವಾ। [ಮುಗ್ಗರೇನ ಪೋಥೇತ್ವಾ ವಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ]। "ತೇ"ತಿ ಚಿತ್ತ ಚೇತಸಿಕೇ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮೇ। "ಓಲೀಯಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ ಅವಲೀನೇ ಅವಸೀದನ್ತೇ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ "ಇರಿಯಾ ಪಥಂ ಪೀ"ತಿಆದಿಂ। ಥಿನಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿಭವತಿ, ವಿಜಾನನ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಗೇಲಞ್ಞತ್ತಾ ಥಿನಸ್ಸ। ಮಿದ್ಧಂ ಚೇತಸಿಕೇ ಅಭಿಭವತಿ, ಫುಸನಾದಿ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಗೇಲಞ್ಞತ್ತಾ ಮಿದ್ಧಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೯೬. ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾವಚನತ್ಥೇ। "ಚಿಕಿಚ್ಛನಂ"ತಿ ರೋಗಾಪನಯ ನತ್ಥೇ ಕಿತಧಾತುವಸೇನ ಸಿದ್ಧಂ ಸಕ್ಕತ ಕಿರಿಯಾ ಪದನ್ತಿ ಆಹ "ಞಾಣಪ್ಪಟಿಕಾರೋತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ। "ಪಟಿಕಾರೋ"ತಿ ಚ ರೋಗಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖ ಕಮ್ಮಂ। "ಏತಾಯಾ"ತಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ। ವಿಚಿನನ್ತಿ ಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನನ್ತೀತಿ ವಿಚಿನೋ। ಧಮ್ಮ ವೀಮಂಸಕಾ। ಕಿಚ್ಛತಿ ಕಿಲಮತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಕಿಚ್ಛಾ। ವಿಚಿನಂ ಕಿಚ್ಛಾತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಸಭಾವಂ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತೀ"ತಿ ಸಕ್ಕತಧಾತುಪದಂ। ತಞ್ಚ ಕಙ್ಖಾಯಂ ವತ್ತತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ ವಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದ್ವಿಧಾ ಏಳಯತಿ ಕಮ್ಪತೀತಿ ದ್ವೇಳಕಂ। ತಥಾ ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ। ದ್ವೇಳಕಸ್ಸ ಭಾವೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಅಟ್ಠಸೂ"ತಿ ಬುದ್ಧೇ ಕಙ್ಖತಿ, ಧಮ್ಮೇ ಕಙ್ಖತಿ, ಸಙ್ಘೇ ಕಙ್ಖತಿ, ಸಿಕ್ಖಾಯ ಕಙ್ಖತಿ, ಪುಬ್ಬನ್ತೇ ಕಙ್ಖತಿ, ಅಪರನ್ತೇ ಕಙ್ಖತಿ, ಪುಬ್ಬನ್ತಾ ಪರನ್ತೇ ಕಙ್ಖತಿ, ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಙ್ಖತೀತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇಸು ಅಟ್ಠಸು ಸದ್ಧೇಯ್ಯ ವತ್ಥೂಸು। ತತ್ಥ "ಬುದ್ಧೇ ಕಙ್ಖತೀ"ತಿ ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇಸು ಬುದ್ಧಗುಣೇಸು ಅಸದ್ದಹನ್ತೋ ಬುದ್ಧೇ ಕಙ್ಖತಿ ನಾಮ। ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇಸು ಧಮ್ಮ ಗುಣೇಸು ಅಸದ್ದಹನ್ತೋ ಧಮ್ಮೇ ಕಙ್ಖತಿ ನಾಮ। ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇಸು ಸಙ್ಘಗುಣೇಸು ಅಸದ್ದಹನ್ತೋ ಸಙ್ಘೇ ಕಙ್ಖತಿ ನಾಮ। ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಸಿಕ್ಖಾನಂ ವಟ್ಟ ದುಕ್ಖತೋ ನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೇಸು ಅಸದ್ದಹನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಕಙ್ಖತಿ ನಾಮ। ಅತ್ತನೋ ಅತೀತ ಭವಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ ನತ್ಥಿಭಾವೇ ಕಙ್ಖನ್ತೋ ಪುಬ್ಬನ್ತೇ ಕಙ್ಖತಿ ನಾಮ। ಅತ್ತನೋ ಪರಮ್ಮರಣಾ ಅನಾಗತ ಭವಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ ನತ್ಥಿಭಾವೇ ಕಙ್ಖನ್ತೋ ಅಪರನ್ತೇ ಕಙ್ಖತಿ ನಾಮ। ತದುಭಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ ನತ್ಥಿ ಭಾವೇ ಕಙ್ಖನ್ತೋ ಪುಬ್ಬನ್ತಾ ಪರನ್ತೇ ಕಙ್ಖತಿ ನಾಮ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮುಪ್ಪಾದೇ ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಭಾವೇ ಚ ಕಙ್ಖನ್ತೋ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಙ್ಖತಿ ನಾಮ। "ವಿಮತಿ ವಸೇನಾ"ತಿ ವೇಮತಿಕಭಾವೇನ। ಪವತ್ತಮಾನಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ। ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಟಿರೂಪಕಾ ನಾಮ ಸಬ್ಬ ಧಮ್ಮೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಬುದ್ಧೀನಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞು ಬುದ್ಧಾನಂ ಏವ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಅಸಬ್ಬಞ್ಞೂನಂ"ತಿಆದಿ।

ಅಕುಸಲರಾಸಿಮ್ಹಿಅನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯೭. ಸದ್ಧಾವಚನತ್ಥೇ। "ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಂ"ತಿ ಅಚಲಿತಂ। "ಸುಟ್ಠೂ"ತಿ ಅನಸ್ಸನ್ತಂ ಅಚಲನ್ತಞ್ಚ ಕತ್ವಾ। "ಧಾರೇತೀ"ತಿ ಏವಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಧಾರೇತಿ। ತಥಾ ಠಪೇತೀತಿ। ಸದ್ದಹನ್ತಿ ವಾ ಸದ್ಧಾ ಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸತ್ತಾ। ಸದ್ಧಾತುಂ ಅರಹನ್ತೀತಿ ಸದ್ಧೇಯ್ಯಾನಿ। ಅಕಾಲುಸ್ಸಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅನಾವಿಲಂ ಚಿತ್ತಂ। ಅಕಾಲುಸ್ಸಂ ಏವ ಅಕಾಲುಸ್ಸಿಯಂ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ಓಕಪ್ಪನಾ"ತಿ ಅಹೋಸಾಧು ಅಹೋಸುಟ್ಠೂತಿ ಅಧಿಮುಚ್ಚನವಸೇನ ಚಿನ್ತನಾ। "ಮಿಚ್ಛಾಧಿಮೋಕ್ಖೋ ಯೇವಾ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಅಧಿಮೋಕ್ಖೋಯೇವ। "ವಿತ್ತೇ ಅಸತೀ"ತಿ ಧನೇ ಅಸತಿ। ಧನಞ್ಹಿ ವಿತ್ತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಂ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ತಂ ವಿನ್ದನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಕತ್ವಾ। "ತೇಸಂ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ।

೯೮. ಸತಿವಚನತ್ಥೇ। “ಸರತೀ”ತಿ ಅನುಸ್ಸರತಿ। “ಕತಾನೀ”ತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಾನಿ। “ಕತ್ತಬ್ಬಾನೀ”ತಿ ಇದಾನಿ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಾನಿ। ಕಲ್ಯಾಣ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮಪಕತಿಯಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ರತಿಟ್ಠಾನಂ ನ ಹೋತಿ। ಪಾಪ ಕಮ್ಮಮೇವ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ರತಿಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಮ್ಮೇ ಏವ ಅಪ್ಪಮಜ್ಜಿತುಂ ವಿಸುಂ ಸತಿನಾಮ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ಪಾಪಕಮ್ಮೇ ಪನ ವಿಸುಂ ಸತಿಯಾ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪಮತ್ತ ರೂಪಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹ “ಇತರಾಪನಾ”ತಿಆದಿಂ। “ಸತಿಯೇವ ನ ಹೋತೀ”ತಿ ವಿಸುಂ ಸತಿ ನಾಮಕೋ ಏಕೋ ಚೇತಸಿಕೋಯೇವ ನ ಹೋತಿ। ಕತಮಾ ಪನ ಸಾ ಹೋತೀತಿ ಆಹ “ಕತಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ ಕತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮಜ್ಜನಂ ನಾಮ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಅನುಮೋದನವಸೇನ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಅನುಸೋಚನವಸೇನ ಅಪ್ಪಮಜ್ಜನಂ। ಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮಜ್ಜನಂ ನಾಮ ನಿಚ್ಚಕಾಲಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ಅಭಿಮುಖತಾ। “ಕತಸ್ಸಾ”ತಿ ವಾ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ತಥಾ ಸೇಸೇಸು ದ್ವೀಸು ಪದೇಸು। ಸಬ್ಬೇಸು ರಾಜಕಮ್ಮೇಸು ನಿಯುತ್ತೋ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಿಕೋ। “ನಿಯುತ್ತೋ”ತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಬ್ಯಾವಟಕಾಯ ಚಿತ್ತೋ। ಸಬ್ಬೇಸು ಠಾನೇಸು ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಾ। ಸಾ ಹಿ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಕ್ಖ ಕಿಚ್ಚಾ ಹೋತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯ ಸಂವರಣ ಧಮ್ಮತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಲೋಭಮೂಲಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತ್ಥಾಯ ಸಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ, ಅನಿಟ್ಠಾ ರಮ್ಮಣೇ ದೋಸಮೂಲ ಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಮಜ್ಝತ್ತಾರಮ್ಮಣೇ ಮೋಹಮೂಲ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ। ಅಪಿ ಚ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗ ಭಾವನಾ ಠಾನೇಸು ಇದಂ ಸುತ್ತ ಪದಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಭಾವನಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಲೀನಟ್ಠಾನೇಪಿ ಸಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ ಲೀನಪಕ್ಖತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನೀವಾರಣತ್ಥಾಯಾತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ।

೯೯-೧೦೦. ಹಿರಿಓತ್ತಪ್ಪವಚನತ್ಥೇಸು। “ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀಹಿ ಲಜ್ಜತೀ”ತಿ ತಾನಿಕಾತುಂ ಲಜ್ಜತಿ। ತಾನಿ ಹೀನಕಮ್ಮಾನಿ ಲಾಮಕಕಮ್ಮಾನೀತಿ ಹೀಳೇತ್ವಾ ತತೋ ಅತ್ತಾನಂ ರಕ್ಖಿತುಂ ಇಚ್ಛತಿ। ತೇನಾಹ “ಜಿಗುಚ್ಛತೀ”ತಿ। “ಉಕ್ಕಣ್ಠತೀ”ತಿ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ವಿಯೋಗಂ ಇಚ್ಛತಿ। “ತೇಹಿ ಯೇವಾ”ತಿ ಕಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಾದೀಹಿಯೇವ। “ಉಬ್ಬಿಜ್ಜತೀ”ತಿ ಉತ್ತಸತಿ, ಭಯತೋ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ಗಾಥಾಸು। “ಅಲಜ್ಜಿಯೇಸೂ”ತಿ ಅಲಜ್ಜಿತಬ್ಬೇಸು ಕಲ್ಯಾಣ ಕಮ್ಮೇಸು। “ಲಜ್ಜರೇ”ತಿ ಲಜ್ಜನ್ತಿ। “ಅಭಯೇ”ತಿ ಅಭಾಯಿತಬ್ಬೇ ಕಲ್ಯಾಣಕಮ್ಮೇ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಹಿರಿಯಾ ಅತ್ತನಿ ಗಾರವಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿಗುಣಾದಿಕಂ ವಾ ಸೀಲ ಗುಣಾದಿಕಂ ವಾ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಮಾದಿಸಸ್ಸ ಏವ ರೂಪಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಅಯುತ್ತಂ ಕಾತುಂ। ಯದಿ ಕರೇಯ್ಯಂ, ಪಚ್ಛಾ ಅತ್ತಾನಂ ಅಸುದ್ಧಂ ಇತ್ವಾ ದುಕ್ಖೀದುಮ್ಮನೋ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏವಂ ಹಿರಿಯಾ ಅತ್ತನಿ ಗಾರವಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ। “ಓತ್ತಪ್ಪೇನ ಪರೇಸು ಗಾರವಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ”ತಿ ಪರಾನುವಾದಭಯಂ ಭಾಯಿತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತತ್ಥ ಪರಾನುವಾದಭಯಂ ನಾಮ ಪರೇಸಂ ಸಾಧು ಜನಾನಂ ಗರಹಾ ಭಯಂ। ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಅಪಾಯಭಯಂ ಸಂಸಾರ ವಟ್ಟಭಯಞ್ಚ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಗಯ್ಹತಿಯೇವ। ಲೋಕಂಪಾಲೇನ್ತೀತಿ ಲೋಕಪಾಲಾ। “ಲೋಕಂ”ತಿ ಸತ್ತಲೋಕಂ। “ಪಾಲೇನ್ತೀ”ತಿ ಅಪಾಯ ಭಯತೋ ರಕ್ಖನ್ತಿ।

೧೦೧. ಅಲೋಭವಚನತ್ಥೇ। ಅಕಾರೋ ವಿರುದ್ಧತ್ಥೋತಿಆಹ “ಲೋಭಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೋ”ತಿ। ಲೋಭಸ್ಸ ಪಟಿವಿರುದ್ಧೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಟಿವಿರುದ್ಧತಾ ಚ ಪಹಾಯಕ ಪಹಾತಬ್ಬ ಭಾವೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಸೋಹೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ । ತತ್ಥ ಸೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತುವಸೇನ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಹಿತ ಸಞ್ಞಿತೇಸೂ”ತಿ ಇದಂ ಮೇ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾತಿ ಏವಂ ಸಞ್ಞಿತೇಸು। “ಲಗ್ಗನವಸೇನಾ”ತಿ ಅಮುಞ್ಚಿತುಕಾಮತಾವಸೇನ। ತೇಸ್ವೇವ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಭವಭೋಗ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಗೂಥರಾಸಿಂ ವಿಯ ಹೀಳೇತ್ವಾ”ತಿ ಇದಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ನಿದಸ್ಸನ ವಚನಂ। ತತ್ಥ “ಹೀಳೇತ್ವಾ”ತಿ ಗರಹಿತ್ವಾ। ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೋ। ಸೋ ಏವ ಧಾತೂತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತು।

೧೦೨. ಅಯಂ ನಯೋ ದೋಸಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೋ, ಮೋಹಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೋತಿಆದೀಸುಪಿ ನೇತಬ್ಬೋ।

೧೦೩. ತತ್ರ ಮಜ್ಝತ್ತತಾಯಂ। “ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಾನಂ”ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಲೀನತಾ ಏಕೋ ವಿಸಮಪಕ್ಖೋ। ಉದ್ಧಟತಾ ದುತೀಯೋ ವಿಸಮಪಕ್ಖೋ। ಲೀನಂ ಚಿತ್ತಂ ಕೋಸಜ್ಜೇ ವಿಸಮಪಕ್ಖೇ ಪತತಿ। ಉದ್ಧಟಂ ಚಿತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ ವಿಸಮಪಕ್ಖೇ ಪತತಿ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲ ಪಕ್ಖಿಕಂ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅತಿ ಲೂಖತಾ ಏಕೋ ವಿಸಮ ಪಕ್ಖೋ। ಅತಿಪಹಟ್ಠತಾ ಏಕೋತಿಆದಿನಾ ಸಬ್ಬಂ

ಬೋಜ್ಝಙ್ಗವಿಧಾನಂ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ರ ಮಜ್ಝತ್ತತಾ ಪನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮೇ ಉಭೋಸು ಅನ್ತೇಸು ಪಾತೇತುಂ ಅದತ್ವಾ ಸಯಂ ಮಜ್ಝಿಮಪ್ಪಟಿಪದಾಯಂ ದಳ್ಹಂ ತಿಟ್ಠತಿ।

೧೦೪. ಪಸ್ಸದ್ಧಾದೀಸು। "ತತ್ಥ ತಂ ವೀನ್ದನ್ತೀ"ತಿ ತೇಸು ಪುಞ್ಞ ಕಮ್ಮೇಸು ತಂ ಚಿತ್ತ ಸುಖಂ ಪಟಿಲಭನ್ತಿ।

೧೦೫. ಲಹುತಾ ದ್ವಯೇ। "ತತ್ತಪಾಸಾಣೇ"ತಿ ಸನ್ತತ್ತೇ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠೇ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇಸು।

೧೦೬-೧೧೦. ಮುದುತಾ ದ್ವಯಾದೀಸು ಸಬ್ಬಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

೧೧೧. ವಿರತಿತ್ತಯೇ। "ಕಥಾ, ಚೇತನಾ, ವಿರತಿ, ವಸೇನಾ"ತಿ 'ಕಥಾಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಚೇತನಾ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ವಿರತಿ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ವಸೇನ। ತಂ ಕಥಾವಾಚಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ ತಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ। ಯಾ ಪನ ಪಾಪ ವಿರಮಣಾಕಾರೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಸಮಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ವಾ"ತಿ ಮುಸಾವಾದಾ ವಿರಮಾಮೀತಿಆದಿನಾ ವಚೀಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ವಾ। "ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ವಾ"ತಿ ವಚೀಭೇದಂ ಅಕತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇನೇವ ತಥಾ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ವಾ। ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಮಾದಾನ ವಿರತಿಪ್ಪವತ್ತಿಂ ವದತಿ । "ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ವಾ"ತಿ ಏತೇನ ಸಮ್ಪತ್ತ ವಿರತಿಪ್ಪವತ್ತಿಂ ವದತಿ। "ಏತಾಯಾ"ತಿ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ ವಿರತಿಯಾ। ಸಾ ಪನ ಕತ್ತುನಾ ಚ ಕ್ರಿಯಾಯ ಚ ಸಹಭಾವಿನೀ ಹುತ್ವಾ ಸಮಾದಾನ ಕ್ರಿಯಂ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಸಾಧೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಕರಣ ಸಾಧನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "ಕರಣತ್ಥೇವಾಕರಣ ವಚನ"ನ್ತಿ। ಬಹೂಸುಜವನವಾರೇಸು ಪವತ್ತಮಾನೇಸು ಪುರಿಮ ಪುರಿಮ ಜವನವಾರಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ ಪಚ್ಛಿಮ ಪಚ್ಛಿಮ ಜವನವಾರಸಮುಟ್ಠಿತಾಯ ಸಮಾದಾನ ಕ್ರಿಯಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಸಾ ಪನ ತಾಯ ಕ್ರಿಯಾಯ ಅಸಹಭಾವಿತ್ತಾ ಕರಣಲಕ್ಖಣಂ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ। ಹೇತು ಲಕ್ಖಣೇ ತಿಟ್ಠತಿ। ತೇನಾಹ "ಹೇತು ಅತ್ಥೇವಾ ಕರಣವಚನ"ನ್ತಿ। ಇದಞ್ಚ ಅತ್ಥತೋ ಲಬ್ಭಮಾನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಸಮ್ಮಾವಾಚಾತಿ ಪದಂ ಪನ ಕಿತಸಾಧನ ಪದತ್ತಾಕರಣತ್ಥೇ ಏವಸಿದ್ಧಂ। ನ ಹಿ ಅಕಾರಕ ಭೂತೋ ಹೇತು ಅತ್ಥೋ ಸಾಧನಂ ನಾಮ ಸಮ್ಭವತಿ। "ಸಮಾದಾನ ವಚನಾನೀ"ತಿ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ ಸಮುಟ್ಠಿತಾನಿ ಸಮಾದಾನ ವಚನಾನಿ। "ತತೋ"ತಿ ತತೋಪರಂ। "ತೇಸಂ"ತಿ ತೇ ಸಂವದಮಾನಾನಂ। ಇದಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾತಿ ವಚನೇ ವಚೀಭೇದವಾಚಂ ಪಧಾನಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಸಮ್ಪತ್ತವಿರತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದ ವಿರತಿಭೂತಾಯ ಪನ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾಯ ವಚೀಭೇದೇನ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ವಿರತಿ ಕಿಚ್ಚ ಮೇವಪಧಾನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅಪಿಚಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಪವತ್ತಮಾನಾ"ತಿ ಪವತ್ತಮಾನತ್ತಾ। ವಿಸೇಸನ ಹೇತು ಪದಮೇತಂ।

೧೧೨-೧೧೩. ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೇಪಿ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೇಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ।

೧೧೪. "ಸಮ್ಪತ್ತಂ ವತ್ಥುಂ"ತಿ ಪಾಣಾತಿ ಪಾತಾದಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ವತ್ಥುಂ। ಸಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾರಮ್ಮಣಾಯೇವ। ಕಸ್ಮಾ, ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ಸಮ್ಪತ್ತ ವಸೇನವತ್ಥುಸ್ಸಧರಮಾನತ್ತಾ। "ಸಮಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ"ತಿ ಪಾಣಾತಿ ಪಾತಾಪಟಿವಿರಮಾಧೀತಿಆದಿನಾ ಸಮಾದಿಯನ್ತಸ್ಸಯಾ ಸಮಾದಾನಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಿರತಿ। "ಸಾ ಪನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾರಮ್ಮಣಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಕಥಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ರಮ್ಮಣಾ ಹೋತೀತಿ। ಪಾಣಾತಿ ಪಾತಾಪಟಿವಿರಮಾಧೀತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪಾಣಸದ್ದಾದೀನಂ ಅತ್ಥಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ। ತತ್ಥ "ಪಾಣೋ"ತಿ ವೋಹಾರತೋ ಸತ್ತೋ। ಪರಮತ್ಥತೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಸೋ ಚ ಸತ್ತೋ ತಞ್ಚಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಕಾಲಮ್ಪಿ ಸಂವಿಜ್ಜತಿಯೇವ। ಏವರೂಪಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯ ಸಾಮಞ್ಞಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾರಮ್ಮಣಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರಮಾಧೀತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। "ಅನಾಗತಾ ರಮ್ಮಣಾವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕದಿವಸಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಧರಮಾನ ಸತ್ತಾಪಿ ಅತ್ಥಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸಮಾನಸತ್ತಾಪಿ ಅತ್ಥಿ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಪಾಣವಚನೇ ಸಙ್ಗಹಿತಮೇವ। ಪಾಣುಪೇತಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ಅಪಿ ಚ ಅನಾಗತಕಾಲಿಕಮ್ಪಿ ಸಮಾದಾನಂ ಅತ್ಥಿಯೇವ। ಅಹಂ ಅಸುಕದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವಜೀವಮ್ಪಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವಿರಮಾಧೀತಿಆದಿ। ಏವಂ ಸಮಾದಾನ ವಿರತಿ ಅನಾಗತಾ

ರಮ್ಮಣಾಪಿ ಹೋತೀತಿ। “ಪಚ್ಚಯಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನಾ”ತಿ ತಂ ತಂ ಕಿಲೇಸಾನುಸಯ ಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

೧೧೫-೧೧೭. ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾದ್ವಯೇ। ಅಪಿಚಾತಿಆದೀಸು। “ಕಲಿಸಮ್ಭವೇಭವೇ”ತಿ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಭೂತೇ ಸಂಸಾರಭವೇ। “ಪಾಪೇಕಲಿ ಪರಾಜಯೇ”ತಿ ಕಲಿಸದ್ದೋ ಪಾಪೇ ಚ ಪರಾಜಯೇ ಚ ವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸತ್ತೇಹಿ ಕಲಿಂ ಅವನ್ತಿ ರಕ್ಖನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಕರುಣಾ। ಸತ್ತೇಹೀತಿ ಚ ರಕ್ಖಣತ್ಥಯೋಗೇ ಇಚ್ಛಿತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಪಾದಾನ ವಚನಂ। ಯಥಾ-ಕಾಕೇ ರಕ್ಖನ್ತಿ ತಣ್ಡುಲಾ-ತಿ। ಸತ್ತೇವಾ ಕಲಿತೋ ಅವನ್ತಿ ರಕ್ಖನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಕರುಣಾ। ಕಲಿತೋತಿ ಚ ರಕ್ಖಣತ್ಥ ಯೋಗೇ ಅನಿಚ್ಛಿತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಅಪಾದಾನವಚನಂ। ಯಥಾ-ಪಾಪಾಚಿತ್ತಂ ನಿವಾರಯೇತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತೇ ಪವತ್ತಾಪಿ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾ ಏವ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪವತ್ತಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮೇವ ಹೋತೀತಿ।

೧೧೭. ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯೇ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ।

ಸೋಭಣರಾಸಿಮ್ಹಿಅನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧೮. ಏತಂ ಪರಿಮಾಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ತಾವಂ। “ಏತ್ತಾವತಾ”ತಿ ಏತ್ತಾವನ್ತೇನ-ಫಸ್ಸೋ, ವೇದನಾ, ಸಞ್ಞಾ,ತಿಆದಿವಚನಕ್ಕಮೇನ। “ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇಸೂ”ತಿ ಏತ್ಥ-ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ದಸ್ಸನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾ। ಚತ್ತಾರೋ ದಿಟ್ಠಿಗತಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ-ತಿಆದೀಸು ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕ ಸಮೂಹೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನ ಚಿತ್ತಾನಿ ಏವ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಆಹ “ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇಸೂತಿ ಚಿತ್ತೇಸು ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ”ತಿ। “ಸಬ್ಬದುಬ್ಬಲತ್ತಾ”ತಿ ಸಬ್ಬಚಿತ್ತೇಹಿ ದುಬ್ಬಲತರತ್ತಾ। “ಭಾವನಾ ಬಲೇನಾ”ತಿ ವಿತಕ್ಕ ವಿರಾಗಸತ್ತಿ ಯುತ್ತೇನ ಉಪಚಾರ ಭಾವನಾ ಬಲೇನ, ವುಟ್ಠಾನ ಗಾಮಿನಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಭಾವನಾ ಬಲೇನ ಚ। “ಬಲನಾಯಕತ್ತಾ”ತಿ ಬಲ ಧಮ್ಮಾನಂ ನಾಯಕತ್ತಾ, ಜೇಟ್ಠಕತ್ತಾ।

೧೧೯. ಅಕುಸಲ ಚೇತಸಿಕೇಸು। “ಪಚ್ಛಿಮಂ”ತಿ ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ದ್ವಾದಸಾ ಕುಸಲ ಚಿತ್ತೇಸೂತಿ ವಚನಂ। “ಪುರಿಮಸ್ಸಾ”ತಿ ಸಬ್ಬಾ ಕುಸಲ ಸಾಧಾರಣಾ ನಾಮಾತಿ ವಚನಸ್ಸ। “ಸಮತ್ತನ ವಚನಂ”ತಿ-ಕಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲ ಸಾಧಾರಣಾ ನಾಮಾತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ। ೮। ಚಿತ್ತೇಸು ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಾ ಕುಸಲ ಸಾಧಾರಣಾ ನಾಮಾ-ತಿ ಏವಂ ಸಾಧನ ವಚನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ವಿನಾನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸಬ್ಬೇಸು ತೇಸು ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಕಸ್ಮಾ ವಿನಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಆಹ “ನ ಹಿತಾನೀ”ತಿಆದಿಂ। “ತೇಹೀ”ತಿ ಪಾಪೇಹಿ। ಸಬ್ಬ ಪಾಪ ಧಮ್ಮತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। “ತಥಾ ತಥಾ ಆಮಸಿತ್ವಾ”ತಿ ದಿಟ್ಠಿ ಖನ್ಧೇಸು ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋ ಸಸ್ಸತೋತಿಆದಿನಾ ಆಮಸತಿ। ಮಾನೋ ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯೋ ಸದಿಸೋತಿಆದಿನಾ ವಾ ಆಮಸತಿ। ಏವಂ ತಥಾ ತಥಾ ಆಮಸಿತ್ವಾ। “ತೇಸೂ”ತಿ ದಿಟ್ಠಿಮಾನೇಸು। ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಭುಮ್ಮಂ। ದಿಟ್ಠಿ ಪರಾಮಸನ್ತೀ ಪವತ್ತತೀತಿ ಯೋಜನಾ। “ತಂ ಗಹಿತಾಕಾರ”ನ್ತಿ ತಂ ಅಹನ್ತಿ ಗಹಿತಂ ನಿಮಿತ್ತಾಕಾರಂ। ಸಕ್ಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿ ಏವ ಗತಿ ಯೇಸಂ ತೇ ದಿಟ್ಠಿ ಗತಿಕಾ। ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತ ಸಕ್ಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಕಾ। “ಅಹನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೀ”ತಿ ಮಾನೇನ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। “ನ ಹಿ ಮಾನಸ್ಸ ವಿಯಾ”ತಿ ಯಥಾ ಮಾನಸ್ಸ ಅತ್ತಸಮ್ಪಗ್ಗಹಣೇ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಅತ್ಥಿ, ನ ತಥಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅತ್ತಸಮ್ಪಗ್ಗಹಣೇ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಅತ್ತಸಮ್ಪಗ್ಗಹಣಂ ನಾಮ ಪರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸೇಯ್ಯಾದಿವಸೇನ ಸುಟ್ಠುಪಗ್ಗಹಣಂ। “ನ ಚ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಿಯಾ”ತಿ ಯಥಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಯಾಥಾವಪಕ್ಖಪರಿಕಪ್ಪನೇ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತತ್ಥ ಅಯಾಥಾವಪಕ್ಖೋ ನಾಮ ಅತ್ತಾ ಸಸ್ಸತೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನೋತಿಆದಿ। ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಅತ್ತಸಮ್ಪತ್ತೀಸು ಲಗ್ಗನಲೋಭಸಮುಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಲೋಭಸಮ್ಪಯುತ್ತಮೇವ ಸಿಯಾತಿ ಚೋದನಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ “ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ “ತಾಸಂ”ತಿ ಅತ್ತಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

೧೨೦. ಸೋಭಣಚೇತಸಿಕೇಸು। “ತೀಸು ಖನ್ಧೇಸು”ತಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಚ। “ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪಚ್ಛಿಮಕೋ”ತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಚ್ಛತೋ ಅನುಬನ್ಧಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪರಿವಾ ರಮತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

“ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಪೀ”ತಿ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಿಕ ಮಗ್ಗಾದೀಸು ತಸ್ಮಿಂ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೇ ಅಸನ್ತೇಪಿ। “ಸೀಲಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧ ಧಮ್ಮೇಸು ಪನಾ”ತಿ ‘ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ,ತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ। ಸಮ್ಮಾ ವಾಯಾಮೋ, ಸಮ್ಮಾಸತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ,ತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಾ ನಾಮ। ಇಮೇಸು ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇಸು। “ಏಕೋ ಏಕಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ ನ ಸಾಧೇತೀ”ತಿ ತೇಸು ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ ನ ಸಾಧೇತಿ। ಸಮ್ಮಾ ಆಜೀವಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ ನ ಸಾಧೇತಿ। ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ ಚ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾಯ ಕಿಚ್ಚಂ ನ ಸಾಧೇತೀತಿಆದಿನಾ ಸಬ್ಬಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। “ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾ ವಸೇನಾ”ತಿ ಸೀಲಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಕಾರಿತಾ ವಸೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಮುಸಾವಾದ ವಿರತಿ ಮುಸಾವಾದಮೇವ ಪಜಹಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ನ ಇತರಾನಿ ಪಿಸುಣವಾಚಾದೀನೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ। ಮುಸಾವಾದವಿರತಿ ನಾಮ ಕುಸಲ ಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ। ಕುಸಲ ಧಮ್ಮೋ ಚ ನಾಮ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಅಕುಸಲ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ। ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಕುಸಲ ಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಕುಸಲಾನಿ ಪಜಹಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ। ಅಥ ಚ ಪನ ಮುಸಾವಾದ ವಿರತಿ ಮುಸಾವಾದಮೇವ ಪಜಹಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನ ಇತರಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಥಮಿದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ। ವುಚ್ಚತೇ। ಪಜಹಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಇದಂ ಪಞ್ಚಸು ಪಹಾನೇಸು ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನ ವಚನಂ। ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನನ್ತಿ ಚ ತೇನ ತೇನ ಕುಸಲಙ್ಗೇನ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅಕುಸಲಙ್ಗಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಂ ನಾಮ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಇಧ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರಮಾಮೀತಿಆದಿನಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಪಾಣಾತಿ ಪಾತವಿರತಿ ಸಙ್ಖಾತೇನ ಕುಸಲಙ್ಗೇನ ಪಾಣಾತಿಪಾತ ಸಙ್ಖಾತಂ ಅಕುಸಲಙ್ಗಂ ಪಜಹತಿ। ಅದಿನ್ನಾದಾನ ವಿರತಿ ಸಙ್ಖಾತೇನ ಕುಸಲಙ್ಗೇನ ಅದಿನ್ನಾದಾನ ಸಙ್ಖಾತಂ ಅಕುಸಲಙ್ಗಂ ಪಜಹತೀತಿಆದಿನಾ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಕುಸಲ ಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಕುಸಲಾನಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಅನೋಕಾಸತ್ತಾ ಏವ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಪಹಾನತ್ತಾ। ನ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ತಾನಿ ಅಕುಸಲಾನಿ ಏವ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಥಖೋ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಞ್ಞಾನಿ ಕುಸಲ ಚಿತ್ತಾನಿ ಚ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಬ್ಯಾಕತ ಚಿತ್ತಾನಿ ಚ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಾನಿ ಅನೋಕಾ ಸತ್ತಾ ಏವ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ನ ಪಹಾನತ್ತಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಾದಿ ವಸೇನ ಪನ ಪಹಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇಧ ಪಜಹಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ-ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಂ ನಾಮ ಸುಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಮುಸಾವಾದ ವಿರತಿ ಮುಸಾವಾದಮೇವ ಪಜಹಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ನ ಇತರಾನೀತಿ ಇದಞ್ಚ ಸುಟ್ಠು ಉಪಪನ್ನಂ ಹೋತೀತಿ। “ಏತ್ಥ ಚಾ”ತಿಆದೀಸು ಕಾಯಙ್ಗಚೋಪನತ್ಥಾಯ ವಾಚಙ್ಗಚೋಪನತ್ಥಾಯ ಚ ಪವತ್ತಾನಿ ಕಾಯವಚೀಚೋ ಪನ ಭಾಗಿಯಾನಿ ನಾಮ। ಕಾಮಾವಚರ ಕುಸಲೇಸ್ವೇವ ವಿರತಿಯೋ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। “ಕಾಮಾವಚರ ಕುಸಲೇಸು ಪೀ”ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। ಕಾಮಭೂಮಿಯಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಏವ ಕಾಮಾವಚರ ಕುಸಲೇಸು ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತಿವಿಧ ಕುಹನವತ್ಥೂನಿ ಚ ವಿರಮಿತಬ್ಬವತ್ಥುಟ್ಠಾನೇರಿತಾನಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಕುಹನಂ ನಾಮ ವಿಮ್ಹಾಪನಂ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರ ಸಿಲೋಕತ್ಥಾಯ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ನಾನಾಮಾಯಾಸಾರೇಯ್ಯ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕತ್ವಾ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತ ಭಾವಕರಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಪನ ತಿವಿಧಂ ‘ಪಚ್ಚಯಪ್ಪಟಿಸೇವನಕುಹನಞ್ಚ, ಸಾಮನ್ತಜಪ್ಪನ ಕುಹನಞ್ಚ, ಇರಿಯಾ ಪಥಸಣ್ಠಾ ಪನ ಕುಹನಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಮಹಿಚ್ಛೋಯೇವ ಸಮಾನೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಆದಿತೋ ಆಗತಾ ಗತೇ ಚತುಪಚ್ಚಯೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಬಹುಂ ಬಹುಂ ಆಗತೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಇದಂ ಪಚ್ಚಯಪ್ಪಟಿಸೇವನ ಕುಹನಂ ನಾಮ। ಪಾಪಿಚ್ಛೋಯೇವ ಸಮಾನೋ ಅಯಂ ಝಾನಲಾಭೀತಿ ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಲಾಭೀತಿ ವಾ ಅರಹಾತಿ ವಾ ಜನೋ ಮಂ ಸಮ್ಭಾವೇತೂತಿ ಸಮ್ಭಾವನಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಉತ್ತರಿ ಮನುಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ತೇ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಕತ್ವಾ ವಣ್ಣೇತಿ। ಇದಂ ಸಾಮನ್ತಜಪ್ಪನ ಕುಹನಂ ನಾಮ। ಪಾಪಿಚ್ಛೋಯೇವ ಸಮಾನೋ ಅಯಂ ಸನ್ತವುತ್ತಿ ಸಮಾಹಿತೋ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋತಿ ಜನೋ ಮಂ ಸಮ್ಭಾವೇತೂತಿ ಸಮ್ಭಾವನಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಇರಿಯಾ ಪಥ ನಿಸ್ಸಿತಂ ನಾನಾವಞ್ಚನಂ ಕರೋತಿ। ಇದಂ ಇರಿಯಾ ಪಥ ಸಣ್ಠಾಪನ ಕುಹನಂ ನಾಮ। “ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವತ್ಥೂನೀ”ತಿ ಸುರಾ ಪಾನ ವಿಕಾಲ ಭೋಜನ ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತ ದಸ್ಸನ ಸವನಾದೀನಿ। ಸುರಾಮೇರಯಪಾನಾ ವಿರಮಾಧೀತಿ ಸಮಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ಸುರಾಮೇರಯಪಾನ ಚೇತನಾ ವಿರಮಿತಬ್ಬ ವತ್ಥು ನಾಮ। ವಿಕಾಲ ಭೋಜನಾ ವಿರಮಾಮೀತಿ ಸಮಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ವಿಕಾಲೇ ಯಾವಕಾಲಿಕ ವತ್ಥುಸ್ಸ ಪರಿಭುಞ್ಜನ ಚೇತನಾ ವಿರಮಿತಬ್ಬ ವತ್ಥು ನಾಮ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಲೋಕುತ್ತರ ಚಿತ್ತೇಸು। ‘ಸಬ್ಬಥಾಪೀ,ತಿ ಚ ‘ನಿಯತಾ’ತಿ ಚ ‘ಏಕತೋ ವಾ’ತಿ ಚ ತೀಣಿ ವಿಸೇಸನಾನಿ। ಲೋಕಿಯೇಸು ಪನ ‘ಕದಾಚೀ’ತಿ ಚ ‘ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ’ತಿ

ಚ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ವಿಸೇಸನಾನಿ। ತತ್ಥ ಲೋಕುತ್ತರೇಸು ‘ಸಬ್ಬಥಾಪೀ’ತಿ ಇದಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನ ದಸ್ಸನಂ ಲೋಕಿಯೇಸುಪಿ ತಬ್ಬಿಪರೀತಂ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನ ದಸ್ಸನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಕತ್ವಾ “ಏಕೇಕ ದುಚ್ಚರಿತಪ್ಪಹಾನವಸೇನೇ ವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೨೧. ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಸು। “ವಿಭಙ್ಗೇ”ತಿ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾ ವಿಭಙ್ಗೇ। “ಕಾರುಞ್ಞಪ್ಪಕತಿಕಸ್ಸಾ”ತಿ ಕಾರುಞ್ಞಸಭಾವಸ್ಸ। “ಅನಿಸ್ಸುಕಿನೋ”ತಿ ಇಸ್ಸಾಧಮ್ಮರಹಿತಸ್ಸ। ಥಾಮಗತಾ ಕರುಣಾ ದೋಸ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ ವಿಹಿಂಸಂ ಪಜಹತಿ। ಥಾಮಗತಾ ಮುದಿತಾ ದೋಸಸಮುಟ್ಠಿತಂ ಅರತಿಂ ಪಜಹತೀತಿ ವುತ್ತಂ “ವಿಹಿಂಸಾ ಅರತೀನಂ ನಿಸ್ಸರಣ ಭೂತಾ”ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಅರತಿ ನಾಮ ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇಸು ಚ ಭಾವನಾ ಕಮ್ಮೇಸು ಚ ನಿಬ್ಬಿದಾ। ದೋಸ ನಿಸ್ಸರಣೇ ಸತಿ ದೋಮನಸ್ಸನಿಸ್ಸರಣಮ್ಪಿ ಸಿದ್ಧಮೇವ। ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ನಾಮ ಪಟಿಪಕ್ಖ ಧಮ್ಮ ಸಣ್ಠಾನೇನ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇಪಿ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಸು ನಿಚ್ಚಂ ಸೋಮನಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ “ದೋಮನಸ್ಸಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಞ್ಚಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಅಟ್ಠಕಥಾಯಪಿ ಸಹ ವಿರುದ್ಧೋ”ತಿ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸಹಗತ ಕಾಮಾವಚರ ಕುಸಲ ಚಿತ್ತೇಸು ಕರುಣಾ ಮುದಿತಾ ಪರಿಕಮ್ಮಕಾಲೇಪಿ ಹಿ ಇಮೇಸಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಏವಾ-ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಾಯ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಪಿ ಸಹ ವಿರುದ್ಧೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। “ಪಟಿಕೂಲಾ ರಮ್ಮಣೇಸು ಪನ…ಪೇ°… ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಪಟಿಕೂಲಾ ರಮ್ಮಣಾನಿ ನಾಮ ಸೋಮನಸ್ಸೇನ ದೂರೇ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾ ದುಕ್ಖಿತ ಸತ್ತಾ ಚ, ತಸ್ಮಾ ತದಾ ರಮ್ಮಣಾನಿ ಅಸುಭ ಭಾವನಾ ಚಿತ್ತಾನಿ ಚ ಕರುಣಾ ಭಾವನಾ ಚಿತ್ತಾನಿ ಚ ಆದಿತೋ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸಹಗತಾ ನೇವಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। “ಸಾಹಿವೇದನುಪೇಕ್ಖಾ ನಾಮಾ”ತಿ ಕಾಮಾವಚರ ವೇದನುಪೇಕ್ಖಾ ವುತ್ತಾ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ, “ಅಞ್ಞವಿಹಿತಸ್ಸ ಪೀ”ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸಪಿ। ಸಜ್ಝಾಯನಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಮ್ಮಸನಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। ಇತಿ ತಸ್ಮಾ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ “ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತೀ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ। ನ ನು ತಮ್ಪಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸಹಗತ ಚಿತ್ತೇಸು ಕರುಣಾ ಮುದಿತಾನಂ ಸಮ್ಭವಂ ಸಾಧೇತಿ ಯೇವಾತಿ। ಸಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿಯೇವ। ತೇನ ಪನ ಪರಿಚಯ ವಸೇನ ತೇಸು ತಾಸಂ ಸಮ್ಭವಂ ದೀಪೇತಿ। ಇಧ ಪನ “ಏತ್ಥ ಚಾ”ತಿಆದಿನಾ “ಪಟಿಕೂಲಾ ರಮ್ಮಣೇಸೂ”ತಿಆದಿನಾ ಚ ಪರಿಚಯೇನ ವಿನಾ ಪಕತಿಯಾ ತಾಸಂ ಉಪೇಕ್ಖಾ ವೇದನಾಯ ಏವ ಸಹ ಪವತ್ತಿ ಬಹುಲತಾ ವುತ್ತಾತಿ। “ಯೋಗಕಮ್ಮ ಬಲೇನಾ”ತಿ ಯುಞ್ಜನ ವೀರಿಯ ಕಮ್ಮ ಬಲೇನ।

೧೨೨. ಚೇತೋ ಯುತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತ ಚೇತಸಿಕಾನಂ। “ಏತ್ಥ ಚಾ”ತಿಆದೀಸು। ಹೇಟ್ಠಾ ಚ ವುತ್ತೋ ‘ಕದಾಚಿ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ, ಕದಾಚಿ ನಾನಾ ಹುತ್ವಾ ಜಾಯನ್ತೀ’ತಿ। ಉಪರಿ ಚ ವಕ್ಖತಿ ‘ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾ ವಿರತಿಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಮೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ’ತಿ। ಇಸ್ಸಾದೀನಞ್ಚ ನಾನಾ ಕದಾಚಿ ಯೋಗೋ ಉಪರಿ ‘ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛೇರ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಚ್ಚೇಕಮೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನೀ’ತಿ ವಕ್ಖತಿ। ಮಾನಥಿನ ಮಿದ್ಧಾನಂ ಪನ ನಾನಾ ಕದಾಚಿ ಯೋಗೋ ಇಧ ವತ್ತಬ್ಬೋ। “ಕದಾಚೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ತದತ್ಥಂ ವಿವರತಿ “ತೇಸಂ”ತಿಆದಿನಾ। “ತೇಸಂ”ತಿ ದಿಟ್ಠಿ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾನಂ। “ನಿದ್ದಾಭಿಭೂತ ವಸೇನಾ”ತಿ ನಿದಸ್ಸನ ವಚನಮೇತಂ। ತೇನ ಕೋಸಜ್ಜಾದೀನಮ್ಪಿ ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “ಅಕಮ್ಮಞ್ಞತಾಯಾ”ತಿ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞಭಾವೇನ। ತೇಹಿ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚೇಹಿ। ತೇನ ಚ ಮಾನೇನ। ಕಿಚ್ಚ ವಿರೋಧೇ ವಾ ಆರಮ್ಮಣ ವಿರೋಧೇ ವಾ ನಾನಾಭಾವೋ। ಅವಿರೋಧೇ ಸಹಭಾವೋ।

೧೨೩. “ಯೋಗಟ್ಠಾನಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನ ವಸೇನಾ”ತಿ ಸಬ್ಬಚಿತ್ತ ಸಾಧಾರಣಾ ತಾವ ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ಏಕೂನನವುತಿಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇಸು, ವಿತಕ್ಕೋ ಪಞ್ಚಪಞ್ಞಾ ಸಚಿತ್ತೇಸೂತಿಆದಿನಾ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನ ಭೂತಾನಂ ಚಿತ್ತಾನಂ ಗಣನಸಙ್ಖ್ಯಾ ಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ। “ಯುತ್ತ ಧಮ್ಮರಾಸಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನ ವಸೇನಾ”ತಿ ಅನುತ್ತರೇ ಛತ್ತಿಂಸ, ಮಹಗ್ಗತೇ ಪಞ್ಚತಿಂಸಾತಿಆದಿನಾ ಯುತ್ತ ಧಮ್ಮರಾಸೀನಂ ಗಣನ ಸಙ್ಖ್ಯಾ ಪರಿಚ್ಛೇದ ವಸೇನ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। “ಪಾಳಿಯಂ”ತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣಿ ಪಾಳಿಯಂ। “ತೇಸಂ ನಯಾನಂ”ತಿ ಚತುಕ್ಕ ಪಞ್ಚಕ ನಯಾನಂ।

೧೨೪. “ಕಾಯವಚೀ ವಿಸೋಧನ ಕಿಚ್ಚಾ”ತಿ ಕಾಯದ್ವಾರವಚೀದ್ವಾರ ಸೋಧನ ಕಿಚ್ಚಾ।

೧೨೫. ಲೋಕುತ್ತರ ವಿರತೀನಂ ಲೋಕುತ್ತರ ವಿಪಾಕೇಸುಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ “ಇದಞ್ಚ...ಪೇ॰... ದಟ್ಠಬ್ಬ”ನ್ತಿ। ತಾಸಂ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾನಂ। ತೇಸು ಮಹಾವಿಪಾಕೇಸು। ಸತ್ತಪಞ್ಞತ್ತಾದೀನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ತೇನಾ”ತಿ ಕುಸಲೇನ। “ವಿಕಪ್ಪ ರಹಿತತ್ತಾ”ತಿ ವಿವಿಧಾಕಾರ ಚಿನ್ತನ ರಹಿತತ್ತಾ। ಅಪ್ಪನಾಪತ್ತ ಕಮ್ಮ ವಿಸೇಸೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಅಪ್ಪನಾಪತ್ತಕಮ್ಮ ವಿಸೇಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವಿಸೇಸಾನಿ ನಾಮ ಪಥವೀಕಸಿಣ ನಿಮಿತ್ತಾದೀನಿ। “ಅಪಿ ಚಾ”ತಿಆದೀಸು। ನ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಅತ್ಥಿ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ, ಕಾಮವಿಪಾಕಾನಿ ಕಾಮತಣ್ಹಾಯ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋಪಿ ಆಲಮ್ಬೇಯ್ಯುನ್ತಿ। “ಸಙ್ಗಹನಯಭೇದಕಾರಕಾ”ತಿ ಪಠ ಮಜ್ಝಾನಿಕ ಚಿತ್ತೇಸು ಛತ್ತಿಂಸ। ದುತೀಯಜ್ಝಾನಿಕ ಚಿತ್ತೇಸು ಪಞ್ಚತಿಂಸಾತಿಆದಿನಾ ಸಙ್ಗಹನಯಭೇದಸ್ಸ ಕಾರಕಾ।

೧೨೬. “ಏತ್ಥ ಚಾ”ತಿಆದೀಸು। “ಪಞ್ಚಸು ಅಸಙ್ಖಾರಿಕೇಸೂ”ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। ತಥಾ ಪಞ್ಚಸು ಸಸಙ್ಖಾರಿಕೇಸೂತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

೧೨೮. “ಭೂಮಿ ಜಾತಿ ಸಮ್ಪಯೋಗಾದಿಭೇದೇನಾ”ತಿ ಫಸ್ಸೋತಾವ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ ಕಾಮಾವಚರೋ, ರೂಪಾವಚರೋ, ಅರೂಪಾವಚರೋ ಚಾತಿ। ಅಯಂ ಭೂಮಿಭೇದೋ।

ದ್ವಾದಸಾಕುಸಲಾ ಫಸ್ಸಾ, ಕುಸಲಾ ಏಕವೀಸತಿ।
ಛತ್ತಿಂಸೇವ ವಿಪಾಕಾ ಚ, ವೀಸತಿ ಕ್ರಿಯಾ ಮತಾ॥

ಇತಿ ಅಯಂ ಜಾತಿಭೇದೋ। ಸೋಮನಸ್ಸ ಸಹಗತೋ, ದಿಟ್ಠಿಗತ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ, ಅಸಙ್ಖಾರಿಕೋ ಚ, ಸಸಙ್ಖಾರಿಕೋ ಚಾತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಪಯೋಗಾದಿಭೇದೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ। “ಚಿತ್ತೇನ ಸಮಂ ಭೇದ”ನ್ತಿ ಅತ್ತನಾ ವಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೇನ ಚಿತ್ತಭೇದೇನ ಸಮಂ ಭೇದಂ। ಏಕೂನನ ವುತಿಯಾ ಚಿತ್ತೇಸು ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಚೇತಸಿಕಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತೇ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಏಕಮೇವ ಹೋತಿ। ದೋಸೋ, ಇಸ್ಸಾ, ಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಕುಕ್ಕುಚ್ಚನ್ತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ದ್ವೀಸು ಚಿತ್ತೇಸು ಯುತ್ತಾತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ದಿಟ್ಠಿಮಾನಾ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಚತ್ತಾರೋ। ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪಞ್ಚಾತಿಆದಿನಾ ಸಬ್ಬಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಚೇತಸಿಕಸಙ್ಗಹದೀಪನಿಯಾಅನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪಕಿಣ್ಣಕಸಙ್ಗಹಅನುದೀಪನಾ

೧೨೯. ಪಕಿಣ್ಣಕಸಙ್ಗಹೇ । ಉಭಿನ್ನಂ ಚಿತ್ತ ಚೇತಸಿಕಾನಂ। "ತೇಪಞ್ಞಾಸಾ"ತಿ ತೇಪಞ್ಞಾಸವಿಧಾ। "ಭಾವೋ"ತಿ ವಿಜ್ಜಮಾನಕಿರಿಯಾ। ಯೋ ಲಕ್ಖಣ ರಸಾದೀಸು ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ "ಧಮ್ಮಾನಂ"ತಿಆದಿಂ। ಪವತ್ತೋತಿ ಪಾಠಸೇಸ ಪದಂ। ಏತೇನ 'ವೇದನಾ ಭೇದೇನ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಸಙ್ಗಹೋ'ತಿಆದೀಸುಪಿ ವೇದನಾ ಭೇದೇನ ಪವತ್ತೋ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಸಙ್ಗಹೋತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ದಸ್ಸೇತಿ। "ವಚನತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ, ಕಥಂ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಆಹ "ವೇದನಾ ಭೇದೇನ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಸಙ್ಗಹೋ"ತಿಆದಿ। "ತೇಸಂ ದಾನಿ ಯಥಾರಹಂ"ತಿ ಏತ್ಥ "ತೇಸಂ"ತಿ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ, ಸಙ್ಗಹೋ ನಾಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತೇನ ಅಯಂ ಸಙ್ಗಹೋ ಚಿತ್ತ ಚೇತಸಿಕಾನಂ ಏವ ಸಙ್ಗಹೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ವೇದನಾ ಹೇತುತೋ। ಲ। ಲಮ್ಬಣವತ್ಥುತೋ ಸಙ್ಗಹೋ ನಾಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತೇನ ಉಪರಿ ವೇದನಾ ಸಙ್ಗಹೋತಿಆದೀಸು ವೇದನಾತೋ ಸಙ್ಗಹೋ ವೇದನಾ ಸಙ್ಗಹೋ। ಲ। ವತ್ಥುತೋ ಸಙ್ಗಹೋ ವತ್ಥು ಸಙ್ಗಹೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ವೇದನಾತೋತಿಆದೀಸು ಚ ವೇದನಾ ಭೇದತೋತಿಆದಿ ಅತ್ಥತೋ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಛನ್ನಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಸಙ್ಗಹಾನಂ ವಚನತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ತೇನಾಹ "ವೇದನಾ ಭೇದೇನಾ"ತಿಆದಿಂ। ಆದಿನಾ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಸಙ್ಗಹೋ ನಾಮ ನಿಯ್ಯತೇ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ನೀತೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ನಿಯ್ಯತೇ"ತಿ ಚ ಪವತ್ತೀಯತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ನನು ತೇಸಂ "ಸಙ್ಗಹೋ ನಾಮ ನಿಯ್ಯತೇ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ದ್ವೀಹಿ ಚಿತ್ತ ಚೇತಸಿಕೇಹಿ ಏವ ಅಯಂ ಸಙ್ಗಹೋ ನೇತಬ್ಬೋತಿ। ನ। ಚಿತ್ತೇನ ನೀತೇ ಚೇತಸಿಕೇಹಿ ವಿಸುಂ ನೇತಬ್ಬ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಅಭಾವತೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಚಿತ್ತೇ ಪನ ಸಿದ್ಧೇ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೧೩೦. ವೇದನಾ ಸಙ್ಗಹೇ। ವೇದನಾ ಭೇದಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಇಮಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹಸ್ಸ ಪವತ್ತತ್ತಾ "ನಿಸ್ಸಯ ಧಮ್ಮ ಪರಿಗ್ಗಹತ್ಥ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸಂಯುತ್ತಕೇ"ತಿ ವೇದನಾ ಸಂಯುತ್ತಕೇ। "ಆರಮ್ಮಣಂ ಅನುಭೋನ್ತೀ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣ ರಸಂ ಅನುಭೋನ್ತಿ। "ತೇ"ತಿ ತೇಜನಾ। "ತಂ"ತಿ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ। "ಸಾತತೋ"ತಿ ಸುಖಾಕಾರತೋ। "ಅಸ್ಸಾತತೋ"ತಿ ದುಕ್ಖಾ ಕಾರತೋ । ತತೋ ಅಞ್ಞೋಪಕಾರೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ವೇದನಾ ಅನುಭವನ ಲಕ್ಖಣೇನ ತಿವಿಧಾ ಏವ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ದ್ವೇ"ತಿ ದ್ವೇ ವೇದನಾಯೋ। ಉಪೇಕ್ಖಂ ಸುಖೇ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸುಖದುಕ್ಖವಸೇನ ವಾ ದ್ವೇ ವೇದನಾ ವುತ್ತಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಸನ್ತಸ್ಮಿಂ ಏಸಾ ಪಣೀತೇ ಸುಖೇ"ತಿ ಝಾನಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಅದುಕ್ಖಮ ಸುಖಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಪಞ್ಚ ಭೇದಾದೀಸು ವಿತ್ಥಾರೋ ವೇದನಾ ಸಂಯುತ್ತೇ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ವೇದಯಿತನ್ತಿ ಚ ವೇದನಾತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। "ಸಬ್ಬಂ ತಂ ದುಕ್ಖಸ್ಮಿಂ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ವೇದಯಿತಂ ದುಕ್ಖಸ್ಮಿಂ ಏವ ಪವಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ। ಸಙ್ಖಾರ ದುಕ್ಖತಂ ಆನನ್ದ ಮಯಾ ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತಂ ಸಙ್ಖಾರ ವಿಪರಿಣಾಮತಞ್ಚ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವೇದಯಿತಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ದುಕ್ಖಸ್ಮಿಂತಿ ಪಾಳಿ। "ಇನ್ದ್ರಿಯಭೇದವಸೇನಾ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸ ಸಹಗತಂ, ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಂ, ದೋಮನಸ್ಸ ಸಹಗತಂ, ಸುಖಸಹಗತಂ, ದುಕ್ಖ ಸಹಗತನ್ತಿ ಏವಂ ಇನ್ದ್ರಿಯ ಭೇದವಸೇನ। "ಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮೇಸು। "ತೇಸಂ"ತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮಾನಂ। ತತ್ಥ ಸುಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಯಿಕ ಸುಖ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಚೇತಸಿಕ ಸುಖ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ವಸೇನ ದುವಿಧಾ। ಏವಂ ಇಸ್ಸರಟ್ಠಾನಭೂತಾನಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮಾನಂ ದುವಿಧತ್ತಾ ಅನುಭವನ ಭೇದೇ ತೀಸು ವೇದನಾಸು ಏಕಂ ಸುಖ ವೇದನಂ ದ್ವಿಧಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ದುಕ್ಖಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮೇಸುಪಿ ಏಸೇವನಯೋ। "ಅಪಿ ಚಾ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತೇಪೀ"ತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಪಿ ಧಮ್ಮಾ। ಚಕ್ಖಾದಿ ಪಸಾದಕಾಯಾ ನಾಮ ಚಕ್ಖು ಸೋತ ಘಾನ ಜಿವ್ಹಾ ಪಸಾದಕಾಯಾ। ತೇಸು ನಿಸ್ಸಿತಾ ನಾಮ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾದಯೋ। "ಸಬ್ಭಾವಾ"ತಿ ಸನ್ತಭಾವತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನ ಭಾವತೋ ದುವಿಧಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಏಕ ರಸತ್ತಾ"ತಿ ಮಜ್ಝತ್ತಭಾವೇನ ಏಕರಸತ್ತಾ। "ಇತರಾನೀ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸ ದೋಮನಸ್ಸ ಉಪೇಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

೧೩೧. ಹೇತುಸಙ್ಗಹೇ। "ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಸಾಧನಂ"ತಿ ಸುಟ್ಠು ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೀತಿ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತ ಭಾವಸಾಧನಂ ಹೇತು ಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಇಮೇಪಿ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಇಮೇಪಿ ಛ ಹೇತು ಧಮ್ಮಾ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು,

ಸಾಧೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತ ಭಾವಸಾಧನಂ ಹೇತುಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅಪರೇ ಪನಾ"ತಿ ಪಟ್ಠಾನಟ್ಠ ಕಥಾಯಂ ಆಗತೋ ರೇವತತ್ಥೇರ ವಾದೋ। "ಧಮ್ಮಾನಂ ಕುಸಲಾದಿ ಭಾವಸಾಧನಂ"ತಿ ಸಹಜಾತಧಮ್ಮಾನಂ ಕುಸಲಭಾವಸಾಧನಂ ಅಕುಸಲಭಾವಸಾಧನಂ ಅಬ್ಯಾಕತಭಾವಸಾಧನಂ। "ಏವಂ ಸನ್ತೇ"ತಿಆದಿ ತಂ ವಾದಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಂ। "ಯೇಸ"ನ್ತಿ ಮೋಹಮೂಲ ಚಿತ್ತ ದ್ವಯೇ ಮೋಹೋ ಚ ಅಹೇತುಕ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದ ರೂಪ ನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಚ। "ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಸಹಜಾತ ಹೇತುನೋ ಅಭಾವಾ ತಸ್ಸ ಮೋಹಸ್ಸ ಅಕುಸಲ ಭಾವೋ, ಇತರೇ ಸಞ್ಚ ಅಬ್ಯಾಕತ ಭಾವೋ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಹೇತು ನಾಮ ಸಹಜಾತ ಧಮ್ಮಾನಂ ಕುಸಲಾದಿಭಾವಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಸತಿ, ಸೋ ಮೋಹೋ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಕುಸಲ ಭಾವಂ ಸಾಧೇಯ್ಯ। ಅತ್ತನೋ ಪನ ಅಕುಸಲ ಭಾವಂ ಸಾಧೇನ್ತೋ ಸಹಜಾತೋ ಅಞ್ಞೋ ಹೇತು ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಅಕುಸಲಭಾವೋ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ತಥಾ ಅಹೇತುಕ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದ ರೂಪ ನಿಬ್ಬಾನಾನಞ್ಚ ಅಬ್ಯಾಕತಭಾವಂ ಸಾಧೇನ್ತೋ ಕೋಚಿ ಸಹಜಾತೋ ಹೇತು ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ತೇಸಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಕತ ಭಾವೋ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ನ ಚ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಥೇರವಾದೋ ನ ಯುತ್ತೋತಿ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ। ಸೋಚ ಮೋಹೋ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಅಕುಸಲೋ ಹೋತಿ। ತಾನಿ ಚ ಅಹೇತುಕ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದರೂಪ ನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಅಬ್ಯಾಕತಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ, ಯಥಾ ತೇ ಧಮ್ಮಾ। ತಥಾ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಏವ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಾ ಬ್ಯಾಕತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ನ ಚೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ ಅತ್ಥಿ, ಯೇನಕಾರಣೇನ ತೇ ಏವ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಅಕುಸಲಾ ಬ್ಯಾಕತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇ ಪನ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಾ ಬ್ಯಾಕತಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಹೇತೂಹಿ ಏವ ಹೋನ್ತೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಕುಸಲಾದಿ ಭಾವತ್ಥಾಯ ಹೇತೂಹಿ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಥೇರವಾದೋ ನ ಯುತ್ತೋ ಯೇವಾತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಥೇರವಾದೇ ಏತ್ತಕೋ ದೋಸೋ ಅತ್ಥಿ। ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞೋಪಿ ದೋಸೋ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಯಾನಿ ಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥಾಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಚೇ ಧಮ್ಮಾನಂ ಕುಸಲಾದಿ ಭಾವೋ ಸಹಜಾತ ಹೇತುಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೋ ಸಿಯಾ। ಏವಂ ಸತಿ, ಹೇತು ಪಚ್ಚಯೇ ಕುಸಲ ಹೇತುತೋ ಲದ್ಧ ಪಚ್ಚಯಾನಿ ರೂಪಾನಿ ಕುಸಲಾನಿ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ಅಕುಸಲ ಹೇತುತೋ ಲದ್ಧ ಪಚ್ಚಯಾನಿ ರೂಪಾನಿ ಅಕುಸಲಾನಿ ಭವೇಯ್ಯುಂ । ನ ಚ ಭವನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ವಾದೋ ಅಯುತ್ತೋ ಯೇವಾತಿ। ಇದಾನಿ ಪುನ ತಂ ಥೇರವಾದಂ ಪಗ್ಗಹೇತುಂ "ಯಥಾಪನಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ ಚತುಸ್ಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮೇಸು। ಮುಯ್ಹನಕಿರಿಯಾ ನಾಮ ಅನ್ಧಕಾರ ಕಿರಿಯಾ। ಧಮ್ಮಚ್ಛನ್ದೋ ನಾಮ ದಾನಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ಸೀಲಂ ಪೂರೇತುಕಾಮೋ, ಭಾವನಂ ಭಾವೇತುಕಾಮೋ ಇಚ್ಚಾದಿನಾ ಪವತ್ತೋ ಛನ್ದೋ। "ಅಕ್ಖನ್ತೀ"ತಿ ಅಕ್ಖಮನಂ, ಅರೋಚನಂ, ಅಮನಾಪೋ। ಪಾಪ ಧಮ್ಮ ಪಾಪಾ ರಮ್ಮಣ ವಿರೋಧೋ ನಾಮ ಕಾಮರಾಗಟ್ಠಾನೀಯೇಹಿ ಸತ್ತವಿಧ ಮೇಥುನ ಧಮ್ಮಾದೀಹಿ ಪಾಪ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚೇವ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾ ರಮ್ಮಣೇ ಹಿ ಚ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿರೋಧೋ, ಜೇಗುಚ್ಛೋ ಪಟಿಕೂಲೋ। ಮುಯ್ಹನಕಿರಿಯಾ ಪನ ಏಕನ್ತ ಅಕುಸಲ ಜಾತಿಕಾ ಏವ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಮೋಹಮೂಲ ಚಿತ್ತ ದ್ವಯೇ ಮೋಹೋ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಅಕುಸಲೋ ಹೋತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ। "ಏವಂ ಸನ್ತೇ"ತಿಆದಿಕಂ ತತ್ಥ ದೋಸಾರೋಪನಂ ವಿಧಮತಿ। ಇದಾನಿ ಅಹೇತುಕ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದ ರೂಪ ನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಅಬ್ಯಾಕತಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತುಂ "ಯೋಚ ಧಮ್ಮೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಏತ್ತಕಮೇವಾ"ತಿ ಅಞ್ಞಂ ದುಕ್ಕರ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಅಹೇತುಕ ಚಿತ್ತಾನಂ"ತಿ ಅಹೇತುಕ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ। ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಏವ ಸಿದ್ಧೋ। ಏತ್ತಾವತಾ-ಅಹೇತುಕ। ಲ। ನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಅಬ್ಯಾಕತಾನಿ ಹೋನ್ತೀ-ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ। "ಏವಂ ಸನ್ತೇ"ತಿಆದಿ ತತ್ಥ ದೋಸಾರೋಪನಂ ಅಪನೇತಿ। ಇದಾನಿ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಮೋಹೋ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಅಕುಸಲ ಭಾವೇರತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಇಚ್ಛಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಅಕ್ಖನ್ತಿ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾನಂ ಇಚ್ಛಾ ಅಕ್ಖನ್ತಿ ಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲ ಭಾವಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ತತ್ಥ ಮೋಹೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಮುಯ್ಹನ ನಿಸ್ಸನ್ದಾನಿ ಏವಾ"ತಿ ಮುಯ್ಹನಕಿರಿಯಾಯ ನಿಸ್ಸನ್ದಫ್ಫಲಾನಿ ಏವ। ನ ಕೇವಲಂ ಸೋ ಲೋಭಾದೀನಂ ಅಕುಸಲಭಾವಂ ಸಾಧೇತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅಲೋಭಾದೀನಮ್ಪಿ ಕುಸಲಭಾವಂ ಸೋ ಏವ ಸಾಧೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅಲೋಭಾದೀನಞ್ಚಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೇನ ಸಹೇವ ಸಿದ್ಧೋ"ತಿ ತಾನಿ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೇ ಅಪ್ಪಹೀನೇ ಕುಸಲಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಪಹೀನೇ ಕಿರಿಯಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇದಾನಿ ಲೋಭ ದೋಸಾನಂ ಅಲೋಭಾದೀನಞ್ಚ ಹೇತು ಕಿಚ್ಚಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ತಾನಿ ಪನ ಲೋಭಾದೀನೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ರಜ್ಜನ ದುಸ್ಸನಾನಂ ನಿಸ್ಸನ್ದಾನಿ ರಜ್ಜನಾದಿನಿಸ್ಸನ್ದಾನಿ। "ದಿಟ್ಠೆ

ಮಾನಾದೀನೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿ ಮಾನ ಇಸ್ಸಾ ಮಚ್ಛರಿಯಾದೀನಿ। ಅರಜ್ಜನ ಅದುಸ್ಸನ ಅಮುಯ್ಹನಾನಂ ನಿಸ್ಸನ್ದಾನಿ ಅರಜ್ಜನಾದಿ ನಿಸ್ಸನ್ದಾನಿ। "ಸದ್ಧಾದೀನೀ"ತಿ ಸದ್ಧಾ ಸತಿ ಹಿರಿ ಓತ್ತಪ್ಪಾದೀನಿ। "ಹೇತುಮುಖೇನಪೀ"ತಿ ಅಹೇತುಕ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದ ರೂಪ ನಿಬ್ಬಾನಾನಂ ಅಬ್ಯಾಕತಭಾವೋ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಸಿದ್ಧೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಸಹೇತುಕ ವಿಪಾಕ ಕ್ರಿಯಾನಂ ಅಬ್ಯಾಕತ ಭಾವೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಸಿದ್ಧೋತಿಪಿ ಸಹಜಾತ ಹೇತೂನಂ ಹೇತು ಕಿಚ್ಚೇನ ಸಿದ್ಧೋತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ವಿಭಾವ ನಿಪಾಠೇ। "ಮಗ್ಗಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬೋ। ಅಥ ತೇಸಂ ಕುಸಲಾದಿ ಭಾವೋ ಸೇಸಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಹೇತುಪ್ಪಟಿ ಬದ್ಧೋ ಸಿಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅಪ್ಪಟಿ ಬದ್ಧೋ"ತಿ ಹೇತುನಾ ಅಪ್ಪಟಿ ಬದ್ಧೋ। "ಕುಸಲಾದಿಭಾವೋ"ತಿ ಕುಸಲಾದಿಭಾವೋ ಸಿಯಾ। "ಸೋ"ತಿ ಕುಸಲಾದಿಭಾವೋ। "ಅಹೇತುಕಾನಂ"ತಿ ಅಹೇತುಕ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದ ರೂಪ ನಿಬ್ಬಾನಾನಂ। ಇದಾನಿ 'ಯಾನಿ ಚ ಲದ್ಧಹೇತು ಪಚ್ಚಯಾನೀ'ತಿಆದಿ ವಚನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ "ಯಥಾಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ರೂಪಾರೂಪ ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಭುಮ್ಮ ವಚನಂ। "ಅರೂಪ ಧಮ್ಮೇಸು ಏವಾ"ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೀಯಂ। ನ ರೂಪ ಧಮ್ಮೇಸು ಫರನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತಿ, ಕಸ್ಮಾ ತೇ ರೂಪ ಧಮ್ಮಾ ಝಾನಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೇಸು ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ "ತೇ ಪನಾ"ತಿಆದಿಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। "ತಂ ಪನ ತೇಸಂ"ತಿ ತೇಸಂ ಹಂಸಾದೀನಂ ತಂ ವಣ್ಣವಿಸೇಸಂ। "ಯೋನಿಯೋ"ತಿ ಮಾತಾಪಿತು ಜಾತಿಯೋ। "ಅಬ್ಯಾಕತಾನಂ ಪನಾತಿ ಸಬ್ಬಂ"ತಿ ಅಬ್ಯಾಕತಾನಂ ಪನ ಅಬ್ಯಾಕತಭಾವೋ ನಿರನುಸಯ ಸನ್ತಾನಪ್ಪಟಿ ಬದ್ಧೋ, ಕಮ್ಮಪ್ಪಟಿ ಬದ್ಧೋ, ಅವಿಪಾಕಭಾವಪ್ಪಟಿ ಬದ್ಧೋ ಚಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ। "ವುತ್ತ ಪಕ್ಖೇಪತತಿ ಯೇವಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಅನ್ತೋಗಧಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೨೧. ಕಿಚ್ಚಸಙ್ಗಹೇ। ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣೇತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಕಮ್ಮಸ್ಸಾ"ತಿ ಕಮ್ಮನ್ತರಸ್ಸ। ಚುತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಭವನ್ತರಾದಿಪ್ಪಟಿ ಸನ್ಧಾನ ವಸೇನಾ"ತಿ ಭವನ್ತರಸ್ಸ ಆದಿಕೋಟಿಯಾ ಪಟಿಸನ್ಧಾನ ವಸೇನ। ಭವಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಪವತ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಥಂ ಪವತ್ತೀತಿ ಆಹ "ಯಾವ ತಂ ಕಮ್ಮಂ"ತಿಆದಿಂ। "ಅವಿಚ್ಛೇದಪ್ಪವತ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಙ್ಗಭಾವೇನಾ"ತಿ ಅವಿಚ್ಛೇದಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಪಧಾನ ಪಚ್ಚಯ ಸಙ್ಖಾತೇನ ಅಙ್ಗಭಾವೇನ। ಏತೇನ ಭವಙ್ಗಪದೇ ಅಙ್ಗಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವದತಿ । ತೇನಾಹ "ತಸ್ಸಹೀ"ತಿಆದಿಂ। "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಭವಙ್ಗಸ್ಸ। ಆವಜ್ಜನಂ ಆವಟ್ಟನನ್ತಿ ಏಕೋ ವಚನತ್ಥೋ। ತಂ ವಾ ಆವಜ್ಜೇತೀತಿ ಏಕೋ। "ತಂ"ತಿ ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನಂ। ಆವಟ್ಟತಿ ವಾ ತಂ ಏತ್ಥಾತಿ ಏಕೋ। ಆವಟ್ಟತಿ ವಾ ತಂ ಏತೇನಾತಿ ಏಕೋ। "ತಂ"ತಿ ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನಂ। ಆವಜ್ಜೇತಿ ವಾತಿ ಏಕೋ। "ವೋಟ್ಠಬ್ಬನಂ"ತಿ ವಿ-ಅವ-ಠಪನಂತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ವಿಭಾವನಿ ವಿಚಾರಣಾಯಂ। "ಏಕಾವಜ್ಜನ ಪರಿಕಮ್ಮ ಚಿತ್ತತೋ"ತಿ ಮಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ವಾ ಏಕಂ ಸಮಾನಂ ಆವಜ್ಜನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ತಸ್ಸಂ ವೀಥಿಯಂ 'ಆವಜ್ಜನಂ, ಪರಿಕಮ್ಮಂ, ಉಪಚಾರೋ, ಅನುಲೋಮಂ, ಗೋತ್ರಭೂ,ತಿ ಏತ್ಥ ಪರಿಕಮ್ಮ ಜವನಚಿತ್ತಂ ಇಧ ಪರಿಕಮ್ಮ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ತಾನೀ"ತಿ ಮಗ್ಗಾ ಭಿಞ್ಞಾಜವನಾನಿ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಭಾವನಿ ಪಾಠೇ। "ದೀಘಂ ಅದ್ಧಾನಂ"ತಿ ಸಕಲರತ್ತಿಯಂ ವಾ ಸಕಲ ದಿವಸಂ ವಾ ನಿದ್ದೋಕ್ಕಮನ ವಸೇನ ದೀಘಂ ಕಾಲಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। "ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾಠಾನಂ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಠಾನಂ। ಕಾಲೋಹಿ ನಾಮ ವಿಸುಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣ ಭೂತೋ ಏಕೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಧಮ್ಮೋತಿ ಏತೇನ ಕಾಲೋ ನಾಮ ಸಭಾವತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ಕಥಂ ಕಿಚ್ಚಾನಂ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಸಕ್ಕಾ ಭವಿತುನ್ತಿ ಇಮಂ ಆಸಙ್ಕಂ ವಿಸೋಧೇತಿ। "ಇತರಥಾ"ತಿ ತಥಾ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಥಾ ಕಿಚ್ಚಟ್ಠಾನಾನಂ ಅಭೇದೇ ಗಹಿತೇ ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸಯಂ ಸೋಮನಸ್ಸ ಯುತ್ತಂಪೀ"ತಿ ಕದಾಚಿ ಸಯಂ ಸೋಮನಸ್ಸ ಯುತ್ತಂಪಿ। "ತಂ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸ ಸನ್ತೀರಣಂ। "ಲದ್ಧಪಚ್ಚಯ ಭಾವೇನಾ"ತಿ ಲದ್ಧಅನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ। "ಆಸೇವನ ಭಾವ ರಹಿತಂ ಪೀ"ತಿ ಆಸೇವನ ಗುಣ ರಹಿತಮ್ಪಿ। ತಞ್ಹಿ ಆಸೇವನ ಪಚ್ಚಯೇ ಪಚ್ಚಯೋಪಿ ನ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ನ ಹೋತೀತಿ। "ಪರಿಕಮ್ಮ ಭಾವನಾ ಬಲೇನ ಚ ಪವತ್ತತ್ತಾ"ತಿ ಇದಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ವೀಥಿಯಂ ಫಲಜವನೇಸು ಪಾಕಟಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥಸುಬೋಧಮೇವ।

೧೨೨. ದ್ವಾರಸಙ್ಗಹೇ। "ಆದಾಸಪಟ್ಟಮಯೋ"ತಿ ಆದಾಸಪಟ್ಟೇನ ಪಕತೋ। "ದ್ವೇ ಏವಾ"ತಿ ದ್ವೇ ಏವ ದ್ವಾರಾನಿ। "ದ್ವಾರ ಸದಿಸತ್ತಾ"ತಿ ನಗರ ದ್ವಾರ ಸದಿಸತ್ತಾ। "ಕಮ್ಮವಿಸೇಸ ಮಹಾಭೂತ ವಿಸೇಸ ಸಿದ್ಧೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮವಿಸೇಸೇನ ಚ ಮಹಾಭೂತ ವಿಸೇಸೇನ ಚ ಸಿದ್ಧೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಆವಜ್ಜನಾದೀನಿ ಚ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। "ಯಮ್ಹೀ"ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ। ತದೇವ ಚಕ್ಖು ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಂ ನಾಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ"ತಿ ರೂಪ ನಿಮಿತ್ತಾನಞ್ಚ ಆವಜ್ಜನಾದಿ ವೀಥಿಚಿತ್ತಾನಞ್ಚ। "ವಿಸಯ ವಿಸಯೀ

ಭಾವೂಪಗಮನಸ್ಸಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ರೂಪ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ವಿಸಯಭಾವಸ್ಸ ಉಪಗಮನಂ ನಾಮ ಚಕ್ಖು ಮಣ್ಡೇ ಆಪಾತಾಗಮನಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಆವಜ್ಜನಾದೀನಂ ವಿಸಯೀ ಭಾವಸ್ಸ ಉಪಗಮನಂ ನಾಮ ತೇಸಂ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಆರಮ್ಮಣ ಕರಣಂ ವುಚ್ಚತಿ। “ಮುಖಪ್ಪಥಭೂತತ್ತಾ”ತಿ ಮುಖಮಗ್ಗಭೂತತ್ತಾ। ಏವಂ ದ್ವಾರ ಸದ್ದಸ್ಸ ಕರಣ ಸಾಧನಯುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಧಿಕರಣ ಸಾಧನ ಯುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ “ಅಥವಾ”ತಿಆದಿನಾ। “ರೂಪಾನಂ”ತಿ ರೂಪ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ। “ಚಕ್ಖುಮೇವ ಚಕ್ಖು ದ್ವಾರ”ನ್ತಿ ಏತೇನ ಚಕ್ಖುಮೇವ ದ್ವಾರಂ ಚಕ್ಖು ದ್ವಾರನ್ತಿ ಅವಧಾರಣ ಸಮಾಸಂ ದಸ್ಸೇತಿ। “ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಮೇವಾ”ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಚಿತ್ತಸಙ್ಗಹೇ ಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನಪದೇ ವುತ್ತಮೇವ। ಸಬ್ಬಂ ಏಕೂನ ನವುತಿವಿಧಂ ಚಿತ್ತಂ ಮನೋದ್ವಾರಮೇವ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತಥಾಹಿ ವುತ್ತಂ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ಅಯಂ ನಾಮಮನೋ ಮನೋದ್ವಾರಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ। “ಉಪಪತ್ತಿ ದ್ವಾರಮೇವಾ”ತಿ ಉಪಪತ್ತಿಭವ ಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಕಮ್ಮಜದ್ವಾರಮೇವ। “ಇಧ ಚಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಗಹಗನ್ಥೇ ಚ। ಯಞ್ಚ ಸಾಧಕ ವಚನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ವಿಭಾವನಿಯಂ। “ತತ್ಥೇವ ತಂ ಯುತ್ತಂ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಳಿಪ್ಪದೇಸೇ ಏವ ತಂ ಸಾಧಕ ವಚನಂ ಯುತ್ತಂ। ಇತರೇ ದ್ವೇ ಪಚ್ಚಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಮನಞ್ಚಾತಿ ಏತ್ಥಾ”ತಿ ಮನಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಧಮ್ಮೇ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂತಿ ವಾಕ್ಯೇ ಮನಞ್ಚಾತಿಪದೇ। ತತ್ಥ ಪನ ಜವನ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಮನಞ್ಚಾತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವಾರಭೂತಂ ಭವಙ್ಗಮನೋ ಚ ಆವಜ್ಜನ ಮನೋ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಧಮ್ಮೇ ಚಾತಿ ಪದೇ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣ ಸಙ್ಖಾತೋ ಏಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಚ ಸದ್ದೇನ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಕ್ಖನ್ಧಾ ಗಯ್ಹನ್ತಿ। ಏವಂ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। “ಏತ್ಥ ಚಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಟ್ಠಕಥಾ ವಚನೇ। “ಸನ್ನಿಹಿತ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಏವ ತತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ”ತಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಸದ್ದಸಾಮತ್ಥಿಯೇನ ಆಸನ್ನೇ ಧರಮಾನಪಚ್ಚಯಾನಂ ಏವ ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಳಿವಾಕ್ಯೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। “ದ್ವಾರಭಾವಾರಹಸ್ಸಾ”ತಿ ವಿಸಯ ವಿಸಯೀನಂ ವುತ್ತ ನಯೇನ ಪವತ್ತಿ ಮುಖಭಾವಾರಹಸ್ಸ। ಏತೇನ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಆಪಾತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತು ವಾ, ಮಾವಾ, ವೀಥಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಪವತ್ತನ್ತುವಾ, ಮಾವಾ, ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ಪಭಸ್ಸರಪ್ಪಸನ್ನಭಾವೇನ ದ್ವಾರಭಾವಾ ರಹತಾ ಏವ ಪಮಾಣನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। “ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ”ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಏತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ದ್ವಾರವಿಕಾರ ಮೂಲಕಾನಿ ತಾದಿಸಾನಿ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಯೇಸಂ ತಾನಿ ತಂ ಕಿಚ್ಚವನ್ತಾನಿ। “ಕಮ್ಮವಸೇನ ಸಿಜ್ಝನ್ತೀ”ತಿ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಂ ಕಿಚ್ಚವನ್ತಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ। ವಿಭಾವನಿ ಪಾಠೇ “ಮನೋದ್ವಾರ ಸಙ್ಖಾತ ಭವಙ್ಗತೋ”ತಿ ಮನೋದ್ವಾರ ಸಙ್ಖಾತ ಭವಙ್ಗ ಭಾವತೋ ಚ। “ಆರಮ್ಮಣನ್ತರಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತಿತೋ”ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಚಿತ್ತೇನ ಯಥಾ ಗಹಿತಂ ಕಮ್ಮಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಾದಿಕಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿಕಾಲೇ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಆಪಾತಾಗತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣನ್ತರಸ್ಸ ಗಹಣ ವಸೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತಿತೋ ಚ। ಹೇಟ್ಠಾಪಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಾ ವಜ್ಜನ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ ಸನ್ತೀರಣ ವೋಟ್ಠಬ್ಬನ ಕಾಮಾವಚರಜವನ ತದಾ ರಮ್ಮಣ ವಸೇನಾತಿಆದಿನಾ ಕಿಚ್ಚಸೀಸೇನೇವ। ಲ। ವುತ್ತೋ। ಏತ್ಥಹಿ ಆವಜ್ಜನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಾದೀನಿ ಕಿಚ್ಚ ವಿಸೇಸಾನಂ ನಾಮಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। “ಚೇ”ತಿ ಚೇ ವದೇಯ್ಯ। “ನಾ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। “ತಥಾ ಅಸ್ಸುತತ್ತಾ”ತಿ ಏಕೂನ ವೀಸತಿ ದ್ವಾರ ವಿಮುತ್ತಾನೀತಿ ಚ, ಛ ದ್ವಾರಿಕಾನಿ ಚೇವ ದ್ವಾರ ವಿಮುತ್ತಾನೀತಿ ಚ, ಮಹಗ್ಗತ ವಿಪಾಕಾನಿ ದ್ವಾರ ವಿಮುತ್ತಾನೇ ವಾತಿ ಚ, ಸುತಂ। ನ ಪನ ದ್ವಾರಿಕ ವಿಮುತ್ತಾನೀತಿ ಸುತಂ।

೧೩೪. ಆರಮ್ಮಣ ಸಙ್ಗಹೇ। “ದುಬ್ಬಲ ಪುರಿಸೇನಾ”ತಿ ಗೇಲಞ್ಞಾಭಿಭೂತತ್ತಾ ವಾ ಜರಾಭಿಭೂತತ್ತಾ ವಾ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ರಜ್ಜುಕೇನ ವಾ ವಿನಾ ಉಟ್ಠಾತುಮ್ಪಿ ಪತಿಟ್ಠಾತುಮ್ಪಿ ಅಪರಾಪರಂ ಗನ್ತುಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ದುಬ್ಬಲ ಪುರಿಸೇನ ದಣ್ಡಕಂ ವಾ ರಜ್ಜುಕಂ ವಾ ಆಲಮ್ಬಿಯತಿ। ಆಲಮ್ಬಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾತಿ। ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಅಪರಾಪರಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಮೇವ। ಅಮುಞ್ಚ ಮಾನೇಹಿ ಹುತ್ವಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। “ಆಗನ್ತ್ವಾ”ತಿ ಆರಮ್ಮಣ ಕರಣ ವಸೇನ ತತೋ ತತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ। “ವಿಸುಂ ಸಿದ್ಧಾನೀ”ತಿ ಆಲಮ್ಬಿಯತೀತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ, ಆಲಮ್ಬಣನ್ತಿ ಸಿಜ್ಝತಿ। ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ ನ ಸಿಜ್ಝತಿ। ತಾನಿ ಏತ್ಥ ಆಗನ್ತ್ವಾ ರಮನ್ತೀತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ, ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಸಿಜ್ಝತಿ। ಆಲಮ್ಬಣನ್ತಿ ನ ಸಿಜ್ಝತಿ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಏಕಂ ಪದಂ ದ್ವೀಹಿವಾಕ್ಯೇಹಿ ದಸ್ಸನಂ ನ ಸುನ್ದರನ್ತಿ। “ಅಞ್ಞಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನೀ”ತಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣತೋ ಅಞ್ಞಾನಿ ಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಾದೀನಿ। “ಆಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ಆವಿಭಾವಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಉಪ್ಪಾದಪ್ಪವತ್ತಿ ವಸೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। “ಆಗಚ್ಛಿತ್ಥಾ”ತಿ ಆವಿಭಾವಂ ಗಚ್ಛಿತ್ಥ, ಉಪ್ಪಾದಪ್ಪವತ್ತಿ ವಸೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವಂ ಪಾಪುಣಿತ್ಥ। “ಅನಾಗತಂ”ತಿ ಏತ್ಥ ನ ಕಾರೋ ಅವತ್ಥಾ ವಸೇನ ಪಟಿಸೇಧೋ। ಯೋ ಧಮ್ಮೋ ಪಚ್ಚಯ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಂ ಸತಿ ಆಗಮನ ಜಾತಿಕೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ ಸೀಲೋ।

ಸೋ ಏವ ಇದಾನಿ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಇದಾನಿ ಆಗಚ್ಛಿತ್ಥ, ಇದಾನಿ ಆಗಮನ ಜಾತಿಯಂ ಠಿತೋ, ನಾಗಚ್ಛತಿ ನಾಗಚ್ಛಿತ್ಥಾತಿ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೇನ ಸೋ ಅನಾಗತೋ ನಾಮ। ನಿಬ್ಬಾನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ ಪನ ಆಗಮನ ಜಾತಿಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಆಗಮನಪ್ಪಸಙ್ಗಾಭಾವತೋ ಅನಾಗತಾತಿ ನ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ। ತೇನಾಹ "ಉಪ್ಪಾದ ಜಾತಿಕಾ"ತಿಆದಿಂ। "ತಂ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ"ತಿ ವತ್ವಾ ವಿಚಾರಣಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ "ಸಬ್ಬೇಪಿಹೀ"ತಿಆದಿನಾ। ತೇ ಯದಾ ವತ್ತಬ್ಬ ಪಕ್ಖೇ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಉಪ್ಪಾದ ಜಾತಿಕಾನಞ್ಞೇವ ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮಾನಂ। ತಾಸಂ ನಿಬ್ಬಾನ ಪಞ್ಞತ್ತೀನಂ। "ನ ತಥಾ ಇಮೇಸಂ"ತಿ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಾರ ವಿಮುತ್ತಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪನ ತಥಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಭವ ವಿಸೇಸೇ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ "ಆವಜ್ಜನಸ್ಸವಿಯಾ"ತಿ ಆವಜ್ಜನಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ ವಿಯ। ಅಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹುತ್ವಾ। "ಏಕವಜ್ಜನ ವೀಥಿಯಂ ಅಗ್ಗಹಿತ ಭಾವೋ ಇಧ ನ ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ ಛ ದ್ವಾರಗ್ಗಹಿತನ್ತಿ ಇಧ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ಭವನ್ತರೇ ಗಹಿತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। "ಕಾಲವಿಮುತ್ತ ಸಾಮಞ್ಞಂ"ವಾತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿಕಾಲ ವಿಮುತ್ತಂ ವಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಆಗಮಸಿದ್ಧಿ ವೋಹಾರೋ ನಾಮ "ಕಮ್ಮನ್ತಿ ವಾ, ಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ವಾ, ಗತಿ ನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ವಾ, ಪಸಿದ್ಧೋ ವೋಹಾರೋ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಜಾತ ಸತ್ತುರಾಜಾ ಸಙ್ಕಿಚ್ಚಜಾತಕೇಪಿ ಪಿತರಂ ಮಾರೇತಿ। ತಸ್ಮಾ "ದ್ವೀಸುಭವೇಸೂ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಛ ಹಿ ದ್ವಾರೇಹೀ"ತಿ ಕರಣ ಭೂತೇಹಿ ಛಹಿ ಚಕ್ಖಾದಿ ದ್ವಾರೇಹಿ। "ಮರಣಾಸನ್ನ ಜವನೇಹೀ"ತಿ ಕತ್ತು ಭೂತೇಹಿ ಮರಣಾಸನ್ನೇ ಪವತ್ತೇಹಿ ಛ ದ್ವಾರಿಕ ಜವನೇಹಿ। "ಅನೇಕಂ ಸಭಾವಂ"ತಿ ಅನೇಕನ್ತ ಭಾವಂ। ಯಞ್ಚಿ ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಕೇನಚಿ ದ್ವಾರೇನ ಅಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅಸಞ್ಞೀ ಭವತೋ ಚುತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಕಾಮಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಕಮ್ಮಾದಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಭವನ್ತರೇ ಕೇನಚಿ ದ್ವಾರೇನ ಅಗ್ಗಹಿತನ್ತಿ ಯುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ, ತಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಕಸ್ಸಚಿದ್ವಾರಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ। ಅರೂಪಭವತೋ ಚುತಾನಂ ಪನ ಕಾಮಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಗತಿ ನಿಮಿತ್ತ ಸಮ್ಮತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕಥಂ ಭವನ್ತರೇ ಕೇನಚಿ ದ್ವಾರೇನ ಅಗ್ಗಹಿತಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಮನೋದ್ವಾರಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಇಮಂ ಚೋದನಂ ವಿಸೋಧೇತುಂ "ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಪಟ್ಠಾನೇ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತೋ ಚುತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಯಾ ಕಾಮಪಟಿಸನ್ಧಿ, ತಸ್ಸಾಕಾಮಪಟಿ ಸನ್ಧಿಯಾ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಕಾಮಪಟಿಸನ್ಧಿ। ಪರೇಸಂ ಪಯೋಗ ಬಲೇನಾಪಿ ಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। "ಸುಟ್ಠು ಆಸೇವಿತಾನಂ"ತಿ ಚಿರಕಾಲಂ ಸಙ್ಘ ವತ್ತ ಚೇತಿಯವತ್ತ ಕರಣಾದಿವಸೇನ ತಂ ತಂ ಭಾವನಾ ಕಮ್ಮವಸೇನ ಚ ಸುಟ್ಠು ಆಸೇವಿತಾನಂ ಕಮ್ಮಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಾನಂ। "ಹೋತಿ ಯೇವಾ"ತಿ ಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಹೋತಿಯೇವ। "ಆಗನ್ತ್ವಾ"ತಿ ಇಮಂ ಮನುಸ್ಸ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿಯೇವ। ತದಾಪಿ ನಿರಯಪಾಲೇಹಿ ದಸ್ಸಿತಂ ತಂ ತಂ ಗತಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಚವನ್ತಿ। "ತಂ"ತಿ ರೇವತಿಂ ನಾಮ ಇತ್ಥಿಂ। ನನು ನಿರಯಪಾಲಾ ನಾಮ ತಾವತಿಂಸಾ ಭವನಂ ಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯುನ್ತಿ। ನೋ ನಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯುಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಮಹಿದ್ಧಿಕ ಯಕ್ಖ ಜಾತಿಕತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ತೇಹೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ವೇಸ್ಸವಣ ದೂತಾ"ತಿ ವೇಸ್ಸವಣಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ದೂತಾ। "ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನೇರತ್ವಾ"ತಿ ಅಪ್ಪನಾಝಾನಂ ಅಪತ್ತತಾಯ ಉಪಚಾರಭಾವನಾಭೂತೇ ಕಾಮಾವಚರಜ್ಝಾನೇರತ್ವಾ। "ತಾನೇವ ನಿಮಿತ್ತಾನೀ"ತಿ ಪಥವೀಕಸಿಣ ನಿಮಿತ್ತಾದೀನಿ ಪಟಿಭಾಗ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ। "ಕಾಮಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಂ"ತಿ ತೇಹಿ ನಿಮಿತ್ತಾರಮ್ಮಣೇಹಿ ಅಞ್ಞಂ ಉಪಚಾರ ಭಾವನಾ ಕಮ್ಮಂ ವಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನುರೂಪಂ ಗತಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ। "ತಾನೇವ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ"ತಿ ವಚನೇನ ತಾನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಮರಣಾಸನ್ನ ಜವನೇಹಿ ಗಹಿತಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಾನಿ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಧಮ್ಮತ್ತಾ ಕಾಮಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ। "ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಗತಿ ನಿಮಿತ್ತೇ ಸಿದ್ಧೇ ಸಿದ್ಧಮೇವಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಗತಸ್ಸ ತತ್ಥ ಯಾವಜೀವಮ್ಪಿ ಅನು ಭವಿತಬ್ಬಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ನಾಮ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಧರಮಾನಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ। ತತೋ ವಡ್ಢಮಾನಂ ಅನಾಗತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅನಾಗತಂ ಪನ ಅನುಪಟ್ಠಹನ್ತಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಅನ್ತೋಗಧಸದಿಸಂ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ವಿಭಾವನಿ ಪಾಠೇನ ಚ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಂ ವಿಯ ಆಪಾತಮಾಗತಂ, ಕಸ್ಮಾ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ ಗತಿ ನಿಮಿತ್ತೇನೇವ ಕಿಚ್ಚ ಸಿದ್ಧಿತೋ-ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುಬೋಧಂ। "ತಾನಿಹೀ"ತಿಆದೀಸು। ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ। ಅನೇಜೋಸನ್ತಿ ಮಾರಬ್ಭ। ಯಂ ಕಾಲಮಕರೀಮುನೀತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞು ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನ ಚುತಿ ಚಿತ್ತಂ ಸನ್ತಿ ಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತೀತಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಕಾಮಾವಚರಾ ಲಮ್ಬಣಾ ನೇವಾತಿ ಇಮಿನಾ ಅಪನೇತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ತಾ ನಿಹಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞು ಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಪೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಲೋಕುತ್ತರ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದೀಸು। "ತಾನೀ"ತಿ ದ್ವಾದಸಾ ಕುಸಲ ಚಿತ್ತಾನಿ ಅಟ್ಠಞಾಣ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತ ಕುಸಲ ಕ್ರಿಯ ಜವನಾನಿ ಚ। ಅಜ್ಝಾನ ಲಾಭಿನೋ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಮಹಗ್ಗತಜ್ಝಾನಾನಿಪಿ ಆಲಮ್ಬಿತುಂ ನ

ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ “ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಹ ಕಾಮಾವಚರಾ ರಮ್ಮಣಾನೀ”ತಿ। “ತಾನೇ ವಾ”ತಿ ಞಾಣ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಕಾಮ ಕುಸಲಾನಿ ಏವ। ಝಾನಲಾಭೀನಂ ತಾನೇವ ಞಾಣ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಾಮ ಕುಸಲಾನಿ। ಹೇಟ್ಠಿಮ ಫಲಟ್ಠಾನಂ ತಾನೇವ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತ ಮಗ್ಗಫಲ ನಿಬ್ಬಾನಾ ರಮ್ಮಣಾನಿ। “ಝಾನಾನಿ ಪತ್ಥೇನ್ತೀ”ತಿ ಆಯತಿಂ ಝಾನಲಾಭಿನೋ ಭವೇಯ್ಯಾಮಾತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕರೋನ್ತಿ। “ತೇಸಂ ಪೀ”ತಿ ತೇಸಂ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಮ್ಪಿ। “ತೇ”ತಿ ತೇ ಲೋಕುತ್ತರ ಧಮ್ಮಾ। “ಅನುಭೋನ್ತೀ”ತಿ ಸಮ್ಪಾಪುಣನ್ತಿ। “ನವನಿಪಾತೇ”ತಿ ಅಙ್ಗುತ್ತರ ನಿಕಾಯೇ ನವನಿಪಾತೇ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

೧೩೫. ವತ್ಥುಸಙ್ಗಹೇ। “ವತ್ಥೂ”ತಿ ನಿಸ್ಸಯ ವಿಸೇಸೋ ವುಚ್ಚತಿ। ತಾನಿ ನಿಸ್ಸಯ ವತ್ಥೂನಿ ಯೇಸಂ ತಾನಿ ತಬ್ಬತ್ಥುಕಾನಿ। “ತೇಸಞ್ಚ ಸದ್ದೋ ನ ಯುಜ್ಜತೀ”ತಿ ತೇಸಂ ವಾದೇ ಚ ಸದ್ದೋ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ನ ಹಿ ಅಲುತ್ತ ಚ ಕಾರಂ ದ್ವನ್ದ ಪದಂ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ। “ಪುಬ್ಬಪದೇಸು ಆನೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ಚಕ್ಖು ವತ್ಥು ಚ ಸೋತವತ್ಥು ಚಾತಿಆದಿನಾ ಆನೇತಬ್ಬೋ। ಸಮಾಸ ಪದಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ನ ಹಿ ಸಮಾಸ ಪದತೋ ಏಕ ದೇಸಂ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಆನೇತುಂ ಯುಜ್ಜತೀತಿ। ಅವಿಭತ್ತಿಕ ನಿದ್ದೇಸೋ ನಾಮ ಚಕ್ಖುಂ, ಸೋತಂ, ಘಾನಂ, ಜಿವ್ಹಾ, ಕಾಯೋ, ಹದಯಂ, ವತ್ಥು ಚಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಪುಬ್ಬಪದೇಸು ಅವಿಭತ್ತಿಕ ನಿದ್ದೇಸೋ। ಏವಞ್ಚಸತಿ ವತ್ಥು ಸದ್ದೋ ಚ ಸದ್ದೋ ಚ ಪುಬ್ಬಪದೇಸು ಆನೇತುಂ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ। ಕಾಮತಣ್ಹಾಯ ಅಧೀನೇನ ಆಯತ್ತೇನ ಕಾಮಾವಚರ ಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾಧೀನ ಕಮ್ಮ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। “ರೂಪಾದೀನಂ ಪರಿಭೋಗೋ”ತಿ ರೂಪಾದೀನಂ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾನಂ ಪರಿಭೋಗೋ। “ಪರಿತ್ತಕಮ್ಮಂ ಪೀ”ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಮಾವಚರ ಕಮ್ಮಮ್ಪಿ। “ಪೂರಯಮಾನಂ”ತಿ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಂ। ಚಕ್ಖು ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ ನಾಮ। ಸೋತಂ ಸವನಾನುತ್ತರಿಯಂ ನಾಮ। ಸಬ್ಬೇಸಂ ದಸ್ಸನ ಕಿಚ್ಚಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಬುದ್ಧ ದಸ್ಸನಾ ದಿವಸೇನ ಅನುತ್ತರಂ ದಸ್ಸನಂ ಜನೇತೀತಿ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ। ಏವಂ ಸವನಾನುತ್ತರಿಯೇಪಿ ಚತುಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾ ದಿವಸೇನಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। “ಅಜ್ಝತ್ತ ಬಹಿದ್ಧ ಸನ್ತಾ ನೇಸು ಪೀ”ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತ ಸನ್ತಾನೇಪಿ ಬಹಿದ್ಧ ಸನ್ತಾನೇಪಿ। “ಸುದ್ಧೇ”ತಿ ಕೇನಚಿ ಆಲೋಕೇನ ಚ ಅನ್ಧಕಾರೇನ ಚ ವಿರಹಿತೇ। ಆಲೋಕೋ ಹಿ ಏಕೋ ರೂಪ ವಿಸೇಸೋ। ತಥಾ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಚ। ತೇ ಚ ತತ್ಥ ನತ್ಥಿ। “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಗಹೇ”ತಿ ವತ್ಥು ಸಙ್ಗಹೇ। ವಿಸಿಟ್ಠಂ ಜಾನನಂ ವಿಜಾನನಂ। ತಞ್ಚ ವಿಜಾನನಂ ತೀಸು ಮನೋಧಾತೂಸು ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ “ವಿಜಾನನ ಕಿಚ್ಚಾಭಾವತೋ”ತಿ। ಆವಜ್ಜನ ಕಿಚ್ಚಂ ಕಿಮೇತನ್ತಿ, ಮನಸಿಕಾರ ಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ ಕಿಚ್ಚಞ್ಚ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣೇಹಿ ಯಥಾ ಗಹಿತಾನೇವ ಪಞ್ಚಾರಮ್ಮಣಾನಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ ಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ “ವಿಸೇಸಜಾನನ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ನ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ। ದಸ್ಸನಂ, ಸವನಂ, ಘಾಯನಂ, ಸಾಯನಂ, ಫುಸನ, ನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಥೋಕಂ ವಿಸೇಸ ಜಾನನ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ “ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸನಾ ದಿವಸೇನಾ”ತಿಆದಿಂ। ಥೋಕಂ ವಿಸೇಸ ಜಾನನ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾನೀತಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಅವಸೇಸಾ ಪನ ಸನ್ತೀರಣಾದಯೋ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಯೋ ನಾಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ನನು ಮನನಟ್ಠೇನ ಮನೋ ಚ ತಂ ವಿಜಾನನಟ್ಠೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣೇಹಿ ವಿಸೇಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ “ಅತಿಸ್ಸಯ ವಿಸೇಸ ಜಾನನ ಧಾತುಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ”ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಸೋ ಅತ್ಥೋ ಸದ್ದಯುತ್ತಿಯಾ ಸಿದ್ಧೋ ನ ಹೋತಿ। ಯದಿಚ್ಛಾ ವಸೇನ ವುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ “ಪರಿಯಾಯ ಪದಾನಂ”ತಿಆದಿ। ಏತೇನ ಸೋ ಅತ್ಥೋ ಸದ್ದಯುತ್ತಿಯಾ ಏವ ಸಿದ್ಧೋ। ನ ಯದಿಚ್ಛಾವಸೇನ ವುತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। “ವಿಸೇಸನ ಸಮಾಸೇ”ತಿ ಮನೋ ಚ ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾತಿ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಏವರೂಪೇ ಕಮ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸೇ। “ಪದಟ್ಠಾನಂ”ತಿ ಏತ್ಥ ಪದನ್ತಿ ಚ ಠಾನನ್ತಿ ಚ ಕಾರಣತ್ಥ ವಚನಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ಪರಿಯಾಯ ಸದ್ದಾ ನಾಮ। ಪದಞ್ಚ ತಂ ಠಾನಞ್ಚಾತಿ ವುತ್ತೇ ಅತಿಸ್ಸಯ ಕಾರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ತಥಾ ದುಕ್ಖ ದುಕ್ಖಂ, ರೂಪ ರೂಪಂ, ರಾಜ ರಾಜಾ, ದೇವದೇವೋತಿಆದೀನಿ। “ಕತ್ಥಚಿ ದಿಸ್ಸತಿ ಯುಜ್ಜತಿ ಚಾ”ತಿ ನ ಹಿ ಕತ್ಥಚಿ ದಿಸ್ಸತಿ ಚ। ಸಚೇಪಿ ಕತ್ಥಚಿ ದಿಸ್ಸೇಯ್ಯ, ನ ಹಿ ಯುಜ್ಜತಿ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಮನಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಂ”ತಿ ಏತ್ಥ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಚಿತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವಚುತಿ ಚಿತ್ತಾ ಅನ್ತರೇ ಸಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನಂ ಸತ್ತ ವಿಞ್ಞಾಣ ಧಾತೂನಂ ವಸೇನ ವಿಭಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಪಞ್ಚದ್ವಾರಾ ವಜ್ಜನಞ್ಚ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ ದ್ವಯಞ್ಚ ಮನೋಧಾತು ಮತ್ತತ್ತಾ ಮನೋ ನಾಮ। ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಣ ಮತ್ತಾನಿ ನಾಮ। ಅವಸೇಸಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ಮನಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೇನ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ನಾಮ। ತತ್ಥ “ಮನಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಂ”ತಿ ಅನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯ ಭೂತಸ್ಸ ವಾ ಮನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನ ಭೂತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಏತ್ಥ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ ದ್ವಯಂ ಪಚ್ಚಯಮನೋ ನಾಮ। ಸನ್ತೀರಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ದ್ವಾರನ್ತರೇ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಾ ವಜ್ಜನಂ ನಾಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ಅನ್ತರೇ ಸಬ್ಬಂ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣ ಸನ್ತಾನಂ

ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮ। ಪುನ “ಮನಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣ”ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನ ಭೂತಸ್ಸ ಮನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯ ಭೂತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಏತ್ಥ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಾ ವಜ್ಜನಂ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನ ಮನೋ ನಾಮ। ತತೋ ಪುರೇ ಸಬ್ಬಂ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣ ಸನ್ತಾನಂ ಪಚ್ಚಯ ಮನೋ ನಾಮ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। ಅವಸೇಸಾಪನಾತಿಆದೀಸು। “ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಭಾವಂ ಸಮ್ಭಾವೇತೀ”ತಿ ಅವಸೇಸಾ ಪನ ಧಮ್ಮಾ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಚ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ಹದಯ ವತ್ಥುಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯಯೇವ ವತ್ತನ್ತೀತಿ ಏವಂ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಭಾವಞ್ಚ ಸಮ್ಭಾವೇತಿ, ವಣ್ಣೇತಿ। ಸುಟ್ಠು ಪಕಾಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಪನಾತಿಆದೀಸು। “ಪಾಳಿಯಂ”ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯ ಸಂಯುತ್ತ ಪಾಳಿಯಂ। ದುತೀಯಜ್ಝಾನೇ ಏವ ಅಪರಿಸೇಸ ನಿರೋಧ ವಚನಂ ವಿರುದ್ಧಂ ಸಿಯಾ। ಕಥಂ, ಸಚೇ ಪಟಿಘೋ ಅನೀವರಣಾ ವತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಪಥಮಜ್ಝಾನತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಏವ ಸೋ ನಿರುದ್ಧೋ ಸಿಯಾ। ಅಥ ದುತೀಯಜ್ಝಾನುಪಚಾರೇಪಿ ಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಪಥಮಜ್ಝಾನಮ್ಪಿ ಪರಿಹೀನಂ ಸಿಯಾ। ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಹೀನೇ ಸತಿ, ದುತೀಯಜ್ಝಾನಮ್ಪಿ ನುಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಏವಂ ವಿರುದ್ಧಂ ಸಿಯಾ। “ಪುರಿಮ ಕಾರಣಮೇವಾ”ತಿ ಅನೀವರಣಾ ವತ್ಥಸ್ಸ ಪಟಿಘಸ್ಸ ಅಭಾವತೋತಿ ಕಾರಣಂ ಏವ। ಪರತೋಘೋಸೋ ನಾಮ ಸಾವಕಾನಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಪಧಾನ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚ ಅರೂಪಭವೇ ನತ್ಥಿ। ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ನಾಮ ಚತುಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿವೇಧೋ, ಬುದ್ಧಾ ಚ ಪಚ್ಚೇಕ ಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಚ ಸಯಮ್ಭುನೋ ಪರತೋ ಘೋಸೇನ ವಿನಾ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ। ತೇ ಚ ತತ್ಥ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। “ರೂಪವಿರಾಗ ಭಾವನಾಯಾ”ತಿ ರೂಪವಿರಾಗ ಭಾವನಾ ಬಲೇನ। ತೇಸಂ ರೂಪಾವಚರ ಚಿತ್ತಾನಂ। “ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತತ್ತಾ”ತಿ ತೇಸು ನಿಕನ್ತಿಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ಅತಿಕ್ಕನ್ತತ್ತಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

ಪಕಿಣ್ಣಕಸಙ್ಗಹದೀಪನಿಯಾಅನುದೀಪನಾನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ವೀಥಿಸಙ್ಗಹಅನುದೀಪನಾ

೧೩೬. ವೀಥಿಸಙ್ಗಹೇ । “ತೇಸಙ್ಞೇ ವಾ”ತಿ ಚಿತ್ತ ಚೇತಸಿಕಾನಂ ಏವ। “ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನಾ”ತಿ ‘ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ ತಾವ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಹೋತಿ ಕಾಮಾವಚರಂ ರೂಪಾವಚರಂ, ತಿಆದಿನಾ ಇಚ್ಚೇವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ। “ಪುಬ್ಬಾ ಪರನಿಯಾಮಿತಂ”ತಿ ವಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಸುಖ ಪುಞ್ಞಮ್ಹಾತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪುಬ್ಬಾ ಪರನಿಯಾಮಿತಂ। “ಆರಬ್ಭಗಾಥಾಯಾ”ತಿ।

ವೀಥಿ ಚಿತ್ತವಸೇನೇವಂ, ಪವತ್ತಿಯ ಮುದೀರಿತೋ।
ಪವತ್ತಿ ಸಙ್ಗಹೋ ನಾಮ, ಸನ್ಧಿಯಂ ದಾನಿ ವುಚ್ಚತೀ॥ತಿ

ಏವಂ ಪವತ್ತಿಕಾಲೇ ಪವತ್ತಿ ಸಙ್ಗಹೋ, ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾಲೇ ಪವತ್ತಿ ಸಙ್ಗಹೋತಿ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ। ಕೇಚಿ ವಾದೇ “ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಪವತ್ತಿಯಂ”ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಗಹಿತೇ ದ್ವೀಸು ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಸಙ್ಗಹ ಪವತ್ತಿ ಸಙ್ಗಹೇಸು ಇದಾನಿ ಪವತ್ತಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ, ಪಚ್ಛಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಪವಕ್ಖಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ “ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಸಙ್ಗಹೋ”ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾಲೇ ಸಙ್ಗಹೋ। “ಪವತ್ತಿ ಸಙ್ಗಹೋ”ತಿ ಪವತ್ತಿಕಾಲೇ ಸಙ್ಗಹೋ। ಸೋ ಚ ಉಪರಿಗಾಥಾಯ ನ ಸಮೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಏವಂ ಸತೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ತಾನಿ ತೀಣಿ ಛಕ್ಕಾನಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನೀ”ತಿ ಛಕ್ಕಮತ್ತಾನಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಿ, ನ ಸಕಲಂ। ವತ್ಥು ದ್ವಾರಾ ಲಮ್ಬಣ ಸಙ್ಗಹೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಸಾ ಪನಾ”ತಿ ಸಾವಿಸಯಪ್ಪವತ್ತಿ ಪನ। “ಕಾಚಿ ಸೀಘತಮಾ”ತಿ ಕಾಚಿ ಅತಿರೇಕತರಂ ಸೀಘಾ। “ದನ್ಧಾ”ತಿ ಸಣಿಕಾ, ಚಿರಾಯಿಕಾ। “ಅನುಪಪನ್ನಾ”ತಿ ಅಸಮ್ಬನ್ನಾ। ಅಸಮ್ಬನ್ನ ದೋಸೋ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಧಾತುಭೇದಂ”ತಿ ಸತ್ತ ವಿಞ್ಞಾಣ ಧಾತೂನಂ ವಿಭಾಗಂ। “ಧಾತುನಾನತ್ತಂ”ತಿ ಧಾರಣ ಕಿಚ್ಚನಾನತ್ತಂ। ಇತಿ ತಸ್ಮಾ ಮನೋಧಾತು ವಿಸುಂ ವುತ್ತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಮನನಂ”ತಿ ವಿಜಾನನಭಾವಂ ಅಪತ್ತಂ। ಆವಜ್ಜನಮತ್ತ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಮತ್ತ ಸಙ್ಖಾತಂ ಜಾನನಮತ್ತಂ। “ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮನನಂ”ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಆವಜ್ಜನಮತ್ತ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಮತ್ತಂ ಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಸುದ್ಧೋ ಪನ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಪ್ಪಬನ್ಧೋ”ತಿ ಮನೋದ್ವಾರ ವಿಕಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪವತ್ತೋ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಪ್ಪಬನ್ಧೋ। ನ ಭವಙ್ಗ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಪ್ಪಬನ್ಧೋ। ಸೋ ಹಿ ವೀಥಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಇಧ ಅಪ್ಪಸಙ್ಗೋತಿ । ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪನ ದ್ವಿಧಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಠಮಾಭಿನೀಹಾರಕಾಲೋ ನಾಮ ಸುಮೇಧತಾಪಸಕಾಲೇ ಬುದ್ಧ ಭಾವಾಯ ಕಾಯ ಚಿತ್ತಾನಂ ಅಭಿನೀಹಾರಕಾಲೋ। ಆದಿಸದ್ದೇನ ಪಚ್ಛಿಮ ಭವೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। “ಜಾತಿ ಫಲಿಕಕ್ಖನ್ಧಾ ವಿಯ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ”ತಿ ತೇನ ಓಭಾಸೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟತ್ತಾ ಜಾತಿಫಲಿಕಕ್ಖನ್ಧ ಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಉಪಪತ್ತಿ ದೇವ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಪನಾ”ತಿ ಉಪಪತ್ತಿಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾನಂ ಓಪಪಾತಿಕ ದೇವ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಪನ। “ಪಸಾದ ನಿಸ್ಸಯ ಭೂತಾನಂ”ತಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಪಸಾದ ವತ್ಥೂನಂ ನಿಸ್ಸಯ ಮಹಾಭೂತಾನಂ।

“ಯಾನಿ ಪನಾ”ತಿಆದೀಸು। ದ್ವತ್ತಿ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಆಪಾತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಏವಂ ಪರತ್ಥಪಿ। ವಿಭೂತಸ್ಸಾತಿ ಚ ಅವಿಭೂತಸ್ಸಾತಿ ಚ ಇದಂ ಆದಿಮ್ಹಿ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪನ ವಿಭೂತಸ್ಸಾತಿ ಚ ಅವಿಭೂತಸ್ಸಾತಿ ಚ ಪದಾನಂ ಉದ್ಧರಣಂ। “ರೂಪಾ ರೂಪಾನಂ”ತಿ ರೂಪ ಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಅರೂಪ ಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ। “ತಾವಾ”ತಿ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿ ದಸ್ಸನತೋ ಪಠಮತರಂ ಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಅದ್ಧಾನ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ”ತಿ ಖಣಕಾಲ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ “ಅತಿಮಹನ್ತಾ ದಿವಸೇನ ವಿಸಯ ವವತ್ಥಾನಂ ಹೋತೀ”ತಿ ವಚನೇನ ಆದಿಮ್ಹಿ ‘ಛವತ್ಥೂನಿ, ಛ ದ್ವಾರಾನಿ, ಛ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ, ಛ ವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ, ಛ ವೀಥಿಯೋ, ಛ ಧಾವಿಸಯಪ್ಪವತ್ತೀ,ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇಸು ಛಸು ಛಕ್ಕೇಸು ಛಧಾವಿಸಯಪ್ಪವತ್ತೀತಿ ಪದಮತ್ತಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಂ ಅನುಪಪನ್ನಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ “ಏವಞ್ಚಿ ಸತೀ”ತಿಆದಿಂ। “ವಿಸಯ ವವತ್ಥಾನತ್ಥ ಮೇವಾ”ತಿ ಅತಿಮಹನ್ತಾದಿ ವಿಸಯ ವವತ್ಥಾನತ್ಥಮೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ನ ಚ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ರೂಪಾ ರೂಪ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅದ್ಧಾನ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಮ್ಪಿ ತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ಸಭಾವಪ್ಪಟಿಲಾಭೋ”ತಿ ಚಿನ್ತನ ಫುಸನಾದೀನಂ ಪಾತುಭಾವೋ ವುಚ್ಚತಿ। “ಅನಿವತ್ತೀ”ತಿ ಅನನ್ತರಧಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। “ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ”ತಿ ಜರಾ ಕಿಚ್ಚಂ ಆಹ। “ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘಾಟಕ್ಖಣಸ್ಸಾ”ತಿ ಅಙ್ಗುಲೀನಂ ಸಙ್ಘಟ್ಟನಕ್ಖಣಸ್ಸ।

ಆಚರಿಯಾನನ್ದತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಅಭಿಧಮ್ಮ ಟೀಕಾಕಾರೋ ವುಚ್ಚತಿ। "ಅಸ್ಸಾ ವಿಜ್ಜುಯಾಠಿತಿ ನಾಮ ವಿಸುಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತಥಾ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ವಡ್ಢನಾನನ್ತರಮೇವ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತೇನಾಹ "ತಂ ಪೀ"ತಿಆದಿಂ। ಉದಯಭಾಗೋ ನಾಮ ವಡ್ಢನಭಾಗೋ, ವಯಭಾಗೋ ನಾಮ ಅನ್ತರಧಾನಭಾಗೋ। "ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ"ತಿ ಲದ್ಧಗುಣ ವಚನಂ। "ಏಕಂಚಿತ್ತಂ ದಿವಸಂ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಾ ವಚನಂ। "ಆಮನ್ತಾ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಾ ವಚನಂ। "ವಯಕ್ಖಣೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಾ। "ನ ಹೇವಂ ವತ್ತಬ್ಬೇ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ। ಪಚ್ಚತ್ತ ವಚನಸ್ಸ ಏಕಾರತ್ತಂ। ಏವಂ ನವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಮಹಾಥೇರೇನಾ"ತಿ ಮೋಗ್ಗಲಿ ಪುತ್ತತಿಸ್ಸ ಮಹಾಥೇರೇನ। ನನು ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ನಾ"ತಿ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। "ಇಮಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಸಙ್ಖತ ಲಕ್ಖಣಂ ವಿಸಯೋ ಯೇಸಂ ತಾನಿ ಸಙ್ಖತ ವಿಸಯ ಲಕ್ಖಣಾನಿ। ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮಮೇವ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಯಂ ಅಭಿಧಮ್ಮೋ ಧಮ್ಮತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಸಙ್ಗಹ ಕಾರೇನಾ"ತಿ ಆಚರಿಯ ಬುದ್ಧಘೋಸತ್ಥೇರಂ ವದತಿ। "ಅತ್ಥಿಕ್ಖಣಂ"ತಿ ಖಣದ್ವಯಮೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಇತಿ ವತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ಸಾಧೇನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಗಾಥಾಯಂ। "ತಸ್ಸೇವಾ"ತಿ ತಸ್ಸಾ ಠಿತಿಯಾ ಏವ ಭೇದೋ। ಸಬ್ಬದಾ ಸಬ್ಬಪಾಣಿನಂ ಮರಣಂ ನಾಮ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ತಮತ್ಥಂ"ತಿ ತಾನಿ ಅತ್ಥಿಕ್ಖಣಂ ಉಪಾದಾಯ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥಂ। "ಅಥವಾ"ತಿ ಏಕೋ ಥೇರವಾದೋ। "ಸನ್ತತಿ ವಸೇನ ಠಾನಂ"ತಿ ಠಿತಾಯ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಏತ್ಥ ಠಿತಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಠಾನಂ ಸನ್ತತಿ ಠಿತಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ"ತಿ ವೇದನಾಯ ಉಪ್ಪಾದೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ವಯೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಠಿತಾಯ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ವದತಿ। "ಅಪ್ಪಟಿಬಾಹೇತ್ವಾ"ತಿ ಅನೀವಾರೇತ್ವಾ। ಯಾವಡ್ಢನಸ್ಸ ನಿವತ್ತಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಉದಯ ಪರಿಯನ್ತ ಮತ್ತಭೂತಾ ಸಾ ಏವ ನಿವತ್ತಿ। "ದ್ವೀಹಿ ಖನ್ಧೇಹೀ"ತಿ ರೂಪ ಜರಾ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ಅರೂಪ ಜರಾ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೇನಾತಿ ಏವಂ ದ್ವೀಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ। ಯಞ್ಚ ತತ್ಥ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ರೂಪಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ದ್ವಿಧಾಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ದೇಸಿತೋ। ಕಥಂ, ಉಪಚಯೋ ಸನ್ತತೀ ತಿಯೋಜನಾ। "ವಿಭಾಗಾ ರಹಸ್ಸಾ"ತಿ ಉಪ್ಪಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜ ನಟ್ಠೇನ ಏಕೋ ಸಮಾನೋ ರೂಪಾನಂ ವಡ್ಢನ ಸಮಯೇ ಉಪ್ಪಾದೋ। ಉಪರಿ ವಡ್ಢನಟ್ಠೇನ ಉಪಚಯೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಅವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಠಿತ ಸಮಯೇ ಉಪ್ಪಾದೋ ಯಥಾ ಠಿತ ನೀಹಾರೇನ ಚಿರಕಾಲಂ ಪವತ್ತಿ ಅತ್ಥೇನ ಸನ್ತತೀತಿ ವುತ್ತೋ। ಏವಂ ವಿಭಾಗಾ ರಹಸ್ಸ। "ಯಥಾನುಲೋಮ ಸಾಸನಂ"ತಿ ವಿನೇತಬ್ಬ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಲೋಮ ಸಾಸನಂ।

"ಅರೂಪ"ನ್ತಿಆದೀಸು। "ಅರೂಪಂ"ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಣ್ಠಾನ ರಹಿತತ್ತಾ ಚಿತ್ತ ಚೇತಸಿಕಂ ನಾಮಂ ವುಚ್ಚತಿ। "ಅರೂಪಿ ಸಭಾವತ್ತಾ"ತಿ ಅರೂಪ ಧಮ್ಮ ಸಭಾವತ್ತಾ ಇಚ್ಚೇವತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಅರೂಪ ಧಮ್ಮ ಸಭಾವೋ ನಾಮ ರೂಪ ಧಮ್ಮತೋ ಸತಗುಣೇನವಾಸಹಸ್ಸಗುಣೇನವಾಸಣ್ಹಸುಖುಮಸಭಾವೋ । ವಿಭಾವ ನಿಪಾಠೇ। "ಗಾಹಕ ಗಹೇತಬ್ಬ ಭಾವಸ್ಸ ತಂ ತಂ ಖಣವಸೇನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜನತೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಚದ್ವಾರ ವೀಥೀಸು ವೀಥಿ ಚಿತ್ತಾನಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಾನಞ್ಚ ವಿಸಯೀ ವಿಸಯಭಾವೋ ಗಾಹಕ ಗಹೇತಬ್ಬ ಭಾವೋ ನಾಮ। "ತಂ ತಂ ಖಣವಸೇನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜನತೋ"ತಿ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಚ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇಪಿ ಆವಜ್ಜನಾದೀಹಿ ನಾನಾ ಕಿಚ್ಚೇಹಿ ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಏವ ಗಹಣ ಕಿಚ್ಚಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ। ನಾನಾ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಚ ನಾನಾ ಚಿತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಚ ಪುರೇಜಾತಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಯಾವ ತಾನಿ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಾವ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭಾವೇನ ಧರಮಾನಾನಿ ಏವ ಗಹಣಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತಿ, ಗಾಹಕಾನಂ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತಾನಞ್ಚ ಖಣತ್ತಯಾಯುಕತ್ತಾ ಏವ ಗಾಹಕ ಕಿಚ್ಚಂ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತಿ, ಸಿಜ್ಝತಿ। ಗಹೇತಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಾನಞ್ಚ ಸತ್ತರಸ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣಾಯುಕತ್ತಾ ಏವ ಗಹೇತಬ್ಬ ಕಿಚ್ಚಂ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತಿ, ಸಿಜ್ಝತಿ। ಏವಂ ತಂ ತಂ ಖಣ ವಸೇನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜನತೋ। ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ದ್ವಯಂ ಏಕ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಚಿತ್ತಾನು ಪರಿವತ್ತಿ ಧಮ್ಮತ್ತಾ। "ಉಪ್ಪಾದಮತ್ತಾ"ತಿ ನಿಪ್ಫನ್ನ ರೂಪಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಮತ್ತಾ। "ಭಙ್ಗಮತ್ತಾ"ತಿ ತೇಸಮೇವ ಭಙ್ಗಮತ್ತಾ। "ರೂಪ ಧಮ್ಮಾನಂ"ತಿ ನಿಪ್ಫನ್ನ ರೂಪ ಧಮ್ಮಾನಂ। "ಉಪ್ಪಾದನಿರೋಧ ವಿಧಾನಸ್ಸಾ"ತಿ ಉಪ್ಪಾದ ನಿರೋಧ ವಿಧಾನಭೂತಸ್ಸ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾವಾದಸ್ಸ ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತಂ"ತಿ ತಂ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾ ವಚನಂ। "ತಸ್ಮಿಂ ವಾದೇ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾವಾದೇ। "ತತ್ಥ ಆಗತಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಾದೇ ಆಗತಾ। ಯಂ ಪನ ವಿಭಾವನಿಯಂ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತಂ ಟೀಕಾನಯಂ"ತಿ ತಂ ಸೋಳಸ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣಾಯುಕ ದೀಪಕಂ ಮೂಲಟೀಕಾನಯಂ। ತದತ್ಥಂ ಸಾಧೇನ್ತೇನ ವಿಭಾವನಿ ಟೀಕಾಚರಿಯೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸಙ್ಗಹಕಾರಸ್ಸ ಅಟ್ಠಕಥಾ ಚರಿಯಸ್ಸ। "ಉಪಚರೀಯತೀ"ತಿ ಉಪಚಾರ ವಸೇನ ವೋಹರೀಯತಿ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। "ಏತಾನೀ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ। "ತಂ"ತಿ ತಂ ಏಕ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣಂ। "ತೇ ಚಾ"ತಿ

ರೂಪ ಧಮ್ಮಾ ಚ। “ಪರಿಪುಣ್ಣ ಪಚ್ಚಯೂಪಲದ್ಧಾ”ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಉಪಲದ್ಧಾ। “ಸೋ”ತಿ ಟೀಕಾಕಾರೋ। “ಇತರಾನೀ”ತಿ ಗನ್ಧರಸ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ। “ಗೋಚರಭಾವಂ”ತಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕ ಚಿತ್ತಾನಂ ಗೋಚರಭಾವಂ। “ಪುರಿಮಾನಿ ದ್ವೇ”ತಿ ರೂಪಸದ್ದಾ ರಮ್ಮಣಾನಿ। “ನಿಮಿತ್ತ ವಸೇನ ಘಟ್ಟೇನ್ತೀ”ತಿ ಆದಾಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಮುಖಸದಿಸಂ ಮುಖನಿಮಿತ್ತಂ ಮುಖಪ್ಪಟಿಬಿಮ್ಬಂ ಆದಾಸೇ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ಏವಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಚಕ್ಖುಪಸಾದೇ ಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಞ್ಚ ಸೋತಪಸಾದೇ ತಂ ಸದಿಸ ನಿಮಿತ್ತ ವಸೇನ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ । ನವತ್ಥು ವಸೇನ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ। ಸಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನ ಘಟ್ಟೇನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಸಮ್ಪತ್ತಾನಞ್ಞೇವ ಆರಮ್ಮಣಾನಂ। “ನಿಮಿತ್ತು ಪಟ್ಠಾನ ವಸೇನಾ”ತಿ ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನವಸೇನ। “ನಿಮಿತ್ತ ಅಪ್ಪನಾವಸೇನಾ”ತಿ ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಪವೇಸನ ವಸೇನ। ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪನ ಅಸಮ್ಪತ್ತಾನಿಯೇವ ಹುತ್ವಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। “ಆಪಾತಾ ಗಮನಞ್ಚೇತ್ಥಾ”ತಿಆದೀಸು। “ಲಞ್ಛಕಾನಂ”ತಿ ಲಞ್ಛನಕಾರಾನಂ। “ಲಞ್ಛನಕ್ಖನ್ಧಂ”ತಿ ಅಯೋಮಯಂ ಲಞ್ಛನಕ್ಖನ್ಧಂ। ಸೋ ಚ ಲಞ್ಛನಕ್ಖನ್ಧೋ ತಾಲಪಣ್ಣೇ ಆಪಾತೇತ್ವಾ ಅಕ್ಖರಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತಿ। ತತ್ಥ “ಆಪಾತೇತ್ವಾ”ತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ। “ಚಕ್ಖಾದಿಪ್ಪಥೇ”ತಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ವಿಸಯಕ್ಖೇತ್ತೇ। ನ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ದ್ವಾರೇಸು ಏವ ಆಪಾತ ಮಾಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಮನೋದ್ವಾರೇಪಿ ಆಪಾತ ಮಾಗಚ್ಛನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಭವಙ್ಗ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಏವ ಆಪಾತ ಮಾಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। “ತೇಸು ಪನಾ”ತಿ ತೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಪನ। ತಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಯೇಸಂ ತಾನಿ ತದಾ ರಮ್ಮಣಾನಿ। ನ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಪಞ್ಚಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ವೀಥಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಏವಾತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ದ್ವೀಸು, ನ ತೀಸು, ನ ಚತೂಸೂತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಬಹುಚಿತ್ತಕ್ಖಣಾತೀತಾನಿ ಪಞ್ಚಾರಮ್ಮಣಾನಿ ಬಹುಚಿತ್ತಕ್ಖಣಾತೀತೇ ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇತಿ ಯೋಜನಾ। ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇತಿ ಚ ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಏವಂ ಸತೀ”ತಿ ತೇಸಂ ಪಸಾದಾನಂ ಆವಜ್ಜನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸತಿ। “ಆದಿಲಕ್ಖಣಂ”ತಿ ಪಞ್ಚಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇಸು ಆಪಾತಾ ಗಮನ ಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಸಯಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಆದಿಲಕ್ಖಣಂ। ಚಲನಞ್ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಯಥಾ ಗಹಿತಂ”ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗಹಿತಪ್ಪಕಾರಂ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ “ಯೋಗ್ಯ ದೇಸಾವಟ್ಠಾನ ವಸೇನಾ”ತಿ ಆಪಾತಂ ಆಗನ್ತುಂ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಅವೇಚ್ಚಟ್ಠಾನ ವಸೇನ। ಯುಜ್ಜನಞ್ಚ, ಮನ್ಥನಞ್ಚ, ಖೋಭಕರಣಞ್ಚ, ಘಟ್ಟನನ್ತಿ ಚ ಆಪಾತಾ ಗಮನನ್ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ ಆಪಾತಾ ಗಮನಞ್ಚೇತ್ಥಾತಿಆದಿನಾ। “ನಾನಾ ಠಾನಿಯೇಸೂ”ತಿ ನಾನಾ ಠಾನೇಸು ಠಿತೇಸು। “ಏಕೋ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮೋ ನಾಮಾ”ತಿ ಯಥಾ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತೇ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮ ವಸೇನ ಸಕಲೇ ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತೇ ಪಥವಿಕಮ್ಪನಂ ಅಹೋಸಿ। ತಥಾ ಇಧಪಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ದ್ವಾರೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಘಟ್ಟೇನ್ತೇ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮ ವಸೇನ ಭವಙ್ಗ ಚಲನಂ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮೋ ನಾಮ। “ಸಹೇವಾ”ತಿ ಏಕತೋಯೇವ। ಕಥಂ ಹದಯ ವತ್ಥು ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಭವಙ್ಗಸ್ಸ ಚಲನಂ ಸಿಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಚಲನಂ ಸಿಯಾತಿ ಇದಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ, ತದಾ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ। ಯದಾ ಚ ತಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ತದಾ ತಂ ನ ಚಲತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಹಿ ವೀಥಿಚಿತ್ತಂ ನಾಮ ಚಲತಿ ಯೇವಾತಿ। ಸನ್ತತಿ ನಾಮ ಪುಬ್ಬಾ ಪರಪ್ಪಬನ್ಧೋ। ಸಣ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಸಹಪ್ಪವತ್ತಾನಂ ಏಕತೋ ಠಿತಿ। ಇಧ ಸಣ್ಠಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಪಞ್ಚನಿಸ್ಸಯ ಮಹಾಭೂತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಹದಯ ವತ್ಥು ನಿಸ್ಸಯಭೂತಾನಂ ಏಕ ಸಣ್ಠಾನ ಭಾವೇನ ಏಕಾಬದ್ಧತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ “ಸಣ್ಠಾನ ವಸೇನಾತಿ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಂ”ತಿ। “ತಾದಿಸಸ್ಸ ಅನುಕ್ಕಮ ಚಲನಸ್ಸಾ”ತಿ ವಿಭಾವನಿಯಂ ಭೇರಿಸಕ್ಖರೋಪಮಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ರೂಪಾದಿನಾ ಪಸಾದೇ ಘಟ್ಟಿತೇ ತನ್ನಿಸ್ಸ ಯೇಸು ಮಹಾಭೂತೇಸು ಚಲಿತೇಸು ಅನುಕ್ಕಮೇನ ತಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಾನಂ ಸೇಸರೂಪಾನಮ್ಪಿ ಚಲನೇನ ಹದಯ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಚಲಿತೇ ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಭವಙ್ಗಸ್ಸ ಚಲನಾ ಕಾರೇನ ಪವತ್ತಿತೋತೀತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಸ್ಸ ಅನುಕ್ಕಮ ಚಲನಸ್ಸ। “ಭವಙ್ಗಪ್ಪವಾಹಂ”ತಿ ಭವಙ್ಗ ಸನ್ತತಿಂ। “ಕುರುಮಾನಂ”ತಿ ಕರೋನ್ತಂ। ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತಂ”ತಿ ಇದಮೇವಾತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪೇನ್ತಂ। “ಯೋನಿ ಸೋಮನಸಿಕಾರಾದಿವಸೇನಾ”ತಿ ಯೋನಿ ಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಕುಸಲ ಜವನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ। ಅಯೋನಿ ಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಅಕುಸಲ ಜವನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ। ನಿರನುಸಯ ಸನ್ತಾನತಾ ಕ್ರಿಯಜವನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ। ತೇಸು ಚ ಸೋಮನಸ್ಸ ಜವನಾದೀನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಪಚ್ಚಯೋಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಚಿತ್ತ ಸಙ್ಗಹೇ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ಭವಙ್ಗಪಾತೋ”ತಿಆದೀಸು। “ಆವಜ್ಜನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಟ್ಠಿತಂ”ತಿ ಕಮ್ಮ ವಿಪಾಕಸನ್ತಾನತೋ ಚ ತದಾರಮ್ಮಣತೋ ಚ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ವಿಸುಂ ಕ್ರಿಯಾಮಯ ಬ್ಯಾಪಾರೇನ ಆರಮ್ಮಣನ್ತರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಿತಂ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ। ಭವಙ್ಗ ಚಲನಮ್ಪಿ ಉಟ್ಠಾನಸ್ಸ

ಆದಿ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಮ್ಪಿ ಉಟ್ಠಿತೇ ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಪಠಮ ಭವಙ್ಗ ಚಲನತೋಯೇವ ವಾತಿ ವುತ್ತಂ। "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ"ತಿ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತಾನಂ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚೇಹಿ ಆರಮ್ಮಣಪ್ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ। "ದೋವಾರಿಕೋಪಮಾ"ತಿ ಬಧಿರದೋವಾರಿಕೋಪಮಾ। "ಗಾಮಿಲ್ಲೋಪಮಾ"ತಿ ಗಾಮದಾರಕೋಪಮಾ। "ಅಮ್ಬೋಪಮಾ"ತಿ ಅಮ್ಬಪ್ಫಲೋಪಮಾ। ಅಞ್ಞಾಪಿ ಉಪಮಾ ಅತ್ಥಿ। ಮಕ್ಕಟಸುತ್ತೋಪಮಾ, ಉಚ್ಛುಯನ್ತೋಪಮಾ, ಜಚ್ಚನ್ಧೋಪಮಾ। ತಾಸಬ್ಬಾಪಿ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ವಿಪಾಕುದ್ಧಾರ ಕಥಾತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। "ಯತ್ಥಹೀ"ತಿಆದೀಸು। "ಕಥಂ ಛ ಛಕ್ಕ ಯೋಜನಾ ಹೋತೀ"ತಿ। ಚಕ್ಖು ವತ್ಥು ವಚನಞ್ಚ, ಚಕ್ಖುದ್ವಾರ ವಚನಞ್ಚ, ರೂಪಾ ರಮ್ಮಣ ವಚನಞ್ಚ, ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣ ವಚನಞ್ಚ, ಚಕ್ಖುದ್ವಾರ ವೀಥಿ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣ ವೀಥಿ ವಚನಞ್ಚ, ಅತಿಮಹನ್ತಾ ರಮ್ಮಣ ವಚನಞ್ಚಾ,ತಿ ಏತಾನಿ ಛವಚನಾನಿ। ತೇಹಿ ಛಛಕ್ಕೇಹಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಇಮಿಸ್ಸಂ ವೀಥಿಯಂ ದಸ್ಸಿತಾನಿ। ಸೇಸವೀಥೀಸುಪಿ ಯಥಾಲಾಭಂ ದಸ್ಸಿತಬ್ಬಾನಿ। ಏವಂ ಛಛಕ್ಕಯೋಜನಾ ಹೋತಿ। "ಏತ್ಥ ಚ ಯತ್ತಕಾನೀ"ತಿಆದೀಸು। "ಏಕೂನ ಪಞ್ಞಾಸ ಪರಿಮಾಣೇಸೂ"ತಿ ಏಕಸ್ಸನಿಪ್ಫನ್ನ ರೂಪಧಮ್ಮಸ್ಸ ಏಕಪಞ್ಞಾಸ ಮತ್ತೇಸು ಖುದ್ದಕಕ್ಖಣೇಸು ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣಞ್ಚ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಏಕೂನ ಪಞ್ಞಾಸ ಮತ್ತಾನಿ ಠಿತಿಕ್ಖಣಾನಿ ಸನ್ತಿ। ತೇಸು ಖಣೇಸು ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಏಕೂನ ಪಞ್ಞಾಸ ಚಕ್ಖು ಪಸಾದಾ ಚ ಸನ್ತಿ। "ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚೀ"ತಿ ತೇಸು ಕತರಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಚಕ್ಖು ಪಸಾದೇ ನ ಘಟ್ಟೇನ್ತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ। "ತೇಸು ಪನಾ"ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। "ಯದೇವ ಏಕಂ ಚಕ್ಖೂ"ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೀಯಂ। ತಂ ಪನ ಕತಮನ್ತಿ। ಅತೀತ ಭವಙ್ಗೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಭವಙ್ಗ ಚಲನಕ್ಖಣೇ ಲದ್ಧಘಟನಂ ಏಕಂ ಚಕ್ಖು। ತಂ ಪನ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವತ್ಥು ಭಾವಞ್ಚ ದ್ವಾರಭಾವಞ್ಚ ಸಾಧೇತಿ। ಸೇಸವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ದ್ವಾರಭಾವಂ ಸಾಧೇತೀತಿ। ತೇನಾಹ "ಯಥಾರಹಂ"ತಿ। ಏತದೇವ ಏತಂ ಏವ ಚಕ್ಖು ಕಿಚ್ಚ ಸಾಧನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವತ್ಥು ಕಿಚ್ಚದ್ವಾರ ಕಿಚ್ಚಾನಂ ಸಾಧನತೋ। "ಯಂ ಮಜ್ಝಿಮಾಯುಕಂ"ತಿ ಮನ್ದಾಯುಕ ಅಮನ್ದಾಯುಕಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಯಂ ಮಜ್ಝಿಮಾಯುಕನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಕಿಚ್ಚ ಸಾಧನಂ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಇತರಾನಿ ಪನಾ"ತಿ ಏಕೂನ ಪಞ್ಞಾಸ ಪರಿಮಾಣೇಸು ಚಕ್ಖು ಪಸಾದೇಸೂತಿ ವುತ್ತಾನಿ, ತೇಸು ಏಕಂ ಕಿಚ್ಚ ಸಾಧನಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಾನಿ ಇತರಾನಿ ಅಟ್ಠ ಚತ್ತಾಲೀಸ ಚಕ್ಖೂನಿ ಮೋಘವತ್ಥೂನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ರೂಪಾ ರಮ್ಮಣೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಲದ್ಧ ಘಟ್ಟನಾನಮ್ಪಿ ಸತಂ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವತ್ಥು ಕಿಚ್ಚದ್ವಾರ ಕಿಚ್ಚರಹಿತತ್ತಾ। ತೇಸು ಕತಮಾನಿ ಮನ್ದಾಯುಕಾನಿ ನಾಮಾತಿ ಆಹ "ತಾನಿ ಪನಾ"ತಿಆದಿಂ। ಕಿಚ್ಚ ಸಾಧನತೋ ಪುರಿಮಾನಿ ನಾಮ ಅತೀತ ಭವಙ್ಗತೋ ಪುರೇ ತೇರಸಸು ಭವಙ್ಗೇಸು ಆದಿ ಭವಙ್ಗಸ್ಸ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಖಣೇ ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸತ್ತತಿಂಸ ಚಕ್ಖು ಪಸಾದಾ। ತಾನಿ ಮನ್ದಾಯುಕಾನೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಕಿಚ್ಚ ಸಾಧನತೋ ಅಪ್ಪತರಾಯುಕತ್ತಾ। ಕಿಚ್ಚ ಸಾಧನತೋ ಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ನಾಮ ಅತೀತ ಭವಙ್ಗಸ್ಸ ಠಿತಿಕ್ಖಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಖಣೇ ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಏಕಾದಸ ಚಕ್ಖು ಪಸಾದಾ, ತಾನಿ ಅಮನ್ದಾಯುಕಾನೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಕಿಚ್ಚ ಸಾಧನತೋ ಬಹುತರಾಯುಕತ್ತಾ। ತದುಭಯಾನಿಪಿ ಅಟ್ಠ ಚತ್ತಾಲೀಸ ಮತ್ತಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತತೋ"ತಿ ತೇಹಿ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸ ಮತ್ತೇಹಿ। "ಪುರಿಮತರಾನೀ"ತಿ ಸತ್ತತಿಂಸ ಮನ್ದಾಯುಕೇಹಿ ಪುರಿಮತರಾನಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಠಿತಿ ಭಾವೇನ ಅನುಪಲದ್ಧತ್ತಾ ಇಧ ನ ಗಹಿತಾನಿ। "ಪಚ್ಛಿಮತರಾನೀ"ತಿ ಏಕಾದಸ ಅಮನ್ದಾಯುಕೇಹಿ ಪಚ್ಛಿಮತರಾನಿ। ತಾನಿ ಚ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಠಿತಿ ಭಾವೇನ ಅನುಪಲದ್ಧತ್ತಾ ಇಧ ನ ಗಹಿತಾನಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಠಿತಿ ಭಾವೇನ ಅನುಪಲದ್ಧಾನಿ ತದುಭಯಾನಿ ಇಧ ನ ಗಹಿತಾನೀತಿ। ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಠಿತಿ ಭಾವೇನ ಧರಮಾನಾನಂ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸ ಮತ್ತಾನಂ ಚಕ್ಖೂನಂ ಮಜ್ಝೇ ಏವ ಕತಮಂ ಚಕ್ಖು ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವತ್ಥು ಕಿಚ್ಚ ದ್ವಾರ ಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ಆಸಙ್ಕಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಞ್ಚ ವತ್ಥೂನಿ ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಠಿತಿಕ್ಖಣೇ ಏವ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ವತ್ಥುದ್ವಾರ ಕಿಚ್ಚ ಸಾಧಕತ್ತಾ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಠಿತಿ ಭಾವೇನ ಅನುಪಲದ್ಧತ್ತಾ ಇಧ ನ ಗಹಿತಾನೀತಿ ಚ, ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಠಿತಿ ಭಾವೇನ ಧರಮಾನಾನನ್ತಿ ಚ, ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

"ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ"ತಿಆದೀಸು। "ಇಮಾಯ ವೀಥಿಯಾ"ತಿ ಇಮಾಯ ಅತಿಮಹನ್ತಾ ರಮ್ಮಣ ವೀಥಿಯಾ। "ಸಮುದಾಯಗ್ಗಾಹಿಕಾ"ತಿ ರೂಪಾ ರಮ್ಮಣಾನಂ ಸಮೂಹಗ್ಗಾಹಿಕಾ। "ವಣ್ಣಸಲ್ಲಕ್ಖಣಾ"ತಿ ವಣ್ಣವವತ್ಥಾನಿಕಾ। "ವತ್ಥುಗ್ಗಾಹಿಕಾ"ತಿ ದಬ್ಬ ಸಣ್ಠಾನಗ್ಗಾಹಿಕಾ। "ನಾಮಗ್ಗಾಹಿಕಾ"ತಿ ನಾಮ ಪಞ್ಞತ್ತಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ। "ಅಲಾತಚಕ್ಕಸ್ಸ ಗಾಹಿಕಾ ವಿಯಾ"ತಿ ರತ್ತನ್ಧಕಾರೇ ಏಕೋ ಅಲಾತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಬ್ಭಮತಿ। ಅಞ್ಞೋ ತಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಚಕ್ಕಂ ವಿಯ ಮಞ್ಞತಿ। ತತ್ಥ ಅಲಾತಸ್ಸ ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ರೂಪಂ ಆರಬ್ಭ

ಚಕ್ಖುದ್ವಾರ ವೀಥಿಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಮನೋದ್ವಾರ ವೀಥಿಯೋ ಪನ ಪುರಿಮ ಪುರಿಮಾಹಿ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರ ವೀಥೀಹಿ ಗಹಿತಾನಿ ಅತೀತ ರೂಪಾನಿ ಅಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಏಕತೋ ಸಣ್ಠಾನಞ್ಚ ಸನ್ತತಿಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತದಾ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಚಕ್ಕಂ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ಏವಂ ಅಯಂ ಸಮುದಾಯಗ್ಗಾಹಿಕಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। "ನತ್ಥಿ ತದಾರಮ್ಮಣುಪ್ಪಾದೋ"ತಿಆದೀಸು। "ಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಯಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ। ಚಿತ್ತಾನೀತಿ ಚ ನಾನಾರಮ್ಮಣಾನೀತಿ ಚ ಕಮ್ಮಪದಾನಿ। ಅವಸೇಸೇ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ। "ಸಙ್ಗಹ ಕಾರೇನಾ"ತಿ ಪೋರಾಣ ಅಟ್ಠಕಥಾಯೋ ಏಕತೋ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕತತ್ತಾ ಬುದ್ಧಘೋಸತ್ಥೇರೇನ ಕತಾ ಸಬ್ಬಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯೋ ಸಙ್ಗಹಟ್ಠಕಥಾ ನಾಮ। ಸೋ ಚ ಸಙ್ಗಹ ಕಾರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಇಧ ಪೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥ ಸಙ್ಗಹೇಪಿ। "ಥೇರೇನಾ"ತಿ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೇನ। "ಏಕಮ್ಪಿ ಇಚ್ಛತಿ ಯೇವಾ"ತಿ। "ಯಸ್ಸ ಹಿ ಚತ್ತಾರೀ"ತಿಆದೀಸು ಯಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ಪಞ್ಚವಾ ಭವಾತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। "ಜವನಮ್ಪಿ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ"ತಿಆದೀಸು। "ಅತ್ತನೋ ಪಧಾನ ಕ್ರಿಯಾಯಾ"ತಿ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ ಪದಸ್ಸ ಪರತೋ 'ಯಂ ಪವತ್ತತೀ'ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಧಾನ ಕ್ರಿಯಾಪದಂ ಅತ್ಥಿ। ತೇನ ಅತ್ತನೋ ಕ್ರಿಯಾಪದೇನ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಕತ್ಥಚಿ ವುತ್ತಾ"ತಿ ಕತ್ಥಚಿ ಸದ್ದಗನ್ಥೇಸು ವುತ್ತಾ। ಅಪಿ ಚ, ಹೇತುಮ್ಹಿ ತ್ವಾಪಚ್ಚಯೋ ಲಕ್ಖಣೇ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಚ ಮಾನನ್ತ ಪಚ್ಚಯಾ ಜೋತನೀಯಟ್ಠೇನ ವುತ್ತಾ, ನ ವಚನೀಯಟ್ಠೇನಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। "ಪಕತಿ ನಿಯಾಮೇನಾ"ತಿ ಏತೇನ ಪಚ್ಚಯ ವಿಸೇಸೇಸತಿ, ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ಪಞ್ಚವಾ ಭವಾ ಜವನಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ತೇನಾಹ "ಏತ್ಥಪನಾ"ತಿಆದಿಂ। "ದ್ವತ್ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ"ತಿ ವಾಸದ್ದತ್ಥೇ ಅಞ್ಞಪದತ್ಥ ಸಮಾಸಪದನ್ತಿ ವುತ್ತಂ "ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ"ತಿ। "ವೋಟ್ಠಬ್ಬನಸ್ಸ ಆಸೇವನತಾ"ತಿ ಆಸೇವನ ಪಚ್ಚಯತಾವಾ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನತಾವಾ। "ಆವಜ್ಜನಾಯಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವೋಟ್ಠಬ್ಬನ ಕಿಚ್ಚಂ ಆವಜ್ಜನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಇಧಪಿ ಆರಮ್ಮಣ ದುಬ್ಬಲತಾಯ ಚತುಪ್ಪಞ್ಚ ಜವನುಪ್ಪತ್ತಿ ಇಚ್ಛಿ ತಬ್ಬಾತಿ ಯೋಜನಾ। ತತ್ಥ "ಇಧ ಪೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪರಿತ್ತಾ ರಮ್ಮಣ ವಾರೇಪಿ। ತಿವೋಟ್ಠಬ್ಬನಿಕಾ ಪಞ್ಚ ಪರಿತ್ತಾ ರಮ್ಮಣ ವೀಥಿಯೋತಿ ಯೋಜನಾ। "ಇತರಾನೀ"ತಿ ಪರಿತ್ತ ಮಹನ್ತಾತಿ ಮಹನ್ತಾ ರಮ್ಮಣಾನಿ। "ಉಭಯಥಾಪೀ"ತಿ ಆಪಾತಾ ಗಮನ ವಸೇನಪಿ ಆರಮ್ಮಣ ಕರಣ ವಸೇನಪಿ। ಇಮಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ।

೧೩೮. "ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪನಾ"ತಿಆದೀಸು। "ಪರಿತ್ತಕ್ಖಣಾ ಪೀ"ತಿ ಚಿತ್ತ ಫಸ್ಸಾದಯೋ ಅಪ್ಪತರಕ್ಖಣಾಪಿ। "ಅತೀತಾನಾಗತಾ ಪೀ"ತಿ ಅತೀತಾನಾಗತ ಧಮ್ಮಾಪಿ। "ಘಟ್ಟನೇನಾ"ತಿ ರೂಪಾದೀನಂ ಘಟ್ಟನೇನ। "ಯತ್ಥಾ"ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಭವಙ್ಗೇ। "ಪಞ್ಚದ್ವಾರಾನು ಬನ್ಧಕಂ"ತಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರ ವೀಥಿ ಅನುಗತಂ। ಅತೀತಂ ಆಲಮ್ಬಣಂ ಪವತ್ತೇತಿ ಯೇವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಯಥಾಪಾತಾ ಗತಮೇವಾ"ತಿ ಪಕತಿಯಾ ಆಪಾತಾ ಗತಪ್ಪಕಾರಮೇವ। "ತಥಾ ತಥಾ"ತಿ ದಿಟ್ಠ ಸಮ್ಬನ್ಧಾದಿನಾ ತೇನ ತೇನ ಪಕಾರೇನ। "ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಆರಮ್ಮಣಂ। "ದಿಸ್ವಾ"ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ। ಪಞ್ಚದ್ವಾರಗ್ಗಹಿತಞ್ಹಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಕತಟ್ಠೇನ ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಆರಮ್ಮಣಂ। "ಅನುಮಾನೇನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಮೇವ ಭವಿತ್ಥ, ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಭವತೀತಿ ಅನುಮಾನಞ್ಞಾಣೇನ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ। ತಂ ಸದಿಸಂ ಆರಮ್ಮಣಂ। "ಪರಸ್ಸ ಸದ್ದಹನಾ"ತಿ ಪರವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಯಥಾ ಅಯಂ ವದತಿ, ತಥೇ ವೇತನ್ತಿ ಸದ್ದಹನಾ। "ದಿಟ್ಠಿ" ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ ವಾ ಲದ್ಧಿ ವಾ। "ನಿಜ್ಝಾನಂ"ತಿ ಸುಟ್ಠು ಓಲೋಕನಂ। "ಖನ್ತೀ"ತಿ ಖಮನಂ ಸಹನಂ। ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಅಗಮನಂ। ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನಿಜ್ಝಾನಂ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಂ। ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಖನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿ। "ಸೇಸಂ"ತಿ ನಾನಾಕಮ್ಮ ಬಲೇನಾತಿಆದಿಕಂ। "ದೇವತೋ ಪಸಂಹಾರವಸೇನಾ"ತಿ ದೇವತಾ ಕದಾಚಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಸುಪಿನನ್ತೇ ನಾನಾರಮ್ಮಣಾನಿ ಉಪಸಂಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। ಏವಂ ದೇವತೋ ಪಸಂಹಾರ ವಸೇನಾಪಿ। ಅನುಬೋಧೋ ನಾಮ ಲೋಕಿಯಞ್ಞಾಣ ವಸೇನ ಚತುಸ್ಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಬುಜ್ಝನಂ। ಪಟಿವೇಧೋ ನಾಮ ಲೋಕುತ್ತರಞ್ಞಾಣ ಕಿಚ್ಚಂ। ಅನನ್ತ ರೂಪ ನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯಗ್ಗಹಣೇನ ಪಕತೂ ಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯಮ್ಪಿ ಉಪಲಕ್ಖೇತಿ। ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಅನನ್ತರೂಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ನಾಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅನನ್ತ ರೂಪ ನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿ ನಾಮ ಅನನ್ತರ ಪರಮ್ಪರ ವಿಪ್ಫರಣವಸೇನ ಮಹಾಗತಿಕಾ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅನನ್ತ ರೂಪ ನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯಾನು ಭಾವೋತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕಥಂ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರೋತಿ ಆಹ "ಸಕಿಂ ಪೀ"ತಿಆದಿಂ। "ಸುಟ್ಠು ಆಸೇವಿತ್ವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಚ್ಛಾ ಅಪ್ಪಮುಸ್ಸಮಾನಂ ಕತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸೇವನಂ ಸುಟ್ಠು ಆಸೇವನಂ ನಾಮ। ನ ಕೇವಲಂ ಪುರಿಮ ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಸೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯಾನುಭಾವೋ ಏವ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರೋ ಹೋತಿ। ಪಕತಿಯಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಚಿತ್ತ ಭಾವ ಸಞ್ಞಾತಂ ಚಿನ್ತನಾ ಕಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಚಿತ್ತಞ್ಚ ನಾಮಾ"ತಿಆದಿವುತ್ತಂ। ಕಥಂ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "ಕಿಞ್ಚಿ ನಿಮಿತ್ತಂ"ತಿಆದಿಂ। "ಕಿಞ್ಚಿ ನಿಮಿತ್ತಂ"ತಿ ದಿಟ್ಠಾದೀಸು ನಾನಾ ರಮ್ಮಣೇಸು ಕಿಞ್ಚಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ದಿಟ್ಠಾದಿಕಂ ಆರಮ್ಮಣ ನಿಮಿತ್ತಂ। "ತೇಹಿ ಚಕಾರಣೇಹೀ"ತಿ ತೇಹಿ ಕತ್ತುಭೂತೇಹಿ

ದಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। "ಚೋದೀಯಮಾನಂ"ತಿ ಪಯೋಜೀಯಮಾನಂ। "ಅಜ್ಝಾಸಯ ಯುತ್ತಂ"ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಸಂಯುತ್ತಂ। ಭವಙ್ಗ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ ನಾಮ ಅವಿಭೂತಂ ಹೋತಿ। ಭವಙ್ಗಂ ಚಾಲೇತ್ವಾ ಆವಜ್ಜನಂ ನಿಯೋಜೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಲದ್ಧ ಪಚ್ಚಯೇಸೂ"ತಿ ಆಲೋಕಾದಿವಸೇನ ವಾ ದಿಟ್ಠಾದಿವಸೇನ ವಾ ಲದ್ಧ ಪಚ್ಚಯವನ್ತೇಸು। ತದಭಿನಿನ್ನಾಕಾರೋ ನಾಮ ನಿಚ್ಚಕಾಲಮ್ಪಿ ತೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಅಭಿಮುಖಂ ನಿನ್ನಾಕಾರೋ। ತೇನ ಆಕಾರೇನ ಪವತ್ತೋ ಮನಸಿಕಾರೋ। ತೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಸ। ಏತೇಹಿ ವಚನೇಹಿ ಸುದ್ಧಮನೋದ್ವಾರೇ ಆರಮ್ಮಣಾನಂ ಅಪಾತಾಗಮನಞ್ಚ ಭವಙ್ಗ ಚಲನಞ್ಚ ನ ಕೇವಲಂ ಲದ್ಧ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಾನಂ ವಸೇನೇವ ಹೋತಿ। ತಾದಿಸೇನ ಪನ ಮನಸಿಕಾರೇನ ಯುತ್ತಸ್ಸ ಸಯಞ್ಚ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತ ಚಿನ್ತನಾ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನಾಪಿ ಹೋತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಆರಮ್ಮಣನ್ತರೇ ಅಭಿನಿನ್ನಾಕಾರೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಭಾವಿತ ಚಿತ್ತಾನಂ ಪಮಾದ ಬಹುಲಾನಂ ಜನಾನಂ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಭಾವನಾ ಮನಸಿಕಾರೇ ಕರೀಯಮಾನೇಪಿ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ನಾನಾರಮ್ಮಣೇಸು ಅಭಿನಿನ್ನಾಕಾರಸ್ಸ ಸನ್ದಿಸ್ಸನತೋತಿ। "ಯಥಾ ಚೇತ್ಥಾ"ತಿ ಯಥಾ ಏತ್ಥ ಮನೋದ್ವಾರೇ ರೂಪಾರೂಪ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಭೂತಾ ರಮ್ಮಣೇಪಿ ತದಾ ರಮ್ಮಣುಪ್ಪಾದೋ ನತ್ಥಿ, ಏವನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಞಾಣವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ವೋಟ್ಠಬ್ಬನವಾರೋಪಿ ಆಗತೋ। ಯಥಾಹ ಸುಪಿನೇನೇವ ದಿಟ್ಠಂ ವಿಯ ಮೇ, ಸುತಂ ವಿಯ ಮೇತಿ ಕಥನಕಾಲೇಪಿ ಅಬ್ಯಾಕತೋ ಯೇವಾತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ "ಅಬ್ಯಾಕತೋ ಯೇವಾ"ತಿ ಸುಪಿನನ್ತೇ ಮನೋದ್ವಾರೇ ದ್ವತ್ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಆವಜ್ಜನಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಬ್ಯಾಕತೋಯೇವ। ತತೋ ಪರಂ ಭವಙ್ಗಪಾತೋ। ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ ಅಯಂ ಪನ ವಾರೋ ದಿಟ್ಠಂ ವಿಯ ಮೇ, ಸುತಂ ವಿಯ ಮೇ ತಿಆದೀನಿ ವದನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತೀತಿ। ತಂ ಪನ ಪಞ್ಚ ದ್ವಾರೇ ಪರಿತ್ತಾರಮ್ಮಣೇ ದ್ವತ್ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವೋಟ್ಠಬ್ಬನಸ್ಸ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। "ಸೋಪಿ ಇಧ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ ಯೇವಾ"ತಿ ಸೋಪಿ ವಾರೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। "ಭವಙ್ಗೇ ಚಲಿತೇ ನಿವತ್ತನಕವಾರಾನಂ"ತಿ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಭವಙ್ಗ ಚಲನಮತ್ತೇ ಠತ್ವಾ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭವಙ್ಗಪಾತವಸೇನ ನಿವತ್ತನಕಾನಂ ಮೋಘವಾರಾನಂ ಮನೋದ್ವಾರೇಪಿ ಪಮಾಣಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿಯೇವ। ಅಥ ಇಮಸ್ಮಿಂವಾರೇ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿ ನತ್ಥಿ। ಏವಂ ಸತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ವೀಥಿ ಸಙ್ಗಹೇ ಸೋ ವಾರೋ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ಚೇ। ವತ್ತಬ್ಬೋಯೇವ। ಕಸ್ಮಾ, ಛಧಾ ವಿಸಯಪ್ಪವತ್ತೀತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಛಕ್ಕೇ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ವಿಸಯೇ ಚ ಆಪಾತಾಗತೇ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಆರಮ್ಮಣಭೂತಾ ವಿಸಯಪ್ಪವತ್ತಿ। ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಅನುಬನ್ಧಕವಾರೇ। "ತದಾರಮ್ಮಣ ವಾರಾದಯೋ"ತಿ ತದಾರಮ್ಮಣ ವಾರೋ ಜವನವಾರೋ ವೋಟ್ಠಬ್ಬನ ವಾರೋ ಮೋಘವಾರೋ। ತೇಸು ಪನ ತದಾ ರಮ್ಮಣವಾರೋ ವತ್ಥುಗ್ಗಹಣೇ ಚ ನಾಮಗ್ಗಹಣೇ ಚ ನ ಲಬ್ಭತಿ। "ವತ್ಥೂ"ತಿ ಹಿ ಸಣ್ಠಾನ ಪಞ್ಞತ್ತಿ। "ನಾಮಂ"ತಿ ನಾಮ ಪಞ್ಞತ್ತಿ। ನ ಚ ತದಾ ರಮ್ಮಣಂ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ರಮ್ಮಣಂ ಹೋತೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಯಥಾರಹಂ"ತಿ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತೇಸು ದಿಟ್ಠವಾರಾದೀಸು ಛಸು ವಾರೇಸು। ಏತರಹಿ ಪನ ಕೇಚಿ ಆಚರಿಯಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। "ಅತೀತ ಭವಙ್ಗ ವಸೇನಾ"ತಿ ಏಕಂ ಭವಙ್ಗಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಆಪಾತಾ ಗತೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಏಕೋ ವಾರೋ, ದ್ವೇ ಭವಙ್ಗಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಆಪಾತಾ ಗತೇ ಏಕೋತಿಆದಿನಾ ಅತೀತ ಭವಙ್ಗ ಭೇದವಸೇನ। "ತದಾ ರಮ್ಮಣ ವಸೇನಾ"ತಿ ತದಾ ರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನವಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನ ವಾರೋತಿ ಏವಂ ತದಾ ರಮ್ಮಣ ವಸೇನ। ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತಿ, ವಿದಹನ್ತಿ ವಾ। "ಖಣ ವಸೇನ ಬಲವದುಬ್ಬಲತಾ ಸಮ್ಭವೋ"ತಿ ಯಥಾ ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇ ಅತಿಮಹನ್ತಾ ರಮ್ಮಣೇಸುಪಿ ಆರಮ್ಮಣ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದಂ ಪತ್ವಾ ಆದಿತೋ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಮತ್ತೇ ದುಬ್ಬಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅತ್ತನೋ ದ್ವಾರೇಸು ಆಪಾತಂ ಆಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಏಕ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣಂ ಪನ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಬಲವನ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅತ್ತನೋ ದ್ವಾರೇಸು ಆಪಾತಂ ಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಮಹನ್ತಾ ರಮ್ಮಣಾದೀಸು ಪನ ದ್ವಿ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಮತ್ತೇ ದುಬ್ಬಲಾ ಹೋನ್ತೀತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ನ ತಥಾ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಆರಮ್ಮಣಾನಂ ಖಣ ವಸೇನ ಬಲವದುಬ್ಬಲತಾ ಸಮ್ಭವೋ ಅತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ "ತದಾ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ "ತದಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಕಾಲೇ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ಮನೋದ್ವಾರೇ।

"ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ"ತಿಆದೀಸು। "ಸಿಯಾ"ತಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ವಿಚಾರಣಾ ಸಿಯಾ। ಏಕಂ ಆವಜ್ಜನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಏಕಾವಜ್ಜನಾ। "ವೀಥೀ"ತಿ ವೀಥಿಚಿತ್ತಪ್ಪಬನ್ಧೋ। ಏಕಾವಜ್ಜನಾ ಚ ಸಾ ವೀಥಿ ಚಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ಆವಜ್ಜನಂ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ ಚಿತ್ತಂ। ತಂ ವಾ ಆವಜ್ಜತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತಂ ತಂ ಜವನೇನಾ"ತಿ ತೇನ ತೇನ ಜವನೇನ ಸಹುಪ್ಪನ್ನಂ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಆವಜ್ಜತಿ ಕಿನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। "ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಚನೇ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಿ ತಾವ ಆವಜ್ಜನಞ್ಚ ಜವನಾನಿ ಚಾತಿ ಅಧಿಕಾರೋ। "ತಞ್ಚ

ಚಿತ್ತಂ"ತಿ ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ। "ಏವಮ್ಪಿ ಭಿನ್ನಮೇವಾ"ತಿ ಜವನಾನಂ ಧಮ್ಮತೋ ಭಿನ್ನಮೇವ। ಏತ್ಥ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಿತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತಂ ಚಿತ್ತಂ ನಿರುದ್ಧಮ್ಪಿ ಜವನಾನಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅದ್ಧಾವಸೇನ ಗಹಿತಂ"ತಿ ಅದ್ಧಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ ವಸೇನ ಗಹಿತಂ। "ಸನ್ತತಿವಸೇನ ಗಹಿತಂ"ತಿ ಸನ್ತತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ ಗಹಿತಂ। ಆಚರಿಯಾನನ್ದಮತೇ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಆವಜ್ಜನ ಜವನಾನಂ। ಚಿತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮತೋ ಅಭಿನ್ನಂ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಾಲತೋ ಅಭಿನ್ನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯೇ ಅತೀತೋ ಚ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಖಣ ವಸೇನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಯದಿ ಅದ್ಧಾಸನ್ತತಿ ವಸೇನ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ ಧಮ್ಮೋ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ವುತ್ತೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಕಸ್ಮಾ, ಏಕಾವಜ್ಜನ ವೀಥಿಯಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಅದ್ಧಾಸನ್ತತಿ ವಸೇನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಏವ ಹೋನ್ತೀತಿ।

೧೩೮. ಅಪ್ಪನಾವಾರೇ। "ಅಪ್ಪನಾ ಜವನಂ"ತಿ ಕಮ್ಮಪದಂ। "ತದಾ ರಮ್ಮಣಂ"ತಿ ಕತ್ತುಪದಂ। "ಇನ್ದ್ರಿಯ ಸಮತಾದೀಹೀ"ತಿ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅನತಿ ವತ್ತನವಸೇನ ಸಮತಾದೀಹಿ। "ಪರಿತೋ"ತಿ ಸಮನ್ತತೋ। "ಉಪೇಚ್ಚಾ"ತಿ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ। ಅಪ್ಪನಂ ವಹಿತುಂ ಜನೇತುಂ ಸಮತ್ಥ ಭಾವೋ ಅಪ್ಪನಾವಹಸಮತ್ಥಭಾವೋ। "ಯಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಯಾ"ತಿ ಯಸ್ಸ ಉಪಚಾರ ಜವನಸ್ಸ ಪವತ್ತಿತೋ। "ಅಚಿರಂ ಕಾಲಂ"ತಿ ಅಚಿರೇಕಾಲೇ। ಪರಿತ್ತ ಜಾತಿಕಾ ನಾಮ ಕಾಮಾವಚರಜಾತಿ। "ಗೋತ್ತಂ"ತಿ ಕಮ್ಮಕತ್ತು ಪದಂ। "ಅಭಿಭುಯ್ಯತೀ"ತಿ ಭಾವನಾ ಬಲೇನ ಅಭಿಭುಯ್ಯಮಾನಂ ಹೋತಿ। ಅಭಿಮದ್ದೀಯಮಾನಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಛಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ಇದಂ ಪನ ಅಭಿಭವನಸ್ಸ ಸಿಖಾಪತ್ತ ದಸ್ಸನಂ। ಯಾವ ತಂ ಗೋತ್ತಂ ಛೇದಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಾವ ಅಭಿಭುಯ್ಯತಿ, ಮದ್ದೀಯತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಗೋತ್ತಂ ಅಭಿಭವತೀತಿ ಗೋತ್ರಭೂತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। "ಪಞ್ಚಮಂ"ತಿ ಪಞ್ಚಮೇ ಚಿತ್ತವಾರೇ। "ತದಾಹಿ ಜವನಂ ಪತಿತಂ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ಪಕತಿಯಾ ಜವನಪ್ಪವತ್ತಿನಾಮ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮೋ ಹೋತಿ। ಚತುತ್ಥಞ್ಚ ಮುದ್ಧಪತ್ತಂ। ಪಞ್ಚಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪತಿತಂ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಚಮವಾರೇ ಜವನಂ ಪತಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। "ದುತೀಯೇನಾ"ತಿ ದುತೀಯೇನ ಏವ ಸದ್ದೇನ। "ದುತೀಯಂ"ತಿ ದುತೀಯೇ ಚಿತ್ತವಾರೇ। ತದಾ ಅನುಲೋಮಂ ಪಠಮಜವನಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಅಲದ್ಧಾ ಸೇವನಂ ಅನುಲೋಮ"ನ್ತಿ। "ಏತೇನೇವಾ"ತಿ ಏತೇನ ಏವ ಸದ್ದ ದ್ವಯೇ ನೇವ। ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ಪನ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ। ಮನ್ದಪಞ್ಞಸ್ಸ ಚತ್ತಾರಿ ಅನುಲೋಮಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಪಞ್ಚಮಂ ಗೋತ್ರಭು, ಛಟ್ಠಂ ಮಗ್ಗಚಿತ್ತಂ, ಸತ್ತಮಂ ಫಲನ್ತಿ। "ಇತರಟ್ಠಕಥಾಸೂ"ತಿ ವಿನಯಟ್ಠ ಕಥಾದೀಸು। "ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ"ತಿ ಪಞ್ಚಮಂ ಗೋತ್ರ ಭುಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ ಆದಿಮ್ಹಿ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಅಞ್ಞತ್ರಸ್ಮಿಂತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧ ನಿರುದ್ಧೇತಿ ಪದಂ ಅವಸ್ಸಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ "ನಿರುದ್ಧೇ ಅನನ್ತರಮೇವಾತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ"ತಿ। ಅನನ್ತರ ಸದ್ದಸ್ಸ ಚ ನಿಚ್ಚಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಾಪೇಕ್ಖತ್ತಾ ತಮೇವಪದಂ ವಿಭತ್ತಿ ಪರಿಣಾಮೇನ ಅಧಿಕತನ್ತಿ ಆಹ "ನಿರುದ್ಧಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥತೋ ಲದ್ಧಮೇವಾ"ತಿ। "ವಸಿಭೂತಾಪೀ"ತಿ ವಸಿಭೂತಾಪಿ ಸಮಾನಾ। "ಏಕವಾರಂ ಜವಿತ್ವಾ"ತಿ ಇದಂ ಲೋಕಿಯಪ್ಪನಾವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಲೋಕುತ್ತರ ಅಪ್ಪನಾಪನ ಸತ್ತಮಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿಯೇವ। ಮೂಲಟೀಕಾ ಪಾಠೇ "ಭೂಮನ್ತರಪತ್ತಿಯಾ"ತಿ ಗೋತ್ರಭು ಚಿತ್ತಂ ಕಾಮಭೂಮಿ ಹೋತಿ। ಅಪ್ಪನಾಪನ ಮಹಗ್ಗತಭೂಮಿ ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಭೂಮಿ ವಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಭೂಮನ್ತರಪತ್ತಿಯಾ। "ಆರಮ್ಮಣನ್ತರ ಲದ್ಧಿಯಾ"ತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ವೀಥಿಯಂ ಫಲಜವನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥಹಿ ಪುರಿಮಾನಿ ಅನುಲೋಮ ಜವನಾನಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ರಮ್ಮಣಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಫಲಜವನಂ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ। ಇದಞ್ಚ ಕಾರಣಮತ್ತಮೇವ। ಯಥಾವುತ್ತ ಲೇಡ್ಡುಪಮಾ ಏವ ಇಧ ಯುತ್ತರೂಪಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏತಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ ನ ಖೋ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಅನದ್ಧನೀಯಾ"ತಿ ಅದ್ಧಾನಂ ದೀಘಕಾಲಂ ನಖ ಮನ್ತೀತಿ ಅನದ್ಧನೀಯಾ। ಅಸಾರಾ। ಅಸಾರತ್ತಾ ಏವ ಸೀಘತರಂ ರುಹನ್ತಿ। ಸೀಘತರಂ ವುದ್ಧಿಂ ವಿರುಳ್ಹಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸಾರವನ್ತಾ ಪನ ಸಾರೇನ ಸಹ ವಡ್ಢಮಾನತ್ತಾ ಸೀಘತರಂ ನರುಹನ್ತಿ। ಸೀಘತರಂ ವುದ್ಧಿಂ ವಿರುಳ್ಹಿಂ ನಾ ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "ಏಕವಸ್ಸಜೀವಿನೋ"ತಿಆದಿಂ। "ಏವಮೇವಾ"ತಿಆದೀಸು "ಪತಿತಜವನೇಸೂ"ತಿ ಪಞ್ಚಮ ಛಟ್ಠ ಸತ್ತಮ ಜವನೇಸು। "ಏತ್ಥ ಚಾ"ತಿಆದೀಸು। "ಸುಪಕ್ಕಸಾಲಿಭತ್ತ ಸದಿಸಾನೀ"ತಿ ಯಥಾ ಸಾಲಿಭತ್ತಾನಿ ಸುಪಕ್ಕತ್ತಾ ಏವ ಮುದುತರಾನಿ ಹುತ್ವಾ ದುಬ್ಬಲಾನಿ ಅಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾನಿ। ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇಪಿ ಪೂತಿಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಏವಂ ಅಪ್ಪನಾ ಜವನಾನಿ। "ಯಸ್ಮಾ ಚಾ"ತಿಆದೀಸು। "ದುವಿಧಸ್ಸ ನಿಯಮಸ್ಸಾ"ತಿ ಜವನನಿಯಮಸ್ಸ ಚ ಕಾಲನಿಯಮಸ್ಸ ಚ। "ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಅನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯ ಭಾವಿನೋ"ತಿ ಸತ್ತಮ ಜವನ ಚೇತನಾ ಅನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯೋ, ತದನನ್ತರೇ ಪವತ್ತಂ ವಿಪಾಕ ಸನ್ತಾನಂ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೋ, ತಮೇವ ಚ ಅವಸಾನೇ ಚುತಿ

ಚಿತ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ಭವನ್ತರೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯೋ। ಏವಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯ ಭಾವೇನ ಅವಸ್ಸಂ ಭವಿಸ್ಸಮಾನಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಞ್ಚ ಕಾರಣ ಮತ್ತಮೇವ। ಮಹಾಟೀಕಾವಚನಂ ಪನ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬ ರೂಪನ್ತಿ ನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। "ನಿರನ್ತರಪ್ಪವತ್ತಾನಂ"ತಿ ಆದೀಸು। ಭಿನ್ನಾ ಅಸದಿಸಾ ವೇದನಾ ಯೇಸಂ ತಾನಿ ಭಿನ್ನವೇದನಾನಿ। "ಆಸೇವನ ಪಚ್ಚನೀಕಾನಂ"ತಿ ಆಸೇವನ ಪಚ್ಚಯಪ್ಪಟಿ ಪಕ್ಖಾನಂ। ಅಭಿನ್ನಾ ವೇದನಾ ಯೇಸನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಕ್ರಿಯಜವನಾನನ್ತರಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ವೀಥಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

೧೩೯. "ಸಬ್ಬಥಾ ಪೀ"ತಿಆದೀಸು। ಲೋಕೇ ಮಜ್ಝಿಮಕೇ ಹಿ ಮಹಾಜನೇಹಿ ಇಚ್ಛಿತಮ್ಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅತಿಉಕ್ಕಟ್ಠೇಹಿ ಮನ್ಧಾತು ರಾಜಾದೀಹಿ ಇಚ್ಛಿತಂ ನ ಹೋತಿ। ತಥಾ ತೇಹಿ ಮಹಾಜನೇಹಿ ಅನಿಚ್ಛಿತಮ್ಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅತಿದುಗ್ಗತೇಹಿ ಪಚ್ಚನ್ತ ವಾಸೀಹಿ ಇಚ್ಛಿತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಆರಮ್ಮಣಾನಂ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠ ವವತ್ಥಾನಂ ಪತ್ವಾ ಅತಿಉಕ್ಕಟ್ಠೇಹಿ ಚ ಅತಿದುಗ್ಗತೇಹಿ ಚ ವವತ್ಥಾನಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಮಜ್ಝಿಮಕೇಹಿ ಏವ ವವತ್ಥಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇನಾಹ "ತತ್ಥ ಚಾ"ತಿಆದಿಂ। "ಆರಮ್ಮಣಂ"ತಿ ಕತ್ತುಪದಂ। "ವಿಪಾಕಚಿತ್ತಂ"ತಿ ಕಮ್ಮಪದಂ। "ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಂ। "ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಚಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪುಪ್ಫೇ। "ತೇನ ವಾ"ತಿ ತೇನ ವಾ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ವತ್ಥೇನ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

"ವೇದನಾನಿಯಮೋಪನಾ"ತಿಆದೀಸು। "ಆದಾಸೇ ಮುಖನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಯಾ"ತಿ ಯಥಾ ಆದಾಸೇ ಮುಖ ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಚಲನ ಚವನಾದಿಯೋಗೋ ನಾನಾವಣ್ಣಯೋಗೋ ಚ ಯಥಾಮುಖಮೇವ ಸಿದ್ಧೋ। ತಥಾ ವಿಪಾಕಾನಂ। ವೇದನಾ ಯೋಗೋ ಪನ ಯಥಾರಮ್ಮಣಮೇವ ಸಿದ್ಧೋತಿ ಯೋಜನಾ। ತತ್ಥ "ವೇದನಾಯೋಗೋ"ತಿ ನಾನಾವೇದನಾಯೋಗೋ। "ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ। "ಪಕಪ್ಪೇತ್ವಾ"ತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ವಿಪಾಕಾನಂ ಏವ ಯಥಾರಮ್ಮಣಂ ವೇದನಾ ಯೋಗೋ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಅಯಞ್ಚಾ"ತಿಆದೀಸು। "ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪೀ"ತಿ ಪಟ್ಠಾನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ। "ತದಾರಮ್ಮಣ ವಸೇನಾ"ತಿ ತದಾರಮ್ಮಣವಸೇನ ಪವತ್ತಾನನ್ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। "ಪಞ್ಚನ್ನಂ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸ ಸನ್ತೀರಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾವಿಪಾಕ ಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। "ಪಕತಿ ನೀಹಾರೇನಾ"ತಿ ಪಕತಿಯಾ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಪವತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। ಭಾವಿತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಯೇನಾತಿ ಭಾವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೋ। "ಮನಾಪಂ"ತಿ ಮನೋರಮ್ಮಂ। "ಅಮನಾಪಂ"ತಿ ಅಮನೋರಮ್ಮಂ। ವಿಹರೇಯ್ಯನ್ತಿ ಸಚೇ ಕಙ್ಖತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಪಟಿಕೂಲೇ"ತಿ ಅಮನಾಪೇ। "ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲ ಸಞ್ಞೀ"ತಿ ಮನಾಪಸಞ್ಞೀ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸು। "ತೇಸಂ"ತಿ ಖೀಣಾಸವಾನಂ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। "ಸುಮನೋ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಿತೋ। "ದುಮ್ಮನೋ"ತಿ ದೋಮನಸ್ಸಿತೋ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। "ಮೇತ್ತಾಯವಾ ಫರತೀ"ತಿ ಅಯಂ ಸತ್ತೋ ಅವೇರೋಹೋತೂತಿಆದಿನಾ ಮೇತ್ತಾಚಿತ್ತೇನ ವಾ ಫರತಿ। "ಧಾತುಸೋ ಉಪಸಂಹರತೀ"ತಿ ಯಥಾ ಮ ಮ ಕಾಯೋಪಿ ಚತುಧಾತು ಸಮುಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಏಕಾಪಿ ಧಾತು ನಾಮ ಪಟಿಕೂಲಾ ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ವಾ ನ ಹೋತಿ। ಕೇವಲಂ ತುಚ್ಛ ಸುಞ್ಞ ಸಭಾವಮತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವ ಇಮಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೋಪೀತಿಆದಿನಾ ಧಾತು ಸೋ ಉಪಸಂಹರತಿ। "ಅಸುಭಾಯ ವಾ"ತಿ ಅಸುಭ ಭಾವನಾಯ ವಾ। ಅಸುಭ ಭಾವನಾ ಚಿತ್ತೇನ ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಅಸುಭಾಯಾ"ತಿ ವಾ ತಸ್ಸ ಅಸುಭಭಾವತ್ಥಾಯ। ದೇವನಾಟಕಾ ದೇವಚ್ಛರಾ ನಾಮ। ಕುಥಿತಾನಿ ಕುಟ್ಠಾನಿ ಯೇಸಂ ತಾನಿ ಕುಥಿತ ಕುಟ್ಠಾನಿ। "ಸರೀರಾನೀ"ತಿ ಕಾಯಙ್ಗಾನಿ। ಕುಥಿತ ಕುಟ್ಠಾನಿ ಸರೀರಾನಿ ಯಸ್ಸ ಸೋ ಕುಥಿತಕುಟ್ಠಸರೀರೋ। "ಕುಥಿತಾನೀ"ತಿ ಅಬ್ಭುಕ್ಕಿರಣಾನಿ। ವೇದನಾ ಯುತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಇತಿ ಅಪರೇ ವದನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಥಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "ಯಥಾ ಆನಿಸಂಸ ದಸ್ಸನೇನಾ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ "ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ"ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿ ಮಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ। "ಬುದ್ಧಸುಬುದ್ಧತಾ ದಸ್ಸನೇನಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸತ್ಥುಭೂತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸುಬುದ್ಧತಾ ದಸ್ಸನೇನ। "ಅತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿ ದಸ್ಸನೇನಾ"ತಿ ಮಯಂ ಪನ ಏವರೂಪಾ ದುಕ್ಖಾ ಮುತ್ತಾಮ್ಹಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ದಸ್ಸನೇನ। "ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಖಲಿಕಪೇತರೂಪೇ"ತಿ ನಿಮ್ಮಂ ಸಲೋಹಿತೇ ಅಟ್ಠಿಪುಞ್ಜಪೇತಸರೀರೇ। "ಕುಟ್ಠಿನೋ"ತಿ ಕುಟ್ಠಸರೀರಸ್ಸ। "ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ"ತಿ ಧಮ್ಮಪದ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ। ಅತಿ ಇಟ್ಠೇ ದೇವಚ್ಛರ ವಣ್ಣಾದಿಕೇ। ಅತಿ ಅನಿಟ್ಠೇ ಕುಥಿತಕುಟ್ಠಸರೀರಾದಿಕೇ। "ವತ್ಥು ಭೂತೋ"ತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನ ಭೂತೋ। "ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ"ತಿ

ಕತ್ತು ಅತ್ಥೇಸಾಮಿವಚನಂ। “ತದುಭಯಂ ಪೀ”ತಿ ಉಭಯಂ ತಂ ಗಹಣಂಪಿ। “ತೇಸಂ”ತಿ ತೇಸಂ ಲೋಕಿಯ ಮಹಾಜನಾನಂ। “ವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನೇವ ಹೋತೀ”ತಿ ದೇವಚ್ಛರವಣ್ಣಾದೀಸು ಅತಿಇಟ್ಠೇಸು ಅತಿಇಟ್ಠಾಕಾರತೋ ಗಹಣಮ್ಪಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸ ವಸೇನೇವ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ದೇವಚ್ಛರ ವಣ್ಣಾದೀಸು ಅತಿ ಇಟ್ಠ ಸಞ್ಞಾಯ ವಿಪಲ್ಲಾಸ ಸಞ್ಞಾಭಾವತೋ।

ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ । “ಪವತ್ತಿಯಾ”ತಿ ಪವತ್ತನತೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಧಿಪ್ಪಾಯೇ ಠತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಗಾರವೇನ”ತಂ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬ ಮೇವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಅಯುತ್ತಮೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಸನಯೋ ಅಞ್ಞತ್ಥಪಿ। “ಧಮ್ಮ ಚಕ್ಖುರಹಿತಾ”ತಿ ಧಮ್ಮ ವವತ್ಥಾನಞ್ಞಾಣ ಚಕ್ಖು ರಹಿತಾ। “ಕುಸಲಾಕುಸಲಾನಿ ಯೇವಾ”ತಿ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮ ಚಕ್ಖು ರಹಿತಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾನಿಯೇವ। ಗಾಥಾಯಂ। “ರೂಪಾ”ತಿ ರೂಪತೋ ನಪ್ಪವೇಧನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಸದ್ದಾ”ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವನಯೋ। ನಪ್ಪವೇಧನ್ತೀತಿ ಚ ನ ಚಲನ್ತಿ, ನ ಕಮ್ಪನ್ತಿ, ಚಿತ್ತಞ್ಞಥತ್ತಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಥಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಕ್ರಿಯಜವನಾನನ್ತರಮ್ಪಿ ತದಾರಮ್ಮಣಾನಿ ಸೋಮನಸ್ಸು ಪೇಕ್ಖಾವೇದನಾ ಯುತ್ತಾನಿ ಏವ ಸಿಯುನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಮೂಲಟೀಕಾಪಾಠೇ। “ತದಾರಮ್ಮಣತಾ”ತಿ ತದಾರಮ್ಮಣತಾಯ ತದಾರಮ್ಮಣಭಾವೇನ। “ಕತ್ಥಚೀ”ತಿ ಕತ್ಥಚಿ ಅಭಿಧಮ್ಮ ಪಾಳಿಯಂ। “ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಚ ತಸ್ಮಿಂ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕ್ರಿಯಜವನಾನು ಬನ್ಧಕೇ ತದಾ ರಮ್ಮಣೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಸತಿ। ಏತಂ ಭವಙ್ಗಞ್ಚ ನಾಮ ಅನುಬನ್ಧತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ನದೀಸೋತತೋ ಪಟಿಸೋತಗಾಮಿನಾವಂ ಅನುಬನ್ಧತಿ ವಿಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। “ಸವಿಪ್ಫಾರಿಕಂ ಏವಜವನಂ”ತಿ ಕಿಲೇಸ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸ ಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ಖಣಮತ್ತೇಪಿ ಅನೇಕಸತೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ವಿವಿಧಾಕಾರೇನ ಫರಣವೇಗಸಹಿತಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲ ಜವನಮೇವ ಅನುಬನ್ಧತೀತಿ ಯುತ್ತಂ। ನ ಪನ ಕ್ರಿಯಜವನಂ ಅನುಬನ್ಧತೀತಿ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। “ಛಳಙ್ಗು ಪೇಕ್ಖಾವತೋ”ತಿ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ, ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತೀ-ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಾಯ ಛ ದ್ವಾರಿಕವಸೇನ ಛಳಙ್ಗ ಸಮನ್ನಾಗತಾಯ ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ। ವತ್ತನಂ ವುತ್ತಿ। ಸನ್ತಾ ವುತ್ತಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸನ್ತ ವುತ್ತಿ। ತಂ ವಿಚಾರೇನ್ತೋ “ಪಟ್ಠಾನೇ ಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಯದಿ ಚೇತಂ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಏತಂ”ತಿ ಕ್ರಿಯಾ ಬ್ಯಾಕತೇತಿಆದಿಕಂ ಏತಂ ವಚನಂ। “ತಸ್ಮಿಂ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಚನೇ। “ಏವಮಾದಿನಾ”ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। “ಉತ್ತರಂ”ತಿ ಪರಿಹಾರಂ। “ವಿಪಸ್ಸನಾಚಾರ ವಸೇನಾ”ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪವತ್ತಿ ವಸೇನ। “ತೇಸಂ”ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸ ದೋಮನಸ್ಸಾನಂ। “ಇತರೀತರಾನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯತಾ”ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಥೇರೇನಾ”ತಿ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೇನ। ಸಬ್ಬಾನಿ ತದಾ ರಮ್ಮಣಾನಿ, ಸಬ್ಬಾನಿ ಭವಙ್ಗಾನಿ ಚ। “ಸಮುದಾ ಚರನ್ತೀ”ತಿ ಚಿರಕಾಲಂ ಸಞ್ಚರನ್ತಿ । “ಏತಾನಿಹೀ”ತಿಆದಿನಾ ತೇಸಂ ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಜವನಾನಂ ಅನನ್ತರಂ ತದಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಅನಿಯಮತೋ ಪವತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಯುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಮ್ಭವತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಏತೇನಾತಿ ಸಮ್ಭವೋ। ತದಾ ರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ ತದಾ ರಮ್ಮಣ ಸಮ್ಭವೋ। ಅಥವಾ, ಸಮ್ಭವನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಂ ಸಮ್ಭವೋತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಅತ್ಥೇ ದಸ್ಸೇತುಂ “ತದಾ ರಮ್ಮಣ ಸಮ್ಭವೋ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಯೇಸಂ ಪನಾ”ತಿಆದೀಸು। “ಯೇಸಂ”ತಿ ಯೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ। “ಇತರಾನೀ”ತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸನ್ತೀರಣ ದ್ವಯತೋ ಅಞ್ಞಾನಿ। “ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂಸತಿ, ಕಸ್ಮಾ ಥೇರೇನ ಇಧ ನ ವುತ್ತಾನೀತಿ। ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧ ನ ವುತ್ತಾನೀತಿ। ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ಪನ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತಾನಿ। ಯೇಭುಯ್ಯ ನಿಯಮಸೋತೇ ಪತಿತತ್ತಾ ನ ವುತ್ತಾನಿ। ನ ಪನ ಅಲಬ್ಭಮಾನತ್ತಾ ನ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತ ಸನ್ತೀರಣ ದ್ವಯಮೇವ ವುತ್ತಂ”ತಿ ಆಗನ್ತುಕ ಭವಙ್ಗಭಾವೇನ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾಹ ಅಥಸ್ಸ ಯದಾ ಸೋಮನಸ್ಸ ಸಹಗತಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಸ್ಸ ಪವತ್ತೇ ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಪಮಾದೇನ ಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಪಣೀತ ಧಮ್ಮೋ ಮೇ ನಟ್ಠೋತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿ ವಸೇನ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತದಾ ಕಿಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೋಮನಸ್ಸಾನನ್ತರಞ್ಹಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ, ದೋಮನಸ್ಸಾನನ್ತರಞ್ಚ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟ್ಠಾನೇ ಪಟಿಸಿದ್ಧಂ। ಮಹಗ್ಗತ ಧಮ್ಮಂ ಆರಬ್ಭ ಜವನೇ ಜವಿತೇ ತದಾ ರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ತತ್ಥೇವ ಪಟಿಸಿದ್ಧನ್ತಿ। ಕುಸಲ ವಿಪಾಕಾವಾ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕಾವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸಹಗತಾ ಹೇತುಕಮನೋವಿಞ್ಞಾಣ ಧಾತು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಕಿಮಸ್ಸಾ ರಮ್ಮಣನ್ತಿ। ರೂಪಾದೀಸು ಪರಿತ್ತ ಧಮ್ಮೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ। ಏತೇಸು ಹಿ ಯದೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಆಪಾತಮಾಗತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಆರಬ್ಭ ಏತಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ-ತಿ। ಏವಂ ದೋಮನಸ್ಸಸಹಗತ ಜವನಾನುರೂಪಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತ ಸನ್ತೀರಣ ದ್ವಯಮೇವ ಆಗನ್ತುಕ ಭವಙ್ಗಭಾವೇನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ। “ಏತಮ್ಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ ಯೇವಾ”ತಿ

ಅಕುಸಲ ಜವನಾವಸಾನೇ ಏತಂ ಸಹೇತುಕಂ ಆಗನ್ತುಕ ಭವಙ್ಗಂಪಿ ಯುಜ್ಜತಿಯೇವ। "ದೋಮನಸ್ಸ ಜವನಾನನ್ತರಂ ಭವಙ್ಗ ಪಾತೋವ ಹೋತೀ"ತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸಹಗತ ಮೂಲಭವಙ್ಗ ಪಾತೋವ ಹೋತಿ। ಆಗನ್ತುಕ ಭವಙ್ಗೇನ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಉಪೇಕ್ಖಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕತ್ತಾ। ನೇವತದಾರಮ್ಮಣ ಸಮ್ಭವೋ ಅತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ, ತೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ತದಾರಮ್ಮಣವಾರಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ನ ಹಿ ಮಹನ್ತಾರಮ್ಮಣೇಸು ಚ ಅವಿಭೂತಾರಮ್ಮಣೇಸು ಚ ತದಾರಮ್ಮಣವಾರೋ ಸಮ್ಭವತಿ। ನ ಚ ಮೂಲಭವಙ್ಗ ಸಮ್ಭವೋ ಅತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಮೂಲಭವಙ್ಗಭೂ ತಸ್ಸ ಸೋಮನಸ್ಸ ಭವಙ್ಗಸ್ಸ ದೋಮನಸ್ಸ ಜವನೇನ ಸಹ ವಿರುದ್ಧತ್ತಾ। "ಇತಿ ಕತ್ವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ। "ಏಕಂ"ತಿ ಏಕಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತ ವಿಪಾಕಂ। ತಥಾ ತಸ್ಸೇವ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ ನೇವ ತದಾರಮ್ಮಣ ಸಮ್ಭವೋ ಅತ್ಥಿ। ನ ಚ ಮೂಲಭವಙ್ಗ ಸಮ್ಭವೋತಿ ಕತ್ವಾ ದೋಮನಸ್ಸಾನನ್ತರಂ ಛಸು...ಪೇ॰... ಪವತ್ತತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತತ್ಥ "ತಸ್ಸೇವಾ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಸ್ಸೇವ। ನೇವತದಾರಮ್ಮಣ ಸಮ್ಭವೋ ಅತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಆರಮ್ಮಣಾನಂ ಅತಿಮಹನ್ತತ್ತೇಪಿ ಅತಿವಿಭೂತತ್ತೇಪಿ ಸತಿ ಸೋಮನಸ್ಸ ತದಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಜವನೇನ ಸಹ ವಿರುದ್ಧತ್ತಾ। ಉಪೇಕ್ಖಾ ತದಾ ರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಚ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಸಹ ವಿರುದ್ಧತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಅತಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಉಪೇಕ್ಖಾ ತದಾರಮ್ಮಣಂ ಪವತ್ತತಿ। ಮಹಗ್ಗತ ಪಣ್ಣತ್ತಾ ರಮ್ಮಣೇಸು ಪನ ಉಭಯಮ್ಪಿ ತದಾರಮ್ಮಣಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿಯೇವ। ನ ಚ ಮೂಲಭವಙ್ಗ ಸಮ್ಭವೋ ಅತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಜವನೇನ ಸಹ ವಿರುದ್ಧತ್ತಾತಿ।

"ಏತ್ಥ ಚಾ"ತಿಆದೀಸು। "ಸಬ್ಬ ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಆರಮ್ಮಣ ಧಮ್ಮೇಸು। "ಪಠಮ ಸಮನ್ನಾಹಾರೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ ಕಿಚ್ಚಂ ಆಹ। ಸುತ್ತನ್ತ ಪಾಠೇ। "ತಜ್ಜೋ"ತಿ ತೇನ ಆರಮ್ಮಣಾನಂ ಆಪಾತಾ ಗಮನೇನ ಜಾತೋ। "ತಜ್ಜೋ"ತಿ ವಾ ತದನುರೂಪೋತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। "ವಿಞ್ಞಾಣಭಾಗಸ್ಸಾ"ತಿ ಚಕ್ಖು ದ್ವಾರಿಕ ವಿಞ್ಞಾಣ ಕೋಟ್ಠಾಸಸ್ಸ। "ಯತೋ"ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ। ಕಥಂ ಆವಜ್ಜನೇನ ವಿನಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಆಹ "ಸಚೇ ಆವಜ್ಜನೇನಾ"ತಿಆದಿಂ। "ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ"ತಿಆದೀಸು। ಯಥಾ ಪನ ನಿರಾವಜ್ಜನಂ ಹೋತಿ ಭಿನ್ನಾ ರಮ್ಮಣಞ್ಚ, ಏವಂ ತಥಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಏಕಸ್ಸಪೀ"ತಿ ಏಕಸ್ಸ ಆಗನ್ತುಕ ಭವಙ್ಗಸ್ಸಪಿ ನತ್ಥಿ ದೋಸೋ। ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ ನತ್ಥಿ। ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ಪನ ಅತ್ಥಿಯೇವ। "ಸವಿಪ್ಫನ್ದನತ್ತಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಸವಿಪ್ಫಾರಿಕನ್ತಿ ಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ಇತರೇ ಸಞ್ಚಾ"ತಿ ಮಹಗ್ಗತಲೋಕುತ್ತರ ಜವನಾನಞ್ಚ। ಕಾನಿ ಚಿ ಪರಿತ್ತಾರಮ್ಮಣಾನಿಪಿ ಸಮಾನಾನಿ। ಯದಿ ತದಾರಮ್ಮಣೂ ಪನಿಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಕಾಮಭವಙ್ಗಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ತದಾರಮ್ಮಣಾನಿ ರೂಪಾರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತಿ, ಚಕ್ಖುಸೋತ ದ್ವಾರಿಕ ಚಿತ್ತಾನಿಪಿ ರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಆಹ "ಚಕ್ಖು ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ಪನಾ"ತಿಆದಿಂ। "ಇನ್ದ್ರಿಯಪ್ಪವತ್ತಿ ಆನುಭಾವತೋ"ತಿ ಚಕ್ಖು ವತ್ಥು ಸೋತವತ್ಥು ಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯ ವತ್ಥೂನಂ ರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮ ಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತತ್ತಾ ತೇಸಂ ಪವತ್ತಿ ಆನುಭಾವತೋ ಚಕ್ಖು ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ರೂಪಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಪವತ್ತನ್ತಿಯೇ ವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ ಸನ್ತೀರಣಾನೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ವಿಕಪ್ಪಬಲೇವಾ"ತಿ ಕಾಮಕುಸಲಾ ಕುಸಲಾನಂ ವಿಯ ವಿವಿಧೇನ ಆಕಾರೇನ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಪಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಆರಮ್ಮಣಗ್ಗಹಸಾಮತ್ಥಿಯೇವಾಸತಿ। "ಅಪ್ಪನಾಪತ್ತ ಭಾವನಾ ಕಮ್ಮವಿಸೇಸೇ ವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಜವನಾನಿ ವಿಯ ಮಹಗ್ಗತ ವಿಪಾಕ ಲೋಕುತ್ತರ ವಿಪಾಕಾನಿ ವಿಯ ಚಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। "ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ"ತಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮುಪ್ಪಾದ ವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ। "ವಿಭಾವನಿಯಂ ವುತ್ತ ಕಾರಣಾನೀ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ವಿಭಾವನಿಯಂ ವುತ್ತಾನಿ 'ಅಜನಕತ್ತಾ ಜನಕ ಸಮಾನತ್ತಾ ಭಾವತೋ'ತಿಆದೀನಿ ಕಾರಣಾನಿ।

೧೪೦. ಜವನ ನಿಯಮೇ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ ಛಕ್ಖತ್ತುಂ ಪವತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಯಥಾಹ ಸಚೇ ಪನ ಬಲವಾ ರಮ್ಮಣಂ ಆಪಾತಾಗತಂ ಹೋತಿ। ಕ್ರಿಯಮನೋಧಾತುಯಾ ಭವಙ್ಗೇ ಆವಟ್ಟಿತೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಜವನಟ್ಠಾನೇ ಪನ ಪಠಮಕಾಮಾವಚರ ಕುಸಲ ಚಿತ್ತಂ ಜವನಂ ಹುತ್ವಾ ಛಸತ್ತವಾರೇ ಜವಿತ್ವಾ ತದಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ವಾರಂ ದೇತೀತಿ। "ಮುದುತರ ಭಾವೇನಾ"ತಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಪಿ ಠಿತಕಾಲೇವಾ ಸಮ್ಪತಿ ಜಾತಕಾಲೇ ವಾ ವತ್ಥುಸ್ಸ ಅತಿಮುದುಭಾವೇನ। "ಕೇನಚಿಉಪದ್ದುತ ಭಾವೇನಾ"ತಿ ಬಾಳ್ಹಗೇಲಞ್ಞಜಾತಕಾಲೇ ಕೇನಚಿ ವಾತಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಾದಿನಾ ಉಪದ್ದುತ ಭಾವೇನ। "ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟ ಭಾವೇನಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ವೇವಚನಮತ್ತಂ। ಮನ್ದೀಭೂತೋ ವೇಗೋ ಯೇಸಂ ತಾನಿ ಮನ್ದೀಭೂತ ವೇಗಾನಿ। "ಅಸಯ್ಹ ರೂಪೇಹೀ"ತಿ ದುಕ್ಖಮಸಭಾವೇಹಿ। ಅಭಿಭೂತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ। ತಞ್ಚ ಖೋ ವಚನಂ ಪಾಕತಿಕ ಸತ್ತಾನಂ ವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ನ ಸತ್ತವಿಸೇಸಾನಂ ವಸೇನ। ಏವಂ ಸತಿ,

ಸತ್ತವಿಸೇಸಾನಂ ವಸೇನ ಕಥಂ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ "ಯೇ ಪನಾ"ತಿಆದಿಂ। "ಉಪರೀ"ತಿ ಮರಣುಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ। "ವುತ್ತಞ್ಹೀ"ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿ ಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಮೇವ। "ಯಮಕಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ"ತಿ ಯುಗಳವತ್ಥೂನಂ ಏಕತೋ ಪವತ್ತ ಅಚ್ಛರಿಯ ಕಮ್ಮಂ। "ದ್ವೇ ಝಾನಞ್ಞಾನೀ"ತಿ ಉಪೇಕ್ಖೇಕಗ್ಗತಾ ಝಾನಞ್ಞಾನಿ।

"ಯೋಗಕಮ್ಮಸಿದ್ಧಿಯಾ"ತಿ ಭಾವನಾನು ಯೋಗಕಮ್ಮಸಿದ್ಧಸ್ಸ। ಇದ್ಧಿ ವಿಕುಬ್ಬನಂ ನಾಮ ಇದ್ಧಿಯಾ ನಾನಾಕಮ್ಮಕರಣಂ। "ಸಿದ್ಧಿಯಾ ಏವಾ"ತಿ ಸಿಜ್ಝ ನತ್ಥಾಯ ಏವ । ಅತ್ತನೋ ಅನನ್ತರೇ ಏವ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಫಲಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ ಆನನ್ತರಿಕಪ್ಫಲಾ। ಮಗ್ಗಚೇತನಾ। "ಇತೀ"ತಿ ತಸ್ಮಾ। "ಮನ್ದಸ್ಸಾ"ತಿ ಮನ್ದ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। "ತಿಕ್ಖಸ್ಸಾ"ತಿ ತಿಕ್ಖ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। ತೀಣಿ ಫಲಚಿತ್ತಾನಿ। "ಪಯೋಗಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸಾ"ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮಥ ವಿಪಸ್ಸನಾಯುಗನನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಿ ಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ। "ಅಕತಾಧಿಕಾರಸ್ಸಾ"ತಿ ಆಸನ್ನೇ ಪುರಿಮಭವೇ ಅಕತ ಝಾನಪರಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಫಲಟ್ಠಾನಂ ಚಿಣ್ಣವಸಿಭಾವಾನೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಜವನನಿಯಮೋನಿಟ್ಠಿತೋ।

೧೪೧. ದುಹೇತುಕಾದೀಸು। ಜಾತಿ ದ್ವಿಹೇತುಕಾದಯೋ ಏವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ವುತ್ತಂ "ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣ ಸಹಗತಾ"ತಿಆದಿಂ। "ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪೀ"ತಿ ದ್ವಿಹೇತುಕಾನಮ್ಪಿ ಅಹೇತುಕಾನಮ್ಪಿ। ಭುಸೋಝಾನ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ವಾರೇನ್ತಿ ನೀವಾರೇನ್ತೀತಿ ಆವರಣಾನಿ। ವಿಪಾಕಾನಿ ಚ ತಾನಿ ಆವರಣಾನಿ ಚಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ವಿಪಾಕಾನೀ"ತಿ ಅಹೇತುಕ ದ್ವಿಹೇತುಕ ವಿಪಾಕಾನಿ। ತೇಹಿ ಗಹಿತಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾನಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇಝಾನ ಮಗ್ಗಫಲಪ್ಪಟಿಲಾಭೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ "ವಿಪಾಕಾವರಣ ಸಬ್ಭಾವತೋ"ತಿಆದಿಂ। "ತೇಸಂ"ತಿ ದುಗ್ಗತಿ ಅಹೇತುಕ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ। ಪುಗ್ಗಲಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಇತರೇಸಂ"ತಿ ತತೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸುಗತಿ ಅಹೇತುಕ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ।

"ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ"ತಿಆದೀಸು। ದುಗ್ಗತಿ ಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಞ್ಚ ಅಹೇತುಕಾನಂ। "ಮೂಲಭವಙ್ಗೇ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಚಿತ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ಆಗತೇ ಮೂಲಭವಙ್ಗೇ। "ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಭವಙ್ಗಂ। "ವುಚ್ಚತೇ"ತಿ ವಿಸಜ್ಜನಾ ವುಚ್ಚತೇ। "ಸಬ್ಬ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ"ತಿ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ತಾವ ವಿಪಾಕುದ್ಧಾರಕಥಾಯಂ ಸೋಳಸಸು ಕಾಮಾವಚರ ಕುಸಲ ವಿಪಾಕೇಸು ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಅಹೇತುಕ ವಿಪಾಕಾನಂ ಏವ ಆಪಾಯಿಕೇಸು ಸತ್ತೇಸು ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ನ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಸಹೇತುಕ ವಿಪಾಕಾನಂ। ತಥಾ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮುಪ್ಪಾದಟ್ಠ ಕಥಾಸು ಚ ವಿಞ್ಞಾಣ ಪದವಣ್ಣನಾಸು ಅಞ್ಞಾಸು ಚ ಅಭಿಧಮ್ಮಾವತಾರಾದೀಸೂತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಟ್ಠಕಥಾಸು ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। "ಯೋಗಸಾ ಧನೀಯತ್ತಾ"ತಿ ಪಯೋಗೇನ ಸಾಧೇತಬ್ಬತ್ತಾ। ಕುಸಲಾಕುಸಲಾನಿ ಹಿ ವಡ್ಢೇತುಂ ವಾ ಹಾಪೇತುಂ ವಾ ಪಯೋಗೇ ಕತೇ ವಡ್ಢನ್ತಿ ಚೇವ ಹಾಯನ್ತಿ ಚ। ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತಭೂತಂ ಗಹೇತುಂ ಯುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಹೇತುಕಸ್ಸ ಭವಙ್ಗಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಸ್ಸ ಮೂಲಭವಙ್ಗಸ್ಸ ಅಹೇತುಕತ್ತಾ। "ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅಹೇತುಕಾನಂ"ತಿ ದುಗ್ಗತಿ ಅಹೇತುಕಾನಞ್ಚ ಸುಗತಿ ಅಹೇತುಕಾನಞ್ಚ। "ಅಪರೇಪನಾ"ತಿಆದಿ ವಿಭಾವನಿಯಂ ಆಗತೋ ಅಪರೇ ವಾದೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ 'ಅಪರೇಪನ ಯಥಾ ಅಹೇತುಕಾನಂ ಸಹೇತುಕ ತದಾರಮ್ಮಣಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ದ್ವಿಹೇತುಕಾನಂ ತಿಹೇತುಕ ತದಾರಮ್ಮಣಂಪೀ'ತಿ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ। ತೇಸಂಮತಾನುರೋಧೇನ ಚ ಇಧಪಿ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತ ವಿಪಾಕಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಅಹೇತುಕೇಯೇವ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ವದನ್ತೀತಿ। ತಂ ಪನ ವಿಪಾಕುದ್ಧಾರಕಥಾಯಂ 'ಏತ್ಥೇವ ದ್ವಾದಸ ಕಮಗ್ಗೋಪೀ'ತಿ ಚ, ಏತ್ಥೇವ ದಸಕಮಗ್ಗೋಪೀ'ತಿ ಚ ಆಗತೇಹಿ ನ ಸಮೇತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಸೋಳಸಸುಕುಸಲವಿಪಾಕೇಸು ದ್ವಿಹೇತುಕ ಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಿಹೇತುಕಾಹೇತುಕ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಚತ್ತಾರಿ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತ ವಿಪಾಕಾನಿ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ದ್ವಾದಸ ಕಮಗ್ಗೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಪುನ ಸೇಸೇಸು ದ್ವಾದಸ ವಿಪಾಕೇಸುಪಿ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕ ಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ದ್ವೇ ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತ ಸಸಙ್ಖಾರಿಕ ವಿಪಾಕಾನಿ, ಸಸಙ್ಖಾರಿಕ ಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಾನಞ್ಚ ದ್ವೇ ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕ ವಿಪಾಕಾನಿ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ದುತಿಯತ್ಥೇರ ವಾದೇ ದಸಕಮಗ್ಗೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ದ್ವಿ ಹೇತುಕೋಪಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಧಿಕೇನ ಛನ್ದೇನ ವಾ ವೀರಿಯೇನ ವಾ ಚಿತ್ತೇನ ವಾ ಯುತ್ತೋ ಪರಿಯತ್ತಿ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ನಾನಾವಿಜ್ಜಾಸಿಪ್ಪಾನಿ ವಾ ಬಹುಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಸುಣೇಯ್ಯ, ಧಾರೇಯ್ಯ, ವಾಚೇಯ್ಯ, ಚಿನ್ತೇಯ್ಯ। ಅಥಸ್ಸ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಜವನಂ ಬಹುಲಂ ಸಮುದಾ ಚರೇಯ್ಯ। ತದಾ ತಸ್ಸ ನಾನಾಕಮ್ಮೇನ ಜವನಾನು ರೂಪಂ

ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತ ತದಾರಮ್ಮಣಂ ನ ನ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀತಿ। "ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪಿಹಿ। ಲ। ವುತ್ತಾ"ತಿ ಕಥಂ ವುತ್ತಾ। ಏತಾನಿ ಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ಕಾಮಾವಚರ ದೇವೇಸು ಚ ಪುಞ್ಞವನ್ತಾನಂ ದ್ವಿಹೇತುಕತಿ ಹೇತುಕಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾಲೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಹುತ್ವಾ ವಿಪಚ್ಚನ್ತೀತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಾತಿ। ತೇ ಪನ ತಿವಿಧಾ, ನವವಿಧಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತೇಸಂ ತಬ್ಭಾವೋ"ತಿ ಕುಸಲಾನಂ ಕುಸಲಭಾವೋ, ಅಕುಸಲಾನಂ ಅಕುಸಲಭಾವೋ। "ಸಿಕ್ಖನ ಧಮ್ಮಯುತ್ತಾ"ತಿ ತೀಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಹಿ ಪಹಾತಬ್ಬಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬತಾ ಪಕತಿಯಂ ಠಿತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ।"ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಞ್ಚಾ"ತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮ ಫಲಾನಞ್ಚ। ಯಾನಿಯಾನಿಸಕಾನಿ ಯಥಾಸಕಂ। "ಉಪರಿಮಾನಂ"ತಿ ಉಪರಿಮಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ। "ಪರಿನಿಟ್ಠಿತ ಸಿಕ್ಖಾ ಕಿಚ್ಚತ್ತಾ"ತಿ ಸಿಕ್ಖಾ ಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ಕಿಲೇಸ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನತ್ಥಾಯ ಏವ ಹೋತೀತಿ ತೇಸು ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನೇಸು ಸಿಕ್ಖಾ ಕಿಚ್ಚಂ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತ ಸಿಕ್ಖಾ ಕಿಚ್ಚತ್ತಾ। ಸುಟ್ಠು ಭಬ್ಬೋತಿ ಸಮ್ಭವೋ। ಸಮ್ಭವೋತಿ ವಿಸೇಸನ ಪದಮೇತನ್ತಿ ಆಹ "ಯಥಾ ಸಮ್ಭವಂ"ತಿ।

೧೪೨. "ಏತ್ಥೇವಾ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಲೋಕೇ ಏವ। "ತಂ ತಂ ಪಸಾದರಹಿತಾನಂ"ತಿ ತೇನತೇನ ಪಸಾದೇನ ರಹಿತಾನಂ। ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ದ್ವಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ ತಂ ತಂ ದ್ವಾರಿಕಾನಿ। ಚತುಸಟ್ಠಿವೀಥಿ ಚಿತ್ತಾನಿ। ದ್ವೇ ಚತ್ತಾಲೀಸ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತಾನಿ। "ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ವಾ"ತಿಆದೀಸು। ಇದಂ ಅಟ್ಠಕಥಾ ವಚನಂ। ಯಥಾಹ ರೂಪಭವೇ ಚತುನ್ನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ, ತಥೇವ ಪಚ್ಚಯೋ। ಪವತ್ತೇ, ನೋಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ। ಸೋಚ ಖೋ ಕಾಮಾವಚರೇ ಅನಿಟ್ಠ ರೂಪದಸ್ಸನ ಸದ್ದಸವನವಸೇನ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಪನ ಅನಿಟ್ಠಾ ರೂಪಾದಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಥಾ ಕಾಮಾವಚರ ದೇವಲೋಕೇ ಪೀತಿ। ತಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಚಿತ್ತಾನಿ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ರೂಪಲೋಕೇ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। "ಇಧಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಚನೇ। "ತಂ ತಂ ಭೂಮಿ ಪರಿಯಾಪನ್ನೇ"ತಿ ತಿಸ್ಸಂ ತಿಸ್ಸಂ ಭೂಮಿಯಂ ಪರಿಯಾಪನ್ನೇ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

ವೀಥಿಸಙ್ಗಹದೀಪನಿಯಾಅನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ವೀಥಿಮುತ್ತಸಙ್ಗಹಅನುದೀಪನಾ

೧೪೩. ವೀಥಿಮುತ್ತಸಙ್ಗಹೇ । “ಪವತ್ತಿಸಙ್ಗಹಂ”ತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ ಪವತ್ತಾಕಾರಕಥನಸಙ್ಗಹಂ। “ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ”ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾಲೇ। “ತೇಸಂ”ತಿ ಚಿತ್ತ ಚೇತಸಿಕಾನಂ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। “ತದಾಸನ್ನತಾಯಾ”ತಿ ತಾಯಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಆಸನ್ನತಾಯ। “ತಂ ಗಹಣೇನೇ ವಾ”ತಿ ಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣೇನ ಏವ ಸನ್ಧಿವಚನೇನ ಏವ। “ವಿಸಯಪ್ಪವತ್ತಿ ನಾಮಾ”ತಿ ಕಮ್ಮ ಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ ವಿಸಯಾನಂ ದ್ವಾರೇಸು ಆಪಾತಾ ಗಮನ ವಸೇನ ಪವತ್ತಿ ನಾಮ। “ಮರಣುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಏವ ಸಿದ್ಧಾ”ತಿ ಮರಣುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಜವನೇಸು ಏವ ಸಿದ್ಧಾ। ಏತೇನ ಮರಣುಪ್ಪತ್ತಿ ವಿಧಾನಂ ಜವನಪ್ಪಧಾನಂ ಹೋತಿ, ನ ಚುತಿಪ್ಪಧಾನನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। ನ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಧಾನೇ ತಸ್ಸಂ ಚುತಿಯಂ ವಿಸಯಪ್ಪವತ್ತಿ ವಚನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಜವನೇಸು ಏವ ಅತ್ಥಿ। ಸಾ ಪನ ಚುತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಆದಿಮ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಿದ್ಧಾಯ ಸಿಜ್ಝತಿ ಯೇವಾತಿ। “ತೇಸಂ”ತಿ ವೀಥಿಮುತ್ತಾನಂ। “ಭವನ್ತೀ”ತಿ ಪಾತುಬ್ಭವನ್ತಿ। “ತತೋ”ತಿ ಅಯತೋ। “ಗನ್ತಬ್ಬಾ”ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಉಪಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾ। “ಗಚ್ಛನ್ತೀ”ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। “ತಿರೋ”ತಿ ತಿರಿಯತೋ। “ಅಞ್ಚಿತಾ”ತಿ ಗತಾ ಪವತ್ತಾ, ಆಯತಾ ವಾ। “ಸಮಾನಜಾತಿತಾಯಾ”ತಿ ತಿರಚ್ಛಾನ ಗತಜಾತಿ ವಸೇನ ಸಮಾನಜಾತಿ ಭಾವೇನ। “ಯುವನ್ತೀ”ತಿ ಮಿಸ್ಸೀ ಭವನ್ತಿ। “ಸುಖಸಮುಸ್ಸಯತೋ”ತಿ ಸುಖಸಮುದಾಯತೋ। “ದಿಬ್ಬನ್ತೀ”ತಿ ವಿಜ್ಜೋತನ್ತಿ। “ಇತಿ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಇತಿ ವಚನತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ ಉಪರಿದೇವಾ ಸುರಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। “ವೇಪಚಿತ್ತಿಪಹಾರಾದಾದಯೋ”ತಿ ವೇಪಚಿತ್ತಿ ಅಸುರಿನ್ದ ಪಹಾರಾದಅಸುರಿನ್ದಾದಿಕೇ ದೇವಾಸುರೇ। “ಸುರಪ್ಪಟಿ ಪಕ್ಖಾ”ತಿ ತಾವತಿಂಸಾದೇವಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಾ। “ಸುರಸದಿಸಾ”ತಿ ತಾವತಿಂಸಾದೇವ ಸದಿಸಾ। “ವೇಮಾನಿಕಪೇತೇ”ತಿ ವೇಮಾನಿಕ ನಾಮಕೇ ಪೇತೇ। “ವಿನಿಪಾತಿಕೇ”ತಿ ವಿನಿಪಾತಿಕ ನಾಮಕೇ ದುಗ್ಗತ ದೇವಜಾತಿಕೇ। ತೇಸಂ ಪವತ್ತಿ ಉಪರಿ ‘ವಿನಿಪಾತಿಕಾಸುರಾನಞ್ಚಾ’ತಿ ಪದೇ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। “ತೇಪೀ”ತಿ ಲೋಕನ್ತರಿಕ ನೇರಯಿಕ ಸತ್ತಾಪಿ। “ಕಾಲಕಞ್ಚಿಕಪೇತೇ”ತಿ ಕಾಲಕಞ್ಚಿಕ ನಾಮಕೇ ಪೇತೇ। ಏವಂ ಕಥಾವತ್ಥು ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾ ವೇಸ್ಸಭು ಆದಯೋ ಯಮರಾಜಾನೋಪನಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ವೇಸ್ಸಭೂ ಚ ನೋತ್ತಿ ಚ ಸೋಮೋ ಚ ಯಮೋ ಚ ವೇಸ್ಸವಣೋ ಚ ಇತಿ ಇಮೇ ಪೇತ್ತಿ ರಾಜಾನೋ। “ರಜ್ಜ”ನ್ತಿ ರಾಜಭಾವಂ ರಾಜಕಿಚ್ಚಂ। ಯೇ ಚ ಯಕ್ಖರಕ್ಖಸಾ ನಾಮ ಕರೋನ್ತಾ ವಿಚರನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಕುರೂರಕಮ್ಮಕಾರಿನೋ”ತಿ ಲುದ್ದಕಮ್ಮಕಾರಿನೋ। “ರೇವತಿ ವಿಮಾನೇ”ತಿ ರೇವತಿ ವಿಮಾನ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ। “ಇತೋ”ತಿ ಮನುಸ್ಸ ಲೋಕತೋ, ಸುಗತಿಭವತೋ ವಾ। ತೇಹಿ ಯಕ್ಖ ರಕ್ಖಸಾ ನಾಮ ಭೂಮಟ್ಠಕಾಪಿ ಸನ್ತಿ, ಆಕಾಸಟ್ಠಕಾಪಿ। “ನಾನಾಕಮ್ಮಕಾರಣಾಯೋ”ತಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ವಿಧಾನಿ ಕಮ್ಮಕರಣ ಕಿಚ್ಚಾನಿ। ತೇಸಮ್ಪಿ ನಿರಯಪಾಲಾನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ತಿಸ್ಸನ್ನಂ”ತಿ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಅಪಾಯಭೂಮೀನಂ। ಅಪಾಯಭೂಮಿ।

ಉಸ್ಸಿತೋ ಮನೋ ಏತೇಸನ್ತಿ ವಾ, ಉಸ್ಸನ್ನೋ ಮನೋ ಏತೇಸನ್ತಿ ವಾ, ದ್ವಿಧಾವಿಗ್ಗಹೋ। “ಉಸ್ಸಿತೋ”ತಿ ಉಗ್ಗತೋ। “ಉಸ್ಸನ್ನೋ”ತಿ ವಿಪುಲೋ। ಕಸ್ಮಾ ತಿಕ್ಖತರ ಚಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ “ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಂ”ತಿಆದಿಂ। ಪುಬ್ಬವಾಕ್ಯೇ ಅನನ್ತ ಚಕ್ಕವಾಳಸಾಧಾರಣ ವಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪುನ “ಇಮಸ್ಮಿಂ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। ಇಧೇವ ಸಬ್ಬಞ್ಞು ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಉಪ್ಪನ್ನತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಅಧಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೀ”ತಿ ಅಧಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। “ಸೂರಾ”ತಿ ಪಾಪಕಲ್ಯಾಣ ಕಮ್ಮೇಸು ಸೂರಚಿತ್ತಾ। “ಸತಿಮನ್ತೋ”ತಿ ವಿಪುಲಸ್ಸತಿಕಾ। “ಇಧ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ”ತಿ ಇಧೇವ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಪೂರಣ ಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾ। “ಮರಿಯಾದಧಮ್ಮೇಸೂ”ತಿ ಲೋಕಚಾರಿತ್ತ ಧಮ್ಮೇಸು। “ಧತರಟ್ಠೋ”ತಿ ಧತರಟ್ಠೋ ಮಹಾರಾಜಾ। ಏವಂ ವಿರುಳ್ಹಕೋತಿಆದೀಸು। “ಗನ್ಧರುಕ್ಖಾಧಿ ವತ್ಥಾ”ತಿ ಗನ್ಧರುಕ್ಖೇಸು ಅಜ್ಝಾವುತ್ಥಾ। “ಕುಮ್ಭಣ್ಡಾ”ತಿ ಕುವುಚ್ಚತಿ ಪಥವೀ। ಪಥವಿ ಗತಾನಿ ರತನಭಣ್ಡಾನಿ ಯೇಸಂ ತೇತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ದಾನವರಕ್ಖಸಾ”ತಿ ದನುನಾಮದೇವಧೀತಾಯ ಅಪಚ್ಚನ್ತಿ ಅತ್ಥೇನ ದಾನವ ನಾಮಕಾ ರಕ್ಖಸಾ। ಅವರುಜ್ಝನ್ತಿ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅವರುದ್ಧಕಾ। “ವಿಗಚ್ಛರೂಪೋ”ತಿ ವಿಪನ್ನವಣ್ಣೋ। “ನಿಹೀನಕಮ್ಮಕತಾ”ತಿ ನಿಹೀನಾನಿಪಾಪಕಮ್ಮಾನಿ ಕತ್ವಾ ಆಗತಾ। ಕಾಚಿಗನ್ಧಪ್ಪಿಯೋ ಜಾಯನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಯಾಗನ್ಧಪ್ಪಿಯೋ ಜೋಗಿನೀತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಜುಣ್ಹಾತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಅಭಿಲಕ್ಖಿತರತ್ತೀಸೂ”ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾತರತ್ತೀಸು। ಉಪೋಸಥರತ್ತೀಸೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಗೋಚರಪ್ಪಸುತಕಾಲೇ”ತಿ ಗೋಚರತ್ಥಾಯ ವಿಚರಿತಕಾಲೇ। “ಜುತಿಅತ್ಥೇನಾ”ತಿ ವಿಜ್ಜೋತನಟ್ಠೇನ। ವಸೂನಿ ಧನಾನಿ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ ವಸುನ್ಧರಾ। ವಸುನ್ಧರಾ ಚ ತೇ ದೇವ ಯಕ್ಖಾ ಚಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ನಾಗಾತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತೀ”ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ನಾಗೇಸು ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತೀತಿ

ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಯಾ"ತಿ ಯಾ ಭುಮ್ಮದೇವಯಕ್ಖ ಜಾತಿಯೋ। "ಯಾಸಂ"ತಿ ಯಾಸಂ ಭುಮ್ಮದೇವ ಯಕ್ಖಜಾತೀನಂ। "ಕೀಳಾಪಸುತವಸೇನಾ"ತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಅಚ್ಛರಿಯ ಧಮ್ಮಜಾತಕಾಲೇ ಉಗ್ಘೋಸನ ಕೀಳಾಕಮ್ಮವಡ್ಢನವಸೇನ। "ಯಾಸಞ್ಚ ಮನ್ತಪದಾನೀ"ತಿ ಯಾಸಂ ನಿಗ್ಗಹ ಪಗ್ಗಹಪೂಜನಾದಿ ವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಿ ಮನ್ತಪದಾನಿ। "ತೇಸೂ"ತಿ + ತೇಸು ಚತೂಸು ಅವರುದ್ಧಕೇಸು। "ಕೀಳಾಸೋಣ್ಡವಸೇನಾ"ತಿ ಕೀಳಾಧುತ್ತವಸೇನ। "ಘಾಸಸೋಣ್ಡವಸೇನಾ"ತಿ ಖಾದನಭುಞ್ಜನ ಧುತ್ತವಸೇನ। ಸೋಣೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸುನಖೋ। "ಸತ್ತೇ" ನೇರಯಿಕೇ ವಾ ಪೇತೇವಾ। "ಕಾಮಞ್ಚ ಹೋತೀ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ನಿಬನ್ಧನೋಕಾಸೋ"ತಿ ನಿಚ್ಚಸಮ್ಬನ್ಧನೋಕಾಸೋ। "ಸಮುದಾಗತೇಸೂ"ತಿ ಪರಮ್ಪರತೋ ಆಗತೇಸು। "ದೇವರಾಜಟ್ಠಾನೇಸೂ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ತಾವತಿಂಸಾಭವನೇ ದೇವರಾಜಟ್ಠಾನೇಸೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಪಾಳಿಯಂ ಏವಾ"ತಿ ದೀಘನಿಕಾಯೇ ಜನವಸಭಸುತ್ತಪಾಳಿಯಂ ಏವ। ಯಚ್ಛನ್ತಿ ನಿಯಚ್ಛನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಯಾಮೋ। "ನಿಯಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯ ಮೂಲಕೇಹಿ ಕಲಹಭಣ್ಡನಾದೀಹಿ ವಿಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತಂ ಸಹಚರಿತತ್ತಾ"ತಿ ತೇನ ಯಾಮ ನಾಮಕೇನ ಇಸ್ಸರದೇವಕುಲೇನ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಸಹ ಪವತ್ತತ್ತಾ। "ವಸಂ ವತ್ತೇನ್ತೀ"ತಿ ಇಚ್ಛಂ ಪೂರೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

"ಪುರೇ"ತಿ ಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇ। ತಂ ಪನ ಠಾನಂ ಉಚ್ಚಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "ಉಚ್ಚೇಠಾನೇ"ತಿ। "ಸಹಸ್ಸೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ"ತಿಆದೀಸು ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೋಭಾಸೇನ ಸಹಸ್ಸಂ ಚಕ್ಕವಾಳ ಲೋಕಂ ಫರನ್ತೋ ಸಹಸ್ಸೋನಾಮಾತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಕುಲದೇವತಾಯೋ ನಾಮ ಕುಲ ಪರಮ್ಪರ ಪೂಜಿತ ದೇವತಾಯೋ ನಾಮ। "ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೀ"ತಿ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ದೇವವತ್ಥು ದೇವಮಾಲಕಾನಿ ಕತ್ವಾ ಸಮಯೇ ಸಮಯೇ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜೇನ್ತಿ, ವನ್ದನ್ತಿ, ಥೋಮೇನ್ತಿ, ವರಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಉಪಟ್ಠಕಾ ಏವಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಉಪಟ್ಠಕಮತ್ತಾವಹೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಕಸ್ಸಚೀ"ತಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಸ್ಸ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತಾಸು ಬ್ರಹ್ಮಭೂಮೀಸು। ಪುನ "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ದುತೀಯತಲೇ। "ಆಭಾ"ತಿ ಸರೀರಾಭಾ। ನಿಚ್ಛರನ್ತಿ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗೇಹಿ ನಿಗ್ಗಚ್ಛನ್ತಿ। "ಅಚಲ ಸಣ್ಠಿತಾ"ತಿ ದುತೀಯ ತಲೇ ವಿಯ ಚಲಿತಾ ನ ಹೋತಿ। ಅಥ ಖೋ ಅಚಲ ಸಣ್ಠಿತಾ। "ತೇಸಂ"ತಿ ತೇಸಂವಾದೀನಂ ಪಾಠೇ। ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಾತಿಆದಿಕಂ ನಾಮಂ ನಸಿದ್ಧಂತಿ ಯೋಜನಾ। "ಇಞ್ಜನಜಾತಿಕೇಹೀ"ತಿ ಚಲನಜಾತಿಕೇಹಿ। "ಹೇಟ್ಠಿಮತಲಾನಂ ಇಞ್ಜಿತಂ ಪುಞ್ಞಫಲಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಆನೇಞ್ಜ ಜಾತಿಕೇನಾ"ತಿ ಅಚಲನಜಾತಿಕೇನ ಉಪೇಕ್ಖಾಝಾನೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ಚತುತ್ಥತಲಾನಂ। "ಕೇನಚಿ ಅನ್ತರಾಯೇನಾ"ತಿ ತೇಜೋಸಂವಟ್ಟಾದಿಕೇನ ಅನ್ತರಾಯೇನ। "ಏತ್ಥಪೀ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಚತುತ್ಥತಲೇಪಿ। "ಆಯು ವೇಮತ್ತತಾಯಾ"ತಿ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣನಾನತ್ತಸ್ಸ। "ಓಳಾರಿಕಾನಂ"ತಿ ಇದಂ ಪಕತಿಯಾ ಓಳಾರಿಕ ಸಭಾವತಾಯ ವುತ್ತಂ। ನ ಸುಖುಮಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ। ನತ್ಥಿ ವಿಹಞ್ಞನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ಅವಿಹಾ। ಕಿಂ ವಿಹಞ್ಞನಂ ನಾಮಾತಿ ಆಹ "ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮೇಸು ಅವಿಪ್ಫಾರಿಕತಾ ಪತ್ತೀ"ತಿ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅವಿಪ್ಫಾರತಾ ಪಜ್ಜನಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಪಸಾದ ದಿಬ್ಬ ಧಮ್ಮ ಪಞ್ಞಾ ಚಕ್ಖೂಹೀ"ತಿ 'ಪಸಾದ ಚಕ್ಖು, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು, ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು, ಪಞ್ಞಾ ಚಕ್ಖೂ, ಹಿ। ತತ್ಥ ಪಸಾದಚಕ್ಖು ಏವ ಇಧ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖೂತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಧಮ್ಮ ಚಕ್ಖೂ"ತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣಂ। "ಪಞ್ಞಾ ಚಕ್ಖೂ"ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಞಾಣಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನಾಞಾಣೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅವಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞಾಣಂ। "ರೂಪೀನಂ ಸತ್ತಾನಂ"ತಿ ರೂಪಕಾಯವನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ। "ಕನಿಟ್ಠಭಾವೋ"ತಿ ಅಪ್ಪತರಭಾವೋ। "ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಟ್ಠಸ್ಸಪಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ"ತಿ ಸಕದಾಗಾಮಿಭಾವೇಠತ್ವಾ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸೇವ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ನೋ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಆಹ "ಸಕದಾಗಾಮೀನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನಾ"ತಿಆದಿಂ।

ಭೂಮಿಚತುಕ್ಕಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೧೪೪. ಭವನ್ತರೇ ಓಕ್ಕಮನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಓಕ್ಕನ್ತೀತಿ ಪಿಯುಜ್ಜತಿ। "ಸೋತರಹಿತೋ"ತಿ ಪಸಾದಸೋತರಹಿತೋ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ। "ಆಸಿತ್ತಕಾದಿಭಾವೇನಾ"ತಿ ಆಸಿತ್ತಕಪಣ್ಡಕಾದಿ ಭಾವೇನ। "ದ್ವೀಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹೀ"ತಿ ದ್ವೀಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ। "ವಿಬಚ್ಛವಚನೋ"ತಿ ವಿಪನ್ನವಚನೋ। "ವತ್ಥು ವಿಪನ್ನಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತ್ಥ "ವತ್ಥೂ"ತಿ ಸಮ್ಭಾರ ಚಕ್ಖು ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿಪನ್ನತ್ತಾ ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವತ್ಥುವಿಪನ್ನೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ತಸ್ಸ ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಚಕ್ಖುಸೋ ತಾದಿಕಸ್ಸ ।"ಪಸೂತಿಯಂ ಯೇವಾ"ತಿ ವಿಜಾಯಮಾನಕಾಲೇಯೇವ। "ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಭಾವಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಬ್ಯತ್ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ। "ಬ್ಯತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ

ಫರಣಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। ಪಞ್ಞಾ ಸಞ್ಜಾತಂ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ದ್ವಿಹೇತುಕ ತಿಹೇತುಕಾನಂಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ನಿಯಮೇತುನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಥಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಆಹ "ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ವಿಪತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ। ಕತಮೇಸಂ ವಿಪತ್ತೀತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನಾನಮ್ಪಿ ಚಕ್ಖು ಸೋತಾನಂ ವಿಪತ್ತಿ। ಕೇನಕಾರಣೇನ ವಿಪತ್ತೀತಿ। ಪರೂಪಕ್ಕಮೇನವಾ ಮಾತುಯಾ ವಿಸಮ ಪಯೋಗೇನ ವಾ ನಾನಾಬಾಧೇನ ವಾ ವಿಪತ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಧಾತುಪಾಠೇ ಯಕ್ಖ ಪೂಜಾಯಂತಿ ಪಠಿತತ್ತಾ "ಪೂಜನೀಯಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತೇನ ಯಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ ಪೂಜಿತಬ್ಬಾ ಯಕ್ಖಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯೇ ಪನ ಕಿಚ್ಛಜೀವಿಕಪತ್ತಾ ವಿಚರನ್ತಿ, ತೇ ಭೂಮಸ್ಸಿತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಭೂಮಿಸ್ಸಿತಾ"ತಿ ಪಾಠೇ ಭೂಮಿಯಂ ಸಿತಾ ನಿಸ್ಸಿತಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಪುಞ್ಞನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ವಿರೂಪಾ ಹುತ್ವಾ"ತಿ ತೇ ವಣ್ಣತೋಪಿ ದುಬ್ಬಣ್ಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಣ್ಠಾನತೋಪಿ ದುಸ್ಸಣ್ಠಾನಾ। ಜೀವಿಕತೋಪಿ ಕಿಚ್ಛಜೀವಿಕಾತಿಆದಿನಾ ವಿಪನ್ನರೂಪಾ ಹುತ್ವಾ। 'ವಿವಸಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಪತನ್ತೀ'ತಿ ವಿನಿಪಾತಿಕಾತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ವಿವಸಾತಿ ಚ ಅತ್ತನೋ ವಸೇನ ಇಚ್ಛಾಯ ವಿನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ವಿವಿತ್ತಟ್ಠಾನೇಸೂ"ತಿ ಜನವಿವಿತ್ತೇಸು ಠಾನೇಸು। ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ವಾ ಜೀವಿತಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ। ಪೀಳೇತ್ವಾ ವಾ ಜೀವಿತಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ। ತಾಸೇತ್ವಾ ಪೀಳೇತ್ವಾ ವಾ ಜೀವಿತಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ವೇಮಾನಿಕಪೇತಾಪೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞನಿಬ್ಬತ್ತಂ ದಿಬ್ಬವಿಮಾನಂ ಯೇಸಂ ಅತ್ಥಿ, ತೇ ವೇಮಾನಿಕಾ। ತೇ ಪನ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಮಿಸ್ಸಕ ಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ಕೇಚಿ ದಿವಾ ದಿಬ್ಬಸುಖಂ ಅನುಭವನ್ತಿ, ರತ್ತಿಂ ಪೇತದುಕ್ಖಂ। ಕೇಚಿ ರತ್ತಿಂ ದಿಬ್ಬಸುಖಂ ಅನುಭವನ್ತಿ, ದಿವಾ ಪೇತದುಕ್ಖನ್ತಿ। ಪರೇಹಿ ದತ್ತಂ ದಿನ್ನಂ ಪುಞ್ಞಫಲಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವನ್ತೀತಿ ಪರದತ್ತೂಪಜೀವಿನೋ। "ಪರೇಹಿ ದಿನ್ನಂ ಪುಞ್ಞಫಲಂ"ತಿ ಞಾತಕೇಹಿ ಪುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ಇದಂ ಮೇ ಪುಞ್ಞಂ ಪೇತಾನಂ ಕಾಲಙ್ಕತಾನಂ ಞಾತೀನಂ ದೇಥೀತಿ ಏವಂ ದಿನ್ನಂ ಪುಞ್ಞಫಲಂ। "ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಏಕಭೂಮಕಾ"ತಿ ಯಥಾ ತಾವತಿಂಸಾಭೂಮಿ ನಾಮ ಸಬ್ಬ ಚಕ್ಕವಾಳೇಸುಪಿ ಅತ್ಥಿ। ಸಬ್ಬಾಪಿ ದಿಬ್ಬೇನ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸೇನ ಏಕಆಯು ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। ನ ತಥಾ ನಿರಯೇಸು ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನ ಯೋನಿಯಂ ವಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇವಾ ಅಸುರಕಾಯೇವಾ ಮನುಸ್ಸೇಸುವಾ ಭುಮ್ಮದೇವೇಸು ವಾ ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಚತುನ್ನಂ ಅಪಾಯಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣ ಗಣನಾಯ ನಿಯಮೋ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ನು ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಯುತ್ತೇ ಕೋಕಾಲಿಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆರಬ್ಭ ಭಗವತಾ ವುತ್ತೋ ದಸನ್ನಂ ನಿರಯಾನಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಅತ್ಥೀತಿ। ಸಚ್ಚಂ ಅತ್ಥಿ। ತೇ ಪನ ದಸನಿರಯಾ ಅವೀಚಿನಿರಯೇ ಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪದೇಸಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ನ ತೇಹಿ ಪದೇ ಸಮತ್ತೇಹಿ ಸಕಲೋ ಅವೀಚಿನಿರಯೋ ನಿಯತಾಯು ಪರಿಮಾಣೋತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಅಪಿ ಚ ಸೋಪಿ ತೇಸಂ ಆಯುಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅವೀಚಿಭೂಮಿಯಾ ನಿಯಾಮೇನ ಸಿದ್ಧೋ ನ ಹೋತಿ। ತೇನ ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಸೇಸೇನೇವ ಸಿದ್ಧೋ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ "ತತ್ಥ ಯೇಭೂಯ್ಯೇನ ಕಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣತ್ತಾ"ತಿ, ತಂ ಸು ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "ತತ್ಥ ನಿರಯೇಸೂ"ತಿಆದಿಂ। "ಏವಂ ಸನ್ತೇ"ತಿ ನ ಇತರ ದೀಪವಾಸೀನಂ ಆಯುಕಪ್ಪಸ್ಸ ಆರೋಹಣಞ್ಚ ಓರೋಹಣಞ್ಚ ಅತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತೇ ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮಾಚಾರೋ ನಾಮ ದಸಸುಚರಿತಾನಿ। ವಿಸಮಾಚಾರೋ ನಾಮ ದಸದುಚ್ಚರಿತಾನಿ। ತೇಸಂ ನಿಸ್ಸನ್ದಭೂತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿವಿಪತ್ತಿಯೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತೇಸಂ ಪೀ"ತಿ ಇತರ ದೀಪವಾಸೀನಂಪಿ। ಸೋ ಏವಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ನ ಚ ಸಕ್ಕಾ ತಥಾ ಭವಿತುಂ। ಆದಿಕಪ್ಪಕಾಲೇ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಚತುದೀಪ ವಾಸೀನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಯುಕತಾ ಸಮ್ಭವತೋತಿ। ಅಥ ಇತರದೀಪವಾಸೀನಮ್ಪಿ ಆಯುಕಪ್ಪಸ್ಸ ಆರೋಹಣಂ ಓರೋಹಣಞ್ಚ ಅತ್ಥಿ। ಏವಂ ಸತಿ, ಏತರಹಿಪಿ ತೇಸಂ ಆಯುಕಪ್ಪೋ ಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸೀನಂ ಆಯುಕಪ್ಪೇನ ಏಕಗತಿಕೋ ಸಿಯಾತಿ ಚೋದನಾ। ನಿಸ್ಸನ್ದಮತ್ತತ್ತಾತಿಆದಿ ಪರಿಹಾರೋ। ನತ್ಥಿ ಇದಂ ಮಮ ಇದಂ ಮಮಾತಿ ಪವತ್ತಾ ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕತಣ್ಹಾ ಏತೇಸನ್ತಿ "ಅಮಮಾ"। "ಅಪರಿಗ್ಗಹಾ"ತಿ ಪುತ್ತದಾರಾದಿಪರಿಗ್ಗಹರಹಿತಾ। "ಉಪರಿಮೇ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇ"ತಿ ಆಕಾಸಟ್ಠಕಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇ। ದಿವೇ ದೇವಲೋಕೇ ಸಿದ್ಧಾನಿ ದಿಬ್ಬಾನಿ। "ಯಾವ ನಿಮಿರಾಜಕಾಲಾ"ತಿ ಯಾವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಭೂತಸ್ಸ ನಿಮಿರಞ್ಞೋ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲಾ। ಕಸ್ಸ ಪಬುದ್ಧೋ ಪುರಿಮೇ ಅನ್ತರಕಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ನಿಮಿರಾಜಾ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರ ಕಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। "ಮನುಸ್ಸ ಲೋಕೇಹಿ ಪಞ್ಞಾಸವಸ್ಸಾನಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇ ಏಕೋದಿಬ್ಬರತ್ತಿದಿವೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಧಮ್ಮ ಹದಯ ವಿಭಙ್ಗೇ ಆಗತನಯೇನ ವುತ್ತೋ। ಚತುಗ್ಗುಣವಚನೇ। "ಉಪರಿಮಾನಂ"ತಿ ಉಪರಿಮಾನಂ ದೇವಾನಂ। ಏಕಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ದ್ವೇ"ತಿ ದ್ವೇ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ। "ಅಟ್ಠಾ"ತಿ ಅಟ್ಠವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ। "ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಂ"ತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಂ ದೇವಾನಂ। "ಉಪರಿಮಾನಂ"ತಿ ಉಪರಿಮಾನಂ ದೇವಾನಂ। ಯಾಮೇ ಏಕೋ ರತ್ತಿದಿವೋತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। "ಚತ್ತಾರೀ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಚತ್ತಾರಿ ವಸ್ಸಸತಾನಿ। ಏವಂ

ಸೇಸೇಸು। “ಆದಿಅನ್ತ ದಸ್ಸನವಸೇನಾ”ತಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇ ಮನುಸ್ಸವಸ್ಸಗಣನಾ ದಸ್ಸನಂ ಆದಿದಸ್ಸನಂ ನಾಮ। ಇದಾನಿ ವಸವತ್ತಿಯಂ ಮನುಸ್ಸವಸ್ಸಗಣನಾ ದಸ್ಸನಂ ಅನ್ತ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ।

ನ ಅತಿದುಬ್ಬಲಂತಿ ನಾತಿದುಬ್ಬಲಂ। “ತಂ”ತಿ ತಂ ಅವಿತಕ್ಕ ಅವಿಚಾರಮತ್ತಝಾನಂ। “ಭೂಮನ್ತರೇ”ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿತೋ ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಂ ದುತೀಯಜ್ಝಾನಭೂಮಿಯಂ। ಕಪ್ಪವಚನೇ। ಕಪ್ಪೀಯತಿ ವಸ್ಸ, ಉತು, ಮಾಸ, ಪಕ್ಖ, ರತ್ತಿ, ದಿವಾ, ದಿವಸೇನ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜೀಯತೀತಿ ಕಪ್ಪೋ। ಕಪ್ಪೀಯನ್ತಿ ವಾ ನಾನಾಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಯೋ ಅತೀತಾ ದಿವಸೇನ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜೀಯನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಕಪ್ಪೋ। ಕಾಲೋ। ಮಹನ್ತೋ ಕಪ್ಪೋತಿ ಮಹಾಕಪ್ಪೋ। ವಸ್ಸಾನಂ ಸತಭಾಗೇಹಿಪಿ ಸಹಸ್ಸಭಾಗೇಹಿಪಿ ಸತಸಹಸ್ಸಭಾಗೇಹಿಪಿ ಸಙ್ಖಾತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋತಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೋ। ಏಕಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಸ್ಸ ಅನ್ತರೇ ದಿಸ್ಸಮಾನೋ ಕಪ್ಪೋ ಅನ್ತರಕಪ್ಪೋ। ಸತ್ತಾನಂ ನಾನಾಆಯುಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಆಯುಕಪ್ಪೋ। ಸೋ ಪನ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ದಸವಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೇ ದಸವಸ್ಸೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ। ನೇವಸಞ್ಞಾ ದೇವಾನಂ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಚತುರಾಸೀತಿ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ। ಅನ್ತರಕಪ್ಪೋ ನಾಮ ಚೂಳಕಪ್ಪಾ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ವೀಸತಿಪ್ಪಭೇದಾ ಚೂಳಕಪ್ಪಾ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತೀತಿಆದಿನಾ ಯೋಜನಾ। “ಯೇ”ತಿ ಯೇ ಚತುಸಟ್ಠಿಯಾದಿಭೇದಾ ಅನ್ತರಕಪ್ಪಾ। “ಯಥಾವಿನಟ್ಠಂ”ತಿ ವಿನಟ್ಠಪ್ಪಕಾರೇನ ವಿನಟ್ಠಪ್ಪಕತಿಯಾ। ವಡ್ಢಮಾನೋ ಕಪ್ಪೋ ವಿವಟ್ಟೋ। “ಯಥಾವಿವಟ್ಟಂ”ತಿ ವಿವಟ್ಟಪ್ಪಕಾರೇನ ವಿವಟ್ಟಪ್ಪಕತಿಯಾ। ಅಚ್ಚಯೇನ ಅತಿಕ್ಕಮನೇನ। ಹರಣೇನ ಅಪನಯನೇನ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪವಚನೇ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ತೇಜೇನಾ”ತಿ ಅಗ್ಗಿನಾ। “ಸಂವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ ತದಾ। “ಹೇಟ್ಠಾ”ತಿ ಹೇಟ್ಠಾಲೋಕೋ। “ಚತುಸಟ್ಠಿವಾರೇಸೂ”ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ।

ಗಾಥಾಸು। “ಸತ್ತಸತ್ತಗ್ಗಿನಾವಾರಾ”ತಿ ಸತ್ತಸತ್ತವಾರಾ ಅಗ್ಗಿನಾ ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಥವಾ, ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ। ಸತ್ತಸುಸತ್ತಸುವಾರೇಸು ಲೋಕೋ ಅಗ್ಗಿನಾ ವಿನಸ್ಸತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತೇನಾಹ “ಅಟ್ಠಮೇ ಅಟ್ಠಮೇ”ತಿ। “ದಕಾ”ತಿ ಉದಕೇನ। ಅಟ್ಠಮೇ ಅಟ್ಠಮೇವಾರೇ ಲೋಕೋ ದಕೇನ ವಿನಸ್ಸತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಯದಾ ಚತುಸಟ್ಠಿವಾರಾ ಪುಣ್ಣಾ, ತದಾ ಏಕೋ ವಾಯುವಾರೋ ಸಿಯಾ। ತತ್ಥ “ತದಾ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಚತುಸಟ್ಠಿವಾರೇ। “ವಿವಟ್ಟಮಾನಂ”ತಿ ಸಣ್ಠಹಮಾನಂ। “ವಿವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಸಣ್ಠಹತಿ। “ಸಂವಟ್ಟಮಾನಂ”ತಿ ವಿನಸ್ಸಮಾನಂ। “ಸಂವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ। “ದ್ವೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನೀ”ತಿ ಅಡ್ಢದ್ವಯಂ ಏಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಉಪಚಾರೇನ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾತಂ-ಆಭಸ್ಸರಾನಂ ಅಟ್ಠಕಪ್ಪಾನೀತಿ। “ಉಪಡ್ಢೇನಾ”ತಿ ಉದಕವಾರೇ ಹೇಟ್ಠಿಮಭೂಮೀಸು ಉದಕೇನ ವಿನಸ್ಸಮಾನಾಸು ದುತೀಯಜ್ಝಾನಭೂಮಿ ನ ತಾವ ವಿನಸ್ಸತಿ। ಸಂವಟ್ಟಕಪ್ಪೇಪಿ ಚಿರಕಾಲಂ ತಿಟ್ಠತೇಯೇವ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಞ್ಚೇತಂ ಲಬ್ಭಮಾನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಕಪ್ಪಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಇದಮೇವ ಪಮಾಣನ್ತಿ।

ಪಟಿಸನ್ಧಿಚತುಕ್ಕಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೧೪೫. ಕಮ್ಮಚತುಕ್ಕೇ। “ಜನೇತೀ”ತಿ ಅಜನಿತಂ ಜನೇತಿ। ಪಾತುಭಾವೇತಿ। “ಉಪತ್ಥಮ್ಭತೀ”ತಿ ಜನಿತಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭತಿ। ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ ಕರೋತಿ। “ಉಪಪೀಳೇತೀ”ತಿ ಜನಿತಂ ಉಪಪೀಳೇತಿ, ಪರಿಹಾಪೇತಿ। “ಉಪಘಾತೇತೀ”ತಿ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದತಿ। “ಕಟತ್ತಾ ರೂಪಾನಂ”ತಿ ಕಟತ್ತಾನಾಮಕಾನಂ ಕಮ್ಮಜರೂಪಾನಂ। “ಕಮ್ಮಪಥಪತ್ತಾವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಪಟಿಸನ್ಧಿಜನೇನ ಸತಿ, ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮಪಥಪತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ವಿಪಚ್ಚಿತ್ಥಾತಿ ವಿಪಕ್ಕಂ। ವಿಪಕ್ಕಂ ವಿಪಾಕಂ ಯೇಸನ್ತಿ ವಿಪಕ್ಕ ವಿಪಾಕಾ। ಉಪತ್ಥಮ್ಭಮಾನಾ ಪವತ್ತತಿ। ಸಯಂಪಿ ಪಚ್ಚಯಲಾಭೇ ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಅಲದ್ಧೋಕಾಸಸ್ಸಾ”ತಿ ಇದಂ ನಿದಸ್ಸನ ಮತ್ತಂ। ಲದ್ಧೋಕಾಸಸ್ಸಪಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಂ ನಾಮ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಮೇವ। ಅಞ್ಞಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಓಕಾಸಂ ಲಭತೀತಿ ಯೋಜನಾ। “ಚಾಯಂ”ತಿ ಚೇ ಅಯಂ। “ಕಾಲಙ್ಕರಿಯಾ”ತಿ ಕಾಲಂಕರೇಯ್ಯ। “ಅಸ್ಸಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। “ಪಸಾದಿತಂ”ತಿ ಪಸನ್ನಂ। “ಪದೂಸಿತಂ”ತಿ ಪದುಟ್ಠಂ। ಪುಬ್ಬೇ ‘ಮರಣಾಸನ್ನ ಕಾಲೇ’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧ ‘ಪವತ್ತಿಕಾಲೇಪೀ’ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಏತಂ”ತಿ ಕಮ್ಮನ್ತರಸ್ಸ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಂ। “ಜೀವಿತಪರಿಕ್ಖಾರೇ”ತಿ ಜೀವಿತಪರಿವಾರೇ ಪಚ್ಚಯೇ। “ಸಮುದಾನೇತ್ವಾ”ತಿ ಸಮಾಹ ರಿತ್ವಾ ।“ಏತ್ಥಾ”ತಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ। ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಉಪಬ್ರೂಹನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ವುತ್ತನಯೇನಾ”ತಿ ‘ಜೀವಿತನ್ತರಾಯೇ ಅಪನೇತ್ವಾ’ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ।

ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಚಿರತರಪ್ಪವತ್ತಿನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ”ತಿ ‘ವಿಪಚ್ಚಿತುಂ ಅಲದ್ಧೋಕಾಸಾವಾ ವಿಪಕ್ಕ ವಿಪಾಕಾ ವಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲ ಚೇತನಾ’ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ। “ದುಬ್ಬಲತರಂ ಕತ್ವಾ ವಾ ವಿಬಾಧಮಾನಾ”ತಿ ಉಪಪೀಳಕ ಕಮ್ಮಕಿಚ್ಚಂ ವುತ್ತಂ। “ಜನಕ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ದುಬ್ಬಲ ಆಯೂಹನಕಾಲೇ”ತಿ ಸಮುಚ್ಚಯನಕಾಲೇ। “ವಿಹತ ಸಾಮತ್ಥಿಯಂ”ತಿ ವಿನಾಸಿತಸತ್ತಿಕಂ। “ಮಹೇಸಕ್ಖೇಸೂ”ತಿ ಮಹಾನುಭಾವೇಸು। “ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಮ್ಪಿ ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ”ತಿ ಉಪಪೀಳಕ ಕಮ್ಮತೋ ವಿಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ‘ಉಪರಿಭೂಮಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ಹೇಟ್ಠಾಭೂಮಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀ’ತಿಆದೀಸು ‘ಹೇಟ್ಠಾಭೂಮಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ಉಪರಿಭೂಮಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀ’ತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಜಾತಸತ್ತುರಾಜವತ್ಥುಮ್ಹಿ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಪಿತುಘಾತಕಮ್ಮಂ ಮಹಾಅವೀಚಿನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನಕಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ಪಚ್ಛಾ ಬುದ್ಧ ಪಟ್ಠಾನ ಕಮ್ಮೇನ ಬಾಧೀಯಮಾನಂ ವಿಹತಸಾಮತ್ಥಿಯಂ ಹುತ್ವಾ ತಂ ಉಸ್ಸದನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ। ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಸ್ಸ ವಿಬಾಧನಂ ನಾಮ ಸತ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿ ಕರಣನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಥಂ ಗೋಮಹಿಂಸಾದೀನಂ ಪುತ್ತದಾರಞಾತಿಮಿತ್ತಾನಞ್ಚ ವಿಪತ್ತಿಕರಣಂ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಉಪಪೀಳಕ ಕಮ್ಮಕಿಚ್ಚಂ ಭವೇಯ್ಯ। ಅಞ್ಞೋಹಿ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಅಞ್ಞೇ ಗೋಮಹಿಂಸಾದಯೋ। ನ ಚ ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಚೋದನಾ। ದುವಿಧನ್ತಿಆದಿನಾ ತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ಆನನ್ದ ಸೇಟ್ಠಿವತ್ಥುಮ್ಹಿ। ಸೋಸೇಟ್ಠಿ ಮಹಾಮಚ್ಛರಿಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಞ್ಞೇಪಿ ದಾನಂ ದೇನ್ತೇ ನೀವಾರೇಸಿ। ಸೋ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಕೇ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಇತ್ಥಿಯಾಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಜಾತೋ। ತಸ್ಸ ಜಾತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಸ್ಸ ಪಾಪಕಮ್ಮೇನ ಮಾತರಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಕಲಗಾಮಿಕಾನಂ ಜನಾನಂ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಧಮ್ಮಪದ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲವಸೇನ ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ಕರೋತಿ ಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। [“ಕಮ್ಮಜಸನ್ತತಿ ಸೀಸೇಸೂ”ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಏಕೇಕಾ ಕಮ್ಮಜರೂಪಸನ್ತತಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಸಾ ಪಚ್ಛಾ ಅಪರಾಪರಂ ತಾದಿಸಾಯ ಕಮ್ಮಜರೂಪಸನ್ತತಿಯಾ ಪವತ್ತತ್ಥಾಯ ಸೀಸಭೂತತ್ತಾ ಸನ್ತತಿ ಸೀಸನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಂ ವಾಕಮ್ಮಜಸನ್ತತಿ ಸೀಸಂ। ದ್ವೇ ವಾಕಮ್ಮಜಸನ್ತತಿ ಸೀಸಾನಿ]। ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಪಾಠೇ। “ತದೇವಾ”ತಿ ತಂ ಉಪಘಾತಕ ಕಮ್ಮಮೇವ। “ಇಧ ಚಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ। “ಇಮಸ್ಸ ಪೀ”ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಉಪಘಾತಕ ಕಮ್ಮಸ್ಸಪಿ। ದುಟ್ಠಗಾಮಣಿ ರಞ್ಞೋ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಚ ಸೋಣತ್ಥೇರ ಪಿತುನೋ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಚ ತೇಸಂ ಮರಣಾಸನ್ನಕಾಲೇ ಪಠಮಂ ದುಗ್ಗತಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ। ಪಚ್ಛಾ ರಞ್ಞೋ ಏಕಂ ಪುಬ್ಬಕತಂ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಮ್ಮಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸ ಥೇರಪಿತು ಚ ತಙ್ಖಣೇ ಏವ ಏಕಂ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ತಾನಿ ದುಗ್ಗತಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತಿ। ಸಗ್ಗನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪಾತುಬ್ಭವನ್ತಿ। ಉಭೋಪಿ ಚವಿತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀತಿ। ಕುಸಲಾ ಕುಸಲ ಕಮ್ಮಾನಂ ಖಯಂ ಕರೋತೀತಿ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರೋ। “ಆಯು ಕಮ್ಮೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸೂ”ತಿ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಆಯು ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಚ ಪರಿಯನ್ತ ಗತೋ ನ ಹೋತಿ, ಕಮ್ಮಾನುಭಾವೋ ಚ ಪರಿಕ್ಖೀಣೋ ನ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಆಯು ಕಮ್ಮೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು। “ಅಪರಾಧ ಕಮ್ಮಸ್ಸಾ”ತಿ ಮಾತಾಪಿತೂಸುವಾ ಧಮ್ಮಿಕಸಮಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ವಾ ಅಪರಜ್ಝನವಸೇನ ಕತಸ್ಸ ಅಪರಾಧಕಮ್ಮಸ್ಸ। “ಸೋ ಪನಾ”ತಿ ಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಕಥಾವಾದೋ ಪನ। “ಅರುಚ್ಚಮಾನೋ ವಿಯಾ”ತಿ ಅನಿಚ್ಛಿಯಮಾನೋವಿಯ। “ಸೋ”ತಿ ಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಕಥಾ ವಾದೋ। “ತತ್ಥ ಪನಾ”ತಿ ಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ। “ಸಬ್ಬಞ್ಞೇತಂ”ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಚ ಏತಂ ಸುತ್ತವಚನಂ, ವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅನಿಚ್ಛನ್ತೇಹಿ ಟೀಕಾ ಚರಿಯೇಹಿ। “ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಇಚ್ಛಿ ತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ “ವಿಪಾಕಂ”ತಿ ಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಕ್ಖನ್ಧ ಸನ್ತಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ಜನಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಜನಕ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸೇವ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಂ ತಸ್ಸೇವ ಉಪಪೀಳಕಂ ತಸ್ಸೇವ ಉಪಘಾತಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಉಪಘಾತಕ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಸಾಕೇತ ಪಞ್ಹೇ”ತಿ ವಿಪಾಕುದ್ಧಾರೇ ಆಗತೇ ಸಾಕೇತ ಪಞ್ಹೇ। ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾಯ ನಾಮ ಉಗ್ಗಸೇನ ರಞ್ಞೋ ದೇವಿಯಾ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಸಾದೇವೀ ಪುಬ್ಬೇ ಏಕಂ ಅಜಂ ಘಾತೇಸಿ, ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅಪಾಯೇಸು ಪತಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಪವತ್ತಿ ವಿಪಾಕವಸೇನ ಬಹೂಸು ಭವೇಸು ಅಜಸರೀರೇ ಲೋಮಗಣನಾಮತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ಸೀಸಚ್ಛೇದನ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭೋಸೀತಿ। “ಸಾ ಪನಾ”ತಿ ಸಾ ಏಕಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತ ಚೇತನಾ ಪನ। ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲಾನ ವತ್ಥು ನಾಮ ಪಞ್ಚಸತ ಚೋರಾನಂ ಥೇರಸ್ಸ ಘಾತ ನ ವತ್ಥು । ಥೇರೋಹಿ ಅತ್ತನಾ ಪುಬ್ಬಕತೇನ ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಕಮ್ಮೇನ ಚೋರಘಾತನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। ಸಾಮಾವತಿದೇವೀ ಚ ವಗ್ಗುಮುದಾನದಿತೀರವಾಸಿನೋ ಪಞ್ಚಸತ ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಅತ್ತನೋ ಪುಬ್ಬಕತೇಹಿ ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಕಮ್ಮೇಹಿ ತಾದಿಸಂ ಪರೂಪಕ್ಕಮಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ದುಸ್ಸಿಮಾರೋ ನಾಮ ಕಕುಸನ್ಧ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಮಾರದೇವ ಪುತ್ತೋ

ವುಚ್ಚತಿ। ಕಲಾಬುರಾಜಾನಾಮ ಖನ್ತಿ ವಾದಿತಾ ಪಸಸ್ಸ ಘಾತಕೋ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇ ಪನ ತಙ್ಖಣೇ ಅತ್ತನಾ ಕತೇನ ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಕಮ್ಮೇನ ತಙ್ಖಣೇ ಏವ ಚವಿತ್ವಾ ಅವೀಚಿಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮ ವತ್ಥೂಸು ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಕಮ್ಮಂ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದನ ಮತ್ತಂ ಕರೋತಿ। ನ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ। ಪಚ್ಛಿಮವತ್ಥೂಸು ಪನ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದನಞ್ಚ ಕರೋತಿ, ವಿಪಾಕಞ್ಚ ದೇತೀತಿ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। “ಉಪಚ್ಛೇದನ ಪುಬ್ಬಕಂ”ತಿ ಉಪಚ್ಛೇದನ ಪುಬ್ಬಕಂ ವಿಪಾಕಂ ಜನೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಕಮ್ಮನ್ತರಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾವ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಂ ಜನೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತತ್ಥ “ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಂ ಜನೇತೀ”ತಿ ಇಧ ಕದಾಚಿ ಜನೇತಿ, ಕದಾಚಿ ನ ಜನೇತೀತಿ ಏವಂ ವಿಭಾಗಸ್ಸ ಅಕತತ್ತಾ “ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ “ಇಧ ಪುಬ್ಬಕತೇನಾ”ತಿಆದಿಂ। “ಅಟ್ಠಕಥಾಸುಯೇವ ಆಗತತ್ತಾ”ತಿ ತೇಸು ವತ್ಥೂಸು ತೇಜನಾ ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಕಮ್ಮೇನ ಮರನ್ತೀತಿ ಏವಂ ವತ್ವಾ ಆಗತತ್ತಾ। ವಿಪಾಕಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ವಿಪಾಕ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ವಿಪಾಕ ನಿಬ್ಬತ್ತಕತ್ತಂ। ವಿಪಾಕ ನಿಬ್ಬತ್ತಕತ್ತಸ್ಸ ಅಭಾವೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ।

ಜನಕಚತುಕ್ಕಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೧೩೬. “ನಿಕನ್ತಿ ಬಲೇನ ವಾ ಪಟಿಬಾಹಿಯಮಾನಂ ವಿಪಾಕಂ ನ ದೇತೀ”ತಿ ಝಾನಲಾಭಿನೋ ಹುತ್ವಾಪಿ ಮರಣಕಾಲೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ನಿಕನ್ತಿಯಾ ಸತಿ, ತಂ ಝಾನಂ ವಿಪಾಕಂ ನ ದೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಏಕಸ್ಸಾ”ತಿ ಏಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। “ತೇಸಂ”ತಿ ಮಹಗ್ಗತಕಮ್ಮ ಆನನ್ತರಿಯ ಕಮ್ಮಾನಂ। ಅನ್ತಿಮ ಜವನವೀಥಿಯಂ ಕತಂ ನಾಮ ವತ್ಥು ದುಬ್ಬಲತ್ತಾ ಸಯಮ್ಪಿ ದುಬ್ಬಲಂ ಹೋತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ನ ಜನೇತಿ। ತೇನಾಹ “ಅನ್ತಿಮ ಜವನವೀಥಿತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಆಸನ್ನೇ ಕತಂ”ತಿ। ಇದಞ್ಚ ಕಮ್ಮಸಾಮಞ್ಞ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಕಮ್ಮವಿಸೇಸೇ ಪನ ಸತಿ, ನ ದೇತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಂ ಪನಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕತಂ ಆಸನ್ನ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। ಅಸ್ಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮರಣಕಾಲೇವಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಪರತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ। ಸೋಮನಸ್ಸ ಜನಕಂ ಪರಚೇತನಾ ಪವತ್ತಿವಸೇನ। ಸನ್ತಾಪ ಜನಕಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಪ್ಪವತ್ತಿವಸೇನ। ಇದಂ ಗರುಕ ಚತುಕ್ಕಂ ನಾಮ ಅನನ್ತರೇ ಭವೇ ವಿಪಚ್ಚನಕಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ “ಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯ ಕಮ್ಮಾನಿ ಏವಾ”ತಿ। ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಕುಸಲಂ ವಾ ಹೋತು, ಅಕುಸಲಂ ವಾ। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲದ್ಧಾ ಸೇವನೇ ಸತಿ, ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ। ಅಸತಿ ನ ದೇತಿ। ಕಾಮಾವಚರಸ್ಸ ಕುಸಲಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ ವಿಪಾಕಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತಿ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಚ, ಅಕುಸಲಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ ವಿಪಾಕಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತಿ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಚ, ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥಹಿ ಕತತ್ತಾತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ ಉಪಚಿತತ್ತಾತಿ ವಚನಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಡ್ಢನಸಙ್ಖಾತೇ ಆಸೇವನೇ ಸತಿ ಏವ ವಿಪಾಕಂ ದೇತೀತಿ ಞಾಪೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕತಮತ್ತ ಕಮ್ಮತ್ತಾ ಕಟತ್ತಾ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಅನನ್ತರಭವೇ ವಿಪಚ್ಚನಕ ಕಮ್ಮಸ್ಸೇವ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲದ್ಧಾ ಸೇವನಮೇವ ಇಧ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲದ್ಧಾಸೇವನಂ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

“ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ”ತಿಆದೀಸು। “ಯತ್ಥ ತಂ ಪುಬ್ಬಕತಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಆಗತಂ”ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಅಟ್ಠಕಥಾ ಪದೇಸೇ ತಂ ಕಟತ್ತಾ ಕಮ್ಮಂ ಪುಬ್ಬಕತಂ ಕಮ್ಮಂತಿ ಆಗತಂ। “ಕಸ್ಮಾ ಇಧಾ”ತಿಆದೀಸು। “ಇಧಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥ ಸಙ್ಗಹೇ। ಪಾಳಿಯಂ। ಯಂ ಗರುಕಂ, ತಂ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ, ಯಂ ಬಹುಲಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ, ಯಂ ಆಸನ್ನಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ, ಯಂ ಕಟತ್ತಾ ವಾ ಪನ ಕಮ್ಮಂ, ತಂ ವಿಪಾಕಂ ದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

ಸುತ್ತನ್ತಪಾಠೇ। ಸುಖವೇದನಂ ಜನೇತೀತಿ ಸುಖವೇದನೀಯಂ। “ಸಮತ್ತಾ”ತಿ ಸುಟ್ಠುಗಹಿತಾ। “ಸಮಾದಿನ್ನಾ”ತಿ ತದತ್ಥವಿವರಣಂ। “ಪರಿಯತ್ತಂ”ತಿ ಸಮತ್ಥಂ। ತಮ್ಬದಾಠಿಕಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಬಹೂನಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಾನಿ ಆಚಿಣ್ಣಾನಿ। ಮರಣ ದಿವಸೇ ಪನ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಚವಿತ್ವಾ ತೇನ ಆಸನ್ನ ಕಮ್ಮೇನ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ವಾತಕಾಲಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಬಹೂನಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಮ್ಮಾನಿ ಆಚಿಣ್ಣಾನಿ। ಮರಣ ದಿವಸೇಪನ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ವಿಪರೀತ ಸಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ತೇನ ಆಸನ್ನ ಕಮ್ಮೇನ ಅಪಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ।

ಗರುಕಚತುಕ್ಕಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೧೪೭. ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಚತುಕ್ಕೇ। ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋತಿ ದಿಟ್ಠೋ। "ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಖನ್ಧಾಯತನ ಧಮ್ಮ ಸಮೂಹೋ। ದಿಟ್ಠೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ದಿಟ್ಠ ಧಮ್ಮೋ। ವತ್ತಮಾನೋ ಧಮ್ಮಸಮೂಹೋ। ಯೋ ಅತ್ತಭಾವೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅತ್ತಸಞ್ಞಾತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪರಿಕಪ್ಪಿತಸಾರಸ್ಸ ಭಾವೋ ಪವತ್ತಿ ಕಾರಣನ್ತಿ ಕತ್ವಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ದಿಟ್ಠ ಧಮ್ಮೋ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತೀ"ತಿ ಏತೇನ ಕಥಂ ಕಮ್ಮಸಾಧನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪಟಿಸಂವೇದನ ಕ್ರಿಯಾಪದೇ ವಿಪಾಕನ್ತಿ ಕಮ್ಮಪದಂ ದಿಸ್ವಾ ವಿಪಾಕಂ ನಾಮ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ವೇದನೀಯಂ। ಪಟಿಸಂವೇದಿತಬ್ಬಂ ಪಟಿಸಂವೇದನೀಯನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ। "ಉಪೇಚ್ಚಾ"ತಿ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ। "ಉಪಪಜ್ಜಿತ್ವಾ"ತಿ ಉಪೇಚ್ಚ ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ। ಪಾಪುಣಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। "ದಿಟ್ಠ ಧಮ್ಮತೋ"ತಿ ದಿಟ್ಠ ಧಮ್ಮಸ್ಸ। ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಪಞ್ಚಮೀ। ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ। "ಏತ್ಥಹೀ"ತಿಆದಿ ಪುಬ್ಬವಾಕ್ಯೇ ವುತ್ತ ನಯಮೇವ। ಅಪರಸದ್ದೋ ನಿಚ್ಚಂ ಅಪಾದಾನಾ ಪೇಕ್ಖೋ। ತಞ್ಚ ಅಪಾದಾನಂ ನಾಮ ಅನನ್ತರೇ ವುತ್ತಪದೇಹಿ। "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾ ನಾಗತಾನನ್ತರ ಭವೇಹೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮತೋ ಚ ಅನಾಗತಾನನ್ತರ ಭವತೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಪರಿವತ್ತೋ"ತಿ ಪಬನ್ಧೋ। ಅಪರಾಪರಿಯೋತಿ ವಾ, ಅಪರೋ ಚ ಅಪರೋ ಚ ಅಪರಾಪರೋ। ಅಪರಾಪರೇ ಪವತ್ತೋ ಅಪರಾಪರಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಉಪಪಜ್ಜಭವಂ"ತಿ ಅನಾಗತಾನನ್ತರಭವಂ। ಅಹೋಸಿ ಕಮ್ಮೇ "ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಪದಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋತಿ ಪದೇವಿಯ ರುಳ್ಹೀನಾಮಪದನ್ತಿ ಆಹ "ಅಹೋಸಿ ನಾಮಕಂ"ತಿ। ತಂ ಪನ ರುಳ್ಹಿಪದಂ ಕುತೋಪವತ್ತಂತಿ ಆಹ "ಅಹೋಸಿ ಕಮ್ಮಂ"ತಿಆದಿಂ। "ಏವಂ ವುತ್ತ ಪಾಠವಸೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಇಧ ವುತ್ತೋ ಪಾಠೋ ಸಾ ವಸೇಸೋ। ಪರಿಪುಣ್ಣಪಾಠೋ ಪನ ಅಹೋಸಿ ಕಮ್ಮಂ ಅಹೋಸಿ ಕಮ್ಮ ವಿಪಾಕೋ, ಅಹೋಸಿ ಕಮ್ಮಂ ನಾಹೋಸಿ ಕಮ್ಮ ವಿಪಾಕೋ, ಅಹೋಸಿ ಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥಿಕಮ್ಮ ವಿಪಾಕೋ, ಅಹೋಸಿ ಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೋ, ಅಹೋಸಿಕಮ್ಮಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಕಮ್ಮ ವಿಪಾಕೋ, ಅಹೋಸಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಕಮ್ಮ ವಿಪಾಕೋತಿಆದಿನಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಮಗ್ಗೇ ಆಗತೋ। "ಸಾ"ತಿ ಪಠಮ ಜವನ ಚೇತನಾ। "ಅಪ್ಪತರ ವಿಪಾಕಾ ಚಾತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಇತೀ"ತಿ ಹೇತು ಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಚಿರಟ್ಠಿತಿ ಕತ್ತಾ ದಿಟ್ಠ ಧಮ್ಮೇ ಏವ ಫಲಂ ದತ್ವಾ ವಿಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಪ್ಪತರ ವಿಪಾಕತ್ತಾ ಅಹೇತುಕಮತ್ತಂ ಫಲಂ ದತ್ವಾ ವಿಗಚ್ಛತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಚಾ"ತಿ ಪಚ್ಚಯಂ ಲದ್ಧಾತಿ ವುತ್ತೋ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಚ। "ಸೋ"ತಿ ಮಹನ್ತಂ ವುತ್ತೋ ಪಚ್ಚಯೋ। "ಕಾಕವಲಿಯಾದೀನಂ ವಿಯಾ"ತಿ ಕಾಕವಲಿಯಾದೀನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ದಿಟ್ಠವೇದನೀಯ ಕಮ್ಮಂ ವಿಯ। "ಪಾಕಟತರಪ್ಫಲದಾನಂ"ತಿ ಸತ್ತಾಹಬ್ಭನ್ತರೇ ಏವ ಸೇಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಪ್ಪಟಿ ಲಾಭಾದಿವಸೇನ ಪಾಕಟತರಪ್ಫಲದಾನಕಂ ಕಮ್ಮವಿಸೇಸಂ। ಕಮ್ಮ ಪಥಜವನಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತಾ ಪಠಮಜವನ ಚೇತನಾ ವಾ ಇತರಾಪಿ ಪಠಮ ಜವನ ಚೇತನಾ ವಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಕಾಚೇ"ತಿ ಏಕಚ್ಚಾ ಪಠಮಜವನ ಚೇತನಾ। ಸೇಸಾನಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮ ವೇದನೀಯ ಕಮ್ಮಾನಿ।

ಉಪಪಜ್ಜಕಮ್ಮೇ। "ಅತ್ಥ ಸಾಧಿಕಾ"ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನತ್ಥಸಾಧಿಕಾ। ಪಾಣಘಾತಾದಿ ಕಿಚ್ಚಸಾಧಿಕಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸುಟ್ಠು ನಿಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಿಕಾ। "ಸೇಸಾನಿ ಪೀ"ತಿ ಸೇಸಾನಿ ಉಪಪಜ್ಜ ವೇದನೀಯ ಕಮ್ಮಾನಿಪಿ। "ಇಧಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮನುಸ್ಸ ಲೋಕೇ। "ಮಿಸ್ಸಕಕಮ್ಮಾನೀ"ತಿ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಮಿಸ್ಸಕಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ। ವೇಮಾನಿಕಪೇತವತ್ಥೂನಿ ವಿಮಾನವತ್ಥು ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾನಿ। "ಸುಗತಿಯಂ ವಿಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವನ್ತಾನಿ ವತ್ಥೂನೀ"ತಿ ಏತ್ಥ "ವಿಪತ್ತಿಂ"ತಿ ಚಕ್ಖು ಸೋತಾದೀನಂ ಅಙ್ಗ ಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಂ ವಾ ವಿಪತ್ತಿಂ। ನಾನಾ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಭೂತಂ ವಾ ವಿಪತ್ತಿಂ। "ದುಗ್ಗತಿಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ"ತಿ ಮಹಿದ್ಧೀನಂ ನಾಗಸುಪಣ್ಣಾದೀನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ। "ಯಥಾ ವುತ್ತ ವತ್ಥೂಹೀ"ತಿ ವೇಮಾನಿಕ ಪೇತವತ್ಥಾದೀಹಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಪಾಠೇ। "ತೇಸಂ ಸಙ್ಕಮನಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ವಿಪಚ್ಚನಕಾಲ ಸಙ್ಕನ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। "ಯಥಾಠಾನೇಯೇವ ಪತಿಟ್ಠನ್ತೀ"ತಿ ತಾನಿ ದಿಟ್ಠ ಧಮ್ಮಟ್ಠಾನಾದಿವಸೇನ ಭಗವತಾ ಯಥಾ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಏವ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। "ಏವಂ ವುತ್ತಂ"ತಿ ತೇಸಂ ಸಙ್ಕಮನಂ ನತ್ಥೀತಿಆದಿನಯೇನ ವುತ್ತಂ। "ಯುತ್ತಿಯಾ ವಾ ಅಭಾವತೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ದಿಟ್ಠ ಧಮ್ಮ ವೇದನೀಯಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ವಿಪಾಕಾದಿ ಯುತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ।

ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಚತುಕ್ಕಂ।

೧೪೮. ಪಾಕಟ್ಠಾನಚತುಕ್ಕೇ। “ಕಾಯಾದೀನಂ”ತಿ ಚೋಪನಕಾಯಾದೀನಂ। ಕಾಯ ವಿಞ್ಞತ್ತಾದೀನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಅತಿಪಾತೇನ್ತೀ”ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪಯೋಗೇನ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪಾತೇನ್ತಿ। ತೇನಾಹ “ಅತಿಪಾತನಞ್ಚೇತ್ಥಾ”ತಿಆದಿಂ। “ಅದಿನ್ನಂ”ತಿ ಸಾಮಿಕೇನಅದಿನ್ನಂ ಪರಸನ್ತಕಂ। ಅಗಮನೀಯವತ್ಥೂನಿ ನಾಮ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನತ್ಥಾಯ ಅನುಪಗನ್ತಬ್ಬಾನಿ ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾದೀನಿ ಇತ್ಥಿ ಪುರಿಸಸರೀರಾನಿ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಪರಪಾಣಸ್ಸ। “ತತೋ”ತಿ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತ ಭಾವತೋ। “ಅಚ್ಛಿನ್ದಕ ಚೇತನಾ”ತಿ ಪರಸನ್ತಕಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಕರಣವಸೇನ ಭುಸಂ ಪರಸನ್ತಕಾ ಭಾವಚ್ಛಿನ್ದಕ ಚೇತನಾ। ವಿಲುಪ್ಪನ ಚೇತನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಮಗ್ಗೇನ ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪಾದಕಸ್ಸಾ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಮಗ್ಗೇನ ಪರಮಗ್ಗ ಸಮ್ಪಯೋಜಕಸ್ಸ। “ಏತ್ಥಪೀ”ತಿ ಯಥಾ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತ ಸಞ್ಞಿನೋತಿ ದುತೀಯಂ ಅಙ್ಗಪದಂ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಏತ್ಥಪಿ। ಏತ್ಥ ವದನ್ತಿ ಅಗಮನೀಯ ವತ್ಥು ವಸೇನ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸೇವನ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಗಮನೀಯ ವತ್ಥು ಸಞ್ಞಿತಾತಿ ಅವುತ್ತಮ್ಪಿ ವುತ್ತಸದಿಸಂ ಹೋತೀತಿ। ನ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ತಸ್ಮಿನ್ತಿ ವಚನಂ ಸಞ್ಞಾವಿಸೇಸ ಸಹಿತಂ ಅತ್ಥಂ ವದತಿ। ಈದಿಸೇಸು ಚ ಠಾನೇಸು ಸಚೇ ಸಞ್ಞಾಪಧಾನಂ ಹೋತಿ। ಪಾಣಸಞ್ಞಿತಾ, ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತ ಸಞ್ಞಿತಾ,ತಿ ಅಙ್ಗ ಪದಂ ವಿಯ ಇಧಪಿ ಅಗಮನೀಯ ವತ್ಥು ಸಞ್ಞಿತಾತಿ ದುತೀಯಂ ಅಙ್ಗಪದಂ ಅವಸ್ಸಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಙ್ಗನಿಯಮಟ್ಠಾನತ್ತಾ। ತೇನಾಹ “ಏತೇನಾ”ತಿಆದಿಂ। “ಚತುರಙ್ಗೇಕೋವ ವುತ್ತೋ”ತಿ ತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಭಾರಾ। ಅಗಮನೀಯ ವತ್ಥು, ತಸ್ಮಿಂ ಸೇವನ ಚಿತ್ತಂ, ಸೇವನಪ್ಪಯೋಗೋ, ಮಗ್ಗೇನ ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ ಅಧಿವಾಸನನ್ತಿ। “ಸಾ”ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ। “ರಕ್ಖಿತಾಸು ಸಙ್ಗಹಿತಾ”ತಿ ಮಾತುರಕ್ಖಿತ ಪಿತು ರಕ್ಖಿತಾದೀಸು ಸಙ್ಗಹಿತಾ। “ಟೀಕಾಸು ಪನಾ”ತಿ ಸುತ್ತನ್ತಟೀಕಾಸು ಪನ। “ಸಾ”ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ। ಪಾಸಣ್ಡಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾದೀನಿ। ತಂ ವಾದಿನೋ ಪಾಸಣ್ಡಿಯಾ ನಾಮ। ತೇಸಂ ಧಮ್ಮೋ ಪಾಸಣ್ಡಿಯ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ। ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋಪಿ ದುಸ್ಸೀಲಾಯ ಇತ್ಥಿಯಾ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ। ತತೋ ಗೋರೂಪ ಸೀಲಿಕಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ತತೋ ಸರಣಙ್ಗತಾಯ, ಪಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾ ಪದಿಕಾಯ, ಸಾಮಣೇರಿಯಾ, ಪುಥುಜ್ಜನ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾತಿಆದಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾ ಪಾಠೇ। “ಏತ್ಥಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಕುಸಲಕಾಯಕಮ್ಮೇ। “ನ ಗಹಿತಂ”ತಿ ಥೇರೇನ ವಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೇಹಿ ವಾ ನ ಗಹಿತಂ। ಸುರಞ್ಚ ಮೇರಯಞ್ಚ ಪಿವನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಸುರಾಮೇರಯ ಪಾನಂ। ತದಜ್ಝೋಹರಣ ಚೇತನಾ ಕಮ್ಮಂ। “ಸಬ್ಬ ಲಹುಕೋ”ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸುರಾಪಾನ ಕಮ್ಮ ವಿಪಾಕಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಯೋ ವಿಪಾಕೋ ಲಹುಕತರೋ, ಪವತ್ತಿವಿಪಾಕಮತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಉಮ್ಮತ್ತಕಸಂವತ್ತನಿಕೋ”ತಿ ಉಮ್ಮತ್ತಭಾವ ಸಂವತ್ತನಿಕೋ। “ಪಞ್ಚಪೀ”ತಿ ಸುರಾಪಾನ ಕಮ್ಮೇನ ಸಹ ಪಞ್ಚಪಿ। ಮೂಲಟೀಕಾ ವಚನೇ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಸುರಾಪಾನ ಕಮ್ಮಸ್ಸ। ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಮಗ್ಗಟೀಕಾಯಂ ಇಮಸ್ಸ ವಾಕ್ಯಸ್ಸ ಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ “ತಬ್ಬಿ ರಮಣಾದಯೋ ಚಾ”ತಿ ತತೋ ಸುರಾಪಾನತೋ ವಿರಮಣಾದಯೋ ಚ। “ಮದಸ್ಸಾ”ತಿ ಮಜ್ಜನಸ್ಸ। “ಅಪುಞ್ಞಪಥಸ್ಸಾ”ತಿ ಅಕುಸಲ ಕಮ್ಮ ಪಥಸ್ಸ। “ತಬ್ಬಿರತಿ ಪೀ”ತಿ ತತೋ ಸುರಾಪಾನತೋ ವಿರತಿಪಿ। “ನಿಮ್ಮದತಾಯಾ”ತಿ ಮಜ್ಜನರಹಿತ ಭಾವಸ್ಸ। “ಸಾ”ತಿ ನಿಮ್ಮದತಾ। “ಪುಞ್ಞಪಥಸ್ಸಾ”ತಿ ಕುಸಲಕಮ್ಮ ಪಥಸ್ಸ। “ಇತೀ”ತಿ ತಸ್ಮಾ। “ತಾನೀ”ತಿ ಸುರಾಪಾನ ಕಮ್ಮತಬ್ಬಿರತಿ ಕಮ್ಮಾನಿ। “ನ ಇತರಂ”ತಿ ಕಮ್ಮಪಥೇಹಿ ಅಸಮ್ಬನ್ಧಂ। ಸುರಾಪಾನಂ ವಿಸುಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ನ ದೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತಬ್ಬಿರತಿ ಕಮ್ಮೇ ಪನ ಸಚೇ ಇದಂ ಸುರಾಪಾನಂ ನಾಮ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ದುಚ್ಚರಿತನ್ತಿ ಇತ್ವಾ ಸಮಾದಾನ ವಿರತಿ ಸಮ್ಪತ್ತವಿರತಿ ವಸೇನ ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ರಕ್ಖತಿ। ತಂ ಸೀಲಂ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪುಞ್ಞಪಥೇಹಿ ಅಸಮ್ಬನ್ಧಮ್ಪಿ ವಿಸುಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ನ ದೇತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। “ಏವಮಿದಂ ಪೀ”ತಿ ಏವಂ ಇದಮ್ಪಿ ಸುರಾಪಾನ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮ ಪಥಪತ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿವಾರಭೂತಂ ಏವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಜನೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ಕಮ್ಮಪಥಸುತ್ತೇಸು। ಸರೂಪತೋ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಯಂ”ತಿ ಯಂ ಸುರಾಪಾನ ಕಮ್ಮಂ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ತೇಸು ಕಮ್ಮಪಥಸುತ್ತೇಸು। ಕಮ್ಮ ಜನನಂ ನಾಮ ದುಚ್ಚರಿತ ಕಮ್ಮಾನಂ ಜನನಂ। ಸಕ್ಕೇನ ದೇವಾನ ಮಿನ್ದೇನ ತಸ್ಸ ಅಪಾಯಗಾಮಿತಾ ವುತ್ತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತಸ್ಸಾಸುರಾಯ ಪುಣ್ಣಂ ಇಮಂ ಸುರಾಕುಮ್ಭಂಕಿಣಾಥ। ಮೂಲಂ ದೇಥ ಗಣ್ಹಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಸುರಾಪಾನ ಕಮ್ಮಸ್ಸ। ಅಪಾಯಂ ಗಮೇತಿ ಸಮ್ಪಾಪೇತೀತಿ ಅಪಾಯ ಗಾಮೀ। “ಯದಿದಂ”ತಿ ಯಾ ಅಯಂ ಯಥಾಲಾಭ ಯೋಜನಾ ಅತ್ಥಿ। ಮೂಲಟೀಕಾ ವಚನೇ। “ಕಮ್ಮಸಹಜಾತಾ”ತಿ ಅಕುಸಲ ಕಮ್ಮಸಹಜಾತಾ ತಣ್ಹಾ। “ತೇಸಂ”ತಿ ತೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ। “ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ”ತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣಿಯಂ ಫಸ್ಸೋ ಹೋತಿ, ವೇದನಾ ಹೋತೀತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇ ಧಮ್ಮುದ್ದೇಸವಾರೇ ಝಾನಾದಿಕೋಟ್ಠಾಸಾ ನಾಮ ಆಗತಾ। ತೇಸು ಪಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾ ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಕಮ್ಮಪಥ ಕೋಟ್ಠಾಸಿಕಾ

ಏವ। ಕಮ್ಮಪಥ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅನ್ತೋಗಧಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಪುರಿಮಾನಂ ಚತುನ್ನಂ"ತಿ ಪಾಣಾತಿ ಪಾತಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ। "ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ"ತಿ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। "ತತೀಯಂ"ತಿ ತತೀಯ ಸುತ್ತಂ। ಏತಾಸುಪಿ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು।

ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀಸು। ಸಸಮ್ಭಾರಕಾಯೋ ನಾಮ ಸಕಲೋ ರೂಪಕಾಯೋ। ಪಸಾದಕಾಯೋ ನಾಮ ಕಾಯಪಸಾದೋ ಏವ। ಕಾಯ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಚೋಪನಕಾಯೋ ನಾಮ। "ಚೋಪನ"ನ್ತಿ ಚ ಚಲನಂ ವುಚ್ಚತಿ। "ಸೋ ಯೇವಾ"ತಿ ಚೋಪನಕಾಯೋಯೇವ। ಕಾಯಕಮ್ಮ ನಾಮ ಲಾಭೋ ಚ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಕಮ್ಮಾನಂ ಪವತ್ತಿ ಮುಖನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಕಮ್ಮಾನಿ ವಿಸೇಸೇತುಂ"ತಿ ಇದಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ, ಇದಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮಾತಿ ವಿಸೇಸೇತುಂ ನಿಯಮೇತುಂ। "ಸಕ್ಕೋನ್ತೀ"ತಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ವಿಸೇಸೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ವುತ್ತಿತೋತಿ ಚ ವಚೀದ್ವಾರೇ ವುತ್ತಿತೋತಿ ಚ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಮಿಚ್ಛಾಚಾರಸ್ಸ ವಚೀದ್ವಾರೇ ಅಪ್ಪವತ್ತಿತೋ "ಪುರಿಮಾನಿ ದ್ವೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಮಜ್ಝಿಮಾನಿ ಚತ್ತಾರೀ"ತಿ ಮುಸಾವಾದಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ವಚೀಕಮ್ಮಾನಿ। "ಛಬ್ಬಿಧಾನಿ ತಾನಿ ವಜ್ಜಾನೀತಿ"ತಿ 'ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಜಹೇಯ್ಯು'ನ್ತಿಆದೀನಿ ಛಬ್ಬಿಧಾನಿ ತಾನಿ ವಜ್ಜಾನಿ। ಕಥಂ ಏಕಮೇಕೇನ ಬಾಹುಲ್ಲ ಸದ್ದೇನ ಛಬ್ಬಿಧಾನಿ ತಾನಿ ವಜ್ಜೇತೀತಿ। ಅನ್ವಯತೋ ಚ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ಚ ವಜ್ಜೇತಿ। ಕಥಂ, ಪಾಣಾತಿಪಾತ ಕಮ್ಮಂ ಕದಾಚಿ ಅಪ್ಪಕೇನ ವಚೀದ್ವಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಏವ ಪವತ್ತಿ ಬಹುಲತ್ತಾ ಕಾಯಕಮ್ಮಮೇವ ಹೋತಿ। ವಚೀಕಮ್ಮ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ದ್ವೇ ವಾ ಅಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ ನ ಭವನ್ತಿ। ವಚೀದ್ವಾರೇ ಪನ ಅಪ್ಪಕವುತ್ತಿತ್ತಾ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಿ ನಾಮಂ ನ ಜಹತಿ। ದ್ವೇ ವಾ ಅಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ ನ ಭವನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಏಕೇನ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಬಾಹುಲ್ಲ ವುತ್ತಿವಚನೇನ ಪಾಣಾತಿಪಾತ ಕಮ್ಮೇ ಛಬ್ಬಿಧಾನಿ ವಜ್ಜಾನಿ ವಜ್ಜೇತೀತಿ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸು। ವನಚರಕೋ ನಾಮ ವನಲುದ್ದಕೋ। ಸೋ ಪನ ಕದಾಚಿ ಅಪ್ಪಕೇನ ಗಾಮೇ ಚರನ್ತೋಪಿ ವನೇ ಬಾಹುಲ್ಲ ಚಾರಿತ್ತಾ ವನಚರಕೋ ಏವ ಹೋತಿ। ಗಾಮಚರಕೋತಿ ನಾಮಂ ನ ಲಭತಿ। ದ್ವೇ ವಾ ಅಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ ನ ಭವನ್ತಿ। ಏವಂ ಸಙ್ಗಾಮಾವಚರಕಾಪಿ। ಸಙ್ಗಾಮಾವಚರೋ ನಾಮ ಸಙ್ಗಾಮೇ ಬಾಹುಲ್ಲಾವಚರೋ ಹತ್ಥೀ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತ್ಥ ಮನೋದ್ವಾರಂ ಸಬ್ಬ ಕಮ್ಮ ಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಕಮ್ಮಾನಿ ವಿಸೇಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, 'ಅಭಿಜ್ಝಾ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಚೇತಿ ಮನಸ್ಮಿಂ ವುತ್ತಿತೋ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನಾಮಾ'ತಿ ಇದಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ। ನೋ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಞ್ಞದ್ವಾರೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣತ್ತಾ । ತೇನಾಹ "ಮನೋಕಮ್ಮಾನಿ ಪನಾ"ತಿಆದಿಂ। "ಸಿದ್ಧಂ"ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ। "ಕಾಯಕಮ್ಮದ್ವಾರಂ"ತಿ ಏತ್ಥ ತತ್ಥ ಚೋಪನಕಾಯೋ ಕಾಯಕಮ್ಮಾನಂ ಪವತ್ತಿ ಬಹುಲತ್ತಾ ಕಾಯಕಮ್ಮ ದ್ವಾರಂ ನಾಮ। ಚೋಪನವಾಚಾ ತತ್ಥ ವಚೀಕಮ್ಮಾನಂ ಪವತ್ತಿ ಬಹುಲತ್ತಾ ವಚೀಕಮ್ಮದ್ವಾರಂ ನಾಮ। ಕುಸಲಾ ಕುಸಲ ಜವನ ಚಿತ್ತಂ ಪನ ಮನೋಕಮ್ಮಾನಂ ತತ್ಥೇವ ಕಮ್ಮ ಕಿಚ್ಚ ಸಿದ್ಧಿತೋ ಮನೋಕಮ್ಮ ದ್ವಾರಂ ನಾಮಾತಿ ಏವಂ ಕಮ್ಮೇನ ದ್ವಾರ ವವತ್ಥಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ತಸ್ಸ ದ್ವಾರಸ್ಸ ನಾಮಂ ಭಿನ್ದಿತುಂ ವಾ"ತಿ ಕಾಯೋತಿ ನಾಮಂ ಭಿನ್ದಿತುಂ ವಾ। "ಅತ್ತನೋ ನಾಮಂ ದಾತುನ್ತಿ ವಾ"ತಿ ವಚೀತಿ ನಾಮಂ ತಸ್ಸ ದಾತುಂ ವಾ। "ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗಾಮಾದೀನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗಾಮಾದಿಭಾವೋ ವಿಯಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅಞ್ಞಕುಲೇಸು ವಸನ್ತೇಸುಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲಬಹುಲತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗಾಮೋತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ವನೇ ಅಞ್ಞರುಕ್ಖೇಸು ಸನ್ತೇಸುಪಿ ಖದಿರರುಕ್ಖ ಬಹುಲತ್ತಾ ಖದಿರವನನ್ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಹೋತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ। ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೧೪೯. ವಚೀಕಮ್ಮೇ। "ಮುಸಾ ವದನ್ತೀ"ತಿ ಅಭೂತತೋ ವದನ್ತಿ। ಪಿಸತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಪಿಸುಣಾ। "ನಿರುತ್ತಿ ನಯೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಿಯಸುಞ್ಞ ಕರಣಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಅಕ್ಖರ ಲೋಪಕರಣಂ ನಿರುತ್ತಿ ನಯೋ ನಾಮ। "ಯೇನಾ"ತಿ ಯೇನಜನೇನ। "ಸಮ್ಫಂ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಂಸದ್ದೋ ಸಮ್ಮತಿ ದುಕ್ಖಂ ಏತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೇನ ಸುಖೇ ಹಿತೇ ವತ್ತತೀತಿ ಆಹ "ಸಂ ಸುಖಂ ಹಿತಞ್ಚಾ"ತಿ। ಕೀದಿಸಂ ಸುಖಂ ಹಿತಞ್ಚಾತಿ ಆಹ "ಸಾಧುಜನೇಹಿ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ"ತಿ। ಏತೇನ ಪಾಪಜನೇಹಿ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ ಹಿತಸುಖಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಹಿತಸುಖಸ್ಸ ವಿನಾಸನಂ ನಾಮ ತಸ್ಸ ಆಗಮನ ಮಗ್ಗಭಿನ್ದನನ್ತಿ ಆಹ "ಹಿತಸುಖ ಮಗ್ಗಂ ಭಿನ್ದತೀ"ತಿ। "ತಂ ವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ "ತಂ"ತಿ ಹಿತಸುಖಂ। "ಅತ್ಥ ಧಮ್ಮಾ ಪಗತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಧಮ್ಮತೋ ಚ ಅಪಗತಸ್ಸ। "ಪಟಿಭಾಣ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಸುಣನ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತರತಿ ಚಿತ್ತಹಾಸವಡ್ಢನತ್ಥಾಯ ಪಟಿಭಾಣಞ್ಞಾಣೇನ ಚಿತ್ತೀಕತಸ್ಸ। "ಯತ್ಥಾ"ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಥಾ ಮಗ್ಗೇ। "ಅತ್ಥ ಧಮ್ಮ ವಿನಯಪದಂ"ತಿ ಅತ್ಥ ಪದಞ್ಚ ಧಮ್ಮಪದಞ್ಚ ವಿನಯ ಪದಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ನಾಮ ಆರೋಗ್ಯಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಮಿತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಧನ ಸಮ್ಪತ್ತಿ,

ಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ। ತಾಸು ಕೋಸಲ್ಲಜನಕಂ ವಾಕ್ಯಪದಂ ಅತ್ಥಪದಂ ನಾಮ। ಇದಂ ಸುಚರಿತಂ ನಾಮ ಸಗ್ಗಸಂವತ್ತನಿಕಂ, ಇದಂ ದುಚ್ಚರಿತಂ ನಾಮ ಅಪಾಯ ಸಂವತ್ತನಿಕನ್ತಿ ಏವಂ ಸಭಾವ ಧಮ್ಮೇಸು ಕೋಸಲ್ಲ ಜನಕಂ ವಾಕ್ಯ ಪದಂ ಧಮ್ಮ ಪದಂ ನಾಮ। ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ದಮಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ದಮಿತಬ್ಬಾನಿ, ಏವಂ ರಾಗೋ ವಿನೇತಬ್ಬೋ, ಏವಂ ದೋಸೋ ವಿನೇತಬ್ಬೋತಿಆದಿನಾ ವಿನೇತಬ್ಬೇಸು ವಿನಯ ಕೋಸಲ್ಲಜನಕಂ ವಾಕ್ಯಪದಂ ವಿನಯ ಪದಂ ನಾಮ। ಯತ್ಥ ಏವರೂಪಂ ಅತ್ಥ ಪದಞ್ಚ ಧಮ್ಮ ಪದಞ್ಚ ವಿನಯ ಪದಞ್ಚ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಸ ವಾಚಾ ವತ್ಥುಮತ್ತಸ್ಸ ಏತಂನಾಮಂ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಸಮ್ಫಂ"ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ನಿರತ್ಥಕವಚನಂ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತೇಸು ವಚೀಕಮ್ಮೇಸು। ವಿಸಂವಾದನಂ ನಾಮ ವಿಞ್ಞಾ ಪನಂ। ವಿಸಂವಾದಕೋ ನಾಮ ವಿಞ್ಞಾಪನಕೋ। ಅತ್ಥಂ ಭಞ್ಜತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥ ಭಞ್ಜನಕೋ। "ಕಮ್ಮಪಥಭೇದೋ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಜನಕೋ ಕಮ್ಮಪಥವಿಸೇಸೋ। "ಇತರೋ"ತಿ ಅತ್ಥ ಭಞ್ಜನಕತೋ ಅಞ್ಞೋ ಮುಸಾವಾದೋ। "ಕಮ್ಮ ಮೇವಾ"ತಿ ಪವತ್ತಿ ವಿಪಾಕ ಜನಕಂ ವಚೀಕಮ್ಮಮೇವ। "ರಜಾನಂ"ತಿ ಧೂಲೀನಂ। ತಾಸು ಸುಗತಿ ದುಗ್ಗತೀಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ತದುಪ್ಪಜ್ಜನಕಾನಿ। "ಪಥಭೂತತ್ತಾ"ತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಮಗ್ಗಭೂತತ್ತಾ। "ಭೇದ ಪುರೇಕ್ಖಾರೇನಾ"ತಿ ಮಿತ್ತಭೇದಪುರೇಕ್ಖಾರೇನ। ಮಿತ್ತಂ ಭಿನ್ದತೀತಿ ಭೇದಕೋ। "ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠ ಚೇತನಾ"ತಿ ಅತ್ಥ ಪುರೇಕ್ಖಾರ ಧಮ್ಮ ಪುರೇಕ್ಖಾರ ವಿನಯ ಪುರೇಕ್ಖಾರ ಅನುಸಾಸನಿ ಪುರೇಕ್ಖಾರ ರಹಿತಾ ಕೇವಲಂ ಭೇದಪುರೇಕ್ಖಾರ ಚೇತನಾ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠ ಚೇತನಾ ನಾಮ। "ಪರೇ ಭಿನ್ನೇ ಯೇವಾ"ತಿ ಪರಜನೇ ಪರಜನೇನ ಮಿಥುಭೇದವಸೇನ ಭಿನ್ನೇಯೇವ। "ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥು। "ಅಯಂ ಪೀ"ತಿ ಅಯಂ ಫರುಸವಾಚಾಪಿ। ಏವಂ ಅಕ್ಕೋಸನ ಕಮ್ಮಂಪಿ ಅಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬಸ್ಸ ದೂರೇ ಠಿತಸ್ಸಪಿ ಮತಸ್ಸಪಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಅನತ್ಥಂ ನಿರತ್ಥಕವಾಚಾ ವತ್ಥು ಮತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ ಅನತ್ಥವಿಞ್ಞಾಪನಕೋ। "ಸಚ್ಚತೋ ಗಣ್ಹನ್ತೇ ಯೇವಾ"ತಿ ಯಥಾ ಸೋ ಕಥೇತಿ, ತಥಾ ತಂ ವತ್ಥು ಉಪ್ಪನ್ನ ಪುಬ್ಬನ್ತಿ ಏವಂ ಸಚ್ಚತೋ ಗಣ್ಹನ್ತೇಯೇವ। ಕೇಚಿ ಸಚ್ಚತೋ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ಥುಂ ಪೂಜನೀಯ ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಥೋಮೇನ್ತಾ ಪೂಜೇನ್ತಾ ವನ್ದನ್ತಾ ಪರಿಹರನ್ತಿ। ಸಮ್ಪರಾಯಿ ಕತ್ಥಾಯ ತಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಮೇತಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಹೋತಿ। "ತದಸ್ಸಾದವಸೇನಾ"ತಿ ತಂ ರಾಜಕಥಾದಿಂ ತತ್ಥ ಚಿತ್ತರತಿಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ। ಅನಿಚ್ಚ ಲಕ್ಖಣ ವಿಭಾವನತ್ಥಾಯ ವಾ ರತನತ್ತಯ ಗುಣವಿಭಾವನತ್ಥಾಯ ವಾ ಪಾಪ ಗರಹ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮ್ಭಾವನಾಯ ವಾ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಸತ್ಥಕಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ "ಅತ್ಥ ಧಮ್ಮ ವಿನಯ ನಿಸ್ಸಿತಂ"ತಿಆದಿಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ದೀಪಿತಮೇವ।

೧೫೦. ಮನೋಕಮ್ಮೇ । "ಅಭಿಜ್ಝಾಯನ್ತೀ"ತಿ ಅತಿರೇಕತರಂ ಝಾಯನ್ತಿ, ಚಿನ್ತೇನ್ತಿ, ಓಲೋಕೇನ್ತಿ ವಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಅಸ್ಸಾದಮತ್ತೇ ಅಠತ್ವಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಬ್ಯಾಪಾದೇನ್ತೀ"ತಿ ವಿಗತಭಾವಂ ಆಪಾದೇನ್ತಿ ಸಮ್ಪಾಪೇನ್ತಿ। ತಞ್ಚ ಆಪಾದನಂ ನ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ। ಅಥ ಖೋ ಚಿತ್ತೇನೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ "ಚಿನ್ತೇನ್ತೀ"ತಿ। "ತಬ್ಬಿ ಪರೀತತೋ"ತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿತೋ ವಿಪರೀತೇನ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತೇಸು ಮನೋಕಮ್ಮೇಸು। "ಇದಂ ಮಮಸ್ಸಾ"ತಿ ಇದಂ ಸನ್ತಕಂ ಮಮಸನ್ತಕಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಹೋ ಸಾಧು ವತಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅತ್ತನೋ ಕತ್ವಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಕತ್ವಾ। "ಲಾಭಾವತಿಮೇ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸುಲಾಭಂ ಲಭನ್ತೀತಿ ಲಾಭಾ। "ಅತ್ತನೋ ಕರೇಯ್ಯಂ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಕರೇಯ್ಯಂ। ಪರಭಣ್ಡಂ ವತ್ಥು ಯಸ್ಸಾತಿ ಪರಭಣ್ಡ ವತ್ಥುಕೋ। "ವತ್ಥೂ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಂ ವತ್ಥು। ಯಾವ ನ ಪರಿಣಾಮೇತಿ, ತಾವ ನ ಕಮ್ಮಪಥಭೇದೋ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಸೂ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ। "ಅಯಂ"ತಿ ಅಯಂ ಸತ್ತೋ। "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ। ದಸವತ್ಥುಕಾಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ 'ನತ್ಥಿದಿನ್ನಂ, ನತ್ಥಿಯಿಟ್ಠಂ, ನತ್ಥಿಹುತಂ'ತಿಆದಿಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ। ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತೇಸು ಕಾಚಿದಿಟ್ಠಿಯೋ ನತ್ಥಿಕಾದಿ ಸಭಾವಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇಧ ಪನ ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನ ಕಮ್ಮಮೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾವುತ್ತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। "ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ"ತಿ ಮಗ್ಗಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇ। "ಪಸ್ಸನ್ತೋ"ತಿ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತೋ। ವುತ್ತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ನಿಯಾಮಂ"ತಿ ಸಮ್ಮತ್ತ ನಿಯಾಮಂ। ಅವಿಪರೀತನಿಯಾಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುನ "ನಿಯಾಮಂ"ತಿ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯಾಮಂ। ವಿಪರೀತ ನಿಯಾಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಿಕಿಚ್ಛಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋತಿ ಅತೇಕಿಚ್ಛೋ। ಏಕನ್ತೇನ ಅಪಾಯಗಾಮೀ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅಪಸ್ಸಿತ್ವಾ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಾನಂ ಅಪಸ್ಸಿತ್ವಾ। "ಮಿಚ್ಛಾಧಿಮೋಕ್ಖಮತ್ತೇನಾ"ತಿ ತಿತ್ಥಾ ಚರಿಯೇಸು ಸದ್ದಹನ ಮತ್ತೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಸಕಂ ಆಚರಿಯಕಂ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಸನ್ತಕಭೂತಂ। ಠಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೋ, ಯಥಾಹ ಮಿಚ್ಛತ್ತತಿಕೇ ಮಿಚ್ಛಾಸಭಾವಾತಿ ಮಿಚ್ಛತ್ತಾ। ವಿಪಾಕದಾನೇ ಸತಿ, ಖನ್ಧಭೇದಾನನ್ತರಮೇವ

ವಿಪಾಕದಾನತೋ ನಿಯತಾ। ಮಿಚ್ಛತ್ತಾ ಚ ತೇ ನಿಯತಾ ಚಾತಿ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಾ। ಸಮ್ಮಾಸ ಭಾವಾತಿ ಸಮ್ಮತ್ತಾ। ಸಮ್ಮತ್ತಾ ಚ ತೇ ನಿಯತಾ ಚ ಅನನ್ತರಮೇವ ಫಲದಾನ ನಿಯಮೇನಾತಿ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯತಾತಿ । "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ। "ಅಚೋಪೇತ್ವಾ"ತಿ ಅಚಾಲೇತ್ವಾ। "ಏತೇನಾ"ತಿ ಏತೇನಪಿ ಸದ್ದೇನ। "ಇಮೇಸಂ"ತಿ ಮನೋಕಮ್ಮಾನಂ। "ಏತೇನಾ"ತಿ ಮನಸ್ಮಿಂ ಏವಾತಿ ವಚನೇನ। "ಉಪಪನ್ನಂ"ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ। "ಉಪಲಕ್ಖಣಾದಿವಸೇನಾ"ತಿ ಉಪಲಕ್ಖಣನಯ ನಿದಸ್ಸನನಯ ಪಧಾನನಯಾದಿವಸೇನ। "ಅತ್ಥನ್ತರಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಕಥಂ ಹೋತಿ। ಏವಸದ್ದೇನ ವಿನಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತ ಕಮ್ಮಂ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಬಾಹುಲ್ಲ ವುತ್ತಿತೋ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತೇ ಇದಂ ಲದ್ಧಾತಪತ್ತೋ ರಾಜಕುಮಾರೋತಿ ವಿಯ ಉಪಲಕ್ಖಣನಯಮತ್ತಂ। ತೇನ ಸೇಸದ್ವಾರೇಸುಪಿ ಬಾಹುಲ್ಲ ವುತ್ತಿಂ ಉಪಸಲ್ಲಕ್ಖೇತೀತಿ ಅತ್ಥನ್ತರಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಸಿಯಾತಿ। ಏವಂ ಸೇಸನಯೇಸುಪೀತಿ। "ಅಪಿಚಾ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಜೋತೇತಿ। "ತೇಸೂ"ತಿ ಪಾಣವಧಾದೀಸು। "ಏಕಂ ಅಙ್ಗಂ"ತಿ ಉಪಕ್ಕಮೋತಿ ಚತುತ್ಥಂ ಅಙ್ಗಂ। "ತಂ ಸಹಜಾತಾ ಚಾ"ತಿ ಚೇತನಾ ಸಹಜಾತಾ ಚ। ಚೇತನಾ ಪಕ್ಖೇ ಭವಾತಿ ಚೇತನಾ ಪಕ್ಖಿಕಾ। ಚೇತನಾ ವಿಯ ಕಾಯಕಮ್ಮಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕತ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಿ ವೋಹರಿತುಂ ಅಪ್ಪಹೋನಕತ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತ್ತಾ ಪಧಾನಂ ಯೇಸಂ ತೇ ಅತ್ತಪ್ಪಧಾನಾ। ಅಭಿಜ್ಝಾದಯೋ। ಅತ್ತಪ್ಪಧಾನಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಚೇತನಾ ಪಧಾನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇಧೇವ ತೇ ಅತ್ತಪ್ಪಧಾನಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತಥಾ ತಥಾ"ತಿ ಅಹೋವತ ಇದಂ ಮಮಸ್ಸಾತಿಆದಿನಾ ತೇನ ತೇನ ಪಕಾರೇನ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತೇಸು ಮನೋಕಮ್ಮೇಸು। "ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ"ತಿ ಪಾಟಿಪದಿಕಪದಮೇತಂ। ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಇಧಾ"ತಿ ಮನೋಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ। "ಮನೋಕಮ್ಮ ಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸೇನಾ"ತಿ ಅಹೋವತ ಇದಂ ಮಮಸ್ಸಾತಿಆದಿಕೇನ ಕಿಚ್ಚ ವಿಸೇಸೇನ। ಮನೋಕಮ್ಮ ದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫೧. "ಏತ್ಥ ಚ ದಸನ್ನಂ ಪೀ"ತಿಆದೀಸು। "ತಾಪೀ"ತಿ ತಾ ಪುಬ್ಬಾಪರಚೇತನಾಯೋಪಿ। ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪವತ್ತಾ ತಾಪೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಯಾನಿಪನಾ"ತಿಆದೀಸು। ಏಕೋ ಏಕಸ್ಸ ವದತಿ ಅಹಂ ಇಮಂ ಸತ್ತಂ ಮಾರೇಮಿ, ತ್ವಂ ಅಸುಕಂಸತ್ತಂ ಮಾರೇಹೀತಿ। ಏವಂ ವತ್ವಾ ಉಭೋಪಿ ಉಪಕ್ಕಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಕಮ್ಮಂ ಪನ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ನ ಸಿಜ್ಝತಿ। ತತ್ಥ ಆಣಾಪಕಸ್ಸ ತ್ವಂ ಅಸುಕಂ ಸತ್ತಂ ಮಾರೇಹೀತಿ ಆಣಾಪನ ಕಮ್ಮಂ ಸಚೇ ಸಿಜ್ಝತಿ। ವಚೀದ್ವಾರೇ ಪವತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನ ಅಸಿದ್ಧತ್ತಾ ವಚೀದ್ವಾರೇ ದಿಸ್ಸ ಮಾನಂ ವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಮತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಸನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ।

"ದೋಸಮೂಲೇನಾ"ತಿಆದೀಸು। ದೋಸೋ ಏವ ಮೂಲಂ ದೋಸಮೂಲಂ। ದೋಸೋ ಮೂಲಂ ಮಸ್ಸಾತಿ ದೋಸಮೂಲಂ। ತಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ದ್ವಿಧಾ ಅತ್ಥೋ। ಬ್ಯಾಪಾದೋ ನಾಮ ದೋಸೋ ಏವ। ಸೋ ಕಥಂ ದೋಸೇನ ಮೂಲೇನ ಜಾಯೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ "ಪುರಿಮೋ ಬ್ಯಾಪಾದವಜ್ಜೇಹೀ"ತಿ। ಪರತೋ ಅಭಿಜ್ಝಾಯಮ್ಪಿ ಏಸನಯೋ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। ನಿಧಿಪಾಠಕಾ ನಾಮ ರಾಜನಿಧಿ ವಿಧಾಯಕಾ। ತತ್ಥ ಚಣ್ಡೋ ನಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ಆಗತತ್ತಾ ದುಟ್ಠನಿಗ್ಗಹತ್ಥನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ರಾಜೂನಂ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಮೋಹಮೂಲೇನ ಜಾಯತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಞ್ಚಾ"ತಿ ಸಕಸಞ್ಞಾಯ ಏವ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಹರನ್ತಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಞ್ಚ ಕಮ್ಮಫಲಸಮ್ಬನ್ಧಾಪವಾದೀನಞ್ಚ। "ಆಹರಣಂ"ತಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನವಸೇನ ಹರಣಂ। ಅವಹರಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯೋ ಪನ ಮೋಹೋ ರಾಜೂನಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಯೋ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಯೋ ಚ ಕಮ್ಮ ಫಲಸಮ್ಬನ್ಧಾ ಪವಾದೀನಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಲೋಭೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯಾ"ತಿ ಲೋಭೋ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸುಟ್ಠುವಡ್ಢನಾಯ ನಿದಾನಂ ಕಾರಣಂ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಸಞ್ಜಾತಾ ಕಙ್ಖಾಯೇಸಂ ತೇ ಸಞ್ಜಾತಕಙ್ಖಾ। ಪರಿತೋ ಉಟ್ಠಾತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ। ಕಙ್ಖಾಯ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಕಙ್ಖಾಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ। ಜನಾನಂ ತಾನಿಕಮ್ಮಾನೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಅಕುಸಲಕಮ್ಮದೀಪನಾನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫೭. ಕುಸಲಕಮ್ಮೇ। ಅಯಂ ಪನ ಏವಮಾದೀಸು ಸುತ್ತಪದೇಸು ಆಗತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ"ತಿ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ। ಏವಂ ವಚೀಕಮ್ಮೇಪಿ। ಚೇತನಾ ಹೇತ್ಥ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಮನೋಕಮ್ಮೇ ಪನ ಚೇತನಾಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ಅಬ್ಯಾಪಾದೋಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ಞಾಣಂ ಅನುಪರಿವತ್ತೀತಿ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಂ। ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತೀತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ

ಯೇವತ್ಥೋ। “ಪದಕ್ಖಿಣಂ”ತಿ ಪವಡ್ಢಿತಂ। ಅಪರಂ ಪರಿಯಾಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ “ಯಸ್ಮಿಂ ಪನಾ”ತಿಆದಿನಾ। ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಭಾವೋ ದುಸ್ಸಿಲ್ಯಂ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಕಮ್ಮಂ। “ಪವತ್ತಮಾನೇ”ತಿ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಪವತ್ತಮಾನೇ। “ಯಂ ಪನ ಕುಸಲಂ”ತಿ ಪಾಣಾತಿ ಪಾತಾದಿತೋ ವಿರತಿ ಕುಸಲಂ । “ಪವತ್ತಮಾನಂ”ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಪವತ್ತಮಾನಂ। “ಕಿಚ್ಚ ಸೀಸೇನಾ”ತಿ ಕಿಚ್ಚಪ್ಪಧಾನೇನ। ಕಿಚ್ಚಂ ಪಧಾನಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಕಾಯಕಮ್ಮೇ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

“ವಚೀಕಮ್ಮೇಪಿ ಏಸೇವನಯೋ”ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ದುಸ್ಸಿಲ್ಯೇ ಪವತ್ತಮಾನೇ ವಾಚಾ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ವಚೀ ಸಂವರೋ ಭಿಜ್ಜತೀತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ। “ಅವಸೇಸಂ ಪನಾ”ತಿ ತೀಹಿ ಕಾಯಕಮ್ಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ವಚೀಕಮ್ಮೇಹಿ ಅವಸೇಸಂ। ತತ್ಥ “ತೀಹಿ ಕಾಯಕಮ್ಮೇಹೀ”ತಿ ತೀಹಿ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತ ವಿರತಿ ಕಮ್ಮೇಹಿ। “ಚತೂಹಿ ವಚೀಕಮ್ಮೇಹೀ”ತಿ ಚತೂಹಿ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತ ವಿರತಿ ಕಮ್ಮೇಹಿ। “ಸಬ್ಬಂಪಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಮ್ಮಂ”ತಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ದಾನಕಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಭಾವನಾ ಕಮ್ಮಂ, ಅಪಚಾಯನ ಕಮ್ಮಂ, ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕಮ್ಮಂ, ಪತ್ತಿದಾನಕಮ್ಮಂ, ಪತ್ತಾನುಮೋದನಾಕಮ್ಮಂ, ಧಮ್ಮಸವನ ಕಮ್ಮಂ, ಧಮ್ಮ ದೇಸನಾ ಕಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠಿಜುಕಮ್ಮಂ ತೀಸುದ್ವಾರೇಸು ಪವತ್ತಮ್ಪಿ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಇಮೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸು ಪರಿಯಾಯೇಸು ಪಚ್ಛಿಮೋಯೇವ ಪಧಾನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಯಾವ ದೇವಾ”ತಿ ಅನ್ತಿಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಜೋತಕೋ ನಿಪಾತೋ। ಮತ್ಥಕಪರಿಚ್ಛೇದೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೀಲಪದೇ। “ಸೀಲಯತೀ”ತಿ ಸಮ್ಮಾ ದಹತಿ ಚ ಉಪಧಾರೇತಿ ಚಾತಿ ದ್ವಿಧಾ ಅತ್ಥೋ। “ಸುಸಮಾಹಿತಾನೀ”ತಿ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಾನಿ। “ಉಪರಿಮೇ ಕುಸಲ ಧಮ್ಮೇ”ತಿ ಮಹಗ್ಗತ ಲೋಕುತ್ತರ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇ। ಸತ್ತಸು ವಿಸುದ್ಧೀಸು ಉಪರಿಮೇ ಚಿತ್ತ ವಿಸುದ್ಧಾದಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇ। “ಅಧಿಕುಸಲ ಧಮ್ಮೇ”ತಿ ಅಧಿಕೇ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯ ಕುಸಲ ಧಮ್ಮೇ। ಪರೇಹಿ ದಿನ್ನಂ, ತದೇವ ಪತ್ತಿಂ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಪನ ತಾನಿ ದಾನಾದೀನಿ ಕುಸಲಾನಿ। ಸೋಧೇನ್ತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಾಜನಾ। ತಾನಿ ಏವಪುಞ್ಞಾನಿ। ಏಕಮೇಕಂ ಪುಞ್ಞಕ್ರಿಯವತ್ಥು। “ಇಮಿನಾ ಪಚ್ಚಯೇನಾ”ತಿ ಚೀವರಾದಿ ಪಚ್ಚಯೇನ, ಅನ್ನಪಾನಾದಿ ಪಚ್ಚಯೇನ, ಧನ ಧನಞ್ಞಾದಿಪಚ್ಚಯೇನ ವಾ। “ಸಬ್ಬಂಪಿ ಚೇತಂ”ತಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಏತಂ ದಸವಿಧಂ ಪುಞ್ಞಂ। “ಹೀನೇನ ಛನ್ದೇನಾ”ತಿ ಯಸಕಾಮತಾದಿವಸೇನ ಹೀನೇನ ಛನ್ದೇನ, ಹೀನೇನ ಚಿತ್ತೇನ, ಹೀನೇನ ವೀರಿಯೇನ, ಹೀನಾಯ ವೀಮಂಸಾಯ। “ಮಜ್ಝಿಮೇನಾ”ತಿ ಪುಞ್ಞಫ್ಫಲಕಾಮತಾದಿವಸೇನ ಮಜ್ಝಿಮೇನ। “ಪಣೀತೇನಾ”ತಿ ಕತ್ತಬ್ಬಮೇವಿದನ್ತಿ ಅರಿಯವಂಸಾನು ಬ್ರೂಹನವಸೇನ ಪಣೀತೇನ ಛನ್ದಾದಿನಾ ಪವತ್ತಿ ತಂ ಪಣೀತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। “ಯಸಕಾಮತಾಯಾ”ತಿ ಕಿತ್ತಿ ಸದ್ದಕಾಮತಾಯ ವಾ, ಪರಿವಾರಕಾಮತಾಯ ವಾ। “ಪುಞ್ಞಫ್ಫಲಕಾಮತಾಯಾ”ತಿ ಭವಸಮ್ಪತ್ತಿ ಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಕಾಮತಾಯ। “ಅರಿಯಭಾವಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ”ತಿ ಇದಂ ದಾನಂ ನಾಮ ಅರಿಯಾನಂ ವಂಸೋ। ಅಹಮ್ಪಿ ಅರಿಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಮಯಾಪಿ ಕತ್ತಬ್ಬಮೇವಿದನ್ತಿ ಏವಂ ಅರಿಯಭಾವಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ “ಅರಿಯೋ”ತಿ ಆಚಾರ ಅರಿಯೋಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ ದಸ್ಸನ ಅರಿಯೋಪಿ। ತತ್ಥ ಆಚಾರ ಅರಿಯೋ ನಾಮ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಪುಥುಜ್ಜನ ಕಲ್ಯಾಣಕೋ ವುಚ್ಚತಿ। ದಸ್ಸನ ಅರಿಯೋ ನಾಮ ಪರಮತ್ಥ ಅರಿಯೋ। “ಪಾರಮಿತಾ ದಾನಂ”ತಿ ಸಬ್ಬದಾನೇಹಿ ಅಗ್ಗಪತ್ತಂ ಮಹಾಬೋಧಿ ಸತ್ತಾನಂ ಪಾರಙ್ಗತದಾನಂ। ತಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬ ಸತ್ತವಿಮೋಕ್ಖತ್ಥಾಯ ಪವತ್ತಿ ತತ್ತಾ ಅಗ್ಗಪತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಪಾರಙ್ಗತಂ। ತತೋ ಉತ್ತರಿತರಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿದಾನಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಪುಞ್ಞ ಕ್ರಿಯವತ್ಥೂಸು। “ತಿಕದ್ವಯಂ”ತಿ ಪುರಿಮಾದಿ ಹೀನಾದಿ ತಿಕದ್ವಯಂ। “ಅನ್ತಿಮ ವತ್ಥುನಾ”ತಿ ಅನ್ತಿಮ ವತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನೇನ ವಾ। “ದುಸ್ಸೀಲೋ ನಾಮಾ”ತಿ ದುಸ್ಸೀಲ ಭಿಕ್ಖು ನಾಮ। ಸೋ ಹಿ ಯಾವಭಿಕ್ಖುಪ್ಪಟಿಞ್ಞಂ ನ ವಿಜಹಿ। ತಾವ ಭಿಕ್ಖು ಏವ। ನ ಸಾಮಣೇರೋ, ನ ಗಿಹೀ। ತಂ ಚೇ ಅಞ್ಞೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಮೂಲಕೇನ ಅನ್ತಿಮ ವತ್ಥುನಾ ಅನುದ್ಧಂಸೇತಿ। ಅನುದ್ಧಂಸೇನ್ತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಾದಿ ಸೇಸೋ। ಓಮಸವಾದೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಸಹಸೇಯ್ಯಟ್ಠಾನೇ ತೇನ ಸಹ ಅತಿರೇಕ ರತ್ತಿಂ ಸಯನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ದುಸ್ಸೀಲ ಭಿಕ್ಖುತ್ವೇವ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ। “ಪುನ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಮಾದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಯಥಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಂ ಸಮಾದಾನಂ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಪುನ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನ ಪುನ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಮಾದಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪುನ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಮಾದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ನತ್ಥಿ। “ಇತರೇಸು ಪನಾ”ತಿ ಲಿಙ್ಗನಾಸನಙ್ಗತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ದಣ್ಡಕಮ್ಮಙ್ಗೇಸು। ನಿಚ್ಚಸೀಲಾದೀಸು। “ಯಂ ನಿಚ್ಚಮೇವ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಯಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತ ವಿರತಿ ಸೀಲಂ ನಿಚ್ಚಮೇವ ರಕ್ಖಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಅನಿಚ್ಚಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಪಾಣಘಾತಾದಿಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಕಾಲಮ್ಪಿ ದುಚ್ಚರಿತ ಸಮ್ಭವತೋ। ತೇನಾಹ “ಅನಿಚ್ಚಂ ಸಾವಜ್ಜಂ ಹೋತೀ”ತಿ। ದುಚ್ಚರಿತಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಯಂ ನಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಪಕತಿ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ಯಂ ವಿಕಾಲ ಭೋಜನಾದಿ ವಿರತಿ ಸೀಲಂ ನಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। “ಅನಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಸಮಾದಾನ ದಿವಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಿಕಾಲ ಭೋಜನಾದಿಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮ ದೋಸೋವಾ ದುಚ್ಚರಿತ ದೋಸೋ ವಾ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ “ಸಾವಜ್ಜಂ ನ ಹೋತೀ”ತಿ। ದುಚ್ಚರಿತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ದಸಸೀಲಞ್ಚ ಪಕತಿ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ಅನಿಚ್ಚಸೀಲಂ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। “ಅನಿಚ್ಚಸೀಲಮೇವ ಹೋತೀ”ತಿ ಪಕತಿ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ತಂ ದಸಸೀಲಂ ಯಾವಜೀವಂ ನಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ರಕ್ಖನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಅಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜಿತೇಸು ಜಾತಿ ಸಭಾವೇನೇವ ಸಿದ್ಧಂ ನಿಚ್ಚಸೀಲಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಯಾವಜೀವಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಾನ ವಸೇನೇವ ನಿಚ್ಚಂ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ವೇಸಧಾರಣೇನ ಸಹ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಕಥಂ ವೇಸಧಾರಣೇನ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತೀತಿ। ವೇಸಧಾರಣಂ ನಾಮ ಗಿಹಿವತ್ಥಂ ಪಹಾಯ ಕಾಸಾಯ ವತ್ಥ ಧಾರಣಂ। ಕಾಸಾಯವತ್ಥಞ್ಚ ನಾಮ ಅರಹತ್ತಧಜೋ ಹೋತಿ। ನ ಚ ಅರಹತ್ತಧಜಂ ಧಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಸಮಾದಿಯನ್ತಸ್ಸಪಿ ವಿಕಾಲೇ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತಥಾ ನಚ್ಚಾದೀನಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ, ಮಾಲಾದೀನಿ ಧಾರೇತುಂ, ಉಚ್ಚಾಸಯನಾದೀಸು ವಸಿತುಂ, ಜಾತರೂಪಾದೀನಿ ಸಾದಿತುಂ। ಕಸ್ಮಾ ಇತಿ ಚೇ, ತೇಸಞ್ಹಿ ತಂ ತಂ ಯಥಾಸಕಂ ಸೀಲಂ ನಿಚ್ಚಂ ಸುದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ರಕ್ಖಿತುಮೇವ ವಟ್ಟತೀತಿಆದಿನಾ ಕಾರಣಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವಾತಿ। “ಅಪ್ಪನಂ ಅಪತ್ತಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ”ತಿ ಅಪ್ಪನಾಪತ್ತಾನಂ ಮಹಗ್ಗತಭಾವನಾನಂ ವಿಸುಂ ಉಪರಿ ವಕ್ಖಮಾನತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಏತ್ಥೇವಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭಾವನಾ ಕಮ್ಮೇ ಏವ। “ತೇ ಸಞ್ಞೇವಾ”ತಿ ರತನತ್ತಯಾದೀನಂ ಏವ ಚ। ಗನ್ತುಂ ಆರದ್ಧೋ ಗಮಿಕೋ। ಅದ್ಧಾನಂ ದೀಘಮಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅದ್ಧಿಕೋ। “ಪರಿಸುದ್ಧೇನಾ”ತಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾದಿ ನಿರಪೇಕ್ಖತಾಯ ಅತ್ತುಕ್ಕಂ ಸನ ಪರವಮ್ಭನಾದಿ ರಹಿತತಾಯ ಚ ಪರಿಸುದ್ಧೇನ। “ಹಿತಪ್ಫರಣ ಚಿತ್ತೇನಾ”ತಿ ಮಯಿ ಕರೋನ್ತೇ ಇಮಸ್ಸ ಏತ್ತಕಂ ಹಿತಸುಖಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ತೇಸಂ ಹಿತಸುಖೇಸು ಫರಣ ಚಿತ್ತೇನ। ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚೇಸು ವಿಯಾ”ತಿ ಏತೇನ ತೇಸಂ ಸಬ್ಬಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ತನೋಭಾರಂ ಕರೋತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। “ಸಾಧಾರಣ ಕರಣಂ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞಂ ಪರೇಸಂ ದಾನಂ। ಅತ್ತ ಮನತಾಪವೇದನಿಯಾಧುಸಾಧೂತಿ ವಚೀಭೇದಕರಣಂ। ತಞ್ಹಿದಿನ್ನಞ್ಚಾನುಮೋದಿತಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಜಾತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇ ಠತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಸಿಲೋಕಾದಿಪಕ್ಖಿಕಂ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಜಹಿತ್ವಾ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ಥರಸಧಮ್ಮರಸಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ, ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಇಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಸುಣನ್ತಾನಞ್ಚ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇ ಠತ್ವಾ। ಲಾಭ ಸಕ್ಕಾರಾದಿ ಪಕ್ಖಿಕೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ಅಯೋನಿ ಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ನಾಮ। ನಿಯ್ಯಾನತ್ಥ ನಿಸ್ಸರಣತ್ಥ ಪಕ್ಖಿಕೋ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ನಾಮ। ನಿರವಜ್ಜ ಕಮ್ಮಾನಿ ನಾಮ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದಿ ಕಮ್ಮಾನಿ। ನಿರವಜ್ಜಸಿಪ್ಪಾನಿ ನಾಮ ವಡ್ಢಕಿಸಿಪ್ಪಾದೀನಿ ವೇಜ್ಜಸಿಪ್ಪಾದೀನಿ ಚ। ನಿರವಜ್ಜ ವಿಜ್ಜಾಠಾನಾನಿ ನಾಮ ಪರೂಪರೋಧರ ಹಿತಾನಿ ಅಙ್ಗವಿಜ್ಜಾ ವೇದವಿಜ್ಜಾ ಮನ್ತವಿಜ್ಜಾದೀನಿ। “ವೋದಾನ ಕರಣಂ”ತಿ ವಿಸೇಸೇನ ವಿಸುದ್ಧಕರಣಂ। “ತಂ ಸಭಾವತ್ತಾ”ತಿ ದಾನಸಭಾವತ್ತಾ। “ಚಾರಿತ್ತ ಸೀಲತ್ತಾ”ತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಪಕತಿ ಚಾರಿತ್ತ ಸೀಲತ್ತಾ। ಪುನ “ತಂ ಸಭಾವತ್ತಾ”ತಿ ಭಾವನಾ ಸಭಾವತ್ತಾ। ತಥಾಹಿ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಚ ದೇಸನಾಸೋತಾನುಸಾರೇನ ಚಿತ್ತಭಾವನಾ ಞಾಣಭಾವನಾವಹತ್ತಾ ದೇಸನಾಸವನಾ ಸಭಾವಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅತ್ತನೋ ದಿಟ್ಠಿಂ ಸಯಮೇವ ಉಜುಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಚ ಞಾಣಭಾವನಾ ಕಮ್ಮಮೇವ। ತಥಾ ಪರಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಉಜುಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾಪೀತಿ। “ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀ”ತಿ ದೇಸನಾ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ, ದಾನಸೀಲಾನಿ ದೇಸೇನ್ತೇನಪಿ ಅನ್ತೇ ಲಕ್ಖಣತ್ತಯೇನ ಸಹಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನಸ್ಸ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ। ಏತೇನ ದೇಸನಾಸವನಾ ಅನ್ತೇ ಲಕ್ಖಣತ್ತಯಾನುಪಸ್ಸನಾ ಭಾವನಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ತಂ ಸಭಾವಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। “ಮನೋಕಮ್ಮ ಮೇವಾ”ತಿ ಪದುದ್ಧಾರೋ। “ಮನಸ್ಮಿಂ ಏವಾ”ತಿ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಏವ। “ಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿತೋ”ತಿ ಅಪ್ಪನಾಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸಿಜ್ಝನತೋ। “ಅಙ್ಗಭಾವಾ ಸಮ್ಭವತೋ”ತಿ ಅಪ್ಪನಾ ಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿಯಂ ಅಙ್ಗಭಾವಾ ಸಮ್ಭವತೋ। “ತಞ್ಚಭಾವನಾ ಮಯ”ನ್ತಿ ಪದುದ್ಧಾರೋ। “ದಾನಾದಿವಸೇನಾ”ತಿ ದಾನಸೀಲವಸೇನ। ದಾನವಸೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋತಿ ಇದಂ ತಾವ ಯುಜ್ಜತಿ। ಸೀಲವಸೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋತಿ ಇದಂ ಪನ ಪಾಳಿಯಾ ನ ಸಮೇತಿ। ಪಾಳಿಯಞ್ಹಿ ಮಹಗ್ಗತಜ್ಝಾನೇಸುಪಿ ಪಹಾನಂ ಸೀಲಂ ವೇರಮಣಿ ಸೀಲನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೋದನಾ। ತಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ “ಯಂ ಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತಂ”ತಿ ಕೇನಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಪಕತಿ ಚಾರಿತ್ತಂ ಸೀಲನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಚ ಪಠಮಜ್ಝಾನೇ ನೀವರಣಾನಂ ಪಹಾನಂ ನಾಮ ಪಕತಿಚಾರಿತ್ತಮೇವ ಪಕತಿ ನಿಯಾಮೇನ ಪವತ್ತಮೇವ। ಇತಿ ಪಕತಿಚಾರಿತ್ತತ್ತಾ ಸೀಲನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪುನ ನೀವರಣಾನಂ ಪಹಾನಮೇವ ತೇಹಿ ವಿಗಮನಟ್ಠೇನ ವೇರಮಣೀತಿ ಚ, ಪಿದಹನಟ್ಠೇನ ಸಂವರೋತಿ ಚ, ಪಹಾನ ಕಿಚ್ಚಂ ಅವಿಜಹನಟ್ಠೇನ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋತಿ ಚ, ವುತ್ತಂ। ಚೇತನಾಸೀಲನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಝಾನಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಚೇತನಾ ಏವ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾ ಚ ಸೀಲಜಾತಿ ಕತ್ವಾ ಸೀಲನ್ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ಅಪ್ಪನಾಪತ್ತ”ನ್ತಿ ಪದುದ್ಧಾರೋ। “ಝಾನಭೇದೇನಾ”ತಿ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ರೂಪಾವಚರಕುಸಲಞ್ಹಿ ಝಾನಭೇದೇನ ಪಞ್ಚವಿಧಂ, ಝಾನಮೇವ ಪನ ಝಾನಙ್ಗಭೇದೇನ ಪಞ್ಚವಿಧನ್ತಿ।

ಕುಸಲಕಮ್ಮದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫೩. “ಏತ್ಥಾ”ತಿಆದೀಸು। “ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹೇ”ತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣಿ ಪಾಳಿಯಂ। “ದಸ್ಸನೇನಾ”ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿ ಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣೇನ। “ತಂ”ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚ ಚೇತನಂ। “ಭಾವನಾಯಾ”ತಿ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಸಙ್ಖಾತಾಯ ಭಾವನಾಯ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। “ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ”ತಿ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। “ಸಿಯಾ”ತಿ ಏಕಚ್ಚೇತಿ ಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತ ಪದಂ। ಇಮೇಸು ಧಸು ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇಸು ಏಕಚ್ಚೇ ಧ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಏಕಚ್ಚೇ ಧ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ತೇಹಿ ಉಪರಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಪಠಮಪದೇ “ಏಕಚ್ಚೇ ಧ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ”ತಿ ಕಮ್ಮಪಥಪತ್ತಕಮ್ಮಸಹಜಾತಾ ಧ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ। ದುತೀಯ ಪದೇ “ಏಕಚ್ಚೇ ಧ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ”ತಿ ಅಕಮ್ಮಪಥ ಪತ್ತಾ ಧಮ್ಮಿಕೇಸು ಠಾನೇಸು ಅಸ್ಸಾದನಾಭಿ ನನ್ದಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಧ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹೇ। “ಇತರತ್ಥಾ”ತಿ ಇತರೇಸು ಭಾವನಾಯ ಪಹಾತಬ್ಬೇಸು। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ನಾನಕ್ಖಣಿಕ ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಸ್ಸ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। “ಸಹಜಾತಾ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೇಹಿ ಸಹಜಾತಾ। “ನಾನಕ್ಖಣಿಕಾ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೇಹಿ ಅಸಹಜಾತಾ ಅತೀತಕಾಲಭೂತೇ ನಾನಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿ ಚೇತನಾ। “ಯದಿ ಏವಂ”ತಿ ಏವಂ ಯದಿ ಸಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಿ ಉದ್ಧಚ್ಚ ಚೇತನಾ ದಸ್ಸನ ಪದೇ ಅನುದ್ಧಟತ್ತಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ನಾಕಡ್ಢತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಸತೀತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। “ಚೇ”ತಿ ಚೇ ವದೇಯ್ಯ। “ನಾ”ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। “ತಸ್ಸಾ ವಿಪಾಕಸ್ಸಾ”ತಿ ತಸ್ಸಾ ಉದ್ಧಚ್ಚ ಚೇತನಾಯ ವಿಪಾಕಸ್ಸ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। “ಇಮೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಞಾಣಂ”ತಿ ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಞಾಣಂ। “ತೇಸಂ ವಿಪಾಕೇ”ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚ ಸಹಗತಾನಂ ವಿಪಾಕೇ। “ಞಾಣಂ”ತಿ ತಂ ವಿಪಾಕಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಞಾಣಂ। “ಸಬ್ಬ ದುಬ್ಬಲನ್ತಿ ಚ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ”ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಅತಿವಿಯ ಕಾಳಕಧಮ್ಮತ್ತಾ”ತಿ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಮಹನ್ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಸದ್ಧಾರತನಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತನತೋ ಅತಿಯೇವಕಣ್ಹ ಧಮ್ಮತ್ತಾ। ತಸ್ಸಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಚೇತನಾಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಆಕಡ್ಢನಮ್ಪಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। “ಸಭಾವ ವಿರುದ್ಧತ್ತಾ ಯೇವಾ”ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಅಸನ್ನಿಟ್ಠಾನ ಸಭಾವಾ। ಅಧಿಮೋಕ್ಖೋ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನ ಸಭಾವೋತಿ ಏವಂ ಸಭಾವ ವಿರುದ್ಧತ್ತಾಯೇವ।

“ಸಬ್ಬತ್ಥಾ”ತಿಆದೀಸು। “ವಿಪಚ್ಚತೀತಿ ವಿಪಾಚೇತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಪನ ಪದರೂಪೇನ ನ ಸಮೇತೀತಿ ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತೋ “ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಮಹಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ”ತಿ ದೇವಲೋಕೇ ದೇವಸಮ್ಪತ್ತಿ ಸದಿಸಾ ದಿಬ್ಬವಿಮಾನಾದಿಕಾ ಮಹಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ। ಇದಂ “ಓಕಾಸಂ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಪದೇ ವಿಸೇಸನಂ। ತತ್ಥ “ಸುಖ ವಿಪಾಕಂ”ತಿ ಇದಂ ಅಟ್ಠ ಅಹೇತುಕ ವಿಪಾಕಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ರೂಪಲೋಕೇ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ರೂಪಕಾಯೋ ರೂಪಾವಚರ ಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ಸೋ ಚ ಕಾಮಾವಚರ ಧಮ್ಮ ಸಮೂಹೋ ಏವ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಪಞ್ಚ ಅಹೇತುಕ ವಿಪಾಕಾನಿಪಿ ರೂಪಾವಚರ ಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ ಸಿಯುನ್ತಿ ಚೋದನಾ। ತಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ “ರೂಪಾವಚರ ಕುಸಲಂಹೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ತಾನೀ”ತಿ ಅಪಾಯಭೂಮಿಯಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಅಟ್ಠ ಅಹೇತುಕ ವಿಪಾಕಾನಿ। “ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಲೋಕೇ”ತಿ ಏಕಾದಸವಿಧೇ ಕಾಮಲೋಕೇ। “ತೇಸು ಚಾ”ತಿ ತೇಸು ಅಟ್ಠ ಅಹೇತುಕ ವಿಪಾಕೇಸು ಚ। “ಆರಮ್ಮಣನ್ತರೇ”ತಿ ಕಸಿಣ ನಿಮಿತ್ತಾದಿತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ। “ನಿಮಿತ್ತಾ ರಮ್ಮಣೇ”ತಿ ಕಸಿಣ ನಿಮಿತ್ತಾದಿಕೇ ನಿಮಿತ್ತ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ರಮ್ಮಣೇ। “ತಾನಿ ಪಞ್ಚವಿಪಾಕಾನೀ”ತಿ ಚಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಅಹೇತುಕ ವಿಪಾಕಾನಿ ಕಾಮಾವಚರ ಕುಸಲ ಕಮ್ಮಸ್ಸೇವ ವಿಪಾಕಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। “ಸೋಳಸಕ ಮಗ್ಗೋ”ತಿ ಸೋಳಸಕಥಾ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಾಪಬನ್ಧೋ। ಏವಂ ದ್ವಾದಸ ಕಮಗ್ಗೋ। “ಅಹೇತುಕಟ್ಠಕ”ನ್ತಿ ಅಹೇತುಕ ವಿಪಾಕಟ್ಠಕಂ। ಸಮ್ಮಾ ಪಕಾರೇನ ಜಾನಾತೀತಿ ಸಮ್ಪಜಾನಂ। ಞಾಣಂ। ಸಮ್ಪಜಾನೇನ ಕತನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ನ ಸಮ್ಪಜಾನಕತಂ ಅಸಮ್ಪಜಾನಕತಂ। “ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ”ತಿ ಏತೇನ ದಿಟ್ಠುಜು ಕಮ್ಮಞಾಣ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೀಪೇತಿ। ನ ಹಿ ತೇನ ಞಾಣೇನ ಅಸಮ್ಪನ್ನೋ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಕಮ್ಮಫಲಞ್ಚ ಸದ್ದಹತೀತಿ। ಜಾನಿತ್ವಾತಿ ವಾ

ಪಾಠೋ ಸಿಯಾ। “ಏಕಮೇಕಂ”ತಿ ಏಕಮೇಕಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ। “ಕುಸಲ ಸಮಯೇ”ತಿ ಕುಸಲ ಕಮ್ಮ ಕರಣಕಾಲೇ। ಕುಸಲುಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲೇ ವಾ। ಯಸ್ಸಮೇ ಈದಿಸಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸುತಂ। ತಸ್ಸಮೇ ಭವಲಾಭೋ ಭೋಗಲಾಭೋ ಮಿತ್ತಲಾಭೋ ಸಬ್ಬೇಲಾಭಾ ಏಕನ್ತೇನ ಸುಲಾಭಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸುಲದ್ಧಂ”ತಿ ಇದಂ ಪುಞ್ಞಂ ಸುಲದ್ಧಂ। ದೇವೇಸು ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಸಂಸರಿತ್ವಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। “ಸೇಸೇನಾ”ತಿ ತಸ್ಸಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನ। ಅಟ್ಠಕಥಾ ಪಾಠೇ। “ಏಕಪಿಣ್ಡಪಾತಸ್ಮಿಂ”ತಿ ಏಕವಾರಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತದಾನೇ। ಸಂಯುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ ‘ಏಕಾ ಚೇತನಾ ಏಕಮೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ದೇತೀ’ತಿ, ತಂ ಸುವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹೀ”ತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹಿ ಅಕುಸಲೇಹಿ। ವಿಸೇಸೇನ ಭುಸಂ ಮುಳ್ಹೋ ಬ್ಯಾಮುಳ್ಹೋ। ಅತಿವಿಯ ಬ್ಯಾಮುಳ್ಹೋ ಅತಿಬ್ಯಾಮುಳ್ಹೋ। ಅತಿಬ್ಯಾಮುಳ್ಹತ್ಥಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಅತಿದುಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಹಿ ಥೇರೋ ವದತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಇತಿ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಏವಂ ಮನಸಿಕರಿತ್ವಾ। “ಸನ್ನಿಹಿತಪಚ್ಚಯಮತ್ತೇನಾ”ತಿ ಆಸನ್ನೇ ಸಣ್ಠಿತಪಚ್ಚಯ ಮತ್ತೇನ। “ಪುಬ್ಬಪಯೋಗ ಪಚ್ಚಯಮತ್ತೇನಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಬಲವಕಮ್ಮವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ತಿಕ್ಖತರಂ ವಿಪಾಕಂ। ಯದಾ ಪಯೋಗ ರಹಿತೇನ ಪಚ್ಚಯಗಣೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತದಾ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕಂ ನಾಮ। ಯದಾ ಪಯೋಗಸಹಿತೇನ, ತದಾ ಸಸಙ್ಖಾರಿಕಂ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕಂ ತಿಕ್ಖಂ ನಾಮ। ಸಸಙ್ಖಾರಿಕಂ ಮನ್ದಂ ನಾಮ। ತಥಾ ದುಬ್ಬಲ ಕಮ್ಮೇನ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಮನ್ದವಿಪಾಕೇಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ತಿಕ್ಖಮನ್ದಾನಂ ಮನ್ದತಿಕ್ಖತಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ಸಿಯಾ। ನ ಚ ತಥಾ ಸಕ್ಕಾ ಭವಿತುನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ, ಯದಿ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮವಸೇನ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಮಹಾವಿಪಾಕಾನಂ ಸಙ್ಖಾರಭೇದೋ ಸಿದ್ಧೋ ಸಿಯಾ, ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಅಹೇತುಕ ವಿಪಾಕಾನಮ್ಪಿ ಸೋಸಙ್ಖಾರಭೇದೋ ಸಿದ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯ। ತಾನಿಪಿ ಹಿ ಕಾನಿಚಿ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ, ಕಾನಿಚಿ ಸಸಙ್ಖಾರಿಕೇನಾತಿ ಚೋದನಾ। ತಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ “ಅಹೇತುಕ ವಿಪಾಕಾನಂ ಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಉಭಯಕಮ್ಮ ನಿಬ್ಬತ್ತನಂ”ತಿ ತೇಸಂ ಸಙ್ಖಾರ ಭೇದರಹಿತತ್ತಾ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕ ಕಮ್ಮೇನಪಿ ವಿರೋಧೋ ನತ್ಥಿ। ಸಸಙ್ಖಾರಿಕ ಕಮ್ಮೇನಪಿ ವಿರೋಧೋ ನತ್ಥಿ। ಅಸಙ್ಖಾರಿಕ ಕಮ್ಮೇನಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಸಸಙ್ಖಾರಿಕ ಕಮ್ಮೇನಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಏವಂ ಉಭಯಕಮ್ಮ ನಿಬ್ಬತ್ತನಂ ಯುತ್ತಂ। “ಇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ”ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ನ ಕಮ್ಮಾಗಮನ ವಸೇನಾ”ತಿ ಕಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಚಿರಕಾಲತೋ ಆಗಮನ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ವಸೇನ। “ಆಗಮನಂ”ತಿ ಚ ಆಗಚ್ಛತಿ ಏತೇನಾತಿ ಆಗಮನನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ಕಮ್ಮಭವೇ”ತಿ ಅತೀತೇ ಕಮ್ಮಕರಣಭವೇ। “ಕೇಚನಾ”ತಿ ಕೇಚಿ। ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ಪನ ಆಗತಾತಿ ಚ। ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಮಗ್ಗೇ ಪನ ದ್ವಿಹೇತುಕಾ ವುತ್ತಾತಿ ಚ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಮಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾ ವಚನಮ್ಪಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ವದನ್ತೋ “ತತ್ಥ ಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ತೀಸುಖಣೇಸೂ”ತಿ ಕಮ್ಮಕ್ಖಣೇ ನಿಕನ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇತಿ ತೀಸುಖಣೇಸು। “ಟೀಕಾಕಾರಾಪನಾ”ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮಟೀಕಾಕಾರಾಪನ। “ಸಾವಸೇಸಪಾಠೋ”ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ತಿಹೇತುಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ದ್ವಿಹೇತುಕ ಪಟಿಸನ್ಧಿ, ದ್ವಿಹೇತುಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅಹೇತುಕ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಅವಸೇಸಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಅವಸೇಸ ವಾಕ್ಯ ಸಹಿತೋ ಪಾಠೋ। ಸರಿಕ್ಖಮೇವ ಸರಿಕ್ಖಕಂ। ಕಮ್ಮೇನ ಸರಿಕ್ಖಕಂ ಸದಿಸಂ ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ। ವಿಪಾಕಂ। “ಮಹಾಥೇರೇನಾ”ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತ ಮಹಾಥೇರೇನ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾತಿಆದಿನಾ ಟೀಕಾಕಾರಾನಂ ವಚನಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತಿ।

ಕಾಮಾವಚರಕಮ್ಮಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೧೫೪. ರೂಪಾವಚರಕಮ್ಮೇ। “ಅಪ್ಪಗುಣತಾಯಾ”ತಿ ಅಪರಿಚಿತತಾಯ। ಅವಡ್ಢತಾಯ। “ಹೀನೇಹಿ ಛನ್ದಾದೀಹೀ”ತಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರ ಸಿಲೋಕಾದಿ ಸಾಪೇಕ್ಖತಾಯ ಹೀನೇಹಿ ಛನ್ದಾದೀಹಿ। “ತೇ ಧಮ್ಮಾ”ತಿ ಛನ್ದಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ। ತಾನಿ ಇಧ ನಾಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಉಪಪತ್ತಿಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಅಸಾಧಕತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಇಮಾನೇವಾ”ತಿ ಇಮಾನಿ ಏವ ಝಾನಾನಿ। “ತಿವಿಧಾಸೂ”ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂತಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಾದಿ ವಸೇನ ತಿವಿಧಾಸು। “ಅಟ್ಠಾರಸಪ್ಪಭೇದೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ”ತಿ ತೀಸು ಹೀನ ಮಜ್ಝಿಮಪಣೀತೇಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಹೀನ ಹೀನಂ ಹೀನ ಮಜ್ಝಿಮಂ ಹೀನ ಪಣೀತನ್ತಿಆದಿನಾ ವಿಭತ್ತೇನ ನವವಿಧಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಪುನ ತೇಸು ತೀಣಿ ಮಜ್ಝಿಮಾನಿ। ಮಜ್ಝಿಮಹೀನಂ ಮಜ್ಝಿಮಮಜ್ಝಿಮನ್ತಿಆದಿನಾ ವಿಭತ್ತಾನಿ ನವವಿಧಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಅಟ್ಠಾರಸಭೇದೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ। “ಕಮ್ಮದ್ವಾರಾನಿ ನಾಮಾ”ತಿ ಕಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿ ಮುಖಾನಿ ನಾಮ। “ಇಮೇಹಿ ಪಭಾವಿತತ್ತಾ”ತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಭಾವೇಹಿ

ಮೂಲಕಾರಣೇಹಿ ಪಭಾವಿತತ್ತಾ ಪವತ್ತಾಪಿತತ್ತಾ। “ಅಟ್ಠಾರಸಖತ್ತಿಯಾ”ತಿ ಹೀನಮಜ್ಝಿಮಾದಿಭೇದೇನ ಅಟ್ಠಾರಸ ಖತ್ತಿಯಾ। ತಥಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ। ಅಟ್ಠ ಚತ್ತಾಲೀಸ ಗೋತ್ತಾನಿ ನಾಮ ಹೀನಮಜ್ಝಿಮಾ ದಿವಸೇನ ವಿಭತ್ತಾನಿ ಗೋತಮಗೋತ್ತಾದೀನಿ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸ ಗೋತ್ತಾನಿ। ತೇಸಂ ಚಾರಿತ್ತ ಪಟಿಪತ್ತಿಭೂತಾನಿ ಚರಣಾನಿಪಿ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸ ಹೋನ್ತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ। ಪುರಿಮ ವಚನೇ ಹೀನಾದೀನಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ, ಅಟ್ಠಕಥಾ ವಚನೇಹೀನಾದೀನಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇತಿ ಸಾಧೇತಬ್ಬಂ ಅಞ್ಞಂ, ಸಾಧಕಂ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ಚೋದನಾ। ತಂ ಪರಿಹರತಿ “ಏತೇನಹೀ”ತಿಆದಿನಾ। “ಉಪಲಕ್ಖೇತೀ”ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಪಾಕಟಂ ಏಕದೇಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಪಾಕಟೇ ತಾದಿಸೇಪಿ ಜಾನಾಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸಮತ್ಥಾ ಸಮತ್ಥಂ ವಾ”ತಿ ಸಮತ್ಥಾ ಸಮತ್ಥಭಾವಂ ವಾ। “ತಥಾ ಹಾನೇನಾ”ತಿ ತಥಾಹಿ ಅನೇನ ಆಚರಿಯೇನ। ಅನುರುದ್ಧಾ ಚರಿಯೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನಾಮ ರೂಪ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸಮಾನಾಸೇವನೇ ಲದ್ಧೇ ಸತಿ, ಮಹಬ್ಬಲೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಮಹಗ್ಗತಕಮ್ಮಂ ವಿಪಾಕಂ ಜನೇತಿ। ತಾದಿಸಂ ಹೇತುಂ ಅಲದ್ಧಾ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಚೇತನಾ ವಿಪಾಕಂ ನ ಪಚ್ಚತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತತ್ಥ “ಸಮಾನಾ ಸೇವನೇ”ತಿ ಭೂಮಿಸಮಾನತಾ ವಸೇನ ಸಮಾನಾಸೇವನೇ। ಕಾಮಜವನಂ ಕಾಮಜವನೇನ ಸಮಾನಾಸೇವನಂ। ರೂಪಜವನಂ ರೂಪಜವನೇನ। ಅರೂಪಜವನಂ ಅರೂಪಜವನೇನಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಸಮಾನಭೂಮಿಕತೋ”ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ “ತದಭಾವತೋ”ತಿ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಬಲವಭಾವಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಏಕವಾರಮತ್ತಭೂತಾ ಮಹಗ್ಗತ ಚೇತನಾ ಚ। “ಸಬ್ಬ ಪಠಮಭೂತಾ”ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿ ವೀಥೀಸು ಗೋತ್ರಭುಸ್ಸ ಅನನ್ತರೇ ಮಹಗ್ಗತ ಜವನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಲೋಕುತ್ತರ ಮಗ್ಗಚೇತನಾ ಕದಾಚಿಪಿ ಸಮಾನಾ ಸೇವನಂ ನ ಲಭತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅನನ್ತರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವಜೀವಮ್ಪಿ ಭವನ್ತರೇಪಿ ಅರಿಯಫಲಂ ಜನೇತಿಯೇವ। ಏವಮೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಪವತ್ತಿಫಲಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಇಧ ಪನ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಫಲಂ ವಿಚಾರಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಸಮಾನಂ ಇದಂ ನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ಚೇ। ವುಚ್ಚತೇ। ಮಗ್ಗಚೇತನಾ ನಾಮ ತಣ್ಹಾ ಸಹಾಯಕಂ ವಟ್ಟಗಾಮಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಹೋತಿ। ಅತಣ್ಹಾ ಸಹಾಯಕಂ ವಿವಟ್ಟಗಾಮಿ ಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ನ ದೇತಿ। ಸಚೇ ಪನ ತಂ ತಣ್ಹಾ ಸಹಾಯಕಂ ವಟ್ಟಗಾಮಿಕಮ್ಮಂ ಭವೇಯ್ಯ। ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಕಾಲೇಪಿ ಫಲಂ ದದೇಯ್ಯ। ಅಸಮಾನಾ ಸೇವನತಾ ಪಮಾಣಂ ನ ಭವೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಅಞ್ಞಕಾರಣತ್ತಾ ಅಸಮಾನಂ ನಿದಸ್ಸನಂ ಹೋತಿ। ನ ಅಸಮಾನಾ ಸೇವನತಾಯಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ಉಪಚಿತತ್ತಾ”ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಸೇವನ ಲಾಭೇನ ವಡ್ಢಿತತ್ತಾ। “ಸಾ ಚೇತನಾ”ತಿಆದಿಕಮ್ಮಿಕಮಹಗ್ಗತ ಚೇತನಾ ಚ। “ನಾ”ತಿ ಚೋದನಾ , ನ ಸಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಚ ಸಾಪಿ ಸಮಾನಭೂಮಕ ಧಮ್ಮತೋ ಲದ್ಧಾ ಸೇವನಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಕತತ್ತಾ ಭಾವಿತತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಭಾವಿತತ್ತಾತಿ ಚ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಸೇವನ ಲಾಭೇನ ವಡ್ಢಿತತ್ತಾ ಇಚ್ಚೇವತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ ಅಸಮಾನಭೂಮಿಕೇಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪವತ್ತೇಹಿ ಕಾಮಜವನೇಹಿ ಪರಮ್ಪರತೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲದ್ಧಾ ಸೇವನತಾಯ ಏವ ಇಧ ಉಪಚಿತತ್ತಾತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಉಭಯತ್ಥ ಪನಾ”ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ “ಉಭಯತ್ಥಾ”ತಿ ಉಭಯೇಸು ಕತತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾತಿ ಚ ಕತತ್ತಾ ಭಾವಿತತ್ತಾತಿ ಚ ವುತ್ತೇಸು ಪಾಠೇಸು। “ಪಠಮ ಸಮನ್ನಾಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ”ತಿ ಮಹಗ್ಗತಜ್ಝಾನೇ ಅಪ್ಪನಾವೀಥಿತೋ ಪುರೇ ದ್ವೀಸು ಪರಿಕಮ್ಮ ಭಾವನಾ ಉಪಚಾರ ಭಾವನಾಸು ಪರಿಕಮ್ಮ ಭಾವನಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಪಥವೀ ಪಥವೀತಿಆದಿನಾ ಪಠಮ ಸಮನ್ನಾಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। ಲೋಕುತ್ತರ ಮಗ್ಗೇಪನ ದಸಸು ವಿಪಸ್ಸನಾ ಞಾಣೇಸು ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಸಮ್ಮಸನಞ್ಞಾಣಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾತಿಆದಿನಾ ಪಠಮ ಸಮನ್ನಾಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಪಚಿನಿತ್ವಾತಿ ಚ ಭಾವೇತ್ವಾತಿ ಚ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ। “ಅಬ್ಭುಣ್ಹಾ”ತಿ ಅಭಿನವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಅಯಂ ವಾದೋ”ತಿ ಅನುರುದ್ಧಾ ಚರಿಯಸ್ಸ ವಾದೋ। ಯದಿ ಏವಂ, ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಸಙ್ಖಾರ ಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣ ಪದ ನಿದ್ದೇಸೇಸು ಅಭಿಞ್ಞಾ ಚೇತನಾ ಪನೇತ್ಥ ಪರತೋ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋತೀತಿ ನ ಗಹಿತಾತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಅಞ್ಞಂ ಯುತ್ತಂ ಕಾರಣಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ, ತಂ ವದನ್ತೋ “ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಟೀಕಾಕಾರಾ”ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮಟೀಕಾಕಾರಾ। “ತಸ್ಮಾ ಪನಾ”ತಿಆದಿ ಅತ್ತನೋವಾದ ದಸ್ಸನಂ। ಸಾಧೇನ್ತಿಯಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಚೇತನಾಯ। ಅಚಿತ್ತಕಭವ ಪತ್ಥನಾಸಹಿತಂ ಸಞ್ಞಾ ವಿರಾಗನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಇಧಾ”ತಿ ಮನುಸ್ಸ ಲೋಕೇ।

“ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಪನಾ”ತಿಆದೀಸು। “ಏತೇನಾ”ತಿ ಏತೇನ ಅತ್ಥ ವಚನೇನ। “ಸದ್ಧಾಧಿಕೋ”ತಿ ಸನ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾಧಿಕೋ। ಏವಂ ವೀರಿಯಾಧಿಕಾದೀಸುಪಿ। “ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ”ತಿ ಏಕಸ್ಸಪಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹೂನಂ ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। ತೇಸು

ಪುಥುಜ್ಜನ ಸೋತಾಪನ್ನ ಸಕದಾಗಾಮೀಸು। "ಪುಥುಜ್ಜನೋ"ತಿ ಝಾನಲಾಭಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ। "ನಿಕನ್ತಿಯಾಸತೀ"ತಿ ಕಾಮಭವನಿಕನ್ತಿಯಾ ಸತಿ। "ಇತರೇ ಪನಾ"ತಿ ಸೋತಾಪನ್ನ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಪನ। ಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನಾ ಏವ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ನ ನಿಕನ್ತಿ ಬಲೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ "ತೇಸಂ ಪೀ"ತಿ ಝಾನಲಾಭಿ ಸೋತಾಪನ್ನ ಸಕದಾಗಾಮೀನಮ್ಪಿ। ಇಚ್ಛನ್ತೇನ ಟೀಕಾಚರಿಯೇನ। ತಥಾ ನಿಕನ್ತಿಯಾ ಸತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾದಯೋ ಕಾಮಾವಚರ ಕಮ್ಮ ಬಲೇನ ಕಾಮಭವೇಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಚೇತೋಪಣಿಧಿ ಇಜ್ಝತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ। ಸೀಲವಿಸುದ್ಧತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ತೇ"ತಿ ಝಾನಲಾಭಿ ಸೋತಾಪನ್ನ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ। ಅಙ್ಗುತ್ತರ ಪಾಠೇ। "ಸಹದಸ್ಸನುಪ್ಪಾದಾ"ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿ ಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣಂ ದಸ್ಸನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ದಸ್ಸನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ। ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ತಂ ಸಂಯೋಜನನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। "ಇಮಂ ಲೋಕಂ"ತಿ ಇಮಂ ಕಾಮಲೋಕಂ। "ವಿಪಸ್ಸನಾ ನಿಕನ್ತಿ ತಣ್ಹಾ"ತಿ ತೇನೇವ ಧಮ್ಮರಾಗೇನ ತಾಯ ಧಮ್ಮ ನನ್ದಿಯಾತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸುಖೇ ನಿಕನ್ತಿ ತಣ್ಹಾ। ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ ಕುಪ್ಪನ್ತಿ ನಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಕುಪ್ಪಾ। ಕುಪ್ಪಾ ಧಮ್ಮಾ ಯೇಸಂ ತೇ ಕುಪ್ಪ ಧಮ್ಮಾ। "ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಮಹಗ್ಗತ ಧಮ್ಮಾ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಸೋತಾಪನ್ನ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿನೋ ನಾಮ। ಸೀಲಪ್ಪಟಿ ಪಕ್ಖಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸೀಲೇಸು ಅಕುಪ್ಪ ಧಮ್ಮಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕುಪ್ಪ ಧಮ್ಮಾ ಏವ। "ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮೇಸು ನ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ"ತಿ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮತ್ತಂ ನ ಲಭನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಹೀನಜ್ಝಾಸಯತ್ತಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಇತ್ಥಿಯೋ ನಾಮ ಪಕತಿಯಾವ ಹೀನಜ್ಝಾಸಯಾ ಹೋನ್ತಿ ನೀಚ ಛನ್ದಾ ನೀಚ ಚಿತ್ತಾ ಮನ್ದವೀರಿಯಾ ಮನ್ದಪಞ್ಞಾ। ಕಸ್ಮಾ, ಹೀನಲಿಙ್ಗತ್ತಾ। ಕಸ್ಮಾ ಚ ತಾ ಹೀನಲಿಙ್ಗಾ ಹೋನ್ತಿ। ದುಬ್ಬಲ ಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ। ದುಬ್ಬಲ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಚ ಪುರಿಸತ್ತ ಜನಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚತಿ। ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಾನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಾನನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾ ವಚನಸ್ಸ ಯೇಭುಯ್ಯವಚನತ್ತಾ। ತೇನಾಹ "ನ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ"ತಿ। ಇತರಥಾ ನ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಾನಂ ನ ಚ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। ನ ಚ ತಥಾ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ 'ಬ್ರಹ್ಮತ್ತನ್ತಿ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮತ್ತ'ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝನತೋ। ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ ನ ಕೇವಲಂ ಯೇಭುಯ್ಯನಯಮತ್ತೇನ ಸಿದ್ಧೋ। ಅಥ ಖೋ ಬ್ಯಞ್ಜನ ಸಾಮತ್ಥಿಯೇನಾಪಿ ಸಿದ್ಧೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ತೇಹೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ತೇ"ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಾ। ಸಂಯುತ್ತಪಾಠೇ। "ಪಟಿಭಾತುತಂ"ತಿ ಏತ್ಥ "ತಂ"ತಿ ತುಯ್ಹಂ। ಧಮ್ಮೀಕಥಾ ತುಯ್ಹಂ ಪಟಿಭಾತು, ಪಾತುಬ್ಭವತು। ಕಥೇತು ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ । "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"ತಿ ಅಭಿಭುಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಲಪತಿ। "ಬ್ರಹ್ಮುನೋ"ತಿ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಅತ್ಥಾಯ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸು ದ್ವೀಸು। "ತೇಸಂ"ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಾನಂ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ "ಇತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ"ತಿ "ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜೇಸು ಯೇವಾ"ತಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗ ವಚನತ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲಪ್ಪಧಾನಂ ಹೋತಿ। ನಭೂಮಿಪ್ಪಧಾನಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಯಮತ್ಥೋ ಯುತ್ತಿವಸೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ। "ತೀಸುಭವಗ್ಗೇಸೂ"ತಿ ವೇಹಪ್ಫಲಭೂಮಿ ಪುಥುಜ್ಜನಭವಗ್ಗೋ ನಾಮ ಹೋತಿ ರೂಪಲೋಕೇ। ತತೋ ಉಪರಿ ಪುಥುಜ್ಜನಭೂಮಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। ಅಕನಿಟ್ಠಭೂಮಿ ಅರಿಯಭವಗ್ಗೋ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಠಿತಾನಂ ಅರಿಯಾನಂ ತತ್ಥೇವ ನಿಟ್ಠಾನತೋ। ನೇವಸಞ್ಞಾಭೂಮಿ ಲೋಕಭವಗ್ಗೋ ನಾಮ। ತತೋ ಉಪರಿ ಲೋಕಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋತಿ।

ಕಮ್ಮಚತುಕ್ಕಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫೫. ಮರಣುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ। "ಆಯುಪರಿಮಾಣಸ್ಸಾ"ತಿ ಆಯುಕಪ್ಪಸ್ಸ। "ತದುಭಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಆಯುಕಪ್ಪಸ್ಸ ಚ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಚ। "ಉಪಘಾತಕ ಕಮ್ಮೇನಾ"ತಿ ಬಲವನ್ತೇನ ಪಾಣಾತಿಪಾತಕಮ್ಮೇನ। "ದುಸ್ಸಿಮಾರ ಕಲಾಬುರಾಜಾದೀನಂ ವಿಯಾ"ತಿ ತೇಸಂ ಮರಣಂ ವಿಯ। ಉಪರೋಧಿತಂ ಖನ್ಧ ಸನ್ತಾನ ಮಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ಉಪರೋಧಿತಂ"ತಿ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ನಿರೋಧಾಪಿತಂ। ಕಮ್ಮಂ ಖಿಯ್ಯತಿಯೇವ। ಏವಂ ಸತಿ, ಸಬ್ಬಂಪಿ ಮರಣಂ ಏಕೇನ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯೇನ ಸಿದ್ಧಂ। ತಸ್ಮಾ ಏಕಂ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯ ಮರಣಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಇತರೇಪಿ ವುತ್ತಾ"ತಿ ಇತರಾನಿಪಿ ತೀಣಿ ಮರಣಾನಿ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಚೋದನಾ। ವುಚ್ಚತೇ ಪರಿಹಾರೋ। "ಸರಸವಸೇನೇವಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾವಸೇನೇವ। ನಾನಾ ಆಯು ಕಪ್ಪಂ ವಿದಹನ್ತಿ ಸಜ್ಜರೋನ್ತೀತಿ ನಾನಾಆಯುಕಪ್ಪ ವಿಧಾಯಕಾ। "ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ"ತಿ ಸತ್ತಸಮೂಹೇ। ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಠಿತಿಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಠಿತಿಕರಾ। ಕದಾಚಿ ವುದ್ಧಿಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಹಾನಿಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ವುದ್ಧಿಕರಾ ಹಾನಿಕರಾ ಚ। "ತೇಸಂ ವಸೇನಾ"ತಿ ತೇಸಂ ಉತು ಆಹಾರಾನಂ ವಸೇನ। "ತಯೋಪಿ ಚೇತೇ"ತಿ

ಏತೇತಯೋಪಿ ರಿತಿಕರಾದಯೋ। ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಚ್ಚಮಾನಂ ದತ್ವಾ ಖಿಯ್ಯತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತೇನ ಏವರೂಪೇಠಾನೇ ಕಮ್ಮಂ ಅಪ್ಪಧಾನನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। "ತದನುರೂಪಂ ಏವಾ"ತಿ ತಂ ದಸವಸ್ಸಕಾಲಾನು ರೂಪಂ ಏವ। "ಭೋ ಗಙ್ಗಾ"ತಿ ಧನಧಞ್ಞಾದಿಪರಿಭೋಗಙ್ಗ। ತೇಸಂ ಉತುಆಹಾರಾನಂ ಗತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ ತಗ್ಗತಿಕಾ। ತೇಸಂ ಉತುಆಹಾರಾನಂ ಗತಿಂ ಅನುವತ್ತನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "ತದನುವತ್ತಿಕಾ"ತಿ। ಸಙ್ಖಾರವಿದೂಹಿ ಅಞ್ಞತ್ರಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸಙ್ಖಾರವಿದುನೋ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದ್ಧಿಯಾ ಪಕತಾತಿ ಇದ್ಧಿಮಯಾ। "ಇದ್ಧಿಯಾ"ತಿ ದೇವಿದ್ಧಿಯಾವಾ ಭಾವನಾಮಯಿದ್ಧಿಯಾವಾ। ವಿಜ್ಜಾಯ ಪಕತಾತಿ ವಿಜ್ಜಾಮಯಾ। "ವಿಜ್ಜಾಯಾ"ತಿ ಗನ್ಧಾರಿವಿಜ್ಜಾಯ। ಅಟ್ಠಿ ನ್ಹಾರು ಮಂಸ ಲೋಹಿತಾದಿಕಾ ರಸಧಾತುಯೋ ಅಯನ್ತಿ ವಡ್ಢನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ ರಸಾಯನಾನಿ। ತಾನಿ ವಿದಹನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ ರಸಾಯನ ವಿಧಯೋ। ನಯೂಪದೇಸಾ। ಚಿರಟ್ಠಿತಿ ಕತ್ಥಾಯ ಜೀವಿತಂ ಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ ಜೀವಿತ ಸಙ್ಖಾರಾ। ಇದ್ಧಿಮಯ ವಿಜ್ಜಾಮಯ ಜೀವಿತ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಚ ರಸಾಯನ ವಿಧಿಸಙ್ಖಾತೇಸು ಜೀವಿತ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಚ ವಿದುನೋತಿ ಸಮಾಸೋ। "ದ್ವಿ ಸಮುಟ್ಠಾನಿಕ ರೂಪಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕ ರೂಪಧಮ್ಮೇಸು ಚ ಆಹಾರ ಸಮುಟ್ಠಾನಿಕ ರೂಪಧಮ್ಮೇಸು ಚ। "ಪರಿಣಮನ್ತೇಸೂ"ತಿ ವಿಪರಿಣಮನ್ತೇಸು। ತೇನಾಹ "ಜಿಯ್ಯಮಾನೇಸೂ"ತಿಆದಿಂ। "ಯಾವಮಹನ್ತಂ ಪೀತಿ" ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಯ ಕೋಟಿಪತ್ತವಸೇನ ಅತಿಮಹನ್ತಮ್ಪಿ। "ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸ। "ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಮರಣೇಪಿ ನೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಬಲವನ್ತೇ ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಕಮ್ಮೇ ಆಗತೇ ಯಾವಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ಜನಕ ಕಮ್ಮಂ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಾಧಿಟ್ಠಾನ ವಿಪತ್ತಿಯಾ ಖಿಯ್ಯತಿಯೇವ। ಸೋ ಚಸ್ಸಖಯೋ ನ ಸರಸೇನ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಕಮ್ಮ ಬಲೇನ ಹೋತೀತಿ ಇಧ ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಮರಣಂ ವಿಸುಂ ಗಹಿತನ್ತಿ ಏವಂ ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಮರಣೇಪಿ ನೇತಬ್ಬೋ। "ಅಕಾಲ ಮರಣಂ"ತಿ ಆಯುಕ್ಖಯಮರಣಾದೀನಿ ತೀಣಿ ಮರಣಾನಿ ಕಾಲಮರಣಾನಿ ನಾಮ, ಮರಣಾ ರಹಕಾಲೇ ಮರಣಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮರಣಂ ಅಕಾಲ ಮರಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ "ತಞ್ಹಿ ಪವತ್ತಮಾನಂ"ತಿಆದಿಂ। "ಮೂಲಭೇದತೋ"ತಿ ಮೂಲಕಾರಣಪ್ಪಭೇದತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಮಿಲಿನ್ದ ಪಞ್ಹೇ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸನ್ನಿಪತನ್ತೀತಿ ಸನ್ನಿಪಾತಾ। ಸನ್ನಿಪಾತೇಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸನ್ನಿಪಾತಿಕಾತಿ ಅತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥವಾ। ಸನ್ನಿಪತನಂ ಸನ್ನಿಪಾತೋ। ದ್ವಿನ್ನಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ದೋಸಾನಂ ಮಿಸ್ಸಕಭಾವೋ। ಸನ್ನಿಪಾತೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸನ್ನಿಪಾತಿಕಾತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। "ಅನಿಸಮ್ಮಕಾರೀನಂ"ತಿ ಅನಿಸಾಮೇತ್ವಾ ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾ ಕರಣ ಸೀಲಾನಂ। ಪವತ್ತಾ ಆಬಾಧಾ ವಿಸಮಪರಿಹಾರಜಾನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅತ್ತನಾ ವಾಕತಾನಂ ಪಯೋಗಾನಂ"ತಿ ಸತ್ಥಹರಣ, ವಿಸಖಾದನ, ಉದಕಪಾತನಾದಿವಸೇನ ಕತಾನಂ। "ವಿನಾಸೇನ್ತೀ"ತಿ ಸತ್ಥವಸ್ಸ ವಾಲುಕವಸ್ಸಾದೀನಿ ವಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾವಾ ಸಮುದ್ದ ವೀಚಿಯೋ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾವಾ ಏವರೂಪೇ ಮಹನ್ತೇ ಭಯುಪದ್ದವೇ ಕತ್ವಾ ವಿನಾಸೇನ್ತಿ। "ಮನುಸ್ಸ ಪಥೇ"ತಿ ಮನುಸ್ಸ ಪದೇಸೇ। "ತೇ"ತಿ ಚಣ್ಡಾ ಯಕ್ಖಾ। "ಜೀವಿತಕ್ಖಯಂ ಪಾಪೇನ್ತೀ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ಗೋಮಹಿಂಸಾನಂ ವಾ ಮೇದಲೋಹಿತಾನಿ ಪಾತಬ್ಯತ್ಥಾಯ ತೇಸು ನಾನಾರೋಗನ್ತರ ಕಪ್ಪಾನಿ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಜೀವಿತಕ್ಖಯಂ ಪಾಪೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಸಕಲಂ ರಜ್ಜಂ ವಾ ರಟ್ಠಂ ವಾ ದೀಪಕಂ ವಾ ವಿನಾಸೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತೇ ಸಕಲಂ ಜನಪದಂ ವಾ ನಗರಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಗಾಮಂ ವಾ ತಂ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವಾ ವಿನಾಸೇನ್ತೀತಿ ವಿಸುಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಸತ್ಥದುಬ್ಭಿಕ್ಖರೋಗನ್ತರ ಕಪ್ಪಾಪೀ"ತಿ ಸತ್ಥನ್ತರ ಕಪ್ಪೋ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖನ್ತರ ಕಪ್ಪೋ ರೋಗನ್ತರ ಕಪ್ಪೋತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ಅನ್ತರ ಕಪ್ಪಾಪಿ ಇಧ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇಸು ಪನ ರೋಗನ್ತರ ಕಪ್ಪೋ ಯಕ್ಖಾ ವಾಳೇ ಅಮನುಸ್ಸೇ ಓಸ್ಸಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇನ ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಾಲಙ್ಕರೋನ್ತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಏಕದೇಸೇನ ವುತ್ತೋಯೇವ। "ಉಪಪೀಳಕೋ ಪಘಾತಕಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ವಿಪಚ್ಚನವಸೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಓಕಾಸಪ್ಪಟಿಲಾಭೇನ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಸುಖಸನ್ತಾನಂ ವಿಬಾಧೇತ್ವಾ ಮರಣಂ ವಾ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಮರಣ ಮತ್ತಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ಜನೇತ್ವಾ ಪೀಳನಞ್ಚ ಘಾತನಞ್ಚ ಇಧ ವಿಪಚ್ಚನ ನಾಮೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ವಿಪಾಕಂ ಪನ ಜನೇನ್ತುವಾ, ಮಾವಾ, ಇಧ ಅಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ। ಅಟ್ಠಸು ಕಾರಣೇಸು ಓಪಕ್ಕಮಿಕಟ್ಠಾನೇ 'ಕುಪ್ಪಿತಾಹಿ ದೇವತಾ ಸಕಲಂ ರಜ್ಜಾದಿಕಂ ಅಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ ವಿನಾಸೇನ್ತೀ'ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ವಿನಾಸಿತಾ ಜನಾ ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮ ವಿಪಾಕಜೇಹಿ ಆಬಾಧನ ದಣ್ಡೇಹಿ ವಾ ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ, ಉದಾಹು ವಿಸುಂ ಓಪಕ್ಕಮಿಕೇಹಿ ಆಬಾಧನ ದಣ್ಡೇಹಿ ವಾ ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ। ಯಞ್ಚೇತ್ಥ ವುತ್ತಂ 'ಏವಂ ಅಕಾಲ ಮರಣಂ ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಕಮ್ಮುನಾ ವಾ ಅಞ್ಞೇಹಿ ವಾ ಅನೇಕ ಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಹೋತೀ'ತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕಿಂ ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇನ ಕಾರಣೇನ ಅಕಾಲ ಮರಣಂ ನಾಮ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ। ಏತ್ಥ ವದೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇನ ಕಾರಣೇನ ಅಕಾಲ ಮರಣಂ ನಾಮ ನ ಭವೇಯ್ಯ। ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕಾ, ಕಮ್ಮದಾಯಾದಾ,

ಕಮ್ಮಯೋನೀ, ಕಮ್ಮ ಬನ್ಧೂ, ಕಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸ್ಸರಣಾತಿಹಿ ವುತ್ತಂತಿ । ತೇಸಂ ತಂ ವಾದಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ "ಯೇಹಿಕೇಚಿ ಲೋಕೇ ದಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪುನ ತದತ್ಥಂ ದಳ್ಹಂ ಕರೋನ್ತೋ "ಯಥಾಹಾ"ತಿಆದಿಂ ವದತಿ। ತತ್ಥ ದುವಿಧಂ ಕಮ್ಮಫಲಂ, ವಿಪಾಕ ಫಲಞ್ಚ ನಿಸ್ಸನ್ದ ಫಲಞ್ಚ। ತತ್ಥ ವಿಪಾಕ ಫಲಂ ನಾಮ ವಿಪಾಕಕ್ಖನ್ಧಾ ಚ ಚಕ್ಖು ಸೋತಾದೀನಿ ಕಟತ್ತಾ ರೂಪಾನಿ ಚ। ತಂ ಯೇನ ಪುಬ್ಬೇ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತಸ್ಸೇವ ಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಸನ್ತಾನೇ ಏವ ಪವತ್ತತಿ। ನಿಸ್ಸನ್ದ ಫಲಂ ನಾಮ ತಸ್ಸ ಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮುಟ್ಠಿತಾನಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಾನಿ ವಾ ಅನಿಟ್ಠಾ ರಮ್ಮಣಾನಿ ವಾ। ತಂ ಪನ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಸಕಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಿತಾ ಏವ। ಲ। ಪರೇಸಂ ಸಾಧಾರಣಾ ಏವಾ"ತಿ। ಲೋಕೇ ಅಟ್ಠಲೋಕ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಸಬ್ಬೇ ಕಮ್ಮ ವಿಪಾಕಜಾ ಏವಾತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಇಮೇ ಚ ಸತ್ತಾ ಸಂಸಾರೇ ಸಂಸರನ್ತಾ ಅಟ್ಠಸುಲೋಕ ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಮ್ಮುಜ್ಜನ್ತಾ ಸಂಸರನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ವಿನಾಪಿ ಉಪಪೀಳಕ ಕಮ್ಮೇನ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ನಾನಾದುಕ್ಖಂ ಫುಸನ್ತಿಯೇವ। ತಥಾ ವಿನಾಪಿ ಉಪಚ್ಛೇದಕ ಕಮ್ಮೇನ ಮರಣ ದುಕ್ಖಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿಯೇವ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಕಮ್ಮೇನ ವಿನಾ ಯತೋಕುತೋಚಿ ಸಮುಟ್ಠಿತಾ"ತಿಆದಿ।

"ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ತೇ ನಾನಾರೋಗಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। "ನ ಉಪಾಯ ಕುಸಲಾ ವಾ"ತಿ ತತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಮೋಚೇತುಂ ಕಾರಣ ಕುಸಲಾ ವಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। "ನ ಚ ಪಟಿಕಾರ ಕುಸಲಾ ವಾ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ರೋಗಾದಿಭಯಂ ಅಪನೇತುಂ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಪಟಿಕಾರ ಕಮ್ಮೇತಿ ಕಿಚ್ಛಕಮ್ಮೇ ಕುಸಲಾ ವಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। "ನಾಪಿ ಪರಿಹಾರ ಕುಸಲಾ ವಾ"ತಿ ತತೋ ಮೋಚನತ್ಥಂ ಪರಿಹರಿತುಂ ದೇಸನ್ತರಂ ಗನ್ತುಂ ಕುಸಲಾ ವಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। "ರೋಗಾದಯೋ ಏವ ತಂ ಖೇಪೇನ್ತಾ ಪವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ ಕಥಂ ತೇ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಂ ಖೇಪೇನ್ತೀತಿ। ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಭೂತಂ ಜೀವಿತ ಸನ್ತಾನಂ ವಿನಾಸೇನ್ತಾ ಖೇಪೇನ್ತಿ। ವಿನಟ್ಠೇಹಿ ಜೀವಿತ ಸನ್ತಾನೇ ತಂ ಭವಂ ಜನೇನ್ತಂ ಖಿಯ್ಯತಿ ಯೇವಾತಿ। ತೇನಾಹ "ಯಥಾಹೀ"ತಿಆದಿಂ। "ಕಮ್ಮಸ್ಸಪಿ ತಥೇವಾ"ತಿ ತಥೇವ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಸ್ಸಪಿ ತಿಣಗ್ಗೇ ಉಸ್ಸಾವ ಬಿನ್ದುಸ್ಸೇವ ಪರಿದುಬ್ಬಲತಾ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ಜೀವಿತೇ ಪರಿಕ್ಖೀಣೇ ತಂ ಭವಂ ಜನೇನ್ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಸ್ಸಪಿ ಪರಿಕ್ಖೀಣತ್ತಾ। "ಏವಞ್ಚೇತಂ"ತಿ ಏತಂ ಕಮ್ಮಪ್ಪಟಿ ಸಂಯುತ್ತ ವಚನಂ ಇಧ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತುದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ ಸಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಸುಚರಿತಂ ವಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ವಾ ಪುಬ್ಬಭವೇ ಅತ್ತನಾ ಕತೇನ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಹೇತುನಾ ಏವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿ। "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಯಂ"ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಯಂ। ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಅಧಿಮುತ್ತಿಕಾಲಙ್ಕರಿಯಾ ನಾಮ ಇಧ ಮೇ ಚಿರಕಾಲಂ ಠಿತಸ್ಸ ಪಾರಮಿಪೂರಣ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಇದಾನೇವ ಇತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ಉಪರುಜ್ಝತು ಮೇ ಇದಂ ಜೀವಿತನ್ತಿ ಅಧಿಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ದಳ್ಹಂ ಮನಸಿಕರಿತ್ವಾ ಕಾಲಙ್ಕರಿಯಾ। "ಸಯಮೇವ ಸತ್ಥಂ ಆಹರಿತ್ವಾ"ತಿ ಸಯಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಗೀವಂ ಸತ್ಥೇನ ಹನಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಏತ್ಥೇವಾ"ತಿ ಅಕಾಲಮರಣೇ ಏವ।

"ತಥಾ ಚಾ"ತಿಆದೀಸು। "ಸಮಾಪತ್ತಿ ಲಾಭೀನಂ"ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇಭುಮ್ಮ ವಚನಂ। "ಜೀವಿತ ಸಮಸೀಸೀನಂ"ತಿ ಅರಹತ್ತ ಮಗ್ಗಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನವೀಥಿ ಏವ ಮರಣಾಸನ್ನವೀಥಿಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ತಾ ಸಮಂ ಸೀಸಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ಸಮಸೀಸಿನೋ। "ಸಮಂ ಸೀಸಂ"ತಿ ಜೀವಿತ ಸನ್ತಾನ ಪರಿಯನ್ತೇನ ಸಮಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖ ಸನ್ತಾನ ಪರಿಯನ್ತಂ ವುಚ್ಚತಿ। "ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪೀ"ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಖೀಣಾಸವಾನಂ। "ಇಮಂ ಸುತ್ತಪದಂ"ತಿ ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸುತ್ತೇ ಆಗತಂ ಸುತ್ತಪದಂ। "ತೇ"ತಿ ತೇ ವಾದಿನೋ। "ತೇನಾ"ತಿ ತೇನ ವಾದವಚನೇನ। ಕ್ರಿಯಮನೋಧಾತು ನಾಮ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಾವಜ್ಜನಂ। ಕ್ರಿಯಾಹೇತುಕಮನೋ ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ನಾಮ ಹಸಿತುಪ್ಪಾದಚಿತ್ತಂ। "ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ। "ನ ಸಮೇತಿ ಯೇವಾ"ತಿ ಸನ್ತಿಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನ ಜವನೇಹಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ನ ಸಮೇತಿಯೇವ। ತೇನಾಹ "ತಥಾಹೀ"ತಿಆದಿಂ। "ಭವಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನ ಚುತಿಚಿತ್ತಮೇವ ಭವಙ್ಗನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಚುತಿಚಿತ್ತನ್ತಿ ಚ ಭವನ್ತರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನ ವೋಹಾರ ಮತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। ಚುತಿಪರಿಯೋಸಾನಾನಂ ಮರಣಾಸನ್ನ ಚಿತ್ತಾನಂ। ಯಥಾ ಪನ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಯಾವಜೀವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಮಹಾಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಂ ಕಮ್ಮಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಾದಯೋ ಆರಮ್ಮಣಂ

ಕರೋತಿಯೇವ। ತಥಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನ ಚುತಿಚಿತ್ತಂ ಪೀತಿ ಆಹ "ನ ಹೀ"ತಿಆದಿಂ। ನನು ಮರಣಕಾಲೇ ಕಮ್ಮಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ ಗಹಣಂ ನಾಮ ಭವನ್ತರ ಗಮನತ್ಥಾಯ ಹೋತಿ, ಬುದ್ಧಾ ಚ ಭವನ್ತರಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ "ನ ಹಿ। ಲ। ನ ಕರೋತೀ"ತಿ ಇದಂ ನ ಯುತ್ತನ್ತಿ। ನೋ ನ ಯುತ್ತಂ। ಭವನ್ತರ ಗಮನತ್ಥಾಯಾತಿ ಇದಂ ಜವನೇಹಿ ಗಹಣೇ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಇಧ ಪನ ಚುತಿಚಿತ್ತೇನ ಗಹಣೇತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ನಚಚುತಿಯಾಗಹಿತಾನೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಕಮ್ಮಸಿದ್ಧಿಯಾ"ತಿ ಕಮ್ಮಸಿಜ್ಝನತ್ಥಾಯ ।"ಏತ್ಥ ಚಾ"ತಿಆದೀಸು। "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಸೋಣತ್ಥೇರ ಪಿತುನೋ। "ಕಮ್ಮಬಲೇನಾ"ತಿಆದೀಸು। "ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಕಾರಣ ಬಲೇನಾ"ತಿ ಆಚಿಣ್ಣಭಾವಾದಿಕೇನ ಕಾರಣಬಲೇನ। ಗತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಪನ ಕಮ್ಮಬಲೇನೇವಾತಿ ಯುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। "ತಥೋಪಟ್ಠಿತಂ"ತಿ ಅನ್ತಿಮವೀಥಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಬಹೂಸುವೀಥೀಸು ಉಪಟ್ಠಿತಪ್ಪಕಾರನ್ತಿಅತ್ಥೋ। ಪಾಪಪಕ್ಖಿಯೇಸು ದುಗ್ಗತಿನಿಮಿತ್ತೇಸು। ಕಲ್ಯಾಣಪಕ್ಖಿಯಾನಿ ಸಗ್ಗನಿಮಿತ್ತಾನಿ। ಧಮ್ಮಾಸೋಕರಞ್ಞೋ ಮರಣಕಾಲೇ ಪಾಪಪಕ್ಖಿಯಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ಥಚಿ ಸೀಹಳಗನ್ಥೇ ವುತ್ತಂ।

> ಸಕಲಂ ಪಥವಿಂ ಭುತ್ವಾ,
> ದತ್ವಾ ಕೋಟಿಸತಂ ಧನಂ।
> ಅನ್ತೇ ಅಡ್ಢಾಮಲಕಮತ್ತಸ್ಸ।
> ಅಸೋಕೋ ಇಸ್ಸರಂ ಗತೋ। ತಿ ಚ।
> ಅಸೋಕೋ ಸೋಕ ಮಾಗತೋ। ತಿ ಚ।

"ತಂ"ತಿ ವಿಪಚ್ಚಮಾನಕಂ ಕಮ್ಮಂ। "ನಿಯಾಮಕ ಸಹಕಾರಿ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ನಾವಾಯಂ ನಿಯಾಮಕೋ ನಾಮ ನಾವಂ ಇಚ್ಛಿತದಿಸಾಭಿಮುಖಂ ನಿಯಾಮೇತಿ, ನಿಯೋಜೇತಿ। ತಥಾ ಅಯಂ ತಣ್ಹಾಪಿ ಭವನಿಕನ್ತಿ ಹುತ್ವಾ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಗನ್ತಬ್ಬಭವಾಭಿಮುಖಂ ನಿಯಾಮೇತಿ, ನಿಯೋಜೇತಿ। ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಅಚ್ಚಾಯತ್ತ ಸಹಾಯಭಾವೇನ ಸಹಕಾರೀ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಕುಸಲಾಕುಸಲ ಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಾನಿ ವಾ"ತಿ ಅಞ್ಞಾನಿ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಾನಿ ವಾ। "ತದುಪತ್ಥಮ್ಭಿಕಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿಕಾ। "ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸಾದಗಧಿತಂ"ತಿ ಮುಖನಿಮಿತ್ತಾದೀಸು ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಂ ಗಿಜ್ಝನ್ತಂ। "ತಿಟ್ಠಮಾನಂ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ತಿಟ್ಠಮಾನಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಂ ನಾಮ ಪಿಯಸಾತರೂಪೋ ಕಥಿತಲಪಿತಾದಿ ಕ್ರಿಯಾವಿಸೇಸೋ। "ಅಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾ"ತಿ ಆಸನ್ನ ಮರಣಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। ಅಟ್ಠಕಥಾ ಪಾಠೇ। "ಕಿಲೇಸ ಬಲವಿನಾಮಿತಂ"ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ತಣ್ಹಾದೀನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಬಲೇನ ವಿನಾಮಿತಂ। ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ ಆದೀನ ವಾ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ತಂ"ತಿ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ। "ತಸ್ಮಿಂ"ತಿ ಕಮ್ಮಾದಿವಿಸಯೇ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನ ಸಮೇತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ವಿಸಯೇತಿಹಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ। ನ ವುತ್ತಂ ತಸ್ಮಿಂ ಭವೇತಿ। "ತಸ್ಮಿಂ ವುತ್ತಾ ನಂ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ 'ಯೇಭೂಯ್ಯೇನ ಭವನ್ತರೇ ಛ ದ್ವಾರಗ್ಗಹಿತಂ'ತಿ ಠಾನೇ ಟೀಕಾಸು ವುತ್ತಾನಂ। ತಂ ಸದಿಸ ಜವನುಪ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ ಕಮ್ಮಕರಣಕಾಲೇ ಪವತ್ತ ಜವನೇಹಿ ಸದಿಸಾನಂ ಇದಾನಿ ಜವನಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ಭವಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ಅಪಾಕಟಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ನ ತಥಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ಕೇವಲಂ ಅತ್ತಾನಂ ಅಭಿನವಕರಣ ವಸೇನ ದ್ವಾರಪತ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ವಿಸೀದ ಪತ್ತಾ"ತಿ ವಿಸಞ್ಞೀಭಾವೇನ ವಿರೂಪಂ ಹುತ್ವಾ ಸೀದನಪತ್ತಾ। "ತಬ್ಬಿಪರೀತೇನ ಪಾಪಕಮ್ಮ ಬಹುಲಾಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ"ತಿ ತೇಪಿವಿಸೀದನ್ತರೇ ಆವುಧ ಹತ್ಥಾ ಪಾಣಘಾತಂ ಕರೋನ್ತಾ ಗಣ್ಹಥಬನ್ಧಥಾತಿ ಉಗ್ಘೋಸನ್ತಾ ದುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತೀತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಅಟ್ಠಕಥಾ ಪಾಠೇಸು। ಉಕ್ಖಿತ್ತೋ ಅಸಿ ಯಸ್ಸಾತಿ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾ ಸಿಕೋ। ಪತುದನ್ತಿ ವಿಜ್ಝನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಪತೋದನಂ। ಪಾಜನದಣ್ಡೋ। ತಸ್ಸ ಅಗ್ಗೇ ಕತಾ ಸೂಚಿ ಪತೋದನ ಸೂಚಿ। "ಪತೋದನ ದುಕ್ಖಂ"ತಿ ವಿಜ್ಝನ ದುಕ್ಖಂ। ಕಥಂ ಪನ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾಸಿಕಾದಿಭಾವೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಕಮ್ಮುಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಕಥಞ್ಚ ತಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಭಾವಂ ಉಪೇತೀತಿ ಆಹ "ಸೋ ಚಾ"ತಿಆದಿಂ। ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ। "ಇತರೇಸಂ ಪನಾ"ತಿ ರೂಪಾರೂಪ ಭವೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾನಂ ಪನ। "ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ"ತಿ ತದಾರಮ್ಮಣ ಪರಿಯೋಸಾನಾಯವಾ ಸುದ್ಧಾಯ ವಾ ಜವನವೀಥಿಯಾತಿ ಏವಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ। ಅಯಂ ಪನ ಭವಙ್ಗಾವಸಾನೇ ಚುತಿಚಿತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ನತ್ಥಿ। ಯಞ್ಚ ಭವಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀತಿಆದಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥಪಿ "ಭವಙ್ಗಂ"ತಿ ಚುತಿಚಿತ್ತಮೇವ ಟೀಕಾಸು ವಣ್ಣೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಭವಙ್ಗಕ್ಖಯೇವಾ"ತಿ ಇದಂ ಕಥಂ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಆಹ "ಏತ್ಥ ಚಾ"ತಿಆದಿಂ।

ಅನುರೂಪಂ ಸೇತೀತಿ ಅನುಸಯೋ। ಅನುಬನ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಸೇತೀತಿ ಅನುಸಯೋ। ಅನು ಅನು ವಾ ಸೇತೀತಿ ಅನುಸಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಅನುಸಯೋ ನಾಮ ಜವನಸಹಜಾತೋ ನ ಹೋತಿ। ಇಧ ಚ ಅನುಸಯ ನಾಮೇನ ವುತ್ತಂ। ನಾನಾಜವನ ಸಹಜಾತಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ತಣ್ಹಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ವಿಸೇಸ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತೇವ। ಕಥಂ ತಾ ಇಧ ಗಹಿತಾ ಸಿಯುನ್ತಿ ಆಹ "ಏತ್ಥ ಚಾ"ತಿಆದಿಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇನ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕೇನಾತಿ ವುತ್ತೇಸು ಸುಟ್ಠು ಯುಜ್ಜತಿ। ಅನುಸಯೇಹಿ ಸಹ ಜವನಸಹಜಾತಾನಮ್ಪಿ ಲದ್ಧತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಅನುಸಯ ವಚನಂ ನ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಚೋದನಾ। ಯುತ್ತಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಅಪಿ ಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಪರಿಯತ್ತಾ"ತಿ ಸಮತ್ತಾ। "ಸೋ ಪೀ"ತಿ ಫಸ್ಸಾದಿ ಧಮ್ಮ ಸಮೂಹೋಪಿ ।"ತಥಾ ರೂಪಾ ಯೇವಾ"ತಿ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಅಪ್ಪಹೀನ ರೂಪಾಯೇವ, ಅನುಸಯಭೂತಾಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ತಂ"ತಿ ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನಂ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತದುಭಯಸ್ಮಿಂ। ಕಥಂ ತಂ ತತ್ಥ ಖಿಪನ್ತೀತಿ ಆಹ "ತಸ್ಮಿಂ"ತಿಆದಿಂ। "ವಿಜಾನನಧಾತುಯಾ"ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣ ಧಾತುಯಾ। ಸಙ್ಕನ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕುತೋ ಮರಣಕಾಲೇ ಸಙ್ಕನ್ತಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ ವಿಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಇದಂ ವಚನಂ ಅನಮತಗ್ಗಿಯ ಸುತ್ತೇನ ವಿರುದ್ಧಂ ಸಿಯಾತಿ। ನ ವಿರುದ್ಧಂ। ಇದಞ್ಹಿ ಅಭಿಧಮ್ಮ ವಚನಂ, ಮುಖ್ಯವಚನಂ, ಅನಮತಗ್ಗಿಯ ಸುತ್ತಂ ಪನ ಸುತ್ತನ್ತ ವಚನಂ ಪರಿಯಾಯ ವಚನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಯಞ್ಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಪರಿಯಾಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ "ಯೇಸಞ್ಹೀ"ತಿಆದಿನಾ। "ಸೋ"ತಿ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। "ತೇಸಂ"ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ತಣ್ಹಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಞ್ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ನಾಮ ರೂಪ ಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ। "ಹೇತುಪ್ಫಲಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಭವನ್ತರಂ ಸನ್ಧಾವತಿ ಸಂಸರತೀತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕಮ್ಮಕರಣಕಾಲೇಪಿ ತೇ ಅವಿಜ್ಜಾ ತಣ್ಹಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಏವ ಸೋ ಸತ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಪಚ್ಛಾ ತೇಸಂ ಫಲಭೂತಾಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಪಾತುಭವನಕಾಲೇಪಿ ಸಾಪಟಿಸನ್ಧಿ ಏವ ಸೋ ಸತ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಪ್ಪಬನ್ಧೋಪಿ ಸೋ ಸತ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ಹೇತುಧಮ್ಮೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಫಲಧಮ್ಮೇ ಏಕಂ ಸತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಹೇತುಪ್ಫಲ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಹೇತುಪ್ಫಲ ಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಸೋ ಏವ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಸೋ ಏವ ಭವನ್ತರಂ ಸನ್ಧಾವತಿ ಸಂಸರತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಅನಮತಗ್ಗೋ ಯಂ ಭಿಕ್ಖವೇ। ಲ। ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂತಿ ಏವಂ ಸತ್ತವೋಹಾರೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಾಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಪರಿಯಾಯದೇಸನಾ ಹೋತಿ। ಪರಿಯಾಯದೇಸನತ್ತಾ ಚ ಸನ್ಧಾವತಂ ಸಂಸರತನ್ತಿ ಪರಿಯಾಯೋಪಿ ಸಿಜ್ಝತಿ। ಯಸ್ಸಂ ಪನ ಧಮ್ಮ ದೇಸನಾಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾತಿ ವಚನಾನು ರೂಪಂ ಧಮ್ಮಮೇವ ದೇಸೇತಿ, ನ ಸತ್ತಂ, ನ ಪುಗ್ಗಲಂ। ಅಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಏವ ಮುಖ್ಯದೇಸನಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ದೇಸಿತ ಧಮ್ಮಾ ಪನ ಪಕತಿಕಾಲೇಪಿ ದೇಸನ್ತರಂ ಕಾಲನ್ತರಂ ಖಣನ್ತರಂ ಸಙ್ಕನ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ। ಖಯವಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ 'ನ ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾ ಧಮ್ಮಾ। ಲ। ಸಙ್ಕನ್ತಾ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ'ತಿ। ಪಟಿಘೋಸೋ ಚ, ಪದೀಪೋ ಚ, ಮುದ್ದಾ ಚ। ಆದಿಸದ್ದೇನ ಪಟಿಬಿಮ್ಬಚ್ಛಾಯಾ ಚ, ಬೀಜಸಙ್ಖಾರೋ ಚ, ಪಾಟಿಭೋಗೋ ಚ, ಬಾಲಕುಮಾರ ಸರೀರೇಸು ಉಪಯುತ್ತಾ ವಿಜ್ಜಾಸಿಪ್ಪೋಸಧಾ ಚಾತಿ ಏವಂ ಅಟ್ಠಕಥಾ ಯಂ ಆಗತಾನಿ ನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ। "ನಿದಸ್ಸನಾ"ನೀತಿ ಚ ಉಪಮಾಯೋ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತತ್ಥ "ಪಟಿಘೋಸೋ"ತಿ ಗಮ್ಭೀರಲೇಣ ದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋಲೇಣೇ ಪಟಿಘೋಸೋ ಪವತ್ತತಿ। ತತ್ಥ ದ್ವಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಮೂಲಸದ್ದೋ ಅನ್ತೋಲೇಣಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಏವ ನಿರುಜ್ಝತಿ। ಪಟಿಘೋಸೋ ಚ ತತೋ ಆಗತೋ ನ ಹೋತಿ। ನ ಚ ವಿನಾ ಮೂಲಸದ್ದ + ಪಚ್ಚಯೇನ ಅಞ್ಞತೋ ಪವತ್ತತಿ। ಮೂಲಸದ್ದಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ತತ್ಥ ಪವತ್ತತೀತಿ। ತತ್ಥ ಮೂಲಸದ್ದೋ ವಿಯ ಅತೀತ ಕಮ್ಮಂ। ಪಟಿಘೋಸೋ ವಿಯ ಅನನ್ತರೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿ। ಏಸನಯೋ ಪದೀಪ ಮುದ್ದಾ ಪಟಿಬಿಮ್ಬಚ್ಛಾಯಾಸು। ತತ್ಥ "ಪದೀಪೋ"ತಿ ಪಠಮಂ ಏಕಂ ಪದೀಪಂ ಜಾಲೇತ್ವಾ ತೇನ ಅಞ್ಞಂ ಪದೀಪಸತಮ್ಪಿ ಪದೀಪ ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಜಾಲೇತಿ। "ಮುದ್ದಾ"ತಿ ಲಞ್ಛನಲೇಖಾ। ತತ್ಥ ಏಕೇನ ಲಞ್ಛನಕ್ಖನ್ಧೇನ, ತೇನ ಲಞ್ಛನಲೇಖಾಸತಮ್ಪಿ ಲಞ್ಛನಲೇಖಾ ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ। "ಪಟಿಬಿಮ್ಬಚ್ಛಾಯಾ"ತಿ ಪಸನ್ನೇಸು ಆದಾಸಪಟ್ಟೇಸುವಾ ಉದಕೇಸುವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸರೀರಚ್ಛಾಯಾ। ಏತೇಹಿ ನಿದಸ್ಸನೇಹಿ ಫಲಂ ನಾಮ ಹೇತುತೋ ಆಗತಂ ನ ಹೋತಿ। ಹೇತುನಾ ಚ ವಿನಾ ನ ಸಿಜ್ಝತೀತಿ ಏತ್ತಕಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। "ಬೀಜಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ ಕಾಲನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಪುಪ್ಫಫಲೇಸು ಇಚ್ಛಿತವಣ್ಣ ಗನ್ಧರಸಪಾತುಭಾವತ್ಥಾಯ ರೋಪನಕಾಲೇ ಅಮ್ಬಬೀಜಾದೀಸು ಇಚ್ಛಿತವಣ್ಣ ಗನ್ಧರಸಧಾತೂನಂ ಪರಿಭಾವನಾ। ತತ್ಥ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಕಾಲನ್ತರೇ ಪುಪ್ಫಫಲೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ತೇವಣ್ಣಗನ್ಧರಸಾ ಪಾತುಬ್ಭವನ್ತಿ। "ಪಾಟಿಭೋಗೋ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇತುಂ ಪರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಇಣಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ತವಧನಂ ಸಂವಚ್ಛರೇನ ವುಡ್ಢಿಯಾ ಸಹ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಸಚೇ ನದದೇಯ್ಯಂ। ಅಸುಕಂ ನಾಮ ಮಮಖೇತ್ತಂ ವಾ ವತ್ಥುವಾ ತುಯ್ಹಂ ಹೋತೂತಿ ಪಟಿಞ್ಞಾಠಪನಂ। ತತ್ಥ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಧನಂ

ಲಭಿತ್ವಾ ತಂ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಸಾಧೇತಿ। ಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ವುಡ್ಢಿಯಾ ಸಹ ಇಣಞ್ಚ ಸೋಧೇತಿ। "ವಿಜ್ಜಾಸಿಪ್ಪೋಸಧಾ"ತಿ ಲೋಕೇ ಪುತ್ತಕೇ ಯಾವಜೀವಂ ಹಿತತ್ಥಾಯ ದಹರಕಾಲೇ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಜ್ಜಂವಾ ಸಿಪ್ಪಂವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ। ಯಾವಜೀವಂ ಖರರೋಗಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದತ್ಥಾಯ ದಹರಕಾಲೇ ಓಜವನ್ತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಓಸಧಂ ವಾ ಅಜ್ಝೋಹಾರೇನ್ತಿ। ತತ್ಥ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಪುತ್ತಾನಂ ಯಾವಜೀವಂ ಹಿತಪ್ಪಟಿಲಾಭೋ ವಾ ತಾದಿಸಾನಂ ರೋಗಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ವಾ ಹೋತಿಯೇವ। ಏತೇಹಿ ಯಥಾ ಕಾಲನ್ತರೇ ಅಸನ್ತೇಸುಯೇವ ಪಾಟಿಭೋಗಾದೀಸು ಮೂಲಕಮ್ಮೇಸು ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಕತಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ಪಚ್ಛಾ ಅತ್ಥ ಸಾಧನಾದೀನಿ ಸಿಜ್ಝನ್ತಿ। ತಥಾ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕತ್ವಾ ಕಾಲನ್ತರೇ ತೇಸು ಅಸನ್ತೇಸುಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕತತ್ತಾ ಏವ ಪಚ್ಛಾ ಪಟಿಸನ್ಧಾದೀನಿ ಫಲಾನಿ ಪಾತುಬ್ಭವನ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ತೇನವುತ್ತಂ "ಪಟಿಘೋಸ ಪದೀಪಮುದ್ದಾದೀನಿ ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಾನೀ"ತಿ। "ಕಮ್ಮದುಬ್ಬಲಭಾವೇನಾ"ತಿ ತದಾ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ದುಬ್ಬಲತ್ತಾ ಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ದುಬ್ಬಲಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ, ತಥಾಪಿ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ "ತಂ ಪೀ"ತಿ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಮ್ಪಿ। "ತಥಾ ಚವನ್ತಾನಂ"ತಿ ದಿಬ್ಬರಥಾದೀನಿ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಚವನ್ತಾನಂ। "ದಯ್ಹಮಾನಕಾಯೇನಾ"ತಿ ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ ಕರಣವಚನಂ। ಗಾಥಾಯಂ। ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಮ್ಮಂ ವಿನಾ ದ್ವಿಗೋಚರೇ ಸಿಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। ತತ್ಥ "ದ್ವಿಗೋಚರೇ"ತಿ ಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ ದ್ವಿಗೋಚರೇ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ನಾಮ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕ ಮರಣಾಸನ್ನ ವೀಥಿಚಿತ್ತಾನಂ ಅನ್ತೇ ಚ ವನ್ತಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿ। ಸಾಪಿ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ ಗೋಚರೇ ಸಿಯಾತಿ ವುತ್ತೇ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕ ವೀಥಿಚಿತ್ತಾನಿ ಪಞ್ಚಾರಮ್ಮಣಭೂತಾನಿ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋನ್ತೀತಿಪಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ। ತೇಸಂ ವೀಥಿಚಿತ್ತಾನಂ ಅನ್ತೇ ಅಚವಿತ್ವಾ ತದನುಬನ್ಧಕ ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೀಥಿಚಿತ್ತೇಹಿಪಿ ಕದಾಚಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಚ ವನಂ ನನಸಮ್ಭವತೀತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ತೇಸು ಪನ ಅನುಬನ್ಧಕ ವೀಥೀಸು ಅತೀತಗ್ಗಹಣ ಸಮುದಾಯಗ್ಗಹಣೇಹಿ ಚ ವನ್ತಾನಂ ಅತೀತಾನಿಪಿ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ವತ್ಥುಗ್ಗಹಣನಾಮಗ್ಗಹಣೇಹಿ ಚ ವನ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಾ ರಮ್ಮಣಂಪಿ ಲಬ್ಭತಿಯೇವ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ಕಾಮಾವಚರ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಛ ದ್ವಾರಗ್ಗಹಿತಂ ಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಂ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮತೀತಾ ರಮ್ಮಣಂ ಉಪಲಬ್ಭತೀತಿ। ತಂ ಸುವುತ್ತಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯಂ ಪನ 'ತಮೇವ ತಥೋಪಟ್ಠಿತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಆರಬ್ಭ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪವತ್ತತೀ'ತಿ ಏವಂ ಅನ್ತಿಮವೀಥಿತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಬಹೂನಂ ವೀಥಿವಾರಾನಂ ಪವತ್ತನಂ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತಂ। ತಂ ತಥೋಪಟ್ಠಿತಂ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಆರಬ್ಭಾತಿಪಿ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, ಗತಿನಿಮಿತ್ತಂಪಿ ಅತೀತಂ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಯದಾಪನಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಸನ್ತತಿ ವಸೇನಾ"ತಿ ಸನ್ತತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ ವಸೇನ। "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ। ಯೇಭೂಯ್ಯೇನ ವುತ್ತೋ, ನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕೇನ ವುತ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಮನೋದ್ವಾರಿಕ ಮರಣಾಸನ್ನ ಜವನಾನಂಪಿ ಇಟ್ಠಿತಬ್ಬತ್ತಾ"ತಿ ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯ ಭಾವೇನ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ತದನುಬನ್ಧಾಯಾ"ತಿ ತಾನಿ ಮನೋದ್ವಾರಿ ಕಮರಣಾಸನ್ನ ಜವನಾನಿ ಅನುಗತಾಯ। "ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾಪಿ ಸಮ್ಭವತೋ"ತಿ ತಸ್ಸ ಪುರೇಜಾತ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾಪಿ ಪುರೇಜಾತ ಪಚ್ಚಯತಾ ಸಮ್ಭವತೋ। ನನು ಥೇರೇನ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅವುತ್ತೇಪಿ ಭಿನ್ದಿತಬ್ಬೇ ಸತಿ, ಭಿನ್ದನಮೇವ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ। ನ ಯುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತೇನ ಸಮಾನಗತಿಕತ್ತಾ। ತೇನಾಹ "ನಚತಂ"ತಿಆದಿಂ। ವಿಭಾವನಿಯಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂತಿ ವತ್ವಾ ಅಪರೇಪನ ಅವಿಸೇಸತೋವ ವಣ್ಣೇನ್ತೀತಿ ಅಪರೇವಾದೋಪಿ ವುತ್ತೋ। ತತ್ಥ "ಅವಿಸೇಸತೋ ವಣ್ಣೇನ್ತೀ"ತಿ ಅಭಿನ್ದಿತ್ವಾವ ವಣ್ಣೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪುನ ತಂ ಅಪರೇವಾದಂ ಅಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ "ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇಧ ಪನ ತಂ ಅಪರೇವಾದಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಪುನ "ಯಞ್ಚ ತತ್ಥಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ತದಾರಮ್ಮಣಾಯಾ"ತಿ ತಂ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಾ ರಮ್ಮಣಾಯ। "ತೇಸಂ ವಚನಂ"ತಿ ಅಪರೇಸಂ ವಚನಂ। "ಅಞ್ಞತ್ರ ಅವಿಚಾರಣಾಯಾ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ। ನನು ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನಾತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ವಿಚಾರಣಾ ವಚನಮೇವ ಹೋತೀತಿ। ಸಚ್ಚಂ ಯಥಾ ದಿಟ್ಠಪಾಠವಸೇನ, ಸಾವಸೇಸ ಪಾಠಭಾವಂ ಪನ ನ ವಿಚಾರೇತಿಯೇವ। ತಸ್ಮಾ "ಅಞ್ಞತ್ರ ಅವಿಚಾರಣಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ। ಅಟ್ಠಕಥಾಪಾಠೋ ಸಾವಸೇಸೋ ಹೋತು, ಮೂಲಟೀಕಾಪಾಠೋ ಪನ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಯೇವಾತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಕಥಂ ಸಾವಸೇಸೋ ಸಿಯಾತಿ। ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುತ್ತೋಪಿ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥೇ ಅಪರಿಪುಣ್ಣೇ ಸಾವಸೇಸೋ ಏವ ಹೋತೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಞ್ಞಂ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಅವಿಚಾರಣಾಯಾ"ತಿ। "ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮತೀತಂ"ತಿಆದೀಸು। ತದಾರಮ್ಮಣಾವಸಾನಾಯ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕ ಜವನವೀಥಿಯಾ ಚ ವನಂ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಏವಂ ಅಪರತ್ಥಪಿ। ಬಲವನ್ತೇಪಿ ಸತಿ। ತದಾರಮ್ಮಣಾವಸಾನಾಯ ಏವ ವೀಥಿಯಾ। "ವುತ್ತತ್ತಾ ಪನಾ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಏವ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪನ। "ಪುರಿಮಭಾಗೇ ಏವಾ"ತಿ

ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕ ಅನ್ತಿಮ ವೀಥಿತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಏವ। "ತಾಹೀ"ತಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮವತ್ಥೂಹಿ। "ಯಥಾತಂ"ತಿ ತಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ ಕತಮಂ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಇತೋ"ತಿ ಮನುಸ್ಸ ಭವತೋ। ನಿಮಿತ್ತ ಸದಿಸಂ ಸದ್ದಂ ವಣ್ಣನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ನಟ್ಠಚಕಾರಂ"ತಿ ಪತಿತಚಕಾರಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾಪಾಠೇ ಞಾತಕಾ ಮಾತಾದಯೋ ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇ ಉಪಸಂಹರನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತವತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ತವಅತ್ಥಾಯ। "ಚೇನಪಟಸೋಮಾರಪಟಾದಿವಸೇನಾ"ತಿ ಚೇನರಟ್ಠೇ ಪವತ್ತೋ ಪಟೋ ಚೇನಪಟೋ। ತಥಾ ಸೋಮಾರಪಟೇಪಿ। "ತಾನೀ"ತಿ ರಸಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ। ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಪನ ಅಞ್ಞಂಪಿ ಯುಜ್ಜತೇವ। ಅತ್ಥಿದಾನೀತಿ ಮನಸಿಕತತ್ತಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭೂತಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅರೂಪೀನಂ"ತಿ ಅರೂಪಬ್ರಹ್ಮಾನಂ। "ತೇ"ತಿ ಅರೂಪಿನೋ। "ತಾನೀ"ತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಜ್ಝಾನಾನಿ। ವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಲದ್ಧಝಾನಂ ಯೇಸಂ ತೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಜ್ಝಾನಾ। "ತತೋಯೇವ ಚಾ"ತಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಜ್ಝಾನತ್ತಾಯೇವ ಚ। ಆಕಡ್ಢಿತಂ ಮಾನಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಇದಞ್ಚ ಹೇತುವಿಸೇಸನ ಪದಂ। ಆಕಡ್ಢಿತಮಾನಸತ್ತಾ ಕಾಮಭವೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾನನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। ತೇಸಂ ಅರೂಪೀನಂ। "ಅಞ್ಞಂ ದುಬ್ಬಲ ಕಮ್ಮಂ"ತಿ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಕಮ್ಮತೋ ಅಞ್ಞಂ ತಿಹೇತುಕೋಮಕಂ ಕಮ್ಮಂ। "ತೇಸಂ"ತಿ ರೂಪಲೋಕತೋ ಚ ವನ್ತಾನಂ। "ಸತೋ"ತಿ ಸನ್ತಸ್ಸ ಸಮಾನಸ್ಸ। "ಉಪತ್ಥಮ್ಭನೇ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಇದಂ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಗರುಕ ಕಮ್ಮಗತಿಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಏಕನ್ತ ಗರುಕಕಮ್ಮಭೂತಂಪಿ ಪನ ಮಹಗ್ಗತಜ್ಝಾನ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ನಾನಾನಿಕನ್ತಿ ಬಲೇನ ಪಟಿಬಾಹೀಯಮಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ನ ದೇತಿಯೇವ। ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನ ಕಮ್ಮೇ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ತಾದಿಸಾನೀ"ತಿ ತಥಾ ರೂಪಾನಿ ದ್ವಿಹೇತುಕೋಮಕ ಕಮ್ಮಾನಿ ತೇಸಂ ಓಕಾಸಂ ನ ಲಭನ್ತಿ। ನೀವರಣಾನಂ ಸುಟ್ಠುವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾಯೇವ। "ಯೇನಾ"ತಿ ಯೇನ ಛನ್ದಾದೀನಂ ಪವತ್ತಿ ಕಾರಣೇನ। "ನಾನಾಕಮ್ಮಾನಿ ಪೀ"ತಿ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನ ಕಮ್ಮತೋ ಅಞ್ಞಾನಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ ಕಮ್ಮಾನಿಪಿ ಅತೀತಭವೇಸು ಕತಾನಿ ಅಪರಪರಿಯಾಯ ಕಮ್ಮಾನಿಪಿ। "ಯೇನ ಚಾ"ತಿ ಯೇನ ನಾನಾಕಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ಓಕಾಸ ಲಾಭಕಾರಣೇನ ಚ। "ತೇ"ತಿ ರೂಪೀ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ। "ವುತ್ತನಯೇನೇ ವಾ"ತಿ ಸುಟ್ಠುವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತನೀವರಣಾನಂ ತೇಸಂ ಅಪ್ಪನಾ ಪತ್ತಜ್ಝಾನವಿಸೇಸೇನ [ಯಸ್ಮಾ ಪನಾತಿಆದಿನಾ ಚ] ಪರಿಭಾವಿತ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನತ್ತಾ'ತಿ ಚ ವುತ್ತನಯೇನೇವ। "ತಂ ಕಾರಣಂ"ತಿ ಅಹೇತುಕ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಅಭಾವ ಕಾರಣಂ। ಪರಮ್ಪರ ಭವೇಸುಚ ವೀಥಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಾನಂ ಪವತ್ತಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತುನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಯಥಾ ತಾನಿಯೇವ ಓಸಧಾನೀ"ತಿ ಲೋಕೇ ಏಕಂ ಓಸಧಂ ಲಭಿತ್ವಾತಂ ದೇವಸಿಕಂ ಭುಞ್ಜತಿ। ಏಕೋಪಠಮದಿವಸೇ ಭುಞ್ಜನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಕತಮಂ ನಾಮ ತ್ವಂ ಓಸಧಂ ಭುಞ್ಜಸೀತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಇದಂ ನಾಮ ಓಸಧಂ ಭುಞ್ಜಾಮೀತಿ ವದತಿ। ಪುನದಿವಸೇಸುಪಿ ಓಸಧಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ತಥೇವ ಪುಚ್ಛಿ। ತಮೇವ ಓಸಧಂ ಭುಞ್ಜಾಮೀತಿ ವದತಿ। ತತ್ಥ "ತಮೇವ ಓಸಧಂ"ತಿ ಯಂ ಪಠಮದಿವಸೇ ಓಸಧಂ ತಯಾಚ ಪುಚ್ಛಿತಂ। ಮಯಾ ಚ ಕಥಿತಂ। ತಮೇವ ಅಜ್ಜ ಭುಞ್ಜಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಪನ ಪಠಮದಿವಸೇ ಭುತ್ತಂ ಓಸಧಂ ಅಞ್ಞಂ। ಅಜ್ಜ ಭುತ್ತಂ ಅಞ್ಞಂ। ತಂಸದಿಸಂ ಪನ ಅಞ್ಞಂಪಿ ತಮೇವಾತಿ ಲೋಕೇ ವೋಹರನ್ತಿ ತಾನಿಯೇವ ಓಸಧಾನಿ ಭುಞ್ಜಾಮೀತಿ। ಏವಂ ಇಧಪಿ ತಸ್ಸದಿಸೇ ತಬ್ಬೋಹಾರೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। "ತಸ್ಮಿಂ"ತಿ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇ। ಅವತ್ತಮಾನೇ ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ ಓಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ। ವತ್ತಮಾನೇ ನ ಓಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಉಪಪತ್ತಿ ಭವಸ್ಸ ಅನೋಚ್ಛೇದ ಅಙ್ಗತ್ಥಾಯ ಕಾರಣತ್ತಾ ಭವಙ್ಗನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಉಪಪತ್ತಿ ಭವೋ"ತಿ ಚ ಕಮ್ಮಜಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। "ಪರಸಮಯೇ"ತಿ ಉಚ್ಛೇದ ದಿಟ್ಠೀನಂ ವಾದೇ। "ವಟ್ಟಮೂಲಾನೀ"ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ವಟ್ಟಮೂಲಾನಿ ಸುಟ್ಠುಉಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ಸಉಪಾದಿಸೇಸಾದಿಕಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ। "ಪಟ್ಠಪೀಯನ್ತೀ"ತಿ ಪವತ್ತಾಪೀಯನ್ತಿ। ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ ಅರಿಯಾ ಜನಾ ಏತ್ಥಾತಿ ಪದಂ। ಪರತೋ ಸಮನ್ತಿಪದೇ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಸ್ಸ ಗಯ್ಹಮಾನತ್ತಾ ಇಧ ಸಉಪಾದಿಸೇಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಬುಧಾ। ಸುಟ್ಠು ಸದ್ಧಿಂ ಉಚ್ಛಿನ್ನಂ ಸಿನೇಹಬನ್ಧನಂ ಯೇಹಿ ತೇ ಸುಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಸಿನೇಹಬನ್ಧನಾ। ಕಥಞ್ಚ ಸುಟ್ಠುಉಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಕೇಹಿ ಚ ಸದ್ಧಿಂ ಉಚ್ಛಿನ್ನನ್ತಿಆಹ "ಅನುಸಯಮತ್ತಂ ಪೀ"ತಿಆದಿಂ। "ಸೇಸಕಿಲೇಸೇಹೀ"ತಿ ತಣ್ಹಾಸಿನೇಹ ಬನ್ಧನತೋ ಅವಸೇಸ ಕಿಲೇಸೇಹಿ। "ಅಧಿಸಯಿತಂ"ತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತುಂಪಿ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ ಅತಿರೇಕತರಂ ಸಯಿತಂ। "ಅಧಿಗಮಾವಹಂ"ತಿ ಅಧಿಗಮೋ ವುಚ್ಚತಿ ನವವಿಧೋ ಲೋಕುತ್ತರ ಧಮ್ಮೋ। ತಂ ಆವಹತೀತಿ ಅಧಿಗಮಾವಹಂ। "ಸೀಲಂ"ತಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ। "ಧುತಙ್ಗಂ"ತಿ ತೇರಸಧುತಙ್ಗಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

ವೀಥಿಮುತ್ತಸಙ್ಗಹದೀಪನಿಯಾಅನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ರೂಪಸಙ್ಗಹಅನುದೀಪನಾ

೧೫೬. ರೂಪಸಙ್ಗಹೇ । “ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕೇ”ತಿ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕ ಧಮ್ಮೇ। “ದ್ವೀಹಿ ಪಭೇದಪ್ಪವತ್ತೀಹೀ”ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಪಭೇದಸಙ್ಗಹಪವತ್ತಿ ಸಙ್ಗಹೇಹಿ। “ಯೇ ವತ್ತನ್ತೀ”ತಿ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ವತ್ತನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। “ಏತ್ತಾವತಾ”ತಿ ಏತ್ತಕೇನ ‘ತತ್ಥ ವುತ್ತಾಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಾ’ತಿಆದಿಕೇನ ವಚನಕ್ಕಮೇನ। ನಿಪಾತಂ ಇಚ್ಛನ್ತಾ ಏತ್ತಕೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಪರಿಚ್ಛೇದೇಹೀತಿ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ। ವಚನವಿಪಲ್ಲಾಸಂ ಇಚ್ಛನ್ತಾತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। “ಸಮುಟ್ಠಾತೀ”ತಿ ಸುಟ್ಠು ಉಟ್ಠಾತಿ, ಪಾತುಬ್ಭವತಿ, ವಿಜ್ಜಮಾನತಂ ಗಚ್ಛತಿ। “ಕಮ್ಮಾದೀ”ತಿ ಕಮ್ಮಾದಿಪಚ್ಚಯೋ। “ಪಿಣ್ಡೀ”ತಿ ಏಕಗ್ಘನತಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಉಪಾದಾಯ ಮಹನ್ತಾನಿ ಏವ ಹುತ್ವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಇನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಸನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಂ। ಅಜ್ಝತ್ತ ಸನ್ತಾನಂತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ವಿಸಂವಾದಕಟ್ಠೇನಾ”ತಿ ವಿರಾಧಕಟ್ಠೇನ। ಭೂತಞ್ಚ ಅಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ಅಭೂತಞ್ಚ ಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ಸನ್ದಸ್ಸಕಟ್ಠೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಭೂತವಜ್ಜಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಕಮ್ಮಂ ಮಹಾಮಾಯಾ ನಾಮ। ಮಾಯಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಮಾಯಾಕಾರಾ। ಆವಿಸನಂ ನಾಮ ಸತ್ತಾನಂ ಸರೀರೇಸು ಆವಿಸನಂ। ಗಹಣಂ ನಾಮ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನೋವಸಂ ವತ್ತಾಪನಂ। ತದುಭಯಂ ಕರೋನ್ತಾ ಕತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಿ। ಅನ್ತೋವಾಠತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಿ, ಬಹಿವಾ ಠತ್ವಾ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಪಾಕತಿಕೇಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಜಾನಿತುಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। “ವಞ್ಚಕಟ್ಠೇನಾ”ತಿ ಏತಾ ಪಕತಿಯಾ ಅತಿದುಬ್ಬಣ್ಣಂ ಅತ್ತಾನಂ ದೇವಚ್ಛರಾವಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ವಞ್ಚೇನ್ತಿ। ವಸನರುಕ್ಖಗುಮ್ಬಂಪಿ ದಿಬ್ಬವಿಮಾನಂ ಕತ್ವಾ ವಞ್ಚೇನ್ತಿ। ಏವರೂಪೇನ ವಞ್ಚಕಟ್ಠೇನ। “ತೇನೇವಟ್ಠೇನಾ”ತಿ ವಿಸಂವಾದಕಟ್ಠಾದಿನಾ ತಿವಿಧೇನೇವ ಅತ್ಥೇನ। ತಾನಿಪಿಹಿ ಅಸತ್ತಭೂತಂಯೇವ ಅತ್ತಾನಂ ಸತ್ತೋತಿ ವಿಸಂವಾದೇನ್ತಿ। ಅರುಕ್ಖಂಯೇವ ಅತ್ತಾನಂ ರುಕ್ಖೋತಿ ವಿಸಂವಾದೇನ್ತಿ। ಅನಿಟ್ಠಂ, ಅಕನ್ತಂ, ಅಮನಾಪಂಯೇವ ಅತ್ತಾನಂ ಇಟ್ಠೋ, ಕನ್ತೋ, ಮನಾಪೋತಿ ವಞ್ಚೇನ್ತಿ, ತಥಾ ಸಹಜಾತಾನಞ್ಚ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಉದಾಹುಬಹಿವಾತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ಜಾನಿತುಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ ಠಾನಂ ಹೋತೀತಿ। “ಉಭಯತ್ಥಪೀ”ತಿ ಮಾಯಾಕಾರಾದಿ ಮಹಾಭೂತೇಸು ಚ ಪಥವಿಯಾದಿಮಹಾಭೂತೇಸು ಚ। “ಅಭೂತಾನೀ”ತಿ ಅಸನ್ತಾನಿ, ಅಸಚ್ಚಾನಿ ।“ಅಬ್ಭುತಾನೀ”ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಕಮ್ಮಾನಿ। “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಾಠೇ”ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧ ಪದಸಹಿತೇ ಪಾಠೇ। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪನ ಉಪಾದಾರೂಪಂ ಅನುಪಾದಾರೂಪನ್ತಿಆದೀಸು ಯಕಾರ ವಿರಹೋ ದಿಟ್ಠೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಧಾತೂನಂ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ “ಪಥಯತಿ ಪಕ್ಖಾಯತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಪುಥೂ”ತಿ ಪಾಟಿಪದಿಕಪದಂ। ತಮೇವ ಜಾತತ್ಥೇ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಪಥವೀತಿ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಪುಥುಮಹನ್ತೀ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಕಾರೇನ ಥವೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಪಥವೀತಿ ಇದಂ ಉಜುಕಮೇವ। “ಆಪೇತೀ”ತಿ ಬ್ಯಾಪೇತಿ। “ಅಪ್ಪಾಯತೀ”ತಿ ಭುಸಂ ಪಾಯತಿ, ವಡ್ಢೇತಿ। ತೇನಾಹ “ಸುಟ್ಠು ಬ್ರೂಹೇತೀ”ತಿಆದಿಂ। ನಿಸಾನತ್ಥವಸೇನೇವ ಪರಿಪಾಚನತ್ಥೋಪಿ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ “ಪರಿಪಾಚೇತಿವಾ”ತಿ। “ಸಮೀರೇತೀ”ತಿ ಸುಟ್ಠು ಈರೇತಿ ಕಮ್ಪೇತಿ। ವಾಯತಿ ವಹತೀತಿ ವಾಯೋ ಅತ್ಥಾತಿಸ್ಸಯ ನಯೇನ। “ವಿತ್ಥಮ್ಭನಂ”ತಿ ವಿವಿಧೇನ ಆಕಾರೇನ ಭೂತಸಙ್ಘಾಟಾನಂ ಥಮ್ಭನಂ ವಹನಂ ಅಭಿನೀಹರಣಂ। ಕಕ್ಖಳತಾ ನಾಮ ಖರತಾ ಫರುಸತಾ। ಸಹಜಾತರೂಪಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನತ್ಥಾಯ ಥದ್ಧತಾ ಥೂಲತಾ। ಸಾ ಸೇಸಭೂತೇಸು ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ “ಸೇಸಭೂತತ್ತಯಂ ಉಪಾದಾಯಾ”ತಿ। “ಅನವಟ್ಠಾನತಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಅವಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಅಚಲಟ್ಠಾನಂ। ನ ಅವಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅನವಟ್ಠಾನಂ। ಚಲನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ “ಮುದುಭೂತಾಪೀ”ತಿಆದಿಂ। ಆಬನ್ಧಕಂ ನಾಮ ಆಬನ್ಧಿತಬ್ಬೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಮುದುಮ್ಹಿ ಸತಿ, ದಳ್ಹಂ ನ ಬನ್ಧತಿ। ಥದ್ಧೇಸತಿ, ದಳ್ಹಂ ಬನ್ಧತೀತಿ ಇದಂ ಲೋಕತೋವ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಆಹ “ಆಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾಯಾ”ತಿಆದಿಂ। “ತಬ್ಭಾವಂ”ತಿ ಪರಿಣತಭಾವಂ। “ಪರಿಪಾಚಕತಾ ದಸ್ಸನತೋ”ತಿ ಹೇಮನ್ತೇ ಅಜ್ಝೋಹಟಾಹಾರಾನಂ ಸುಟ್ಠುಪರಿಪಾಚಕತಾ ದಸ್ಸನತೋತಿ ವದನ್ತಿ। ಉಸತಿ ದಹತೀತಿ ಉಣ್ಹಂ। “ದಹತೀ”ತಿ ಚ ಉಣ್ಹತೇಜೋಪಿ ಉಣ್ಹಭಾವೇನ ದಹತಿ, ಸೀತತೇಜೋಪಿ ಸೀತಭಾವೇನ ದಹತಿ। ಉಣ್ಹೇನ ಫುಟ್ಠಂ ವತ್ಥು ಉಣ್ಹತ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸೀತೇನ ಫುಟ್ಠಂ ವತ್ಥು ಸೀತತ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಯಞ್ಚ ಉಣ್ಹತ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ಉಣ್ಹತೇಜೋ ಉಣ್ಹಭಾವೇನ ದಹತಿನಾಮ। ಯಞ್ಚ ಸೀತತ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ಸೀತತೇಜೋ ಸೀತಭಾವೇನ ದಹತಿನಾಮ। ಏವಂ ಸೀತತೇಜೋಪಿ ಉಸತಿದಹತೀತಿ ಅತ್ಥೇನ ಉಣ್ಹತ್ತ ಲಕ್ಖಣೋನಾಮ ಹೋತೀತಿ। ಏವಂಸನ್ತೇ ನೀಲೇನವಣ್ಣೇನ ಫುಟ್ಠಂ ವತ್ಥು ನೀಲಂ ಹೋತಿ। ಪೀತೇನ ಫುಟ್ಠಂ ಪೀತಂ ಹೋತಿ। ನೀಲಂಪಿ ಪೀತಂಪಿ ತಂ ವತ್ಥುಂ ದಹತಿನಾಮಾತಿ ಚೇ। ನೀಲೇನ ವಣ್ಣೇನ ಫುಟ್ಠಂನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಥಾ ಪೀತೇನ । ಕಸ್ಮಾ,

ನೀಲಾದೀನಂ ಉಪಾದಾರೂಪಾನಂ ಫುಸನ ಕಿಚ್ಚಾ ಭಾವತೋ। ಸಮ್ಮಿಸ್ಸಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ನ ಚ ಸಮ್ಮಿಸ್ಸನಮತ್ತೇನ ದಹತಿ। ಫುಸನ್ತೋ ಏವ ದಹತಿ। ಫುಸನ್ತಾನಂಪಿ ಪಥವಿವಾತಾನಂ ದಹನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಪರಿಪಾಚನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಚೇ ಘನಥದ್ಧೇ ಸಿಲಾಥಮ್ಭೇ ವಿತ್ಥಮ್ಭನಂ ಅತ್ಥಿ, ಸಕಲೋ ಸಿಲಾಥಮ್ಭೋ ಕಪ್ಪಾಸಪಿಚುಗುಳ್ಹೋವಿಯ ಸಿಥಿಲೋ ಚ ಲಹುಕೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯ। ನಚ ಭವತಿ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವಿತ್ಥಮ್ಭನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ “ಸೋ ಪನ ಘನಥದ್ಧೇಸು ಸಿಲಾಥಮ್ಭಾದೀಸು ನ ಲಬ್ಭತೀ”ತಿ ಚೋದೇತಿ। ತತ್ಥ ಪನ ವಿತ್ಥಮ್ಭನಂ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಅಧಿಮತ್ತೇನ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ಸಹಜಾತಭೂತಾನಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಮತ್ತೇನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ನಾ”ತಿ ವತ್ವಾ “ತತ್ಥಹೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ “ವಹತೀ”ತಿ ಥದ್ಧಕಕ್ಖಳ ಕಿಚ್ಚಂ ವಹತಿ।

ಪಸಾದರೂಪೇಸು। “ಸಮವಿಸಮಂ”ತಿ ಸಮಟ್ಠಾನಞ್ಚ ವಿಸಮಟ್ಠಾನಞ್ಚ, ಸಮದೇಸಞ್ಚ ವಿಸಮದೇಸಞ್ಚ, ಸಮಪಥಞ್ಚ ವಿಸಮಪಥಞ್ಚಾತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಸಮವಿಸಮಂ। “ಆಚಿಕ್ಖತೀ”ತಿ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಂ ವಿಯ ತಂ ಜಾನನ ಕಿಚ್ಚಂ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ। ತೇನಾಹ “ಸಮವಿಸಮಜಾನನಸ್ಸ ತಂ ಮೂಲಕತ್ತಾ”ತಿ। “ಅನಿರಾಕರಣತೋ”ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿಪನತೋ। “ತಂ ವಾ”ತಿ ರೂಪಂ ವಾ। ಸುಣನ್ತಿ ಜನಾ। ಸುಯ್ಯನ್ತಿ ಜನೇಹಿ। ಏವಂ ಘಾಯನ್ತೀತಿಆದೀಸು। “ಜೀವಿತ ನಿಮಿತ್ತಂ”ತಿ ಜೀವಿತಪ್ಪವತ್ತಿಕಾರಣಭೂತೋ। “ನಿನ್ನತಾಯಾ”ತಿ ವಿಸಯವಿಸಯೀಭಾವೂಪಗಮನೇನ ನಿನ್ನತಾಯ। “ಜೀವಿತವುತ್ತಿ ಸಮ್ಪಾದಕತ್ತಾ”ತಿ ನಾನಾವಚೀಭೇದವಚೀಕಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತನೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇಮೇ ಪನ ಪಞ್ಚ ಚಕ್ಖು ಪಸಾದಾದಯೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ದಟ್ಠುಕಾಮತಾ”ತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಆದಿಸದ್ದೇನ ಸೋತುಕಾಮತಾ ಘಾಯಿತುಕಾಮತಾ ಸಾಯಿತುಕಾಮತಾ ಫುಸಿತುಕಾಮತಾಯೋ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ। ಅತ್ಥತೋ ಸದ್ದತಣ್ಹಾ ಗನ್ಧತಣ್ಹಾ ರಸತಣ್ಹಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ ಏವ। “ನಿದಾನಂ”ತಿ ಕಾರಣಂ। ದಟ್ಠುಕಾಮತಾದಯೋ ನಿದಾನ ಮಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ। ಸಮುಟ್ಠಾತಿ ಏತೇನಾತಿ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ। ಕಮ್ಮಮೇವ। ದಟ್ಠುಕಾಮತಾದಿನಿದಾನಕಮ್ಮಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಯೇಸನ್ತಿ ಸಮಾಸೋ। ಪಥವಿಆದೀನಿ ಭೂತಾನಿ। ತೇಸಂ ಪಸಾದೋ ಲಕ್ಖಣಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ದುತೀಯ ವಿಕಪ್ಪೇ। ರೂಪಾದೀನಂ ಪಞ್ಚಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಅಭಿಘಾತಂ ಅರಹತೀತಿ ರೂಪಾದಿಅಭಿಘಾತಾರಹೋ। ಭೂತಾನಂ ಪಸಾದೋ ಭೂತಪ್ಪಸಾದೋ। ಸೋ ಲಕ್ಖಣಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಚಕ್ಖು ಊಕಾಸಿರಪ್ಪಮಾಣೇ ದಿಟ್ಠ ಮಣ್ಡಲೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ದಿಟ್ಠಮಣ್ಡಲೇ”ತಿ ಮಹಾಜನೇಹಿ ಪಕತಿ ಚಕ್ಖುನಾ ದಿಟ್ಠೇ ಪಸನ್ನಮಣ್ಡಲೇ। ತೇಲಂ ಸತ್ತಪಿಚುಪಟಲಾನಿ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿವಿಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। “ಸೋತಬಿಲಂ” ನಾಮ ಸೋತಕೂಪೋ। “ಅಙ್ಗುಲಿವೇಠನಾ” ನಾಮ ಅಙ್ಗುಲಿಮುದ್ದಿಕಾ। “ಉಪಚಿತತನುತಮ್ಬಲೋಮಂ”ತಿ ರಾಸೀಕತಞ್ಚ ವಿರಳಞ್ಚ ತಮ್ಬಲೋಹವಣ್ಣಞ್ಚ ಸುಖುಮಲೋಮಂ। ಉಪಚಿತಂ ರಾಸೀಕತಂ ತನುತಮ್ಬಲೋಮಮ ಏತ್ಥಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ಅಜಪದಸಣ್ಠಾನಂ”ತಿ ಅಜಸ್ಸ ಪಾದೇನ ಅಕ್ಕನ್ತಪದಸಣ್ಠಾನವನ್ತಂ। “ಉಪ್ಪಲದಲಂ” ನಾಮ ಉಪ್ಪಲಪಣ್ಣಂ। ಉಪ್ಪಲದಲಸ್ಸ ಅಗ್ಗಸಣ್ಠಾನವನ್ತಂ। “ವಟ್ಟಿ” ನಾಮ ಇಧ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸರೀರಾಕಾರಸಣ್ಠಿತಾ ಆಯತಪಿಣ್ಡಿ। “ಸುಕ್ಖಚಮ್ಮಾನಿ ಚ ಠಪೇತ್ವಾ”ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತೇ ಪನ ಪಞ್ಚಪ್ಪಸಾದಾ। ಸಮುದೀರಣಂ ಚಞ್ಚಲನಂ। “ಯಥಾತಂ”ತಿ ಕತಮಂ ವಿಯ ತಂ। ಇಮೇ ಪಸಾದಾ ವಿಚಿತ್ತಾ, ಕಥಂವಿಚಿತ್ತಾತಿ ಆಹ “ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸದಿಸಾ”ತಿ। ಕಥಂ ಅಸದಿಸಾತಿ ಆಹ “ತೇಹೀ”ತಿಆದಿಂ।

ಗೋಚರರೂಪೇಸು। “ವಣ್ಣವಿಸೇಸಂ”ತಿ ವಣ್ಣವಿಸೇಸತ್ಥಂ। ವಣ್ಣವಿಕಾರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಹದಯೇ ಗತೋ ಪವತ್ತೋ ಭಾವೋ ಹದಯಙ್ಗತಭಾವೋ। “ಭಾವೋ”ತಿ ಚ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಪಕಾಸೇತಿ, ಮುಖೇ ವಣ್ಣವಿಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಯಂ ಮೇ ತುಸ್ಸತಿ, ಅಯಂ ಮೇ ರುಚ್ಚತಿ, ಅಯಂ ಮೇ ಕುಪ್ಪತಿ, ಅಯಂ ಸೋಮನಸ್ಸಿತೋ, ಅಯಂ ದೋಮನಸ್ಸಿತೋತಿ ಏವಂ ಜಾನನಪಚ್ಚಯತ್ತಾ। “ಪಕತಿಯಾ ಪೀ”ತಿ ವಣ್ಣವಿಸೇಸಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿದಬ್ಬಂ”ತಿ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕವತ್ಥುಂ। ಸಮವಿಸಮಂ ಪುಬ್ಬೇ ಪಕಾಸಿತಂ। ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಂ ವಾ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ತಂ ಸುತ್ವಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಜಾನನತೋ। ಅತ್ತನೋ ವತ್ಥುಂ ವಾ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ತಂ ಸುತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವತ್ಥುಸ್ಸಪಿ ಜಾನನತೋ। “ಅತ್ತನೋ ವತ್ಥುಂ ಸೂಚೇತೀ”ತಿ ಇಧ ಇದಂ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ಪಕಾಸೇತಿ। “ಫುಸೀಯತೀ”ತಿ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಜಾನೀಯತಿ। “ತಂ”ತಿ ಫುಸನಂ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಆಪೋಧಾತುಯಾ। “ದ್ರವತಾವಾ”ತಿ ಅದ್ದತಿನ್ತರಸತಾವಾ। ಫುಸಿತ್ವಾ ಗಯ್ಹತಿ, ಸಾ ಚ ಆಪೋಧಾತು ಸಿಯಾತಿ ಚೋದೇತಿ। ವುಚ್ಚತೇ ಪರಿಹಾರೋ। ಏವಂ ಪನ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ತೇಜೋಯೇವ। ನ ಆಪೋತಿ। ಏತ್ಥ ಏವಂ ಅಲಬ್ಭಮಾನಾಪಿ ಸಾಸೀತತಾ ಆಪೋಯೇವ, ನ ತೇಜೋ। ಕಸ್ಮಾ, ಆಪಸ್ಸಪಿ

ಸೀತುಣ್ಹವಸೇನ ದುವಿಧತಾ ಸಮ್ಭವತೋ । ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಲೋಹರಸೇ ಉಣ್ಹತಾ ಉಣ್ಹಆಪೋ, ಸೀತವತ್ಥೂಸು ಸೀತತಾ ಸೀತಆಪೋತಿ ಚೇ। ಏವಂ ಪನ ಸತಿ ತೇಜೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಪರಿಹಾರೋ। “ಸಹ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ”ತಿ ಏಕತೋ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ। “ಓರಪಾರಾನಂ ವಿಯಾ”ತಿ ನದಿಯಂ ತೀರಂ ನಾಮ ಇದಂ ಓರಿಮತೀರಂ, ಇದಂ ಪಾರಿಮನ್ತಿ ನಿಯಮತೋ ನತ್ಥಿ। ಯತ್ಥ ಸಯಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಂ ಓರಿಮನ್ತಿ, ಇತರಂ ಪಾರಿಮನ್ತಿ ವೋಹರತಿ। ಏವಂ ಓರಪಾರಾನಂ ಅನವಟ್ಠಾನಂ ಹೋತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ “ಸೀತುಣ್ಹಾನಂ ಸಹ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ”ತಿ ಏತೇನ ಯದಿ ತೇ ಸಹ ಪವತ್ತೇಯ್ಯುಂ। ತತ್ಥ ಸೀತತಾ ಆಪೋನಾಮ, ಉಣ್ಹತಾ ತೇಜೋನಾಮಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯುಂ। ನ ಪನ ತೇ ಸಹ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ನ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಕಸ್ಮಾ, ಉಣ್ಹತೇಜೇನ ಯುತ್ತೋಹಿ ಆಪೋ ಉಣ್ಹತ್ತಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ಯಥಾತಂ ಉಣ್ಹತೇಜೇನ ಯುತ್ತಾ ಪಥವೀಪಿ ವಾಯೋಪಿ ಉಣ್ಹತ್ತಮೇವ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸಹ ನ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಸಹ ಅಪ್ಪವತ್ತೇಸುಪಿ ತೇಸು ಅಞ್ಞತ್ಥ ಸೀತವತ್ಥೂಸು ಸೀತತಾ ಆಪೋನಾಮಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಚೋದನಾ। ಏವಂಸನ್ತೇ ತಸ್ಮಿಂ ಲೋಹರಸೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ರೂಪಧಮ್ಮಾ ಉಣ್ಹತ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇಜೋಭಾವಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ‘ಉಣ್ಹತ್ತ ಲಕ್ಖಣೋ ತೇಜೋ’ತಿಹಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಚ ಸೀತವತ್ಥೂಸು ಸೀತಭಾವೋ ನಾಮ ಸಿಯಾ। ತತ್ಥಪಿ ತೇನ ಯುತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ರೂಪಧಮ್ಮಾ ಸೀತತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ। ತತ್ಥಪಿ ತವಮತಿಯಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಆಪೋಭಾವಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ನ ಪನ ಸಕ್ಕಾ ತಥಾ ಭವಿತುಂ। ನ ಹಿ ಏವರೂಪಂ ಲಕ್ಖಣಞ್ಞಥತ್ತಂ ನಾಮ ತೇಸಂ ಅತ್ಥಿ। ಭಾವಞ್ಞಥತ್ತಮೇವ ಅತ್ಥಿ। ತತ್ಥ “ಲಕ್ಖಣಞ್ಞಥತ್ತಂ” ನಾಮ ಪಥವೀ ಆಪೋಭಾವಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಆಪೋ ಪಥವಿಭಾವಂ ಗಚ್ಛತೀತಿಆದಿ। “ಭಾವಞ್ಞಥತ್ತಂ” ನಾಮ ಪಥವೀ ಕದಾಚಿ ಕಕ್ಖಳಾ ಹೋತಿ। ಕದಾಚಿ ಮುದುಕಾ। ಆಪೋ ಕದಾಚಿ ಆಬನ್ಧನಮತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಕದಾಚಿ ಪಗ್ಘರಣಕೋ। ತೇಜೋ ಕದಾಚಿ ಉಣ್ಹೋ, ಕದಾಚಿ ಸೀತೋ। ವಾಯೋ ಕದಾಚಿ ವಿತ್ಥಮ್ಭನಮತ್ತೋ, ಕದಾಚಿ ಸಮುದೀರಣೋತಿ। ಏವಂ ಏಕಮೇಕಸ್ಸಾ ಧಾತುಯಾ ತಿಕ್ಖ ಮನ್ದ ಓಮತ್ತಾಧಿಮತ್ತವಸೇನ ಕ್ರಿಯಾಸಙ್ಕನ್ತಿ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ ‘ಉಣ್ಹತೇಜೇನ ಯುತ್ತೋಹಿ ಆಪೋ ಉಣ್ಹತ್ತಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ, ಯಥಾ ತಂ ಉಣ್ಹತೇಜೇನ ಯುತ್ತಾ ಪಥವೀಪಿ ವಾಯೋಪಿ ಉಣ್ಹತ್ತಮೇವ ಗಚ್ಛನ್ತೀ’ತಿ। ತಂ ಲಕ್ಖಣಞ್ಞಥತ್ತವಚನಂ ಹೋತಿ। ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ನ ಹಿ ಉಣ್ಹತೇಜೇನ ಯುತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇತೇಧಮ್ಮಾ ಉಣ್ಹತ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವಂ ನ ವಿಜಹನ್ತಿ। ತಥಾಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಕುಥಿತೇ ಸನ್ತತ್ತೇ ಲೋಹರಸೇ ಭಾವೋ ಉಣ್ಹತ್ತಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಆಬನ್ಧನ ಸಭಾವಂ ವಾ ಪಗ್ಘರಣ ಸಭಾವಂ ವಾ ನ ವಿಜಹತಿ। ಯದಿ ಉಣ್ಹತ್ತಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ತಂ ಸಭಾವಂ ವಿಜಹೇಯ್ಯ। ಏವಂಸತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಲೋಹರಸೇ ಆಬನ್ಧನಾಕಾರೋ ವಾ ಪಗ್ಘರಣಾಕಾರೋ ವಾ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ। ಸಬ್ಬೇರೂಪ ಧಮ್ಮಾ ವಿಕ್ಕಿರೇಯ್ಯುಂ। ವಿಕ್ಕಿರಿತ್ವಾ ಅನ್ತರಧಾರೇಯ್ಯುಂ। ನ ಚ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ನಾಪಿ ವಿಕ್ಕಿರನ್ತಿ। ನೋಚ ತತ್ಥ ಆಬನ್ಧನಾಕಾರೋ ಉಣ್ಹತ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಅಞ್ಞೋಹಿ ಆಬನ್ಧನಾಕಾರೋ, ಅಞ್ಞಂ ಉಣ್ಹತ್ತಂ। ಆಬನ್ಧನಾಕಾರೋ ಆಪೋ, ಉಣ್ಹತ್ತಂ ತೇಜೋ। ತತ್ಥ ಪಥವಿವಾಯೇಸುಪಿ ಏಸೇವನಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ “ಯದಿ ತೇ ಸಹ ಪವತ್ತೇಯ್ಯುಂ। ತತ್ಥ ಸೀತತಾ ಆಪೋನಾಮ, ಉಣ್ಹತಾ ತೇಜೋ ನಾಮಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯುಂ। ನ ಪನ ತೇ ಸಹ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತೀ”ತಿ। ತಂ ಸುವುತ್ತಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ತೇಸಂ ಅನವಟ್ಠಾನತೋ”ತಿ ಏತೇನ ಸಚೇ ತೇ ಸೀತುಣ್ಹಾ ಅವಟ್ಠಿತಾ ಸಿಯುಂ। ಅಥ ಸಬ್ಬಕಾಲೇಪಿ ಸೀತತಾ ಆಪೋನಾಮ, ಉಣ್ಹತಾ ತೇಜೋನಾಮಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯುಂ। ನ ಪನ ತೇ ಅವಟ್ಠಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅನವಟ್ಠಿತಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಅನವಟ್ಠಿತೇಸು ಸನ್ತೇಸು ಯದಿ ಸೀತತಾ ಆಪೋ ನಾಮ, ಉಣ್ಹತಾ ತೇಜೋನಾಮಾತಿ ವದೇಯ್ಯುಂ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, ಆಪತೇಜಾಪಿ ಅನವಟ್ಠಿತಾ ಸಿಯುಂ। ಯೋ ಇದಾನಿ ಆಪೋ, ಸೋಯೇವ ಖಣನ್ತರೇ ತೇಜೋ ನಾಮ। ಯೋ ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಜೋ, ಸೋಯೇವ ಖಣನ್ತರೇ ಆಪೋ ನಾಮಾತಿ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। ನ ಚ ಸಕ್ಕಾ ತಥಾ ಭವಿತುಂ। ಲಕ್ಖಣಞ್ಞಥತ್ತೇ ಅಸನ್ತೇ ವೋಹಾರಞ್ಞಥತ್ತಸ್ಸಪಿ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಓರಪಾರಾನಂ ವಿಯ ತೇಸಂ ಅನವಟ್ಠಾನತೋ ಚ ವಿಞ್ಞಾಯತೀ”ತಿ। ತತ್ಥ “ವಿಞ್ಞಾಯತೀ”ತಿ ಸಾಸೀತತಾ ತೇಜೋಯೇವ, ನ ಆಪೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ।

“ಅಥ ಪನಾ”ತಿಆದೀಸು। ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಪರೇನ ವುತ್ತಂ ‘ನನು ದ್ರವತಾ ವಾ ಫುಸಿತ್ವಾ ಗಯ್ಹತೀ’ತಿ। ತಂ ವಿಚಾರೇತುಂ “ಅಥ ಪನಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ “ಅಥ ಪನಾ”ತಿ ಯದಿ ಪನ ಗಯ್ಹತಿ, ಏವಂಸತೀತಿ ಚ। ಏವಞ್ಚಸತಿ ಆರಮ್ಮಣ ಭೂತೋ ಏವ ಸಿಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥಾ ಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಚೇ ದ್ರವಭಾವಭೂತೋ ಆಪೋ ಫುಸಿತ್ವಾ ಗಯ್ಹೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಸತಿ ,

ಅಯೋಪಿಣ್ಡಾದೀಸು ಆಬನ್ಧನಮತ್ತಭೂತೋ ಆಪೋಪಿ ಫುಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ। ಕಸ್ಮಾ, ಆಪಭಾವೇನ ಏಕತ್ತಾ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, ತೇಸು ಅಯೋಪಿಣ್ಡಾದೀಸು ಸೋ ಆಪೋ ತಾನಿ ಹತ್ಥೇನ ವಾ ಪಾದೇನ ವಾ ಫುಸನ್ತಸ್ಸ ಪಹರನ್ತಸ್ಸ ವಿನಾ ಇತರ ಮಹಾಭೂತೇಹಿ ವಿಸುಂ ಕಾಯಿಕ ಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಆರಮ್ಮಣ ಪಚ್ಚಯೋ ಸಿಯಾ। ಯಥಾತಂ, ತೇಸ್ವೇವ ಅಯೋಪಿಣ್ಡಾದೀಸು ಪಥವಿಮಹಾಭೂತಂ ವಿನಾ ಇತರಮಹಾಭೂತೇಹಿ ವಿಸುಂ ಕಾಯಿಕಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಆರಮ್ಮಣ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ತೇಜೋವಾಯೇಸುಪೀತಿ। ನ ಪನ ಸೋ ವಿಸುಂ ಕಾಯಿಕಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಆರಮ್ಮಣ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬ ಸಭಾವೋ ನ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಚ ಸೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಸಭಾವೋ ನ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಪಕತಿ ಉದಕಾದೀಸು ದ್ರವಭಾವಭೂತೋಪಿ ಆಪೋ ತಾನಿ ಫುಸನ್ತಸ್ಸ ಪಹರನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಿಕಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಆರಮ್ಮಣ ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋತಿ। ನ ಚ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬ ಸಭಾವೋತಿ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, ಕಥಂ ಅಯೋಪಿಣ್ಡಾದೀಸು ಆಬನ್ಧನಮತ್ತಭೂತೋ ಆಪೋ ಕಾಯಿಕಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋತಿ। ಕಥಞ್ಚ ತೇಸು ಇತರಮಹಾಭೂತಾನಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಕಾಯಿಕಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಯಞ್ಹೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಸಣ್ಹಥದ್ಧತಾವಸೇನವಾ"ತಿ ತೇಸು ಠಿತಾಯ ಪಥವಿಧಾತುಯಾ ಸಣ್ಹಥದ್ಧತಾವಸೇನ ವಾ। ಸಣ್ಹಪಥವೀಸುಖವೇದನಾಯ ಥದ್ಧಪಥವೀದುಕ್ಖವೇದನಾಯ ಆರಮ್ಮಣ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸು। "ಅಬ್ಭನ್ತರತ್ಥಮ್ಭನಸ್ಸಾ"ತಿ ತೇಸಂ ಅಯೋಪಿಣ್ಡಾದೀನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಠಿತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಮ್ಭನ ಸಭಾವಸ್ಸ। "ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ"ತಿ ತಾನಿತೀಣಿ ಕಾರಣಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಆಬನ್ಧನ ಕ್ರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಾಯಿಕಸುಖದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇದಾನಿ ಪಕತಿ ಉದಕಾದೀಸು ದ್ರವಭಾವಭೂತಂ ಆಪೋಧಾತುಮ್ಪಿ ಫುಸಿತ್ವಾ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಮಹಾಜನಾ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ತಬ್ಬಿಸೋಧನೇನ ಸಹ ಲದ್ಧಗುಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ತಸ್ಮಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಪಥಮಂ ದ್ರವತಾ ಸಹಿತಾನಿ। ಲ। ಜಾನನ್ತೀ"ತಿ ಇದಂ ಪಧಾನ ವಚನಂ। ಲೋಕೇ ಹತ್ಥೇನ ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ವಾ ಚಕ್ಖುನಾ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಇದಂ ರಸ್ಸಂ, ಇದಂ ದೀಘಂ, ಇದಂ ವಟ್ಟಂ, ಇದಂ ಮಣ್ಡಲನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಣ್ಠಾನಂ ಜಾನನ್ತಾ ಹತ್ಥ ಫುಸನೇನ ವಾ ಚಕ್ಖು ದಸ್ಸನೇನ ವಾ ಸಹೇವ ತಂ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಪನ ಪುರಿಮಭಾಗೇ ಕಾಯದ್ವಾರವೀಥಿ ಚಿತ್ತೇನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಿ ತೀಣಿಭೂತಾನಿ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಾ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರ ವೀಥಿಚಿತ್ತೇನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವತ್ಥುಗ್ಗಹಣವೀಥಿಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಏವ ಸಣ್ಠಾನಂ ಜಾನನ್ತಿ। ಏಸೇವನಯೋ ರತ್ತಿಯಂ ಅಲಾತಚಕ್ಕಸಣ್ಠಾನಂ ಜಾನನ್ತಸ್ಸಪಿ। ತತ್ಥ ಪನ ಬಹೂನಿಪಿ ಪುಬ್ಬಾಪರವೀಥಿಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಾನಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾನಿ। ತಥಾ ಲೋಕೇ ಚಕ್ಖುನಾ ದಿಸ್ವಾ ದ್ವಾರವಾತಪಾನಾದೀನಂ ಛಿದ್ದವಿವರಾನಿ ಜಾನನ್ತಾ ಚಕ್ಖುನಾ ದಸ್ಸನೇನ ಸಹೇವ ತಾನಿ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಪನ ಪುರಿಮಭಾಗೇ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಿಕವೀಥಿ ಚಿತ್ತೇನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಕವಾಟರೂಪಭಿತ್ತಿ ರೂಪಾನಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅಲಾತಚಕ್ಕಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ವಿವರಂಪಿ ಜಾನನ್ತಾ ವಿಯ ವಿಸುಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಮನೋದ್ವಾರಿಕ ವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿಯಾ ಏವ ತಂ ಛಿದ್ದವಿವರಭೂತಂ ಆಕಾಸಂ ಜಾನನ್ತಿ। ತಥಾ ಹತ್ಥೇನ ಉದಕಂ ಫುಸನ್ತಸ್ಸ ಪಥಮಂ ದ್ರವಸಹಿತಾನಿ ವಿಲೀನಾನಿ ಮುದೂನಿ ತೀಣಿಫೋಟ್ಠಬ್ಬ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಕಾಯದ್ವಾರಿಕ ವೀಥಿ ಚಿತ್ತೇಹಿ ಫುಸನಕಿಚ್ಚೇನ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಿಸುಂ ಸುದ್ಧಾಯ ಮನೋದ್ವಾರಿಕ ವೀಥಿಯಾ ಏವ ದ್ರವಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಪಗ್ಘರಣಕ ಆಪೋಧಾತುಂ ಜಾನನ್ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತಂ ದ್ರವಭಾವಂಪಿ ಹತ್ಥೇನ ಫುಸನೇನ ಸಹೇವ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಮಞ್ಞನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಗಾವೋ ಚರನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಆಹ "ಗುನ್ನಂ ಚರಣಟ್ಠಾನಂ"ತಿ। ಅಕ್ಖರ ವಿದೂ ಪನ ಗೋಸದ್ದಂ ಇನ್ದ್ರಿಯತ್ಥೇಪಿ ಇಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಆಹ "ಗೋತಿ ವಾ"ತಿಆದಿಂ। ತಾನಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ಏತೇಸು ರೂಪಾದೀಸು ಚರನ್ತಿ, ಏತಾನಿ ವಾ ರೂಪಾದೀನಿ ತೇಸು ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಚರನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮೇನ ಗಾವೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಚರನ್ತಿ ಏತೇಸೂತಿ ಗೋಚರಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಗೋಸುಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಚರನ್ತೀತಿ ಗೋಚರಾನೀತಿ। ಇಮಾನಿ ಪನ ಪಞ್ಚ ರೂಪಾದೀನಿ।

ಭಾವದ್ವಯೇ। ಇಚ್ಛನಟ್ಠೇನ ಠಾನಟ್ಠೇನ ಠಪನಟ್ಠೇನ ಚ ಇತ್ಥೀ। ಸಾಹಿಕಾಮರತಿ ಅತ್ಥಾಯ ಸಯಂಪಿ ಅಞ್ಞಂಕಾಮಿಕಂ ಇಚ್ಛತಿ। ಸಯಞ್ಚ ಕಾಮಿಕೇನ ಇಚ್ಛೀಯತಿ। ಅಞ್ಞೋ ಚ ಕಾಮಿಕೋ ಘರಾವಾಸ ಸುಖತ್ಥಾಯ ತತ್ಥ ಠಾನಂ ಉಪೇತಿ, ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಆಯತಿಞ್ಚ ಕುಲವಂಸಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನತ್ಥಾಯ ತತ್ಥ ಕುಲವಂಸ ಬೀಜಂ ಠಪೇತೀತಿ। ಪೂರಣಟ್ಠೇನ ಇಚ್ಛನಟ್ಠೇನ ಚ ಪುರಿಸೋ। ಸೋಹಿ ಅತ್ತಹಿತಞ್ಚ ಪೂರೇತಿ, ಪರಹಿತಞ್ಚ ಇಚ್ಛತಿ। ಇಧಲೋಕಹಿತಞ್ಚ ಪೂರೇತಿ, ಪರಲೋಕಹಿತಞ್ಚ ಇಚ್ಛತಿ। ಉಭಯಲೋಕಹಿತಞ್ಚ ಪೂರೇತಿ,

ಲೋಕುತ್ತರಹಿತಞ್ಚ ಇಚ್ಛತಿ, ಏಸತಿ, ಗವೇಸತೀತಿ। ಪುಮಸ್ಸಸಕಂ ಪುಂಸಕಂ। ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಾದಿ। ನತ್ಥಿ ಪುಂಸಕಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ನಪುಂಸಕಂ। "ಯಸ್ಸ ಪನ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾ"ತಿ ಭಾವರೂಪಧಮ್ಮಸ್ಸ। "ತಂ"ತಿ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। ಮಹಾಸಣ್ಠಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಜಾತಿಭೇದಂ ಲಿಙ್ಗೇತಿ ಞಾಪೇತೀತಿ ಲಿಙ್ಗಂ। ಲಕ್ಖಣಪಾಠಕಾ ನಿಮಿನನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಾಪಕಂ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಂ ಏತೇನಾತಿ ನಿಮಿತ್ತಂ। ಕಿರಿಯಾ ಕುತ್ತಂ। ಆಯುಕನ್ತಂ ಕಪ್ಪೀಯತಿ ಸಙ್ಖರೀಯತೀತಿ ಆಕಪ್ಪೋ। ಸಬ್ಬೇಪೇತೇಲಿಙ್ಗಾದಯೋ। ಸೋಚ ಅವಿಸದಾದಿಭಾವೋ। "ವಚನೇಸುಚಾ"ತಿ ಇತ್ಥಿಸದ್ದಪುರಿಸಸದ್ದಾದೀಸು ಚ। "ವಚನತ್ಥೇಸು ಚಾ"ತಿ ಇತ್ಥಿ ಸಣ್ಠಾನ ಪುರಿಸಸಣ್ಠಾನಾದಿ ಅತ್ಥೇಸು ಚ। "ನಿಮಿತ್ತಸದ್ದೋ ವಿಯಾ"ತಿ ನಿಮಿತ್ತ ಸದ್ದೋ ಅಙ್ಗಜಾತೇ ಪಾಕಟೋ ವಿಯಾತಿ। ನ ಪಾಕಟೋ ದಿಟ್ಠೋ। ಅಪಾಕಟೋ ಪನ ಕತ್ಥಚಿ ದಿಟ್ಠೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಭವನ್ತಿ ಸದ್ದಬುದ್ಧಿಯೋ"ತಿ ಸದ್ದಸತ್ಥನಯೋ। "ಭವನ್ತಿ ಲಿಙ್ಗಾದೀನೀ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದೀನಂ ಹೇತುಭಾವ ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಏತಸ್ಮಿಂ ಸತೀ"ತಿ ಚ ಜಾತಿಯಾ ಸತಿ, ಜರಾಮರಣಂ ಹೋತಿ। ಅಸತಿ ನ ಹೋತೀತಿ ಏತ್ಥವಿಯ ಹೇತು ಫಲಭಾವಪಾಕಟತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ।

ವತ್ಥುರೂಪೇ। ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ವಚನತ್ಥಾ ಭವನ್ತಿ। ಧಾತು ದ್ವಯಂ ನಾಮ ಮನೋಧಾತು ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ದ್ವಯಂ। "ಅವತ್ವಾ"ತಿ ಹದಯ ವತ್ಥುಂ ಅವತ್ವಾ। "ತಂ"ತಿ ಹದಯ ವತ್ಥು ರೂಪಂ। "ಪಞ್ಚಾ"ತಿ ಪಞ್ಚವತ್ಥೂನಿ। "ತೇಸಂ"ತಿ ತೇಸಂ ಕುಸಲಾದೀನಂ। "ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ"ತಿ ಪಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತಂ। "ಯಂ ರೂಪಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ"ತಿ ಯಂ ರೂಪಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮನೋಧಾತು ಚ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಚ ವತ್ತನ್ತೀತಿ ಇಮಂ ಪಾಠಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ। "ಅನಞ್ಞ ಸಾಧಾರಣೇಸು ಠಾನೇಸೂ"ತಿ ಚಕ್ಖು ವತ್ಥಾದೀಹಿ ಅಞ್ಞವತ್ಥೂಹಿ ಅಸಾಧಾರಣೇಸು ಕುಸಲಾಕುಸಲಟ್ಠಾನೇಸು।

ಜೀವಿತರೂಪೇ। "ಆಧಿಪ್ಪಚ್ಚಯೋಗೇನಾ"ತಿ ಅಧಿಪತಿಭಾವಯೋಗೇನ। "ಅಧಿಪತಿಭಾವೋ"ತಿ ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಪಚ್ಚಯ ಕಿಚ್ಚಂ ವುಚ್ಚತಿ। ನ ಅಧಿಪತಿ ಪಚ್ಚಯಕಿಚ್ಚಂ। "ಜೀವನ್ತೀ"ತಿ ಹರಿತಭಾವಂ ನ ವಿಜಹನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ತಾನಿ ಏಕನ್ತೇನ ಜೀವನ್ತಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಜೀವಿತ ರೂಪಸ್ಸ ಏಕನ್ತ ಕಮ್ಮಜಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅನುಪಲದ್ಧತ್ತಾ। ಕಮ್ಮಜರೂಪಾನಿ ಜೀವನ್ತಿ ಯೇವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಕಮ್ಮೇ ಅಸನ್ತೇಪೀ"ತಿ ಕಮ್ಮಚೇತನಾಯ ಪುಬ್ಬೇ ನಿರುದ್ಧತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ತದತ್ಥಂ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತೋ "ತಥಾಹೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಇತರ ರೂಪಾನೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಜರೂಪಾದೀನಿ। ಏಕವೀಥಿವಾರೋ ನಾಮ ಪಞ್ಚದ್ವಾರವೀಥಿವಾರೋ। ಮನೋದ್ವಾರವೀಥಿವಾರೋ ಏಕಜವನ ವಾರೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ವೀಥಿವಾರೇ ನಿರುದ್ಧೇ ಭವಙ್ಗ ಸಮಯೇ ಅಸದಿಸಸ್ಸ ರೂಪಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಪಾತುಬ್ಭಾವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಞ್ಚ ಖೋ ರೂಪವಿಸೇಸಂ ಜಾನನ್ತಸ್ಸೇವ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಪನ ತಙ್ಖಣಮತ್ತೇ ಅಪಾಕಟಂ। ಕಸ್ಮಾ, ತಾದಿಸಸ್ಸಪಿ ಉತುಜರೂಪಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಥೋಕಂ ಪವತ್ತನತೋ। ಯಸ್ಸಹಿ ದೋಸ ಸಮುಟ್ಠಿತೇನ ರೂಪಸನ್ತಾನೇನ ಮುಖರೂಪಂ ದುಬ್ಬಣ್ಣಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ದೋಸೇ ನಿರುದ್ಧೇಪಿ ತಂ ರೂಪಂ ಥೋಕಂ ದುಬ್ಬಣ್ಣಮೇವ ಖಾಯತೀತಿ। "ಉತುಜಾಹಾರಜಾನಞ್ಚ ಸನ್ತತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ। ಏಕಂ ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮೇವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ನ ನು ಚಕ್ಖುಸೋತಾದೀನಿ ಕಮ್ಮಜರೂಪಸನ್ತಾನಾನಿಪಿ ಪವತ್ತಿಕಾಲೇ ಕದಾಚಿ ಸುಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ, ಕದಾಚಿ ಪಸನ್ನಾನಿ, ಕದಾಚಿ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ಸಚ್ಚಂ, ತಥಾ ಪವತ್ತಿ ಪನ ಸನ್ತಾನ ವಿಚ್ಛೇದೇನ ನ ಹೋತಿ, ನಾನಾವಿಚ್ಛಿನ್ನೇ ಚ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ತೇಸಂ ಪುನಘಟನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸಕಿಂ ಅನ್ಧೋ ಅನ್ಧೋಯೇವ ಹೋತಿ। ಬಧಿರೋಚ ಬಧಿರೋಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಯದಿ ಏವಂ"ತಿ ಏವಂ ಯದಿ ಸಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅರೂಪ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸನ್ತತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ। "ವಿಪಾಕಾನೀ"ತಿ ಭವಙ್ಗಭೂತಾನಿ ವಿಪಾಕಾನಿ। ಏಕಸನ್ತತಿವಸೇನ ಪವತ್ತಿಸ್ಸನ್ತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ನಾನಾಸನ್ತತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಯಾವಜೀವಮ್ಪಿ ಏಕ ಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಇತರಾನಿ ಪನಾ"ತಿ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲ ಕ್ರಿಯಚಿತ್ತಾನಿ ಪನ। "ತದಾರಮ್ಮಣಾ"ತಿ ನಿರುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾ। ಅದ್ಧಾನಪ್ಫರಣಾನುಭಾವೇನ ಪವತ್ತನ್ತಿಯೇವ। ನ ಪನ ಚಿತ್ತಜರೂಪಾದೀನಿ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಜನಕಪಚ್ಚಯೇ ನಿರುದ್ಧೇ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಅಯಂ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಜೀವನ್ತತ್ತೇ ವಿಸೇಸೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಅಯಮತ್ಥೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ"ತಿ ಅರೂಪ ಧಮ್ಮಾನಂ ಜೀವನ್ತತಾವಿಸೇಸೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ರೂಪಸನ್ತತಿಯಂ ಅನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಚುತಿಕಾಲೇ ಭವನ್ತರರೂಪಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಚ್ಚಯತ್ತಂ ಅನುಪಗನ್ತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ। ತೇನ ಭವನ್ತರ ಪಾತುಬ್ಭಾವೋ ನಾಮ ತೇಸಂ

ನತ್ಥಿ। ನ ತಥಾ ಅರೂಪಸನ್ತತಿಯಂ। ತತ್ಥ ಪನ ಚುತಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಅನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯೋ ಹುತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ। ತೇನ ಭವನ್ತರಪಾತುಬ್ಭಾವೋ ನಾಮ ತೇಸಂ ಅತ್ಥಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಜೀವನ್ತತ್ತೇ ವಿಸೇಸೋ। ತಸ್ಮಾ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಂಪಿ ಕಮ್ಮಜರೂಪಾನಂ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಂ ಜೀವಿತಯೋಗೇನ ಜೀವನ್ತತ್ತಾ ಸನ್ತತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ ನ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ನ ಚೋದೇತಬ್ಬನ್ತಿ। ಕುಸಲಾ ಕುಸಲ ಕ್ರಿಯಚಿತ್ತಾನಿ ನಾಮ ಅಕಮ್ಮಜಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಚಿತ್ತಜರೂಪಾದೀನಿ ವಿಯ ಅತೀತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ತಙ್ಖಣಿಕೇಹಿ ನಾನಾಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಜೀವನ್ತಾನಂಪಿ ಸತಂ ಅಜೀವನ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತಜರೂಪಾದೀನಂ ವಿಯ ನಾನಾಸನ್ತತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಜೀವನ್ತತಾ ವಿಸೇಸೋಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏತ್ಥ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ। ರುಕ್ಖಾದೀಸುಪಿ ಜೀವಿತಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಯತೋ ತೇಸಂ ಹರಿತತಾ ಚ ಅಹರಿತತಾ ಚ ರೂಹನಞ್ಚ-ಅರೂಹನಞ್ಚ ದಿಸ್ಸತೀತಿ। ವುಚ್ಚತೇ, ಯದಿ ತೇಸಂ ಜೀವಿತಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಅರೂಪಜೀವಿತಂ ವಾ ಸಿಯಾ, ರೂಪಜೀವಿತಂ ವಾ। ತತ್ಥ ಸಚೇ ಅರೂಪಜೀವಿತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸತ್ತೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಮರಿತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭವನ್ತರೇ ಪಾತುಬ್ಭವನ್ತಿ। ತಥಾ ರುಕ್ಖಾಪಿ ಮರಿತ್ವಾ ಭವನ್ತರೇ ಪಾತುಬ್ಭವೇಯ್ಯುಂ। ಅಥ ರೂಪಜೀವಿತಂ ಸಿಯಾ। ಯಥಾ ಸತ್ತಾನಂ ಚಕ್ಖಾದಿ ಅಙ್ಗೇಸು ಜೀವಿತ ಸನ್ತಾನೇ ಭಿನ್ನೇ ತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಪುನ ಜೀವನ್ತಾನಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತಥಾ ರುಕ್ಖಾಪಿ ಖನ್ಧೇಸು ವಾ ಸಾಖಾಸುವಾ ಛಿನ್ನೇಸು ಜೀವಿತಸನ್ತಾನೇ ಭಿನ್ನೇ ತೇಖನ್ಧಾವಾ ಸಾಖಾಯೋ ವಾ ಪುನ ಅಞ್ಞತ್ಥ ರೋಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ಸಕ್ಕಾ ಏವ ಭವನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯಂಪಿ ಜೀವಿತಂ ನಾಮ ತೇಸಂ ನತ್ಥೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। ನ ಹಿ ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಂಯೇವ ಠಿತಿಕಾರಣಂ ಹೋತೀತಿ ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮಂ ಠಿತಿಕಾರಣಂ ಏವ ನ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ "ಆಹಾರಜಾದೀನಂ"ತಿಆದಿಂ। ಏಕಕಲಾಪೇ ಗತಾ ಪವತ್ತಾ ಸಹಜಾತ ಪಚ್ಚಯಾ, ತೇಹಿ ಆಯತ್ತಾ ಪಟಿಬದ್ಧಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಕಮ್ಮಾದೀನಂ ರೂಪಜನಕಪಚ್ಚಯಾನಂ ಜನಕಾನುಭಾವೋ ನಾಮ ರೂಪಕಲಾಪಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಏವ ಫರತಿ, ನ ಠಿತಿಕ್ಖಣೇ। ಉಪಚಯಸನ್ತತಿಯೋ ಚ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ನ ಠಿತಿಕ್ಖಣೇ। ತಸ್ಮಾ ತಾ ಜನಕಪಚ್ಚಯಾನುಭಾವಕ್ಖಣೇ ಲದ್ಧತ್ತಾ ಕುತೋಚಿಜಾತನಾಮಂ ಲಭನ್ತಿ। ಜರತಾಪನ ಠಿತಿಕ್ಖಣೇ ಏವ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಕುತೋಚಿಜಾತ ನಾಮಂ ನ ಲಭತಿ। ಯದಿ ಪನ ಆಹಾರಜಾದೀನಂ ರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಠಿತಿ ನಾಮ ಆಹಾರಾದಿ ಜನಕಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತಾ ಭವೇಯ್ಯ। ಜರತಾಪಿ ಜನಕಪಚ್ಚಯಾನುಭಾವಕ್ಖಣೇವ ಲಬ್ಭಮಾನಾ ಸಿಯಾ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, ಸಾಪಿ ಕುತೋಚಿಜಾತ ನಾಮಂ ಲಭೇಯ್ಯ। ನ ಪನ ಲಭತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಠಿತಿ ನಾಮ ಜನಕಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಇತರಥಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಉಪತ್ಥಮ್ಭಮಾನಾ"ತಿ ಕಲಾಪನ್ತರೇ ಠತ್ವಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಮಾನಾ। "ನ ಖಣಠಿತಿಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ"ತಿ ಖಣಠಿ ತಿಭಾವೇನ ಪವತ್ತಿಅತ್ಥಾಯ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನ್ತಿ, ಅನುಪಾಲೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಸಬ್ಬೇಸಂಪಿ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ। "ತಂ"ತಿ ವಿಭಾವನಿವಚನಂ। "ಇದಂ ಪನಾ"ತಿ ಜೀವಿತರೂಪಂ ಪನ।

ಆಹಾರರೂಪೇ। "ಸವತ್ಥುಕವಚನಂ"ತಿ ಭೋಜನಾದಿ ವತ್ಥುನಾ ಸಹ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸವತ್ಥುಕಂ। ವಚನಂ। ನ ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ ಆಹಾರ ರೂಪಂ ನಾಮ ಕಬಳಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತೀತಿ। "ವಿವೇಚಿತಾನೀ"ತಿ ಪಾಚನ ಕಿಚ್ಚೇನ ವಿಭಜಿತಾನಿ। ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಕತಾನಿ। "ಪಞ್ಚಧಾ ವಿಭಾಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಏಕಂ ಭಾಗಂ ಪಾಣಕಾ ಖಾದನ್ತಿ। ಏಕಂ ಭಾಗಂ ಉದರಗ್ಗಿ ಝಾಪೇತಿ। ಏಕೋ ಭಾಗೋ ಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಕೋಭಾಗೋ ಕರೀಸಂ। ಏಕೋಭಾಗೋ ರಸಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸೋಣಿತಮಂಸಾದೀನಿ ಉಪಬ್ರೂಹಯತೀತಿ ಏವಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಞ್ಚಧಾ ವಿಭಾಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। "ಲೋಕೇ"ತಿ ಲೋಕಿಯ ಗನ್ಥೇ। "ತತೋ"ತಿ ಆಮಾಸಯತೋ। ಅನುಫರನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ। "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ರಸಭಾಗಸ್ಸ। "ಭೂತೇಸೂ"ತಿ ಮಹಾಭೂತೇಸು। ಸಹ ಇನ್ದ್ರಿಯೇನ ವತ್ತತೀತಿ ಸೇನ್ದ್ರಿಯೋ। ಕಾಯೋ। ಉದಯತೀತಿ ಓಜಾ। ದಕಾರಸ್ಸ ಜಕಾರೋ। ಅವತಿ ಜನೇತೀತಿ ಓಜಾ। ಅವಸದ್ದಸ್ಸ ಓಕಾರೋ। "ಅತ್ತನೋವತ್ಥುಂ"ತಿ ಅತ್ತನೋನಿಸ್ಸಯಭೂತಂ ರೂಪಕಾಯಂ।

"ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೋ" ನಾಮ ರೂಪಸ್ಸ ಲಹುತಾತಿಆದೀಸು ಅಞ್ಞಸ್ಸ ರೂಪಸ್ಸ ಕ್ರಿಯಾಮತ್ತಭಾವೇನ ಅಪದಿಸನಂ ವುಚ್ಚತಿ। "ಉಜುಕತೋವ ನಿಪ್ಫಾದಿತಂ"ತಿ ಮುಖ್ಯತೋವ ಜನಿತಂ। ಯಥಾಹಿ ಸಬ್ಬಂ ಅನಿಪ್ಫನ್ನರೂಪಂ ಅಜಾತಿ ಧಮ್ಮತ್ತಾ ಉಜುಕತೋ ಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಜಾತಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಜಾತಂ ಪನ ನಿಪ್ಫನ್ನರೂಪಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ದಿಸ್ಸಮಾನತ್ತಾ ಠಾನೂಪಚಾರೇನ

ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ದ್ವಯಂ ಚಿತ್ತಜಂತಿಆದಿನಾ ವುಚ್ಚತಿ। ನ ತಥಾ ಇದಂ ನಿಪ್ಫನ್ನರೂಪಂ। ಇದಂ ಪನ ಜಾತಿಧಮ್ಮತ್ತಾ ಉಜುಕತೋವ ಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ನಿಪ್ಫಾದಿತಂ ಜನಿತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ರೂಪಂ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಅನಿಪ್ಫನ್ನರೂಪಂಪಿ ಲಬ್ಭತೀತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ ರೂಪರೂಪನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ "ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣ ಸಮ್ಪನ್ನಂ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ "ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಂ" ನಾಮ ಸೀತುಣ್ಹಾದೀಹಿ ವಿಕಾರಪತ್ತಿಲಕ್ಖಣಂ। ತಮ್ಪನ ಅನಿಪ್ಫನ್ನ ರೂಪೇ ಮುಖ್ಯತೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ನಿಪ್ಫನ್ನರೂಪೇ ಏವ ಲಬ್ಭತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ನಿಪ್ಫನ್ನರೂಪಸ್ಸಹಿ ನಾನಾವಿಕಾರೋ ವಿಕಾರರೂಪನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಲಕ್ಖಣಂ ಲಕ್ಖಣ ರೂಪನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವಿಕಾರಸ್ಸ ಪನ ವಿಕಾರೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಚ ಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯದಿ ಅತ್ಥೀತಿ ವದೇಯ್ಯ। ವಿಕಾರಸ್ಸ ವಿಕಾರೋ, ತಸ್ಸ ಚ ವಿಕಾರೋ, ತಸ್ಸ ಚ ವಿಕಾರೋತಿ ಅಪರಿಯನ್ತಮೇವ ಸಿಯಾ। ತಥಾ ಲಕ್ಖಣೇಪೀತಿ।

ಆಕಾಸಧಾತುಯಂ। "ಪಕಾಸನ್ತೀ"ತಿ ಇದಂ ಏಕಂ ಇದಂ ಏಕನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। "ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತೀ"ತಿ ಆಹ "ಪರಿತೋ"ತಿಆದಿಂ। "ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ"ತಿ ವತ್ವಾ ತದತ್ಥಂ ವಿವರತಿ "ಏಕತ್ತಂ ಅನುಪಗಮನಂ"ತಿ। ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದೀಯತೀತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ ಆಹ "ತೇಹಿ ವಾ"ತಿಆದಿಂ। "ತೇಹಿ ವಾ"ತಿ ಕಲಾಪನ್ತರಭೂತೇಹಿ ವಾ। "ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರೇಸಂ ವಾ ಅಕತ್ವಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋಪಕ್ಖಿಕಂ ವಾ ಪರೇಸಂ ಪಕ್ಖಿಕಂ ವಾ ಅಕತ್ವಾ। ಪರಿಚ್ಛೇದ ಕ್ರಿಯಾಮತ್ತಂ ಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ ಆಹ "ತೇಸಂ ವಾ"ತಿಆದಿಂ। "ತೇಸಂ ವಾ"ತಿ ಕಲಾಪನ್ತರಭೂತಾನಂ ವಾ। "ಅಯಂ ಪನಾ"ತಿ ಅಯಂ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪನ। "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದಸ್ಸ। ಸೋ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಇತಿ ಕತ್ವಾ"ತಿ ಏವಂ ಮನಸಿಕತ್ವಾ। "ಏತೇಹೀ"ತಿ ಏತೇಹಿ ಮಹಾಭೂತೇಹಿ। "ಅಞ್ಞಮಞ್ಞ ಅಬ್ಯಾಪಿತತಾ"ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ರೂಪಕಲಾಪಾನಂ ಏಕಕಲಾಪತ್ತೂಪಗಮನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞ ಬ್ಯಾಪಿತಾ ನಾಮ, ತಥಾ ಅನುಪಗಮನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞ ಅಬ್ಯಾಪಿತತಾ ನಾಮ। ತೇನಾಹ "ಏಕತ್ತಂ"ತಿಆದಿಂ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತಿಸ್ಸಂ ಪಾಳಿಯಂ। "ನಾನಾಕಲಾಪಗತಾನಂ ಭೂತಾನಂ"ತಿ ಏತೇನ ಕಲಾಪಪರಿಯನ್ತತಾ ಏವ ವುತ್ತಾ ಹೋತಿ।

ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ದ್ವಯೇ। "ಸಯಞ್ಞಾ"ತಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಸಙ್ಖಾತಂ ಸಯಞ್ಚ। "ತೇನಾ"ತಿ ಚಲಮಾನೇನ ಕಾಯಙ್ಗೇನ। "ತೇಹೀ"ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ಠಿತೇಹಿ ಜನೇಹಿ। ತತ್ಥಾತಿಆದೀಸು। "ಕಾಯಙ್ಗವಿಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಭಿಕ್ಕಮನಾದಿ ಅತ್ಥಾಯ ಹತ್ಥಪಾದಾದೀನಂ ಕಾಯಙ್ಗಾನಂ ಚಲನ ಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಾ ಚ ಸಬ್ಬೇತೇ ಚಿತ್ತಜವಾತಕಲಾಪಾ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತ ದಿಸಾಭಿಮುಖಾ ಏವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಯಥಾ ವಾ ತಥಾ ವಾ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ"ತಿ ಅನಿಯಮತೋ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಚೋಪನ ಕಾಯಸ್ಸ। "ತೇಹೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಜವಾತಕಲಾಪೇಹಿ। ನಿಯಾಮಕೋ ನಾವಾನಿಯೋಜಕೋ। "ತೇ ಚಾ"ತಿ ತೇಚಿತ್ತಜವಾತಕಲಾಪಸಙ್ಘಾಟಾ। ಏತೇನ ಸಕಲಂ ಕಾಯಙ್ಗಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। ಸಕಲಕಾಯಙ್ಗಂ ನಾವಾಸದಿಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಚಾರೇತ್ವಾ"ತಿ ವಿಯೂಹಿತ್ವಾ। ಕಥಂ ಪನ ಸಾ ನಿಯಾಮಕಸದಿಸೀ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "ಯಥಾಹೀ"ತಿಆದಿ। ಯದೇತಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ವಚನಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಕತೀಪಯಜವನ ವಾರೇಹೀ"ತಿ ದ್ವತ್ತಿ ಜವನವಾರೇಹಿ। "ತತೋ"ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ಚಲನ ಸಙ್ಖಾತಂ ದೇಸನ್ತರ ಪಾಪನಂ ಜಾಯತಿ। ತತೋ ಚಲನವಾರತೋ। ಸನ್ಥಮ್ಭನ ಸನ್ಧಾರಣಾನಿ ಏವ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಚಲನಸಙ್ಖಾತಂ ದೇಸನ್ತರ ಪಾಪನಂ। "ಏತ್ಥಾ"ತಿ ಏತಿಸ್ಸಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ। ನಾನಾಜವನವೀಥೀಸು। ಲ। ಉಪತ್ಥಮ್ಭನೇ ಚ ಯುಜ್ಜತಿಯೇವ। ನ ಏಕಿಸ್ಸಾಯ ಜವನವೀಥಿಯಂ ಏವ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯದಿ ನಾನಾಜವನವೀಥೀಸು ತಥಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಞ್ಚ ಗಯ್ಹೇಯ್ಯ। ಏವಂಸತಿ, ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಬಹೂ ಭವಙ್ಗವಾರಾಪಿ ಸನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕಥಂ ತದುಪತ್ಥಮ್ಭನಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಆಹ "ತಥಾಹೀ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ "ಉತುಜರೂಪಸಙ್ಘಾಟಾನಿ ಪೀ"ತಿ ಭವಙ್ಗಸಮಯೇ ಪವತ್ತಾನಿ ಉತುಜರೂಪಕಲಾಪಸನ್ತಾನಕಾನಿ। "ತದಾಕಾರ ವನ್ತಾನೀ"ತಿ ತಸ್ಸಾ ಚಿತ್ತಜರೂಪಸನ್ತತಿಯಾ ಆಕಾರ ವನ್ತಾನಿ। ಪಚ್ಛಿಮ ಪಚ್ಛಿಮಾನಂ ರೂಪಕಲಾ ಪಸಙ್ಘಾಟಾನಂ ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಪುರಿಮಪುರಿಮಾನಂ ರೂಪಕಲಾಪಸಙ್ಘಾಟಾನಂ ಖಣಿಕಧಮ್ಮತಾ ಚ ತೇಸಂ ನ ಸಿಯಾ। ನ ಚ ತೇ ಖಣಿಕಧಮ್ಮಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ದೇಸನ್ತರ ಸಙ್ಕಮನಸಙ್ಖಾತಂ ಚಲನಂ ಏವ ನ ಸಿಯಾ। ಚಲನಂ ತಿಹಿ ನಾನಾಕ್ರಿಯಾನಂ ಪಾತುಬ್ಭಾವೋ ವುಚ್ಚತಿ। ನಾನಾಕ್ರಿಯಾ ಚ ನಾಮ ನಾನಾಧಮ್ಮಾ ಏವ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಂ ಖಣೇಖಣೇ ಚಲನಂ ನಾಮ ಲೋಕೇ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಿಟ್ಠಂ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಖಣಿಕಧಮ್ಮತಾಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ ಹೋತೀತಿ। ಏತೇನ ತೇಸಂ ಖಣಿಕಮರಣಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಯಂ

ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಬ್ಯಾಪಾರ ಧಮ್ಮತಾ ಚ ಅವಸವತ್ತಿತಾ ಚ ತೇಸಂ ನ ಸಿಯಾ। ನ ಚ ತೇ ಅಬ್ಯಾಪಾರ ಧಮ್ಮಾ, ನ ಅವಸವತ್ತಿ ಧಮ್ಮಾ ಚ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿತಾ ಏವ ತೇಸಂ ನ ಸಿಯಾ। ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿತಾತಿ ಚ ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ, ತೇ ವತ್ತನ್ತಿ, ಅಸತಿ ನ ವತ್ತನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿತಾ ಯಸ್ಮಾ ಚ ಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಯಂ ಸತಿ, ತೇ ವತ್ತನ್ತಿಯೇವ। ತೇಸಂ ವತ್ತನತ್ಥಾಯ ಕೇನಚಿಬ್ಯಾಪಾರೇನ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ತೇ ಮಾವತ್ತನ್ತೂತಿ ಚ ಅತ್ತನೋ ವಸೇನ ವತ್ತನ್ತಿ। ಪಚ್ಚಯೇ ಅಸತಿ, ನ ವತ್ತನ್ತಿಯೇವ। ತೇಸಂ ಅವತ್ತನತ್ಥಾಯ ಕೇನಚಿಬ್ಯಾಪಾರೇನ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ತೇಮಾವತ್ತನ್ತೂತಿ ಚ ಅತ್ತನೋ ವಸೇನವತ್ತನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿತಾ ನಾಮ ಲೋಕೇ ವಿಞ್ಞಾನಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋದಿಟ್ಠಾ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಅಬ್ಯಾಪಾರತಾ ಚ ಅವಸವತ್ತಿತಾ ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ ಹೋತಿ। ಏತೇನ ತೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸತ್ತಪುಗ್ಗಲ ಅತ್ತಾಕಾರೇಹಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಸುಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಯಂ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ।

"ವಚೀಭೇದಂ"ತಿ ಅಕ್ಖರ ಪದಭಾವಪತ್ತಂ ವಚೀಮಯಸದ್ದಪ್ಪಕಾರಂ। ಉಪಾದಿನ್ನಕಪಥವೀಧಾತುಯೋ ನಾಮ ಕಮ್ಮಜ ಪಥವೀಧಾತುಯೋ। ತಾಸು ಸಙ್ಘಟ್ಟನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅತ್ತನಾ ಸಹಜಾತೇನಯೇನ ಆಕಾರವಿಕಾರೇನ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ಯೇನ ಚ ಉಪಲಬ್ಭತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅಜ್ಝತ್ತ ಸನ್ತಾನಗತಾ ಸಬ್ಬೇ ಚತುಜರೂಪಧಮ್ಮಾಪಿ ಕತ್ಥಚಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಆಹ "ಚತುಜಭೂತಾಯ ಏವ ವಾ"ತಿ। ದ್ವೀಸುಠಾನ ಕರಣೇಸು ಕರಣಪಕ್ಖೇ ಚಲನಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಾ ಚಿತ್ತಜಪಥವೀಧಾತು ಠಾನಪಕ್ಖೇ ಪಥವಿಧಾತುಯಂ ಸಙ್ಘಟ್ಟಯಮಾನಾ ಕಮ್ಮಜಪಥವಿಯಂ ಏವ ಘಟ್ಟೇತಿ। ಇತರ ಪಥವಿಯಂ ನ ಘಟ್ಟೇತೀತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂತಿ ಕತ್ವಾ ಇಧ ಏವಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ। "ವಿಕಾರ ದ್ವಯಞ್ಚಾ"ತಿ ಕಾಯವಿಕಾರ ವಚೀವಿಕಾರ ದ್ವಯಞ್ಚ। ಕಥಂ ಪನ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ "ಏತ್ಥಚಾ"ತಿಆದಿಂ। ಯಂ ಪನ ತಾಸಂ ಘಟ್ಟನಪ್ಪಕಾರವಿಧಾನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತಾಸಂ" ಚಿತ್ತಜಪಥವೀನಂ। "ತಂ ತಂ ವಣ್ಣತ್ತಪತ್ತಿಯಾ"ತಿ ಕ, ಖಾ, ದಿವಣ್ಣತ್ತಪತ್ತತ್ಥಾಯ। ಯಂ ಪನ ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ 'ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ ಉಪರಿ ಅಕ್ಖರುಪ್ಪತ್ತಿ ವಿಚಾರಣಾಯಂ ಪಾಕಟೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ'ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಇಧ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತೋ "ಏತ್ಥ ಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇನೇವ ಹಿ ಮೂಲಟೀಕಾಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಏತ್ಥ ಚಾ"ತಿ ಮೂಲಟೀಕಾಪಾಠೇ। "ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ"ತಿ ಪರಿಬ್ಯತ್ತ ಅಕ್ಖರಪ್ಪವತ್ತವೀಥಿತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ। "ನಾನಾಜವನವೀಥೀಹೀ"ತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಜವನವೀಥಿವಾರೇಹಿ। "ಪಠಮಜವನಚಿತ್ತಸ್ಸಪೀ"ತಿ ಪರಿಬ್ಯತ್ತ ಅಕ್ಖರಪ್ಪವತ್ತಿವೀಥಿಯಂ ಉಪ್ಪನ್ನಪಠಮಜವನ ಚಿತ್ತಸ್ಸಪಿ। ತಸ್ಸ ಆಸೇವನಞ್ಚ ನಾಮ ತತೋ ಪುರಿಮೇಹಿ ವೀಥಿವಾರೇಹಿ ಏವ ಲದ್ಧಂ ಸಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಆಸೇವನಂ"ತಿ ಚ ಉಪಚಾರ ವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ। "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಪರಿಬ್ಯತ್ತಕ್ಖರಸ್ಸ। ವುತ್ತಞ್ಚ ಸದ್ದಸತ್ಥೇಸು। "ದೀಘಮುಚ್ಚರೇ"ತಿ ಪಞ್ಚದೀಘಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಮಿಥಿನ್ದ ಪಞ್ಹಾಪಾಠೇ। "ಸಾಧಿಕೇ ವೀಹಿವಾಹಸತೇ"ತಿ ವೀಹಿಧಞ್ಞಪೂರೋ ಸಕಟೋ ವೀಹಿವಾಹೋ ನಾಮ। ವೀಹಿವಾಹಾನಂ ಸಾಧಿಕೇ ಸತಸ್ಮಿಂ। ಅಭಿಮಞ್ಞನಂ ಅಭಿಮಾನೋ। "ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತನಯೇ ನಾ"ತಿ ತಥಾಹಿ ಚಲನಚಿತ್ತಜರೂಪಸನ್ತತಿಯಂ ಪವತ್ತಾನೀತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತ ನಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧ ಪನ ವಚೀಭೇದಕರ ಚಿತ್ತಜಸದ್ದಸನ್ತತಿಯಂ ಪವತ್ತಾನಿ ಉತುಜರೂಪಸಙ್ಘಾಟಾನೀತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ "ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ"ತಿ। "ಪವತ್ತನತ್ಥೋ"ತಿ ಅಭಿಕ್ಕಮನಾದಿ ಸಜ್ಝಾಯನಾದೀನಂ ಪವತ್ತಾಪನತ್ಥೋ। "ಏತ್ಥ ಚಾ"ತಿಆದೀಸು। "ಬೋಧೇತು ಕಾಮತಾ ರಹಿತೇಸೂ"ತಿ ಅಭಿಕ್ಕಮನಪಟಿಕ್ಕಮನಾದೀಸು ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಚ, ಸುತ್ತನ್ತ ಸಜ್ಝಾಯನಾದೀಸು ವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಚ ಪರಂ ಬೋಧೇತುಕಾಮತಾ ರಹಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। "ದ್ವೀಸು ಬೋಧಕವಿಞ್ಞತ್ತೀಸೂ"ತಿ ಬೋಧಕಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಬೋಧಕವಚೀ ವಿಞ್ಞತ್ತೀಸು। ಪುರಿಮಾ ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಾ ಚ ವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿ। ಪಚ್ಛಾ ಸುದ್ಧೇನ ಮನೋದ್ವಾರಿಕ ಜವನೇನ ಏವ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕ ಜವನೇನಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣ ವೀಥಿಯಾ ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣ ವೀಥಿಯಾ"ತಿ ವಚೀಭೇದಂ ಅಕತ್ವಾ ಹತ್ಥಗ್ಗಹಣಾದಿ ವಸೇನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪನೇ ಅಯಂ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಸಯಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ವಿಞ್ಞತ್ತೀತಿ ಅಯಂ ವಿಕಪ್ಪೋ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ "ಸಾಹಿ ಅತ್ತಾನಂ"ತಿಆದಿಂ। "ಮಜ್ಝೇ"ತಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಗ್ಗಹಣವೀಥಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಗ್ಗಹಣವೀಥಿನಂ ಮಜ್ಝೇ। ಕಥಂ ಪವತ್ತಕವಿಞ್ಞತ್ತೀಸು ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ಸಯಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ದ್ವೇ ಅತ್ಥಾ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ ಆಹ "ದ್ವೀಸು ಪನಾ"ತಿಆದಿಂ। ಅಯಂ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, ಅಯಂ ಪಟಿಕ್ಕಮತೀತಿ ಜಾನನ್ತಾ ಅಭಿಕ್ಕಮನಪಯೋಗಞ್ಚ ತಪ್ಪಯೋಗ ಜನಕಚಿತ್ತಞ್ಚ ಜಾನನ್ತಿ। "ಪರಸ್ಸಕಥಂ"ತಿ ಬೋಧೇತುಕಾಮತಾರಹಿತಮ್ಪಿ ಪರಸ್ಸವಚನಸದ್ದಂ। ರಾಗಚಿತ್ತಞ್ಚ ಜಾನನ್ತಿ।

ತೇನ ವುತ್ತಂ ಮೂಲಟೀಕಾಯಂ ಪರಂ ಬೋಧೇತುಕಾಮತಾಯ ವಿನಾಪಿ ಅಭಿಕ್ಕಮನಾದಿಪ್ಪವತ್ತನೇನ ಸೋಚಿತ್ತಸಹಭುವಿಕಾರೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ। ಲ। ದ್ವಿಧಾಪಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಯೇವಾತಿ।

ವಿಕಾರರೂಪೇಸು। "ಕಮ್ಮಯೋಗ್ಯಂ"ತಿ ಅಭಿಕ್ಕಮನಾದಿಕಮ್ಮೇಸು ಯೋಜೇತುಂ ಯುತ್ತಂ। ಅದನ್ಧತಾ ವುಚ್ಚತಿ ಸೀಘಪ್ಪವತ್ತಿ। ಸಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಸರೀರ ಕ್ರಿಯಾನುಕುಲೋ ಕಮ್ಮಞ್ಞಭಾವೋ ಲಕ್ಖಣಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸಮಾಸೋ। "ಧಾತುಯೋ"ತಿ ಮಹಾಭೂತಧಾತುಯೋ ವಾ, ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಾದಿಧಾತುಯೋ ವಾ। ಪೂತಿಮುಖಸಪ್ಪಸಞ್ಞಾತಸ್ಸ ಆಪಸ್ಸ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವಾಕ್ಯಂ। ಅಸಯ್ಹಭಾರೋ ನಾಮ ವಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಭಾರೋ। "ಸಾ ಪವತ್ತತೀ"ತಿ ಕಾಯಲಹುತಾ ಪವತ್ತತಿ। ಥದ್ಧಂ ಕರೋನ್ತಿ ಸರೀರಗತಾ ಧಾತುಯೋತಿ ಅಧಿಕಾರೋ। ಭುಸಂ ಮಾರೇತೀತಿ ಆಮರಿಕೋ। ದಕಾರೋ ಆಗಮೋ। ಗಾಮನಿಗಮವಿಲುಪ್ಪಕೋ ಚೋರಗಣೋ। ತಸ್ಸ ಭಯೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಂ। "ವಿವಟ್ಟಮಾನಂ"ತಿ ವಿರೂಪಂ ಹುತ್ವಾ ವಟ್ಟನ್ತಂ। "ಮೂಲಭೂತಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಅಸಪ್ಪಾಯ ಸೇವನೇ ಸತಿ, ಸಾ ಪಠಮಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾತಿ। ಸೀತಾಧಿಕಾವಾ ಹೋತಿ, ಉಣ್ಹಾಧಿಕಾವಾ। ತಾಯ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಾಯ ಏವ ಸಬ್ಬಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾನಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಇಮಾಪನತಿಸ್ಸೋ ರೂಪಜಾತಿಯೋ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾಕಾರಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇತಿ ತಸ್ಮಾ ವಿಕಾರರೂಪಂ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಲಕ್ಖಣರೂಪೇಸು। "ಚಯನಂ"ತಿ ಸಞ್ಚಿತಭಾವಗಮನಂ। "ಆದಿತೋ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ। "ಉಪರಿತೋ"ತಿ ಉಪರಿಭಾಗೇ। "ಆಚಯೋ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಚಯೋ। "ಉಪಚಯೋ"ತಿ ಉಪರೂಪರಿಚಯೋ। "ಅದ್ಧಾನಪೂರಣವಸೇನಾ"ತಿ ವಸ್ಸಸತಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ದೀಘಕಾಲಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಪೂರಣವಸೇನ। "ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನಾ"ತಿ ಉಪಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥನಾನತ್ತಂ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ವಡ್ಢಿಯಂ ಅನ್ತೋಗಧಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತೇನ ತೇನಪರಿಯಾಯೇನ। ತಸ್ಸ ಚ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಸನ್ತತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ। ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಜರೂಪೇಸು ಅಸ್ಸಾಸ ಪಸ್ಸಾಸಾನಂ ವಾ ಪದವಾರಹತ್ಥವಾರಾದೀನಂ ವಾ ಅಕ್ಖರಾನಂ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ವಡ್ಢಿ ಪವತ್ತಿಯೋ ದಿಸ್ಸನ್ತಿಯೇವ। ತಥಾ ನಾನಾಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಿತಾನಂ ನಾನಾರೂಪಸನ್ತತೀನಂ ಪೀತಿ। ಉತುಜರೂಪೇಸು ಇರಿಯಾ ಪಥನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸುಖದುಕ್ಖಜನಕಾನಂ ನಾನಾರೂಪಸನ್ತತೀನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿವಡ್ಢಿಪವತ್ತಿಯೋ ದಿಸ್ಸನ್ತಿಯೇವ। ತಥಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಾದಿಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ಸೀತುಣ್ಹಾದಿಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ವಾತಾತಪಾದಿಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ವಾ ಸರೀರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ನಾನಾರೂಪಸನ್ತತೀನಮ್ಪಿ ಚಕ್ಖುರೋಗಾದಿರೂಪಾನಮ್ಪೀತಿ। ಆಹಾರಜರೂಪೇಸು ಆಹಾರನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸರೀರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಸಮವಿಸಮರೂಪಸನ್ತತೀನಂತಿ। "ಅಯಂ ನಯೋ"ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾಸನ್ತಾನೇ ನಿದಸ್ಸನ ನಯೋ। ತೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತಾನೇಪಿ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಾನಂ ಹತ್ಥಪಾದಾದಿಸನ್ತಾನಾನಂ ಕೇಸಲೋಮಾದಿ ಸನ್ತಾನಾನಞ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ವಡ್ಢಿಪವತ್ತಿಯೋ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। "ಜೀರಣಂ"ತಿ ಅಭಿನವಾವತ್ಥತೋ ಹಾಯನಂ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। "ರಿತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ"ತಿ ಅಞ್ಞೋ ಪಕಾರೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ಅಞ್ಞಥಾ ಭಾವೋ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ । ಏತೇನ ಜರಾವಸೇನವಾ ನಾನಾರೋಗಾಬಾಧಾದಿವಸೇನ ವಾ ವಿಪರಿಣಾಮೋ ವುತ್ತೋ। "ತಥಾ ಅವತ್ಥಾಭೇದಯೋಗತೋ"ತಿ ಜಾತಿರೂಪಮೇವ ಆದಿಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ। ತತೋಪರಂ ತಮೇವ ವಡ್ಢಿ ಹೋತಿ। ತತೋ ಪರಂ ತಮೇವ ಪವತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ತಥಾ ಅವತ್ಥಾಭೇದಯೋಗತೋ। ತೇನಾಹ "ಸಾಹೀ"ತಿಆದಿಂ। "ಪಬನ್ಧಯತೀ"ತಿ ಪಬನ್ಧಂ ಕರೋತಿ। ಸಙ್ಗಹಗಾಥಾದೀಸು ಪನ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ। "ಏತ್ಥ ಚ ಪಚ್ಛಿಮಾನೀ"ತಿಆದೀಸು। ವೋಹಾರಸಿದ್ಧಮತ್ತಭಾವಂ"ತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸತ್ತೋ ಅತ್ತಾ ಜೀವೋತಿಆದಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ ವೋಹಾರ ಸಿದ್ಧಮತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಸಭಾವಸಿದ್ಧಾ ನ ಹೋತಿ। ಸಾಹಿ ಮಹಾಜನೇಹಿ ಖನ್ಧ ಪಞ್ಚಕಂ ಉಪಾದಾಯ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಮ್ಮತತ್ತಾ ವೋಹರಿತತ್ತಾ ವೋಹಾರಸಿದ್ಧಾ ನಾಮ। ಸಭಾವಸಿದ್ಧಾ ಪನ ನ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅರಿಯಾನಂ ವೋಹಾರೇ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಸಿಜ್ಝತಿ। ಇಮಾನಿ ಪನ ರೂಪಾನಿ ಸಭಾವಸಿದ್ಧತ್ತಾ ಅರಿಯಾನಂ ವೋಹಾರೇಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಿಜ್ಝನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "ತಾದಿಸೇನಾ"ತಿಆದಿಂ। "ಸುದ್ಧಧಮ್ಮಗತಿಯಾ ಸಿದ್ಧೇನಾ"ತಿ ಪಥವೀಧಾತು ನಾಮ ಸುದ್ಧಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ। ಸಾ ಉಪ್ಪಾದಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಜರಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಭೇದಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸಾ ಉಪ್ಪಾದೋಪಿ ಜರಾಪಿ ಭೇದೋಪಿ ಸುದ್ಧಧಮ್ಮಗತಿಯಾ ಸಿದ್ಧೋ ನಾಮ। ಏವಂ ಲಕ್ಖಣರೂಪಾನಂ ಸುದ್ಧಧಮ್ಮಗತಿಸಿದ್ಧಂ ಪರಮತ್ಥಲಕ್ಖಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ದ್ವಯಸ್ಸಪಿ ವಿಕಾರರೂಪತ್ತಯಸ್ಸಪಿ ಪರಿಚ್ಛೇದ ರೂಪಸ್ಸಪೀತಿ। ಯಥಾ ಚ ಇಮೇಸಂ ರೂಪಾನಂ। ತಥಾ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸಪಿ ಸುದ್ಧಧಮ್ಮಗತಿಸಿದ್ಧಂ

ಪರಮತ್ಥಲಕ್ಖಣಂ ಅತ್ಥಿಯೇವ। ಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಾಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ಅಭಾವಿತೇ ಭವಪರಮ್ಪರಾಯ ಉಪ್ಪಾದಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ। ಭಾವಿತೇಪನ ಅನುಪ್ಪಾದಂ ನಿರೋಧಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ। ತಸ್ಮಾ ಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೋಪಿ ಸುದ್ಧಧಮ್ಮಗತಿಯಾ ಸಿದ್ಧೋ ನಾಮ। ಏವಂ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸಪಿ ಸುದ್ಧಧಮ್ಮಗತಿಸಿದ್ಧಂ ಪರಮತ್ಥಲಕ್ಖಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅತ್ಥಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅಜಾತಂ ಅಭೂತನ್ತಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಂಪಿ ಏತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏತೇನ ಅರಿಯವೋಹಾರೇ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಏಕನ್ತೇನ ಅತ್ಥಿತಾ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಾ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "ಇತರಥಾ"ತಿಆದಿಂ। "ನಸಭಾವತೋ ಅನುಪಲದ್ಧತ್ತಾ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಏತೇನ ಏತಾನಿ ಅಸಭಾವರೂಪಾನೀತಿ ಚ ಅಲಕ್ಖಣ ರೂಪಾನೀತಿ ಚ ಅಸಮ್ಮಸನರೂಪಾನೀತಿ ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂತಿಪಿ ದೀಪೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಯಥಾಸಕಂ ಸಭಾವೇಹಿ ಸಭಾವವನ್ತತ್ತಾ ಯಥಾಸಕಂ ಲಕ್ಖಣೇ ಹಿ ಸಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ ಸಮ್ಮಸನಞ್ಞಾಣ ವಿಭಙ್ಗೇ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾನಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮಸಿತಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಆಗತತ್ತಾತಿ। ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಮ್ಪಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಯಥಾಹ ಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನನ್ತಿ ಪನ್ನರಸರೂಪಾನಿ ಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನಾನಿ ನಾಮ। ದಸರೂಪಾನಿ ಅಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನಾನಿ ನಾಮ। ಯದಿ ಅಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನಾನಿ ನಾಮ। ಏವಂಸತಿ, ಅಸಙ್ಖತಾನಿ ನಾಮ ಸಿಯುಂ। ತೇಸಂಯೇವ ಪನರೂಪಾನಂ ಕಾಯವಿಕಾರೋ ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ। ವಚೀವಿಕಾರೋ ವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ। ಛಿದ್ದಂ ವಿವರಂ ಆಕಾಸಧಾತು ನಾಮ। ಲಹುಭಾವೋ ಲಹುತಾ ನಾಮ। ಮುದುಭಾವೋ ಮುದುತಾ ನಾಮ। ಕಮ್ಮಞ್ಞಭಾವೋ ಕಮ್ಮಞ್ಞತಾ ನಾಮ। ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಉಪಚಯೋ ನಾಮ। ಪವತ್ತಿ ಸನ್ತತಿ ನಾಮ। ಜೀರಣಾಕಾರೋ ಜರತಾ ನಾಮ। ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಾಕಾರೋ ಅನಿಚ್ಚತಾ ನಾಮಾತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನಂ ಸಙ್ಖತಮೇವಾತಿ। ತತ್ಥ "ತೇಸಂಯೇವ ರೂಪಾನಂ"ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಭುಮ್ಮಂ। ತೇಸಂಯೇವ ದಸನ್ನಂ ರೂಪಾನಂ ಮಜ್ಝೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಇತಿಸಬ್ಬಂ"ತಿ ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ದಸವಿಧಂ ರೂಪಂ ಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನಮೇವ ಸಙ್ಖತಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಖನ್ಧವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋವ। ಯಥಾಹ ಪಞ್ಚವಿಪನಖನ್ಧಾ ಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನಾವ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಅಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನಾ। ಸಙ್ಖತಾವ, ನೋ ಅಸಙ್ಖತಾ। ಅಪಿಚ ನಿಪ್ಫನ್ನಾಪಿ ಹೋನ್ತಿಯೇವ। ಸಭಾವಧಮ್ಮೇಸುಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವೇಕಂ ಅಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನಂ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಞ್ಚಾತಿ ಚ। ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಚ ನಾಮ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚ ಕಥನ್ತಿ। ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾತಿ ವಾ ಸಙ್ಖತಾಸಙ್ಖತಾತಿ ವಾ ಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನಾಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನಾತಿ ವಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ನಿಪ್ಫನ್ನಾ ಪನ ಹೋತಿ। ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೇನ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ। ತಥಾ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಸಾಪಿಹಿ ಲೋಕಿಯಾದಿಭೇದಂ ನಲಭತಿ। ನಿಪ್ಫನ್ನಾ ಪನ ಹೋತಿ। ನೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಾ। ನಾಮಗ್ಗಹಣಞ್ಹಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋವ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಚ। ಏತೇನ ಲಕ್ಖಣರೂಪಾನಮ್ಪಿ ನಿಪ್ಫನ್ನತಾ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ವಿಸುದ್ಧಿ ಮಗ್ಗೇಪನ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಂತಿದುಕಸ್ಸ ನಿದ್ದೇಸೇ। ಅಟ್ಠಾರಸವಿಧಂ ರೂಪಂ ಪರಿಚ್ಛೇದವಿಕಾರ ಲಕ್ಖಣಭಾವಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಭಾವೇನೇವ ಪರಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬತೋ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ, ಸೇಸಂ ತಬ್ಬಿಪರೀತತಾಯ ಅನಿಪ್ಫನ್ನನ್ತಿ ಚ। ನಿಪ್ಫನ್ನರೂಪಂ ಪನ ರೂಪರೂಪಂ ನಾಮಾತಿ ಚ। ಯಂ ಚತೂಹಿ ಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಜಾತಂ, ತಂ ಚತುಜಂ ನಾಮ। ತಂ ಲಕ್ಖಣ ರೂಪವಜ್ಜಂ ಅವಸೇಸರೂಪಂ। ಲಕ್ಖಣರೂಪಂ ಪನ ನ ಕುತೋಚಿಜಾತನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಞ್ಚೇತಂ ಆಚರಿಯೇಹಿ ಗಹಿತನಾಮಮತ್ತತ್ತಾ ವತ್ತಿಚ್ಛಾನುಗತಂ ಹೋತಿ। ಯಂ ರುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬನ್ತಿ।

ರೂಪಸಮುದ್ದೇಸಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೯೭. ರೂಪವಿಭಾಗೇ ।"ಏಕವಿಧನಯಂ ತಾವ ದಸ್ಸೇತುಂ"ತಿ ರೂಪವಿಭಾಗತೋ ಪಥಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ। ಏತೇನ ಏಕವಿಧನಯೋ ರೂಪವಿಭಾಗೋ ನಾಮ ನ ತಾವ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಂ ನ ಸಮೇತಿ। ಕೇನ ನ ಸಮೇತೀತಿ ಆಹ "ವಕ್ಖತಿಹೀ"ತಿಆದಿಂ। "ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾದಿಭೇದೇನ ವಿಭಜನ್ತಿ ವಿಚಕ್ಖಣಾ"ತಿ ಏತೇನ ಸಬ್ಬಂರೂಪಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರವಸೇನ ದುವಿಧನ್ತಿಆದಿಕೋ ದುವಿಧನಯೋ ಏವ ರೂಪವಿಭಾಗನಯೋ ನಾಮಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇನ ನ ಸಮೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಪಿಚ ಪಾಳಿಯಂ। ಸಹೇತುಕಾ ಧಮ್ಮಾ, ಅಹೇತುಕಾ ಧಮ್ಮಾತಿಆದಿ ದುಕೇಸು ಸಬ್ಬಂರೂಪಂ ಅಹೇತುಕಮೇವ, ನ ಸಹೇತುಕನ್ತಿಆದಿ ನಿಯಮಕರಣಮ್ಪಿ ರೂಪವಿಭಾಗೋ ಏವಾತಿ ಕತ್ವಾ ತಥಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। "ಇತರಾನಿ ಪನಾ"ತಿ ಕಾಮಾವಚರನ್ತಿಆದೀನಿ ಪನ। "ಜನಕೇನ ಪಚ್ಚಯೇನಾ"ತಿ ಪಧಾನವಚನಮೇತಂ। ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಾದಿ ಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾ ಏವ। "ಸಙ್ಗಮ್ಮಾ"ತಿ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ। "ಕರೀಯತೀ"ತಿ ನಿಪ್ಫಾದೀಯತಿ। ಯೋಧಮ್ಮೋತಿಆದೀಸು। "ಪಹೀನೋ ಪೀ"ತಿ ಛಿನ್ದನಭಿನ್ದನಾದಿವಸೇನ ಪಹೀನೋಪಿ। "ತಸ್ಮಿಂ ಸತೀ"ತಿ ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನೇ ಸತಿ। ಕಿಚ್ಚಪಚ್ಚಯಾನಂ ಅರಹತ್ಥಸ್ಸ ಚ ಸಕ್ಕತ್ಥಸ್ಸ ಚ ದೀಪನತೋ ದುವಿಧಂ

ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅಟ್ಠಾನತ್ತಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ತಬ್ಬಿಸಯಸ್ಸಾ"ತಿ ರೂಪವಿಸಯಸ್ಸ। "ಏವಂ"ತಿ ಏವಂಸನ್ತೇ। "ಪಹೀನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅನಾಗತಭವೇ ಪುನ ಅನುಪ್ಪಾದತ್ಥಾಯ ಇಧೇವ ಪಹೀನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಂ"ತಿಆದಿಂ। "ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಂ"ತಿ ಛಿನ್ನತಾಲಕ್ಖಾಣುಕಂ ವಿಯ ಕತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। "ಅನಭಾವಂ ಕತಂ"ತಿ ಪುನ ಅಭಾವಂ ಕತಂ। "ಪಾಕಟೋ"ತಿ ದಸ್ಸನಾದಿಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಾತೋ। "ತದುಪಾದಾಯಾ"ತಿ ತಂ ಉಪನಿಧಾಯ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। "ಅಜ್ಝತ್ತಿಕರೂಪಂ"ತಿ ಪದುದ್ಧಾರಣಂ। ಅತ್ತಾನಂ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಪವತ್ತಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ। ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ "ಅತ್ತಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ"ತಿಆದಿನಾ। ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಜ್ಝತ್ತಧಮ್ಮ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕ ಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಅವಿಸೇಸೋ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ವಕ್ಖಮಾನಕಾರಣತ್ತಾ। "ದ್ವಾರರೂಪಂ ನಾಮಾ"ತಿ ಪದುದ್ಧಾರಪದಂ। ಕಸ್ಮಾ ದ್ವಾರರೂಪಂ ನಾಮಾತಿ ಆಹ "ಯಥಾಕ್ಕಮಂ"ತಿಆದಿಂ। ಪರತೋಪಿ ಏಸನಯೋ। "ದೇಸನಾಭೇದ ರಕ್ಖಣತ್ಥಂ"ತಿ ದುಕದೇಸನಾಭೇದತೋ ರಕ್ಖಣತ್ಥಂ। ತತ್ಥ ದೇಸನಾಭೇದೋ ನಾಮ ರೂಪಕಣ್ಡೇ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ವತ್ಥು ರೂಪಞ್ಚ, ನ ವತ್ಥು ರೂಪಞ್ಚ , ಆರಮ್ಮಣ ರೂಪಞ್ಚ, ನ ಆರಮ್ಮಣ ರೂಪಞ್ಚ ವತ್ವಾ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ, ಆರಮ್ಮಣದುಕೇ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣ ರೂಪಂ, ನ ಆರಮ್ಮಣ ರೂಪನ್ತಿ ದುಕಪದಂ ನ ಲಬ್ಭೇಯ್ಯ। ಅಯಂ ದೇಸನಾಭೇದೋ ನಾಮ। ವತ್ಥುದುಕೇಸು ಹದಯವತ್ಥುವಸೇನ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣದುಕಂ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ। "ಥೂಲಸಭಾವತ್ತಾ"ತಿ ಸುಖುಮರೂಪಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ। "ದೂರೇ ಪವತ್ತಸ್ಸಪೀ"ತಿ ಯಥಾ ಸುಖುಮರೂಪಂ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೇ ಪವತ್ತಮ್ಪಿ ಞಾಣೇನ ಸೀಘಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಇದಂ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ದೂರೇ ಪವತ್ತಸ್ಸಪಿ। "ಗಹಣಯೋಗ್ಯತ್ತಾ"ತಿ ಞಾಣೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಣಪತ್ತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। "ಸಯಂನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಚಾ"ತಿ ಸಯಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಯ ಮಹಾಭೂತವಸೇನ ಚ। ತತ್ಥ ಸಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾ ನಾಮ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಧಾತುಯೋ। ನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಸಮ್ಪತ್ತಾ ನಾಮ ಗನ್ಧರಸಾ। ಉಭಯಥಾಪಿ ಅಸಮ್ಪತ್ತಾ ನಾಮ ಚಕ್ಖು ರೂಪ, ಸೋತ ಸದ್ದಾ। ಯೋ ಪಟಿಮುಖಭಾವೋ ಅತ್ಥಿ, ಯಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪತನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಯೋಜನಾ। ನ ಚ ತಾನಿ ಅಞ್ಞಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಏವ ಸಕ್ಕಾ ಭವಿತುನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಅನುಗ್ಗಹ ಉಪಘಾತವಸೇನಾ"ತಿ ವಡ್ಢನತ್ಥಾಯ ಅನುಗ್ಗಹವಸೇನ, ಹಾಯನಾದಿ ಅತ್ಥಾಯ ಉಪಘಾತವಸೇನ। "ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕರೂಪಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। "ಆದಿನ್ನಪರಾಮಟ್ಠತ್ತಾ"ತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನೇಹಿ ಏತಂ ಮಮ ಏಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿಆದಿನ್ನತ್ತಾ, ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಪರಾಮಟ್ಠತ್ತಾ ಚ। "ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಪವತ್ತಿವಸೇನಾ"ತಿ ಏಕೇನ ಜನಕಕಮ್ಮೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಪವತ್ತಿವಸೇನ। "ಉಪಚರೀಯತೀ"ತಿ ವೋಹರೀಯತಿ। "ಅತ್ಥವಿಸೇಸಬೋಧೋ"ತಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸಬೋಧೋ। "ಅಸಮ್ಪತ್ತವಸೇನಾ"ತಿ ವಿಸಯಟ್ಠಾನಂ ಸಯಂ ಅಸಮ್ಪಜ್ಜನವಸೇನ। ಅತ್ತನೋಠಾನಂ ವಾ ವಿಸಯಸ್ಸ ಅಸಮ್ಪಜ್ಜನವಸೇನ। ತತ್ಥ ವಿಸಯಸ್ಸ ಅಸಮ್ಪತ್ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ತತ್ಥಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಥಾ ಸೋತಸದ್ದೇಸು ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಲಗ್ಗಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇಸು। "ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಏವಾ"ತಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜನತ್ಥಾಯ ಏವ। ತಥಾ ಆಪೋ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಏವ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಯೋಜನಾ। ದುಬ್ಬಲಪಥವೀ ಏವ ಸನ್ನಿಸ್ಸಯೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ। "ಸೋತಸ್ಸಪನಕಥಂ"ತಿ ಸೋತಸ್ಸ ಅಸಮ್ಪತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಕಥಂ ಪಾಕಟಂ। ಸಮ್ಪತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಏವ ಪಾಕಟನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। ತೇನಾಹ "ತತ್ಥಹೀ"ತಿಆದಿಂ । ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸತೋ ವಾ ಸುಯ್ಯತಿ, ಚೇತಿಯಾದಿಕಸ್ಸ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಭಾಗೇ ಠಿತಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಪಟಿಘಟ್ಟನಾನಿಘಂಸೋ"ತಿ ಸೋತೇಸು ಪಟಿಘಟ್ಟನವೇಗೋ। "ತೇಸಂ"ತಿ ಆಸನ್ನೇವಾ ದೂರೇ ವಾ ಠಿತಾನಂ। ಹೋತು ದೂರೇ ಠಿತಾನಂ ಚಿರೇನ ಸುತೋತಿ ಅಭಿಮಾನೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಉಜುಕಂ ಅಸುತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸತೋವಾ ಉತ್ತರಪಸ್ಸತೋ ವಾ ಸುಣೇಯ್ಯ, ಅಸುಯ್ಯಮಾನೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಪುಚ್ಛಾ। ತಂ ಕಥೇನ್ತೋ "ಅಪಿಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। "ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಸಯದೇಸಂ ತಂ, ಫರಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹತೀತಿ ಚೇ"ತಿ ತಂ ಚಕ್ಖುಸೋತ ದ್ವಯಂ ದೂರೇವಿಸಯಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನದೇಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹತೀತಿ ಚೇವದೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ದೂರೇಠತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸುಣನ್ತೋ ಚ ಮಹನ್ತಮ್ಪಿಪಬ್ಬತಂ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಪಸ್ಸತಿ, ಮಹನ್ತಂಪಿ ಮೇಘಸದ್ದಂ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಸುಣಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಉಭಯಂ ಅಸಮ್ಪತ್ತಗೋಚರನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಚನೇ ಠತ್ವಾ ಇದಂ ಪರಿಕಪ್ಪವಚನಂ ದಸ್ಸೇತಿ ತಂ ದ್ವಯಂ ವಿಸಯಪ್ಪದೇಸಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂಪಿ ಪಬ್ಬತಂ ವಾ ಮೇಘಸದ್ದಂ ವಾ ಫರಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಮಹನ್ತಂಪಿ ಪಸ್ಸತಿ, ಸುಣಾತಿ। ನ ಅಸಮ್ಪತ್ತಗೋಚರತ್ತಾ ಮಹನ್ತಂ ಪಸ್ಸತಿ ಸುಣಾತೀತಿ ಕೋಚಿ ವದೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಧಾನೇಪಿ ತಸ್ಸ ಸೋ ಗೋಚರೋ ಸಿಯಾತಿ। ಏವಂಸತಿ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ದಿಬ್ಬಸೋತಾಭಿಞ್ಞಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಧಾನೇಪಿ ಸೋ ರೂಪಸದ್ದವಿಸಯೋ ತಸ್ಸ ಪಸಾದಚಕ್ಖುಸೋತಸ್ಸ ಗೋಚರೋ ಸಿಯಾತಿ

ಅಭಿಞ್ಞಾಧಿಟ್ಠಾನ ಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಚಕ್ಖುಸೋತಂ ದೇವಲೋಕಮ್ಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ದಿಬ್ಬರೂಪಮ್ಪಿ ದಿಬ್ಬಸದ್ದಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ। ನ ಪನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ವಿಸಯದೇಸಗಮನಞ್ಚ ಮಹನ್ತದೇಸಫರಣಞ್ಚ ನ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ರೂಪವಿಭಾಗಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫೮. ರೂಪಸಮುಟ್ಠಾನೇ। ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಅಭಿಜ್ಝಾದಯೋಪಿ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ತೇ ಪನ ಪಟ್ಠಾನೇ ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಂ ಪತ್ವಾ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಕಿಚ್ಚಂ ನ ಸಾಧೇನ್ತಿ, ಚೇತನಾ ಏವ ಸಾಧೇತೀತಿ ಆಹ "ಸಾ ಯೇವಾ"ತಿಆದಿಂ। "ತಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಾನಞ್ಚ ರೂಪಾನಂ"ತಿ ಹೇತೂಹಿ ಚ ಹೇತುಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಚ ಸಮುಟ್ಠಾನಾನಞ್ಚ ರೂಪಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥವಸೇನ ಚೇತಸಿಕಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ರೂಪಸಮುಟ್ಠಾಪಕತಾ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ಸೋ ಹಿ ಉದಯತಿ ಪಸವತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಕಪ್ಪಸಣ್ಠಾಪನವಸೇನಾ"ತಿ ಕಪ್ಪಪ್ಪತಿಟ್ಠಾಪನವಸೇನ। ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸದ್ದೋ ಛಸು ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನೇ ಸ್ವೇವ ಪವತ್ತತಿ। ಇಧ ಪನ ಸಕಲಂ ಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ "ಅಜ್ಝತ್ತ ಸನ್ತಾನೇತಿ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಂ"ತಿ। "ಖಣೇ ಖಣೇ"ತಿ ವಿಚ್ಛಾವಚನಂ। "ವಿಚ್ಛಾ"ತಿ ಚ ಬಹೂಸುಖಣೇಸು ಬ್ಯಾಪನನ್ತಿ ಆಹ "ತೀಸುತೀಸುಖಣೇಸೂ"ತಿ।

ಯಮಕಪಾಠೇಸು। ಯಸ್ಸ ವಾ ಪನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। "ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣ ಸಮಙ್ಗೀತಮಾಹ। "ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣ ಸಮಙ್ಗೀತಂ। "ಇತೀ"ತಿ ಅಯಂ ಪುಚ್ಛಾ। "ನೋ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ। ಸಮುದಯಸಚ್ಚಸ್ಸ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಭೂತಸ್ಸ ರೂಪಸ್ಸವಾ ನಾಮಸ್ಸವಾ ಉಪ್ಪಾದೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಯಸ್ಸ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ದ್ವೇ ಪಾಠಾಗಹೇತಬ್ಬಾ। "ನೋ"ತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಅಬ್ಯಾಕತಭೂತಾನಂ ರೂಪಾನಂ ವಾ ನಾಮಾನಂ ವಾ ನಿರೋಧೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇಸುಪಾಠೇಸು ಕೇಸಞ್ಚಿವಾದೀನಂ ವಚನೋಕಾಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅರೂಪಭವಂ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಚೇ"ತಿ ಕೋಚಿವಾದೀ ಚೇವದೇಯ್ಯ। "ನಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। "ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಚ ಉದ್ಧಟಾ ಸಿಯುನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಇತರತ್ಥ ಚಾ"ತಿ ತತೋ ಇತರಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಸ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿಆದಿಪಾಠೇ ಚ। "ತಮ್ಪಿ ನಾ"ತಿ ತಮ್ಪಿ ವಚನಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಪುರಿಮಕೋಟ್ಠಾಸೇ"ತಿ ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾನಂ ತೇಸಂ ತತ್ಥಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪುರಿಮಪಕ್ಖೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಪಚ್ಛಿಮಕೋಟ್ಠಾಸೇ"ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಚವನ್ತಾನಂ ಪವತ್ತೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಛಿಮ ಪಕ್ಖೇ। ಚವನ್ತಾನಂ ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ, ನ ಪವತ್ತೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇತಿ, ನೋ ಚ ನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ ಪವತ್ತೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇ ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಚ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ಸತಿ, ಸಬ್ಬಾನಿ ಕಮ್ಮಜರೂಪಾನಿ ಉತುಜರೂಪಾನಿ ಆಹಾರಜರೂಪಾನಿ ಚ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಂ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಪಚ್ಛಿಮಕೋಟ್ಠಾಸೇ"ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಚವನ್ತಾನಂ ಪವತ್ತೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಛಿಮಪಕ್ಖೇ। ತತ್ಥ ಚ ಪವತ್ತೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇತಿ ಇದಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಏವಂ ಪಾಳಿಸಾಧಕಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯುತ್ತಿಸಾಧಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಯಸ್ಮಾ ಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಆನನ್ದಾ ಚರಿಯಸ್ಸ ಮೂಲಟೀಕಾಕಾರಸ್ಸ। ವಿಭಾವನಿಯಂ। ಭಙ್ಗೇ ರೂಪಸ್ಸ ನುಪ್ಪಾದೋ, ಚಿತ್ತಜಾನಂ ವಸೇನ ವಾ। ಆರುಪ್ಪಂ ವಾಪಿ ಸನ್ಧಾಯ, ಭಾಸಿತೋ ಯಮಕಸ್ಸ ಹಿ। ನ ಚಿತ್ತಟ್ಠಿತಿ ಭಙ್ಗೇ ಚ, ನ ರೂಪಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವೋ। ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ನ ಹಿ ನ ಚಿತ್ತಟ್ಠಿತೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸಠಿತಿ ನಾಮ ನ ಹಿ ನತ್ಥಿ। "ಭಙ್ಗೇಚಾ"ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇ ಚ। ತಂ ಅಸಮ್ಭಾವೇನ್ತೋ "ಯಮಕಪಾಳಿಯೋ ಪನಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ನಾನತ್ಥಾ ನಾನಾಬ್ಯಞ್ಜನಾ"ತಿ ಏತೇನ ಪಾಳಿಸಂಸನ್ದನಾ ನಾಮ ಗರುಕತ್ತಬ್ಬಾತಿ ದೀಪೇತಿ। "ಗಮ್ಭೀರೋ ಚ ಸತ್ಥು ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ ಏತೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಸತ್ಥುಮತಞ್ಞುಂ ಕತ್ವಾ ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏತಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ವತ್ತುಂ ದುಕ್ಕರನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। "ಸುದ್ಧಂ ಅರೂಪಮೇವಾ"ತಿ ಸುದ್ಧಂ ಅರೂಪಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಏವ। ಛ ಚತ್ತಾಲೀಸಚಿತ್ತಾನಿ ರೂಪಂ ಜನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತಿ ಅರೂಪವಿಪಾಕವಜ್ಜಿತನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "ಅರೂಪವಿಪಾಕಾಪನಾ"ತಿಆದಿಂ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। "ಹೇತುನೋ"ತಿ ರೂಪವಿರಾಗಭಾವನಾ ಕಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಹೇತುಸ್ಸ। "ತಬ್ಬಿಧುರತಾಯಾ"ತಿ ರೂಪವಿರುದ್ಧತಾಯ। ರೂಪಾರೂಪವಿರಾಗಭಾವನಾಭೂತೋ ಮಗ್ಗೋ। ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ। ರೂಪೋಕಾಸೋ ನಾಮ ಕಾಮರೂಪಭವೋ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। "ಏಕೂನ ನ ವುತಿಭವಙ್ಗಸ್ಸೇ ವಾ"ತಿ ಪವತ್ತಿಕಾಲೇ ರೂಪಜನಕಸ್ಸ ಏಕೂನ ನ ವುತಿಭವಙ್ಗ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಪನ ಅರೂಪವಿಪಾಕಂ ಪವತ್ತಿಕಾಲೇಪಿ ರೂಪಜನಕಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "ತತ್ಥಾ"ತಿಆದಿಂ।

ಕೇಚಿ ಪನ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ರೂಪಂ ಪಚ್ಛಾಜಾತ ಪಚ್ಚಯಂ ನ ಲಭತಿ। ಠಿತಿಕ್ಖಣೇ ರೂಪಂ ಪರತೋ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತತೋ ಪಚ್ಛಾಜಾತಪಚ್ಚಯಂ ಲಭತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ನ ಹಿ ಅತ್ತನಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಯಂ ವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಕಾರಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಅತ್ಥಿಪಚ್ಚಯೋ। ಪಚ್ಛಾಜಾತೋ ಚ ತಸ್ಸ ಏಕದೇಸೋ। "ಆಯುಸಙ್ಖಾರಾನಂ"ತಿ ಉಸ್ಮಾದೀನಂ। "ತಂ"ತಿ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಚುತಿಚಿತ್ತಂ। "ಯಥಾಹಾ"ತಿ ಸೋ ಥೇರೋ ಕಿಂ ಆಹ। "ವುತ್ತಂ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। ಇತಿ ಪನ ವಚನತೋ ಅಞ್ಞೇಸಂಪಿ ಚುತಿಚಿತ್ತಂ ರೂಪಂ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಪಧಾನವಚನಂ। ಪನ ಸದ್ದೋ ಅರುಚಿ ಜೋತಕೋ। "ತಥಾ ವುತ್ತೇಪೀ"ತಿ ಜೋತೇತೀ। ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ ನಾಮ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರೋ। ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ನಾಮ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸವಾತೋ। ಸೋ ಸಬ್ಬೇಸಂಪಿ ಕಾಮಸತ್ತಾನಂ ಚುತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಚ ತತೋ ಪುರಿಮಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಚ ನನಿರುಜ್ಝತೀತಿ ವಚನೇನ ಚುತಿಚಿತ್ತತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇಯೇವ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾನಂ ಅಭಾವಂ ಞಾಪೇತಿ। ನನು ಇಮಿಸ್ಸಂ ಪಾಳಿಯಂ ಚುತಿಕಾಲೇ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಸ್ಸ ಅಭಾವಂ ವದತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಚಿತ್ತಜರೂಪಾನಂ ಅಭಾವಂ ನ ವದತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಚುತಿಚಿತ್ತಂ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಂ ನ ಜನೇತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ನ ಅಞ್ಞಾನಿ ಚಿತ್ತಜರೂಪಾನೀತಿ ಚೋದನಾ। ತಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ "ನ ಹೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ನ ಹಿ ರೂಪಸಮುಟ್ಠಾಪಕಚಿತ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರ ಸಮುಟ್ಠಾಪನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಗಬ್ಭಗಮನಾದಿವಿನಿಬದ್ಧಾಭಾವೇ"ತಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಗತಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೋ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಥಾ ಉದಕೇ ನಿಮುಗ್ಗಸ್ಸ। ಬಾಳ್ಹಂ ವಿಸಞ್ಞೀಭೂತಸ್ಸ। ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ। ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ। ರೂಪಾರೂಪಭವೇ ಠಿತಸ್ಸಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತೇಗಬ್ಭಗಮನಾದಯೋ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಂ ವಿನಿಬದ್ಧನ್ತಿ ನೀವಾರೇನ್ತೀತಿ ಗಬ್ಭಗಮನಾದಿವಿನಿಬದ್ಧಾ। ತೇಸಂ ಅಭಾವೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ವಿನಾ ಇಮೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಸ್ಸ ಚ ಅಞ್ಞಚಿತ್ತಜರೂಪಾನಞ್ಚ ವಿಸೇಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞಂಪಿ ಯುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ "ಚುತೋ ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ। ಚುತೋ ಚ ಹೋತಿ, ಅಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನ ರೂಪಞ್ಚ ಪವತ್ತತೀತಿ ನ ಚ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಸೋ ಚ ಸುಟ್ಠು ಓಳಾರಿಕೋ ರೂಪಧಮ್ಮೋ। ಇತಿ ತಸ್ಮಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಅತ್ಥಂ ವದತಿ "ಓಳಾರಿಕಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ। "ಕತಿಪಯ ಖಣಮತ್ತಂ"ತಿ ಪನ್ನರಸಖಣಸೋಳಸಖಣಮತ್ತಂ। "ಚಿತ್ತಜರೂಪಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ"ತಿ ಚಿತ್ತಜರೂಪಪ್ಪವತ್ತನತೋ। ದುಬ್ಬಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ತದಾ ಪಞ್ಚಾರಮ್ಮಣಾನಿಪಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇಸು ಆಪಾತಂ ನಾಗಚ್ಛನ್ತಿ। "ಪಚ್ಚಯಪರಿತ್ತತಾಯ ವಾ"ತಿ ತದಾ ಪಚ್ಛಾಜಾತಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಅಲಾಭತೋ ವುತ್ತಂ। ದುಬ್ಬಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ತದಾ ದುಬ್ಬಲತ್ತಾ ಏವ ಪಞ್ಚಾರಮ್ಮಣಾನಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇಸು ಆಪಾತಂ ನಾಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಪರಿಯೋಸಾನೇಪಿ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಮತ್ತೇ। ವತ್ಥುಸ್ಸ ಆದಿಅನ್ತನಿಸ್ಸಿತಾನಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಆದಿಮ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಿತಾನಿ। ಮರಣಾಸನ್ನಕಾಲೇ ಅನ್ತೇ ನಿಸ್ಸಿತಾನಿ। ಸಮದುಬ್ಬಲಾನಿ ಏವ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಸಬ್ಬಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ರೂಪಂ ನ ಜನೇತಿ, ತಥಾ ಸಬ್ಬಚುತಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ರೂಪಂ ನ ಜನೇತೀತಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುನ್ತಿ। "ಪಾಳಿವಿರೋಧಂ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ದಸ್ಸಿತಾಯ ಸಙ್ಖಾರ ಯಮಕಪಾಳಿಯಾ ವಿರೋಧಂ ।"ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಮೇವಾ"ತಿ ಚಿತ್ತಞ್ಹಿ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಏವ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಬಲವಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಮೇವ। "ತಂ"ತಿ ಅಪ್ಪನಾಜವನಂ। ಅಚಲಮಾನಂ ಹುತ್ವಾ। "ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣೇ"ತಿ ವೀಥಿಚಿತ್ತ ವಾರೇನ ಅವೋಕಿಣ್ಣೇ। ನ ತಥಾ ಪವತ್ತಮಾನೇಸು ಅಙ್ಗಾನಿ ಓಸೀದನ್ತಿ, ಯಥಾ ಠಪಿತಾನೇವ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ। "ನ ತತೋಪರಂ"ತಿ ತತೋ ಅತಿರೇಕಂ ರೂಪವಿಸೇಸಂ ನ ಜನೇತಿ। "ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಿಚಿತ್ತಂ। "ಉತ್ತರಕಿಚ್ಚಂ"ತಿ ಉಪರೂಪರಿಕಿಚ್ಚಂ। "ಅಟ್ಠ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ"ತಿ ಅಟ್ಠ ಸೋಮನಸ್ಸ ಜವನಾನಿ ಹಸನಂಪಿ ಜನೇನ್ತಿ। ಛ ಜವನಾನಿ ಪಞ್ಚಜವನಾನೀತಿ ಅಧಿಕಾರೋ। ತೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ। ಸಿತಕಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸಿತಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಮಿಹಿತಕಮ್ಮಂ। "ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಮೇವಾ"ತಿ 'ರೂಪಸ್ಸ ಪನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಭೂತಾ ಉತುಆಹಾರಾ ಪಚ್ಛಾಜಾತಪಚ್ಚಯ ಧಮ್ಮಾ ಚ ಠಿತಿಕ್ಖಣೇ ಏವ ಫರನ್ತೀ'ತಿ ಏವಂ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಮೇವ। "ಉತುನೋ ಬಲವಭಾವೋ"ತಿ ರೂಪುಪ್ಪಾದನತ್ಥಾಯ ಬಲವಭಾವೋ। ಸನ್ತತಿಠಿತಿಯಾ ಬಲವಭಾವೋ ಪನ ಪಚ್ಛಾಜಾತಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತೋ ಹೋತಿ। ರೂಪಂ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಯ್ಯ। ನೋ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ ಆಹ "ವಕ್ಖತಿ ಚಾ"ತಿಆದಿಂ। ಅಜ್ಝತ್ತ ಸನ್ತಾನಗತೋ ಚ ಬಹಿದ್ಧಾಸನ್ತಾನಗತೋ ಚ ದುವಿಧಾಹಾರೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಏತ್ಥಚಾತಿಆದೀಸು। ಉತು ಪಞ್ಚವಿಧೋ। ಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಚತುಜವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಸನ್ತಾನೇ ಉತುಜವಸೇನ ಏಕೋ। ತಥಾ ಆಹಾರೋಪಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ। ತೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾಹಾರಂ ಅವಸೇಸಾನಂ ಅಜ್ಝತ್ತ ಸನ್ತಾನೇ ರೂಪಸಮುಟ್ಠಾಪನೇ

ವಿವಾದೋ ನತ್ಥಿ। ಬಹಿದ್ಧಾಹಾರಸ್ಸ ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತಾನೇ ರೂಪಸಮುಟ್ಠಾಪನೇ ವಿವಾದೋ ಅತ್ಥೀತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಏತ್ಥ ಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಉತುಓಜಾನಂ ವಿಯಾ"ತಿ ಉತುಓಜಾನಂ ಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತಾನೇ ರೂಪಸಮುಟ್ಠಾಪನಂ ವಿಯ। ಅಟ್ಠಕಥಾಪಾಠೇ। "ದನ್ತವಿಚುಣ್ಣಿತಂ ಪನಾ"ತಿ ದನ್ತೇಹಿ ಸಙ್ಖಾದಿತ್ವಾ ವಿಚುಣ್ಣಂ ಕತಂ ಪನ। "ಸಿತ್ಥಂ"ತಿ ಭತ್ತಚುಣ್ಣಸಿತ್ಥಂ। ಟೀಕಾಪಾಠೇ। "ಸಾ"ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಓಜಾ। "ನಸಙ್ಖಾದಿತೋ"ತಿ ನ ಸುಟ್ಠುಖಾದಿತೋ। "ತತ್ತಕೇನಪೀ"ತಿ ಮುಖೇಠಪಿತಮತ್ತೇನಪಿ। "ಅಬ್ಭನ್ತರಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಾಹಾರಸ್ಸ। "ಅಟ್ಠಅಟ್ಠರೂಪಾನಿ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀ"ತಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನವಸೇನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಜನನ ವಸೇನ ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಹಾರೋ ಏವ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಉಪಾದಿನ್ನಕಾ"ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತ ಸಮ್ಭೂತಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಬಹಿದ್ಧಾ ಓಜಾಪಿ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ ಯೇವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತೇನಉತುನಾ"ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತ ಉತುನಾ। "ಸೇದಿಯಮಾನಾ"ತಿ ಉಸ್ಮಾಪಿಯಮಾನಾ। "ತಾಯ ಚ ಓಜಾಯಾ"ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತ ಓಜಾಯ। "ಮೇದಸಿನೇಹುಪಚಯ ವಸೇನಾ"ತಿ ಮೇದಕೋಟ್ಠಾಸರಸಸಿನೇಹ ಕೋಟ್ಠಾಸಾನಂ ವಡ್ಢನವಸೇನ। ಇತರಾನಿ ಪನ ತೀಣಿರೂಪಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। "ಇನ್ದ್ರಿಯಾನೀ"ತಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯ ರೂಪಾನಿ। "ವಿಹಾರೋ"ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಏವ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಮಾಪತ್ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಜಾತತ್ತಾ ತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಿಪ್ಪಸನ್ನ ನೀತಿ ಕತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। "ಉಪಚರಿತತ್ತಾ"ತಿ ಠಾನೂಪಚಾರೇನ ವೋಹರಿತತ್ತಾ। "ತೇಸಂ ನ ವನ್ನಂ"ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯರೂಪಾನಂ। ನಿಧಿಕಣ್ಡಪಾಠೇ। ಸುನ್ದರೋ ವಣ್ಣೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸುವಣ್ಣೋ। ಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸುವಣ್ಣತಾ। ತಥಾಸುಸ್ಸರತಾ। "ಸರೋ"ತಿ ಚ ಸದ್ದೋ ವುಚ್ಚತಿ। "ಸುಸಣ್ಠಾನಂ"ತಿ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಂ ಸುಟ್ಠುಸಣ್ಠಾನಂ। "ಸುರೂಪತಾ"ತಿ ಸುನ್ದರರೂಪಕಾಯತಾ। "ಯಥಾ"ತಿ ಯೇನಆಕಾರೇನ ಸಣ್ಠಿತೇ ಸತಿ। ತಥಾ ತೇನ ಆಕಾರೇನ ಸಣ್ಠಿತಾ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಲಹುತಾದಿತ್ತಯೇ। ದನ್ಧತ್ತಾದಿಕರಾನಂ ಧಾತುಕ್ಖೋಭಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಮುಟ್ಠಾತೀತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ಏತಸ್ಸಾ"ತಿ ಲಹುತಾದಿತ್ತಯಸ್ಸ ವುತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಏತಂ ಲಹುತಾದಿತ್ತಯಂ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಯಮಕೇಸುಪಿ ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇನೇವ ಗಹಿತೋ"ತಿ ಯಸ್ಸ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಸೋತಾಯತನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ಸಚಕ್ಖುಕಾನಂ ಅಸೋತಕಾನಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಾನಂ ತೇಸಂ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿಆದೀಸು ಉಪ್ಪಾದವಾರೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ, ನಿರೋಧವಾರೇ ಚುತಿವಸೇನ ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂವ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಕಮ್ಮಜಾನಂ ಪವತ್ತಿಕಾಲೇ ಕಾಲಭೇದೋ ವುತ್ತೋತಿ। "ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾ ಆಬಾಧಾತಿ ವುತ್ತಂ"ತಿ ವೀಥಿಮುತ್ತಸಙ್ಗಹೇ ಉಪಚ್ಛೇದಕಕಮ್ಮದೀಪನಿಯಂ 'ಅತ್ಥಿ ವಾತ ಸಮುಟ್ಠಿತಾ ಆಬಾಧಾ। ಲ। ಅತ್ಥಿ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾ ಆಬಾಧಾ'ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಾನಿ ಉಪಪೀಳಕುಪಘಾತಕ ಕಮ್ಮಾನಿಪಿ ವಿಪತ್ತಿಯೋ ಲಭಮಾನಾನಿ ಏವ ಖೋಭೇತ್ವಾ ನಾನಾಬಾಧೇ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸರೀರೇ ಠನ್ತಿ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ಸರೀರಟ್ಠಕಾ। "ತದನುಗತಿಕಾನಿ ಏವ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಕಮ್ಮಜಾದೀನಿಪಿ ಖುಬ್ಭಿತಾನಿ ಏವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏತೇನ ಅಟ್ಠಸು ಕಾರಣೇಸು ಯೇನಕೇನಚಿಕಾರಣೇನ ಚಕ್ಖುರೋಗಾದಿಕೇ ಆಬಾಧೇ ಜಾತೇ ತಸ್ಮಿಂ ಅಙ್ಗೇ ಪವತ್ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ರೋಗಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ ಆಬಾಧಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಿ ಕಮ್ಮಜರೂಪಾನಿ ತದನುಗತಿಕಭಾವೇನ ಆಬಾಧಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ನ ಉಜುಕತೋ ಕಮ್ಮವಸೇನಾತಿ ದೀಪೇತಿ। ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಆಬಾಧೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಥಾಪಿ ಅಟ್ಠಸು ಆಬಾಧೇಸುಪಿ ಅತ್ಥಿ ವಾತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಬಾಧಾತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಅತ್ಥಿ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಬಾಧಾತಿ ಅವತ್ವಾ ಅತ್ಥಿ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾ ಆಬಾಧಾತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಉಪಪೀಳಕೋ ಪಘಾತಕಕಮ್ಮಾನಂವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಯೋಕೋಚಿಧಾತುಕ್ಖೋಭೋ ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇ ನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿಯೇವ। ತತೋ ಜಾತೋ ಯೋಕೋಚಿ ಆಬಾಧೋ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜೋತಿ ವುತ್ತೋತಿ। ಸುಗಮ್ಭೀರಮಿದಂಠಾನಂ। ಸುಟ್ಠುವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। "ಯತೋ"ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಬಾಧಪಚ್ಚಯಾ। ಲ। ಲಬ್ಭಮಾನೋ ಸಿಯಾ। ಕೇವಲಂ ಸೋ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಆಬಾಧೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅವಿಹಿಂಸಾ ಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಾ"ತಿ ಮೇತ್ತಾಕರುಣಾಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಸುವಿದೂರತಾಯಚೇವ ನಿರಾಬಾಧಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಸಣ್ಠಿತಿಯಾ"ತಿ ದುಕ್ಖೋಭನೀಯೇ ವಿಸೇಸನಪದಂ। ಹೇತುಪದಂ ವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಖೋಭೇತುಂ ದುಕ್ಕರಾ ದುಕ್ಖೋಭನೀಯಾ। "ಕಾಮಂ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪೀತಿ ಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತಪದಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

“ವುಚ್ಚತೇ”ತಿಆದೀಸು। ರೂಪಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾನಂ ಪಚ್ಚಯಕಿಚ್ಚಂ ತಿವಿಧಂ। ಜನನಞ್ಚ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಞ್ಚ ಅನುಪಾಲನಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಜನನಕಿಚ್ಚಂ ಜನೇತಬ್ಬಾನಂ ಜಾತಿಕ್ಖಣೇ ಏವ ಲಬ್ಭತಿ। ಸೇಸದ್ವಯಂ ಪನ ಠಿತಿಕ್ಖಣೇಪಿ ಲಬ್ಭತಿ। ಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಸಬ್ಬಂ ಪಚ್ಚಯಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ಜನನಕಿಚ್ಚವಸೇನ ವಿಚಾರೇನ್ತೋ “ರೂಪಜನಕಾನಂ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಅಪಿಚಾ”ತಿಆದೀಸು। “ತಾಸಂ”ತಿ ಉಪಚಯಸನ್ತತೀನಂ, ಜರತಾ ಅನಿಚ್ಚತಾನಞ್ಚ। “ತೇಸೂ”ತಿ ಕುತೋಚಿ ಸಮುಟ್ಠಾನೇಸು। ಇಧ ಪನ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥ ಸಙ್ಗಹೇಪನ। “ಏವಂ ಸನ್ತೇಪೀ”ತಿ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೇನ ಅದಿಸ್ಸಮಾನವಿಸೇಸತ್ತೇಪಿ। “ಸಾರತರ”ನ್ತಿ ಅತಿಸಾರಭೂತಂ। “ಸೇಯ್ಯೋ”ತಿ ಸೇಟ್ಠೋ।

ರೂಪಸಮುಟ್ಠಾನಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೬೯. ಕಲಾಪಯೋಜನಾಯಂ । “ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ”ತಿ ಗಣನೇ। “ತೇನಾ”ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾನಟ್ಠೇನ ಏಕಸದ್ದೇನ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಪಿಣ್ಡೇ”ತಿ ಏಕಗ್ಘನೋ। ಮೂಲಟೀಕಾಪಾಠೇ। “ಉಪ್ಪಾದಾದಿಪ್ಪವತ್ತಿತೋ”ತಿ ಉಪ್ಪಾದಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ। “ಇತೀ”ತಿ ತಸ್ಮಾ। ಉಪಾದಾರೂಪಾನಿ ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। “ಏವಂ ವಿಕಾರಪರಿಚ್ಛೇದ ರೂಪಾನಿ ಚ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನೀ”ತಿ ಪಞ್ಚವಿಕಾರರೂಪಾನಿ ಕಲಾಪಸ್ಸೇವ ಚೋಪನಾದಿಸಭಾವಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ರೂಪಸ್ಸ। ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಕಲಾಪೇ ಏಕೇಕಾನಿ ಏವ ಹೋನ್ತಿ। ಪರಿಚ್ಛೇದರೂಪಂ ಪನ ಕಲಾಪಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ರೂಪಂ ನ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕಲಾಪಾನಂ ಅನ್ತರಾ ತಂಪಿ ಏಕೇಕಮೇವ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ನಿಸ್ಸಯತಾ ಸಮ್ಭವತೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂಪಿ ಲಕ್ಖಣಮತ್ತೇನ ನಾನತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಪವತ್ತಿವಸೇನ ಪನ ಏಕಗ್ಘನತ್ತಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾನಟ್ಠೇನಪಿ ಏಕೋ ನಿಸ್ಸಯೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ। ಏವಞ್ಚಸತಿ ಏಕಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥ ಚಲನಂ ನತ್ಥೀತಿ। “ತೇನ ಸದ್ದೇನಾ”ತಿ ಚಿತ್ತಜಸದ್ದೇನ। ಅತ್ತಾನಂ ಮೋಚೇನ್ತೋ “ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾ”ತಿ ಆಹ। ಥೇರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಏತ್ಥ ಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ “ಸದ್ದೇನಾ”ತಿ ಚಿತ್ತಜಸದ್ದೇನ। “ತಾಯವಾಚಾಯಾ”ತಿ ವಚೀಮಯಸದ್ದೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ವಿಞ್ಞತ್ತೀ”ತಿ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ ಇಚ್ಚೇವತ್ಥೋ। ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಪಿತೋ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ವಿಞ್ಞಾಪಿತತ್ತಂ। ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರಸದ್ದೋ ನಾಮ ಕಸ್ಸಚಿ ಮಹನ್ತಂ ಅತ್ಥಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಸೋಕವಸೇನ ವಾ ತುಟ್ಠಿವಸೇನ ವಾ ಬಲವವಿತಕ್ಕೋ ಪವತ್ತತಿ। ಸೋ ಸೋಕಂ ವಾ ತುಟ್ಠಿಂ ವಾ ಸನ್ಧಾರೇ ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ದುತೀಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇನ್ತೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಮುಖೇಯೇವ ಅಬ್ಯತ್ತಂ ಸದ್ದಂ ಕತ್ವಾ ಸಮುದೀರತಿ। ಪಕತಿಜನೋ ತಂ ಸದ್ದಮತ್ತಂ ಸುಣಾತಿ ವಾ ನ ವಾಸುಣಾತಿ। ಸುಣನ್ತೋಪಿ ಅಕ್ಖರಂ ವಾ ಅತ್ಥಂ ವಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ। ದಿಬ್ಬಸೋತೇನ ವಾ ವಿಜ್ಜಾಸೋತೇನ ವಾಸುಣನ್ತೋ ಅಕ್ಖರಂಪಿ ಅತ್ಥಂಪಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂಪಿ ಜಾನಾತಿ। ಜಾನಿತ್ವಾ ಏವಂಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತ್ಥಂಪಿ ತೇ ಮನೋತಿಆದಿಸತಿ। ಅಯಂ ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರಸದ್ದೋ ನಾಮ। ಸೋ ವಿಞ್ಞತ್ತಿರಹಿತೋ ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋತಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೋ। ಸಙ್ಗಹಕಾರೋಪನ ವಚೀಮಯಸದ್ದೋನಾಮ ವಿಞ್ಞತ್ತಿರಹಿತೋತಿ ವಾ ಅಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋತಿ ವಾ ನತ್ಥೀತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। “ಆಗತೇ”ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಆಗತೇ। “ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬಾ”ತಿ ಸದ್ಧಾತಬ್ಬಾ। “ಟೀಕಾಸುಪನಸ್ಸಾ”ತಿ ಅಸ್ಸಸಚ್ಚಸಙ್ಖೇಪಸ್ಸ ದ್ವೀಸುಟೀಕಾಸು। ಅಕ್ಖರಞ್ಚ ಪದಞ್ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ ಚಾತಿ ದ್ವನ್ದೋ। ಅಪ್ಪಞ್ಞಾಯಮಾನಾ ಅಕ್ಖರಪದಬ್ಯಞ್ಜನತ್ಥಾ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ಅನ್ಧದಮಿಳಾದೀನಂ”ತಿ ಅನ್ಧಜಾತಿಕದಮಿಳಜಾತಿಕಾದೀನಂ ಮಿಲಕ್ಖೂನಂ। “ಉಕ್ಕಾಸಿತಸದ್ದೋ ಚ ಖಿಪಿತಸದ್ದೋ ಚ ವಮಿತಸದ್ದೋ ಚ ಛಡ್ಡಿತಸದ್ದೋ ಚಾತಿ ದ್ವನ್ದೋ। ಆದಿಸದ್ದೇನ ತಾದಿಸಾ ಉಗ್ಗಾರ ಹಿಕ್ಕಾರ ಹಸಿತ ರೋದಿತಾದಯೋ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

ಕಲಾಪಯೋಜನಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೭೧. ರೂಪಪ್ಪವತ್ತಿಕ್ಕಮೇ। ನಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ವಿಸೇಸನಂ ಹೋತಿ। ಭೂಮಿವಸೇನ ವಿಸೇಸನಂ ಹೋತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಪವತ್ತಿಕಾಲವಸೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಏತ್ಥಚಾತಿಆದೀಸು। ಪುರಿಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಯೋನೀಸು ಪಾಳಿನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ನಿಕ್ಖನ್ತಾ, ಇತಿ ತಸ್ಮಾ ಅಣ್ಡಜಾತಿ ಚ ಜಲಾಬುಜಾತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಕಥಂ ಅಯಂ ನಯೋ ಪಾಳಿನಯೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। ಪಾಳಿಯಂ ಅಣ್ಡಕೋಸಂ ವತ್ಥಿಕೋಸಂ ಅಭಿನಿಬ್ಭಿಜ್ಜ ಅಭಿನಿಬ್ಭಿಜ್ಜ ಜಾಯನ್ತೀತಿ ವಚನೇನ ಅಣ್ಡತೋ ಜಲಾಬುತೋ ಜಾತಾ ವಿಜಾತಾ ನಿಕ್ಖನ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಅಣ್ಡೇಜಾತಾ ಜಲಾಬುಮ್ಹಿಜಾತಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಗಬ್ಭಪಲಿವೇಠನಾಸಯೋ ನಾಮ ಯೇನ ಪಲಿವೇಠಿತೋ ಗಬ್ಭೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ "ಉಕ್ಕಂಸಗತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನಾ"ತಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪ್ಪವತ್ತಿನಿಯಮನವಸೇನ। ಉಕ್ಕಟ್ಠನಯವಸೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಭಿರೂಪಸ್ಸ ಕಞ್ಞಾ ದಾತಬ್ಬಾತಿ ಏತ್ಥ ಕಞ್ಞಾ ದಾತಬ್ಬಾತಿ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತೇಪಿ ಅಭಿರೂಪಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಕಞ್ಞಾಪಿ ಅಭಿರೂಪಕಞ್ಞಾ ಏವ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಅಯಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠನಯೋ ನಾಮ। "ತತ್ಥ ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾನೀ"ತಿಆದೀಸು। ತಾನಿಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಚಕ್ಖು ಸೋತ ಘಾನ ಭಾವ ದ್ವಯಾನಿ ನ ಓಮಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಲಬ್ಭತಿ। ಉಕ್ಕಟ್ಠೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಏವ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ವಿಭಙ್ಗಪಾಠೇ। ಸದ್ದಾಯತನಂ ನಾಮ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾಲೇ ನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಏಕಾದಸಾಯತನಾನೀ"ತಿ। ಚಕ್ಖುವೇಕಲ್ಲಸ್ಸ ದಸ, ಸೋತವೇಕಲ್ಲಸ್ಸ ಅಪರಾನಿದಸ, ಚಕ್ಖು ಸೋತವೇಕಲ್ಲಸ್ಸನವ , ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಸ್ಸವಸೇನ ಸತ್ತಾಯತನಾನಿ। ಪಾಳಿಯಂ ಓಪಪಾತಿ ಕಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಕಾನಂ ಏವ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಪಾಳಿಯಂ ಅವುತ್ತಂಪಿಪನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚಕ್ಖಾದಿವೇಕಲ್ಲಂ। "ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅವಿನಾಭಾವವುತ್ತಿತಾ ವುತ್ತಾ"ತಿ ಕಥಂ ವುತ್ತಾ ಯಸ್ಸ ಘಾನಾಯತನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಜಿವ್ಹಾಯತನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ, ಆಮನ್ತಾ। ಯಸ್ಸ ವಾ ಪನ ಜಿವ್ಹಾಯತನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಘಾನಾಯತನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ, ಆಮನ್ತಾತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಾ ಪೇಯ್ಯಾಲಮುಖೇನ। ಆಚರಿಯಾನನ್ದತ್ಥೇರೇ ನ ಪನ ಇಚ್ಛಿತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಜಿವ್ಹಾವೇಕಲ್ಲತಾವಿಯಾ"ತಿ ಜಿವ್ಹಾವೇಕಲ್ಲತಾನಾಮ ನತ್ಥಿ ವಿಯ। "ಘಾನವೇಕಲ್ಲತಾಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಯುತ್ತಂ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ಅಘಾನಕಾನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ಪುರಿಸಾನಂತಿ ಇದಂ ಮಾತುಗಬ್ಭೇ ಘಾನಾಯತನೇ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇಯೇವ ಪುರೇತರಞ್ಚ ವನ್ತಾನಂ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ನ ಘಾನವೇಕಲ್ಲಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯಾತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಗಬ್ಭೇ ಸೇನ್ತೀತಿ ಗಬ್ಭಸಯಾ। ಗಬ್ಭಸಯಾ ಏವ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಾ।

ಪವತ್ತಿಕಾಲೇತಿಆದೀಸು। ಮೂಲಟೀಕಾಪಾಠೇ। "ಓರತೋ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏಕಾದಸಮಸತ್ತಾಹೇ ಅನಾಗತೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ರೂಪಾಯತನಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ನೋ ಚ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ಇದಂ ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ರೂಪಾಯತನಂ ಯಾವಜೀವಂಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸಮಾನನ್ತಿ। ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ಪನ ಏಕಾದಸಮಸತ್ತಾಹಾ ಓರತೋ ಠಿತಸ್ಸ ನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। ತದಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಏಕಾದಸಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಪಚ್ಛಿಮ ಭವಿಕತ್ತಾ ಪನ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಭವನ್ತರೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿಯೇವಾತಿ। ಘಾನಾಯತನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ಘಾನಾಯತನಾನಿಬ್ಬತ್ತತಂ, ಕಮ್ಮಂ। ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಗಹಿತಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾನಂ। ಇದಞ್ಚ ಯದಿ ತನ್ನಿಬ್ಬತ್ತಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯುಂ। ಘಾನಾಯತನೇ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಅನ್ತರಾ ನ ಕಾಲಙ್ಕರೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ತನ್ನಿಬ್ಬತ್ತಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾಪಿ ತತೋ ಬಲವನ್ತೇ ಉಪಚ್ಛೇದಕಕಮ್ಮೇ ಆಗತೇ ಸತಿ। ಘಾನಾಯತನುಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲಂ ಅಪತ್ವಾ ಅನ್ತರಾ ನಕಾಲಙ್ಕರೋನ್ತೀತಿ ನತ್ಥಿ। "ಚಕ್ಖುಘಾನೇಸು ವುತ್ತೇಸೂ"ತಿ ಟೀಕಾಯಂ ವುತ್ತೇಸು। "ಅತ್ಥತೋ ಸಿದ್ಧಾ ಏವಾ"ತಿ ಏಕಾದಸಮಸತ್ತಾಹೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾತಿ ಸಿದ್ಧಾ ಏವ। "ಈದಿಸೇಸುಠಾನೇಸೂ"ತಿ ಸಭಾವಂ ವಿಚಾರೇ ತುಂ ದುಕ್ಕರೇಸು ಠಾನೇಸು। ಅಟ್ಠಕಥಾಯೇವ ಪಮಾಣಂ ಕಾತುಂ ಯುತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಪಾಠೇ। "ಪುರಿಮಂ ಭವಚಕ್ಕಂ"ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಮೂಲಕಂ ವೇದನಾವಸಾನಂ ಭವಚಕ್ಕಂ। "ಅನುಪುಬ್ಬಪ್ಪವತ್ತಿದೀಪನತೋ"ತಿ ಯಥಾ ಪಚ್ಛಿಮೇ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕೇ ಭವಚಕ್ಕೇ ಉಪಪತ್ತಿಭವಪ್ಪವತ್ತಿಂ ವದನ್ತೇನ ಭವಪಚ್ಚಯಾಜಾತೀತಿ ಏವಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಾ, ನ ತಥಾ ಪುರಿಮೇ ಭವಚಕ್ಕೇ। ತತ್ಥ ಪನ ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಞ್ಞಾಣ ಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮ ರೂಪನ್ತಿಆದಿನಾ ಅನುಪುಬ್ಬಪ್ಪವತ್ತಿದೀಪನತೋ। "ಸೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋಯೇವಾ"ತಿ ಆಯತನಾನಂ ಕಮತೋ ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನೇ ದೇಸನಾಕ್ಕಮೋವ ಯುತ್ತೋತಿ ವತ್ವಾ ಸೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ।

ಸಂಯುತ್ತಕೇ ಯಕ್ಖಸಂಯುತ್ತಪಾಳಿಯಂ। ಗಾಥಾಸು। “ಕಲಲಾ”ತಿ ಕಲಲತೋ। “ಅಬ್ಬುದಾ”ತಿ ಅಬ್ಬುದತೋ। “ಪೇಸಿಯಾ”ತಿ ಪೇಸಿತೋ। “ಘನಾ”ತಿ ಘನತೋ। “ಜಾತಿಉಣ್ಣಂಸೂಹೀ”ತಿ ಸುದ್ಧಜಾತಿಕಸ್ಸ ಏಲಕಸ್ಸ ಲೋಮಂಸೂಹಿ। “ಪರಿಪಕ್ಕಸಮೂಹಕಂ”ತಿ ಕಲಲತೋ ಪರಂ ಥೋಕಂ ಪರಿಪಕ್ಕಞ್ಚ ಸಮೂಹಾಕಾರಞ್ಚ ಹುತ್ವಾ। “ವಿವತ್ತಮಾನಂ ತಬ್ಭಾವಂ”ತಿ ಕಲಲಭಾವಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ವತ್ತಮಾನಂ। “ವಿಲೀನತಿ ಪುಸದಿಸಾ”ತಿ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ವಿಲೀನತಿಪುರಸಸದಿಸಾ। “ಮುಚ್ಚತೀ”ತಿ ಕಪಾಲೇ ನಲಗ್ಗತಿ। ಏತಾನಿಜಾಯನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ ವುತ್ತಂ। “ದ್ವಾ ಚತ್ತಾಲೀಸಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ”ತಿ ನವಮಾಸೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ವೀಸತಿಮೇದಿವಸೇ। ಯದಿ ಏವಂ, ಪಞ್ಚಮೇಸತ್ತಾಹೇ ಪಞ್ಚಪ್ಪಸಾಖಾ ಜಾಯನ್ತಿ, ಏಕಾದಸಮೇಸತ್ತಾಹೇ ಚತ್ತಾರಿ ಆಯತನಾನಿ ಜಾಯನ್ತಿ, ಮಜ್ಝೇಪನ ಪಞ್ಚಸತ್ತಾಹಾ ಅತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ “ಏತ್ಥ ಚಾ”ತಿಆದಿಂ। “ಛಸತ್ತಾಹಾ”ತಿ ಏಕಾದಸಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಛಸತ್ತಾಹಾ। ಏಕಾದಸಮೇಪಿ ಹಿ ಪಚ್ಛಿಮದಿವಸೇ ಜಾತತ್ತಾ ಛದಿವಸಾನಿ ಅವಸಿಟ್ಠಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। “ಪರಿಣತಕಾಲಾ”ತಿ ಪರಿಪಕ್ಕಕಾಲಾ। ಪರಿಪಾಕಗತಾ ಏವ ಹಿ ಕಮ್ಮಜಮಹಾಭೂತಾ ಸುಪ್ಪಸನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಞ್ಚ ಪಸಾದಗುಣಾ ಪಸಾದರೂಪಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಕಲಲಸ್ಸ। ವಣ್ಣಜಾತಂ ವಾ ಸಣ್ಠಾನಂ ವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಆಕಾಸಕೋಟ್ಠಾಸಿಕೋ”ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಆಕಾಸಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಠಪಿತೋ। ಹುತ್ವಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। ಕಥಂ ಪರಮಾಣುತೋ ಪರಿತ್ತಕಂ ಸಿಯಾತಿ ಆಹ “ಸೋಹೀ”ತಿಆದಿಂ। “ಸೋ”ತಿ ಪರಮಾಣು। ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಕಲಲರೂಪಂ ಕಲಾಪತ್ತಯಪರಿಮಾಣಂ। ಪರಮಾಣು ಪನ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸಕಲಾಪಪರಿಮಾಣೋ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ತತೋ ಪರಿತ್ತಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣತೋ ಪರಂ ಪನ ತಂಪಿ ಖಣೇಖಣೇ ಉಪಚಿತಮೇವ ಹೋತಿ। “ಧಾತೂನಂ”ತಿ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನೇ ಆಗತಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ। ಕಲಲಸ್ಸವಾ ಉಪಚಿತಪ್ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। “ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ”ತಿ ಅಬ್ಬುದಾದಿವತ್ಥುಮ್ಹಿ। “ಜಲಾಬುಮೂಲಾನುಸಾರೇನಾ”ತಿ ಜಲಾಬುಜಾತಕಾಲೇ ತಸ್ಸ ಮೂಲಾನು ಸಾರೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಗಾಥಾಯಂ। “ಮಾತುತಿರೋ ಕುಚ್ಛಿಗತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಗಾಥಾಬನ್ಧವಸೇನ “ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಗತೋ ತಿರೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ “ಮಾತುಯಾ ತಿರೋಕುಚ್ಛಿ ಗತೋ”ತಿ। “ಛಿದ್ದೋ”ತಿ ಸುಖುಮೇಹಿ ಛಿದ್ದೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಲದ್ಧಂವಾ ಪಾನಭೋಜನಂ। “ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ”ತಿ ಸತ್ತರಸಮಭವಙ್ಗಚಿತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। “ರೂಪಸಮುಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತಮೇವಾ”ತಿ ರೂಪಸಮುಟ್ಠಾನೇ ಮೂಲಟೀಕಾವಾದ ವಿಚಾರಣಾಯಂ ‘ಯಂ ಪಿತತ್ಥ ನ ಚ ಯುತ್ತ’ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಮೇವ। “ಅಜ್ಝೋಹಟಾಹಾರಾಭಾವತೋ”ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾಹಾರಾಭಾವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ರೂಪಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ। ಅಭಾವಂ ವಣ್ಣೇತಿ। ಕಸ್ಮಾಪನ ವಣ್ಣೇತಿ, ನನು ವಣ್ಣೇನ್ತಸ್ಸ ಅಟ್ಠಕಥಾ ವಿರೋಧೋ ಸಿಯಾತಿ। ವಿರೋಧೋ ವಾ ಹೋತು, ಅವಿರೋಧೋ ವಾ। ಪಾಳಿಯೇವ ಪಮಾಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ರೂಪಧಾತುಯಾ”ತಿಆದಿನಾ ವಿಭಙ್ಗೇ ಪಾಳಿಂ ಆಹರಿ। ತತ್ಥ “ರೂಪಧಾತುಯಾ”ತಿ ರೂಪಲೋಕಧಾತುಯಾ। ರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಉಪಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ”ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ। ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ “ಏತ್ಥಚಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇಪೀ”ತಿ ಪಞ್ಞಾಯತನಾನೀತಿ ವಾ ಪಞ್ಚಧಾತುಯೋತಿ ವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದಕರಣಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿ ಪನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ಕಿಚ್ಚನ್ತರ ಸಬ್ಭಾವಾ”ತಿ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಕಿಚ್ಚತೋ ಕಿಚ್ಚನ್ತರಸ್ಸ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ। ಕಿಮ್ಪನ ಕಿಚ್ಚನ್ತರನ್ತಿ। ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಯಾ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಕಿಚ್ಚಂ। ಮಹಾಭೂತಾ ಹೇತೂ ಮಹಾಭೂತಾ ಪಚ್ಚಯಾ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯಾತಿ ಹಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಹೇತುಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ರೂಪಜನನಕಿಚ್ಚಂ। ಪಚ್ಚಯ ಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ರೂಪೂಪತ್ಥಮ್ಭನ ಕಿಚ್ಚಂ। ಕಿಚ್ಚನ್ತರಮೇವನತ್ಥೀತಿ ಘಾನಾದೀನಂ ವಿಸಯ ಗೋಚರಭಾವಕಿಚ್ಚಂ ತೇಸಂ ಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ, ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। “ಯೇನಾ”ತಿ ಕಿಚ್ಚನ್ತರೇನ। “ತೇ”ತಿ ಗನ್ಧಾದಯೋ। ಇದಾನಿ ಅಟ್ಠಕ ತಾನುಗತಂ ವಾದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಯಥಾಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಯೇನ ಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸೇನಾ”ತಿ ವಿಸಯಗೋಚರಭಾವಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸೇನ। ರೂಪಜನನರೂಪೂಪತ್ಥಮ್ಭನ ಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸೇನ ಚ। “ಸಬ್ಬತ್ಥಾ”ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಪಾಳಿಪ್ಪದೇಸೇ। “ತೇಸಂ”ತಿ ಗನ್ಧಾದೀನಂ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ರೂಪಲೋಕೇ। “ನಿಸ್ಸನ್ದ ಧಮ್ಮಮತ್ತಭಾವೇನಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಜಾತೇ ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದಾ ನಾಮ ಇಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಪಿ ಅನಿಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಪಿ ಜಾಯನ್ತಿಯೇವ। ವಣ್ಣೋಪಿ ಜಾಯತಿ, ಓಭಾಸೋಪಿ, ಗನ್ಧೋಪಿ, ರಸೋಪಿ, ಧೂಮೋಪಿ, ಪುಪ್ಫುಲ್ಲಾನಿಪಿ ಕದಾಚಿ ಜಾಯನ್ತಿಯೇವ। ತೇಹಿ ವಣ್ಣಾದೀಹಿ ಕರಣೀಯೇ ಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸೇ ಸತಿಪಿ ಅಸತಿಪಿ। ತಥಾ ಮಹಾಭೂತೇಸು ಜಾತೇಸು ತೇಸಂ ನಿಸ್ಸನ್ದಾ ನಾಮ ಇಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಪಿ ಅನಿಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಪಿ ಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸೇ ಸತಿಪಿ ಅಸತಿಪಿ ಜಾಯನ್ತಿಯೇವ। ಏವಂ ನಿಸ್ಸನ್ದಧಮ್ಮಮತ್ತಭಾವೇನ। ಅನುಪ್ಪವೇಸೋ ಯುತ್ತೋ ಸಿಯಾ ಅಜ್ಝತ್ತ ಸನ್ತಾನೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಬಹಿದ್ಧಾ ಸನ್ತಾನೇ ಪನ ವತ್ಥಾ ಭರಣ ವಿಮಾನಾದೀಸು ತೇಸಂ ಭಾವೋ ಇಚ್ಛಿ ತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ। ಅಜ್ಝತ್ತೇಪಿ ವಾ ಕಾಯಂ ಓಳಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಮಾಪಿತಕಾಲೇತಿ। ಏತ್ಥ

ಚ “ಧಮ್ಮಾಯತನ ಧಮ್ಮಧಾತೂಸು ಅನುಪ್ಪವೇಸೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ತಾವ। ಯೇ ಪನ ಅನಾಪಾತಾಗತಾ ರೂಪಾದಯೋಪಿ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಮಿಚ್ಚೇವ ವದನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ತತ್ಥ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ಅನಾಪಾತಾಗಮನಂ ನಾಮ ವಿಸಯಗೋಚರ ಕಿಚ್ಚರಹಿತತಾ ವುಚ್ಚತಿ। ತಞ್ಚ ಮನುಸ್ಸಾನಮ್ಪಿ ದೇವಾನಮ್ಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಮ್ಪಿ ಪಸಾದರೂಪೇಸು ಅನಾಪಾತಾ ಗಮನಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಂ ಪನ ಅತ್ಥಿನತ್ಥೀತಿ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ಅಪಿ ಚ ನಿಸ್ಸನ್ದಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಓಳಾರಿಕಾನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ವಿವಿಧಾಕಾರಾಪಿ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತ ರೂಪಂ ಅಪ್ಪನಾ ಪತ್ತಕಮ್ಮವಿಸೇಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಅತಿಸುಖುಮಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕಾಮಸತ್ತ ಸನ್ತಾನೇ ವಿಯ ತತ್ಥ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ನಿಸ್ಸನ್ದರೂಪಂ ನಾಮ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಮೇವ। ಧಮ್ಮಾ ರಮ್ಮಣಞ್ಚ ಮುಖ್ಯಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ ಅನುಲೋಮ ಧಮ್ಮಾಯತನನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ ನತ್ಥಿ ಯೇವಾತಿ। “ಜೀವಿತ ಛಕ್ಕಞ್ಚಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ರೂಪಲೋಕೇ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ಅಸಞ್ಞಸತ್ತೇ। ಕಾಮಲೋಕೇ ಜೀವಿತನವಕಂ ಕಸ್ಮಾ ವಿಸುಂ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತಂ। ಪವತ್ತಿಕಾಲೇಪಿ ವಿಸುಂ ನ ವುತ್ತಮೇವ। “ಆಹಾರೂಪತ್ಥಮ್ಭಕಸ್ಸಾ”ತಿ ಆಹಾರಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ರೂಪೂಪತ್ಥಮ್ಭಕಸ್ಸ। “ಸಕಲಸರೀರ ಬ್ಯಾಪಿನೋ ಅನುಪಾಲಕಜೀವಿತಸ್ಸಾ”ತಿ ಕಾಯದಸಕಭಾವದಸಕೇಸು ಪರಿಯಾಪನ್ನಸ್ಸ ಜೀವಿತಸ್ಸ। “ಏತ ದೇವಾ”ತಿ ಜೀವಿತನವಕಮೇವ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ರೂಪಲೋಕೇ। ಉದಯಭೂತಸ್ಸಾ”ತಿ ವಡ್ಢಿಭೂತಸ್ಸ। “ದ್ವೀಸು ಅಗ್ಗೀಸೂ”ತಿ ಪಾಚಕಗ್ಗಿಸ್ಮಿಞ್ಚ ಕಾಯಗ್ಗಿಸ್ಮಿಞ್ಚ। ಆತಙ್ಕೋ ವುಚ್ಚತಿ ರೋಗೋ। ಬಹುಕೋ ಆತಙ್ಕೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ವಿಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾ”ತಿ ವಿಸಮಂ ಪಾಚೇನ್ತಿಯಾ। “ಗಹಣಿಯಾ”ತಿ ಉದರಗ್ಗಿನಾ। “ಪಧಾನಕ್ಖಮಾಯಾ”ತಿ ಪಧಾನ ಸಙ್ಖಾತಂ ಭಾವನಾರಬ್ಭಕಿಚ್ಚಂ ಖಮನ್ತಿಯಾ। “ಏತಂ”ತಿ ಜೀವಿತನವಕಂ। “ಥೇರೇನ ಚಾ”ತಿ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೇನ ಚ। “ಏತಂ”ತಿ ಜೀವಿತ ನವಕಂ। “ನಿರೋಧಕ್ಕಮೋ”ತಿ ಮರಣಾಸನ್ನಕಾಲೇ ನಿರೋಧಕ್ಕಮೋ। “ಏತ್ಥಾ”ತಿ ರೂಪಲೋಕೇ। ಕಳೇವರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮತಸರೀರಂ। ತಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ ಕಳೇವರನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಓಪಪಾತಿಕಾನಂ ಕಳೇವರನಿಕ್ಖೇಪೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ತೇಸಂ ಕಳೇವರನಿಕ್ಖೇಪೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ “ತೇಸಞ್ಹೀ”ತಿಆದಿಂ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। ಸಬ್ಬೇಸಂಪಿ ರೂಪಬ್ರಹ್ಮಾನಂ। ಆಹಾರಸಮುಟ್ಠಾನಾನಂ ರೂಪಾನಂ ಅಭಾವತೋ ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಸಞ್ಞಸತ್ತೇ ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾನಮ್ಪಿ ಅಭಾವತೋ ದ್ವಿಸಮುಟ್ಠಾನಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ। “ತಾನೀ”ತಿ ಮರಣಾಸನ್ನ ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ। ತಂ ಪರಿಮಾಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ತಾವತ್ತಕಂ। “ಲಹುಕಗರುಕತಾದಿವಿಕಾರೋ”ತಿ ಸಕಲರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಲಹುಕಗರುಕಾದಿವಿಕಾರೋ। ಅಪಿ ಚ ತತ್ಥ ದನ್ಧತ್ತಾದಿಕರ ಧಾತುಕ್ಖೋಭಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಭಾವತೋ ನಿಚ್ಚಕಾಲಮ್ಪಿ ಸಕಲಸರೀರಸ್ಸ ಲಹುತಾದಿಗುಣೋ ವತ್ತತಿಯೇವ। ಕಿಂ ತತ್ಥ ಪಟಿಪಕ್ಖ ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿ ಚಿನ್ತಾಯ। ತಥಾ ಅಸಞ್ಞಸತ್ತೇಪಿ ರುಪ್ಪನವಿಕಾರ ಚಿನ್ತಾಯಾತಿ।

ರೂಪಪ್ಪವತ್ತಿಕ್ಕಮಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೯೧. ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಗಹೇ। ದ್ವೀಸು ನಿಬ್ಬಾನಪದೇಸು ಪಠಮಪದಂ ಅವಿಞ್ಞಾತತ್ಥಂ ಸಾಮಞ್ಞ ಪದಂ। ದುತೀಯಂ ವಿಞ್ಞಾ ತತ್ಥಂ ವಿಸೇಸಪದಂ। ಕಿಲೇಸೇ ಸಮೇತೀತಿ ಸಮಣೋ। ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೋ। ಸಮಣಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸಾಮಞ್ಞಂ। ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ। ಸಾಮಞ್ಞಸ್ಸ ಫಲಾನಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ। ಲೋಕತೋ ಉತ್ತರತಿ ಅತಿಕ್ಕಮತೀತಿ ಲೋಕುತ್ತರಂ। ಲೋಕೇ ನ ಪಞ್ಞಾಯೀಯತೀತಿ ಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ “ನಹೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ । ಚತ್ತಾರಿಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣಾನಿ ಚತುಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮಾಸವಸೇನ ಏಕವಚನನ್ತಂ ಪದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಪತ್ವಾ ಬಹುವಚನನ್ತಂ ಹೋತೀತಿಆಹ “ಚತೂಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣೇಹೀ”ತಿ। “ತಾದಿಸಮ್ಹಾ”ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸದಿಸಮ್ಹಾ। “ವಿಮುಖಾನಂ”ತಿ ಪರಮ್ಮುಖಾನಂ। “ಜಚ್ಚನ್ಧಾನಂ ವಿಯಾ”ತಿ ಜಚ್ಚನ್ಧಾನಂ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಅವಿಸಯಭಾವೋ ವಿಯ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ। ತತ್ಥ “ಜಚ್ಚನ್ಧಾನಂ”ತಿ ಅವಿಸಯಪದೇ ಸಾಮಿಪದಂ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಭಾವಪದಂ। “ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ”ತಿ ಕಿಞ್ಚಿಯಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ। ಅಸ್ಸನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಿದ್ಧತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅಪಾಕಟಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ। ವಾಯಾಮೋಪಿ ನಾಮ ನ ಅತ್ಥಿ। ಕುತೋ ತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕರಣಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಯೇನಾ”ತಿ ವಾಯಾಮೇನ। “ನಿಬ್ಬಾನೇನ ವಿನಾ”ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಅಲಭಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಅಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿಂ”ತಿ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಅಸಿದ್ಧಿಂ। “ತತೋ”ತಿ ತಸ್ಮಾ। “ವಧಾಯಾ”ತಿ ವಧಿತುಂ। “ಪರಿಸಕ್ಕನ್ತಾ”ತಿ ವಾಯಮನ್ತಾ। ಗಾಥಾಯಂ। “ಅನ್ತೋಜಟಾ”ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತಾನೇ ತಣ್ಹಾಜಟಾ,

ತಣ್ಹಾವಿನದ್ಧಾ। “ಬಹಿಜಟಾ”ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾಸನ್ತಾನೇ ತಣ್ಹಾಜಟಾ, ತಣ್ಹಾವಿನದ್ಧಾ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ತಣ್ಹಾಯ। “ವತ್ಥುತೋ”ತಿ ವಿಸುಂವಿಸುಂ ಜಾತಸರೂಪತೋ। ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಂಸು, ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಾ। ತಕಾರಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಕಾಲತ್ತಯೇಪಿ ಪವತ್ತನತೋ। ಯಥಾ ದಿಟ್ಠಾ, ಸುತಾ, ಮುತಾ, ವಿಞ್ಞಾತಾ,ತಿ। ವಿಸಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ನ ನಿದಸ್ಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅನಿದಸ್ಸನಂ। ನತ್ಥಿ ಅನ್ತೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅನನ್ತಂ। ಸಬ್ಬತೋ ಪವತ್ತಾ ಗುಣಪ್ಪಭಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಸಬ್ಬತೋಪಭಂ। “ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ”ತಿ ದೀಘನಿಕಾಯೇ ಕೇವಟ್ಟಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಂ। “ಸವನ್ತಿಯೋ”ತಿ ಮಹಾನದಿಯೋ ವಾ ಕುನ್ನದಿಯೋ ವಾ। “ಅಪ್ಪೇನ್ತೀ”ತಿ ಪವಿಸನ್ತಿ। “ಧಾರಾತಿ” ಮೇಘವುಟ್ಠಿಧಾರಾ। ಬುದ್ಧೇಸು ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇಸು ಏಕಸತ್ತೋಪಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಇದಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಕಪ್ಪೇ ಏವ ಪಚ್ಚೇಕ ಸಮ್ಬುದ್ಧಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಅಪದಾನ ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಬುದ್ಧಸುಞ್ಞಕಪ್ಪೇಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಆಗತಾ ಏವ। “ಏಕಸತ್ತೋಪೀ”ತಿ ವಾ ಸಾವಕಸತ್ತೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಏವಞ್ಚಿ ಸತಿ ಅಪದಾನಪಾಳಿಯಾ ಅವಿರೋಧೋ ಹೋತಿ। “ಆರಾಧೇನ್ತೀ”ತಿ ಸಾಧೇನ್ತಿ ಪಟಿಲಭನ್ತಿ। ಸಬ್ಬತೋ ಪವತ್ತಾ ಗುಣಪ್ಪಭಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಸಬ್ಬತೋಪಭಾ ಸಮ್ಪನ್ನಂ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಜೋತಿ ವನ್ತ ತರೋವಾ”ತಿ ಓಭಾಸವನ್ತತರೋ ವಾ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಭವತಿ ಸಂವಿಜ್ಜತೀತಿ ಸಬ್ಬತೋಪಭನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ಸಬ್ಬತೋ ವಾ ಪಭುತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ “ನ ಕತ್ಥಚಿ ನತ್ಥೀ”ತಿ। “ಏವಂಸನ್ತೇ ಪೀ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಏಕವಿಧೇ ಸನ್ತೇಪಿ। “ಉಪಚರಿತುಂ”ತಿ ಉಪಚಾರವಸೇನ ವೋಹರಿತುಂ। “ಯಥಾಹಾ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಯೇವಸುತ್ತೇ ಪುನ ಕಿಂ ಆಹ। ಭವಂ ನೇತೀತಿ ಭವನೇತ್ತಿ। ಭವತಣ್ಹಾ ಏವ। “ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾ”ತಿ ಚುತಿಅನನ್ತರೇ ಪತ್ತಬ್ಬಾ। ದ್ವಿನ್ನಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸತಾ ವುತ್ತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತ್ಥ “ಅನುಪಾದಿಸೇಸತಾ”ತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೇಕ್ಖೇಸು ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಟ್ಠಸ್ಸ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಕಿಲೇಸುಪಾದಿಸೇಸ ವಸೇನ ಅನುಪಾದಿಸೇಸತಾ ವುತ್ತಾ। “ಕಿಲೇಸುಪಾದಿಸೇಸೋ”ತಿ ಚ ಕಿಲೇಸ ಸಙ್ಖಾತೋ ಉಪಾದಿಸೇಸೋ। ತಥಾ ಖನ್ಧುಪಾದಿಸೇಸೋಪಿ। ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿಆದೀಸು ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ವುತ್ತಂ। ಉಭತೋ ಭಾಗ ವಿಮುತ್ತಾದೀನಂ ಪದತ್ಥೋ ನವಮಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ। “ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೇನ ಸಹೇವ ಖಿಯ್ಯನ್ತೀ”ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭವೇ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏವ ಖಿಯ್ಯನ್ತಿ। ಅನುಪ್ಪಾದ ಧಮ್ಮತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಥಾ ಅನಾಗಾಮಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಾಮಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖನ್ಧಾಪಿ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ, ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸತ್ತಭವೇಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸ ಕಾಮಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ತಂ ತಂ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೇ ನ ಸಹೇವ ಖಿಯ್ಯನ್ತೀತಿ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಕ್ಖನ್ಧಾ ಪನ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೇನ ಸಹಖಿಯ್ಯನ್ತಿ। ಖನ್ಧುಪಾದಿಸೇಸಾ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ ಯಾವಮರಣಕಾಲಾ ಖೀಣಾಸವಾನಮ್ಪಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಆಹ “ಯಾವಚುತಿಯಾ ಪವತ್ತಮಾನಂ”ತಿಆದಿಂ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ಪನ ಧಮ್ಮತಾಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಫಲನಿಸ್ಸನ್ದಭೂತಂ”ತಿ ವಿಪಾಕಫಲಭೂತಞ್ಚ ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲಭೂತಞ್ಚ ಹುತ್ವಾ। “ತೇನಸಹೇವಾ”ತಿ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೇನ ಸಹೇವ। “ಯಸ್ಮಾಪನಾ”ತಿಆದೀಸು। ಪರಿಸಮನ್ತತೋ ಬುನ್ಧನ್ತಿ ನೀವಾರೇನ್ತಿ, ಸನ್ತಿಸುಖಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಪಲಿಬೋಧಾ। ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖರಣ ಕಿಚ್ಚಾನಿ, ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖರಣಕಿಚ್ಚಾನಿ, ಖನ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖರಣ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಚ। ಪಲಿಬೋಧೇಹಿ ಸಹ ವತ್ತನ್ತೀತಿ ಸಪಲಿಬೋಧಾ। ಸಙ್ಖಾರ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ಸಹ ವತ್ತನ್ತೀತಿ ಸನಿಮಿತ್ತಾ। ತಣ್ಹಾಪಣಿಧೀಹಿ ಸಹ ವತ್ತನ್ತೀತಿ ಸಪಣಿಹಿತಾ ।“ತತೋ”ತಿ ಪಾಪಕಮ್ಮತೋ, ಅಪಾಯದುಕ್ಖತೋ ಚ। “ಕೋಚೀ”ತಿ ಕೋಚಿಧಮ್ಮೋ। “ನಿರೋಧೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀ”ತಿ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ನಿರುದ್ಧಾಯ ತೇ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಯಾಪಾರಧಮ್ಮೋಪಿ ಸಮಾನೋ ತೇ ಪಲಿಬೋಧೇ ನಿರೋಧೇತಿ ನಾಮ। “ನಿರೋಧೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀ”ತಿ ಚ ಅಬ್ಯಾಪಾರೇ ಬ್ಯಾಪಾರಪರಿಕಪ್ಪನಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿನಿರೋಧೋಯೇವ ತೇ ಪಲಿಬೋಧೇ ನಿರೋಧೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ನಿರೋಧೋ ಏಕೋಯೇವ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರ ನಿರೋಧೋತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಅಭೇದೇ ಭೇದಪರಿಕಪ್ಪನಾ ಹೋತೀತಿ। ಉಪ್ಪಾದೋ ಚ ಪವತ್ತೋ ಚ ಉಪ್ಪಾದಪ್ಪವತ್ತಾ। ತೇ ಮೂಲಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಯೇನ ಓಳಾರಿಕಾಕಾರೇನ। ಮಾರೇನ್ತೀತಿ ಮಾರಾ। ವಧಕಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಲೇಸಮಾರಾದಯೋ। ಮಾರಾ ದಹನ್ತಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಏತೇಸೂತಿ ಮಾರಧೇಯ್ಯಾ। ಮಾರೇತಿ ಚಾವೇತಿ ಚಾತಿ ಮಚ್ಚು। ಮರಣಮೇವ। ಮಚ್ಚುದಹತಿ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತೇಸೂತಿ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಾ। “ನತ್ಥಿ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಮಿತ್ತಂ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಪಞ್ಞತ್ತಿಧಮ್ಮೇಸುಪಿ ಉಪ್ಪಾದಪ್ಪವತ್ತಮೂಲಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏವಂಸತಿ, ತೇಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅವಿಸೇಸೋ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಚೋದನಾ। ತಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ “ತಞ್ಚ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾತಿ ಚ ಸಾಧೇನ್ತನ್ತಿ ಚ ಅತ್ಥವಿಸೇಸ ಪಾಕಟತ್ಥಾಯ ಅಬ್ಯಾಪಾರೇ

ಬ್ಯಾಪಾರ ಪರಿಕಪ್ಪನಾ ಏವ। ಪಣೀತಾದಿಭೇದೇ। ಇದಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಣೀತಂ। ಇದಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಜ್ಝಿಮಂ। ಇದಂ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಹೀನನ್ತಿ ಭಿನ್ನಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಚಿತ್ತಂ ನಿಧೇತಿ ಏತೇನಾತಿ ಪಣಿಹಿತಂ। "ನಿಧೇತೀ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ನಿನ್ನಂ ಪೋಣಂ ಪಬ್ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಠಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಪಣಿಧಾನಪಣಿಧೀಸು। ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ ಆಸಾತಣ್ಹಾಯ ನಾಮಂ। "ಲಬ್ಭಮಾನಾಪೀ"ತಿ ಭವಸಮ್ಪತ್ತಿ ಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಲಬ್ಭಮಾನಾಪಿ। "ಪಿಪಾಸವಿನಯ ಧಮ್ಮತ್ತಾ"ತಿ ಪಾತುಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಇಚ್ಛಾ ಪಿಪಾಸಾ। ಪಿಪಾಸಂ ವಿನೇತಿ ವಿಗಮೇತೀತಿ ಪಿಪಾಸವಿನಯೋ। "ವೇದಯಿತಸುಖಂ"ತಿ ವೇದನಾಸುಖಂ। "ಕತಮಂ ತಂ ಆವುಸೋ"ತಿ ಪಾಳಿಪಾಠೇ "ತಂ"ತಿ ತಸ್ಮಾ। "ಯದೇತ್ಥ ವೇದಯಿತಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ವೇದಯಿತಂ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಸುಖಂ ನಾಮ ಕತಮನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। "ಏತ್ಥಾ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ನಿಬ್ಬಾನೇ। "ಏತದೇವೇತ್ಥಾ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ। "ಏತ ದೇವಾ"ತಿ ಏಸೋಏವ। ಯಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ವೇದಯಿತಂ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಏಸೋ ವೇದಯಿತಸ್ಸ ನತ್ಥಿಭಾವೋ ಏವ ಏತ್ಥನಿಬ್ಬಾನೇ ಸುಖನ್ತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಏತ್ಥ ಚಾ"ತಿಆದೀಸು। ಯದೇತಂ ಖಯ್ಯನಂ ನಿರುಜ್ಝನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕೇಚಿ ಪನ ತಂಖಿಯ್ಯನ ನಿರುಜ್ಝನ ಕ್ರಿಯಾಮತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನ ಹೋತಿ। ಅಭಾವ ಪಞ್ಞತ್ತಿಮತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತೋ "ನ ಹಿತಂ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಪಞ್ಞತ್ತಿರೂಪಂ"ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿಸಭಾವೋ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। "ಪದಹತೀ"ತಿ ವೀರಿಯಂ ದಳ್ಹಂ ಕರೋತಿ। ಪಹಿತೋ ಅತ್ತಾ ಅನೇನಾತಿ ಪಹಿತತ್ತೋ। "ಪಹಿತೋ"ತಿ ಪದಹಿತೋ। ಅನಿವತ್ತಭಾವೇ ಠಪಿತೋ। ಪೇಸಿತೋತಿಪಿ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ। "ಕಾಯೇನಾ"ತಿ ನಾಮಕಾಯೇನ। ತಣ್ಹಾವಸೇ ವತ್ತನ್ತೀತಿ ತಣ್ಹಾವಸಿಕಾ। "ತೇಸಂ ಪೀ"ತಿ ತೇಸಂ ವಾದೇಪಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಯ ನಿರೋಧಮತ್ತೇ ಅನನ್ತಗುಣಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಇಮಂ ವಾದಂ ವಿಸೋಧೇತುಂ "ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಚಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಸಿಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ ಏತೇನ ವಟ್ಟಧಮ್ಮೇಸು ಮಹನ್ತಂ ಆದೀನವಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾ ಏವ ತೇಸಂ ನಿರೋಧೇ ಮಹನ್ತಂ ಗುಣಾನಿಸಂಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಯೇ ಪನ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಖಯನಿರೋಧಂ ಪರಮತ್ಥನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ಏವಂ ಗುಣಪದಾನಂ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ತಂಖಯನಿರೋಧಮತ್ತಂ ಅನನ್ತಗುಣಾನಂ ವತ್ಥು ನ ಹೋತೀತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ಇದಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮಂ ಸುಖನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಥಂ ತಂ ಖಯನಿರೋಧಮತ್ತಂ ಪರಮಸುಖಂ ನಾಮ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಇಮಂ ವಾದಂ ವಿಸೋಧೇತುಂ "ಸನ್ತಿಸುಖಞ್ಚನಾಮಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥಿಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಸುತ್ತೇ। "ನೋಚೇತಂ ಅಭವಿಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತಂ ಅಜಾತಂ ನೋಚೇ ಸನ್ತಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ ನ ಭವೇಯ್ಯ। "ನಯಿಮಸ್ಸಾ"ತಿ ನ ಇಮಸ್ಸ। ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಇಮಸ್ಸಾ"ತಿ ವದತಿ। ನಿಸ್ಸಕ್ಕತ್ಥೇ ಚ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಇಮಸ್ಮಾ ಜಾತಾ ಭೂತಾ ಕತಾ ಸಙ್ಖತಾ ಸತ್ತಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ನಾಮ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಪರತ್ಥಪಿ ಏಸನಯೋ। ಏಸನಯೋ ಸಬ್ಬೇಸೂತಿಆದೀಸು। ದುಚ್ಚರಿತ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ, ಜಾಯನ್ತಿ। ಅಸತಿ, ನ ಜಾಯನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಜಾತಂ ವಿಯ ಅಜಾತಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಅತ್ಥಿ। ಯದಿ ಚ ಅಜಾತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಜಾತಮೇವ ಅತ್ಥಿ। ಏವಂಸತಿ, ಅತ್ತನಿ ದುಚ್ಚರಿತಾನಂ ಅಜಾತತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾನಂಪಿ ಸಬ್ಬೇ ದುಚ್ಚರಿತ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ತನಿ ಜಾತಾಯೇವ ಸಿಯುಂ, ನೋ ಅಜಾತಾ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಜಾತಸ್ಸ ನಾಮ ನತ್ಥಿತಾಯಾತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

"ಏತ್ತಾವತಾ"ತಿ , ಅತ್ಥಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅಜಾತಂತಿಆದಿನಾ ಪಾಳಿವಚನೇನ। ಸಬ್ಬೇಸಙ್ಖಾರಾ ಸಮನ್ತಿ ವೂಪಸಮನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರ ಸಮಥೋ। ಸಬ್ಬೇ ಉಪಧಯೋ ಏತ್ಥ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತಿ ಅರಿಯಾಜನಾತಿ ಸಬ್ಬುಪಧಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ। "ಉಪಲಬ್ಭಮಾನೋ"ತಿ ಸನ್ತಿಲಕ್ಖಣೇನ ಞಾಣೇನ ಉಪಲಬ್ಭಮಾನೋ। "ಏಸಿಂಸೂ"ತಿ ಕತ್ವಾ ಏಸನಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸಿಖಾಪತ್ತಂ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅಧಿಗಚ್ಛಿಂಸೂ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಗಹಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರೂಪಸಙ್ಗಹದೀಪನಿಯಾಅನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಮುಚ್ಚಯಸಙ್ಗಹಅನುದೀಪನಾ

೧೬೨. ಸಮುಚ್ಚಯಸಙ್ಗಹೇ । ಅತ್ತನೋ ಆವೇಣಿಕಭೂತೇನ ಸಾಮಞ್ಞ ಲಕ್ಖಣೇನತಿ ಚ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ಏವ ತದುಭಯಲಕ್ಖಣೇನ ಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ನಾಮ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸಪಿ ಸರೂಪತೋ ಲಬ್ಭಮಾನಸಭಾವತಾ"ತಿ ಅಞ್ಞನಿಸ್ಸಯ ರಹಿತೇನ ಲಬ್ಭಮಾನಸಭಾವತಾ। ನನು ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ರಾಗಕ್ಖಯೋ ದೋಸಕ್ಖಯೋ ಮೋಹಕ್ಖಯೋತಿಆದಿನಾ ಅಞ್ಞನಿಸ್ಸಯದಸ್ಸನಂ ಅತ್ಥಿ ಯೇವಾತಿ। ದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ಅತ್ಥಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪನ ರಾಗಾದೀಹಿ ಪಟಿಬದ್ಧಂ ನ ಹೋತಿ। ಅಥ ಖೋ ತೇಹಿ ದೂರತರಂ ಹೋತಿ। ಪಟಿಪಕ್ಖತರಂ, ಪಟಿವಿರುದ್ಧತರಂ। ಯಞ್ಚಿ ರೂಪಸ್ಸ ಖಯೋ ವಯೋ ಭೇದೋ ಅನಿಚ್ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ರೂಪಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಖಯೋ ವುತ್ತೋತಿ ಸೋ ರೂಪಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಏವ ಹೋತಿ। ಇಧ ಪನ ರಾಗಾದೀನಂ ಪುನ ಉಪ್ಪಾದಸ್ಸಪಿ ಅಭಾವೋ ವುತ್ತೋತಿ ಸೋ ರಾಗಾದೀಸು ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಏವ। ನ ಕೇವಲಂ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ। ಅಥ ಖೋ ತೇಹಿ ದೂರತರೋ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖತರೋ ಚ ತೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಗುಣೇಹಿ ಇಮಸ್ಸಸಿದ್ಧತ್ತಾತಿ। ಅನಿಪ್ಫನ್ನರೂಪಾನಿಪಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ ಏವ ತೇಸಮ್ಪಿ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತು ಸಚ್ಚೇಸು ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ।

ಆಸವಾದೀಸು। "ಪಾರಿವಾಸಿಯಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಪರಿವಾಸಕರಣಟ್ಠೇನ। "ಮದನೀಯಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಮದನಜನಕಟ್ಠೇನ। "ಪರಿವಾಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀ"ತಿ ದೋಸವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪುನ "ಪರಿವಾಸಂ"ತಿ ದುಗ್ಗನ್ಧತಾದಿಪರಿವಾಸಂ। "ಆಸವಭರಿತಮೇವಾ"ತಿ ಆಸವೇಹಿ ಪೂರಿತಮೇವ। "ಛಳಾರಮ್ಮಣಾನಿ ದೂಸೇನ್ತೀ"ತಿ ತಾನಿ ಸಾಸವಾದಿಭಾವಂ ಪಾಪೇನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಭವತೋ"ತಿ ಭೂಮಿತೋ ಇಚ್ಚೇವತ್ಥೋ। ಅವಧೀಯತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದೀಯತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಅವಧಿ। ಅಪಾದಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಮರಿಯಾದೋ ನಾಮ ಪರಿಯನ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ಮರಿಯಾದಮತ್ತಭೂತೋ ಕ್ರಿಯಾವಿಸಯೋ ಮರಿಯಾದವಿಸಯೋ। ಅವಧಿ ನಾಮ ಬ್ಯಾಪನ ವಿಧಾನಂ, ಕ್ರಿಯಾ ಬ್ಯಾಪನಸ್ಸ ವಿಸಯೋ ಅಭಿವಿಧಿವಿಸಯೋ। "ಯಸ್ಮಾ"ತಿ ಅವಧಿ ವತ್ಥುಸ್ಸ। "ಅತ್ತಾನಂ"ತಿ ಅವಧಿವತ್ಥುಂ। "ಬಹಿಕತ್ವಾ"ತಿ ಸಮ್ಪುತ್ತಮತ್ತಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅವಧಿವಿಚಾರಣಾಯಂ। "ಸದ್ದಸ್ಸಾ"ತಿ ಭಗವತೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದಸ್ಸ। "ತಂ"ತಿ ಅವಧಿಭೂತಂ ಅತ್ಥಂ। "ಯಸೋ"ತಿ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ। "ಇತರಂ"ತಿ ಅನಭಿವಿಧಿವಿಸಯಂ ಬಹಿ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ।

ಕಾಮಾಸವಾದೀಸು। "ತನ್ನಾಮೇನಾ"ತಿ ಕಾಮನಾಮೇನ। "ತದಾರಮ್ಮಣಾ"ತಿ ಕಾಮಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಾ। "ಅಯಮತ್ಥೋ ವಾ"ತಿ ಕಾಮೀಯತೀತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋ ಪಚ್ಛಿಮತ್ಥೋವ। "ಮಹಗ್ಗತಕುಸಲಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಕಮ್ಮಭವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। "ತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ"ತಿ ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। "ತದಾರಮ್ಮಣಾ"ತಿ ದುವಿಧಭವಾರಮ್ಮಣಾ। "ತಣ್ಹಾ ಏವಾ"ತಿ ಭವತಣ್ಹಾ ಏವ। "ಭವೋ ಏವಾ"ತಿ ಭವಾರಮ್ಮಣತಾಯ ಭವನಾಮಿಕಾ ತಣ್ಹಾ ಏವ। "ಇಮೇ ಏವಾ"ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ಏವ। "ಪರಿವುತ್ಥೇ ಸತೀ"ತಿ ಪರಿವಸಿತೇ ಸತಿ। "ಕಾಮವಿಸಯಾ"ತಿ ಕಾಮಧಮ್ಮವಿಸಯಾ। "ತಸ್ಮಿಂ"ತಿ ಕಾಮಾಸವೇ। ಭವವಿಸಯಾ ಮಾನಾದಯೋ ಪರಿವುತ್ಥಾ ಏವಾತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಸಯಾತಿ ಪದೇಪಿ।

"ಅನಸ್ಸಾಸಿಕಂ ಕತ್ವಾ"ತಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸರಹಿತಂ ಕತ್ವಾ। "ಅವಹನನಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಮಾರಣಟ್ಠೇನ। ಅಧೋಕತ್ವಾ ಮಾರಣಟ್ಠೇನಾತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। "ದುತ್ತರಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ತತ್ಥ ಪತನ್ತಸ್ಸ ತರಿತುಂ ದುಕ್ಕರಟ್ಠೇನ। "ವುತ್ತನಯೇನಾ"ತಿ ಆಸವೇಸು ವುತ್ತನಯೇನ।

"ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂ"ತಿ ತಿವಿಧವಟ್ಟಸ್ಮಿಂ। "ಭವಯನ್ತಕೇ"ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾದಿಕೇ ಭವಚಕ್ಕೇ। "ಆಮಸನಂ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ "ತಥಾ ತಥಾ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಗಹಣ"ನ್ತಿ। "ಸಾಸನೇ"ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನೇ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತನ್ತೇ। "ದಿಟ್ಠಿಯೋ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿವತ್ಥೂಸು ದಳ್ಹಗ್ಗಾಹಟ್ಠೇನ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಏವ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ। ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನೇ। ಪರಿಕಪ್ಪ ಬುದ್ಧಿ ನಾಮ ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣಂ ವುಚ್ಚತಿ। "ಇಸ್ಸರ ನಿಮ್ಮಿತಂ"ತಿ ಸಕಲಲೋಕಿಸ್ಸರೇನ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಆದಿಕಪ್ಪಕಾಲೇ ನಿಮ್ಮಿತಂ। "ಅಧಿಚ್ಚ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ"ತಿ ಅಹೇತು ಅಪಚ್ಚಯಾ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ। "ಅಚ್ಚನ್ತಸಸ್ಸತಂ"ತಿ ಭವಪರಮ್ಪರಾಸು ಸಸ್ಸತಂ। "ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತಂ"ತಿ ಭವವಿಸೇಸಂ ಪತ್ವಾ ಏಕಚ್ಚಾನಂ

ಸತ್ತಾನಂ ಸಸ್ಸತಂ। "ಉಚ್ಛಿನ್ನಂ"ತಿ ಯತ್ಥಕತ್ಥಚಿ ಪರಮ್ಮರಣಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಂ। ಪುರಾಣಞ್ಚಕಮ್ಮಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣಂ, ನವಞ್ಚಕಮ್ಮಂ ಅಕತಂ। ಏವಂ ಸಂಸಾರ ಸುದ್ಧೀತಿಆದಿನಾ ಗಹಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸನ್ತೋ ಕಾಯೋ ಸಕ್ಕಾಯೋ। "ಸನ್ತೋ"ತಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ವಿಜ್ಜಮಾನೋ। "ಕಾಯೋ"ತಿ ರೂಪಕಾಯೋ, ನಾಮಕಾಯೋ। ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯೋ ವಾ ಸಕ್ಕಾಯೋ। ಪಚ್ಚತ್ತಕಾಯೋ, ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕ ಕಾಯೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾವುತ್ತಕಾಯ ದ್ವಯಮೇವ। ಸಕ್ಕಾಯೇ ದಿಟ್ಠಿ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ। ತತ್ಥ "ಸಕ್ಕಾಯೇ ದಿಟ್ಠೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬನ್ತಾಪರನ್ತ ಕಪ್ಪಿಕಾನಂ ವಿಯ ಪುಬ್ಬನ್ತಾ ಪರನ್ತೇಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂಪಿ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧೇಸು ಏವ 'ರೂಪಂ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ವಾ' ಅತ್ತಾ ಮೇ ರೂಪವಾತಿ ವಾ, ಅತ್ತನಿ ಮೇ ರೂಪನ್ತಿ ವಾ, ರೂಪಸ್ಮಿಂ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ವಾ, ಏವಮಾದಿನಾ ಧಮ್ಮತಾ ಸಿದ್ಧಾ ದಿಟ್ಠೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಅಸ್ಸುತವಾ"ತಿ ಖನ್ಧದೇಸನಾದಿಕೇ ಸುಞ್ಞತಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂ ಯುತ್ತೇ ದೇಸನಾ ಧಮ್ಮೇ ಅಸ್ಸುತ ಪುಬ್ಬತ್ತಾ ನತ್ಥಿ ಸುತಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ। "ಪುಥುಜ್ಜನೋ"ತಿ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನೋ। ತತ್ಥ ಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ಪನ ಏಕಪುಗ್ಗಲೋಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೋ ಸುತವಾಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಅಸ್ಸುತವಾಪಿ ಅತ್ಥಿ। ಇಧ ಅಸ್ಸುತವಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಅರಿಯ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪನ ತತ್ಥ ಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ನ ಹೋತಿ। ಅಹನ್ತಿವಾ, ಮಮಾತಿ ವಾ, ಮಯೀತಿ ವಾ, ಮೇತಿ ವಾ, ಪರಾಮಸನ ಪದಾನಿ ನಾಮ। "ಸೇಸಧಮ್ಮೇವಾ ಗಹೇತ್ವಾ"ತಿ ರೂಪತೋ ಅವಸೇಸೇ ನಾಮಕ್ಖನ್ಧ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತಾ ಮೇತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ವಾ। "ಧಮ್ಮ ಮುತ್ತಕಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ"ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಧಮ್ಮವಿಮುತ್ತಂ ಪರಿಕಪ್ಪಸಿದ್ಧಂ ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ। ಚತಸ್ಸೋ ಅವತ್ಥಾ ಯಸ್ಸಾತಿ ಚತುರಾವತ್ಥಿಕಾ। ವೇದನಾಯ ಸಮ್ಭೋಗರಸತ್ತಾ "ಸಂಭುಞ್ಜಂ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸುಖಿತೋ"ತಿ ಸುಖವೇದನಾಯ ಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ। ಧಮ್ಮತೋ ಖನ್ಧ ಪಞ್ಚಕಮೇವ। ತತ್ಥ ಪನ ಸುಖವೇದನಾಪಧಾನತ್ತಾ ತಥಾ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ವೇದನಂ ಅತ್ತಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ ನಾಮ। "ಸಮೂಹತೋ ಗಹೇತ್ವಾ"ತಿ ಅಹಮಸ್ಮಿ, ಅಹಂ ಏಕೋ ಸತ್ತೋತಿಆದಿನಾ ಸಮೂಹತೋ। "ವತ್ಥೂ"ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾದಿವಸೇನ ಅಪರಿಞ್ಞಾತಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ ಏತೇಹೀತಿ ಅಪರಿಞ್ಞಾತವತ್ಥುಕಾ। ಏಕಮುಹುತ್ತಮತ್ತೇಪಿ ಕಾಲೇ। ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿಆದಿಕಂ ಚತುರಾವತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಕದಾಚಿ ಅತ್ತತೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಅತ್ತನಿಮಿತ್ತಂ"ತಿ ಅಭಿಕ್ಕಮನಾದೀಸು ಕಾಯವಚೀಮನೋ ಕ್ರಿಯಾಸು ಅಹಂ ಅಭಿಕ್ಕಮಾಮಿ, ಅಹಂ ಪಟಿಕ್ಕಮಾಮೀತಿಆದಿನಾ ಚಿತ್ತೇ ದಿಸ್ಸಮಾನಾ ಅತ್ತಚ್ಛಾಯಾ ವುಚ್ಚತಿ।

"ಕಾಮನಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಇಚ್ಛನಟ್ಠೇನ। "ಛನ್ದನಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಪತ್ಥನಟ್ಠೇನ। ಲೀನಭಾವೋ ನಾಮ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಪಟಿಕುಟನಂ। ಆಪಾದೀಯತೇ ಆಪಾದನಂ। ಲೀನಭಾವಸ್ಸ ಆಪಾದನನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ತನ್ದೀ"ತಿ ಆಲಸ್ಯಂ ವುಚ್ಚತಿ। "ವಿಜಮ್ಭಿತತಾ" ನಾಮ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಕಾಯಙ್ಗಾನಂ ವಿಜಮ್ಭನಂ ಸಮಿಞ್ಜನಪ್ಪಸಾರಣಾದಿಕರಣಂ। ಸಾ ಏವ ಪಚ್ಚಯೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ।

ಅನುಸಯಪದತ್ಥೇ। "ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ನ ಪನ ಏಕನ್ತತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸನ್ತೇಸುಹಿ ಏಕನ್ತತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇಸು ಅನುಸಯಾ ನಾಮ ನ ಹೋನ್ತಿ ಸಯನಕಿಚ್ಚಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ। "ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಪಹೋನ್ತಿ। ಪತ್ಥೋದನೋ ಬಹೂನಂ ಜನಾನಂ ಪಹೋತೀತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋಹಿ ಅಸಭಾವಧಮ್ಮಜಾತಿಕತ್ತಾ ಕಾರಣ ಲಾಭೇಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ನಪ್ಪಹೋನ್ತಿ। ಇಮೇ ಪನ ಸಭಾವಧಮ್ಮಜಾತಿಕತ್ತಾ ಕಾರಣ ಲಾಭೇ ಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಪಹೋನ್ತೀತಿ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, ಉಪ್ಪಾದಂ ಅಪತ್ತಾನಂಪಿ ತೇಸಂ ಪರಮತ್ಥಜಾತಿಕತಾ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋತೀತಿ। "ಸಹ ಅನುಸೇನ್ತೀ"ತಿ ಏಕತೋ ಅನುಸೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಾ ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯೋ ಚ ಪಟಿಘಾನುಸಯೋ ಚ ಮಾನಾನುಸಯೋ ಚ ದಿಟ್ಠಾನುಸಯೋ ಚ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನುಸಯೋ ಚ। ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಅನುಸಯಕಿಚ್ಚಮತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯದಿ ಏಕತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। ದ್ವಾದಸಾ ಕುಸಲಚಿತ್ತಾನಿ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೇ ನಿಚ್ಚಕಾಲಮ್ಪಿ ಏಕತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। ನ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಂ ನಾಮ ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಭಾವೋ ವುತ್ತೋತಿ। ಸೇನ್ತೀತಿ ವತ್ವಾ ತದತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ "ವಿಸುಂ"ತಿಆದಿನಾ। "ಅವುಟ್ಠಿತಾ"ತಿ ಉಪ್ಪಾದಂ ಅಪತ್ತಾ। "ತಥಾಪವತ್ತಾ"ತಿ ಚಾಲನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾ। ಪುನ "ತಥಾಪವತ್ತಾ"ತಿ ಜವನಸಹಜಾತಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾ। "ಯೇಸಂ"ತಿ ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯಾದೀನಂ। "ಆವಜ್ಜನಂ"ತಿ ಆವಜ್ಜನಚಿತ್ತಂ। "ದಮಥಂ"ತಿ ಸುದನ್ತಭಾವಂ। "ತಥಾ ಪವತ್ತಾ"ತಿ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಾನುಸಯನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾ। ತಾಅವತ್ಥಾ ಯೇಸಂ ತೇ ತದವತ್ಥಿಕಾ। ಯದಿ ತೇ ಉಪ್ಪಾದಂ ಅಪತ್ತಾ। ಏವಂಸತಿ, ತೇ

ಪರಮತ್ಥಾಪಿ ನಾಮ ನ ಭವೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಚೋದನಂ ಪರಿಹರತಿ “ತೇ ಪನಾ”ತಿಆದಿನಾ। ಸಚೇ ತೇ ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಅನುಗತಾ। ಏವಂಸತಿ, ತೇ ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾನಿ ನಾಮ ಸಿಯುನ್ತಿ ಚೋದನಂ ಪರಿಹರತಿ “ನ ಚಾ”ತಿಆದಿನಾ। ಅಥ ತೇ ಏಕನ್ತ ಅಕುಸಲಾ ಸಿಯುಂ। ಏವಂಸತಿ, ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತೇಹಿ ವಿರುದ್ಧಾ ಭವೇಯ್ಯುಂತಿ ಚೋದನಂ ಪರಿಹರತಿ “ನಾಪೀ”ತಿಆದಿನಾ। ಯದಿ ಉಪ್ಪಾದಂ ಅಪತ್ತಾ। ಏವಂಸತಿ, ಕಾಲವಿಮುತ್ತಾ ಸಿಯುನ್ತಿ ಆಹ “ನಾಪಿಕಾಲತ್ತಯ ವಿನಿಮುತ್ತಾ”ತಿಆದಿಂ। “ಸಾನುಸಯೇ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ”ತಿ ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ। “ಸಹ ಮಗ್ಗುಪ್ಪಾದಾ”ತಿ ಮಗ್ಗುಪ್ಪಾದೇನ ಸಹೇವ। “ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವುತ್ತೋ”ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾಸು ವುತ್ತೋ। “ಅನಾಗತಸಾಮಞ್ಞಂ”ತಿ ಅನಾಗತಸದಿಸಂ। ನ ಏಕನ್ತ ಅನಾಗತನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಕಥಂ ತೇ ಸಬ್ಬತಜಾತಿಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ “ತೇಹಿ ಮಗ್ಗೇ”ತಿಆದಿಂ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। “ಅಪ್ಪಹೀನಾ”ತಿ ಮಗ್ಗೇನ ಅಪ್ಪಹೀನಾ। “ತದವತ್ಥಾ”ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾವತ್ಥಾ। “ತಂ ಸಭಾವತ್ತಾ”ತಿ ಕಾಮರಾಗಾದಿ ಸಭಾವತ್ತಾ। “ತಥಾ ವುಚ್ಚನ್ತೀ”ತಿ ಅನುಸಯಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಅನಾಗತಾ ನಾಮ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ ವತ್ತಮಾನಭಾವೇನ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। “ಹಞ್ಚಿ ಪಜಹತೀ”ತಿ ಯದಿಪಜಹತಿ। “ತೇನಹೀ”ತಿ ತತೋ ಏವ। “ರತ್ತೋ”ತಿ ರಾಗಸಮಙ್ಗೀ ಹುತ್ವಾ। “ದುಟ್ಠೋ”ತಿ ದೋಸಸಮಙ್ಗೀ ಹುತ್ವಾ। “ಮುಳ್ಹೋ”ತಿ ಮೋಹಸಮಙ್ಗೀ ಹುತ್ವಾ ಪಜಹತೀತಿ ದೋಸೋ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪರಿಯುಟ್ಠಾನ ಪತ್ತಾನಂ ರಾಗಾದೀನಂ। “ಮಗ್ಗವಜ್ಝಂ”ತಿ ಮಗ್ಗೇನ ವಧಿತಬ್ಬಂ। “ಉಪ್ಪನ್ನಂ”ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ। ವತ್ತಮಾನಞ್ಚ ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚಾತಿ ವತ್ತಮಾನುಪ್ಪನ್ನಂ। “ಭುತ್ವಾ”ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ। ವಿಗಚ್ಛತೀತಿ ವಿಗತಂ। ಭುತ್ವಾ ವಿಗತಞ್ಚ ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚಾತಿ ಭುತ್ವಾ ವಿಗತುಪ್ಪನ್ನಂ। ವಿಪಚ್ಚನತ್ಥಾಯ ಓಕಾಸಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಓಕಾಸಕತಂ। ಓಕಾಸಕತಞ್ಚ ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚಾತಿ ಓಕಾಸಕತುಪ್ಪನ್ನಂ। ಸಮುದಾಚಾರೋ ವುಚ್ಚತಿ ಭಿಯ್ಯೋ ಪವತ್ತನಂ। ಸಮುದಾಚಾರೋ ಚ ಸೋ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚಾತಿ ಸಮುದಾಚಾರುಪ್ಪನ್ನಂ। ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕ ಸಙ್ಖಾತಂ ಭೂಮಿಂ ಲಭತೀತಿ ಭೂಮಿಲದ್ಧಂ। ಭೂಮಿಲದ್ಧಞ್ಚ ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚಾತಿ ಭೂಮಿಲದ್ಧುಪ್ಪನ್ನಂ। ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಧಿಕತರಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಗ್ಗಹಿತಂ। ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಗ್ಗಹಿತಞ್ಚ ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚಾತಿ ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಗ್ಗಹಿತುಪ್ಪನ್ನಂ। ಮಹಗ್ಗತಜ್ಝಾನೇನ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಞ್ಚ ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚಾತಿ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತುಪ್ಪನ್ನಂ। ಮಗ್ಗೇನ ಅಸಮುಗ್ಘಾಟಿತಞ್ಚ ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚಾತಿ ಅಸಮುಗ್ಘಾಟಿತುಪ್ಪನ್ನಂ। ಏವಂ ಮಗ್ಗವಜ್ಝಾನಂ ಅನುಸಯಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಭಾವೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನತಾ ಪರಿಯಾಯೋವ ತೇಸಂ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ। “ಸೇಕ್ಖಾ”ತಿ ಸತ್ತಸೇಕ್ಖಪುಗ್ಗಲಾ।

ಓರಮ್ಭಾಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮಲೋಕೋಚೇವ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವೋ ಚ। ಓರಮ್ಭಾಗೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ। ಉದ್ಧಂಭಾಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಮಹಗ್ಗತಭಾವೋಚೇವ ಅರಿಯಭಾವೋ ಚ। ಉದ್ಧಂಭಾಗೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಉದ್ಧಂಭಾಗಿಯಾನಿ। ತತ್ಥ। ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ, ಬ್ಯಾಪಾದೋ,ತಿ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇಸಂ ಯೋಜನಾನಿ ಕಾಮಲೋಕಸಙ್ಖಾತೇ ಓರಮ್ಭಾಗೇ ಏವ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ದಿಟ್ಠಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ,ತಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವ ಸಙ್ಖಾತೇ। ಸೇಸಾನಿ ಪನ ಪಞ್ಚ ಮಹಗ್ಗತಭಾವಸಙ್ಖಾತೇ ಚ ಅರಿಯಭಾವಸಙ್ಖಾತೇಚ ಉದ್ಧಂಭಾಗೇಪಿ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಥವಾ। ಪುರಿಮಾನಿ ಪಞ್ಚಯಸ್ಸ ತಾನಿ ಮಗ್ಗೇನ ಅಪ್ಪಹೀನಾನಿ, ತಂ ಉಪರಿಭವಗ್ಗೇ ಠಿತಂಪಿ ಕಾಮಲೋಕಸಙ್ಖಾತಂ ಓರಮ್ಭಾಗಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಓರಮ್ಭಾಗಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ। ಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಯಸ್ಸ ತಾನಿ ಅಪ್ಪಹೀನಾನಿ, ತಂ ಕಾಮಲೋಕೇ ಠಿತಂಪಿ ಉದ್ಧಂಭಾಗಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉದ್ಧಂಭಾಗಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ಉದ್ಧಂಭಾಗಿಯಾನಿ। ತತ್ಥಹಿ ದ್ವೇರೂಪಾರೂಪರಾಗಾ ಏಕನ್ತೇನ ಮಹಗ್ಗತಭಾವಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತಿಯೇವ। ಮಾನೋ ಚ ಉದ್ಧಚ್ಚಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಚಾತಿ ಇಮಾನಿ ಚ ರೂಪಾರೂಪರಾಗಸಹಗತಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಆಕಡ್ಢನ್ತಿ। ಓರಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ಕಾಮಲೋಕಂ ಭಜನ್ತೀತಿ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ। ಉದ್ಧಂ ರೂಪಾರೂಪಲೋಕಂ ಭಜನ್ತೀತಿ ಉದ್ಧಂಭಾಗಿಯಾನೀತಿಪಿ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ। “ಇತರಾನಿ ಪನಾ”ತಿ ದ್ವೇ ಇಸ್ಸಾ ಸಂಯೋಜನ ಮಚ್ಛರಿಯಸಂಯೋಜನಾನಿ। “ಕಮೋಪನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪೀ”ತಿ ಇಧ ಸಙ್ಗಹೇ ದ್ವಿನ್ನಂಪಿ ಅನುಕ್ಕಮೋಪನ।

“ವಿಬಾಧೇನ್ತೀ”ತಿ ವಿಹಿಂಸನ್ತಿ। “ಉಪತಾಪೇನ್ತಿಚಾ”ತಿ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಸನ್ತಾಪೇನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

ಅಕುಸಲಸಙ್ಗಹಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೬೩. ಮಿಸ್ಸಕಸಙ್ಗಹೇ। “ಚಿತ್ತಪ್ಪಟಿಪಾದನಂ ಚಿತ್ತನಿಯೋಜನಂ। “ಸುಗತಿ ದುಗ್ಗತಿ ವಿವಟ್ಟಸಙ್ಖಾತಾಸು ಚಾ”ತಿ ಸುಗತಿಭವ ದುಗ್ಗತಿ ಭವನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಾಸು ಚ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ವಟ್ಟತೋ ಗಿಗತತ್ತಾ ವಿವಟ್ಟನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ದಸ್ಸನಾದೀಹಿ ಏವಾ”ತಿ ದಸ್ಸನಸಙ್ಕಪ್ಪನಾದೀಹಿ ಏವ। ಉಜುಗತಿ ನಾಮ ಹಿತಸುಖಸಂವತ್ತನಿಕಾ ಪವತ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವಙ್ಕಗತಿನಾಮ ಅಹಿತ ದುಕ್ಖಸಂವತ್ತನಿಕಾ ಪವತ್ತಿ। “ಪಥಙ್ಗಾನೀ”ತಿ ಪಥಸ್ಸಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾನಿ। ಮಗ್ಗೋತಿ ಚ ಉಪಾಯೋ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ “ಉಪಾಯಙ್ಗಾನೀ”ತಿ। “ಇತರಾನೀ”ತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದೀನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ। ಉಜುಗತಿಯಾ ಗಮನಸ್ಸ ಉಪಾಯಙ್ಗಾನಿ। ಇಮೇಪಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಙ್ಗ ಧಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಆಗತಾ। “ತಥಾ ತಥಾ ಪವತ್ತಾನಂ”ತಿ ಮುಸಾವಾದಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಂ। “ನಾ ನಾಮಗ್ಗೋವಾ”ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಮಗ್ಗೋ ಚ ಸಮ್ಮಾಮಗ್ಗೋ ಚ।

“ಅತ್ತಾಧೀನವುತ್ತಿಕೇ”ತಿ ಅತ್ತಾಯತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಕೇ। ಅತ್ತನೋ ಗತಿ ನಾಮ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಂ ದಸ್ಸನಾದಿ ಕಿಚ್ಚಮೇವ ವುಚ್ಚತಿ। “ಇಸ್ಸರಾ ಅಧಿಪತಿನೋ”ತಿ ಇದಂ ಆಧಿಪ್ಪಚ್ಚತ್ಥಪಾಕಟತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥೋ ಪನ ಭಾವಪ್ಪಧಾನವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಆಧಿಪ್ಪಚ್ಚನ್ತಿಹಿ ಇಮೇ ಏಕತ್ಥಾತಿ। “ಇತ್ಥಾಕಾರಾನಿ” ನಾಮ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಾದಿ। “ಅಞ್ಞಥಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಯಂ”ತಿ ಇತ್ಥಿಸಣ್ಠಾನೇ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಾದೀನಂ, ಪುರಿಸಸಣ್ಠಾನೇ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದೀನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಯಂ। ತೇನಾಹ “ತಥಾಹೀ”ತಿಆದಿಂ। ಮನೋ ವಿಜಾನನಕಿಚ್ಚೇ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ಇಸ್ಸರೋ ಹೋತಿ ಅನಞ್ಞಾಭಿಭವನೀಯಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏವಂ ಪರತ್ಥ। “ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಮುಚ್ಚನೇ”ತಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ನಿರಾಸಙ್ಕಪ್ಪವತ್ತಿಯಂ। “ಆರಮ್ಮಣುಪಟ್ಠಾನೇ”ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಬುದ್ಧಗುಣಾಧಿಕಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನೇ। “ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ”ತಿ ತೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಅನಞ್ಞಾತ ಪುಬ್ಬೋ ಚತುಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮೋ। ಅನಞ್ಞಾತ ಪುಬ್ಬಂ ಅಮತಂ ವಾ ಪದಂ। ಅನಞ್ಞಾತಂ ಞಸ್ಸಾಮಿ ಇತಿ ಪವತ್ತಂ ಇನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ ಸಮಾಸೋ। ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। “ವಿಪ್ಪಕತಭಾವೇನಾ”ತಿ ಅನಿಟ್ಠಙ್ಗತಭಾವೇನ। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಜಾನನಕಿಚ್ಚಯುತ್ತಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಛನ್ನಂಸೇಕ್ಖಾನಂ। ಏತೇನ ಅವಸದ್ದಸ್ಸಯಾವ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಾ ಜಾನನನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। ಪಠಮ ಮಗ್ಗೇನ ಞಾತಂ ಮರಿಯಾದಂ ಅನತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಜಾನನನ್ತಿಪಿ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ। ಆಜಾನಿತತ್ಥಾತಿ ಅಞ್ಞಾತಾವೀ। ಅರಹಾ ಖೀಣಾಸವೋ ಕತಕಿಚ್ಚೋ ವುಸಿತ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋ। ಅಞ್ಞಾತಾವಿನೋ ಇನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಪರಿನಿಟ್ಠಿತ ಆಜಾನನಕಿಚ್ಚಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ತಬ್ಬಿಮುತ್ತೀ”ತಿ ಅತ್ತಗ್ಗಾಹ ವಿಮುತ್ತಿ। “ತಸ್ಮಿಂ ವಾ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತನಿವಾ। “ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ”ತಿ ನಾನಾಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸಂಕಿಲೇಸಿತೋ। “ವಿಪ್ಫನ್ದಿತೋ”ತಿ ನಾನಾಸುಖದುಕ್ಖೇಹಿ ಸಂಕಮ್ಪಿತೋ। “ವೋದಾನಪತ್ತಿಯಾ”ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿಪತ್ತತ್ಥಾಯ। “ತಾಯಪಟಿ ಪತ್ತಿಯಾ”ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ, ಹೇತು ಅತ್ಥೇ ವಾ ಕರಣವಚನಂ। “ವೋದಾನಪತ್ತಿಯಾ”ತಿ ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ।

“ಬಲೀಯನ್ತೀ”ತಿ ನಾಮಧಾತುನಿದ್ದೇಸೋ। ತೇನಾಹ “ಬಲಸಾ ಕರೋನ್ತೀ”ತಿ। “ಬಲಸಾ”ತಿ ಬಲೇನ। ಪರಿತೋ ಸಮನ್ತತೋ ಸೇನ್ತಿ ಪರಿವಾರೇನ್ತೀತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾ। ಅಸ್ಸದ್ಧಸ್ಸ ಭಾವೋ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಂ। ಕೋಸಜ್ಜಸಙ್ಖಾತೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮೇನ। ಮುಟ್ಠಾ ನಟ್ಠಾ ಸತಿ ಯಸ್ಸಾತಿ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ। ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಸ್ಸ ಭಾವೋ ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚಂ। “ಸೇಸದುಕ ದ್ವಯಂ”ತಿ ಅಹಿರಿಕದುಕಂ ಹಿರಿದುಕಞ್ಚ।

ಗಹಪತಿ, ಜಾಯಮ್ಪತೀ, ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಪತಿಸದ್ದೋ ಸಾಮಿಇಸ್ಸರ ಪರಿಯಾಯೋತಿ ಆಹ “ಪತೀತಿ ಸಾಮಿಇಸ್ಸರೋ”ತಿ। “ಪರೇಸಂ”ತಿ ಸಹಜಾತೇಸು ಪರೇಸಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ। “ಪರೇಹೀ”ತಿ ಕಮ್ಮತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। ಪರೇ ಸಹಜಾತೇ ಇನ್ದ್ರಿಯ ಧಮ್ಮೇತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಅಧಿಕೋ”ತಿ ಅಧಿಕತರೋ। “ಅತ್ತಾಧೀನ ವುತ್ತೀನಂ”ತಿ ಅತ್ತಾಯತ್ತವುತ್ತೀನಂ। “ಛನ್ದಾಗಮನವಸೇನ ವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಆಗಚ್ಛತಿ ಫಲಂ ಏತೇನಾತಿ ಆಗಮನಂ। ಆದಿಕಾರಣಂ, ಮೂಲಕಾರಣಂ, ಪಭವಕಾರಣಂ। ಛನ್ದೋ ಏವ ಆಗಮನಂ ಛನ್ದಾಗಮನಂ। ತೇನಾಹ “ಪುಬ್ಬೇ ಅತೀತಭವೇಸೂ”ತಿಆದಿಂ। ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತಪರಾಧೀನೇ ಕತ್ವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಮಹೋಘೋ ತಿಣಪಣ್ಣಕಸಟೇ ಅತ್ತಪರಾಧೀನೇ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। ತತ್ಥ “ಅತ್ತಪರಾಧೀನೇ”ತಿ ಅತ್ತಸಙ್ಖಾತೋಪರೋ ಅತ್ತಪರೋ। ಅತ್ತಪರೇನ ಅಧೀನಾ ಅತ್ತಪರಾಧೀನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸೇಸೇಸುಪೀ”ತಿ ಸೇಸೇಸು ವೀರಿಯ ಚಿತ್ತ ವೀಮಂಸಾಧಿಪತೀಸುಪಿ। ಏತೇನ ‘ವೀರಿಯಮೇವ ಅಧಿಪತಿ ವೀರಿಯಾಧಿಪತಿ। ವೀರಿಯವತೋ ಕಿಂ ನಾಮ ಕಮ್ಮಂ ನ ಸಿಜ್ಝತೀತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ಅತೀತಭವೇಸು ಸುಟ್ಠು ಆಸೇವಿತವೀರಿಯಾಗಮನವಸೇನ ವಾ ತೇಸು ತೇಸು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಾಪಕಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮೇ

ಮಹೋಘೋ ವಿಯ ತಿಣಪಣ್ಣಕಸಟೇ ಅತ್ತಪರಾಧೀನೇ ನಿಚ್ಚಂ ಪಗ್ಗಹಿತಧುರೇಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಂ ವೀರಿಯ'ನ್ತಿಆದಿನಯಂ ಅತಿದಿಸತಿ। "ಪಚ್ಛಿಮಾ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ವೀರಿಯ ಚಿತ್ತ ವೀಮಂಸಾ ಧಮ್ಮಾ। ಪರವಸೇಪಿ ವತ್ತನ್ತಿ, ತದಾ ತೇಸಂ ಅಧಿಪತಿಭಾವೋ ನತ್ಥೀತಿ ಚೋದನಾ। ಅಧಿಪತಿ ಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ಧುರವಾಹಿತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತಂ ತಂ ಕಿಚ್ಚ ವಿಸೇಸಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ"ತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ದಸ್ಸನ ಕಿಚ್ಚೇ ಇಸ್ಸರೋ, ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸವನ ಕಿಚ್ಚೇತಿಆದೀಸು ತಂ ತಂ ಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸಂ ಅಪೇಕ್ಖತಿ, ತಥಾ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ। "ವಿಜಾನನಾದಿ ಕಿಚ್ಚಂ"ತಿ 'ಮನೋ ಆರಮ್ಮಣ ವಿಜಾನನೇ'ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಇನ್ದ್ರಿಯ ಕಿಚ್ಚಂ।

ಭುಸೋ ಹರನ್ತಿ ವಹನ್ತೀತಿ ಆಹಾರಾ। "ಭುಸೋ"ತಿ ಅತಿರೇಕತರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಥಂ ಪನ ಭುಸೋ ಹರನ್ತೀತಿ ಆಹ "ಸಹಜಾತಾದೀ"ತಿಆದಿಂ। ತೇತೇ ಪಚ್ಚಯ ಧಮ್ಮಾ ತೇತೇ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನ ಧಮ್ಮಾ ಚಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಏತ್ಥಾ"ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಂ ಪಾಳಿಯಂ। "ಪಚ್ಚಯಾಹಾರೋ ವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಹೇತು ಆರಮ್ಮಣಾದಿಕೋ ಸಬ್ಬೋಪಚ್ಚಯೋ ಪಚ್ಚಯಾಹಾರೋ ನಾಮ। ಆಹಾರ ಪಚ್ಚಯೋಪನ ವಿಸುಂ ಏಕೋ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೋ। "ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಹೇತು ಆರಮ್ಮಣಾದಿ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನ। "ಆಹಾರಭೂತಾ"ತಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸಭೂತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಕಳೀರಙ್ಕುರಾನಂ"ತಿ ಕಮ್ಮತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। "ವಡ್ಢಿಯಾ"ತಿ ವಡ್ಢನತ್ಥಾಯ। "ಠಿತಿಯಾ"ತಿ ಠಿತತ್ಥಾಯ। ಇಮೇಸತ್ತಾ ವಟ್ಟೇ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। "ಪಕ್ಖೇ ವಿಯೂಹಿತ್ವಾ"ತಿ ಪಕ್ಖೇ ಸಞ್ಚಾಲೇತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಪಕ್ಖೇ"ತಿ ವಾ ಪಕ್ಖೇಹಿ ವಾತಂ ಬ್ಯೂಹಿತ್ವಾ। "ತದನುಸಯಿತಸ್ಸಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಪಾಕ ಸನ್ತಾನೇ ಅನುಸಯಿ ತಸ್ಸ। "ವಿಭಾವೇತ್ವಾ"ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ವಿಭೂತಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ। "ಅಲಭಿತ್ವಾ"ತಿ ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಅಲಭಿತ್ವಾ। ಅಪಸ್ಸಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ತತ್ಥೇವಾ"ತಿ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನೇ ಏವ। "ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ"ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ। ಭವಿಂಸು ವಡ್ಢಿಂ ಸೂತಿ ಭೂತಾ। ಸಮ್ಭವಂ ವುಡ್ಢಿಕಾರಣಂ ಏಸನ್ತಿ ಗವೇಸನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ। "ವುತ್ತನಯೇನಾ"ತಿ 'ಯಥಾ ಯವಬೀಜಾನಂ ವಾ ಸಾಲಿಬೀಜಾನಂ ವಾ'ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ। "ಆಹಾರೇತೀ"ತಿ ಪವತ್ತೇತಿ। "ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೋ"ತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲ ಕಮ್ಮಭೂತೋ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೋ। "ತಯೋ ಭವೇ"ತಿ ತಯೋ ಕಾಮಭವಾದಿಕೇ ಉಪಪತ್ತಿಭವೇ। ಠಿತಿಯಾತಿ ಚ ಅನುಗ್ಗಹಾಯಾತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ಇತರಥಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾತಿ ಚ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

"ದುಬ್ಬಲಕಿಚ್ಚಟ್ಠಾನವತ್ಥುಕತ್ತಾ"ತಿ ದುಬ್ಬಲಕಿಚ್ಚತ್ತಾ ದುಬ್ಬಲಟ್ಠಾನತ್ತಾ ದುಬ್ಬಲವತ್ಥುಕತ್ತಾ। "ಅಭಿನಿಪಾತ ಮತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ದಸ್ಸನ ಸವನಾದಿ ಮತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ವಿತಕ್ಕ ಪಚ್ಛಿಮಕಂ ಝಾನಂ"ತಿ ಝಾನಾನಿ ನಾಮ ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾನುಗತಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತೇಸುಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣೇಸು। "ತಾ"ತಿ ವೇದನಾ ಏಕಗ್ಗತಾ। "ತಂ"ತಿ ಝಾನಕಿಚ್ಚಂ। ಏಕಗ್ಗತಾ ಬಲವತೀ ನ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಮಗ್ಗಿನ್ದ್ರಿಯ ಬಲಭಾವಾಯಾ"ತಿ ಮಗ್ಗಿನ್ದ್ರಿಯ ಬಲಭಾವತ್ಥಾಯ। ಲೋಕುತ್ತರವಿಪಾಕಾನಿ ಜವನಕಿಚ್ಚಾನಿ ಚ ಸಾಧಿಪತಿಕಾನಿ ಚ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ತಿಭೂಮಕಾನೀ"ತಿಆದಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುಬೋಧಂ।

ಮಿಸ್ಸಕಸಙ್ಗಹಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೬೪. ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಸಙ್ಗಹೇ। "ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಸದ್ದೋ ಪಮುಖತ್ಥೋ ಪಧಾನತ್ಥೋತಿ ಆಹ "ಪಮುಖಾ ಪಧಾನಾ ಹುತ್ವಾ"ತಿ। ಠಾಸದ್ದೋ ಗತಿನಿವತ್ತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ "ಚಿತ್ತಗಮನಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ। "ಕಾಯೇ ಅನುಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ಕಾಯೇ ಪವತ್ತಾ ಅನುಪಸ್ಸನಾ। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ ಯೋಗಿನೋ ಏತಾಯಾತಿ ಅನುಪಸ್ಸನಾ। ಕತಮಂ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಆಹ "ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾದಿಕಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಂ। ಕಥಞ್ಚತಂ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ತಂ ತಂ ಕಾಯಭಾವೇನಾ"ತಿಆದಿ। ಇದಾನಿ ಪುನಪ್ಪುನ ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಯಾವಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ವೇದನಾನು ಪಸ್ಸನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವನಯೋ। ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಸಕಲಸ್ಸ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। ಯದಿ ಏವನ್ತಿಆದೀಸು। "ಇತರಾಪಿ ಸಿದ್ಧಾ"ತಿ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾದಯೋಪಿ ಸಿದ್ಧಾ। ಕಸ್ಮಾ, ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾ। "ತಥಾ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ರೂಪ್ಪನಲಕ್ಖಣತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। "ತಂ ತಂ ಸಮೂಹಭೂತರೂಪಧಮ್ಮವಸೇನಾ"ತಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾದಿ ಸಮೂಹಭೂತಸ್ಸ

ರೂಪ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ। “ಸುಭಾದಿವಿಪಲ್ಲಾಸಸ್ಸಾ”ತಿ ಸುಭ ಸುಖ ನಿಚ್ಚವಿಪಲ್ಲಾಸಸ್ಸ। “ಓಳಾರಿಕಸ್ಸಾ”ತಿ ಸುಪಾಕಟವಸೇನ ಓಳಾರಿಕಸ್ಸ। “ಅತ್ತೂಪನಿಬನ್ಧಾ”ತಿ ಅತ್ತೇನ ಉಪನಿಬನ್ಧಾ, ಪಟಿಬದ್ಧಾ।

“ಕಾಮಂ”ತಿ ಏಕನ್ತೇನ। ಉಪಸುಸ್ಸತೂತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಯನ್ತಂ”ತಿ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಂ। “ವೀರಿಯಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನಂ”ತಿ ವೀರಿಯಗಮನಸ್ಸ ವೀರಿಯಪ್ಪವತ್ತನಸ್ಸ ನಿವತ್ತಿವಸೇನ ಸಣ್ಠಾನಂ। ಉಪ್ಪನ್ನಸದ್ದೇನ ಅತೀತ ಕಿಲೇಸಾಪಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ ಕಿಲೇಸಾಪಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ “ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ”ತಿಆದಿಂ। “ಮಯ್ಹಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ”ತಿ ಇದಾನಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। “ಪಹಾನಾಯಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ “ಅನುಪ್ಪಾದ ಧಮ್ಮತಾಪಾದನಕರಣತ್ಥಂ”ತಿ। ತತ್ಥ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಧಮ್ಮೋ ಯೇಸಂ ತೇ ಅನುಪ್ಪಾದ ಧಮ್ಮಾ। ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನಾ ಅಕುಸಲ ಧಮ್ಮಾ। ಅನುಪ್ಪಾದ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಅನುಪ್ಪಾದ ಧಮ್ಮತಾಯ ಆಪಾದನಂ। ತಸ್ಸ ಕರಣನ್ತಿ ಸಮಾಸೋ। “ದಿಸ್ವಾ”ತಿ ತೇಸಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ವತ್ಥುಂ ದಿಸ್ವಾ। “ಪಚ್ಚಯಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನತ್ಥಂ”ತಿ ಪಚ್ಚಯಭೂತಸ್ಸ ಅನುಸಯಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನತ್ಥಂ। “ಅಪತ್ತಾ”ತಿ ಇದಾನಿ ಅಪತ್ತಾ। “ಸಮಯೇ”ತಿ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದನವಮಕ್ಖಣೇ। “ನಿಯಾಮಂ ನ ಓಕ್ಕಮನ್ತೀ”ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮಂ ನ ಓಕ್ಕಮನ್ತಿ। ನಪ್ಪವಿಸನ್ತಿ। ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅಕೋಪೇತಬ್ಬತಾಯ ಅಕುಪ್ಪೋ ಧಮ್ಮೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಅಕುಪ್ಪ ಧಮ್ಮೋ। ಖೀಣಾಸವೋ। ಅಕುಪ್ಪ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಭಾವೋ ಅಕುಪ್ಪ ಧಮ್ಮತಾ। ಅರಹತ್ತ ಫಲಂ। “ತೇಸಂ”ತಿ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ। ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಪಹಾನಾಯಾತಿ ಕತ್ವಾ ವಿಸುದ್ಧಿಧಮ್ಮೇಸು ಯೋಗಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಭಾವನಾ ಕಮ್ಮೇ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೇಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ಪಾಪಕಾ ಪಹಿಯ್ಯನ್ತಿ। ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ಕುಸಲಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ಭಾವನಾ ಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಏಸನಯೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯಾತಿಆದೀಸು। ಏವಂ ಚತೂಸು ಮುಖೇಸು ಏಕೇಕಮುಖೇನಪಿ ಸಮ್ಮಾ ಪದಹನ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಂ ಚತುಕಿಚ್ಚಸಾಧಕಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ “ಏತೇಸು ಪನಾ”ತಿಆದಿಂ।

ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಧಮ್ಮವವತ್ಥಾನಞ್ಞಾಣೇನ ಞಾತಬ್ಬಾ ಸಬ್ಬೇ ಪರಮತ್ಥ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ನಾಮ। “ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಿದ್ಧೀ”ತಿ ಅಭಿಜಾನನ ಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿ। ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಞಾತಬ್ಬಾ ಚತುಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ನಾಮ। ತೇಹಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಭಾವೇನ, ಸಮುದಯ ಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬ ಭಾವೇನ, ನಿರೋಧಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬ ಭಾವೇನ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಭಾವೇನ ಞಾತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। “ಭಾವನಾಸಿದ್ಧೀ”ತಿ ಭಾವನಾಕಿಚ್ಚ ಸಿದ್ಧಿ। ತಂ ಸಂಯುತ್ತಕೇ ಇಮಾಯಪಾಳಿಯಾ ಸಮೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ವಿಭಙ್ಗೇ ಪನಾ”ತಿ ಇದ್ಧಿಪಾದವಿಭಙ್ಗೇ ಪನ। “ಚಿತ್ತ ಚೇತಸಿಕರಾಸೀ”ತಿ ಸಹ ಪುಬ್ಬಭಾಗಭಾವನಾಯ ಉತ್ತರಿ ಮನುಸ್ಸ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾ ಪನ್ನಾ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕರಾಸಿ। “ತತ್ಥ ಪನಾ”ತಿ ವಿಭಙ್ಗೇ ತಸ್ಮಿಂ ಉತ್ತರಚೂಳಭಾಜನೀಯೇ ಪನ। “ಇಧಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಗಹೇ।

ಚತ್ತಾರಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಾನಿ ನಾಮ ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಧಮ್ಮೇ, ಸಙ್ಘೇ, ಅರಿಯಕನ್ತೇಹಿ ಸೀಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾನಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಾನಿ। ತತ್ಥ “ಅರಿಯಕನ್ತೇಹೀ”ತಿ ಅರಿಯಜನೇಹಿ ಕಾಮಿತೇಹಿ ಇಚ್ಛಿತೇಹಿ। “ಸೀಲೇಹೀ”ತಿ ಪಞ್ಚನಿಚ್ಚಸೀಲೇಹಿ, ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಸೀಲೇಹಿ ವಾ। “ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇಸೂ”ತಿ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಕಿಚ್ಚೇಸು।

“ಸೋಳಸಹಿಕಿಚ್ಚೇಹೀ”ತಿ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸಚ್ಚೇ ಚತ್ತಾರಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕತ್ವಾ ಸೋಳಸಹಿ ಕಿಚ್ಚೇಹಿ। ಪೀಳನಟ್ಠೋ, ಸಙ್ಖತಟ್ಠೋ, ತಿಆದೀಹಿ ಸೋಳಸಹಿ ಅತ್ಥೇಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇ ಚ ಅತ್ಥಾ ಪರತೋ ಆಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸತಿ ಏವ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋತಿ ವುತ್ತಂ, ಕಥಂ ಪನ ಸಾಸತಿ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ ಆಹ “ಸಾಹೀ”ತಿಆದಿಂ। ಏಸನಯೋ ಸೇಸಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸುಪಿ। “ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ”ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ಧಮ್ಮೇಸು। “ಲೀನಸಙ್ಕೋಚ ಕೋಸಜ್ಜಪಕ್ಖಂ”ತಿ ಲೀನಪಕ್ಖ ಸಙ್ಕೋಚ ಪಕ್ಖಕೋಸಜ್ಜ ಪಕ್ಖಂ। ಧುರಂ ಸುಟ್ಠು ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಉಕ್ಖಿಪತೀತಿ ಧುರಸಮ್ಪಗ್ಗಹೋ। “ಧುರಂ”ತಿ ಸಮಥಧುರಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಧುರಞ್ಚ। “ಅರತಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠ ಪಕ್ಖಂ”ತಿ ಅರತಿಪಕ್ಖ ನಿಬ್ಬಿದಾಪಕ್ಖಂ। ಧಮ್ಮೇ ರತಿ ಧಮ್ಮರತಿ। ಧಮ್ಮೇ ನನ್ದೀ ಧಮ್ಮನನ್ದೀ। ಧಮ್ಮೇ ಆರಾಮೋ ಧಮ್ಮಾರಾಮೋ। “ಸಾರಮ್ಭೋ” ನಾಮ ಚಿತ್ತವಿಹೇಸಾ। “ದರಥೋ” ನಾಮ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪೋ। ಸಮಾಹಿತೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ವಚನತೋ

ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮಾಧಿ ಪಾದಕತಾ ಪಾಕಟಾತಿ ವುತ್ತಂ “ತಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿಂ। ಸಮಂ ಅವಿಸಮಂ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚಂ ವಹತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ಸಮವಾಹೀ। ಸಮವಾಹಿಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸಮವಾಹಿತಾ।

ಸಾ ಪನ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ। “ವಿಸಾಖಾ”ತಿ ಆಲಪನ ಪದಂ। ‘ಸಬ್ಬೇ ಲೋಕುತ್ತರೇ ಹೋನ್ತೀ’ತಿ ವಚನಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ತೇ ಪನ ಸತ್ತತಿಂಸಪ್ಪಭೇದಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ನ ವಟ್ಟಾನಾನಿ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ನವಟ್ಟಾನಿಕಂ। “ಲೋಕುತ್ತರೇ”ತಿ ಲೋಕುತ್ತರ ಚಿತ್ತೇ। “ಅತ್ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಾನಂ”ತಿ ಅತ್ತನಾ ಉಜುಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಾನಂ। “ತೇ”ತಿ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯ ಧಮ್ಮಾ। ಏತೇನ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಕುಣ್ಡಲಿಯಾ”ತಿ ಏವಂ ನಾಮಕಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಆಲಪತಿ। “ವಿಜ್ಜಾ”ತಿ ಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾ। “ವಿಮುತ್ತೀ”ತಿ ಫಲವಿಮುತ್ತಿ।

ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೬೫. ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಹೇ। “ಪಞ್ಚರಾಸಯೋ”ತಿ ಪಞ್ಚಸಙ್ಗಹಾ। “ಅತೀತಾದಿಭೇದಭಿನ್ನಾನಂ”ತಿ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭೇದೇನ, ಅಜ್ಝತ್ತ ಬಹಿದ್ಧಾಭೇದೇನ, ಓಳಾರಿಕಸುಖುಮಭೇದೇನ, ಹೀನಪಣೀತಭೇದೇನ, ದೂರಸನ್ತಿಕಭೇದೇನ ಚ ಭಿನ್ನಾನಂ। “ಉಪಪತ್ತಿ ದ್ವಾರೇಸೂ”ತಿ ಚಕ್ಖಾದಿ ದ್ವಾರೇಸು। “ಕಮ್ಮದ್ವಾರೇಸೂ”ತಿ ಕಾಯಕಮ್ಮದ್ವಾರಾದೀಸು। “ಸಙ್ಗಮ್ಮಾ”ತಿ ಸಙ್ಗನ್ತ್ವಾ। “ಸಮಾಗಮ್ಮಾ”ತಿ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ। “ಸಾಧಾರಣ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ವಾ”ತಿ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಸಾಧಾರಣ ಕಿಚ್ಚಾನಿವಾ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। “ಕಿಞ್ಚಾ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಚ। “ಸಙ್ಖಾರೇವದೇಥಾ”ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಇತಿ ತುಮ್ಹೇ ವದೇಥ। “ಕಿಞ್ಚಸಙ್ಖತಂ”ತಿ ಕತಮಞ್ಚಸಙ್ಖತಂ। “ರೂಪಂ ರೂಪತ್ಥಾಯಾ”ತಿ ರೂಪವಿಕತಿಯಾ ಜಾತತ್ಥಾಯ ರೂಪಸಙ್ಖಾತಂ ಸಙ್ಖತಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಪಭೋಗೋ ನಾಮ ವತ್ಥಾಭರಣಾದಿಕೋ ಅನ್ತೋಭೋಗೋ। ಪರಿಭೋಗೋ ನಾಮ ಮಞ್ಚಪೀಠಾದಿಕೋ ಬಾಹಿರ ಪರಿಭೋಗೋ। ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಞ್ಚ ವೇದನನ್ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರ ವಿಞ್ಞಾಣೇಸುಪಿ। “ದಾನಂ ದಾನತ್ಥಾಯಾ”ತಿ ದಾನಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಜಾತತ್ಥಾಯ। ದಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಸಙ್ಖತಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥವಾ ದಾನಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ದಾನತ್ಥೋ। “ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಚ ವಿಪಾಕತ್ಥೋ ಫಲತ್ಥೋ। ದಾನವಿಪಾಕತ್ಥಾಯ ದಾನಫಲತ್ಥಾಯ ದಾನಪುಞ್ಞಸಙ್ಖಾತಂ ಸಙ್ಖತಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ। “ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತಾ”ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತಾ। “ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಿಲಮಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಥಂ ಕಿಲಮಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಆಹ “ತಥಾಹಿ ಯಥಾ”ತಿಆದಿಂ। “ಸುಖಸಞ್ಞಿತೇಸು ಪಟಿಸರಣೇಸೂ”ತಿ ಚಿತ್ತಸಾತಚಿತ್ತರತಿ ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ಪಟಿಸರಣೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು। “ತಾಹೀ”ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ। “ತಾ”ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ। ಪರಮುಕ್ಕಂಸಗತಂ ಸುಖಸಞ್ಞಿತಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಅತಿರೇಕತರಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬನ್ತಿ ತದತ್ಥಾಯ ಭಗವಾ ತಂ ವೇದನಂ ವಿಸುಂ ಏಕಂ ಖನ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಖನ್ಧ ದೇಸನಂ ದೇಸೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏಸನಯೋ ಪರತ್ಥಪಿ। “ಞಾಣಸಮ್ಮತಂ”ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನೇಹಿ ಞಾಣಸಮ್ಮತಂ। “ಪರಮಂ ಅತ್ತಾನಂ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಲೋಕೇ ವಿಞ್ಞತ್ತಂ ಪರಮಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಜಾನನಂ ಪರಮಂ ಅತ್ತಾನಂ ಕತ್ವಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುಪಾಕಟಂ। “ಯತ್ಥಭುಞ್ಜತೀ”ತಿಆದೀಸು। “ಯತ್ಥ ಭುಞ್ಜತೀ”ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಭುಞ್ಜತಿ। “ಯಞ್ಚ ಭುಞ್ಜತೀ”ತಿ ಯಞ್ಚ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜತಿ। “ಯೇನ ಚ ಭುಞ್ಜತೀ”ತಿ ಯೇನಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಭುಞ್ಜತಿ। “ಯೋ ಚ ಭೋಜಕೋ”ತಿ ಸಮೀಪೇ ಠತ್ವಾ ಪರಿವೇಸಕೋ। “ಯೋ ಚ ಭುಞ್ಜಿತಾ”ತಿ ಯೋ ಚ ಭುಞ್ಜಕೋ।

“ಸಾಸವಾ ಏವಾ”ತಿ ಸಾಸವಾ ನಾಮ ಲೋಕಿಯ ಧಮ್ಮಾ। “ಉಸ್ಸಾಹನ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ ಅಬ್ಯಾಪಾರ ಧಮ್ಮತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಅಬ್ಯಾಪಾರ ಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕನ್ತೇನ ಉಸ್ಸಾಹೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಫಲಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ ಫಲತ್ಥಾಯ ಉಸ್ಸಾಹನ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀತಿ। “ಆಕಿರಿತ್ವಾ”ತಿ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುಬೋಧಂ।

ಧಾತುಸಙ್ಗಹೇ। “ಅತ್ತನೋ ಏವ ಸಭಾವಂ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವಂ ಏವಾತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। “ಈಹಾ ಚ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಚಾ”ತಿ ಅಭಿಕ್ಕಮಾಮಿ ಪಟಿಕ್ಕಮಾಮೀತಿಆದಿನಾ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಚ, ಅಭಿಕ್ಕಮನಾದಿ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಚ। “ನ ಚ ಜೀವಯೋಗಾ”ತಿ ನ ಚ

ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನ ಸಮ್ಮತೇನ ಜೀವೇನ ಯುತ್ತಾ। ಅಟ್ಠಕಥಾಪಾಠೇ। ಯಾಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಯನ್ತಂ। ಉದುಕ್ಖಲಂ। ಯನ್ತ ಚಕ್ಕಯಟ್ಠಿನಾಮ ಯನ್ತ ಚಕ್ಕಸಮ್ಬನ್ಧಾ ಮುಸಲಯಟ್ಠಿ। ಅರಣೀ ವುಚ್ಚತಿ ಅಗ್ಗಿನಿಬ್ಬತ್ತಕತ್ಥಾಯ ಕತಾ ದ್ವೇ ಸಾರಘಟಿಕಾ। ಅಧರಾರಣೀ ನಾಮ ಹೇಟ್ಠಾರಣೀ। ಉತ್ತರಾರಣೀ ನಾಮ ಉದ್ಧಾರಣೀ। "ಸಲ್ಲಮಿವಾ"ತಿ ಕಣ್ಡೋವಿಯ। "ಸೂಲಮಿವಾ"ತಿ ವಿಜ್ಝನಕದಣ್ಡೋ ವಿಯ। "ಆತುರಾವಿಯಾ"ತಿ ತೇಹಿಸಲ್ಲಸೂಲೇಹಿ ವಿದ್ಧಗಿಲಾನಾ ವಿಯ। ಅಯಥಾಭುಚ್ಚ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ ಅಯಥಾಭೂತಂ ಸತ್ತಪುಗ್ಗಲಾದಿನಿಮಿತ್ತಂ। "ವನಮಿಗೋ ವಿಯಾ"ತಿ ತಿಣ ರೂಪೇ ಪುರಿಸ ಸಞ್ಞಾಲಾಭೋ ವನಮಿಗೋ ವಿಯ। "ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಯಂ"ತಿ ಅಙ್ಗಾರಕೂಪೇ। "ನಾನಾವಿಧುಪದ್ದವ ನಿಮಿತ್ತತೋ"ತಿ ನಾನಾವಿಧಾನಂ ಉಪದ್ದವಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಪಚ್ಚಯತೋ। "ವನಮಕ್ಕಟೋ ವಿಯಾ"ತಿ ವನವಾನರೋ ವಿಯ। ದುಕ್ಖೇನ ದಮನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ದುದ್ದಮನೋ। "ಅಸ್ಸಖಳುಙ್ಕೋ"ತಿ ದುಟ್ಠ ಅಸ್ಸೋ। "ಯತ್ಥ ಕಾಮನಿಪಾತಿತೋ"ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪತಿತುಂ ಕಾಮೇತಿ ಇಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿಪಾತಿತೋ। ಪುಗ್ಗಲವಸೇ ಅವತ್ತಿತ್ವಾ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಯದಿಚ್ಛಕಂ ನಿಪತನತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ರಙ್ಗನಟೋ ವಿಯಾ"ತಿ ಸಮಜ್ಜನಟಕೋ ವಿಯ। ಸಭಾವತೋ ಅತ್ಥಿ ಸಂವಿಜ್ಜತೀತಿ ಸನ್ತೋ। ತಥೋತಿ ಚ ಅವಿತಥೋತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। ಅಞ್ಞೋ ಪಕಾರೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ನತ್ಥಿ ಅಞ್ಞಥಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅನಞ್ಞಥಂ। ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಂ ನಾಮ ಕಾಯಿಕದುಕ್ಖ ಚೇತಸಿಕದುಕ್ಖಂ। "ಕಮ್ಮಜಾನಂ"ತಿ ವಿಪಾಕಕ್ಖನ್ಧಕಟತ್ತಾ ರೂಪಾನಂ। "ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ"ತಿ ಉಪ್ಪಾದತ್ಥಾಯ। "ಪಗೇವಾ"ತಿ ಪುರೇತರಮೇವ। "ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪೀ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಚಕ್ಖು। "ಪವತ್ತಿಯಾ"ತಿ ಸನ್ತಾನಟ್ಠಿತಿಯಾ ಠಿತತ್ಥಾಯ। "ಪಟಿಜಗ್ಗನ ದುಕ್ಖಂ"ತಿ ಸೋಧನ ದುಕ್ಖಂ। ಪಚ್ಚಯವೇಕಲ್ಲಂ ನಾಮ ಆಹಾರಚ್ಛೇದಾದಿಕಂ। ನನು ಭಿಜ್ಜನಭಯೇನ ಪಗೇವ ಪಚ್ಚಯಸಮ್ಪಾದನಂ ನಾಮ ಸಙ್ಖಾರ ದುಕ್ಖಮೇವ ಸಿಯಾತಿ। ಸಚ್ಚಂ। ಇಧ ಪನ ಆಸನ್ನೇ ಭಿಜ್ಜನನಿಮಿತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಕತಂ ಪಚ್ಚಯ ಸಮ್ಪಾದನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। "ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿ ಸಂವಿಧಾನ ದುಕ್ಖಂ"ತಿ ನಾನಾಭಯತೋ ರಕ್ಖಣಸ್ಸ ಚ ಆವರಣಸ್ಸ ಚ ಗೋಪನಸ್ಸ ಚ ಸಂವಿಧಾನ ದುಕ್ಖಂ। "ತದುಭಯೇನ ಸಹೇವ ಸಿಜ್ಝತೀ"ತಿ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದೀನಿ ಸಙ್ಖಾರ ಕಮ್ಮಾನಿ ವಾ ರಕ್ಖಾವರಣ ಗುತ್ತಿಸಂ ವಿಧಾನಾದೀನಿವಾ ಕರೋನ್ತಾನಂ ತಂ ದುಕ್ಖ ದುಕ್ಖಂ ತದುಭಯೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಸಹೇವ ಸಿಜ್ಝತಿ। "ತೇಸಂ"ತಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಾನಂ ನ ಮುಚ್ಚತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧ ಭೂತಸ್ಸಾ"ತಿ ಪವತ್ತಿಯಾ ನಿರೋಧ ಭೂತಸ್ಸ। "ತಂ ಪಜಹತಿ ಯೇವಾ"ತಿ ತಂ ಲೋಭಂ ಪಜಹತಿಯೇವ। "ಯಾವದೇವಾ"ತಿ ಉಪರಿಮಪರಿಯನ್ತೇನ। ಅಹಂ ಅಸ್ಮೀತಿ ಪವತ್ತೋ ಮಾನೋ ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ। ತಸ್ಸ ಸಮುಗ್ಘಾತನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನಂ। "ಪರಿಞ್ಞಾತೇಸೂ"ತಿ ತೇಸು ಅನುಸಯಿತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಪಹಾನವಸೇನ ಪರಿಞ್ಞಾತೇಸು। "ತಬ್ಬಿಪರೀತೇನ ಪನಾ"ತಿ ತತೋ ವಿಪರೀತೇನ ಪನ। ಅಸ್ಮಿಮಾನಸ್ಸ ಅನಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಾತಿಆದಿ ಅತ್ಥೇನ। ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಪಥವೀಪಬ್ಬತಾದೀಸು ಪವತ್ತಾ ರೂಪ ಧಮ್ಮಾ।

ಸತ್ತೇ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠಮಾನೇ ಕರೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಇತೀ"ತಿ ತಸ್ಮಾ। ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ। ದುಜ್ಜಹೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಲೋಭೋಯೇವ ದುಕ್ಖಸಮುದಯಾರಿಯ ಸಚ್ಚಂ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಸಾಸವಾ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲ ಧಮ್ಮಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ನಾಮ, ದುಕ್ಖ ಸಚ್ಚಭೂತಾನಂ ವಿಪಾಕಕ್ಖನ್ಧಕಟತ್ತಾ ರೂಪಾನಂ ಸಮುದಯತ್ತಾ ಸಂವಡ್ಢನತ್ತಾ। ಮೂಲಭಾವೇನ ವುತ್ತಾ 'ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ'ತಿಆದೀಸು। "ನನ್ದನಸದಿಸಂ"ತಿ ದೇವಲೋಕೇ ನನ್ದನವನುಯ್ಯಾನಸದಿಸಂ। "ಆದಿಪಭವಪಧಾನಭೂತಾ"ತಿ ದುಕ್ಖ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆದಿಭೂತಾ, ಪಭವಭೂತಾ, ಪಧಾನಭೂತಾ। "ಪಭವಭೂತಾ"ತಿ ಚ ಪಠಮುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುಭೂತಾ। "ತೇಸಂ"ತಿ ದುಕ್ಖ ಧಮ್ಮಾನಂ।

"ಕತ್ಥಚೀ"ತಿ ಕಾಮಭವಾದೀಸು ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿಭವೇ। "ಕದಾಚೀ"ತಿ ಅತೀತಾದಿಕಾಲೇಸು ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿಕಾಲೇ। "ಕೇಸಞ್ಚೀ"ತಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾದೀಸು ಸತ್ತೇಸು ಕೇಸಞ್ಚಿಸತ್ತಾನಂ। "ಕುತೋಚೀ"ತಿ ಬಹೂಸುಕಾರಣೇಸು ಕುತೋಚಿಕಾರಣಾ। "ಕಥಞ್ಚೀ"ತಿ ಕೇನಚಿಪಕಾರೇನ।

"ಪರಿಣಾಮೋ"ತಿ ಪರಿಣಮನಂ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ। "ತಂ ಸಮಙ್ಗೀನಂ"ತಿ ತೇಹಿ ಚಕ್ಖಾದೀಹಿ ಸಮಙ್ಗೀನಂ ಪುಗ್ಗಲಂ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। "ಆದಿತ್ತಂ"ತಿಆದೀಪಿತಂ ಸಮುಜ್ಜಲನ್ತಂ। "ಕೇನಾ"ತಿ ಕರಣಭೂತೇನ ಕೇನ ಅಗ್ಗಿನಾ। ತಥಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ವಿಪರಿಣಾಮ ಧಮ್ಮೋ ಚ ಹೋತಿ। ಸೋವಿಪರಿಣಾಮ ದುಕ್ಖೇನಪಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ಭುಸಂ ಪೀಳೇತಿಯೇವಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ನಾ"ತಿ ನ

ಸಿಯಾ। ಸಮನಂ ವೂಪಸಮನಂ ಸನ್ತಿ। ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾನಂ ಸನ್ತೀತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಸಬ್ಬಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ। "ಪವತ್ತಮಾನಾ ಚಾ"ತಿ ಸನ್ತತಿಠಿತಿವಸೇನ ವತ್ತಮಾನಾ ಚ। "ಮಹನ್ತಂ ಪರಿಳಾಹದುಕ್ಖಂ"ತಿ ಸೋಕ ಪರಿದೇವ ದುಕ್ಖ ದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಾನಂ ಪವತ್ತಿವಸೇನ ಮಹನ್ತಂ ಪರಿಳಾಹ ದುಕ್ಖಂ। ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದ ಧಮ್ಮತ್ತಾ ಉಪ್ಪಾದತ್ಥಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಥಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ಧಮ್ಮತ್ತಾ ಪವತ್ತತ್ಥಾಯ। ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಪನ ಸಮ್ಪಾಪನತ್ಥಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಆಹ "ಸಮ್ಪಾಪಕ ಪಚ್ಚಯಾಭಿಸಙ್ಖರಣಲೇಸಂ"ತಿ। ಸಮ್ಪಾಪಕ ಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮ ಅರಿಯ ಮಗ್ಗೋ ಚ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾ ಚ।

ಭವಾಭವಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ತದೇವಾ"ತಿ ತಂ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಂ ಏವ। ಅನುಪುನಪ್ಪುನಂ ಪದೀಯತೇ ಅನುಪ್ಪದಾನಂ। "ನಿಯ್ಯಾತನಟ್ಠೋ"ತಿ ಹನ್ದ ಗಣ್ಹಾತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಾಪನಟ್ಠೋ। "ತತೋ"ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ। "ಮುಚ್ಚನೂಪಾಯಸ್ಸಾ"ತಿ ದಾನಸೀಲನಿಕ್ಖಮಾದಿಕಸ್ಸ ಮುಚ್ಚನೂಪಾಯಸ್ಸ। "ನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತಿಯಾ"ತಿ ನಿಸ್ಸರಣ ಸಙ್ಖಾತಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ। ಸಙ್ಖಾರ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಭಾವಟ್ಠೋ। "ಸಮ್ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನವಸೇನಾ"ತಿ ಏತೇನ ಇಧ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಅಸಮ್ಮೋಹ ಭಾವಪತ್ತಿ ಏವ ಆಲೋಕಪತ್ತಿ ಏವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ । ತೇನಾಹ "ಪಟಿವಿಜ್ಝನಟ್ಠೋ"ತಿ। ತಣ್ಹಾಯ ದಾಸೋ ತಣ್ಹಾದಾಸೋ। ತಣ್ಹಾದಾಸಸ್ಸ ಭಾವೋ ತಣ್ಹಾದಾಸಬ್ಯಂ। ಪರವಸತೋ ವಿಮುತ್ತಿವಸೇನ ಅಪರಾಧೀನತಾ ಭುಜಿಸ್ಸಭಾವೋ ನಾಮ। ಲೋಕಿಯಮಗ್ಗಾಹಿ ತಣ್ಹಾದಾಸಬ್ಯಂ ನಾತಿವತ್ತನ್ತಿ। ತಣ್ಹಾವಸಂ ಪೂರಯಮಾನಾ ತಣ್ಹಾವಿಸಯಂ ವಿಪಾಕಂ ಜನೇನ್ತಿ। ಅಯಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಏವ ತಣ್ಹಾಯ ಅನಾರಮ್ಮಣಭಾವೇ ಠಿತೋ ತಣ್ಹಾದಾಸಬ್ಯಂ ಅತಿವತ್ತತಿ। ತಣ್ಹಾವಸಂ ಭಿನ್ದಮಾನೋ ತಣ್ಹಾಯ ಅವಿಸಯಂ ವಿಪಾಕಂ ಜನೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ದುಕ್ಖಮುತ್ತಿಯಾ"ತಿ ದುಕ್ಖತೋ ಮುಚ್ಚನತ್ಥಂ। "ದುಕ್ಖವಡ್ಢಿಯಾ"ತಿ ದುಕ್ಖವಡ್ಢನತ್ಥಾಯ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುಬೋಧಂ। "ಖಯವಿರಾಗ ನಿರೋಧ ಭೂತೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಲೇಸ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಿರಜ್ಜನಂ ವಿಗಮನಂ ಅನ್ತರಧಾನಂ ವಿರಾಗೋ। "ಅನತ್ಥ ಪದಾನೀ"ತಿ ಅಹಿತಪದಾನಿ। ಭಯಾದೀನವಪದಾನಿ। "ದ್ವಾರಛಕ್ಕಆರಮ್ಮಣ ಛಕ್ಕಭೇದೇನಾ"ತಿ ದ್ವಾರಛಕ್ಕಂ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ ಹೋತಿ। ಏವಂಸತಿ, ಆರಮ್ಮಣ ಛಕ್ಕನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಗಹಿತತ್ತಾತಿ। ನೋ ನವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ, ದ್ವಾರಛಕ್ಕತೋ ಸೇಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಏತ್ಥ ಚಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪರತೋ "ಏತ್ಥಪೀ"ತಿಆದೀಸು ಏಸೇವನಯೋತಿ।

ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಹಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮುಚ್ಚಯಸಙ್ಗಹದೀಪನಿಯಾಅನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಪಚ್ಚಯಸಙ್ಗಹಅನುದೀಪನಾ

೧೬೬. ಯೇಹಿಪಕಾರೇಹಿ ಯಥಾ। ತೇಸಂ ವಿಭಾಗೋ ತಂ ವಿಭಾಗೋ। ಅಯಞ್ಚನಿದ್ದೇಸೋ ಏಕಸೇಸನಿದ್ದೇಸೋ, ವಿಚ್ಛಾಲೋಪನಿದ್ದೇಸೋವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ತೇಸಂ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ನ ಸಮೇತಿ। ಗಾಥಾಯಂ 'ಯೇಸಂ'ತಿಆದಿನಾ ತೀಹಿ-ಯ-ಸದ್ದೇಹಿ ದಸ್ಸಿತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಅತ್ಥಾನಂ-ತ-ಸದ್ದತ್ಥ ಸಮ್ಭವತೋ। ತ-ಸದ್ದತ್ಥಾನಞ್ಚ ಅನುಸನ್ಧಿಯಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬತೋ। "ಸಮುಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಸುಟ್ಠು ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಪಾತುಭವತಿ। "ಅವಿನಾ"ತಿ ಅವಿನಾ ಹುತ್ವಾ। "ಸಹಜಾತ ಧಮ್ಮೇಹೀ"ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾತಿಆದೀಸು ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಸಹಜಾತ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಹೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಂ। "ಕಲಾಪವಸೇನಾ"ತಿ ಸುದ್ಧ ಧಮ್ಮ ಕಲಾಪವಸೇನ। "ಸಾಮಞ್ಞ ಲಕ್ಖಣಂ"ತಿ ಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಖಣಂ। "ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। "ಅಯಮತ್ಥೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ"ತಿ 'ಸಮುಪ್ಪಜ್ಜನಂ ಸಮುಪ್ಪಾದೋ'ತಿ ಅಯಂಭಾವಸಾಧನತ್ಥೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। "ಅಯಮೇವಾ"ತಿ ಅಯಂ ಭಾವಸಾಧನತ್ಥೋ ಏವ। ಜರಾಮರಣಂ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಉಪ್ಪಾದಾವಾ ತಥಾಗತಾನಂ"ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇವಾ ಸತಿ। "ಅನುಪ್ಪಾದಾವಾ"ತಿ ಅನುಪ್ಪಾದೇವಾ ಸತಿ। "ಠಿತಾವ ಸಾಧಾತೂ"ತಿ ಜಾತಿಯಾ ಸತಿ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಸಭಾವೋ ಲೋಕೇ ಠಿತೋಯೇವ। ಕತಮಾ ಪನ ಸಾಧಾತೂತಿ ಆಹ "ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತತಾ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ "ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತತಾ"ತಿ ಕೇನಚಿ ಅಕತಾ ಸಭಾವಟ್ಠಿತತಾ। "ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತಾ"ತಿ ಸಭಾವನಿಯಾಮತಾ। "ತತ್ರ ತಥತಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣೇ ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮಾನಂ ತಥತಾ। ಸಾಮಞ್ಞ ಲಕ್ಖಣಮೇವ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ನಾಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, ನ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೋ ಪಚ್ಚಯ ಧಮ್ಮೋ। ಕಸ್ಮಾ, ತೇಹಿ ವಚನೇಹಿ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತಾ ಮತ್ತಸ್ಸ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ। ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಧಮ್ಮ ಸರೂಪಾನಂ ಅದಸ್ಸಿತತ್ತಾ। "ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತಾಮತ್ತಂ"ತಿ ಚ ಯಥಾ ವುತ್ತಸಾಮಞ್ಞ ಲಕ್ಖಣಮೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಯದಿ ಭಾವಸಾಧನಂ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಭಾವಸಾಧನಂ ನಾಮ ಕತ್ತುರಹಿತಂ ಭವೇಯ್ಯ। ಕತ್ತುರಹಿತೇ ಚ ಸತಿ, ಕಥಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕ್ರಿಯಾಯ ಸಮಾನಕತ್ತುಕತಾ ಲಬ್ಭತಿ। ಅಲದ್ಧೇ ಚ ಸಮಾನಕತ್ತುಕತ್ತೇ ಕಥಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಕಾಲೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯಸಮ್ಭವೋತಿ। ಅಯಂ ಭಾವಸಾಧನಂ ಇಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನಯುತ್ತಿವಿರೋಧೋ। ತಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ ನ ಚೇತ್ಥಾತಿಆದಿಮಾಹ। ಗಮ್ಭೀರೋಚಾನನ್ದ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಗಮ್ಭೀರಾವ ಭಾಸೋಚಾತಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ। ಭಾವಸಾಧನೇ ಚ ಕತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ ಕ್ರಿಯಾಮತ್ತಂ ನಾಮ ವಿಸುಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಕಥಂ ತಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ಸಿಯಾತಿ। ಅಯಂ ಭಾವಸಾಧನಂ ಇಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರವಚನ ವಿರೋಧೋ। ತಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ "ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮೇಸು ಚಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಪಿ ಚ ಸಙ್ಖತ ಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮ ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮತೋಪಿ ಗಮ್ಭೀರಂ ಹೋತಿ। ತಥಾಹಿ ಚಿತ್ತಂ ನಾಮ ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮೋ। ತಞ್ಚ ಅತ್ಥಿ ಮೇಚಿತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಪನ ಅನಿಚ್ಚತಾ ಸಙ್ಖಾತಂ ಸಙ್ಖತ ಲಕ್ಖಣಂ ಅಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ ಸುಟ್ಠು ಸನ್ತತಿಯಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ। ತಥಾ ವೇದನಾ ನಾಮ ಸುಖಾವಾ ದುಕ್ಖಾವಾ ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮೋ। ಸಾ ಚ ಅತ್ಥಿ ಮೇವೇದನಾತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸಾ ಪನ ಅನಿಚ್ಚತಾ ಸಙ್ಖಾತಂ ಸಙ್ಖತ ಲಕ್ಖಣಂ ಅಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ ಸುಟ್ಠು ಸನ್ತತಿಯಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸು ನಾಮಧಮ್ಮೇಸು ಚ ರೂಪಧಮ್ಮೇಸು ಚ। ಯತೋ ಸತ್ತಸು ವಿಸುದ್ಧೀಸು ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮ ವವತ್ಥಾನ ಸಙ್ಖಾತಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿಞಾಣಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಪಚ್ಚಯ ಪರಿಗ್ಗಹ ಸಙ್ಖಾತಂ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣ ವಿಸುದ್ಧಿಞಾಣಞ್ಚ ಪಠಮಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ದಸವಿಧಾನಿ ಸಙ್ಖತ ಲಕ್ಖಣಾನುಪಸ್ಸನಾ ಞಾಣಾನಿ ಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ। ಯಥಾ ಚ ಅನಿಚ್ಚತಾ ಸಙ್ಖಾತಂ ಸಙ್ಖತ ಲಕ್ಖಣಂ ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮತೋ ಗಮ್ಭೀರಂ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಇದಮ್ಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದ ಸಙ್ಖಾತಂ ಸಙ್ಖತ ಲಕ್ಖಣಂ ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮತೋ ಗಮ್ಭೀರಂ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

"ತಬ್ಭಾವಭಾವೀಭಾವೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಭವತಿ ಸಂವಿಜ್ಜತೀತಿ ಭಾವೋ। ಸೋ ಸೋ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೋ ಭಾವೋ ತಬ್ಭಾವೋ। ತಬ್ಭಾವೇ ಭವನ್ತಿ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ತಬ್ಭಾವಭಾವಿನೋ। ಸಙ್ಖಾರಾದಯೋ। "ಭಾವೋ"ತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ। ತಬ್ಭಾವಭಾವೀನಂ ಭಾವೋತಿ ತಬ್ಭಾವಭಾವಿ ಭಾವೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಪಿ ಚ "ಭಾವೋ"ತಿ ವಿಜ್ಜಮಾನತಾ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಭಾವೋತಿ ತಬ್ಭಾವೋ। ತಬ್ಭಾವೇ ಸತಿ ಭವನ್ತಿ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ ಧಮ್ಮತಾಯಾತಿ ತಬ್ಭಾವಭಾವಿನೋ। ತೇಸಂ ಭಾವೋತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿಯೇವ। "ಹೇತ್ವಾದಿ ಪಚ್ಚಯ ಸತ್ತಿನಿಯಾಮಂ"ತಿ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೋ, ಆರಮ್ಮಣ

ಪಚ್ಚಯೋ, ತಿಆದೀಸು ಹೇತುಸದ್ದ ಆರಮ್ಮಣ ಸದ್ದಾದಯೋ ಲೋಭಾದೀನಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾದೀನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾನಂ ತಂ ತಂ ಪಚ್ಚಯ ಸತ್ತಿವಿಸೇಸಂ ದೀಪೇನ್ತಿ। ತೇಸಞ್ಚ ಸೋ ಸೋ ಪಚ್ಚಯ ಸತ್ತಿವಿಸೇಸೋ ವಿಸುಂ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಹೇತ್ವಾದಿ ಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿನಿಯಾಮಂ ನಿವತ್ತೇತಿ। "ತಥಾ ತಥಾ"ತಿ ಮೂಲಟ್ಠಗೋಚರವಿಸಯಟ್ಠಾದಿಕೇನ ತೇನ ತೇನ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇನ। ಸೋ ಹಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಪಚ್ಚಯ ಧಮ್ಮುದ್ಧಾರ ಮತ್ತೇ ಅಠತ್ವಾ"ತಿ ಪಚ್ಚಯ ಧಮ್ಮಾನಂ ನಾಮ ಸಞ್ಞಾವಸೇನ ಉದ್ಧರಣಮತ್ತಂ ಅಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಆಹಚ್ಚಾ"ತಿ ಆಹನಿತ್ವಾ ತಂ ತಂ ಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿ ವಿಸೇಸಂ ಪಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ। ಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿ ವಿಸೇಸೋ ಹಿ ಹೇತುಫಲದೀಪನೇ ತತೋ ಉತ್ತರಿ ವತ್ತಬ್ಬ ಕಿಚ್ಚಾಭಾವತೋ ಮತ್ಥಕಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। "ಅನೋಸಕ್ಕಮಾನಾ"ತಿ ಅನಿವತ್ತಮಾನಾ। "ಏತಾಯಾ"ತಿ ಪಚ್ಚಯ ಸತ್ತಿಯಾ। ಪಪಞ್ಚೇನ್ತೇ ಆಚರಿಯೇ।

ಏತಸ್ಮಾ ಕಾರಣಾ ಫಲಂ ಏತದೇವ ಪಟಿಚ್ಚ ಅನಾಗತಪಕ್ಖತೋ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಪಕ್ಖಂ ಆಗಚ್ಛತಿ ಪಾತುಬ್ಭವತೀತಿ ಪಚ್ಚಯೋ। ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ ಪವತ್ತಿಕಾರಣಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ ಜನಕಪಚ್ಚಯೋ। ಪವತ್ತಿಕಾರಣಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕ ಪಚ್ಚಯೋ। "ಏತೇನಾ"ತಿ ಹೇತುನಾ। "ಕಾಯವಚೀ ಮನೋಕಮ್ಮಂ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಕಮ್ಮಂ"ತಿ ಕ್ರಿಯಾವುಚ್ಚತಿ, ಗಮನ ಠಾನ ನಿಸಜ್ಜಸಯನಾದಿಕಂ ಕಾಯಿಕ ಕ್ರಿಯಞ್ಚ। ಆಲಾಪ ಸಲ್ಲಾಪ ಕಥನ ಸಜ್ಝಾಯನ ಗಾಯನಾದಿಕಂ ವಾಚಸಿಕ ಕ್ರಿಯಞ್ಚ। ವಿಜಾನನ ಚಿನ್ತನ ವೀಮಂಸನಾದಿಕಂ ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯಞ್ಚ। "ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತೀ"ತಿ ಅಭಿನಿಪ್ಫಾದೇನ್ತಿ। "ಏತೇಹೀ"ತಿ ಏತೇಹಿ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಾ ಕುಸಲ ಚೇತನಾ ಧಮ್ಮೇಹಿ। ಅಪಿ ಚ ಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತೇಹೀತಿ ಸಙ್ಖಾರಾ। "ಸಙ್ಖರೋನ್ತೀ"ತಿ ಕಿಂ ಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ। ಅತ್ತಭಾವಂ ಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ। ಭವಾಭವಂ ಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ವಾ ಅನತ್ಥಂ ವಾ ಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ। ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ವಾ ಅನತ್ಥಂ ವಾ ಸಙ್ಖರೋನ್ತೀತಿಆದಿನಾ। ಚಕ್ಖುಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ, ಸೋತಂಪಿ ಸಙ್ಖರೋನ್ತೀತಿಆದಿನಾ। ದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ, ಸವನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖರೋನ್ತೀತಿಆದಿನಾ ಚ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। "ವಿಜಾನಾತೀ"ತಿ ವಿವಿಧೇನ ಜಾನಾತಿ। ಭೂತೇನಪಿ ಜಾನಾತಿ, ಅಭೂತೇನಪಿ ಜಾನಾತಿ। "ನಮತೀ"ತಿ ಗೋಚರ ವಿಸಯತ್ಥಾಯ ನಮತಿ। "ರುಪ್ಪತೀ"ತಿ ಕುಪ್ಪತಿ, ಖೋಭತಿ। "ಫುಸತೀ"ತಿ ಸಂಹನತಿ। "ವೇದಯತೀ"ತಿ ವಿದಿತಂ ಕರೋತಿ। ತಂ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಲಗ್ಗನವಸೇನ ಭುಸಂ ನಹತಿ ಬನ್ಧತಿ, ಮುಞ್ಚಿತುಂ ನ ದೇತೀತಿ ತಣ್ಹಾತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। "ಉಪಾದಿಯತೀ"ತಿ ದಳ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತೇನಾಹ "ಅಮುಞ್ಚಗ್ಗಾಹಂ ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ। ಭವತೀತಿ ಭವೋ। ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ। ಭವನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಭವೋ। ಕಮ್ಮಭವೋ। "ಜನನಂ"ತಿ ಅಭಿನವಸ್ಸ ಪಾತುಬ್ಭವನಂ। "ಜೀರಣಂ"ತಿ ಅಭಿನವಭಾವತೋ ಹಾಯನಂ। "ಸೋಚನಂ"ತಿ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪನಂ। "ಪರಿದೇವನಂ"ತಿ ರೋದನಂ। "ದುಕ್ಖಂ"ತಿ ಕಾಯರುಜ್ಜನಂ। "ದೋಮನಸ್ಸಂ"ತಿ ಚಿತ್ತರುಜ್ಜನಂ। "ವಿಸೀದನಂ"ತಿ ಬಾಳ್ಹಂ ಚಿತ್ತಕಿಲಮಥಭಾವೇನ ವಿರೂಪಂ ಹುತ್ವಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸಸೀದನಂ। ಥಾಮಬಲಖಿಯ್ಯನಂ। ಯತೋ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾನಂ ವಿರೂಪಪ್ಪವತ್ತಿವಾ ತಙ್ಖಣೇ ಸಬ್ಬಸೋ ಉಪರುಜ್ಝನಂ ವಾ ಹೋತೀತಿ। "ಕೇನಚಿ ಸುಖೇನಾ"ತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚತೋ ವಿಮುತ್ತೇನ ಕೇನಚಿ ಸನ್ತಿಸುಖೇನ।

"ದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ"ತಿ ಭಯಟ್ಠೇನ ದುಕ್ಖಭೂತಾನಂ ತೇಭೂಮಿಕ ಧಮ್ಮಾನಂ ದುಕ್ಖಭಾವಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ। "ಸಮುದಯಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ"ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ದುಕ್ಖ ಸಮುದಯ ಭಾವಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ। "ನಿರೋಧಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ"ತಿ ತಣ್ಹಾನಿರೋಧಸ್ಸೇವ ದುಕ್ಖನಿರೋಧ ಭಾವಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ। "ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ"ತಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕ ಮಗ್ಗಸ್ಸೇವ ದುಕ್ಖನಿರೋಧ ಮಗ್ಗಭಾವಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ। ಪುಬ್ಬನ್ತೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅತೀತೇಕಾಲೇ ಭವಪರಮ್ಪರಾ। ಅಪರನ್ತೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅನಾಗತೇ ಭವಪರಮ್ಪರಾ। ಪುಬ್ಬನ್ತಾ ಪರನ್ತೋ ವುಚ್ಚತಿ ತದುಭಯಂ। "ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ"ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭವೇ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ। "ಸುತ್ತನ್ತಿಕನಯೇನಾ"ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇಪಿ ವಿಭಙ್ಗೇ ಸುತ್ತನ್ತ ಭಾಜನೀಯಂ ನಾಮ ಆಗತಂ। ತೇನ ಸುತ್ತನ್ತ ಭಾಜನೀಯನಯೇನ। ಸಾಸವಾ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲ ಚೇತನಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅಭಿಧಮ್ಮನಯೇನಾ"ತಿ ವಿಭಙ್ಗೇ ಅಭಿಧಮ್ಮಭಾಜನೀಯನಯೇನ। ಅಟ್ಠಕಥಾಪಾಠೇ। ಅವಿಜ್ಜಾ ಕಿರಿಯ ಧಮ್ಮಾನಂ ನೇವ ಉಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯತ್ತಂ ಲಭತಿ। ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ ಕಿರಿಯ ಧಮ್ಮಾನಂ ನ ಉಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯತ್ತಂ ಲಭನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಕಿರಿಯ ಧಮ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾತೋ ಚ

ಕುಸಲಾ ಕುಸಲ ಮೂಲೇಹಿ ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯಂ ನ ಲಭನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ"ತಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮುಪ್ಪಾದೋ। "ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ"ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ವಿಗಮನತೋ। ತೇಸಂಪಿಕಿರಿಯ ಧಮ್ಮಾನಂ। ವಿಞ್ಞಾಣಾದೀಸುಪಿ ಕಿರಿಯ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಕಿರಿಯ ನಾಮಂ, ಕಿರಿಯ ಮನಾಯತನಂ, ಕಿರಿಯಫಸ್ಸೋ, ಕಿರಿಯ ವೇದನಾತಿ ಅತ್ಥಿತಾಯ "ಏಸನಯೋ ವಿಞ್ಞಾಣಾದೀಸುಪೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಕುಸಲಾ ಕುಸಲ ವಿಪಾಕಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ"ತಿ ಕುಸಲ ವಿಞ್ಞಾಣ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ, ಅಕುಸಲವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ , ವಿಪಾಕ ವಿಞ್ಞಾಣ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ। "ತಂ ಅನುಪಪನ್ನಂ"ತಿ ಪವತ್ತಿವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣ ಸಹಗತಸ್ಸ ಖನ್ಧತ್ತಯಸ್ಸ ತಂ ಸಹಜಾತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಜರೂಪಸ್ಸ ಚ ಅವಸಿಟ್ಠತ್ತಾ ತಂ ನ ಸಮ್ಪನ್ನಂತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ವಿಞ್ಞಾಣಪದೇ ಪವತ್ತಿವಸೇನ ದ್ವತ್ತಿಂಸವಿಧಂ ವಿಪಾಕಚಿತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, ನಾಮ ರೂಪಪದೇಪಿ ಪವತ್ತಿವಸೇನ ತದುಭಯಂ ಪವತ್ತಿವಿಞ್ಞಾಣಸಹಗತಂಪಿ ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವಾತಿ। "ತಂ ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣ ಪವತ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ। "ತಣ್ಹುಪಾದಾನಾನಿಪಾಕಟಾನೀ"ತಿ ಛ ತಣ್ಹಾ ರೂಪತಣ್ಹಾ ಸದ್ದತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ। ಚತ್ತಾರಿ ಉಪಾದಾನಾನಿ ಕಾಮುಪಾದಾನಾದಿವಸೇನಾತಿ ಏವಂ ಪಾಕಟಾನಿಯೇವ। "ಲಕ್ಖಣಮತ್ತಾನೀ"ತಿ ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಙ್ಖತಭಾವಸಲ್ಲಕ್ಖಣ ನಿಮಿತ್ತಮತ್ತಾನಿ। "ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದೀಹೀ"ತಿ ಞಾತಿವಿನಾಸನಾದೀಹಿ। "ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದಿನಿಮಿತ್ತಂ"ತಿ ಞಾತಿವಿನಾಸನಾದಿಕಾರಣಾ।

"ಖನ್ಧದುಕ್ಖೇ"ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಖಾತೇ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇ। ಖನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಿ ಮಗ್ಗೋ ನಾಮ ತಣ್ಹಾಸಮುದಯೋ ಏವ। ಖನ್ಧನಿರೋಧ ಮಗ್ಗೋ ನಾಮ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ। "ಖನ್ಧ ಸಮುದಯಭೂತಾ"ತಿ ಖನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಭೂತಾ। "ಅವಿಜ್ಜಾನಿ ವುಟಾನಂ"ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯನೀವಾರಿತಾನಂ ಪಿಹಿತಾನಂ। "ಅಪ್ಪಹೀನ ಭವಾಭಿಲಾಸಾನಂ"ತಿ ಮಗ್ಗೇನ ಅಪ್ಪಹೀನ ಭವಪತ್ಥನಾನಂ। ಅಪ್ಪಹೀನಭವತಣ್ಹಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ವಿಬನ್ಧೋ"ತಿ ಅನ್ತರಾಯೋ। "ಉದಯಭೂತಾನಂ"ತಿ ವಡ್ಢಿಭೂತಾನಂ। "ಅವಸ್ಸಯೋ"ತಿ ನಿಸ್ಸಯೋ। ಸುಖವೇದನಾ ವಿಸೇಸತೋ ತಣ್ಹಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಸುಖವೇದನಾಸದಿಸೋ"ತಿಆದಿ। ದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಪನ ತಸ್ಸಾ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಪರತೋ ಪರಿಯೇಟ್ಠಿತಣ್ಹಾಯಂ ಪಾಕಟೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಉಪೇಕ್ಖಾ ವೇದನಾಪಿ ದುಕ್ಖೇನ ಪೀಳಿತಸ್ಸ ಸುಖಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತಿ। ಸುಖಂ ವಿಯ ತಂ ಪತ್ಥೇತೀತಿ। ಸಮುದಾ ಚರಿತ್ವಾ ಪರಿಚಯಿತ್ವಾ। "ತಣ್ಹಾ ಏವಾ"ತಿ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ಏವ। "ಅತ್ತನಿ ಚಾ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಯಞ್ಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಅತ್ತನೋ ಆರಮ್ಮಣೇಸೂ"ತಿ ಅತ್ತ ಜೀವ ಲೋಕಾದೀಸು ದಿಟ್ಠಿಯಾಗಹಿತಾ ರಮ್ಮಣೇಸು। "ಅಸ್ಸಾದನ ಖಮನರೋಚನಭೂತಾಯಾ"ತಿ ಸಾಧುವತಾಯಂ ಮಮದಸ್ಸನನ್ತಿ ಏವಂ ರಜ್ಜನ ತುಸ್ಸನ ಕನ್ತಿಭೂತಾಯ। "ಉಪಾದಾನೀಯಸ್ಸಾ"ತಿ ದಳ್ಹಂ ಗಹೇತಬ್ಬಸ್ಸ। "ಅತ್ಥಸ್ಸಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತಾದಿಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ। ಗಾಥಾಯಂ।"ಭವಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಭವನ್ತೋ ವಡ್ಢನ್ತೋ ಹೋತಿ। "ಪರಾಭವೋ"ತಿ ವಿನಾಸನ್ತೋ।

"ಅದ್ಧಾನವನ್ತೇ ಧಮ್ಮೇ"ತಿ ತೇಕಾಲಿಕಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮೇ। ಅಪತಮಾನೇ ಕತ್ವಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। ಯಥಾ ಉಪಾದಾನಂತಿ ದಿಸ್ವಾ ಉಪಾದಾರೂಪಂತಿ ಪದೇ ಆದಾಸದ್ದೋ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ನ ಉಪುಬ್ಬ ಪದಸದ್ದೋ। ಇತರಥಾ ಉಪಾದಾನನ್ತಿ ನಸಿಜ್ಝತಿ। ಏವಂ ಅದ್ಧಾ, ಅದ್ಧಾನ, ಪದೇಸುಪಿ। ತೇನಾಹ "ಅದ್ಧಾನಂ"ತಿ ನಸಿಜ್ಝತೀತಿ। ಸಂಖಿಪನ್ತಿ ವೀಸತಾಕಾರಾ ಏತೇಸೂತಿ ಸಙ್ಖೇಪಾ। ಸಙ್ಗಹಾ। "ವಟ್ಟಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ। "ಏತ್ಥಾ"ತಿ ಏತಾಸು ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾಸು। ಕಥಂ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ಆಹ "ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯಾ"ತಿ। "ಪತಿಟ್ಠಾ"ತಿ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನಾನಿ। "ಪಭವಾ"ತಿ ವಟ್ಟಧಮ್ಮಪರಮ್ಪರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಮೂಲ ಪಧಾನ ಕಾರಣಾನಿ। ತತ್ಥ ಹೇತು ಚ ದೇಸೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ಇತರಥಾ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನದಿಟ್ಠಿ ಅಹೇತುಕ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಓಕಾಸೋ ಸಿಯಾತಿ। ಫಲಞ್ಚ ದೇಸೇತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಇತರಥಾ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ ಓಕಾಸೋ ಸಿಯಾತಿ। "ಅದ್ಧುನೋ"ತಿ ದೀಘಕಾಲಸ್ಸ। "ನಿವತ್ತೇತೀ"ತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ। "ಅಹೇತೂ ಅಪಚ್ಚಯಾ ಸತ್ತಾ ಪವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬಹೇತುರಹಿತಾ ಪುಬ್ಬಪಚ್ಚಯರಹಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಇಮೇಸತ್ತಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ। "ಅವಿಜ್ಜಾದೀಹಿ ಸಾಧೇತಬ್ಬೋ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ಭವಪರಮ್ಪರಾಸು ನಿಚ್ಚೋ ಹುತ್ವಾ ಸನ್ಧಾವನ್ತಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾದೀಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬ ಕಿಚ್ಚಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಕೇಸಞ್ಚಿ ನ ಸಮ್ಭವನ್ತಿಯೇವಾ"ತಿ ಅನಾಗಾಮೀನಂ ಅರಹನ್ತಾನಞ್ಚ ನ ಸಮ್ಭವನ್ತಿಯೇವ। ಮಹಾಆದೀನವರಾಸಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸೋಕಾದಿವಚನಂ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ತೇಸಂ"ತಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ। "ಲದ್ಧಾ"ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಲದ್ಧಾ। "ತದವಿನಾಭಾವಿಭಾವಲಕ್ಖಣೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ತೇನ ತೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ಅವಿನಾಭಾವೀನಂ ಭಾವೋ, ಸೋ ಏವ

ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ಪರತ್ಥ ಪೀ”ತಿ ಇತೋ ಪರೇಸು ತಣ್ಹುಪಾದಾನ ಭವಗ್ಗಹಣೇನಾತಿಆದೀಸುಪಿ। “ಆದಿತೋ”ತಿಆದಿಮ್ಹಿ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। “ಕಿಲೇಸಭಾವಸಾಮಞ್ಞತೋ”ತಿ ಕಿಲೇಸಭಾವೇನ ಸಮಾನತ್ತಾ ಸದಿಸತ್ತಾ। “ಲಕ್ಖಿತಬ್ಬ ಧಮ್ಮೇಹೀ”ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಾದೀಹಿ। “ಪಠಮೇನ ದುತಿಯಸ್ಸಾ”ತಿ ಪಠಮಸಙ್ಖೇಪೇನ ಸದ್ಧಿಂ ದುತಿಯಸ್ಸ ಸಙ್ಖೇಪಸ್ಸ ಏಕಾ ಸನ್ಧೀತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। “ಲೋಕಸ್ಸ ಪಾಕಟ ವೋಹಾರೇನಾ”ತಿ ಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಾ ಕಮ್ಮಧಮ್ಮಾ ಚ ಲೋಕೇ ಹೇತೂತಿ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ। ವಿಪಾಕಧಮ್ಮಾ ಪನ ಫಲನ್ತಿ ಪಾಕಟಾ। ಏವಂ ಲೋಕೇ ಪಾಕಟ ವೋಹಾರೇನ। ಇಧ ಪನ ಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಕಮ್ಮಧಮ್ಮಾ ವಾ ಹೋನ್ತು, ವಿಪಾಕಧಮ್ಮಾ ವಾ, ಯೋ ಯೋ ಪಚ್ಚಯಪಕ್ಖೇ ಠಿತೋ, ಸೋ ಸೋ ಹೇತೂತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬೋಯೇವ। ಯೋ ಯೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನ ಪಕ್ಖೇ ಠಿತೋ, ಸೋ ಸೋ ಫಲನ್ತಿದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಹೇತುಫಲಸದ್ದಾಪನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಟ್ಠಕಥಾ ಪಾಠೇ। “ಸಞ್ಚಿನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಸಂವಿದಹನ್ತಸ್ಸ। “ಆಯೂಹನ ಸಙ್ಖಾರಾ ನಾಮಾ”ತಿಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮುಚ್ಚಯನಸಙ್ಖಾರಾ ನಾಮ। “ದಕ್ಖಿಣಂ”ತಿ ದಾನವತ್ಥುಂ। ದಕ್ಖಿಣೋದಕಂ ವಾ। “ಏತ್ಥ ಚಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ತತೀಯಪಞ್ಚಕೇ ಚ। “ವುತ್ತನಯೇನೇ ವಾ”ತಿ ಪಠಮಪಞ್ಚಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। “ಆಯತಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಚೇತನಾ ಭವೋ ನಾಮಾ”ತಿ ಇದಂ ಉದ್ದೇಸಪಾಳಿಯಂ ಯಥಾದಿಟ್ಠಪಾಠವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಪುರಿಮಕಮ್ಮಭವಸ್ಮಿಂ ಇಧ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಚೇತನಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ನಾಮಾತಿ ಇದಞ್ಚ। ಇಧ ಪನ ಪುಬ್ಬೇಯೇವ ದ್ವೀಸುಹೇತುಪಞ್ಚಕೇಸು ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಙ್ಖಾರ ಕಮ್ಮಭವಾನಂ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಙ್ಖಾರ ಕಮ್ಮಭವಾನಂ ವಿಸೇಸೋ ಯುತ್ತೋ। ತೇನಾಹ “ತಂ ಇಧ ನ ಯುಜ್ಜತೀ”ತಿ। “ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ”ತಿ ಪುಬ್ಬೇಯೇವ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ। “ಏತಂ”ತಿ ವಿಭಾವನಿ ವಚನಂ। “ಧಮ್ಮವಿಭಾಗರಕ್ಖಣತ್ಥಂ”ತಿ ವಿಭಙ್ಗೇ ಭವಪದೇ ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಸಪಿ ವಿಭತ್ತತ್ತಾ ಏವಂ ವಿಭತ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮವಿಭಾಗಸ್ಸ ರಕ್ಖಣತ್ಥಂ। ಫಲಪಞ್ಚಕತೋ ಅನಞ್ಞಂಪಿ ಉಪಪತ್ತಿಭವಂ ಅಞ್ಞಂವಿಯ ಕತ್ವಾ ‘ಉಪಪತ್ತಿಭವಸಙ್ಖಾತೋ ಭವೇಕದೇಸೋ’ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೋ ಚ ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ ನಾಮ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಹೇತೂಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ಚತುತ್ಥೇ ಫಲಪಞ್ಚಕೇ ಏವ ಸಙ್ಗಹಿತೋ। ತಸ್ಮಾ ತೇನ ಉಪಪತ್ತಿಭವಸದ್ದೇನ ಚತುತ್ಥ ಪಞ್ಚಕಮೇವ ಗಹಿತನ್ತಿ ಯುತ್ತಂ। ಇತರಥಾ ದ್ವೇ ಫಲಪಞ್ಚಕಾನಿ ವಿಪಾಕವಟ್ಟನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಿದ್ಧಮೇವ ಹೋತಿ। ಏವಞ್ಚಸತಿ ಅವಸೇಸಾ ಚಾತಿ ಏತ್ಥ ದುತಿಯಫಲಪಞ್ಚಕಮೇವ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ಅವಿಜ್ಜಾ ನಾಮ ಮೋಹೋ, ಸೋ ಚ ಅಕುಸಲ ಮೂಲ”ನ್ತಿಆದಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಮೂಲಯಮಕೇ ಮೂಲನಾಮೇನ ಆಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ದ್ವೀಸುಪನಭವ ಚಕ್ಕೇಸು ಪುರಿಮಚಕ್ಕೇ ಅವಿಜ್ಜಾ ಆದಿ ಹೋತಿ। ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕೇ ತಣ್ಹಾ। ಆದಿ ಚ ನಾಮ ಮೂಲನ್ತಿ ಚ ಸೀಸನ್ತಿ ಚ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಪರಿಯಾಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಅಥವಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ ।“ಆಗಮನಸಮ್ಭಾರೇಸೂ”ತಿ ಅತೀತಭವತೋ ಇಮಂಭವಂ ಆಗಮನಸಮ್ಭಾರೇಸು। ತಣ್ಹಾ ಏವ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಾತಿ ಯೋಜನಾ। “ತೇಸಂ ಅನ್ತರೇ”ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನ್ತರೇ। ತಣ್ಹಾಯ ಓಕಾಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ। ನನು ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸತಿ, ತಣ್ಹಾ ನಾಮ ಏಕನ್ತೇನ ಸಮ್ಭವತಿಯೇವ। ಸಾ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಬಲವಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಚ್ಚಯಾ ತಣ್ಹಾ, ತಣ್ಹಾ ಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾತಿ। ತಂ ಪರಿಹರಿತುಂ “ಅಯಞ್ಹೀ”ತಿಆದಿವುತ್ತಂ। ಪಟಿಲೋಮಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ನಾಮ ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ। “ಜರಾಮರಣಮುಚ್ಛಾಯಾತಿಆದಿ ನವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ”ತಿ ಜರಾಮರಣಮುಚ್ಛಾಯಾತಿಆದಿವಚನಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದ ಸಮ್ಬನ್ಧ ವಚನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। “ಉಪರಿವಟ್ಟಮೂಲ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪಾದಕಾನಂ”ತಿ ಉಪರಿ ದುತಿಯಾನಾಗತಭಾವಾದೀಸು ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾ ಸಙ್ಖಾತಾನಂ ವಟ್ಟಮೂಲಧಮ್ಮಾನಂ ನಿಯೋಜಕಾನಂ। “ತೇ ಪೀ”ತಿ ಸೋಕಾದಯೋ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮಾಪಿ। “ಆಸವಸಮ್ಭೂತಾ”ತಿ ಆಸವೇಹಿ ಸಮ್ಭೂತಾ ಸಞ್ಜಾತಾ। “ತೇಸಂ”ತಿ ಸೋಕಾದೀನಂ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮಾನಂ। “ಜರಾಮರಣಙ್ಗೇ ಗಹಣಂ”ತಿ ದ್ವಾದಸಸು ಅಙ್ಗೇಸು ಜರಾಮರಣಙ್ಗೇ ಸಙ್ಗಹಣಂ। “ಪವಡ್ಢತೀ”ತಿ ಭುಸಂ ವಡ್ಢತಿ। “ಆಸವಸಮುದಯಾ”ತಿ ಆಸವಸಮುಪ್ಪಾದಾ। “ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯೋ”ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುಪ್ಪಾದೋ। “ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾಸಙ್ಖಾರಾತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಇತಿಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ। “ನಾನಾಬ್ಯಸನ ಫುಟ್ಠಸ್ಸಾ”ತಿ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದೀಹಿ ನಾನಾಬ್ಯಸನೇಹಿ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ, ವಿಹಿಂಸಿತಸ್ಸ। “ಯತೋ”ತಿ ಯಂ ಕಾರಣಾ, ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾನಂ ವಡ್ಢನಕಾರಣಾ। “ವಟ್ಟಂ”ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಭವಚಕ್ಕಂ। ಸಂಮುಯ್ಹನಂ ಸಮ್ಮೋಹೋ। ಪರಿಯೇಸನಂ ಪರಿಯೇಟ್ಠಿ। ವಿಪಚ್ಚತೀತಿ ವಿಪಾಕೋ। ವಿಪಾಕೋ ಏವ ವೇಪಕ್ಕಂ। ಸಮ್ಮೋಹೋ ವೇಪಕ್ಕಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಮೋಹವೇಪಕ್ಕಂ। ತಥಾ ಪರಿಯೇಟ್ಠಿವೇ ಪಕ್ಕಞ್ಚಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ “ತದುಭಯಂ”ತಿಆದಿನಾ। ತದುಭಯಂ ವಿಪಾಕಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಕತ್ವಾ ದುಕ್ಖಂ ಸಮ್ಮೋಹವೇಪಕ್ಕನ್ತಿ ಚ ಪರಿಯೇಟ್ಠಿವೇಪಕ್ಕನ್ತಿ ಚ

ವುಚ್ಚತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಅಪಿ ಚ, ಸಮ್ಮೋಹಂ ವಿಪಾಚೇತಿ ಸಞ್ಜನೇತೀತಿ ಸಮ್ಮೋಹ ವೇಪಕ್ಕಂ। ಏವಂ ಪರಿಯೇಟ್ಠಿವೇಪಕ್ಕನ್ತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। "ಕಿಚ್ಛಂ"ತಿ ಕಸಿರಂ ದುಕ್ಖಂ ಆಪನ್ನೋ। "ಮಿಯ್ಯತೀ"ತಿ ಮರತಿ। "ಚ ವತೀ"ತಿ ಸಙ್ಕಮತಿ। "ಉಪಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಭವನ್ತರಂ ಉಪೇತಿ। "ಅಥ ಚ ಪನಾ"ತಿ ಏವಂಭೂತಸ್ಸ ಸತೋ। "ಜರಾಮರಣಸ್ಸಾ"ತಿ ಜರಾಮರಣ ಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಇಮಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ನಿಸ್ಸರಣಂ"ತಿ ನಿಗ್ಗಮನಂ। "ನಪ್ಪಜಾನಾತೀ"ತಿ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ। "ಆಗತಿಯಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಆಗಮನೇನ। "ಗತಿಯಾ ಚಾ"ತಿ ಅನಾಗತಭವೇ ಜಾತಿಪಾತುಬ್ಭಾವವಸೇನ ಗಮನೇನ ಚ। ಆದಿಸಙ್ಖಾತೋ ಪುಬ್ಬಪರಿಯನ್ತೋ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿಆದಿಮನ್ತಂ। ನ ಆದಿಮನ್ತಂ ಅನಾದಿಮನ್ತಂ। "ವಟ್ಟಪ್ಪವತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ತಿವಿಧವಟ್ಟಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪಬನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಸ್ಸ। ಜಾತಿಯಾ ವುತ್ತಾಯ ಸಬ್ಬಾನಿ ತಸ್ಸಾ ನಿದಾನಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ ಏವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ "ಜಾತಿಯಾ ಏವ ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಇಚ್ಚೇವಂ"ತಿ ಇತಿ ಏವಂ। ತತ್ಥ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ಮಹಾಮುನೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಆಚರಿಯ ವಾದೇಪನ "ಇಚ್ಚೇವಂ"ತಿ ಜರಾಮರಣ ಮುಚ್ಛಾಯಾತಿಆದಿನಾನಯೇನ। ಆಬನ್ಧಂ ಅನಾದಿಕನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಇಧಪಿ ತಮೇವ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಿ "ಇಚ್ಚೇವಂ ಆಬನ್ಧನ್ತಿ। ಲ। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಬನ್ಧಂ"ತಿ। ಅವಿಜ್ಜಾ ಆದಿಮ್ಹಿ ವುತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಸಯಂ ಅಹೇತು ಅಪಚ್ಚಯಾ ಹುತ್ವಾ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಆದಿಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಹೋತೀತಿ ಚೋದನಾ। ತಂ ಪರಿಹರತಿ "ವಟ್ಟಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ। "ವಟ್ಟಕಥಾಯ ಸೀಸಭೂತತ್ತಾ"ತಿ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಆದಿನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪವತ್ತಿ ನಿವತ್ತಿಯೋ ಅತ್ಥಿ। ಜಾನನ್ತೇಹಿ ತಾಸಂ ಪಕಾಸನತ್ಥಾಯ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕಥಾನಾಮ ವಟ್ಟಕಥಾ ಏಕನ್ತೇನ ಕಥೇತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ। ಕಥೇನ್ತೇಹಿ ಚ ವಟ್ಟಧಮ್ಮಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಕತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ ವಟ್ಟಪ್ಪವತ್ತತ್ಥಾಯ ಪಧಾನತರಂ ಹೋತೀತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ತದಾ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ಪಧಾನತರಂ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಮೂಲಂ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ ವಟ್ಟಕಥಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾತಿ। ಇದಂ ವಟ್ಟಕಥಾಯ ಸೀಸಂ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಅವಿಜ್ಜಾ ನಾಮ ಮೋಹೋ। ಸೋ ಚ ಮುಯ್ಹನಕಿರಿಯಾ। ಅನ್ಧಭಾವಕರಣಞ್ಚಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ। ನ ಚ ಪಞ್ಞಾ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಅನ್ಧಭಾವಕರಣ ಸದಿಸಂ ಅಞ್ಞಂ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಪವತ್ತತ್ಥಾಯ ಪಧಾನಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಏವೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಪ್ಪಧಾನ ಕಿಚ್ಚತ್ತಾ ವಟ್ಟಕಥಾಯ ಸೀಸಭೂತಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ವಟ್ಟಕಥಾಯ ಸೀಸಭೂತತ್ತಾ ಸಾ ಆದಿಮ್ಹಿ ವುತ್ತಾತಿ। "ಅನಾದಿಕಭಾವೋ ಏವ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ ಅನಾದಿಕಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಏವ। ನೋ ನ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಏತಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಸಿದ್ಧಂ। "ಇಧಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಭವೇ। "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅತೀತ ಭವಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ। "ಅಞ್ಞಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಏವಾ"ತಿ ಅತೀತಭವತೋಪಿ ಪುರಿಮಭವೇ ಸಿದ್ಧಾಯ ಅಞ್ಞಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಏವ। "ತಸ್ಸಾಪೀ"ತಿ ಪುರಿಮತರಭವೇ ಅವಿಜ್ಜಾಯಪಿ। "ಅತ್ತಭಾವೋ"ತಿ ಪುರಿಮತರೋ ಅತ್ತಭಾವೋ। "ಪಧಾನ ಪಚ್ಚಯಭೂತತ್ತಾ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಅನ್ಧಭಾವಕರಣ ಕಿಚ್ಚತ್ತಾ ವಟ್ಟಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಪಧಾನ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪಧಾನಪಚ್ಚಯಭೂತತ್ತಾ। "ತಸ್ಸ ತಸ್ಸಾತಿ ನಿಟ್ಠಾನಮೇವ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಸಪಿ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ಏವಂ ವಸ್ಸಸತಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂಪಿ ನಿಟ್ಠಾನಮೇವ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ। "ವುತ್ತೋಯೇವಾ"ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ವುತ್ತೋಯೇವ। "ಪಞ್ಚನೀವರಣಾತಿಸ್ಸವಚನೀಯಂ"ತಿ ಪಞ್ಚನೀವರಣ ಧಮ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಆಹಾರೋತಿ ವಚನೀಯಂ ಭವೇಯ್ಯ। ತತ್ಥ "ಆಹಾರೋ"ತಿ ಬಲವಪಚ್ಚಯೋ ವುಚ್ಚತೀತಿ।

ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದನಯಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೯೭. ಪಟ್ಠಾನನಯೇ। "ಹೇತು ಚ ಸೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಲೋಭೋ ಹೇತುಜಾತಿಕತ್ತಾ ಹೇತು ಚ ಹೋತಿ। ಆರಮ್ಮಣಾನನ್ತರಾದಿ ಪಚ್ಚಯೇನ ಅಞ್ಞಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಚ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ "ಹೇತು ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ವಣ್ಣೇತಿ। ಏವಂ ವಣ್ಣಿತೇಪಿ "ಹೇತು ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ಹೇತು ಹೋನ್ತೋ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ, ಸೋ ಯೇವತ್ಥೋ ಸಮ್ಭವತೀತಿ "ಪುನ ಹೇತುಭಾವೇನ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ವಣ್ಣೇತಿ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ, ಹೇತು ಚ ಸೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಚಾತಿ ಏತ್ಥ ಪದ ದ್ವಯಂ ಏಕಧಮ್ಮಾಧಿಕರಣತ್ತಾ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣಂ ಹೋತಿ। ಹೇತುಭಾವೇನ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಪದದ್ವಯಂ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣಂ ನ ಹೋತಿ। ಪುರಿಮ ಪದಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮ ಭಾವಪ್ಪಧಾನಂ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಧಾನನ್ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣಂ ವಾಕ್ಯಂ ಭಿನ್ನಾಧಿಕರಣಂ ಕತ್ವಾ ವಣ್ಣೇತೀತಿ ನ ಯುತ್ತಮೇತನ್ತಿ। ನೋ ನ ಯುತ್ತಂ। ಮುಖ್ಯೋಪಚಾರಮತ್ತೇನ ನಾನತ್ಥತ್ತಾ। ಪಚ್ಛಿಮವಾಕ್ಯಂಹಿ ಮುಖ್ಯವಚನಂ।

ಪುರಿಮವಾಕ್ಯಂ ಉಪಚಾರ ವಚನಂ। ಉಪಚಾರವಚನೇ ಚ ಉಪಚಾರತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ। ಮುಖ್ಯವಚನೇ ಮುಖ್ಯತ್ಥೋತಿ। "ಹೇಟ್ಠಾವುತ್ತಮೇವಾ"ತಿ ಪಕಿಣ್ಣಕಸಙ್ಗಹೇ ವುತ್ತಮೇವ। ಹಿನೋನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಹೇತು। ಹಿನೋನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಹೇತು। ತತ್ಥ "ಹಿನೋನ್ತೀ"ತಿ ಸುಟ್ಠುಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ। ಕೇ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೀತಿ ಆಹ "ಸಹಜಾತ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ। ಕಥಞ್ಚ ಸುಟ್ಠುಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೀತಿ ಆಹ "ವುದ್ಧಿ ವಿರುಳ್ಹಿ ವೇಪುಲ್ಲಪತ್ತವಸೇನಾ"ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ತೇ ಸುಟ್ಠು ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೀತಿ। ಪತಿಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಿತಕಾರಣಸ್ಸ ವಾ ಥಾಮಬಲಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಆರಮ್ಮಣೇ ದಳ್ಹನಿಪಾತಿನಾ ಥಾಮಬಲಸಮ್ಪನ್ನೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಹೇತುವಿಸೇಸನಞ್ಚೇತಂ। ಆರಮ್ಮಣೇ ದಳ್ಹನಿಪಾತಿಮ್ಹಿ ಥಾಮಬಲಸಮ್ಪನ್ನೇ ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮೇತಿಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಉಪಕಾರಕೋತಿ ಚ ಉಪಲದ್ಧಿಯೇವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಯಾದಿಸೇನಸಭಾವೇನಾ"ತಿ ಹೇತುಭಾವಾದಿಸಭಾವೇನ। "ಉಪಲದ್ಧಿಯೇವಾ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ। ನನು ಉಪಕಾರಕ ಸದ್ದೋ ಕತ್ತಾರಂ ವಾ ಕಾರೇತಾರಂ ವಾ ವದತೀತಿ। ವೋಹಾರಮತ್ತೇನ ವದತಿ। ಧಮ್ಮತೋ ಪನ ಕತ್ತಾ ವಾ ಕಾರೇತಾ ವಾ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ನ ಹಿ ಸಭಾವ ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯದಿ ಧಮ್ಮತೋ ಕತ್ತಾವಾ ಕಾರೇತಾವಾ ನತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ ಉಪಕಾರಕೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ "ತಥಾ ಉಪಲದ್ಧಿಯಂ ಪನಾ"ತಿಆದಿಂ।

ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯೇ। "ಅಜ್ಝೋಲಮ್ಬಮಾನಾ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣ ಕರಣವಸೇನ ಅಧಿಓಲಮ್ಬಮಾನಾ। "ಆರಮ್ಮಣಭಾವೇನಾ"ತಿ ಗೋಚರವಿಸಯಭಾವೇನ।

ಅಧಿಪತಿಪಚ್ಚಯೇ। "ಗರುಕತಾ"ತಿ ಅಸ್ಸಾದನಾಭಿನನ್ದನಾದಿವಸೇನ ವಾ ಸದ್ಧಾಪಸಾದಾದಿವಸೇನ ವಾ ಗರುಕತಾ। "ಸಾಮಿನೋ ವಿಯ ದಾಸೇ"ತಿ ಸಾಮಿನೋ ಅತ್ತನೋದಾಸೇ ಅತ್ತನೋವಸೇ ವತ್ತಯಮಾನಾ ವಿಯ। ಸಹಜಾತಾಧಿಪತಿ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಮುಚ್ಚಯ ಸಙ್ಗಹೇ ವುತ್ತೋತಿ ಇಧ ನ ವುತ್ತೋ।

ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯದ್ವಯೇ। "ಅನ್ತರಂ"ತಿ ಛಿದ್ದಂ ವಿವರಂ। "ಸನ್ತಾನಂ"ತಿ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ। "ಸನ್ತಾನಾನುಬನ್ಧವಸೇನಾ"ತಿ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಬನ್ಧನವಸೇನ। ಉಪ್ಪಾದನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಧಮ್ಮನ್ತರಸ್ಸಾ"ತಿ ನಾಮಕ್ಖನ್ಧ ಧಮ್ಮನ್ತರಸ್ಸ। "ಅನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯತಾ"ತಿ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯ ಕಿಚ್ಚನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮನ್ತರಂ। "ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಭಾಗಪ್ಪವತ್ತಾನಂ"ತಿ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಅಸಞ್ಞೀಭವಸ್ಸ ಚ ಪುರಿಮಭಾಗೇ ಚ ಪಚ್ಛಿಮಭಾಗೇ ಚ ಪವತ್ತಾನಂ। "ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ ಪೀ"ತಿ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನ ಕುಸಲ ಕ್ರಿಯ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ। ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಅನಾಗಾಮಿಫಲ ಅರಹತ್ತಫಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ । ಅಸಞ್ಞೀಭವಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಕಾಮಭವೇ ಚುತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ। ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಕಾಮಭವೇ ಏವ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ। ತೇಸು ಪನ ಕಥಂ ಅನನ್ತರಂ ನಾಮ ಸಿಯಾ। ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುರಿಮಭಾಗ ಪಚ್ಛಿಮ ಭಾಗಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಅಚಿತ್ತಕಸ್ಸ ಕಾಲಸ್ಸ ಅಚಿತ್ತಕಸ್ಸ ರೂಪಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರಿಕತ್ತಾತಿ ಚೋದನಾ। ತಂ ಪರಿಹರಿತುಂ "ನ ಹಿ ಅಭಾವಭೂತೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ತೇಸಂ"ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ। ರೂಪಧಮ್ಮೋ ಅನ್ತರಂ ನ ಚ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಅನನ್ತರತಾ ನಾಮಾತಿಆದಿನಾ ಯೋಜನಾ ಹೋತಿ। "ತಥಾಪವತ್ತನ ಸಮತ್ಥತಾ"ತಿ ಏಕೀಭೂತಾನಂ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಅನನ್ತರೇ ಧಮ್ಮನ್ತರಂ ಉಪ್ಪಾದನೇ ಸಮತ್ಥತಾ।

ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯೇ। "ಯೇ ಪನ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನ ಧಮ್ಮಾ। "ಅತ್ತನೀ"ತಿ ಪಚ್ಚಯ ಧಮ್ಮೋ ವುಚ್ಚತಿ।

"ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನ್ತಂ ತಿದಣ್ಡಂ ವಿಯಾ"ತಿ ಭೂಮಿಯಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಸ್ಸಿತಾ ತಯೋದಣ್ಡಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನ್ತಾ ವಿಯ। "ಪುರಿಮೇನಾ"ತಿ ಪುರಿಮೇನ ಸಹಜಾತ ಪಚ್ಚಯೇನ। "ಇತರೀತರೋ ಪತ್ಥಮ್ಭನಂ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೋ ಪತ್ಥಮ್ಭನಂ।

"ಸೂದೋ"ತಿ ಭತ್ತಕಾರಕೋ। "ಉಕ್ಖಲೀ"ತಿ ಭತ್ತಪಚನಕುಮ್ಭೀ। "ವುಟ್ಠಿಧಾರಾ"ತಿ ಮೇಘವುಟ್ಠಿಧಾರಾ। "ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ"ತಿ ಭತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ। "ತಾಸು ಅಸತೀ"ತಿ ಸಾಲಿಕ್ಖೇತ್ತ ವುಟ್ಠಿಧಾರಾಸು ಅಸತಿ। "ಬಲವತರಟ್ಠೇನಾ"ತಿ

ಬಲವತರನಿಸ್ಸಯಟ್ಠೇನ। “ಪಕತೂಪನಿಸ್ಸಯೋ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಪಕತೋ”ತಿ ಭುಸಂ ಕತೋ। ತೇನಾಹ “ಸುಟ್ಠುಕತೋ”ತಿ। ಕರಣಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಸುಟ್ಠುಉಪ್ಪಾದನಞ್ಚ ಸುಟ್ಠುಉಪಸೇವನಞ್ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನಾ”ತಿ ‘ಯಥಾ ಕತೇ ಸತೀ’ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ।

“ನಿಸ್ಸಯಾರಮ್ಮಣ ಧಮ್ಮಾ ಏವಾ”ತಿ ನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯ ಧಮ್ಮ ಆರಮ್ಮಣ ಪಚ್ಚಯ ಧಮ್ಮಾ ಏವ। “ಪುರೇಜಾತತಾಮತ್ತವಿಸಿಟ್ಠಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಮತ್ತಸದ್ದೇನ ನಿಸ್ಸಯಾರಮ್ಮಣಸತ್ತಿತೋ ವಿಸುಂ ಪುರೇಜಾತಸತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ವಿಸುಂ ಪುರೇಜಾತಸತ್ತಿ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ವಾದಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಆಚರಿಯಾನನ್ದತ್ಥೇರೇನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತ್ಥ ಪಞ್ಚವತ್ಥೂನಿ ಚ ಪಞ್ಚಾರಮ್ಮಣಾನಿ ಚ ಪುರೇಜಾತತ್ತಾ ಏವ ಸುಟ್ಠುಬಲವತಾಯ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ವತ್ಥು ಕಿಚ್ಚ ಆರಮ್ಮಣ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಸಾಧೇನ್ತಿ। ತಥಾ ಹದಯವತ್ಥು ಚ ಮನೋಧಾತು ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತೂ ನನ್ತಿ। ಅಯಂ ವಿಸುಂ ಪುರೇಜಾತಸತ್ತಿ ವಿಸೇಸೋತಿ ವದೇಯ್ಯ। ಸಚ್ಚಂ। ಸುದ್ಧಮನೋ ದ್ವಾರೇಪನ ಇಧ ಠತ್ವಾ ನಿರಯೇಸು ಏವರೂಪಾನಿ ನಿರಯಗ್ಗಿರೂಪಾನಿ ಅತ್ಥಿ। ಇದಾನಿ ದೇವೇಸು ಚ ಏವರೂಪಾನಿ ದಿಬ್ಬರೂಪಾನಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಚಿನ್ತಯನ್ತಾನಮ್ಪಿ, ತೇಸು ಪುರೇ ಏವರೂಪಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸೂತಿ ವಾ, ತೇಸು ಅನಾಗತೇ ಏವರೂಪಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಾ ಚಿನ್ತಯನ್ತಾನಂಪಿತಾನಿ ರೂಪಾನಿ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ಆರಮ್ಮಣ ಪಚ್ಚಯತ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಪುರೇ ಜಾತಾನಿ ಹುತ್ವಾ ತದಾ ವಿಜ್ಜಮಾನಾನಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನರೂಪಾನಿ ಆರಮ್ಮಣ ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯೋ। ಇತರಾನಿ ಆರಮ್ಮಣ ಪಚ್ಚಯೋ ಏವ। ನ ಚೇತ್ಥ ಪುರೇಜಾತಾನಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನರೂಪಾನಂ ಪುರೇಜಾತತ್ತೇನ ವಿಸೇಸೋ ಅತ್ಥಿ। ನ ಚ ತಾನಿ ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಯದಿ ವಿಸುಂ ಪುರೇಜಾತಸತ್ತಿವಿಸೇಸೋ ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯೋತಿ ವದೇಯ್ಯ। ತಾನಿ ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯೋ ನಾಮ ನ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ಕಸ್ಮಾ, ತಾದಿಸಸ್ಸ ವಿಸೇಸಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ। ನ ಚ ನಭವನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಪುರೇಜಾತಮತ್ತವಿಸೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯ। ಏತ್ಥ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇಸು ಪನ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನ ವಿಸುಂ ಪುರೇಜಾತಸತ್ತಿವಿಸೇಸೋ ದಿಸ್ಸತೀತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿದಿಸ್ಸತಿ। ಸೋ ಪನ ಬಹುವಿಧಾನಂ ನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸ್ಸಯ ಸತ್ತಿವಿಸೇಸೋ ಏವ, ಆರಮ್ಮಣ ಸತ್ತಿವಿಸೇಸೋ ಏವ ಚಾತಿ। ಅಪಿ ಚ ವಿಸುಂ ಪುರೇಜಾತ ಸತ್ತಿವಿಸೇಸೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಇದಂ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಸುದ್ಧಮನೋದ್ವಾರೇ ತಬ್ಬಿಸೇಸಾಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ವಿಸುಂ ಪುರೇಜಾತ ಸತ್ತಿವಿಸೇಸೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ಇದಂ ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇಸು ತಬ್ಬಿಸೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಯಂ ರುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಪಚ್ಛಾಜಾತಪಚ್ಚಯೇ। “ರುಕ್ಖಪೋತಕಾನಂ ವಿಯಾ”ತಿ ಪಚ್ಛಾ ಆಸಿಞ್ಚಿಯಮಾನಂ ಉದಕಂ ರುಕ್ಖಪೋತಕಾನಂ ವುದ್ಧಿವಿರುಳ್ಹಭಾವಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನವಸೇನ ಉಪಕಾರಕೋ ವಿಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಆಹಾರಂ ಆಸಿಂ ಸತೀತಿ ಆಹಾರಾಸಾ। ಜಿಘಚ್ಛಾ, ಪಿಪಾಸಾ, ತಣ್ಹಾ। ತಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚೇತನಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಸಾ ಪನ ಆಹಾರಾಸಾ ಚೇತನಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭತಿ ಯೇವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಅಯಮತ್ಥೋ”ತಿ ‘ಸುಪಾಕಟೇನಾ’ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋ ಅಯಮತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬಾಚೇಸಾವಿಚಾರಣಾ ಗಿಜ್ಝೋಪಮಾಯ ಉಪಮಾಮತ್ತಭಾವಂ ನೀವಾರೇತಾ ಹೋತೀತಿ।

ಆಸೇವನ್ತಿ ತಂ ಪಚ್ಚಯ ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ಆಸೇವನಂ। ಏತೇನ ಭುಸೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಆಸೇವಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಆಸೇವನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ದಸ್ಸೇತೀತಿ। “ತಂ”ತಿ ತಂ ಪುರಿಮಂ ಪುರಿಮಂ ಪಚ್ಚಯ ಧಮ್ಮಂ। “ಭಜನ್ತೀ”ತಿ ಉಪೇನ್ತಿ। ಕೇ ಭಜನ್ತೀತಿ ಆಹ “ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಧಮ್ಮಾ”ತಿ। “ಧಮ್ಮಾ”ತಿ ಚ ಅನನ್ತರುಪ್ಪನ್ನಾ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ। ಕಥಞ್ಚ ತಂ ತೇಭಜನ್ತೀತಿ ಆಹ “ಸುಟ್ಠುಸೇವಮಾನಾ ವಿಯ ಭಜಮಾನಾ ವಿಯ ಪವತ್ತನ್ತೀ”ತಿ। ವಿಯ ಸದ್ದೇನ ಲೋಕೇ ಕಿಞ್ಚಿಜನಂ ಕೇಚಿಜನಾ ಕೇನಚಿ ಅತ್ಥೇನ ಸುಟ್ಠುಸೇವನ್ತಾ ವಿಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಥಂ ಸುಟ್ಠುಸೇವಿಯಮಾನಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ “ತಸ್ಸ ಪುರಿಮಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿಂ। ಪುರಿಮಸ್ಸ ಅನನ್ತರಸ್ಸ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸಬ್ಬಪರಿಪೂರಂ ಆಕಾರಂ”ತಿ ಜವವೇಗಸಹಿತೇಹಿ ವಿಜಾನನ ಫುಸನಾದೀಹಿ ಸಾವಜ್ಜಾನ ವಜ್ಜಾದೀಹಿ ಚ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಜವನಗುಣೇಹಿ ಪರಿಪೂರಂ ಆಕಾರಂ। “ಆಸೇವೇತೀ”ತಿ ಮಂ ಸುಟ್ಠು ಸೇವಥಾತಿ ನಿಯೋಜೇನ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ “ಅತ್ತನೋ ವಾಸಂ”ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ “ವಾಸಂ”ತಿ ವಾಸನಂ। “ಸುಟ್ಠು ಗಾಹಾಪೇತೀ”ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ದೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತೇನ ಯಥಾ ಲೋಕೇ ಏಕೋ ಪರೇಸಂ ಯಥಿಚ್ಛಿತಂ ದೇತಿ। ಏವಂ ದೇನ್ತಂ

ಪನ ಪರೇ ಭಜನ್ತಿಯೇವ। ಮಂ ಭಜಥಾತಿ ನಿಯೋಜನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಏವಮೇವ ಇಧಪಿ ಸುಟ್ಠುವಾಸದಾನಮೇವ ಭಜಾಪನಂ ನಾಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ವಡ್ಢೇತಿ ವಾ"ತಿ ಏತೇನ ಆಸೇವನಾ ಭಾವನಾ ವಡ್ಢನಾತಿ ಇಮಂಪರಿಯಾಯತ್ಥಂ ವದತಿ। ಪುರಿಮಾಭಿಯೋಗೋ ನಾಮ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಜ್ಝಾಯನಾದಿಕಮ್ಮೇಸು ಯಥಾಸತ್ತಿ ಯಥಾಬಲಂ ವಾ ಯಾಮಕರಣಂ। ತಥಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ತಂ ಉಗ್ಗಹಣ ಕಮ್ಮಂ ಉಪರೂಪರಿ ಪಗುಣಭಾವಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ। "ಆಸೇವನಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ವಡ್ಢಾಪನಟ್ಠೇನ, ಉಪಕಾರಕೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಸಜಾತಿಯಾನಂ"ತಿ ಕುಸಲಾದಿಭಾವೇನ ಸಮಾನಜಾತಿಕಾನಂ।

ಕಾಯಙ್ಗಾಭಿಸಙ್ಖರಣಂ ನಾಮ ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾಕಿಚ್ಚಂ। ವಾಚಙ್ಗಾಭಿಸಙ್ಖರಣಂ ವಚೀಸಞ್ಚೇತನಾಕಿಚ್ಚಂ। ಚಿತ್ತಙ್ಗಾಭಿಸಙ್ಖರಣಂ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಕಿಚ್ಚಂ। "ಕಿರಿಯಾಭಾವೇನಾ"ತಿ ದಸ್ಸನಸವನಾದಿಕಿಚ್ಚೇಸು ಗಮನಠಾನ ನಿಸಜ್ಜಾದಿಕಿಚ್ಚೇಸು ಸಂವಿಧಾನಕಿರಿಯಾಭಾವೇನ। "ವತ್ಥುಮ್ಹೀ"ತಿ ಗಬ್ಭವತ್ಥುಮ್ಹಿ। ಯಥಾವುತ್ತಾಭಿಸಙ್ಖರಣಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ಕಾಯಙ್ಗವಾಚಙ್ಗ ಚಿತ್ತಙ್ಗಾಭಿಸಙ್ಖರಣ ಕಿಚ್ಚಂ। "ತದಭಿಸಙ್ಖರಣವೇಗಜನಿತಂ"ತಿ ತಸ್ಸ ಕಾಯಙ್ಗಾದಿಕಸ್ಸ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣವೇಗೇನ ಜನಿತಂ ಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸ ನಿಧಾನಕಿಚ್ಚನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಸನ್ತಾನೇ"ತಿ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ।

ವಿಪಚ್ಚನಭಾವೋ ಚ ನಾಮ ಪಾತುಭಾವೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ನಿರುಸ್ಸಾಹ ಸನ್ತಭಾವೋ ನಾಮ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಾನಂ ವಿಯ ಕಾಯಙ್ಗವಾಚಙ್ಗಾಭಿಸಙ್ಖರಣ ಕಿಚ್ಚೇಸು ಚ ಆಯತಿಂ ವಿಪಚ್ಚನ ಕಿಚ್ಚೇಸು ಚ ನಿರುಸ್ಸಾಹಭಾವೇನ ಸನ್ತಭಾವೋ। ನ ಕಿಲೇಸು ಪಸನ್ತಭಾವೇನ। ಚಿತ್ತಾಭಿಸಙ್ಖರಣ ಕಿಚ್ಚೇಸುಪನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಚೇತನಾವಸೇನ ಯಥೋಪಟ್ಠಿತೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕತೋ ಸನ್ನಿಪಾತಗಮನುಸ್ಸಾಹಮತ್ತಂ ಅತ್ಥಿ। ತತೋಪರಂ ಪನ ಸುಪಿನ ದಸ್ಸನ ಕಿಚ್ಚಂಪಿ ನತ್ಥೀತಿ। "ಮನ್ದಮನ್ದಾಕಾರೇನಾ"ತಿ ಮನ್ದತೋ ಅತಿಮನ್ದಾಕಾರೇನ। ಕಿಞ್ಚಿಜಾನನ ಚಿತ್ತಂ ನಾಮ ಕಮ್ಮಾದಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂಪಿ ಜಾನನಂ ವೀಥಿಚಿತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಯಾ।

"ಅರೂಪಿನೋ"ತಿ ಅರೂಪಲಕ್ಖಣ ಸಮಙ್ಗಿನೋ। ನಾಮಲಕ್ಖಣ ಸಮಙ್ಗೀನೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಜನಯನ್ತಾಪೀ"ತಿ ಸಹಜಾತ ಧಮ್ಮೇ ಜನೇನ್ತಾಪಿ। "ಸನ್ತಾನಟ್ಠಿತಿಯಾ"ತಿ ಪಬನ್ಧಪ್ಪತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ।

"ಕಸ್ಮಾಪನೇತ್ಥಾ"ತಿಆದೀಸು। "ಭಾವಿನ್ದ್ರಿಯ ದ್ವಯಂ"ತಿ ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯ ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯ ದ್ವಯಂ। "ಇಧಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪಚ್ಚಯೇ। ಕಸ್ಮಾ ನ ಗಹಿತಂ। ನನು ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದೀನಂ ಪವತ್ತಿಕಾರಣತ್ತಾ ಇಧ ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಜನಕತ್ತಂ ನಾಮ ಜನಕ ಕಿಚ್ಚಂ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ। "ಏತಂತಯಂಪಿ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಜನಕತ್ತಾದಿಕಿಚ್ಚತ್ತಯಂಪಿ ನತ್ಥಿ। ಏವಂಸನ್ತೇಕಥಂ ಲಿಙ್ಗಾದೀನಂ ಪವತ್ತಿಕಾರಣಂ ಹೋತೀತಿಆಹ "ಕೇವಲಂ ಪನಾ"ತಿಆದಿಂ। "ದ್ವಯಂ"ತಿ ಇತ್ಥಿಭಾವಪುಮ್ಭಾವ ದ್ವಯಂ। ನ ಇನ್ದ್ರಿಯ ಪಚ್ಚಯತ್ತೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹಿ ಏಕೋ ರಾಜಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಜಿತೇ ಗೇಹಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಕರೋನ್ತೂತಿ ಗೇಹಸಣ್ಠಾನಂ ಪಟ್ಠಪೇತಿ। ಸಬ್ಬೇಜನಾ ತಥೇವ ಕರೋನ್ತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ತತ್ಥ ರಾಜಾ ಗೇಹುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಗೇಹಟ್ಠಿತಿಯಾ ಚ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಿಚ್ಚಂ ನ ಕರೋತಿ। ಗೇಹಸಾಮಿಕಾವಾ ಗೇಹವಡ್ಢಕಿನೋ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ। ಕರೋನ್ತಾ ಪನ ರಞ್ಞಾ ಪಟ್ಠಪಿತಂ ಸಣ್ಠಾನಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾವ ಕರೋನ್ತಿ। ಏವಮೇವ ಮಿದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಝಾಯನಟ್ಠೇನಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಉಪಸದ್ದೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯ ಪದೇವಿಯ ಉಪರಿ ಅತ್ಥೋ। "ಉಪರೀ"ತಿ ಚ ಥಾಮಬಲವುದ್ಧಿವಸೇನಾತಿ ಆಹ "ತಸ್ಮಿಂ ವಾ"ತಿಆದಿಂ। "ತಸ್ಮಿಂ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣೇ।

"ಸುಗತಿ ದುಗ್ಗತಿ ನಿಬ್ಬಾನ ಸಮ್ಪಾಪಕಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೋ ಅತ್ಥೋ ಅಬ್ಯಾಕತಮಗ್ಗಙ್ಗೇಸು ನತ್ಥಿ। ಏವಞ್ಚಸತಿ ತಾನಿ ಕಥಂ ಮಗ್ಗಪಚ್ಚಯತ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಆಹ "ಏತ್ಥ ಚಾ"ತಿಆದಿಂ। "ಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನಾದಿನಾ"ತಿ ಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನ ಸಙ್ಕಪ್ಪನಾದಿನಾ। "ತೇಸಂ"ತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀನಂ। "ತೇಸಂ ಪೀ"ತಿ ಅಬ್ಯಾಕತ ಭೂತಾನಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀನಮ್ಪಿ। "ತೇನೇವಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನಾದಿನಾ ಲಕ್ಖಣಟ್ಠೇನ। ಅಥವಾ। "ತೇನೇವಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಸುಗತಿ ನಿಬ್ಬಾನ ಸಮ್ಪಾಪಕಟ್ಠೇನೇ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಞ್ಚಸತಿ ಸಹೇತುಕಾ ವಿಪಾಕ ಕ್ರಿಯಾ ಬ್ಯಾಕತಧಮ್ಮಾಪಿ ತೇನೇವಟ್ಠೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಕುಸಲಸದಿಸಾ ಸಿಯುನ್ತಿ। ನ ಸಿಯುಂ, ಪಚ್ಚಯ ವೇಕಲ್ಲತ್ತಾ।

ವಿಪಾಕಾಬ್ಯಾಕತಾಹಿ ಕಮ್ಮವೇಗೇನ ಸನ್ತಾನೇ ಪತಿತಮತ್ತತ್ತಾ ನಿರುಸ್ಸಾಹಸನ್ತಸಭಾವತೋ ತಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚೇತನಾ ನಾನಕ್ಖಣಿಕ ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯತ್ತಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಾ ಚ ನಿರನುಸಯಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ತಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಚೇತನಾಪಿ ತಪ್ಪಚ್ಚಯತ್ತಂ ನ ಗಚ್ಛತಿಯೇವ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸು ವಿಪಾಕ ಕ್ರಿಯಾಬ್ಯಾಕತೇಸು ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಾದೀನಿಪಿ ಸುಗತಿ ಸಮ್ಪಾಪಕಟ್ಠಂ ನ ಸಾಧೇನ್ತಿ। ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ನಿಬ್ಬಾನ ಸಮ್ಪಾಪಕಟ್ಠಮ್ಪಿ ನಸಾಧೇನ್ತಿ। ಸಭಾವ ಲಕ್ಖಣವೇಕಲ್ಲತಾಪನ ತೇಸಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಾದೀನಂ ನತ್ಥಿಯೇವ। ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಮಗ್ಗಪಚ್ಚಯೇ ಸಙ್ಗಹಿತಾನೀತಿ। ಇನ್ದ್ರಿಯ ಧಮ್ಮೇಸು ಅರೂಪಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಆಧಿಪ್ಪಚ್ಚ ಕಿಚ್ಚಂ ಅರೂಪಧಮ್ಮೇ ಸ್ವೇವ ಫರತಿ। ರೂಪಧಮ್ಮಾ ಪನ ತಂ ಸಮುಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಏವ ತಪ್ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೇಸು ವುತ್ತಾ। ತಥಾ ಹೇತು ಕಮ್ಮ ಮಗ್ಗ ಝಾನೇಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಏಸನಯೋ ಕಮ್ಮಿನ್ದ್ರಿಯಝಾನಪಚ್ಚಯೇಸುಪೀ"ತಿ। ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಸದ್ದೇನ ನಾನಕ್ಖಣಿಕ ಪಚ್ಚಯೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

"ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಸಙ್ಖ್ಯಾ ಸಮ್ಭವತೀ"ತಿ ಸಹಜಾತಾ ನಾಮಧಮ್ಮಾ ತಂ ಸಮುಟ್ಠಾನ ರೂಪೇಹಿ, ಪಚ್ಛಾಜಾತಾ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನರೂಪೇಹಿ, ವತ್ಥು ಧಮ್ಮಾ ಚ ತನ್ನಿಸ್ಸಿತನಾಮಧಮ್ಮೇಹಿ ಕಾಲತೋ ಚ ಠಾನತೋ ಚ ಏಕ ಸಮ್ಬನ್ಧತ್ತಾ ತೇಸು ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಸಙ್ಖ್ಯಾ ಸಮ್ಭವತಿ। "ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಪಚ್ಚಯಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣಾನನ್ತರಾದಿಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೇಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಪಿ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಪಚ್ಚಯ ಭಾವೇನ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಏವರೂಪೋ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಪಚ್ಚಯಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ತೇಸು ಆರಮ್ಮಣ ಪಚ್ಚಯಾದೀಸು ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

"ಹೇಟ್ಠಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇಸು ಏವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಏವಸದ್ದೇನ ಪಚ್ಚಯನ್ತರಂ ನ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯದಿ ಪಚ್ಚಯನ್ತರಂ ನ ಹೋತಿ, ನ ವತ್ತಬ್ಬೋಯೇವ। ಕಸ್ಮಾ, ದೇಸಕಸ್ಸ ಪುನರುತ್ತಿನಿರತ್ಥಕವಾದಿತಾ ಪತ್ತಿತೋತಿ। ನೋ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಕಸ್ಮಾ, ಲೋಕೇ ಯೋ ಸಯಂ ನತ್ಥಿ, ವಿಗತೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ಅರಹತೀತಿ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಪಹಾನತೋ। ತೇನ ಇಮಮತ್ಥಂ ಞಾಪೇತಿ, ಲೋಕೇ ಕೇಚಿಧಮ್ಮಾ ಸಯಂ ಅತ್ಥಿಕಾಲೇ ಏವ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ನತ್ಥಿಕಾಲೇ। ಕೇಚಿ ಧಮ್ಮಾ ಸಯಂ ನತ್ಥಿಕಾಲೇ ಏವ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಅತ್ಥಿಕಾಲೇತಿ ಅಯಞ್ಚವಿಭಾಗೋ ಅವಸ್ಸಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ಯೇವಾತಿ। "ಓಕಾಸದಾನಸಙ್ಖಾತೇನಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಓಕಾಸದಾನಸಙ್ಖಾತೇನ।

ಸುತ್ತನ್ತೇ, ಅತ್ಥೀತಿ ಅಯ ಮೇಕೋ ಅನ್ತೋತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಸೇಟ್ಠಸಾರಭೂತೋ ಅತ್ತಾನಾಮ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಅತ್ಥಿ। ಉಚ್ಛೇದೋ ವಾ ವಿಮೋಕ್ಖೋ ವಾ ಸಬ್ಬಸೋ ನತ್ಥಿ। ಅಯಂ ಸಸ್ಸತವಾದೋ ನಾಮ ಏಕೋವಿಸಮನ್ತೋ ಏಕಾವಿಸಮಾಕೋಟಿ। ನತ್ಥೀತಿ ಸತ್ತೋನಾಮ ಏಕಭವಪರಮೋ ಹೋತಿ, ಮರಣತೋ ಪರಂ ನತ್ಥಿ। ಏಕನ್ತೇನ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ ಉಚ್ಛೇದವಾದೋ ನಾಮ ದುತೀಯೋ ವಿಸಮನ್ತೋ ದುತೀಯಾವಿಸಮಕೋಟಿ। ಇಮೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಉಭೋವಿಸಮನ್ತಾ ನಾಮ। ಜಾನನ್ತಾನಂ ಪನ ತಾದಿಸೋ ಅತ್ತಾನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಯೋ ಅತ್ಥೀತಿ ವಾ ನತ್ಥೀತಿ ವಾ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಸುದ್ಧಧಮ್ಮಪ್ಪಬನ್ಧೋ ಏವ ಅತ್ಥಿ। ತಸ್ಸ ಚ ಯಾವ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ, ತಾವ ಉಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪನ ಪಹೀನಾಯ ತತೋಪರಂ ನ ಪವತ್ತತಿ। ಅತ್ಥಿ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಅನ್ತದ್ವಯಮುತ್ತೋ ಮಜ್ಝಿಮಞಾಯೋ ನಾಮ। ಬಹುಂ ನಾನತ್ಥ ಸಮ್ಭವಂ ವಣ್ಣೇನ್ತಿಯೇವ। ವಣ್ಣೇನ್ತಾನಂಪಿ ತೇಸಂ ಬಹು ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥಿ ಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪಚ್ಚಯುದ್ದೇಸಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೬೮. ಪಚ್ಚಯನಿದ್ದೇಸೇ। "ಪಞ್ಚಧಾ"ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ। "ಏಕಧಾ"ತಿ ಏಕವಿಧೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ। "ಅವಿಚ್ಛೇದಾಯಾ"ತಿ ಅವಿಚ್ಛೇದತ್ಥಾಯ। "ಪಟಿಪಾದನಾಯಾ"ತಿ ಯೋಜನತ್ಥಾಯ। ಯೋ ಕೋಚಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಅವಿರುದ್ಧಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ನ ನ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಪುನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ"ತಿ ನಿರುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪುನ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ। "ಪುರಿಮಾನಿ ಜವನಾನೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಮಗ್ಗೋ ಗೋತ್ರಭುತೋ ಆಸೇವನ ಪಚ್ಚಯಂ ಲಭತಿ। ಫಲಸ್ಸ ಪನ ಸೋ ಭಿನ್ನಜಾತಿಕತ್ತಾ ಆಸೇವನ ಪಚ್ಚಯೋ

ನ ಹೋತಿ। ಫಲಂ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಸೇವನ ಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯಂ ಇಧ ಪುರಿಮಜವನಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಮಗ್ಗ ಫಲಜವನವಜ್ಜಾನೀ"ತಿ। ಫಲಜವನವಜ್ಜಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮಾನಂ ಜವನಾನಂ। "ಸಬ್ಬಾಕಾರಪಾರಿಪೂರಂ"ತಿ ಏತ್ಥ ಕುಸಲಾದಿಜಾತಿಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ವುತ್ತಂ "ಜಾತಿಮತ್ತೇನಪೀ"ತಿ। ಅಭಿನ್ನಾ ಏವ ಸಿಯುಂ। ನ ಪನ ಭಿನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕದಾಚಿ ಕೇಚಿಭಿನ್ನಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಿನ್ನಜಾತಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ। ಲ। ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಕಾಮಾವಚರಭಾವತೋ ಮಹಗ್ಗತಾನುತ್ತರಭಾವಪತ್ತಿ ನಾಮಾ"ತಿ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಗೋತ್ರ ಭುಚಿತ್ತಂ ಕಾಮಭೂಮಿ। ಝಾನಚಿತ್ತಂ ಮಹಗ್ಗತಭೂಮಿ। ಮಗ್ಗಚಿತ್ತಂ ಲೋಕುತ್ತರ ಭೂಮಿ। ಕಮ್ಮಚೇತನಾಯ ನಿರುದ್ಧಾಯಪಿ ತಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಾಕಾರೋ ನನಿರುಜ್ಝತಿ। ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಅನುಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ಏವ ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕಧಮ್ಮರಾಸಿ ಹುತ್ವಾ ಪಾತುಬ್ಭವತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಬೀಜಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ಚ ಯಾವ ನ ವಿಪಚ್ಚತಿ। ತಾವ ಸಂಸಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಸತಿ, ಅನ್ತರಾ ವಿನಟ್ಠೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕಮ್ಮಚೇತನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ ತಸ್ಸ ಬೀಜಸ್ಸ ನಿಧಾನತ್ಥಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನಿರುಜ್ಝಮಾನಾ ಚ ನಿದಹಿತ್ವಾ ಏವ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಅತ್ತನೋ ಪವತ್ತಾಕಾರಸಙ್ಖಾತ ಬೀಜನಿಧಾನಙ್ಕಾ"ತಿ। "ಚೇತನಾಯ ಹೋತೀ"ತಿ ಚೇತನಾಯ ಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತಿ। ಪುರೇಜಾತಾ ಸಾಲರುಕ್ಖಪೋತಕಾ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಪುರಿಮಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕರೂಪಧಮ್ಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। "ಆಹಾರಜಕಾಯೋ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। "ಪಚ್ಛಾ ಜಾತೇನಾ"ತಿ ಪಚ್ಛಾಜಾತಪಚ್ಚಯೇನ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥಿ। ಜಿಣ್ಣಪತರುಕ್ಖಸ್ಸ ಉದಕಾಸಿಞ್ಚನಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಯದಗ್ಗೇನಾ"ತಿ ಯೇನಕಾರಣ ಕೋಟ್ಠಾಸೇನ। "ವತ್ಥು ರೂಪಂ"ತಿ ನಿರೋಧಾಸನ್ನಂ ಹದಯವತ್ಥು ರೂಪಂ। "ಏವಮಯಂ ಪೀ"ತಿ ಏವಂ ಅಯಂ ಪಚ್ಛಾಜಾತಪಚ್ಚಯೋಪಿ। ವಿವಿಧೇನ ಆಕಾರೇನ ಫರಣಂ ಕಾಲನ್ತರ ದೇಸನ್ತರ ಗಮನಂ ವಿಪ್ಫಾರೋ। ಮಹನ್ತೋ ವಿಪ್ಫಾರೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸಮಾಸೋ। "ವತ್ಥುಮ್ಹೀ"ತಿ ಹದಯವತ್ಥುಮ್ಹಿ। ಪಞ್ಚಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ವೋಕಿಣ್ಣೋ ಸಮ್ಮಿಸ್ಸೋತಿ ಪಞ್ಚವೋಕಾರೋ। ಕಾಮ ರೂಪಭವೋ । ವಿನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ರೂಪವಿರಾಗಭಾವನಾಬಲೇನ ರೂಪಸ್ಸ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಪುರೇಜಾತಂ ವಾ"ತಿ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಾತೀತೇ ಪುರೇಜಾತಂ ವಾ। "ವಡ್ಢನಪಕ್ಖೇ ಠಿತಂ ವಾ"ತಿ ತತೋ ಪಚ್ಛಾ ಯಾವ ಅಟ್ಠಮ ಚಿತ್ತಕ್ಖಣಾ ವಡ್ಢನಪಕ್ಖೇ ಠಿತಂ ವಾ। "ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವತ್ಥೂ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವತ್ಥುರೂಪಂ। "ಏತ್ಥಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪುರೇಜಾತ ಪಚ್ಚಯೇ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಪಚ್ಚನೀಯೇ"ತಿ ಪಚ್ಚನೀಯ ವಾರೇ। "ತಂ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣಪುರೇಜಾತಂ। ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಅಪರಿಬ್ಯತ್ತತ್ತಾವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಾರಣಂ ವದನ್ತಿ ಪಟ್ಠಾನಟೀಕಾಚರಿಯಾ। ಅರೂಪಭವೇ ಮರಣಾಸನ್ನಕಾಲೇ ಕಸ್ಸಚಿ ಗತಿನಿಮಿತ್ತು ಪಟ್ಠಾನಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತಮೇವ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, ತತ್ಥ ಆರಮ್ಮಣ ಪುರೇಜಾತಂ ಲದ್ಧಬ್ಬಮೇವ। ಪಟ್ಠಾನೇಪನ ತಸ್ಮಿಂಭವೇ ಸಬ್ಬಂ ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಇತಿ ಚೇ, ವತ್ಥು ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ತತ್ಥ ಅಲದ್ಧಬ್ಬತ್ತಾತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ಆರುಪ್ಪೇವಿಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಟ್ಠಾನೇ ಅರೂಪಭವೇ ದ್ವೇಪಿ ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅರೂಪ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸಬ್ಬಂಪಿ ರೂಪಧಮ್ಮಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ನ ಕರೋನ್ತೀತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಆರಮ್ಮಣ ಸಙ್ಗಹದೀಪನಿಯಂ 'ಅಸಞ್ಞೀಭವತೋ ಚುತಾನಂ ವಿಯ ಅರೂಪಭವತೋ ಚುತಾನಂಪಿ ಗತಿನಿಮಿತ್ತಭೂತಂ ಕಾಮಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಭವನ್ತರೇ ಕೇನಚಿದ್ವಾರೇನ ಅಗ್ಗಹಿತಂ, ಕೇವಲಂ ಕಮ್ಮಬಲೇನೇವ ಉಪಟ್ಠಾಪಿತ'ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಗೂಥಕುಣಪಾದೀನೀ"ತಿ ಗೂಥಞ್ಚ ಮತಪೂತಿಸರೀರಾನಿ ಚ। "ಏವಂ ವುತ್ತೇಹೀ"ತಿ ಪಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತೇಹಿ। ತೇ ಪನ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಥಂ ಚತುಭೂಮಿಕ ಕುಸಲಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ "ತತ್ಥ ಆನನ್ತರಿಯ ವಜ್ಜಾನೀ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ ಆನನ್ತರಿಯ ಕಮ್ಮಕತಾನಂ ಕಿಲೇಸಾವರಣ ಕಮ್ಮಾವರಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಝಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಲಾಭೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಆನನ್ತರಿಯ ವಜ್ಜಾನೀ"ತಿ। "ತಾನೀ"ತಿ ರಾಗಾದೀನಿ ಅಕುಸಲಾನಿ ಚತುಭೂಮಿಕ ಕುಸಲಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಬಲವನಿಸ್ಸಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಸಮತಿಕ್ಕಮಮುಖೇನಾ"ತಿ ಪಟ್ಠಾನೇ ಅಕುಸಲೋ ಧಮ್ಮೋ ಕುಸಲಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಏತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ವಿಭಙ್ಗೇ ಪಾಣಂ ಹನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾ ತತ್ಥಾಯ ದಾನಂ ದೇತಿ, ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಮಗ್ಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಅಭಿಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ಪಾಣಾತಿಪಾತಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪಟಿಹನನತ್ಥಾಯ ಪಹಾನತ್ಥಾಯ ಸಮತಿಕ್ಕಮನತ್ಥಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುನ ಸಂವೇಗಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಸಮತಿಕ್ಕಮನತ್ಥಾಯ ದಾನಂ ದೇತಿ, ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಉಪೋಸಥ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ತದಾ ತಂ ಪಾಣಾತಿ ಪಾತಕಮ್ಮಂ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ದಾನಕಮ್ಮೇನಿಯೋಜೇತಿ

ನಾಮ। ತಥಾ ಸೀಲಕಮ್ಮೇ ಉಪೋಸಥ ಕಮ್ಮೇತಿ। ಯಥಾಹಿ ರಾಜಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ ಇಮಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಯೋ ಉಪೋಸಥಂ ನುಪವಸತಿ, ತಂ ಘಾತೇಸ್ಸಾಮೀತಿ। ತದಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ನಾಗರಾ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸೇಯ್ಯುಂ। ಏವಮಿದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ರಾಜಾವಿಯ ಹಿ ತಸ್ಸ ಪಾಣಾತಿಪಾತಕಮ್ಮಂ। ನಾಗರಾ ವಿಯ ಸೋ ಪಾಣಘಾತಕೋ। ಉಪೋಸಥ ಕಮ್ಮ ಕುಸಲಾನಿ ವಿಯ ತಸ್ಸ ದಾನಸೀಲ ಉಪೋಸಥ ಕಮ್ಮ ಕುಸಲಾನೀತಿ। "ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಮಗ್ಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಅಭಿಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀ"ತಿ ಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವನಯೋ। ಏವಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಮುಖೇನ ಏಕಂಪಿ ಅಕುಸಲಂ ಸಬ್ಬಾನಿ ಚತುಭೂಮಿಕ ಕುಸಲಾನಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯ ಸತ್ತಿಯಾ ಜನೇತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ತಾನಿಯೇವ ಸಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ಆನನ್ತರಿಯ ಕಮ್ಮಸಹಿತಾನಿಸಬ್ಬಾನಿ ಅಕುಸಲಾನಿಯೇವ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಅಬ್ಯಾಕತ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಬಲವನಿಸ್ಸಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ದಾನಸೀಲಾದಯೋ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ। ಸುಟ್ಠು ಬಲವಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ದುಬ್ಬಲಂ। ಉಪನಿಸ್ಸಯಟ್ಠಾನತ್ತಾ। ತೇಸಂಪಿ ರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಬಲವನಿಸ್ಸಯಾ ನನುಹೋನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಥಂ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ "ಬಹಿದ್ಧಾರುಕ್ಖತಿಣಾದೀನಂ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ ಪಥವೀರಸ ಆಪೋರಸವಸ್ಸೋದಕ ಬೀಜಾನಿ ರುಕ್ಖತಿಣಾದೀನಂ ಬಲವನಿಸ್ಸಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ಮೂಲಭೇಸಜ್ಜಾದೀನಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸನ್ತಾನಂ ಬಲವನಿಸ್ಸಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಪಕತಸ್ಸೇವಾ"ತಿ ಪಥಮತರಂ ಕತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನಾದಿಕಮ್ಮಸ್ಸೇವ। "ನ ಏವಂ ರೂಪಸನ್ತಾನೇನಾ"ತಿ ಏವಂ ರೂಪಸನ್ತಾನೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ ಉಪಸೇವಿತಾ ಧಮ್ಮಾ ನತ್ಥಿ। "ತಂ"ತಿ ಉತುಬೀಜಾದಿಕಂ। ಕಮ್ಮಾದಿಕಞ್ಚ। "ಪಕತಂ"ತಿ ಪುರೇತರಂ ಉಪ್ಪಾದಿತಞ್ಚ ಉಪಸೇವಿತಞ್ಚ। ಸಚೇತನಸ್ಸೇವ ಚೇತನಂ ಪಕಪ್ಪನಂ ಪಕರಣನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಚೇತನಂ ಪಕಪ್ಪನಂ ಪಕರಣಂ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಪಕಪ್ಪನಂ"ತಿ ಚ ಸಂವಿಧಾನಂ। "ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಿಕಮ್ಮಾದಿಕಂ ಉತುಭೋಜನಾದಿಕಞ್ಚ। ಅತ್ತನೋ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ರಾಗಾದಯೋ ಪರಸ್ಸ ಚ ಸನ್ತಾನೇ ಪರಸ್ಸ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ರಾಗಾದಯೋ ಅತ್ತನೋ ಚ ಸನ್ತಾನೇತಿ ಯೋಜನಾ । "ನಿದಸ್ಸನಂ"ತಿ ಉದಾಹರಣಂ ಹೋತಿ। ಮನೋಪದೋಸಿಕದೇವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ದಿಸ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಮನಂ ಪದೂಸೇನ್ತಿ। ಬಾಳ್ಹಂ ಇಸ್ಸಾಧಮ್ಮಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ ಚವನ್ತಿ। ತೇಸಂ ದ್ವೇ ಇಸ್ಸಾಧಮ್ಮಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಬಲವನಿಸ್ಸಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। ಕಾಮಾವಚರ ಕುಸಲಸ್ಸ ಬಲವನಿಸ್ಸಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। ಝಾನ ಮಗ್ಗ ಫಲ ವಿಪಸ್ಸನಾದಿಭೇದಂ ಆಲಮ್ಬಣಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ ಅಸ್ಸಾದನಾದಿ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತಾಧೀನೇ ಕರೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅತ್ತಾಧೀನೇ"ತಿ ಅತ್ತಾಯತ್ತೇ ಅತ್ತಾಬದ್ಧೇ। ಪಟ್ಠಾನೇ ಪಞ್ಹವಾರೇ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸೀಲಂಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಸುಚಿಣ್ಣಾನಿ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೀತಿಆದಿನಾ ಆಗತತ್ತಾದಾನ ಸೀಲ। ಲ। ನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಚೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ। ರಾಗಂ ಗರುಂಕತ್ವಾ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಿ, ಅಭಿನನ್ದತೀತಿಆದಿನಾ, ಚಕ್ಖುಂ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೀತಿಆದಿನಾ ಚ ಆಗತತ್ತಾ "ರಾಗ ದಿಟ್ಠಿ ಚಕ್ಖು ಸೋತಾದೀನಿಚಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಪರತ್ಥ ಪೀ"ತಿ ಪರತೋ ನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯಾದೀಸುಪಿ। "ಸೋ ಏವಾ"ತಿ ಪಚ್ಚುಪತ್ಥಮ್ಭಕೋ ಏವ। "ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಿಮತ್ತಂಪಿ। ಮಹಾಭೂತೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ನನು ಆಹಾರ ರೂಪಂ ಮಹಾಭೂತೇ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಜೀವಿತರೂಪಞ್ಚ ಕಮ್ಮಜಮಹಾಭೂತೇ ಅನುಪಾಲೇತುನ್ತಿ। ಸಚ್ಚಂ। ಇಧ ಪನ ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯ ಕಿಚ್ಚಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತೇಸಞ್ಚ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ತಂ ಪರತೋ ಆವೀ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। "ವತ್ಥು ವಿಪಾಕಾನಂ"ತಿ ವತ್ಥುರೂಪಂ ವಿಪಾಕಾನಂ। ಪಟ್ಠಾನಪಾಠೇ। ಆರಮ್ಮಣಞ್ಚ, ನಿಸ್ಸಯೋ ಚ, ಪುರೇಜಾತಞ್ಚ, ವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ ಚ, ಅತ್ಥಿ ಚ, ಅವಿಗತೋ ಚಾ,ತಿ ಛಸುಪಚ್ಚಯೇಸು ಘಟಿತೇಸು ತೀಣಿ ವಿಸಜ್ಜನಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತೀಣಿ ವಿಸಜ್ಜನಾನಿ ನಾಮ ವತ್ಥು ಕುಸಲಾನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಛ ಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೋ। ವತ್ಥು ಅಕುಸಲಾನಂ, ವತ್ಥು ಅಬ್ಯಾಕತಾನನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವತ್ಥುಂ ಆರಬ್ಭ ವತ್ಥು ಮೇ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ವತ್ಥುರೂಪಂ ಕುಸಲಾನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಛಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೋ। ಏತಂ ಮಮ, ಏಸೋ ಹಮಸ್ಮಿ, ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ,ತಿ ಉಪಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ವತ್ಥು ರೂಪಂ ಅಕುಸಲಾನಂ। ಉಭಯತ್ಥಪಿ ಆವಜ್ಜನಕ್ಖಣೇ ಅಬ್ಯಾಕತಾನಂ। ಅರಹತೋ ಪನ ತಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ಕ್ರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಾನಂ ಖನ್ಧಾನನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ವತ್ಥುಂ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ "ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ವತ್ಥುಂ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ವತ್ಥುಂ। ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಧಾನೇ ಪನ ಆಕಾಸ ಗಮನೇ ರೂಪಕಾಯಂ ಆರಬ್ಭಚಿತ್ತಂ ವಿಯ ಕಾಯಂ ಲಹುಕಂ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ವತ್ಥು ಅಭಿಞ್ಞಾಚಿತ್ತ ದ್ವಯಸ್ಸಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। "ಅನಿಟ್ಠೇಠಾನೇ"ತಿ ಜವನಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆವಜ್ಜನೇನ ವಿನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಂ ನಾಮ ಕತ್ಥಚಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಕತ್ಥಚಿ ಅನಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾನೇ, ಮಗ್ಗವೀಥೀಸು ಗೋತ್ರಭುವೋದಾನಟ್ಠಾನೇ, ಆಗನ್ತುಕ ಭವಙ್ಗಟ್ಠಾನೇತಿ

ಇದಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। ಇತೋ ಅಞ್ಞಂ ಅನಿಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। ಏವಂ ಅನಿಚ್ಛಿತಬ್ಬೇ ಠಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಪಕತಿಕಾಲೇ”ತಿ ಮರಣಾಸನ್ನಕಾಲತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂಕಾಲೇ। “ತಾನಿವಾ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಯವತ್ಥೂನಿವಾ। “ಅಞ್ಞಂ ವಾ”ತಿ ವತ್ಥುತೋ ಅಞ್ಞಂ ರೂಪಾದಿಕಂ ವಾ। “ಭಿನ್ನಾರಮ್ಮಣಾನಿ ನಾಮಾ”ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಆವಜ್ಜನಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ, ಅಞ್ಞಂ ಜವನಾನನ್ತಿ ಏವಂ ಜವನಾನಿ ಆವಜ್ಜನೇನ ಭಿನ್ನಾರಮ್ಮಣಾನಿ ವಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಪಚ್ಛಾಉಪ್ಪನ್ನಾನೀ”ತಿಆದಿ। “ತೇಸಂ”ತಿ ವೀಥಿಚಿತ್ತಾನಂ। “ತದೇವಾ”ತಿ ತಂ ಏವವತ್ಥು ರೂಪಂ। “ವತ್ಥು ಚಾ”ತಿ ನಿಸ್ಸಯೋ ಚ। “ತೇಸಂ”ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾನಂ। ನ ಹಿ ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುಬೋಧಂ। “ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ”ತಿಆದೀಸು। “ತಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸಾ”ತಿ ಇನ್ದಕನಾಮಸ್ಸ ತಸ್ಸಯಕ್ಖಸ್ಸ। “ಇತರೇಸಂಪೀ”ತಿ ಸಂಸೇದಜೋಪಪಾತಿಕಾನಂಪಿ। “ದುವಿಧೇನಾ”ತಿ ರೂಪಜನನ ಕಿಚ್ಚಂ ರೂಪೂಪತ್ಥಮ್ಭನ ಕಿಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ದುವಿಧೇನ। ಅಥವಾ “ದುವಿಧೇನಾ”ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಾಹಾರಸ್ಸ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಂ ಬಹಿದ್ಧಾಹಾರಸ್ಸ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನನ್ತಿ ಏವಂ ದುವಿಧೇನ। “ತಥಾರೂಪಾನಞ್ಚಾ”ತಿ ಅಪ್ಪನಾಪತ್ತಕಮ್ಮವಿಸೇಸೇನ ಸಿದ್ಧಾನಞ್ಚ। “ಅಜ್ಝತ್ತಾಹಾರೋಪೀ”ತಿ ಪಿಸದ್ದೇನ ಯಥಾವುತ್ತಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ ಅರೂಪಾಹಾರೇ ಚ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। “ವತ್ಥುವಿಪಾಕಾನಂ”ತಿ ವತ್ಥುರೂಪಂ ವಿಪಾಕಾನಂ। “ಸಬ್ಬಥಾ”ತಿ ಅಬ್ಯಾಯಪದಂ। ತಞ್ಚ ಸಬ್ಬವಿಭತ್ತಿಯುತ್ತಂ। ಇಧ ಪನ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ “ಸಬ್ಬಥಾ”ತಿ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರನ್ತಿ। ಪಕಾರೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಥಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ “ತಿವಿಧೋ”ತಿಆದಿಂ। “ಸಹಜಾತೇ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ”ತಿ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಸಹಜನನಂ ನಾಮ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಜನೇನ್ತಸ್ಸ ಸಹಜನನಂ। ತಞ್ಚ ಕಮ್ಮಚಿತ್ತಾದೀನಂ ವಿಯ ವಿಸುಂ ಜನನಕಿಚ್ಚಂ ನ ಹೋತಿ। ಅತ್ತನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇ ಏವ ಇತರಾನಿ ರೂಪಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಏವರೂಪಂ ಜನನಕಿಚ್ಚಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ।“ವಿನಾವ ಸಹುಪ್ಪಾದನಕಿಚ್ಚೇನಾ”ತಿ ಅತ್ತನಾ ಸಹುಪ್ಪಾದನಕಿಚ್ಚೇ ಆಹಾರಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನೇವ ಸಹಜಾತಾನಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನ್ತೋಪಿ ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯತ್ತಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ಏಸನಯೋ ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೇಪಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಜೀವಿತಂಪೀ”ತಿಆದಿ। “ತೀಸೂ”ತಿ ಆರಮ್ಮಣಞ್ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಚ ಅತ್ಥಿಚಾತಿ ಇಮೇಸು ತೀಸು। ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಪತಿಮ್ಹಿ ಪುರೇಜಾತಾ ರಮ್ಮಣಾಧಿಪತಿಪಿ ಅತ್ಥಿ। ಸೋ ಪುರೇಜಾತತ್ಥಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಏವಾತಿ ಅತ್ಥಿಪಚ್ಚಯೇ ಸಙ್ಗಹಿತೋ। “ತಸ್ಮಿಂ ಕತೇ ಪವತ್ತಮಾನಾನಂ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮೇ ಕತೇ ತಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಏವ ಪವತ್ತಮಾನಾನಂ। ಆರಮ್ಮಣಾಕಾರೋ ಗೋಚರವಿಸಯಾಕಾರೋ। “ಸನ್ತಾನವಿಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಬೀಜನಿಧಾನಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ತೇ”ತಿ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯ ಕಮ್ಮ ಪಚ್ಚಯಾ। “ಅಕಾಲಿಕೋ”ತಿ ಮಗ್ಗಚೇತನಾವಸೇನ ಅಕಾಲಿಕೋ। ಸೋಹಿ ಅತ್ತನೋ ಅನನ್ತರೇಫಲಂ ಜನೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಆಗಮೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಆಯತಿಕಾಲಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ಅಕಾಲಿಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅವಸೇಸೋ ನಾನಕ್ಖಣಿಕಪಚ್ಚಯೋ ಕಾಲಿಕೋ। “ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನಾ”ತಿ ಪಚ್ಚಯಕಿಚ್ಚೇನ। ಲೋಕಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಕಮ್ಮಹೇತುಕತ್ತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಫಲಹೇತೂ ಪಚಾರೇನಾ”ತಿ ಫಲಭೂತಾಯ ಸಬ್ಬಲೋಕಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಹೇತುಭೂತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಾಮಂ ಫಲಮ್ಹಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವೋಹಾರೇನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇವೀಸತಿಪಚ್ಚಯಾ ಕಮ್ಮಸಭಾವಂ ನಾತಿವತ್ತನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಯೇವಾ”ತಿ ಅತ್ಥಿಪಚ್ಚಯಾ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಸಾಸನಯುತ್ತಿಯಾ ವಿರುದ್ಧಮೇವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಾಸನಯುತ್ತಿ ನಾಮ ತೀಣಿಪಿಟಕಾನಿ। “ವಿರುದ್ಧಮೇವಾ”ತಿ ಆರಮ್ಮಣ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಸಬ್ಬೇ ಪಥವೀ ಪಬ್ಬತ ನದೀಸಮುದ್ದ ಅಜಟಾಕಾಸಾದಯೋ ಚ ಸಬ್ಬಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಕಮ್ಮಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವದನ್ತೋ ಚ, ಸಬ್ಬೇ ಅತೀತಾನಾಗತ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ಥಿಪಚ್ಚಯಾ ಏವಾತಿ ವದನ್ತೋ ಚ, ತೀಹಿ ಪಿಟಕೇಹಿಪಿ ವಿರುಜ್ಝತಿಯೇವ। ಪಟ್ಠಾನಪಾಳಿಯಾ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ಅತ್ಥಿ ಸದ್ದೋಹಿ ಪಟ್ಠಾನೇ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭಾವೇನ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ಥೋ। ನ ಪರಮತ್ಥ ಧಮ್ಮ ಭಾವೇನ। ನಾಪಿಲೋಕ ಸಮ್ಮುತಿವಸೇನ। ನ ಹಿ ಪರಮತ್ಥ ಧಮ್ಮ ಭೂತಾಪಿ ಅತೀತಾನಾಗತಧಮ್ಮಾ ಇಧ ಅತ್ಥಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ನಾಪಿಪಞ್ಞತ್ತಿ ಹೋತಿ।

“ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಓಕಾಸೇ”ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಯನಿಸ್ಸಿತಭಾವೇ ನ ಪಟಿಬದ್ಧೇ ಕಾಮರೂಪಭವೋಕಾಸೇ। “ಯತೋ”ತಿ ಯಮ್ಹಾಪಟಿಸನ್ಧಿ ವಿಞ್ಞಾಣತೋ। “ಯತೋ”ತಿ ವಾ ಯಮ್ಹಾಸೀಸತೋ, ಯಮ್ಹಾಬೀಜತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। “ಬೀಜತೋ ವಿಯ ಮಹಾರುಕ್ಖಸ್ಸಾ”ತಿ ಬೀಜಪಚ್ಚಯಾ ಕಳೀರಙ್ಕುರಾದಿಕಸ್ಸ ಮಹಾರುಕ್ಖಸನ್ತಾನಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿವಿಯ। ಪಾಳಿಪಾಠೇ। “ನ ಓಕ್ಕಮಿಸ್ಸಥಾ”ತಿ ಸಚೇ ನ ಓಕ್ಕಮೇಯ್ಯ। “ಸಮುಚ್ಛಿಸ್ಸಥಾ”ತಿ ಅಪಿನುಖೋ ಸಮುಚ್ಛೇಯ್ಯ, ವಡ್ಢೇಯ್ಯ। “ವೋಕ್ಕಮಿಸ್ಸಥಾ”ತಿ ಸಚೇ ವಿಗಮೇಯ್ಯ, ವಿನಾಸೇಯ್ಯ। “ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸಥಾ”ತಿ ಅಪಿನುಖೋ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ, ಪಾತುಭವೇಯ್ಯ। “ವೋಚ್ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸಥಾ”ತಿ ಸಚೇಉಚ್ಛಿಜ್ಜೇಯ್ಯ। “ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸಥಾ”ತಿ ಅಪಿನುಖೋ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। “ಯದಿದಂ”ತಿ ಯಂ ಇದಂ। “ಇದಂ”ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ।

“ವಿಞ್ಞಾಣಂ”ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಿ। ಏಸೇವ ವಿಞ್ಞಾಣ ಧಮ್ಮೋತಿ ಯೋಜನಾ। “ರೂಪುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ”ತಿ ರೂಪುಪ್ಪಾದಸ್ಸ। ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಣ ಪಚ್ಚಯಾ। ರೂಪುಪ್ಪತ್ತಿ। “ರೂಪಪ್ಪವೇಣಿಯಾ”ತಿ ಕಮ್ಮಜರೂಪಸನ್ತತಿಯಾ। “ಉತುಆಹಾರಾಪೀ”ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತ ಉತುಅಜ್ಝತ್ತ ಆಹಾರಾಪಿ। ಇದಞ್ಚ ಸಮ್ಭವಯುತ್ತಿ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಪುರಿಮುಪ್ಪನ್ನಾಯ ರೂಪಪ್ಪವೇಣಿಯಾ ಅಸತಿ, ಅಜ್ಝತ್ತಂ ತೇ ಉತುಆಹಾರಾಪಿ ನತ್ಥಿಯೇವ। ಬಹಿದ್ಧಾ ಉತುಪನ ಅಸತಿಪಿ ಪುರಿಮುಪ್ಪನ್ನಾಯ ರೂಪಪ್ಪವೇಣಿಯಾ ರೂಪಂ ನ ಜನೇತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಟೀಕಾಪಾಠೇ। “ಅರೂಪಂ ಪನಾ”ತಿ ಅರೂಪಭೂಮಿಪನ। “ಯಸ್ಮಿಂರೂಪೇ”ತಿ ಕಮ್ಮಜರೂಪೇ। “ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ಪಚ್ಛಿಮರೂಪುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿ ಅತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ। “ಪುತ್ತಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಬೀಜಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ”ತಿ ಅಮ್ಬಬೀಜಾದೀನಂ ಬೀಜಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ। “ನಿಯಾಮರೂಪಂ ನಾಮಾ”ತಿ ಉತುವಿಸೇಸಮಾಹ। “ಯಥಾ ವಾ ತಥಾ ವಾ”ತಿ ಅನಿಯಮತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಯೋನಿಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ”ತಿ ತಂ ತಂ ಗೋತ್ತಕುಲಜಾತೀನಂ ಜಾತಿಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ। “ನಿಯಾಮರೂಪಂ”ತಿ ಉತುವಿಸೇಸ ಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಯಾಮರೂಪಂ। ಸದಿಸಾನಿ ರೂಪಸಣ್ಠಾನಾನಿ ಯೇಸನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ಪಟಿಸನ್ಧಿರೂಪಸ್ಸೇವ ಆನುಭಾವೋ”ತಿ ಕಲಲಕಾಲಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿರೂಪಸ್ಸೇವ ಆನುಭಾವೋ। ಪುನ ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಅಪಿಚಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಸಮುದಾಗತಂ”ತಿ ಸುಟ್ಠು ಉಪರೂಪರಿಆಗತಂ। ಇತ್ಥಿಭಾವಾದಿರೂಪಂ ಬೀಜರೂಪಞ್ಚ ನಿಯಾಮೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ನಿಯಾಮಕಂ”ತಿ ನಾನಾವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಾದೀನಂ ನಿಯಾಮಕಂ। “ತತ್ಥ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇ”ತಿಆದೀಸು। ಧನಞ್ಚ ಧಞ್ಞಞ್ಚ ತತೋ ಅವಸೇಸಾ ಸಬ್ಬೇಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗಾಚಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ವಿಜ್ಜಾ ಚ ಸಿಪ್ಪಞ್ಚ ನಾನಾಬಹುಸ್ಸುತಞ್ಚ ಪರಿಯತ್ತಿ ಚಾತಿ ದ್ವನ್ದೋ। “ಅನಾಗತಾನಂ ತಾಸಂ”ತಿ ತಾಸಂ ಅಭಿನವಧನಧಞ್ಞಾದಿಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ। “ಉಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯತಾ”ತಿ ಪುಬ್ಬಯೋಗಕಮ್ಮಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯತಾ। ತತ್ಥ ಧನಧಞ್ಞಭೋಗಾನಂ ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ಪುಬ್ಬಯೋಗಕರಣಂ ನಾಮ ಕಸಿಕಮ್ಮ ವಾಣಿಜ್ಜಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಕರಣಂ। ತತ್ಥ ಕಸಿಕಮ್ಮೇ ತಾವ ಧನಧಞ್ಞಭೋಗಾನಂ ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ಕಸಿಕಮ್ಮಕರಣೇ ಧನಧಞ್ಞಭೋಗಾ ಅನಾಗತೂಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯೋ। ಇದಾನಿ ಕಸಿಕಮ್ಮಕರಣಂ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಂ। ಧನಧಞ್ಞ ಭೋಗಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಪರಿಭೋಗಕಾಲೇಸು ಕಸಿಕಮ್ಮಕರಣಂ ಅತೀತೂಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯೋ। ತೇಸಂ ಪಟಿಲಾಭೋ ಚ ಪರಿಭೋಗೋ ಚ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೋ। ಕಸಿಕಮ್ಮಕರಣಕ್ಖಣೇ ಪನ ಖೇತ್ತ, ವತ್ಥು, ಬೀಜ, ಮೇಘವುಟ್ಠಿಯೋ ಚ ನಙ್ಗಲಾದೀನಿ ಕಸಿಭಣ್ಡಾನಿ ಚ ಗೋಮಹಿಂಸಾ ಚ ಕಮ್ಮಕಾರಕ ಪುರಿಸಾ ಚ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೂಪನಿಸ್ಸಯೋ। ಕಸಿಕಮ್ಮಕರಣಂ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಂ। ಕಮ್ಮಸಾಧಿಕಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತಾದಯೋ ಪುಬ್ಬಪುರಿಸಾ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅತೀತೂಪನಿಸ್ಸಯ ಪಚ್ಚಯೋ। ತಂ ಕಮ್ಮಂ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

“ಪಞ್ಚವಿಧ”ನ್ತಿಆದೀಸು। “ಸಣ್ಠಾನತ್ತಂ”ತಿ ಅಣು, ತಜ್ಜಾರೀ, ರಥರೇಣು, ಲಿಕ್ಖಾದೀನಿ ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬೇಸಂ ರೂಪಸಣ್ಠಾನಾನಂ ಭಾವೋ ಸಣ್ಠಾನತ್ತಂ। “ಭಾವೋ”ತಿ ಚ ತೇಸಂ ಪವತ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ಪವತ್ತಿ ಹೇತೂ”ತಿ ಚ ಪರಮತ್ಥ ರೂಪ ಧಮ್ಮಾ ಏವ। “ಅನುಪಗಮನತೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಭಾವತೋ ಅತಿಸುಖುಮತ್ತಾ ಅನುಪಗಮನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಧಿವಚನಸಙ್ಖಾತಂ ನಾಮಾಭಿಧಾನನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ಅಧಿವಚನಂ”ತಿ ಚ ಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಕತ್ತಾ ಅಧಿಕಂ ವಚನಂ ಅಧಿವಚನಂ। “ನಾಮಾಭಿಧಾನ”ನ್ತಿ ಚ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ಗಹೇತಬ್ಬ ಭಾವೋ”ತಿ ಇದಂ ಚಿತ್ತಂ ನಾಮ, ಅಯಂ ಫಸ್ಸೋನಾಮಾತಿಆದಿನಾ ಕಥೇನ್ತಾನಂ ಸನ್ತಿಕಾ ನಾಮಾಭಿಧಾನಂ ಸುತ್ವಾ ತದನುರೂಪಸ್ಸ ಸಭಾವತ್ಥಸ್ಸ ಜಾನನವಸೇನ ಞಾಣೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಭಾವೋ। ನಾಮ ಪಞ್ಞತ್ತಾನುಸಾರೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬತ್ತಾ ನಾಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಆರಮ್ಮಣೇ ನಮತೀತಿ ನಾಮಂ। ಆರಮ್ಮಣಿಕ ಧಮ್ಮಾ ವಾ ಏತ್ಥ ನಮನ್ತೀತಿ ನಾಮನ್ತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚಯಸಙ್ಗಹೇ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತೀನಂಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸಙ್ಗಹೋಪಿ ಥೇರೇನ ಇಧ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ತತ್ಥ “ಪಞ್ಞಾಪೀಯತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಪನಂ ನಾಮ ವೋಹಾರಟ್ಠಪನಂ। ತಞ್ಚಠಪನಂ ದ್ವೀಹಿಕಾರಣೇಹಿ ಸಿಜ್ಝತಿ ವದನ್ತಾನಂ ವೋಹಾರೇನ ಚ, ಸುಣನ್ತಾನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇನ ಚಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಅಯಂ ಪೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛೀಯತೀ”ತಿ ಯಥಾ ಪುಬ್ಬಪುರಿಸೇಹಿ ವೋಹರೀಯತಿ, ತಥಾ ಪಚ್ಛಿಮ ಜನಪರಮ್ಪರಾಹಿ ವೋಹರೀಯತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪಕಾರೇನ ಞಾಪೀಯತೀತಿ ಪಞ್ಞತ್ತೀತಿಪಿ

ಯುಜ್ಜತಿ। “ಬ್ಯಞ್ಜನತ್ಥೋ”ತಿ ಮನುಸ್ಸ, ದೇವ, ಪಥವೀ, ಪಬ್ಬತಾದಿಕೋ ಸದ್ದತ್ಥೋ। “ಪಞ್ಞಾ ಪೀಯನ್ತೀ”ತಿ ಪಕಾರೇನ ಞಪೀಯನ್ತಿ। ಸದ್ದಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಆಹಾತಿ ಅಧಿಕಾರೋ। ಅಧಿಮತ್ತಭಾವಪ್ಪಕಾರೋ ನಾಮ ಪಥವೀಪಬ್ಬತಾದೀಸು ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಅಧಿಮತ್ತ ಭಾವವಿಸೇಸೋ। ನದೀ ಸಮುದ್ದೋದಕಾದೀಸು ಆಪೋಧಾತುಯಾ। ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೇಸು ತೇಜೋಧಾತುಯಾ। ವಾತಕ್ಖನ್ಧೇಸು ವಾಯೋಧಾತುಯಾತಿ ಏವಂ ಅಧಿಮತ್ತ ಭಾವವಿಸೇಸೋ। ವಿವಿಧೇನ ಪಕಾರೇನ ಪರಿಣಮನಂ ವಿಪರಿಣಾಮೋತಿ ಆಹ ತಥಾ ತಥಾ ವಿಪರಿಣಾಮಾಕಾರನ್ತಿ। ಪಥವೀಪಬ್ಬತಾದಿವೋಹಾರೋ ಸಣ್ಠಿತಾಕಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತೋ ನ ಹೋತಿ। ಪಥವೀ ನಾಮ ಏವಂ ಸಣ್ಠಾನಾ, ಪಬ್ಬತೋ ನಾಮ ಏವಂ ಸಣ್ಠಾನೋತಿ ಸಣ್ಠಾನನಿಯಮೋ ನತ್ಥಿ। ಪಂಸುಸಿಲಾನಂ ರಾಸಿಪುಞ್ಜಪ್ಪವತ್ತಿಮತ್ತೇನ ವೋಹಾರೋ ಸಿದ್ಧೋತಿ ವುತ್ತಂ “ನ ಹಿ ಇಧ ಸಣ್ಠಾನಂ ಪಧಾನಂ”ತಿ। “ಕಟ್ಠಾದಯೋ ಏವ ವುಚ್ಚನ್ತೀ”ತಿ ತೇ ಏವಸಣ್ಠಾನನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ನಾನಾವೋಹಾರೇನ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಪಥವೀ ಪಬ್ಬತ ನದೀ ಸಮುದ್ದಾದೀಸು ವಿಯ ಭೂತಾನಂ ಪವತ್ತಿವಿಸೇಸಾಕಾರೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ “ನ ಹಿ ಇಧ ಸಮೂಹೋ ಪಧಾನಂ”ತಿ। “ಉಪಾದಾಪಣ್ಣತ್ತೀ”ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಾದಾಯ ತೇಹಿ ಅನಞ್ಞಂ ಏಕೀಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿ। ನ ಆಕಾಸ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ದಿಸಾದೇಸಪಣ್ಣತ್ತಿಯೋ ವಿಯ ತೇಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿ। “ಯತೋ”ತಿ ಯಮ್ಹಾದಿಸತೋ। “ಲದ್ಧಪ್ಪಕಾಸತ್ತಾ”ತಿ ಲದ್ಧಪ್ಪಭಾಸತ್ತಾ। “ಅಹಸ್ಸಾ”ತಿ ದಿವಸಸ್ಸ। ಉದ್ಧುಮಾತಕಾದೀನಿ ‘ಉದ್ಧುಮಾತಕಂ ಪಟಿಕೂಲಂ’ತಿಆದಿನಾ ಪಟಿಕೂಲವಸೇನ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸಪಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಂ ಭೂತವಿಕಾರಪ್ಪಕಾರೇನ ಉಪಟ್ಠಹತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಭೂತನಿಮಿತ್ತೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। “ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ”ತಿ ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ। “ತಾಸಂ”ತಿ ಭೂಮಿಪಬ್ಬತಾದಿಕಾನಂ ಅತ್ಥ ಪಣ್ಣತ್ತೀನಂ। “ತಥಾ ತಥಾ”ತಿ ಅಯಂ ಭೂಮಿ, ಅಯಂ ಪಬ್ಬತೋ, ತಿಆದಿನಾ ತೇನ ತೇನ ವೋಹಾರೇನ। ಅತ್ಥಾನಂ ಪರಮತ್ಥಾನಂ ಛಾಯಾತಿ ಅತ್ಥಚ್ಛಾಯಾ। “ಛಾಯಾ”ತಿ ಚ ನಿಮಿತ್ತಚ್ಛಾಯಾಯೋ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಅತ್ಥಚ್ಛಾಯಾನಂ ಆಕಾರೋ ಅತ್ಥಚ್ಛಾಯಾಕಾರೋ। “ಆಕಾರೋ”ತಿ ಚ ನಾನಾಸಮೂಹ ನಾನಾಸಣ್ಠಾನಾದಿಕೋ ಆಕಾರೋ। ಅತ್ಥೋತಿ ವಾ ಸದ್ದಾಭಿಧೇಯ್ಯೋ ವಚನತ್ಥೋ। ಸೋಯೇವ ಸಮೂಹಾಕಾರಾದಿ ನಿಮಿತ್ತ ಮತ್ತತ್ತಾ ಅತ್ಥಚ್ಛಾಯಾಕಾರೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ “ಸದ್ದಾಭಿಧೇಯ್ಯ ಸಙ್ಖಾತೇನಾ”ತಿಆದಿನಾ। “ದಬ್ಬಪ್ಪಟಿಬಿಮ್ಬಾಕಾರೇನಾ”ತಿ ದಬ್ಬಸಙ್ಖಾತೇನ ಪಟಿಬಿಮ್ಬಾಕಾರೇನ। “ಓಲಮ್ಬಿಯಾ”ತಿ ಅವಲಮ್ಬಿತ್ವಾ। “ಗಣನೂಪಗಂ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಅಯ ಮೇಕೋ ಅತ್ಥೋ, ಇದಮೇಕಂ ವತ್ಥೂತಿ ಏವಂ ಗಣನೂಪಗಂ ಕತ್ವಾ। “ಇಮೇಛಾ”ತಿ ಇಮೇ ಛಸದ್ದಪಣ್ಣತ್ತಿ ವೋಹಾರಾ ನಾಮ ನಾಮಕಮ್ಮಾದಿ ನಾಮ। “ಅತ್ತನೀ”ತಿ ನಾಮಪದ ಸಙ್ಖಾತೇ ಅತ್ತನಿ। ಅತ್ಥ ವಿಸಯಂ ಏವ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ ಭಾಸಞ್ಞೂನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ನಾಮೇ ಸತೀ”ತಿ ಅಕ್ಖರಸಮೂಹೋ ಪದಂ, ಪದಸಮೂಹೋ ವಾಕ್ಯನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ನಾಮಪದೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಸತಿ। “ತದುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಾನಂ”ತಿ ತಂ ತಂ ನಾಮಪದಂ ವಾಚುಗ್ಗತಕರಣ ವಸೇನ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಾನಂ ಜನಾನಂ। “ತದತ್ಥಾ”ತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ನಾಮ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಾ। “ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ಯೇವಾ”ತಿ ಭಾಸಞ್ಞೂನಂ ಞಾಣಾಭಿಮುಖಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ। ಏತೇನ ಅತ್ತನಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಾಮನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಜೋತನ ಕಿಚ್ಚಮೇವಾತಿ ದೀಪೇತಿ। “ಸುಣನ್ತಾನಂ ಞಾಣಂ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಞಾಣಂ”ತಿ ಉಪಲಕ್ಖಣ ವಚನಂ, ಅಕುಸಲ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸಪಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। “ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಾಭಿಮುಖಂ ನಾಮೇತೀ”ತಿ ಆರಮ್ಮಣ ಕರಣವಸೇನ ನಾಮೇತಿ। “ನಾಮಗ್ಗಹಣ ವಸೇನಾ”ತಿ ಅಯಂ ಅಸುಕೋನಾಮ ಹೋತೂತಿ ಏವಂ ನಾಮಗ್ಗಹಣವಸೇನ। “ಧಾರೀಯತೀ”ತಿ ಯಾವಜೀವಂಪಿ ಅಪ್ಪಮುಸ್ಸಮಾನಂ ಕತ್ವಾ ಧಾರೀಯತಿ। ನೀಹರಿತ್ವಾ ವುಚ್ಚತಿ ಅತ್ಥೋ ಏತಾಯಾತಿ ನಿರುತ್ತಿ। “ಏತಾಯಾ”ತಿ ಕರಣಭೂತಾಯ ಏತಾಯನಾಮಜಾತಿಯಾ। “ಅವಿದಿತಪಕ್ಖೇ”ತಿ ನಾಮಪದಂ ಅಸ್ಸುತಕಾಲೇ ಅವಿಞ್ಞಾತಪಕ್ಖೇ। “ತತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ”ತಿ ಅವಿದಿತಪಕ್ಖತೋ ಞಾಣೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ। “ಕಥೀಯತೀ”ತಿ ತಂ ಸುತಕಾಲೇ ವದನ್ತೇನ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖೀಯತಿ ಜಾನಾಪೀಯತಿ। “ಅತ್ಥಸ್ಸಾ”ತಿ ಅವಿದಿತಪಕ್ಖೇ ಠಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ। “ಏತಸ್ಸೇ ವಾ”ತಿ ನಾಮಪದಸ್ಸೇವ। ನಾಮಪದನ್ತಿ ಚ ಕ್ರಿಯ ಪದಂಪಿ , ಉಪಸಗ್ಗಪದಮ್ಪಿ, ನಿಪಾತಪದಮ್ಪಿ, ಪಾಟಿಪದಿಕಪದಂಪಿ, ಇಧ ನಾಮಪದನ್ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। “ವಿಸೇಸನಭೂತಾನಂ”ತಿ ಅಞ್ಞಪದತ್ಥಸಮಾಸೇ ಸಮಾಸಪದಾನಂ ಅತ್ಥಾ ವಿಸೇಸನಾ ನಾಮ। ಏವಂ ವಿಸೇಸನಭೂತಾನಂ। “ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾ”ತಿ ಅಞ್ಞಪದತ್ಥಭೂತಸ್ಸ ಅಭಿಞ್ಞಾಲಾಭೀ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। “ವದನ್ತೀ”ತಿ ಆನನ್ದಾಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸೋ ಹಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣಿಯಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿದುಕನಿದ್ದೇಸೇ ಮೂಲಟೀಕಾಯಂ ತಥಾ ವದತಿ। “ತಬ್ಭಾವಂ”ತಿ ಅಕ್ಖರ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಭಾವಂ। “ಅಸ್ಸಾ”ತಿ ನಾಮಪಣ್ಣತ್ತಿಯಾ। ಅಕ್ಖರಪದಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಗೋಚರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ಅನುಸಾರೇನಾ”ತಿ ಅನುಗಮನೇನ। “ಲೋಕಸಙ್ಕೇತ ನಿಮ್ಮಿತಾ”ತಿ ಲೋಕಸಙ್ಕೇತಞ್ಞಾಣೇನ ಪವತ್ತಿತಾ। “ಲೋಕಸಙ್ಕೇತಞ್ಞಾಣಂ”ತಿ ಚ ಇದಂ ನಾಮಂ ಇಮಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ನಾಮಂ,

ಅಯಮತ್ಥೋ ಇಮಸ್ಸ ನಾಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋತಿ ಏವಂ ಪುರೇತರಂ ಲೋಕಸಙ್ಕೇತ ಜಾನನಕಙ್ಕೇತಂ। "ಅತೀತ ಸದ್ದಮತ್ತಾರಮ್ಮಣಾ"ತಿ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣ ವೀಥಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಹುತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧಂ ಅತೀತ ಸದ್ದಮತ್ತಂ ಕುರುಮಾನಾ। "ತೇನ ವುತ್ತವಚನೇ"ತಿ ತೇನ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖನ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀತಿ ವುತ್ತವಚನೇ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಸದ್ದಂ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣ ವೀಥಿಯಾ, ಅತೀತಞ್ಚ ಸದ್ದಂ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣ ವೀಥಿಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ತಾನಿ ಅಕ್ಖರಾನೀ"ತಿ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀತಿ ವಾಕ್ಯೇ ಅವಯವಕ್ಖರಾನಿ। "ಅಯಂ ಅಕ್ಖರ ಸಮೂಹೋ"ತಿ ಇದಂ ನಾಮಪದನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ। "ವಿನಿಚ್ಛಯವೀಥಿಂ"ತಿ ಅಕ್ಖರ ಪದಸಲ್ಲಕ್ಖಣವೀಥಿಞ್ಚ। "ಏಕಕ್ಖರೇ ಸದ್ದೇ"ತಿ 'ಗೋ' ಇಚ್ಚಾದಿಕೇ ಏಕಕ್ಖರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸದ್ದೇ। "ಯಾ"ತಿ ನಾಮ ಪಞ್ಞತ್ತಿ। "ವದನ್ತಸ್ಸ ಮನಸಾ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ"ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಂ ಪರೇಸಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ ವದನ್ತೋ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಾಮಂ ಪಠಮಂ ಮನೋದ್ವಾರವೀಥಿಯಾ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಏವ ವದತಿ, ತಂ ನಾಮಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವದನ್ತೇನ ಮನಸಾ ವವತ್ಥಪಿತಾ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಟಿಪಾಟಿಕಥನಂ ಪವತ್ತಿಕ್ಕಮಕಥನಂ। "ವುತ್ತಂ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಅದ್ಧಮತ್ತಿಕನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ವುತ್ತಂ"ತಿ ಚ ಸದ್ದಸತ್ಥೇಸು ವುತ್ತಂ।

ಗಾಥಾಯಂ। "ಮತ್ತಾ"ತಿ ಏಕವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಕ್ಖಣಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಏಕಾ ಮತ್ತಾಯಸ್ಸಾತಿ ಏಕಮತ್ತೋ। "ದೀಘಮುಚ್ಚತೇ"ತಿ ದೀಘೋ ನಾಮ ವುಚ್ಚತೇ। "ಪ್ಲುತೋ"ತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ರುತೋ ಗಾಯಿತೋತಿ ಪರುತೋ । ಸೋ ಏವ ರಕಾರಸ್ಸ ಲಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಪಕಾರೇ ಚ ಸರಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ಪ್ಲುತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಗೀತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಪರಮತ್ಥ ಸದ್ದಸಙ್ಘಾಟಾನಂ"ತಿ ಪರಮ್ಪರಾ ಪವತ್ತಾನಂ ಪರಮತ್ಥ ಸದ್ದರಾಸೀನಂ। "ಅನೇಕಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಚಿತ್ತಾನೀ"ತಿ ಜವನವೀಥೀನಂ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅನೇಕಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ।

ಪಟ್ಠಾನನಯಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಚ್ಚಯಸಙ್ಗಹಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸಙ್ಗಹಅನುದೀಪನಾ

೧೭೦. ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸಙ್ಗಹೇ । ವಿದಿತೋ ವಿಞ್ಞಾತೋ ನಾಮರೂಪ ವಿಭಾಗೋ ಯೇನಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಯೋಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ। "ಕಿಲೇಸೇ ಸಮೇತೀ"ತಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದಿಕೇ ನೀವರಣಕಿಲೇಸೇ ಉಪಸಮೇತಿ। "ತಥಾ ಪವತ್ತೋ"ತಿ ಭಾವನಾವಸೇನ ಪವತ್ತೋ। ವೂಪಸಮನವಸೇನ ವಾ ಪವತ್ತೋ। "ತಾಯಾ"ತಿ ತಾಯಭಾವನಾ ಪಞ್ಞಾಯ, ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಪಸ್ಸಿತಂ"ತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಿತಂ। ಕಥಂ ಕಸಿಣಭಾವನಾದಿಕಂ ಯೋಗಕಮ್ಮಂ ಅತ್ತಾವ ಅತ್ತನೋ ಠಾನಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಾನಂಹೀ"ತಿಆದಿ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। "ಪದಟ್ಠಾನತಾಯಾ"ತಿ ಏತೇನ ತಿಟ್ಠತಿ ಅನಿವತ್ತಮಾನಂ ಪವತ್ತತಿ ಏತೇನಾತಿ ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೇನ ಪದಟ್ಠಾನಮೇವ ಠಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। "ಸುಖವಿಸೇಸಾನಂ"ತಿ ಝಾನಸುಖ ಮಗ್ಗಸುಖ ಫಲಸುಖಾನಂ। "ದಸಕಸಿಣಾನೀ"ತಿಆದೀಸು ಮುಖ್ಯತೋ ವಾ ಉಪಚಾರತೋ ವಾ ದ್ವಿಧಾಪಿ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ದಸಕಸಿಣಾನೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಸೇಸಾನಿಪೀ"ತಿ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾದೀನಿ ಸೇಸಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿಪಿ। ಯಂ ಯಂ ಅನುರೂಪಂ ಯಥಾನುರೂಪಂ। "ಸಮುದಾಚರಣಂ"ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭುಸಂ ಪವತ್ತನಂ। "ಸಂಸಗ್ಗ ಭೇದೋ"ತಿ ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ದ್ವೇಚರಿಯಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ತಿಸ್ಸೋತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಮಿಸ್ಸ ವಿಭಾಗೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ"ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ। "ಸಬ್ಬಾಯಪಿ ಅಪ್ಪನಾಯಾ"ತಿ ಝಾನಪ್ಪನಾಯ ಚ ಮಗ್ಗಪ್ಪನಾಯ ಚ ಫಲಪ್ಪನಾಯ ಚ। "ಯಾ ಆಸನ್ನೇ ಪವತ್ತಾ ದೂರೇ ಪವತ್ತಾತಿ ಅಧಿಕಾರೋ। "ಇತರಾ ಪನಾ"ತಿ ದೂರೇ ಪವತ್ತಾಪನ। "ತಾಸಂ ಪನಾ"ತಿ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಭಾವನಾನಂ ಪನ। "ತೇಸಂ ಪೀ"ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ನಿಮಿತ್ತಾನಂಪಿ। "ವಿದತ್ಥಿಚತುರಙ್ಗುಲಂ" ನಾಮ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಚತುರಙ್ಗುಲಾಧಿಕಂ ವಿದತ್ಥಿಪ್ಪಮಾಣಂ। ವಿದತ್ಥಿಪ್ಪಮಾಣಂ ವಾ ಚತುರಙ್ಗುಲಪ್ಪಮಾಣಂ ವಾತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ತಥಾಹಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಾಯೋಕಸಿಣ ವಿಧಾನೇ ಚತುರಙ್ಗುಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಸೀಸಂ ವಾತೇನ ಪಹರಿಯಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಖಲಮಣ್ಡಲಂ ನಾಮ ಕಸ್ಸಕಾನಂ ಕಸ್ಸಮದ್ದನಭೂಮಿಭಾಗಮಣ್ಡಲಂ। "ಕತಂ ವಾ"ತಿ ನೀಲಾದಿವಣ್ಣವಿಸೇಸರಹಿತಂ ಅರುಣವಣ್ಣಂ ಮತ್ತಿಕಕ್ಖಣ್ಡಂ ಉದಕೇನ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕಮಣ್ಡಲಂ ವಿಯ ಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ಸುಮಟ್ಠತಲಂ ಪಥವಿಮಣ್ಡಲಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಕತಂ ವಾ। "ಅಕತಂ ವಾ"ತಿ ಕತ್ಥಚಿ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಕೇನಚಿ ಅಕತಂ ಸಯಂ ಜಾತಂ ವಾ। "ಕಸಿಣೇನ ಜಮ್ಬುದೀಪಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತ್ಥ।

> ಬುದ್ಧೋತಿ ಕಿತ್ತಯನ್ತಸ್ಸ, ಕಾಯೇ ಭವತಿ ಯಾ ಪೀತಿ।
> ವರಮೇವ ಹಿ ಸಾಪೀತಿ, ಕಸಿಣೇನಪಿ ಜಮ್ಬುದೀಪಸ್ಸಾತಿ॥

ಗಾಥಾಸೇಸೋ। ತತ್ಥ ಜಮ್ಬುದೀಪಸ್ಸ ಕಸಿಣತೋ ಸಾಪೀತಿವರಾ ಏವಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಕಸಿಣತೋ"ತಿ ಚ ಸಕಲಮಣ್ಡಲತೋ। ಸಕಲಸ್ಸ ಜಮ್ಬುದೀಪಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಇಸ್ಸರಿಯಾಧಿಪತಿತೋ ಪೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಸನ್ನಿವಿಟ್ಠಾ"ತಿ ಸಮಂ ಸಣ್ಠಿತಾ। "ಸಣ್ಠಾನ ಪಞ್ಞತ್ತೀ"ತಿ ಮಣ್ಡಲಸಣ್ಠಾನೇನ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ನಿಮಿತ್ತಪಞ್ಞತ್ತಿ ಏವ ವುಚ್ಚತಿ। "ಫುಟ್ಠಟ್ಠಾನೇ"ತಿ ಕಾಯೇವಾ ರುಕ್ಖಗ್ಗಾದೀಸುವಾ ವಾತೇನ ಪಹತಟ್ಠಾನೇ। "ವಾಯು ವಟ್ಟೇ"ತಿ ವಾತಪರಿಮಣ್ಡಲಂ। ಚನ್ದಸೂರಿಯಾನಂ ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ ಚ ಓಭಾಸೇನ ವಿಸಿಟ್ಠಾತಿ ಸಮಾಸೋ। "ವಿಸಿಟ್ಠಾ"ತಿ ವಿಸೇಸಿತಾ।

"ಧೂಮಾತಂ"ತಿ ಧೂಮಾಯಿತಂ। ಧೂಮಪೂರಿತಪಟಂ ವಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "ಸೂನಭಾವಂ ಗತಂ"ತಿ। ಅನ್ತೇ ಕಕಾರೋ ನಿನ್ದತ್ಥಜೋತಕೋತಿ ವುತ್ತಂ "ಕುಚ್ಛಿತತ್ತಾ"ತಿ। ಜೇಗುಚ್ಛಿ ತಬ್ಬತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಛವಸರೀರಸ್ಸಾ"ತಿ ಲಾಮಕಸರೀರಸ್ಸ। "ತದೇವಾ"ತಿ ಛವಸರೀರಮೇವ। ವಿಪುಬ್ಬಕಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ನಕಂ ನಾಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ ವಿಸೇಸೇನ ನೀಲನ್ತಿವಿನೀಲಂ। ತಮೇವ ಕುಚ್ಛಿತತ್ತಾ ವಿನೀಲಕಂ। "ತದೇವ ಪುನ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ"ತಿ ವಿನೀಲಕಸರೀರಮೇವ ಪುನ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ। ಪೂತಿಲೋಹಿತಾನಂ ಪರಿಪಕ್ಕಭಾವಂ ಪತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತೋ ತತೋ ದ್ವಾರಚ್ಛಿದ್ದತೋ। ಯುತ್ತಂ ತದೇವ ಸರೀರನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ವಿಚ್ಛಿನ್ನಕಂ ನಾಮ, ವಿಚ್ಛಿದ್ದಕನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। "ಅಪಕಡ್ಢಿತ್ವಾ"ತಿ ಖಣ್ಡಾನಿ ಸರೀರತೋ ಮೋಚೇತ್ವಾ ತಂ ತಂ ಪದೇಸಂ ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ। "ಪಗ್ಘರಿತಲೋಹಿತ ಸರೀರಂ"ತಿ ಛಿನ್ನವಿದ್ಧಟ್ಠಾನೇಸು ವಣಮುಖೇಹಿ ಪಗ್ಘರಿತಲೋಹಿತಸರೀರಂ।

“ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಬುದ್ಧಸದ್ದೋ ಗುಣ್ಯೂಪಚಾರ ವಚನಂ ಹೋತಿ। ಗುಣಿನೋ ದಬ್ಬಸ್ಸ ನಾಮೇನ ಗುಣಾನಂ ಗಹೇತಬ್ಬತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ “ಬುದ್ಧಗುಣಸ್ಸ ಅನುಸ್ಸತಿ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಏಸನಯೋ ಧಮ್ಮಾನುಸ್ಸತಾದೀಸು। “ಅರಹತಾದೀ”ತಿ ಅರಹತಾದಿಗುಣೋ। ವಿಗತಾನಿ ದುಸ್ಸಿಲ್ಯಾದಿ ಮಲಾನಿ ಚ ಮಚ್ಛೇರಞ್ಚ ಯಸ್ಸ ತಂ ವಿಗತಮಲಮಚ್ಛೇರಂ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚಾ”ತಿ ಏತೇನ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತವೂಪಸಮೋ ವುತ್ತೋ। “ಯಂ ಆರಬ್ಭಾ”ತಿ ಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಆರಬ್ಭ। ಹಿತೂಪಸಂಹಾರೋ ನಾಮ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅವೇರೋ ಹೋತು, ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝೋ ಹೋತೂತಿಆದಿನಾ ಅವೇರತಾದೀನಿ ಹಿತಸುಖಾನಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಚಿತ್ತೇನ ಉಪಸಂಹರಣಂ। ಕರುಣಾ, ಮುದಿತಾ, ಹೇಟ್ಠಾ ಚೇತಸಿಕಸಙ್ಗಹೇ ವುತ್ತತ್ಥಾ ಏವ। ಹಿತೂಪಸಂಹಾರೋ ಚ ಹಿತಮೋದನಾ ಚ ಅಹಿತಾಪನಯನಞ್ಚಾತಿ ದ್ವನ್ದೋ। ತತ್ಥ ಹಿತೂಪಸಂಹಾರೋ ಮೇತ್ತಾಯ ಕಿಚ್ಚಂ। ಹಿತಮೋದನಾ ಮುದಿತಾಯ। ಅಹಿತಾಪನಯನಂ ಕರುಣಾಯ ಕಿಚ್ಚಂ। ತತ್ಥ ಪರಂ ಹಿತಸುಖಸಮ್ಪನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ತೇನ ಪರಹಿತೇನ ಅತ್ತನಿ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜವಡ್ಢನಂ ಹಿತಮೋದನಾ ನಾಮ। ಪರಂ ದುಕ್ಖಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಯಂ ಇಮಮ್ಹಾದುಕ್ಖಾ ಮುಚ್ಚತು, ಮಾಕಿಲಮತೂತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತೇನ ಪರಸ್ಮಿಂ ಅಹಿತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಪನಯನಂ ಅಹಿತಾಪನಯನಂ ನಾಮ। “ತೇಸಂ”ತಿ ಪರಸತ್ತಾನಂ। ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಇದನ್ತಿ ಸಕಂ। “ಇದಂ” ಸುಖದುಕ್ಖಕಾರಣಂ। ಅತ್ತನಾ ಕತಕಮ್ಮಂ ಏವ ಸಕಂ ಯೇಸಂ ತೇ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕಾ। ಪರಸತ್ತಾ ಏವ। ತೇಸಂ ಭಾವೋ। ತಸ್ಸ ಅನುಬ್ರೂಹನನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। “ಸೀಮಸಮ್ಭೇದೋ”ತಿ ಅತ್ತಾ ಚ ಪಿಯಪುಗ್ಗಲೋ ಚ ಮಜ್ಝತ್ತಪುಗ್ಗಲೋ ಚ ವೇರಿಪುಗ್ಗಲೋ ಚಾತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಸೀಮಾ। ಸಮ್ಭಿನ್ದನಂ ಸಮ್ಭೇದೋ। ಸಮ್ಮಿಸ್ಸನಂ ಅನಾನತ್ತಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೀಮಾನಂ ಸಮ್ಭೇದೋ ಸೀಮಸಮ್ಭೇದೋ। ಸಬ್ಬಾ ಇತ್ಥಿಯೋ, ಸಬ್ಬೇಪುರಿಸಾತಿಆದಿನಾ ಓಧಿಸೋ ಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಫರಣಂ ಓಧಿಸೋಫರಣಂ ನಾಮ। ಸಬ್ಬೇಸತ್ತಾ, ಸಬ್ಬೇಪಾಣಾ, ಸಬ್ಬೇಭೂತಾತಿಆದಿನಾ ಅನೋಧಿಸೋ ಅಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಫರಣಂ ಅನೋಧಿಸೋಫರಣಂ ನಾಮ। ಪುರತ್ಥಿಮಾಯದಿಸಾಯ ಸಬ್ಬೇಸತ್ತಾ ಅವೇರಾಹೋನ್ತೂತಿಆದಿನಾ ದಿಸಾವಿಭಾಗವಸೇನ ಫರಣಂ ದಿಸಾಫರಣಂ ನಾಮ। “ತಂ ಸಮಙ್ಗೀನೋ ಚಾ”ತಿ ತಾಹಿ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಹಿ ಸಮಙ್ಗೀನೋ ಪುಗ್ಗಲಾ। “ನಿಚ್ಚಂ ಸೋಮ್ಮಹದಯಭಾವೇನಾ”ತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸನ್ತಸೀತಲ ಹದಯಭಾವೇನ। ಬ್ರಹ್ಮಸದ್ದೋ ವಾ ಸೇಟ್ಠಪರಿಯಾಯೋ ‘ಬ್ರಹ್ಮಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತೀ’ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಅಸಿತಬ್ಬಂ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಸಿತಂ। ಪಞ್ಚಭೋಜನಂ। ಪಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಪೀತಂ। ಅಟ್ಠವಿಧಂ ಪಾನಂ। ದನ್ತೇನ ಖಾಯಿತಬ್ಬಂ ಖಾದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಖಾಯಿತಂ। ಪೂವಕ್ಖಜ್ಜಫಲಕ್ಖಜ್ಜಾದಿಕಂ ನಾನಾಖಾದನೀಯಂ । ಅಙ್ಗುಲೀಹಿಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಯಿತಬ್ಬಂ ಲೇಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಾಯಿತಂ। ಮಧುಪ್ಫಾಣಿತಾದಿಕಂ ಸಾಯನೀಯಂ। ಸರಸಪ್ಪಟಿಕೂಲತಾ ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವತೋ ಪಟಿಕೂಲತಾ। ಚತುಬ್ಬಿಧೋಪಿ ಹಿ ಆಹಾರೋ ಭಾಜನೇಸು ವಾ ಹತ್ಥಮುಖಾದೀಸು ವಾ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಸಮ್ಮಕ್ಖೇತಿ, ಲಗ್ಗತಿ, ಲಿಮ್ಪತಿ। ತಂ ಉದಕೇನ ಧೋವಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಅಧೋತಂ ಪನ ತಮ್ಪಿ ಜೇಗುಚ್ಛನೀಯಂ ಹೋತಿ। ಆಸಯತೋ ಪಟಿಕೂಲತಾ ನಾಮ ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝೋಹರೀಯಮಾನಸ್ಸ ಕಣ್ಠಾದೀಸು ಠಿತೇಹಿ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಾದೀಹಿ ಆಸಯೇಹಿ ಸಮ್ಮಿಸ್ಸನವಸೇನ ಪಟಿಕೂಲತಾ। ನಿಧಾನತೋ ಪಟಿಕೂಲತಾ ನಾಮ ನಿಧಾನತೋ ಪಟಿಕೂಲತಾ। “ನಿಧಾನಂ”ತಿ ಚ ಆಮಾಸಯೋ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಕ್ಕತೋ ಪಟಿಕೂಲತಾ ನಾಮ ತಸ್ಸ ನಿಧಾನಗತಸ್ಸ ಪರಿಪಕ್ಕಕಾಲೇ ಗೂಥಮುತ್ತಾದಿಭಾವಪತ್ತಿತೋ ಪಟಿಕೂಲತಾ। ಅಪಕ್ಕತೋ ಪಟಿಕೂಲತಾ ನಾಮ ತಸ್ಮಿಂ ಅಪರಿಪಕ್ಕೇ ಅಜಿಣ್ಣೇ ಸತಿ ಸರೀರೇ ನಾನಾರೋಗುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಪಟಿಕೂಲತಾ। ಫಲತೋ ಪಟಿಕೂಲತಾ ನಾಮ ತಸ್ಸ ಪರಿಪಕ್ಕಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸರೀರೇ ಕೇಸಲೋಮಾದೀನಂ ಪಟಿಕೂಲರಾಸೀನಂ ವಡ್ಢನವಸೇನ ಪಟಿಕೂಲತಾ। ನಿಸ್ಸನ್ದತೋ ಪಟಿಕೂಲತಾ ನಾಮ ತಸ್ಸ ನ ವಹಿದ್ವಾರೇಹಿ ವಾ ಲೋಮಕೂಪೇಹಿವಾ ಅಞ್ಞೇಹಿ ನಾನಾವಣಮುಖೇಹಿ ವಾ ಉಗ್ಘರಣ ಪಗ್ಘರಣಾದಿವಸೇನ ಪಟಿಕೂಲತಾ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಚತುಬ್ಬಿಧೇ ಆಹಾರೇ। “ನಿಕನ್ತಿಪ್ಪಹಾನಸಞ್ಞಾ”ತಿ ಕನ್ತಾರಮಗ್ಗೇ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಕನ್ತಾರನಿತ್ತರಣತ್ಥಾಯ ಪುತ್ತ ಮಂಸಖಾದನೇ ವಿಯ ಅತಿ ಮನುಞ್ಞೇಪಿ ಆಹಾರೇ ರಸತಣ್ಹಾ ಪಹಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ। “ಸಲಕ್ಖಣಾದಿವಸೇನಾ”ತಿ ಸಲಕ್ಖಣಸಸಮ್ಭಾರಾದಿವಸೇನ। “ರಾಗೇನ ಚರತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ “ರಾಗೇನಾ”ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ, ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇವಾ ಕರಣ ವಚನಂ। ತತ್ಥ ಕರಣತ್ಥೇತಾವ “ರಾಗೇನ ಚರತೀ”ತಿ ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ರಾಗಚಿತ್ತೇನ ಚರತಿ। ರಾಗಚಿತ್ತೇನ ನಿಯ್ಯಮಾನೋ ವಿಚರತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇತ್ಥಮ್ಭೂತ ಲಕ್ಖಣೇ ಪನ “ರಾಗೇನ ಚರತೀ”ತಿ ತೇಸು ರಾಗಕೇತು ರಾಗಧಜೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಚರತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಅಸ್ಸಾ”ತಿ ತಸ್ಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। “ಉಸ್ಸನ್ನೋ”ತಿ ಉಗ್ಗತೋ ಪಾಕಟತರೋ। ಬಹುತರೋತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। “ಪಹಾನಾಯಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಇತಿಸದ್ದೋ ಆದಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ಕರುಣಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ ವಿಹಿಂಸಾಯ ಪಹಾನಾಯ। ಮುದಿತಾ

ಭಾವೇತಬ್ಬಾ ಅರತಿಯಾ ಪಹಾನಾಯಾತಿ ಇಮಂ ಪಾಳಿಸೇಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। “ನಿಸ್ಸರಣತಾವಚನತೋ”ತಿ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಹೇತಂ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಯದಿದಂ ಮೇತ್ತಾಚೇತೋ ವಿಮುತ್ತಿ। ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಹೇತಂ ವಿಹೇಸಾಯಯದಿದಂ ಕರುಣಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ। ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಹೇತಂ ಅರತಿಯಾ ಯದಿದಂ ಮುದಿತಾ ಚೇತೋ ವಿಮುತ್ತೀತಿ ಏವಂ ನಿಸ್ಸರಣ ಭಾವವಚನತೋ ಚ। ಚತಸ್ಸೋ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಯೋ। ಲ। ದೋಸ ಚರಿತಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ। “ದೋಸ ವತ್ಥುತ್ತಾಭಾವತೋ ಚಾ”ತಿ ದೋಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವತ್ಥು ಭಾವಸ್ಸಕರಣ ಭಾವಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಚ। ನೀಲಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕಸಿಣಾನಿ ದೋಸ ಚರಿತಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾಪನೇತ್ಥ ದೋಸ ಚರಿತಸ್ಸ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸಪ್ಪಾಯಕಾರಣಂ ವಿಸುಂ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಅಞ್ಞಕಾರಣತ್ತಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಏತ್ಥ ಚಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। “ತಿಸ್ಸೋ”ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಯೋ। “ಮನಾಪಿಯರೂಪಾನೀ”ತಿ ಮನಾಪಿಯವಣ್ಣಾನಿ। ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಚ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಕಾರೋ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಪಮಾದ ಬಹುಲಸ್ಸ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। ವಿಸುದ್ಧಿ ಮಗ್ಗೇ ಪನ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ವಿಭಾವನಿಪಾಠೇ। “ಬುದ್ಧಿವಿಸಯ ಭಾವೇನಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಬುದ್ಧಿವಿಸಯತ್ತಾ ಮೋಹಚರಿತಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯಂ। ಬುದ್ಧಿವಿಸಯಭೂತಾನಿ ಮರಣ ಉಪಸಮಸಞ್ಞಾ ವವತ್ಥಾನಾನಿಪಿ ಮೋಹಚರಿತಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಸಿಯುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ “ಏವಞ್ಚಸತೀ”ತಿಆದಿಂ। “ಭೂತಕಸಿಣಾನೀ”ತಿ ಪಥವೀಕಸಿಣಾದೀನಿ ಮಹಾಭೂತಕಸಿಣಾನಿ। “ತತ್ಥಾಪೀ”ತಿ ವಾ ತೇಸು ಚತ್ತಾಲೀಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇಸುಪಿ। ಏವಂಸತಿ ವಣ್ಣಕಸಿಣಾನಂ ಪುಥುಲಖುದ್ದಕತಾಪಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಗಹಿತಾ ಹೋತೀತಿ। “ಮಹನ್ತಂ”ತಿ ವಿದತ್ಥಿ ಚತುರಙ್ಗುಲತೋ ಮಹನ್ತಂ। ಯದಿ ಏವಸದ್ದೋ ಯಥಾರುತಮೇವ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಏವಂಸತಿ ಖುದ್ದಕಂ ವಿತಕ್ಕಚರಿತಸ್ಸೇವ ಸಪ್ಪಾಯಂ, ನ ಬುದ್ಧಿಚರಿತಾದೀನನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋಪಿ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ। ಅಥ ಬುದ್ಧಿಚರಿತಸ್ಸ ಪನ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯಾತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ “ಖುದ್ದಕನ್ತಿ ಪದೇಯುಜ್ಜತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥವಾ, ಪುಥುಲಂ ಮೋಹಚರಿತಸ್ಸ, ಖುದ್ದಕಂ ವಿತಕ್ಕಚರಿತಸ್ಸೇವ, ನಮೋಹಚರಿತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ, ಬುದ್ಧಿಚರಿತಾದೀನಂ ಪನ ಪುಥುಲಂಪಿ ಖುದ್ದಕಂಪಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ಸಬ್ಬಞ್ಚೇತಂ”ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಚ ಏತಂಚರಿತವಿಭಾಗವಚನಂ। ಉಜುವಿಪಚ್ಚನೀಕವಸೇನ ತೀಸು ಅಕುಸಲ ಚರಿತೇಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು। ವಿತಕ್ಕ ಚರಿತೇ ಚ ಅತಿಸಪ್ಪಾಯತಾಯ ಸದ್ಧಾಬುದ್ಧಿ ಚರಿತೇಸೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ “ರಾಗಾದೀನಂ ಪನ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿಕಾ”ತಿಆದಿಂ।

“ಬುದ್ಧಧಮ್ಮ। ಲ। ಗುಣಾನಂ”ತಿ ಏತ್ಥ ಗುಣಸದ್ದೋ ಪುಬ್ಬಪದೇಸು ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ ಬುದ್ಧಗುಣಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಗುಣಾನಞ್ಚಾತಿಆದಿನಾ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಗುಣಪದೇ। ನ ತಪ್ಪೇತೀತಿ ಅತಪ್ಪನೀಯೋ। ತಪ್ಪನಂ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಂ ನ ಜನೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಂವೇಜನಂ ಸಂವೇಗಂ ಜನೇತೀತಿ ಸಂವೇಜನಿಯೋ। “ಧಮ್ಮೋ”ತಿ ಸಭಾವೋ। ಸಂವೇಜನಿಯೋ ಧಮ್ಮೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸಂವೇಜನಿಯ ಧಮ್ಮಂ। ಮರಣಂ। “ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿಸ್ಸಾ”ತಿ ರೂಪಾವಚರ ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ। “ಉದಯಮತ್ತಾನೀ”ತಿ ವಡ್ಢಿತಮತ್ತಾನಿ। “ತತ್ಥಾ”ತಿ ಪಟಿಕೂಲಾರಮ್ಮಣೇಸು। “ಪುಬ್ಬಚ್ಛಟ್ಟಕಸ್ಸಾ”ತಿ ಪುರಾಣಚ್ಛಟ್ಟಕಸ್ಸ। ಗೂಥಮುತ್ತವಿಸ್ಸಜ್ಜನ ಕಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ “ಗೂಥರಾಸಿ ದಸ್ಸನೇ ವಿಯಾ”ತಿ। ನ ತೇ ಕದಾಚಿ ಸೋಮನಸ್ಸೇನ ವಿನಾ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ಬ್ಯಾಪಾದವಿಹಿಂಸಾ ಅರತೀನಂ ದೂರಿಭಾವೇನ ಸೋಮನಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅತಿಸುಕರತ್ತಾ ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನೇ ವಿಯ ಸುಖಸೋಮನಸ್ಸಾನಞ್ಚ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋ। “ಉದಾಸಿನಪಕ್ಖೇ”ತಿ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಪಕ್ಖೇ। “ದಳ್ಹಂ”ತಿ ಭುಸಂ। “ವಿಭೂತಂ”ತಿ ಪಾಕಟಂ। ನಿಮಿತ್ತಂ ದಳ್ಹವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ಗಹಣಂ ದಳ್ಹ ವಿಭೂತಗ್ಗಹಣಂ। “ಕಸ್ಸಚಿ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸಾ”ತಿ ಬುದ್ಧಗುಣಾದಿ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ। “ಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತಂ”ತಿ ಏತ್ಥ ಪಟಿಭಾಗಸದ್ದೋ ತಸ್ಸ ದಿಸೇ ಪವತ್ತೋತಿ ಆಹ “ತಾದಿಸೇ”ತಿಆದಿಂ। “ತಂಸಣ್ಠಾನೇ”ತಿ ಏತೇನ ಪಥವಿಮಣ್ಡಲಾದೀಸು ವಿಯ ಸಣ್ಠಾನಾಕಾರೇನ ಠಿತೇಸು ಸಭಾವ ಧಮ್ಮ ಪುಞ್ಜೇಸು ಏವ ತಸ್ಸದಿಸಂ ಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ ಸಿಜ್ಝತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। “ಏವ”ನ್ತಿ ಸಮಥಸಙ್ಗಹೇ ತಾವ ದಸಕಸಿಣಾನಿ, ದಸಅಸುಭಾತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇನ ವಚನಕ್ಕಮೇನ। “ಉಗ್ಗಹಕೋಸಲ್ಲಂ”ತಿ ಭಾವನಾಕಮ್ಮಂ ಆರಭಿತುಕಾಮೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ ವಿಧಾನಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹಣಂ ಉಗ್ಗಹೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಕೋಸಲ್ಲಂ ಉಗ್ಗಹಕೋಸಲ್ಲಂ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ। ಸಬ್ಬಂ ಉಗ್ಗಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ಯಂ ಅತ್ತನಾ ಆರಭಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸ ವಿಧಾನಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ। “ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಉಕಾರೋ ಉಪರಿ ಅತ್ಥೋ। “ಗಹಣಂ”ತಿ ಚ ಯಥಾ ಚಿತ್ತೇ ಅವಿನಸ್ಸಮಾನಂ ಹುತ್ವಾ ಲಬ್ಭತಿ, ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇನ ಗಹಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಉಪರೂಪರೀ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಚಕ್ಖುನಾ ದಸ್ಸನಸದಿಸಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। ಪರಿತೋ ಸಮನ್ತತೋ ಕರಣಂ ಪರಿಕಮ್ಮಂ।

ತಸ್ಮಿಂ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಹಣಕಮ್ಮೇ ಯಂ ಯಂ ಕತ್ತಬ್ಬವಿಧಾನಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಗಹಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಭಾವನಾತಿ ವಡ್ಢನಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಪುನಪ್ಪುನ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। "ನಿರನ್ತರಂ ಪದಹನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ರತ್ತಿದಿವಂ ನಿರನ್ತರಂ ಆರಭನ್ತಸ್ಸ। ಉಗ್ಗಹನಿಮಿತ್ತೇ ಸಣ್ಠಾನಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ ವಣ್ಣರೂಪಾದಿನಾ ಸಭಾವ ಧಮ್ಮೇನ ಸಹೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತೇ ಪನ ಸಭಾವಧಮ್ಮಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ದಿಸಂ ನಿಮಿತ್ತ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ಸಙ್ಖಾತಂ ಸುದ್ಧಸಣ್ಠಾನಮೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ, ಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತೇಪಿ ವಣ್ಣೋ ನಾಮ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ ಯೇವಾತಿ। ಸಚ್ಚಂ। ಸೋ ಪನ ಪಟಿಭಾಗಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನ ಏಕನ್ತವಣ್ಣೋ। ತೇನಾಹ "ತಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ವತ್ಥುಧಮ್ಮವಿಮುಚ್ಚಿತಂ"ತಿ। "ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಂ"ತಿ ಅಚಲಂ। "ಪವೇಸಿತಂ"ತಿ ಭಾವನಾಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಓಭಾಸತೀತಿ ಓಭಾಸೋ। ಓಭಾಸೋ ಹುತ್ವಾ ಜಾತನ್ತಿ ಓಭಾಸಜಾತಂ। ಓಭಾಸನಂ ವಾ ಓಭಾಸೋ। ಜಾತೋ ಓಭಾಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಓಭಾಸಜಾತಂ। "ಪಾತೇನ್ತೀ"ತಿ ಪಟಿಪಾತೇನ್ತಿ। ಪುನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನವಸೇನ ಉಟ್ಠಾತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ। "ಏತಾಯಾ"ತಿ ಕತ್ತು ಅತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। "ನಿಮಿತ್ತರಕ್ಖಣವಿಧಾನಂ"ತಿ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಅನಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಸತ್ತವಿಧೇಹಿ ಪಲಿಬೋಧ ಧಮ್ಮೇಹಿ ರಕ್ಖಣತ್ಥಂ। ಕತಮೇ ಪನ ತೇಸತ್ತವಿಧಾ ಪಲಿಬೋಧಧಮ್ಮಾ ನಾಮಾತಿ। ಇಧ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। ವಿಸುದ್ಧಿ ಮಗ್ಗೇ ಏವ ತೇ ವುತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಗಾಥಮಾಹ। "ಆವಾಸೋ"ತಿ ಅಸಪ್ಪಾಯಾವಾಸೋ। "ಗೋಚರೋ"ತಿ ಅಸಪ್ಪಾಯಗೋಚರಗಾಮೋ। "ಭಸ್ಸಂ"ತಿ ಅಸಪ್ಪಾಯವಚನಂ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲಾದೀಸು। "ಸೇವೇಥಾ"ತಿ ಸೇವೇಯ್ಯ। "ಏವಞ್ಹಿಪಟಿಪಜ್ಜತೋ"ತಿ ಏವಂಹಿವಜ್ಜಿತಬ್ಬೇ ವಜ್ಜನವಸೇನ ಸೇವಿತಬ್ಬೇ ಸೇವನವಸೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ। "ಕಾಮತಣ್ಹಾಯ ವಿಸಯಭಾವಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ"ತಿ ಏತೇನ ಕಾಮಭೂಮಿ ಕಾಮಭವಸಮತಿಕ್ಕಮೋ, ರೂಪಭೂಮಿರೂಪಭವ ಓಕ್ಕಮೋ ಚ ವುತ್ತೋ। ವಸನಂ ವಸೀ। ಸತ್ತಿ। ಸಾಮತ್ಥಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಸಿಂ ಭೂತಂ ಪತ್ತನ್ತಿ ವಸಿಭೂತಂ। ವಸೀ ಏವ ವಸಿತಾ। ಯಥಾ ಪಾರಮಿತಾತಿ। "ತತೋ ವಿಚಾರನ್ತಿ" ಏತ್ಥ ಇತಿಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ। ತೇನ ತತೋ ಪೀತಿಂತಿಆದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಇಚ್ಛನ್ತಾನಂ ತೇಸಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನಂ। "ಯತ್ಥಾ"ತಿ ಯೇಸುದ್ವೀಸುಭವಗ್ಗೇಸು। "ಭವಗ್ಗಚಾರೇ"ತಿ ಭವಗ್ಗಪ್ಪವತ್ತಿಯಂ। "ದನ್ಧಾಯಿತತ್ತಂ"ತಿ ದನ್ಧಂ ಹುತ್ವಾ ಅಯತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ದನ್ಧಾಯಿತಂ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ದನ್ಧಾಯಿತತ್ತಂ। "ಠಪೇತುಂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಠಪೇತುಂ। ತತೋ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತುಂ। "ಯತ್ಥಿಚ್ಛಕಂ"ತಿಆದೀನಿ ಕ್ರಿಯಾವಿಸೇಸನಪದಾನಿ। "ಯತ್ಥಿಚ್ಛಕಂ"ತಿ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಠಾನೇ ಇಚ್ಛಾನು ರೂಪಂ। ಯದಿಚ್ಛಕನ್ತಿಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಇಚ್ಛಾನು ರೂಪಂ। "ಯಾವತಿಚ್ಛಕಂ"ತಿ ಯತ್ತಕೇನ ಪಮಾಣೇನ ಇಚ್ಛಾನು ರೂಪಂ। "ವಿತಕ್ಕಾದಿಕಂ ಓಳಾರಿಕಙ್ಗಂ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಕಸ್ಸ ಬಲೇನ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। ತಂ ತಂ ವಿರಾಗ ಭಾವನಾ ಬಲೇನ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। ಕಾಚ ತಂ ತಂ ವಿರಾಗಭಾವನಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಜ್ಝಾಸಯ ವಿಸೇಸ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾ ಉಪಚಾರಭಾವನಾ ಏವಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ತಾವಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಆತಾಪವೀರಿಯಂ"ತಿ ಯೇನವೀರಿಯೇನ ಯೋಗಿನೋ ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ಕಿಲೇಸ ಧಮ್ಮೇ ವಾ ಆತಾಪೇನ್ತಿ ಪರಿತಾಪೇನ್ತಿ। ತಂ ಆತಾಪವೀರಿಯಂ ನಾಮ। ಉಗ್ಘಾಟೀಯಮಾನಮ್ಪಿ ಆಕಾಸಮೇವ ಹೋತಿ। ತಂ ಆರಬ್ಭ ಉಪರಿಝಾನನ್ತರುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಭಾವನಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಪಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ತಮೇವ ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಆರಮ್ಮಣೇ ಚ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಝಾನಂಪಿ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತಮೇವ ಹೋತೀತಿ। "ತತ್ಥಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಆಕಾಸಕಸಿಣೇ। "ತದತಿಕ್ಕಮನಸಮ್ಭವೋ"ತಿ ಕಸಿಣ ನಿಮಿತ್ತಾತಿಕ್ಕಮನಸಮ್ಭವೋ। "ಯಥಾದಿಟ್ಠೇ"ತಿ ಝಾನಚಕ್ಖುನಾ ದಿಟ್ಠಪ್ಪಕಾರೇ। "ಸಮ್ಭಾವೇತ್ವಾ"ತಿ ಥೋಮೇತ್ವಾ। ಸಮ್ಮಾ ಅನುಸ್ಸರಣಂ ಸಮನುಸ್ಸರಣಂ। "ಇತರೇಸಂಪಿ ವಾ"ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನ ಪಣ್ಡಿತಾನಂಪಿ ವಾ। ಮರಣ ಸಞ್ಞಾ ವವತ್ಥಾನೇಸು ಪರಿಕಮ್ಮಞ್ಚ ಸಮಾಧಿಯತಿ, ಉಪಚಾರೋ ಚ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಯೋಜನಾ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಾನಂ ಪನ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂಪಿ ಸತಂ ಬುದ್ಧಗುಣಾದೀಸುಪಿ ಉಪಚಾರ ಸಮ್ಭವೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೋಯೇವ। "ಸಮಥಜ್ಝಾನೇಸೂ"ತಿ ಇದಂ ಅಧಿಕಾರವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮಂಪಿ ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಪುಬ್ಬೇದಾನಂ ದತ್ವಾ ಇಮಿನಾ ಪುಞ್ಞೇನ ಆಯತಿಂ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಯೋ ವಾ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ವಾ ಪಟಿಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಆಗತೋಪಿ ಕತಾಧಿಕಾರೋ ಏವಾತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಕತಮೋ ಪನ ಕತಾಧಿಕಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಆಹ "ಆಸನ್ನಭವೇ"ತಿಆದಿಂ। ಅಟ್ಠವಿಧೇಸು ಚತುಕ್ಕನಯವಸೇನ, ನವವಿಧೇಸು ಪಞ್ಚಕನಯವಸೇನ ವುತ್ತೋತಿ ತೇಸಂ ವಾದೀನಂ ಸಾಧಕವಚನಂ। ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಪನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಆಕಾಸ ಕಸಿಣೇನ ವಿನಾ ಅರೂಪಜ್ಝಾನಾನಿ ಲಭಿತ್ವಾ ಪುನ ಅಭಿಞ್ಞತ್ಥಾಯ ಪರಿಕಮ್ಮೇಕತೇ ಆಕಾಸಕಸಿಣೇಪಿ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕತಾ ಸಮ್ಭವೋ ವುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ। ಪುಬ್ಬೇ ಅಭಾವಿತ ಭಾವನೋತಿ ಚ ಅಕತಾಧಿಕಾರೋತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। "ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋ"ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಕಮ್ಮೇ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋ। "ತಾದಿಸಾನಂ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅಕತಾಧಿಕಾರಾನಂ ಅಭಾವಿತಭಾವನಾನಂ ಇದಾನಿ ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನಂ

ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆರಭನ್ತಾನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಕಮ್ಮೇ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಕುಲಪುತ್ತಾನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನ”ನ್ತಿ ಚ ಉಪಲಕ್ಖಣವಚನಂ। ದಿಬ್ಬಾಯ ಸೋತಧಾತುಯಾ ಸದ್ದಂ ಸವನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿಆದಿಕಂಪಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಇದಞ್ಚ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕವಿಧಾನಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಅಭಿಞ್ಞಾಸು ವಸಿಪತ್ತಾನಮ್ಪಿ ತಂ ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನಂ ಛಸುಆರಮ್ಮಣೇಸು ಯಥಾರಹಂ ಅಪ್ಪೇತಿಯೇವ। “ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಯಥಿಚ್ಛಿತ ನಿಪ್ಫತ್ತತ್ಥಾಯ ಸತಂ ಹೋತು ಸಹಸ್ಸಂ ಹೋತೂತಿಆದಿನಾ ಚಿತ್ತೇನ ಅಭಿವಿಧಾತಬ್ಬಂ। ಅಭಿನೀಹರಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಸತಂ ಹೋಮಿ, ಸಹಸ್ಸಂ ಹೋಮೀತಿ ವಾ”ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ನಿಮ್ಮಿನನವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ಪನ ಅಞ್ಞಥಾನಿಮ್ಮಿನನವಸೇನ। ಸೋತುಂ ವಾ ಸದ್ದಂ, ಪಸ್ಸಿತುಂ ವಾ ರೂಪಂ, ಜಾನಿತುಂ ವಾ ಪರಚಿತ್ತಂ। ಅನುಸ್ಸರಿತುಂ ವಾ ಪುಬ್ಬೇನಿವುತ್ಥಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾಪಾಠೇ। “ಅಧಿಟ್ಠಾತೀ”ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ। ಅಭಿವಿಧಾತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ದುವಿಧಂಹಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಕಮ್ಮೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ। ಇಧ ಪನ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವುತ್ತಂ। “ಅಧಿಟ್ಠಾನ ಚಿತ್ತೇನಾ”ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಚಿತ್ತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಪರಿಕಮ್ಮಚಿತ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಆವಜ್ಜನ ಪರಿಕಮ್ಮ ಅಧಿಟ್ಠಾನಪರಿಕಮ್ಮಚಿತ್ತಸ್ಸ। ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪನ ಪಾದಕಜ್ಝಾನ ಸಮಾಪಜ್ಜನಂ। ಪರಿಕಮ್ಮಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಮಾಧಾನತ್ಥಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಪರಿಕಮ್ಮಚಿತ್ತೇ ಸಮಾಹಿತೇ ಕಿಂ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಆಹ “ತಥಾಹೀ”ತಿಆದಿಂ। “ಸೇಸಾಭಿಞ್ಞಾಸುಪಿ ಯಥಾರಹಂ ವತ್ತಬ್ಬೋ”ತಿ ದಿಬ್ಬಸೋತಪರಿಕಮ್ಮೇ ತೇನೇವಪರಿಕಮ್ಮ ಸಮಾಧಿಞ್ಞಾಣಸೋತೇನ ಆಸನ್ನೇ ದಿಬ್ಬವಿಸಯಂಪಿ ಸದ್ದಂ ಸುಣಾತೀತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಬ್ಬೋ। “ಇತಿ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಇತಿ ಮನಸಿಕತ್ವಾ। “ತ”ನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಾದಕಜ್ಝಾನ ಸಮಾಪಜ್ಜನಂ। “ಇಧ ನಗಹಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಮತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇಧ ಪನ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕವಿಧಾನಪ್ಪಧಾನತ್ತಾ ಪಚ್ಛಿಮಂಪಿ ಪಾದಕಜ್ಝಾನ ಸಮಾಪಜ್ಜನಂ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವಾತಿ। “ಕಾಯಗತಿಕಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ”ತಿ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ವಿಯ ಇದಂ ಚಿತ್ತಂಪಿ ದನ್ಧಗಮನಂ ಹೋತೂತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ಕಾಯಗತಿಕಂ ಕರಣೇನ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ। “ದಿಸ್ಸಮಾನೇನ ಕಾಯೇನಾ”ತಿ ದನ್ಧಗಮನೇನ ಗಚ್ಛನ್ತತ್ತಾ ಬಹುಜನಾನಮ್ಪಿ ದಿಸ್ಸಮಾನೇನ ರೂಪಕಾಯೇನ। ತಬ್ಬಿ ಪರೀತೇನ ಸೀಘಗಮನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “ಆರಮ್ಮಣಮತ್ತಂ ಹೋತೀ”ತಿ ಅನಿಪ್ಫನ್ನರೂಪಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। “ಆರಮ್ಮಣ ಪುರೇಜಾತ”ನ್ತಿ ನಿಪ್ಫನ್ನರೂಪಂ। ಇತರಂ ಪನ ಹದಯ ವತ್ಥುರೂಪಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಪರಚಿತ್ತ ವಿಜಾನನಟ್ಠಾನೇ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾಚರಿಯಾನಂ ವಿಚಾರಣಾ ಅತ್ಥೀತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಏತ್ಥ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ತಾವಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಅಟ್ಠಕಥಾಯ”ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂಪಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂಪಿ। “ಖಣಿಕವಸೇನಾ”ತಿ ಖಣಿಕಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ। ಆವಜ್ಜನೇ ನಿರುದ್ಧೇತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಏಕಂ ಚಿತ್ತ”ನ್ತಿ ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ। ತದೇವ ಅತೀತಂ ಚಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। “ತಾನೀ”ತಿ ಜವನಾನಿ। “ತೇಸ”ನ್ತಿ ಜವನಾನಂ। “ತೇನಾ”ತಿ ಆವಜ್ಜನೇನ। “ಇತರಥಾ”ತಿ ಅಞ್ಞಥಾ ಸನ್ತತಿ ಅದ್ಧಾವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹಿತೇ ಸತಿ। ವುತ್ತೋ ಸಿಯಾ। ಕಸ್ಮಾ, ಸನ್ತತಿ ಅದ್ಧಾವಸೇನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಗಹಿತೇ ಸತಿ, ಸಬ್ಬಾಯ ಏಕಜವನವೀಥಿಯಾ ಏಕಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ। “ಸಬ್ಬಾನಿ ಚಿತ್ತಾನೀ”ತಿ ಜವನಚಿತ್ತಾನಿ। “ಸಹುಪ್ಪನ್ನಾನೀ”ತಿ ಇದಂ ಸಹುಪ್ಪನ್ನಾನಂಪಿ ಅತ್ಥಿತಾಯ ವುತ್ತಂ। ಆವಜ್ಜನಾದೀನಿ ಪನ ಖಣಭೇದಂ ನಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಂ ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಚಿತ್ತಮಿವ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕಾಲಭೇದೋಪಿ ನತ್ಥೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಕಥಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವುತ್ಥಂ ನಾಮ ಸಿಯಾತಿ। ಅತೀತೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಾನಂ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಅನುಸ್ಸರಣಕಾಲೇ ತೇಸಂ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂಪಿ ಅನುಸ್ಸರತಿಯೇವ। ತತ್ಥ ತೇಸಂ ಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಅತೀತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನಂಪಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವುತ್ಥಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ।

“ಯಂ ಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತೀ”ತಿ ಯಂ ಯಂ ಸತಾದಿಕಂ ಸಂವಿಧಾತಿ। “ಯಥಾ ಯಥಾ ಅಧಿಟ್ಠಾತೀ”ತಿ ಯೇನ ಯೇನ ಆವಿಭಾವಾದಿಕೇನ ಪಕಾರೇನ ಸಂವಿಧಾತಿ। “ಪಕತಿವಣ್ಣ”ನ್ತಿ ಪಕತಿಸಣ್ಠಾನಂ। “ತಸ್ಸೇವಾ”ತಿ ಪಕತಿವಣ್ಣಸ್ಸೇವ। ದೇವಾನಂ ಪಸಾದಸೋತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಆರಮ್ಮಣ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ ಸಮತ್ಥ”ನ್ತಿ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ ಸಮತ್ಥಂ। ತದೇವ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ಚೇತೋ”ತಿ ಚಿತ್ತಂ। “ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜಾ”ತಿ ಇದಂ ಸರಾಗಚಿತ್ತಂ, ಇದಂ ವಿರಾಗಚಿತ್ತನ್ತಿಆದಿನಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। “ಗೋಚರ ನಿವಾಸವಸೇನಾ”ತಿ ಗೋಚರಂ ಕತ್ವಾ ನಿವಸನವಸೇನ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಗತಿಕಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನಂ ಅನಾಗತಂ ಸಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅನಾಗತೇ ಸತ್ತದಿವಸತೋ ಓರಿಮಾ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕ ಧಮ್ಮಾ ಚೇತೋಪರಿಯಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವಿಸಯೋತಿ ಕತ್ವಾ ಅನಾಗತೇ ಸತ್ತದಿವಸತೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಟ್ಠಾಯ ಪವತ್ತಮಾನಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಚ ಅನಾಗತಪಕ್ಖೇ ಸಬ್ಬಂಪಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪಕತಿಞಾಣಸ್ಸ ವಿಸಯೋತಿ ಕತ್ವಾ “ದುತೀಯದಿವಸತೋ

ಪಟ್ಠಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಏತಂ"ತಿ ಏತಂ ಅನಾಗತಂ ಸಞ್ಞಾಣಂ। "ಯಥಾ ಚೇತಂ"ತಿ ಯಥಾ ಚ ಏತಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಅನಾಗತ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನಾತಿ। "ಅಸಾಧಾರಣಕಾಲವಸೇನಾ"ತಿ ಅಞ್ಞೇನಞಾಣೇನ ಅಸಾಧಾರಣ ಕಾಲವಸೇನ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭವೋಹಿ ಅಞ್ಞಞ್ಞಾಣಸಾಧಾರಣೋತಿ।

ಸಮಥಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೭೧. ವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ। "ಯಥಾದಿಟ್ಠಂ"ತಿ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಯಥಾದಿಟ್ಠಂ। ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ ಸತ್ತಪುಗ್ಗಲಾದಿನಿಮಿತ್ತಮೇವ। ಸತ್ತನಿಮಿತ್ತಞ್ಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಧಮ್ಮತ್ತಾ ಖಣೇಖಣೇ ಖಯವಯಭೇದಾಭಾವತೋ ಸೋ ಏವಗಚ್ಛತಿ ಸೋ ಏವ ತಿಟ್ಠತೀತಿಆದಿನಾ ನಿಚ್ಚಾಕಾರಸಣ್ಠಿತಂ ಹೋತೀತಿ। "ಧುವನಿಮಿತ್ತಂ"ತಿ ಥಿರನಿಮಿತ್ತಂ। ಇದಮ್ಪಿ ಸೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ನನಸ್ಸತಿ, ತಿಟ್ಠನ್ತೋಪಿ ನನಸ್ಸತೀತಿಆದಿನಾ ಥಿರಾಕಾರಸಣ್ಠಿತಂ ಸತ್ತನಿಮಿತ್ತಮೇವ। "ಸುಖನಿಮಿತ್ತಂ"ತಿ ಖಣೇಖಣೇ ಖಯವಯಭೇದ ದುಕ್ಖಾನಂ ಅಭಾವತೋ ಸುಖಿತೋ ನಿದ್ದುಕ್ಖೋ ನಿಬ್ಭಯೋತಿಆದಿನಾ ಸುಖಾಕಾರಸಣ್ಠಿತಂ ಸತ್ತನಿಮಿತ್ತಮೇವ। "ಅತ್ತನಿಮಿತ್ತಂ"ತಿ ಗನ್ತುಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಠಾತುಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತೀತಿಆದಿನಾ ವಸವತ್ತನಾಕಾರ ಸಣ್ಠಿತಂ ಸತ್ತನಿಮಿತ್ತಮೇವ। "ಕಿರಿಯಾ"ತಿ ಭಾವನಾಕಿರಿಯಾ।

ವಿಸುಜ್ಝತೀತಿ ವಿಸುದ್ಧಿ। ವಿಸೋಧೇತೀತಿ ವಾ ವಿಸುದ್ಧಿ। ಸೀಲಮೇವ ವಿಸುದ್ಧಿ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ನಿಚ್ಚಸೀಲಮೇವಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ನಿಚ್ಚಸೀಲಮೇವ ಉಪರಿಝಾನಾದಿವಿಸೇಸಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನ ಕಿಚ್ಚಸಾಧಕತ್ತಾ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ "ನಿಚ್ಚಸೀಲಮೇವಾ"ತಿ। ಸಮಾಧಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ । ವಕ್ಖತಿಹಿ "ದುವಿಧೋಪಿ ಸಮಾಧಿ ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿ ನಾಮಾ"ತಿ। ಏತೇನ ವಿಸುಜ್ಝತಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಿಸುದ್ಧಿ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಸುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿ। ಸಮಾಧಿ ಏವಾತಿಪಿ ದೀಪೇತಿ। ವಿಸುಜ್ಝನಂ ವಾ ವಿಸುದ್ಧಿ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಸುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿ। ಅತ್ಥತೋಪನ ವಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತಮೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ವಿಸುದ್ಧಿಸದ್ದ ಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಹಿ ಸತಿ, ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿ ಇಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ನ ಸಮಾಧಿವಿಸುದ್ಧೀತಿ। "ಸೋಳಸವಿಧಂ ಕಙ್ಖಂ"ತಿ ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹ ಮತೀತಮದ್ಧಾನನ್ತಿಆದಿನಾ ಸುತ್ತನ್ತೇಆಗತಂ ಸೋಳಸವಿಧಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ। "ಅಟ್ಠವಿಧಂ ವಾ ಕಙ್ಖಂ"ತಿ ಸತ್ಥರಿಕಙ್ಖತೀತಿಆದಿನಾ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತಂ ಅಟ್ಠವಿಧಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ। ವಿಸಮಹೇತುದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ ಸತ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಕಾರಣಮೇವ ಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ಗಹಣದಿಟ್ಠಿ। "ಮನಸಿಕಾರವಿಧೀ"ತಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಾದೀಸು ಮನಸಿಕಾರವಿಧಿ। ಅನುಪಾಯಭೂತೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ನಾಮ ನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಮನಸಿಕಾರೋ। ಅಧಿಮಾನವತ್ಥು ನಾಮ ಓಭಾಸಾದೀನಿ। "ಮಗ್ಗತೋ"ತಿ ಮಗ್ಗಭಾವೇನ। "ಅಮಗ್ಗತೋ"ತಿ ಅಮಗ್ಗಭಾವೇನ। "ದಸ್ಸನಞ್ಚಾ"ತಿ ತೇಸಂಅಧಿಮಾನವತ್ಥೂನಂ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿದಸ್ಸನಞ್ಚ। ತಮೇವ ವಿಸುದ್ಧಿನಾಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಸಮ್ಮೋಹಮಲತೋ"ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಕ ಸಮ್ಮೋಹಮಲತೋ। ನನು ದಸ್ಸನನ್ತಿ ಞಾಣಮೇವ। ಏವಂಸತಿ, ಞಾಣನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಿದ್ಧೇ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸನಸದ್ದೇನ ಸಹ ಞಾಣದಸ್ಸನನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "ಏತ್ಥಚಾ"ತಿಆದಿಂ। "ಸುತಮಯಾದಿವಸೇನಾ"ತಿ ಸುತಮಯ ಚಿನ್ತಾಮಯವಸೇನ। ತತ್ಥ ಯಥಾಸುತಸ್ಸ ಪಾಳಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಮತ್ತಜಾನನಂ ಸುತಮಯಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮ। ಅತ್ಥಂ ಞತ್ವಾ ಅತ್ಥಾನುರೂಪಸ್ಸ ಸಭಾವಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಚಿನ್ತನಾವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಞಾಣಂ ಚಿನ್ತಾಮಯಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮ। "ಅನುಮಾನಾದಿಞಾಣಂಪೀ"ತಿ ನಾಮರೂಪ ಧಮ್ಮೇಸು ಸಭಾವಾನುಮಾನಞ್ಞಾಣ ಸಭಾವಜಾನನಞ್ಞಾಣಂಪಿ। "ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಞ್ಞಾಣಮೇವಾ"ತಿ ಅತ್ತನಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣಞ್ಞಾಣಮೇವ। "ಸಬ್ಬತ್ಥಾ"ತಿ ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣದಸ್ಸನಾದೀಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಠಾನೇಸು। ಏತ್ಥ ಚ ದಸಸು ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇಸುಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವಚನೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖದಸ್ಸನಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥಗ್ಗಹಣಂ ಕತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸಮ್ಮಸನಞ್ಞಾಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ದಸ್ಸನಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ನ ಸಭಾವಜಾನನಮತ್ತಂ। ಯತೋ ಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸೇವ ಸುಟ್ಠು ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭಾವನಾ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ತತ್ಥ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ।

"ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮಾ। ಅನಿಚ್ಚತಾ ಏವ ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ। ಅನಿಚ್ಚಾನಂ ವಾ ಸಙ್ಖತ ಧಮ್ಮಾನಂ ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣನ್ತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। "ಅಭಿಣ್ಹಸಮ್ಪಟಿಪ್ಪೀಳನಾಕಾರೋ"ತಿ ಯಥಾ ಸೀಘಸೋತಾಯಂ ನದಿಯಂ ನಾವಾಯ ಉದ್ಧಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ

ಸಾನಾವಾ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣದುಕ್ಖೇನ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿಪ್ಪೀಳೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಸತಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೇ ತಙ್ಖಣೇ ಏವ ಅಧೋವುಯ್ಹನತೋ। ಅಧೋವುಯ್ಹನಞ್ಹಿ ನಾವಾಯ ಪಕತಿ ಕಿಚ್ಚಂ। ಉದ್ಧಂ ಆರೂಹನಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರ ಸಿದ್ಧಂ। ಏವಮೇವಂ ಸೀಘಸೋತೇ ಸಂಸಾರೇ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಉದ್ಧಂ ಖಣತೋ ಖಣಂ ದಿವಸತೋ ದಿವಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅಯಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣ ದುಕ್ಖೇನ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿಪ್ಪೀಳೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಸತಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೇ, ಪಚ್ಚಯವೇಕಲ್ಲೇ ಚ ಸತಿ, ತಙ್ಖಣೇ ಏವ ವಿಪರಿಣಮನತೋ। ವಿಪರಿಣಮನಞ್ಹಿ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಪಕತಿ ಕಿಚ್ಚಂ। ಉದ್ಧಂಗಮನಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರ ಸಿದ್ಧಂ। ಏವಂ ಅಭಿಣ್ಹ ಸಮ್ಪಟಿಪ್ಪೀಳನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಸೀಘಸೋತತಾ ನಾಮ ಅತ್ತಭಾವಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂ ನಾಮ ರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪವತ್ತಿನಿವತ್ತಿ ಸೀಘತಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಮರಣಂ ದುವಿಧಂ ಸಮ್ಮುತಿ ಮರಣಞ್ಚ ಪರಮತ್ಥ ಮರಣಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುತಿ ಮರಣಂ ನಾಮ ಸಮ್ಮುತಿ ಸಚ್ಚಭೂತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಮರಣಂ। ತಂ ಏಕಭವಪರಿಯನ್ತೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ। ಪರಮತ್ಥ ಮರಣಂ ನಾಮ ಪರಮತ್ಥ ಸಚ್ಚಭೂತಾನಂ ನಾಮರೂಪ ಧಮ್ಮಾನಂ ಮರಣಂ। ಇದಮೇವ ಏಕನ್ತಮರಣಂ, ಸಚ್ಚಮರಣಂ, ಸಭಾವಮರಣಂ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮೇ ಇದಂ ಪರಮತ್ಥ ಮರಣಂ ಏವ ಅನಿಚ್ಚತಾತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಧಮ್ಮಾನಂ ಸುಸಾನಕ್ಖೇತ್ತನ್ತಿ ಚ ಸುಸಾನಭೂಮೀತಿ ಚ ವುಚ್ಚತೀತಿ। ಸಾ ಚ ಸುಸಾನಭೂಮಿನಾಮ ಸತ್ತಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸನ್ತಾನಂ ಅನುಬನ್ಧತಿಯೇವ। ಅನುಬನ್ಧತ್ತಾ ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸೋ ನಾಮ ಸಮಯೋ ನತ್ಥಿ, ಯತ್ಥ ಸತ್ತಾ ನ ಮರನ್ತೀತಿ। ಇದಞ್ಚ ಅನುಬನ್ಧನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅಭಿಣ್ಹಸಮ್ಪಟಿಪ್ಪೀಳನಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇಸಂ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು ಜೀವಿತಸ್ಸ ಚ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಞ್ಚ ಕಾಯವಚೀಮನೋ ಕಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಸಮ್ಬಾಧಪತ್ತಿತೋ। ಅವಸವತ್ತನಾಕಾರೋ ಪನ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರ ದುಕ್ಖಂ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪಚ್ಚನುಭವನ್ತಾನಂ ಪಾಕಟೋಯೇವ। ವಸವತ್ತನೇಹಿ ಸತಿ, ಅಭಿಸಙ್ಖರಣ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ನತ್ಥಿ। ವಸವತ್ತನೇನೇವ ಯಥಿಚ್ಛಿ ತಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸಮ್ಪಜ್ಜನತೋ। ಲೋಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬಂಪಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರ ಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ಅನ್ತಮಸೋ ಅಸ್ಸಾಸನಪಸ್ಸಾಸನ ಕಿಚ್ಚಂ ಉಪಾದಾಯ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಸವತ್ತನಾಭಾವತೋ ಕರೋನ್ತೀತಿ।

ಅನಿಚ್ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಅನುಪಸ್ಸನಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಅನುಅನುಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ಚ ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ನಿಜ್ಝಾಯನಾ ಓಲೋಕನಾ। "ಧಮ್ಮಾನಂ"ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧ ಧಮ್ಮಾನಂ। "ಯತ್ಥ ಯತ್ಥಾ"ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಸರೀರಙ್ಗೇ। "ಪುರಾಣ ಧಮ್ಮಾನಂ"ತಿ ಪುರಾಣಾನಂ ಪಾತುಬ್ಭೂತಾನಂ, ವಡ್ಢಿತಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸಾನಂ ಅನ್ತರಧಾನಂ ವಯೋ ವುಚ್ಚತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮಂ ಪತ್ವಾ ಖಣಿಕವಸೇನ ಏಕೇಕಧಮ್ಮವಿಭಾಗವಸೇನ ಚ ಅನುಪಸ್ಸನಾ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ "ಸಮೂಹ ಸನ್ತತಿವಸೇನ ಪನಾ"ತಿ। ಏಕೇಕಧಮ್ಮವಿಭಾಗವಸೇನ ಅನುಪಸ್ಸನಾಪಿ ಪನ ಪಕತಿಯಾ ಸುಪಾಕಟೇಸು ಚಿತ್ತವೇದನಾದೀಸು ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾಯೇವ। "ಅನಿಚ್ಚತಾಯ ಪರಮಾಕೋಟೀ"ತಿ ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಅನಿಚ್ಚತಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಧಮ್ಮಾನಂ ತಥಾ ತಥಾ ಭಾಯಿತಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೋ ನಾಮ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ 'ಅನಿಚ್ಚತೋ, ದುಕ್ಖತೋ, ರೋಗತೋ, ಗಣ್ಡತೋ, ಸಲ್ಲತೋ, ಅಘತೋ, ಆಬಾಧತೋ, ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋ ಭಾಯಿತಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೋ। ತಸ್ಸ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಭಯಞಾಣಂ। ಏತೇನ ಅಪಾಯದುಕ್ಖ ಸಂಸಾರ ದುಕ್ಖಭೀರುಕೇಹಿ ಜನೇಹಿ ಭಾಯಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಭಯಂ। ತೇ ವಾ ಭಾಯನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಭಯಂ। ಭಯಸ್ಸ ಸಮನು ಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಭಯಞಾಣನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಕಿಞ್ಚಿಭಯವತ್ಥುಂ"ತಿ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಿಕಂ ಭಯವತ್ಥುಂ। "ಪಟಿಸ್ಸರಣೇ"ತಿ ಗುಹಾಲೇಣಾದಿಕೇ ಪಟಿಸ್ಸರಣೇ। "ತೇಸಂ"ತಿ ಭಿಜ್ಜನಸಭಾವಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ। "ತೇಹೀ"ತಿ ಭಿಜ್ಜನಸಭಾವೇಹಿ। ಉಕ್ಕಣ್ಠತಾ ನಾಮ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿರುದ್ಧತಾ ನಿಕ್ಖಮಾಭಿಮುಖತಾ। "ಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಆಕಾರೇಹೀ"ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ 'ಅನಿಚ್ಚತೋ, ದುಕ್ಖತೋ, ರೋಗತೋ, ಗಣ್ಡತೋ, ಸಲ್ಲತೋ, ಅಘತೋ, ಆಬಾಧತೋ, ಪರತೋ, ಪಲೋಕತೋ, ಈತಿತೋ,। ಉಪದ್ದವತೋ, ಭಯತೋ, ಉಪಸಗ್ಗತೋ, ಚಲತೋ, ಪಭಙ್ಗುತೋ, ಅದ್ಧುವತೋ, ಅತಾಣತೋ, ಅಲೇಣತೋ, ಅಸ್ಸರಣತೋ, ರಿತ್ತತೋ,। ತುಚ್ಛತೋ, ಸುಞ್ಞತೋ, ಅನತ್ತತೋ, ಆದೀನವತೋ, ವಿಪರಿಣಾಮ ಧಮ್ಮತೋ, ಅಸಾರಕತೋ, ಅಘಮೂಲತೋ, ವಧಕತೋ, ವಿಭವತೋ, ಸಾಸವತೋ,। ಸಙ್ಖತತೋ, ಮಾರಾಮಿಸತೋ, ಜಾತಿಧಮ್ಮತೋ, ಜರಾಧಮ್ಮತೋ, ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮತೋ, ಮರಣಧಮ್ಮತೋ, ಸೋಕಪರಿದೇವಧಮ್ಮತೋ, ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸ ಧಮ್ಮತೋ, ಉಪಾಯಾಸ ಧಮ್ಮತೋ, ಸಂಕಿಲೇಸಿಕ ಧಮ್ಮತೋ, ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತೀತಿ ಏವಂ ಮಹಾನಿದ್ದೇಸೇ ಮೋಘಪಞ್ಹನಿದ್ದೇಸೇ ಆಗತೇಹಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಆಕಾರೇಹಿ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಪಸ್ಸನ್ತೋತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। "ಅನಿಚ್ಚತೋ"ತಿ ಚ ಅನಿಚ್ಚಭಾವೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ಏವಾತಿ

ಪಸ್ಸನ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಥಂ ಪನ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತೀತಿ। ನಿಚ್ಚಗುಣ ಸುಞ್ಞತಾಯ ಸುಞ್ಞತೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಭೂತಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವನಯೋ। ತತ್ಥ "ಅನಿಚ್ಚಾ ಏವಾ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯದಾಕದಾಚಿ ಮರಣ ಧಮ್ಮತ್ತಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ಏವ। "ದುಕ್ಖಾ ಏವಾ"ತಿ ಅನಿಚ್ಚ ಧಮ್ಮತ್ತಾಯೇವ ದುಕ್ಖಾ ಏವ। ಯದನಿಚ್ಚಂ, ತಂ ದುಕ್ಖಂತಿಹಿ ವುತ್ತಂ। ದುಕ್ಖ ಸಚ್ಚಧಮ್ಮತ್ತಾ ವಾ। "ರೋಗಾ ಏವಾ"ತಿ ರೋಗಜಾತಿಕತ್ತಾ ರೋಗಾ ಏವ। ಯೇಹಿ ಕೇಚಿ ಲೋಕೇ ಚಕ್ಖು ರೋಗಾದಿಕಾ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾ ರೋಗಾ ನಾಮ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸಬ್ಬೇತೇ ಇಮೇಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಏವ। ಇತೋ ಅಞ್ಞೋಕೋಚಿ ರೋಗೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಏಕನ್ತೇನ ರೋಗಜಾತಿಕಾ ಏವಾತಿ। ಅಪಿ ಚ, ದುಕ್ಖಸಚ್ಚ ಧಮ್ಮತ್ತಾತೀಹಿ ದುಕ್ಖತಾಹಿ ಚತೂಹಿ ದುಕ್ಖಟ್ಠೇಹಿ ಚ ಅಭಿಣ್ಹಸಮ್ಪಟಿಪ್ಪೀಳನತೋ ರುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ರೋಗಾ ಏವ। ತತ್ಥ "ತೀಹಿ ದುಕ್ಖತಾಹೀ"ತಿ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾ ಸಙ್ಖಾರ ದುಕ್ಖತಾ ವಿಪರಿಣಾಮ ದುಕ್ಖತಾತಿ ಇಮಾಹಿ ತೀಹಿದುಕ್ಖತಾಹಿ। "ಚತೂಹಿ ದುಕ್ಖಟ್ಠೇಹೀ"ತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪೀಳನಟ್ಠೋ, ಸಙ್ಖತಟ್ಠೋ, ಸನ್ತಾಪಟ್ಠೋ, ವಿಪರಿಣಾಮಟ್ಠೋ,ತಿ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ದುಕ್ಖಟ್ಠೇಹಿ। ದುಕ್ಖ ಕಿಚ್ಚೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸನಯೋ ಗಣ್ಡಾದೀಸು। ತತ್ಥ ಗಣ್ಡೋನಾಮ ಪೀಳಕಾಬಾಧೋ। ಸಲ್ಲಂ ನಾಮ ವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಕಿಲೇಸ ಸಲ್ಲಞ್ಚ ದುಕ್ಖಸಲ್ಲಞ್ಚ। ಅಘನ್ತಿ ನಿರತ್ಥಕಂ। ಇಮೇ ಚ ಖನ್ಧಾ ವಿಪತ್ತಿಪರಿಯೋಸಾನತ್ತಾ ನಿರತ್ಥಕಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ವಿಪತ್ತಿಪರಿಯೋಸಾನಾತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಅವಿಸ್ಸಾಸಿಕಟ್ಠೇನ ಪರೇ ಏವ। ನ ಹಿ ತೇ ಏತಂ ಮಮ, ಏಸೋ ಹಮಸ್ಮಿ, ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಏವಂ ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಅರಹನ್ತಿ। ತಥಾ ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ನಾನಾದುಕ್ಖೇಹಿ ನಿಚ್ಚಂ ವಿಹಿಂಸನತೋ। ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯದಾಕದಾಚಿ ಪಲುಜ್ಜನಧಮ್ಮತ್ತಾ ಪಲೋಕಧಮ್ಮಾ ಏವ। "ಈತೀ"ತಿ ಅನ್ತರಾಯೋ ವುಚ್ಚತಿ। ಖನ್ಧಾ ಅನ್ತರಾಯ ಜಾತಿಕಾ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಜ್ಝತ್ತಭಾವಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ದುತತ್ತಾ ವಿಬಾಧಕತ್ತಾ ಉಪದ್ದವಾ ಏವ। ಭಾಯಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಭಯಾ ಏವ। ಅನತ್ತಾ ಏವ ಸಮಾನಾ ಅಜ್ಝತ್ತಭಾವಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಸಜ್ಜನತೋ ಲಗ್ಗನತೋ ದುಮ್ಮೋಚಯತೋ ಉಪಸಗ್ಗಾ ಏವ। ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಚಲನತ್ತಾ ವಿಪ್ಫನ್ದನತ್ತಾ ಚಲಾಏವ। ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಭಞ್ಜನಧಮ್ಮತ್ತಾ ಪಭಙ್ಗುನೋ ಏವ। ಖಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಥಿರತ್ತಾ ಅದ್ಧುವಾ ಏವ। ಜರಾಮರಣಾದಿತೋ ಅಪಾಯವಿನಿಪತನಾದಿತೋ ಭಯತೋ ತಾಯತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ತಾಣಂ। ತೇ ಚ ಖನ್ಧಾ ಕಸ್ಸಚಿತಾಣಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಞ್ಚ ಕಿಞ್ಚಿತಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಅತಾಣಾ ಏವ। ಭಯತೋ ಭೀರುಕಾ ಜನಾ ಲೀಯನ್ತಿ ನಿಲೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಲೇಣಂ। ತೇ ಚ ಕಸ್ಸಚಿಲೇಣಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಞ್ಚ ಕಿಞ್ಚಿಲೇಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಲೇಣಾ ಏವ। ಭಯಂ ಸರತಿಹಿಂಸತೀತಿ ಸರಣಂ। ತೇ ಚ ಕಸ್ಸಚಿಸರಣಂ ನ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಞ್ಚ ಕಿಞ್ಚಿಸರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸರಣಾ ಏವ। ನಿಚ್ಚತಾದೀಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸೋಭಣಗುಣೇಹಿ ಸಬ್ಬಸೋ ರಹಿತತ್ತಾ ತುಚ್ಛತ್ತಾ ಸುಞ್ಞತ್ತಾರಿತ್ತಾ ಏವ। ತುಚ್ಛಾ ಏವ। ಸುಞ್ಞಾ ಏವ। ಅತ್ತಾ ವುಚ್ಚತಿ ಯಸ್ಸಕಸ್ಸಚಿ ಕೋಚಿ ಸಾರಭೂತೋ ಪಟಿಸ್ಸರಣೋ। ತೇ ಸಯಞ್ಚ ಕಸ್ಸಚಿ ಅತ್ತಾನ ಹೋನ್ತಿ। ಅತ್ತನೋ ಚ ಕೋಚಿ ಅತ್ತಾನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ ಏವ। ಅನಿಚ್ಚತಾದೀಹಿ ಆದೀನವೇಹಿ ದೋಸೇಹಿ ಸಮ್ಪುಣ್ಣತ್ತಾ ಆದೀನವಾ ಏವ। ವಿಪರಿಣಾಮ ಸಭಾವತ್ತಾ ವಿಪರಿಣಾಮಾ ಏವ। ಸಾರಭೂತಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ಅಸಾರಾಏವ। ಅಘಸ್ಸ ಸಬ್ಬನಿರತ್ಥಕಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಅಘಮೂಲಾ ಏವ। ತೇ ಸಯಂ ಮರಣ ಧಮ್ಮಸಮಙ್ಗೀನೋ ಹುತ್ವಾ ತೇನ ಮರಣಸತ್ಥೇನ ಮರಣಾವುಧೇನ ಸಂಸಾರೇ ಸತ್ತಾನಂ ನಿಚ್ಚಂ ಮಾರಕತ್ತಾ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದಕತ್ತಾ ವಧಕಾ ಏವ। ನಿಚ್ಚಸುಖಹಿತ ವುಡ್ಢಿವಿಗತತ್ತಾ ವಿಭವಾ ಏವ। ಆಸವೇಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಸಾಸವಾ ಏವ। ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತವುತ್ತಿಕತ್ತಾ ಸಙ್ಖತಾ ಏವ। ಕಿಲೇಸಮಾರಮಚ್ಚುಮಾರಾನಂ ಆಮಿಸಾಹಾರತ್ತಾ ಮಾರಾಮಿಸಾ ಏವ। ಅನಿಚ್ಛನ್ತಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಚಕ್ಖುರೋಗಾದಿಭಾವೇನ ಅಪಾಯಭವಾದಿಭಾವೇನ ಜಾತಸಭಾವತ್ತಾ ಜಾತಿಧಮ್ಮಾ ಏವ। ಅನಿಚ್ಛನ್ತಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಹಾಯನಮರಣಸಭಾವತ್ತಾ ಜರಾಮರಣ ಧಮ್ಮಾ ಏವ। ಸೋಕಾದೀನಂ ವತ್ಥುಭಾವೇನ ಧಾರಣತ್ತಾ ಸೋಕಾದಿ ಧಮ್ಮಾ ಏವ। ತಣ್ಹಾ ಸಂಕಿಲೇಸ ದಿಟ್ಠಿಸಂಕಿಲೇಸ ದುಚ್ಚರಿತ ಸಂಕಿಲೇಸೇಹಿ ನಿಯುತ್ತತ್ತಾ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕ ಧಮ್ಮಾ ಏವಾತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಆಕಾರೇಹೀ"ತಿ। "ಪಟಿಸಙ್ಖಾನವಸೇನಾ"ತಿ ಪರಿವೀಮಂಸನವಸೇನ ।"ನಿಕನ್ತಿಯಾ"ತಿ ನಿಕನ್ತಿತಣ್ಹಾಯ। "ಪರಿಯಾದಿನ್ನಾಯಾ"ತಿ ಸುಕ್ಖಭಾವಪತ್ತಾಯ। "ಭಯಞ್ಚಾ"ತಿ ಭಯಞಾಣವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಓತ್ತಪ್ಪಭಯಞ್ಚ।

ಲೋಕೇ ಅತ್ತಜೀವಾ ನಾಮ ಸತ್ತಾನಂ ಅಜ್ಝತ್ತ ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾರಧಮ್ಮಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸು ವಿಗತೇಸು ಸೇಸಧಮ್ಮಾ ನಿಸ್ಸತ್ತ ನಿಜ್ಜೀವಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಫೇಗ್ಗುಭೂತಾ ಕಚವರಭೂತಾತಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಭಿಮಾನೋ। ತೇ ಚ ಅತ್ತಜೀವಾ ನಾಮ ಸಬ್ಬಸೋ ನತ್ಥೀತಿ

ದಿಟ್ಠೇ ಖನ್ಧೇಸು ಕಚವರಭಾವದಸ್ಸನಂ ಅತ್ತಜೀವ ಸುಞ್ಞತಾ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ। "ವಿಮುಚ್ಚಮಾನೋ"ತಿ ಏತೇನ ವಿಮುಚ್ಚತೀತಿ ವಿಮೋಕ್ಖೋತಿ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ವಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಿಮೋಕ್ಖೋತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। "ನಿಮಿತ್ತಾನೀ"ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಧಮ್ಮೇಹಿ ನಿಮ್ಮಿತಾನಿ ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತ ಸುಖನಿಮಿತ್ತ ಅತ್ತನಿಮಿತ್ತ ಜೀವನಿಮಿತ್ತಾನಿ। ಸತ್ತ ಪುಗ್ಗಲ ಇತ್ಥಿ ಪುರಿಸ ಹತ್ಥ ಪಾದ ಸೀಸ ಗೀವಾದೀನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಚ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಖಣಿಕ ಧಮ್ಮತ್ತಾ ಅನಿಚ್ಚಾನಂಯೇವ ಸತಂ ಸನ್ತತಿ ಘನೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನತ್ತಾ ಹಿಯ್ಯೋಪಿ ಸೋ ಏವ, ಅಜ್ಜಪಿ ಸೋ ಏವಾತಿಆದಿನಾ ನಿಚ್ಚಾಕಾರೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ। ಕಿಲೇಸಮಲೇಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಅಸುಭಾನಂಯೇವ ಸತಂ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನತ್ತಾ ಇದಂ ಇಟ್ಠಂ, ಕನ್ತಂ, ಮನಾಪಂ, ಪಿಯರೂಪ, ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸುಭಾಕಾರೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ। ಭಯಟ್ಠೇನ ಅಖೇಮಟ್ಠೇನ ದುಕ್ಖಾನಂಪಿ ಸತಂ ತಾಯೇವ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನತ್ತಾ ಇದಂ ಸುಖಂ, ನಿಬ್ಭಯಂ, ಖೇಮಂ, ಸಾತರೂಪ, ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸುಖಾಕಾರೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಸುಖನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ। ಪಚ್ಚಯಾ ಯತ್ತವುತ್ತಿಕತ್ತಾ ಪಚ್ಚಯೇನ ವಿನಾ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ವಸಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾ ಭಾವತೋ ಅನತ್ತಾನಂಯೇವ ಸತಂ ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಾವಸೇನ ಕರೋತಿ, ಕಥೇತಿ, ಚಿನ್ತೇತಿ, ಗನ್ತುಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಠಾತುಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತೀ, ತಿಆದಿನಾ ವಸವತ್ತನಾಕಾರೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ತನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ। ತಥಾ ಸತ್ತೋನಾಮ ಸತ್ತಾಹಂಪಿ ಜೀವತಿ, ಮಾಸಂಪಿ ಜೀವತಿ, ಸಂವಚ್ಛರಂಪಿ ಜೀವತೀತಿಆದಿನಾ ಜೀವಾಕಾರೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಜೀವನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ। ನನು ಚೇತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಾವಸೇನ ಕರೋತೀತಿಆದೀಸು ಇಚ್ಛಾನಾಮ ತಣ್ಹಾವಾಛನ್ದೋ ವಾ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ। ಕರಣಞ್ಚ ನಾಮ ಕಾಯಿಕಕ್ರಿಯಾಭೂತಾನಂ ಚಿತ್ತಜರೂಪಕಲಾಪಾನಂ ಪವತ್ತಿವಿಸೇಸೋ। ಏವಞ್ಚಸತಿ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತವಸೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಾವಸೇನ ಕರೋತೀತಿ ಇದಂ ಅಭಿಧಮ್ಮವಿರುದ್ಧಂ ನ ಹೋತೀತಿ। ನ ನ ಹೋತಿ। ಅತ್ತನೋತಿ ಚ ಕರೋತೀತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಅತ್ತಾನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಯೋ ಅತ್ತನೋತಿ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ। ನ ಚ ಕತ್ತಾನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಯೋ ಕರೋತೀತಿ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ। ಇಧ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪವತ್ತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಮೇವ ಅತ್ತಾತಿ ಚ ಕತ್ತಾತಿ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋತಿ ಚ ಕರೋತೀತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। "ಅವಸ್ಸಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾ ಹೋತಿ। "ವಿಧಮಿತ್ವಾ"ತಿ ಞಾಣೇನ ಅನ್ತರಧಾಪೇತ್ವಾ। ಸಭಾವತೋ ವಿಜ್ಜಮಾನಾನಿ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸನಞಾಣೇನ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಪಾಪೇತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಭಾವದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಸೋಕದುಕ್ಖಾದೀನಂ ಅಭಾವದಸ್ಸನಂ।

"ತಂ ತಂ ಘನವಿನಿಬ್ಭುಜ್ಜನವಸೇನಾ"ತಿ ಸಮೂಹಸನ್ತತಿ ಘನಾದೀನಂ ಭಿನ್ದನ ಥಿನ್ದನವಸೇನ। ತತ್ಥ ಸಮೂಹಘನಭಿನ್ದನಂ ಆದಿತೋ ಧಮ್ಮವವತ್ಥಾನಞಾಣಕಿಚ್ಚಂ। ತದಾ ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ ಹೋತಿ। ಜೀವದಿಟ್ಠಿ ಚ ನಾಮ ಸುಖುಮತರಾ ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿ ಏವ ವುಚ್ಚತಿ। ಮಗ್ಗಕ್ಖಣಂ ಪತ್ವಾ ಏವ ತದುಭಯಂಪಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಪಣಿಹಿತಗುಣಸ್ಸಾ"ತಿ ಪತ್ಥಿತಗುಣಸ್ಸ।

"ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಪತೀ"ತಿ ಜೇಟ್ಠಕೋ ವುಚ್ಚತಿ। "ಮುಖಂ"ತಿ ಮೂಲಕಾರಣಂ। ಪತಿ ಚ ಸೋ ಮುಖಞ್ಚಾತಿ ಪತಿಮುಖಂ। ಪತಿಮುಖಮೇವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ತಂ ಹೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಬ್ಬಲೋಕಿಯಸೀಲಾನಿ ನಾಮ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಾನಿ। ತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇ। "ಜೇಟ್ಠಕತ್ತಾ"ತಿ ಜೇಟ್ಠಕಸೀಲತ್ತಾ। "ತಮೇವಾ"ತಿ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಸೀಲಮೇವ +। "ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ"ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚ ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚಾದಿ ಧಮ್ಮಾನಂ। "ವಿಪ್ಫನ್ದಿತಾನಿ ನಾಮಾ"ತಿ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಾನಿ ನಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ "ಲೋಲಾನಿ ನಾಮಾ"ತಿ। "ತದನುಬನ್ಧಾ"ತಿ ತಾನಿವಿಪ್ಫನ್ದಿತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅನುಗತಾ। "ಬುದ್ಧಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೇಹೀ"ತಿ ಬುದ್ಧೇನಭಗವತಾ ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತೇಹಿ ನೀವಾರಿತೇಹಿ। "ಮಿಚ್ಛಾಪಯೋಗೇಹೀ"ತಿ ಅಟ್ಠಕುಲದೂಸನಕಮ್ಮೇಹಿ ಚೇವ ಏಕವೀಸತಿಅನೇಸನಕಮ್ಮೇಹಿ ಚ। "ತಿವಿಧಕುಹನವತ್ಥೂಹೀ"ತಿ ಪಚ್ಚಯಪ್ಪಟಿಸೇವನಞ್ಚ, ಸಾಮನ್ತಜಪ್ಪನಞ್ಚ, ಇರಿಯಾ ಪಥ ಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಞ್ಚಾತಿ ಇಮೇಹಿ ತಿವಿಧೇಹಿ ಕುಹನವತ್ಥೂಹಿ। ತಿವಿಧೇಹಿ ಅಚ್ಛರಿಯ ಕಮ್ಮವಿಧಾನೇಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪರಿಸುಜ್ಝತೀತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಿ। ಪರಿಸುದ್ಧಿ ಏವ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿ। "ಸಮ್ಮೋಹಸ್ಸಾ"ತಿ ಧಾತುಮನಸಿಕಾರಾದೀಸು ಸಮ್ಮುಯ್ಹನಸ್ಸ। "ಗೇಧಸ್ಸಾ"ತಿ ಸಮ್ಮೋಹತ್ತಾಯೇವ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಭತ್ತನಿಕ್ಖಿತ್ತಕಾ ಕಸ್ಸವಿಯ ಗೇಧಸ್ಸ, ಅಭಿಕಙ್ಖಸ್ಸ। "ಮದಸ್ಸಾ"ತಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾ ದಿಮೂಲಕಸ್ಸ ಮಾನಮದಸ್ಸ। "ಪಮಾದಸ್ಸಾ"ತಿ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಪಮಾದಸ್ಸ ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚಸ್ಸ। ತಂ ತಂ ಪಯೋಜನ ಮರಿಯಾದೋ ನಾಮ ಚೀವರಪಚ್ಚಯೇ ತಾವ ಸೀತಪ್ಪಟಿಘಾತಾದಿಕೋ ಪಯೋಜನಮರಿಯಾದೋ। "ಮರಿಯಾದೋ"ತಿ ಚ ಯಾವದೇವಾತಿ ಪದೇನ ದಸ್ಸಿತೋ ಸೀತಪ್ಪಟಿಘಾತಾದಿಕೋ

ಚೀವರಪ್ಪಯೋಜನ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ಸೋ ಚ ಚೀವರಪಚ್ಚಯೇ ಸಮ್ಮೋಹಾದಿಕೇ ಸಾವಜ್ಜಪಕ್ಖೇ ಅಪತನತ್ಥಾಯ ಠಪಿತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಮ್ಮೋಹಸ್ಸ ಗೇಧಸ್ಸ ಮದಸ್ಸ ಪಮಾದಸ್ಸ ಪಹಾನತ್ಥಂ"ತಿ। ಏಸನಯೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಚ್ಚಯಾದೀಸುಪಿ। ಏತೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನಾಪಾಠೇಸು ಅಯಮತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಚೀವರಂ ಪಟಿಸೇವತಿ ಯಾವದೇವ ಸೀತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯ ಉಣ್ಹಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯಾತಿಆದೀಸು ಯಾವದೇವ ಸೀತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯ ಪಟಿಸೇವತಿ। ನ ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಸಮ್ಮೋಹತ್ಥಾಯ ಗೇಧತ್ಥಾಯ ಮದತ್ಥಾಯ ಪಮಾದತ್ಥಾಯ ಪಟಿಸೇವತೀತಿಆದಿ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, ಯಂ ಚೀವರಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮೋಹಗೇಧಮದಪ್ಪಮಾದಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ। ಇತರಂ ಸೇವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತೀತಿ।

"ಪಚ್ಚತ್ತಸಭಾವೋ"ತಿ ಪಚ್ಚೇಕಸಭಾವೋ। "ಕಾರಿಯಸಙ್ಖಾತಂ"ತಿ ಕಾತಬ್ಬಂ ಅಭಿನಿಪ್ಫಾದೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಕಾರಿಯಂ। ಆಸನ್ನಫಲಂ। ತೇನಾಹ "ಅಗ್ಗಿಸ್ಸಧೂಮೋವಿಯಾ"ತಿ। ಆಸನ್ನಕಾರಣಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಅಗ್ಗಿಕಾರಕೋ ವಿಯ। ಪಜ್ಜತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತಿ ಫಲಂ ಏತೇನಾತಿ ಪದಂ। ತಿಟ್ಠತಿ ಫಲಂ ಏತ್ಥಾತಿ ಠಾನಂ। ಉಭಯಂಪಿ ಕಾರಣ ಪರಿಯಾಯೋ ಏವ। ತೇನ ಅತಿಸ್ಸಯತ್ಥೋಪಿ ಸಿಜ್ಝತೀತಿ ಆಹ "ಆಸನ್ನಕಾರಣಂ"ತಿ। "ಸದ್ಧಿಂ ಸಞ್ಞಾ ಚಿತ್ತ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇಹೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತೇಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾ ಪನ ಸಞ್ಞಾ ಚಿತ್ತ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। "ಸಾಸನ ಧಮ್ಮೇ"ತಿ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣ ಸುತ್ತನ್ತಾದಿಕೇ ಸುಞ್ಞತ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇ ದೇಸನಾಧಮ್ಮೇ। "ದಿಟ್ಠಿವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತೋ"ತಿ ತಾದಿಸಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ದೇಸಕೇ ಸತ್ಥರಿ ಚ ದೇಸಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಚ ಸದ್ಧಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಸಚ್ಚಮೇವ ಭಗವಾ ಆಹ, ಅಹಂ ಪನ ಏತಂ ಮಮ, ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ,ತಿ ಗಣ್ಹಾಮಿ, ಮಿಚ್ಛಾವತಾಯಂ ಮಮಗಾಹೋತಿ ಏವಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತೋ ಹೋತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ವದನ್ತೋಪಿ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ನ ವದತಿ। ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಏವ ವದತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇದಮ್ಪನ ದಳ್ಹಗ್ಗಾಹ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಮತ್ತಂ ಏವ । ನ ಅತ್ತದಸ್ಸನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಂ। ತಂ ಪನ ಧಮ್ಮವವತ್ಥಾನಞ್ಞಾಣೇ ಸಿದ್ಧೇ ಏವ ಸಿಜ್ಝತೀತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಚತುನ್ನಂ ಆಹಾರಾನಂ ವಸೇನ ಚತುಧಾ ನಾಮರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವ। ಕಸ್ಮಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರೇ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸ್ವೇವ ಲಕ್ಖಣತ್ತಯಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೇ ಲೋಕುತ್ತರಞ್ಞಾಣದಸ್ಸನಪ್ಪಟಿಲಾಭಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸಿದ್ಧತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪಞ್ಚಧಾತಿಆದೀಸು ಏಸನಯೋ। ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಾನಂ ಅವಿಸಯೋ, ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಲಕ್ಖಣ ರಸಾದೀಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ। ಪರಿಗ್ಗಹಣೇ ಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮೇ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ಚ। ತಥಾಹಿ ವಕ್ಖತಿ "ಕಲಾಪವಸೇನ ಸಂಖಿಪಿತ್ವಾ"ತಿ। "ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚೀ"ತಿ ಅತ್ತಜೀವಾದಿಕಸ್ಸ। ಸೋ ಕರೋತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ಕಮ್ಮಂ। ಸೋ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಭವನ್ತರಂ ಪತ್ವಾ ತಬ್ಬಿಪಾಕಂ। ಸಂಸರತಿ ಭವತೋ ಭವಂ। ಸನ್ಧಾವತಿ ಕಮ್ಮವೇಗೇನ ಖಿತ್ತೋ। ಸುದ್ಧೇ ನಾಮೇ ಏವ ವಾ ರೂಪೇ ಏವ ವಾ ಈಹಾಬ್ಯಾಪಾರಾನಂ ಅಭಾವದಸ್ಸನತೋತಿ ಯೋಜನಾ। ಪುಗ್ಗಲಸತ್ತಾನಂ ಕ್ರಿಯಾಯೋತಿ ಸಞ್ಞಿತಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ಅತ್ತಾತಿ ಪವತ್ತಾ ದಿಟ್ಠೀ"ತಿ ಕಾರಕ ದಿಟ್ಠಿ। "ತದತ್ಥಾ ಭಿನಿವೇಸವಸೇನಾ"ತಿ ಸತ್ತೋ, ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಿಆದಿ ವೋಹಾರಸ್ಸ ಸಬ್ಭಾವತೋ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಭೂತೋ ಸತ್ತಪುಗ್ಗಲಾದಿಕೋಪಿ ಸಭಾವತೋ ಅತ್ಥಿಯೇವ। ನೋ ನತ್ಥೀತಿ ಏವಂ ದಳ್ಹಂ ಹದಯೇ ಸನ್ನಿಧಾನಕರಣ ವಸೇನ। "ಅತಿಧಾವನಞ್ಚಾ"ತಿ ವೋಹಾರ ಪಞ್ಞತ್ತಿಮತ್ತೇ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಸತ್ತಾದಿಭಾವೇನ ಗಹಣಞ್ಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

"ಕಮ್ಮಚಿತ್ತೋತುಕಾಹಾರವಸೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಕಕಾರೋ ಸನ್ಧಿ ವಸೇನ ಆಗಮೋ। ಕಮ್ಮವಸೇನ ಚಿತ್ತವಸೇನ ಉತುವಸೇನ ಆಹಾರವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನುರೂಪಾನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಾಮಗ್ಗೀತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ಅಞ್ಞಥಾ ಪವತ್ತಿಯಾ"ತಿ ಅಞ್ಞೇನ ಪಕಾರೇನ ಪವತ್ತನಸ್ಸ। "ಹೇತುಸಮ್ಭಾರಪಚ್ಚಯೇಹೀ"ತಿ ಹೇತುಪಚ್ಚಯ ಸಮ್ಭಾರಪಚ್ಚಯೇಹಿ। ಜನಕ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮ। ಪರಿವಾರಪಚ್ಚಯಾ ಸಮ್ಭಾರಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮ। "ಕಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ"ತಿ ಕಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿತೋ। "ವಿಪಾಕಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ"ತಿ ವಿಪಾಕಪ್ಪವತ್ತಿತೋ। ಏಕಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ಸಂಸರನ್ತಸ್ಸ ರೂಪಕಾಯೋಪಿ ಅತ್ಥಿ ನಾಮಕಾಯೋಪಿ ಅತ್ಥಿ। ತತೋ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿಸಭಾವೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ದ್ವೇ ಚ ಕಾಯಾ ಪಞ್ಚವೋಕಾರೇ ಸಂಸರನ್ತಸ್ಸ ಏಕತೋ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಅಸಞ್ಞಸತ್ತೇ ಸಂಸರನ್ತಸ್ಸ ರೂಪಕಾಯೋ ಏವ ಪವತ್ತತಿ। ಸೋ ಏವ ತತ್ಥ ಏಕೋಸತ್ತೋತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಅರೂಪೇ ಸಂಸರನ್ತಸ್ಸ ನಾಮ

ಕಾಯೋ ಏವ ಪವತ್ತತಿ। ಸೋ ಏವ ತತ್ಥ ಏಕೋ ಸತ್ತೋತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। "ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಚ ಪಣ್ಣತ್ತಿಮತ್ತಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇಸು ಚ ಕಾಯೇಸು ರೂಪಕಾಯೇ ಚುತಿ ಪಟಿಸನ್ಧೀನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅನನ್ತರ ಪಚ್ಚಯತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏಕಮೇಕಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಏಕಮೇಕೋ ಹುತ್ವಾ ಚುತಿಕಾಲೇ ಭಿಜ್ಜತಿ। ರೂಪಸನ್ತತಿ ಛಿಜ್ಜತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿರೂಪೇನ ಸಹ ಪಚ್ಚಯ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನತಾ ಪಬನ್ಧೋ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ। ನಾಮ ಕಾಯೇ ಪನ ಚುತಿ ಪಟಿಸನ್ಧೀನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯತಾ ಅತ್ಥಿ। ಚುತಿಕಾಲೇಪಿ ನಾಮಸನ್ತತಿ ನ ಛಿಜ್ಜತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿ ನಾಮೇನ ಸಹ ಪಚ್ಚಯ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನತಾ ಪಬನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿಯೇವ। ತತ್ಥ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದ ಕುಸಲೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಞ್ಞಾಣೇ ಠತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂಭವೇ ಏಕಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸತ್ತಂ ನಾಮ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ಪುಗ್ಗಲಂ ನಾಮ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಹನ್ತಿಪಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ಪರೋತಿಪಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಹಂ ಅತೀತೇಸು ಭವೇಸು ಅಹೋಸಿನ್ತಿಪಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂಭವೇ ಅಸ್ಮೀತಿಪಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ಅನಾಗತೇಸು ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿಪಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಥ ಖೋ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಸಙ್ಖಾರ ಪಚ್ಚಯಾ ಭವನ್ತರೇ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತೀತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನಾಮರೂಪ ಧಮ್ಮಾನಂ ಹೇತುಫಲ ಪರಮ್ಪರಾವಸೇನ ಅವಿಚ್ಛೇದಪ್ಪವತ್ತಿಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂಭವೇ ಪವತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸನ್ತೇ ಸತಿ, ಅನಮತಗ್ಗೇಸಂಸಾರೇ ಅನನ್ತೇಸು ಭವೇಸು ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ ದಿಟ್ಠಾ ಏವ ಹೋತಿ ತತ್ಥಪಿ ಏವಮೇವ, ತತ್ಥಪಿ ಏವಮೇವಾತಿ। ತದಾ ತಸ್ಸ ಸೋಳಸವಿಧಾ ಕಙ್ಖಾ ಪಹೀಯತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ "ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸೋಳಸವಿಧಾ ಕಙ್ಖಾತಿ। ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ। ನ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ। ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ। ಕಥಂ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ। ಕಿಂ ಹುತ್ವಾ ಕಿಂ ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನನ್ತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬನ್ತೇ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಕಙ್ಖಾವುತ್ತಾ। ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ। ನ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ। ಕಿಂ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ। ಕಥಂ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ। ಕಿಂ ಹುತ್ವಾ ಕಿಂ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನನ್ತಿ ಏವಂ ಅಪರನ್ತೇ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಕಙ್ಖಾ ವುತ್ತಾ । ಅಹಂ ನು ಖೋ ಸ್ಮಿ। ನೋ ನು ಖೋ ಸ್ಮಿ। ಕಿನ್ನು ಖೋ ಸ್ಮಿ। ಕಥಂ ನು ಖೋ ಸ್ಮಿ। ಅಹಂ ನು ಖೋ ಸತ್ತೋ ಕುತೋ ಆಗತೋ। ಸೋ ಕುಹಿಂ ಗಾಮೀ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಛಬ್ಬಿಧಾ ಕಙ್ಖಾ ವುತ್ತಾ। ಇಮಾ ಸೋಳಸವಿಧಾ ಕಙ್ಖಾತಿ। ತತ್ಥ ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದದ್ವಯೇನ ಅತೀತಕಾಲೇ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಿ ನತ್ಥಿಭಾವೇ ಕಙ್ಖತಿ। ಸಚೇ ಅತ್ಥಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ಕಙ್ಖತಿ। ಕೇನಚಿ ಹೇತುನಾ ಪಚ್ಚಯೇನ ವಾ ಅಹೋಸಿಂ। ಕೇನಚಿ ಇದ್ಧಿಮನ್ತೇನ ವಾ ನಿಮ್ಮಿತೋ ಅಹೋಸಿಂ। ಅಹೇತು ಅಪಚ್ಚಯಾ ವಾ ಅನಿಮ್ಮಿತೋ ವಾ ಸಯಂಜಾತೋ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಿ ತೇಸುಪಕಾರೇಸು ಅಞ್ಞತರೇನ ಅಹೋಸಿಂ। ಕಥಂ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ। ಅಪಾದಕೋವಾ ಅಹೋಸಿಂ। ದ್ವಿಪಾದಕೋ ವಾ। ಚತುಪ್ಪಾದಕೋವಾ। ಬಹುಪ್ಪಾದಕೋವಾ। ರೂಪೀವಾ। ಅರೂಪೀವಾ। ಸಞ್ಞೀವಾ। ಅಸಞ್ಞೀವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ। ಅಥ ತೇಸು ಅಪಾದಕಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೋ ಅಹಂ ಅಹೋಸಿಂ। ಕಿಂ ಹುತ್ವಾ ಕಿಂ ಅಹೋಸಿಂ। ಪಥಮಭವೇ ಕಿಂ ಹುತ್ವಾ ದುತೀಯ ಭವಾದೀಸು ಕಿಂ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ಇದಂ ಭವಪರಮ್ಪರಾವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಏಸನಯೋ ಅಪರನ್ತೇಪಿ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ "ಅಹಂ ನು ಖೋ ಸ್ಮಿ, ನೋ ನು ಖೋ ಸ್ಮೀ"ತಿ ಯಥಾ ಖುದ್ದಕವತ್ಥು ವಿಭಙ್ಗೇ ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತೇಸು। ಸತಸ್ಮೀತಿ ಹೋತಿ। ಸೀತಸ್ಮೀತಿ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಸತಸ್ಮೀ"ತಿ ಅಹಂ ಸಸ್ಸತೋ ವಾ ಭವಾಮಿ। "ಸೀತಸ್ಮೀ"ತಿ ಅಹಂ ಉಚ್ಛಿನ್ನೋವಾ ಭವಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಚ। ಅತ್ಥೀತಿ ಖೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ। ನತ್ಥೀತಿ ಖೋ ದುತೀಯೋ ಅನ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಅತ್ತಾನಾಮ ಭವಾಭವೇಸು ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಅತ್ಥಿ। "ನತ್ಥೀ"ತಿ ತಥಾ ನತ್ಥಿ, ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ। ನ ಹೋತಿ ಪರಮ್ಮರಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಇಧಾಪಿ ಅಹಂ ನು ಖೋ ಸ್ಮಿ। ನೋ ನು ಖೋ ಸ್ಮೀತಿ ಕಙ್ಖತಿ। ತತ್ಥ "ಅಹಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀ"ತಿ ಅಯಂ ಅಹಂ ನಾಮ ಭವಾಭವೇಸು ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಅಸ್ಮಿ ನು ಖೋ, ಮಮ ಅತ್ತಾನಾಮ ಸಸ್ಸತೋ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ನೋ ನು ಖೋ ಸ್ಮೀ"ತಿ ತಥಾ ನೋ ಅಸ್ಮಿ ನು ಖೋ। ಮಮ ಅತ್ತಾ ತಥಾ ನತ್ಥಿ ನು ಖೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ "ಭವಾಭವೇಸೂ"ತಿ ಪವತ್ತೇಪಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ವತ್ತಮಾನಂ ಅತ್ತಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವತ್ತಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಸಙ್ಗಹಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸ್ಮೀ"ತಿ ಅಹಂ ನಾಮ ಸನ್ತೋ ಜಾತೋ ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಸ್ಮಿ। ಕೇನಚಿ ಹೇತುನಾ ಪಚ್ಚಯೇನ ವಾ ಅಸ್ಮಿ ನು ಖೋ। ಕೇನಚಿ ಇದ್ಧಿಮನ್ತೇನ ವಾ ನಿಮ್ಮಿತೋ ಭವಾಮಿ ನು ಖೋ। ಉದಾಹು ಅಹೇತು ಅಪಚ್ಚಯಾ ವಾ ಕೇನಚಿ ಅನಿಮ್ಮಿತೋ ವಾ ಸಯಂ ನು ಖೋ ಭವಾಮಿ ನು ಖೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಕಥಂ ನು ಖೋ ಸ್ಮೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಅಪದಾದೀಹಿ ಅಯೋಜೇತ್ವಾ ಅಹಂ ನು ಖೋ ಕಿಂ ಗೋತ್ತೋ ಭವಾಮಿ। ಗೋತಮಗೋತ್ತೋ ವಾ ವಾಸೇಟ್ಠ ಗೋತ್ತೋ ವಾ ತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಆದಿ ಕಪ್ಪಕಾಲೇ ತಾನಿ ಗೋತ್ತಾನಿ ಏತರಹಿ ಸಮ್ಭೇದಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸು ಕಙ್ಖನ್ತೋ

ಕಙ್ಖತಿಯೇವ। “ಅಹಂ ಕುತೋ ಆಗತೋ”ತಿ ಅಹಂ ಅತೀತೇ ಕುತೋಭವತೋ ಆಗತೋ ಅಸ್ಮಿ। “ಸೋಕುಹಿಂಗಾಮೀ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಸೋ ಅಹಂ ಆಯತಿಂ ಭವೇ ಕುಹಿಂ ಗಾಮಿಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಕಙ್ಖತಿ। “ಕಙ್ಖಾಯ ಅತಿಕ್ಕಮೋ”ತಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಂ ಅತೀತಹೇತು ಪಞ್ಚಕಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂಭವೇ ಸಬ್ಬಂಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಪಸ್ಸತಿಯೇವ। ಏವಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ನ ತತ್ಥ ಅಹಂ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥಿ, ಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅತೀತ ವಿಸಯಾ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಕಙ್ಖಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಧಮ್ಮ ಮತ್ತಮೇವ ತತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ ಏವಂ ಅತೀತೇ ಕಙ್ಖಾ ವತ್ಥುಸ್ಸ ಅಭಾವದಸ್ಸನೇನ ಪಞ್ಚವಿಧಾಯ ಕಙ್ಖಾಯ ಅತಿಕ್ಕಮೋ ಹೋತಿ। ನನು ತಥಾ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಪಿ ಕಥಂ ನು ಖೋ ಸ್ಮಿ, ಕಿಂ ಹುತ್ವಾ ಕಿಂ ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋತಿ ಅಯಂ ಕಙ್ಖಾ ಅತ್ಥಿಯೇವ। ತಥಾ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ಹಿ ವಿನಾ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞ್ಞಾಣೇನ ಅತೀತೇ ಭವೇ ಅಹಂ ದ್ವಿಪಾದಕೋ ಅಹೋಸಿನ್ತಿವಾ ಚತುಪ್ಪಾದಕೋ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ಅಸುಕಭವೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ। ವುಚ್ಚತೇ। ಸಾ ಪನ ಕಙ್ಖಾ ಧಮ್ಮ ಮತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿ ದಸ್ಸನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತರಾಯಿಕ ಕಙ್ಖಾ ನ ಹೋತಿ। ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಟಿರೂಪಿಕಾ ಏವ। ಸಾ ಹಿ ಅರಿಯಾನಂಪಿ ಲಬ್ಭತಿ ಯೇವಾತಿ। ತಥಾ ಅನಾಗತೇ ಫಲಪಞ್ಚಕಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅಪರನ್ತೇ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಕಙ್ಖಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಫಲಪಞ್ಚಕಞ್ಚ ಹೇತುಪಞ್ಚಕಞ್ಚ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಕಙ್ಖಾ ಛಕ್ಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬನ್ತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ। ಅಟ್ಠವಿಧಾಯ ಕಙ್ಖಾಯ ಅತಿಕ್ಕಮನೇ ಪನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಅನುಲೋಮಪ್ಪಟಿಲೋಮಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ದೇಸನಾ ಧಮ್ಮೇ ಚ ಲೋಕುತ್ತರ ಧಮ್ಮೇಸು ಚ ಕಙ್ಖಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ। ಧಮ್ಮೇ ಕಙ್ಖಾತಿಕ್ಕಮನೇನ ಸಹೇವ ದೇಸೇನ್ತೇ ಸತ್ಥರಿ ಚ, ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪನ್ನೇ ಸಙ್ಘೇ ಚ, ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಚ, ಯಥಾವುತ್ತೇ ಪುಬ್ಬನ್ತೇ ಚ, ಅಪರನ್ತೇ ಚ, ಪುಬ್ಬನ್ತಾ ಪರನ್ತೇಸು ಚ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇನ ಸಹ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಚ ಸಬ್ಬಂ ಕಙ್ಖಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿಯೇವ। ತೇನಾಹ “ಸಭಾವ ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ”ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ “ಸಭಾವಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಚಾ”ತಿ ಪಚ್ಚಯಪರಮ್ಪರಾವಸೇನ ಸಭಾವಧಮ್ಮಾನಂ ಪರಮ್ಪರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಚ। ಧಮ್ಮಸು ಧಮ್ಮತಾ ನಾಮ ದೇಸನಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತತಾದಿಭಾವೇನ ಸುನ್ದರ ಧಮ್ಮತಾ। ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮತಾ। ಬುದ್ಧಸುಬುದ್ಧತಾ ನಾಮ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧತಾ।

ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಂ ನಾಮ ಹೇಟ್ಠಾ ಧಮ್ಮವವತ್ಥಾನ ವಸೇನ ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹವಸೇನ ಚ ಸಿಜ್ಝತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮಂ ಪನ ಅನುಸಯಭೂತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನಂ ಸಲ್ಲಿಖನತ್ಥಾಯ ಕರೀಯತೀತಿ ವುತ್ತಂ “ಅನುಸಯ ಸಮೂಹನನತ್ಥಞ್ಚಾ”ತಿಆದಿ। “ತತ್ಥ ಪನಾ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಮಗ್ಗೇ ಪನ। ವಿಭತ್ತೇಸೂತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। “ಯಸ್ಸಾ”ತಿ ಯೋಗೀ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। “ಯಂ ದೂರೇ ಸನ್ತಿಕೇವಾ”ತಿ ಯಂ ದೂರೇ ಪವತ್ತಂ ರೂಪಂ ವಾ, ಸನ್ತಿಕೇ ಪವತ್ತಂ ರೂಪಂವಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। “ತದತ್ಥಸ್ಸ ಪನಾ”ತಿ ಸಮ್ಮಸಿತಧಮ್ಮುದ್ಧಾರತ್ಥಸ್ಸ। “ಞಾಣೇನ ದಳ್ಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ”ತಿ ಧಮ್ಮವವತ್ಥಾನಞ್ಞಾಣೇನ ಸುಟ್ಠುವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇದಾನಿ ಯಂ ಯಂ ದಳ್ಹಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ತಂ ತಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ “ತತ್ಥಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪುನ ದಳ್ಹಂ ಗಹಿತಸ್ಸ ರೂಪಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಸಾ ಚ ಕ್ರಿಯಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ನಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ। ಅನಿಚ್ಚತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। “ವಿತ್ಥಮ್ಭನ ಕ್ರಿಯಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ವಿವಿಧೇನ ಥಮ್ಭನಂ ವಿತ್ಥಮ್ಭನಂ। ನಾನಾದಿಸಾಭಿಮುಖವಸೇನ ಥಮ್ಭನಂ ವಹನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಇಮಾಸಞ್ಚಾ”ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಞ್ಚ। ವಿಸುಂ ವಿಸುನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತಾಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಞ್ಚ ಸಹಜಾತೇಸು ಗಹಣಂ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ವುತ್ತಂ “ಆಪಾದೀನಂ”ತಿ। ಆಪಾದೀನಂ ಸೇಸಮಹಾಭೂತಾನಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸನ್ತತಿಯಾ ಸರೀರಾನಿ ಸನ್ತತಿ ಸರೀರಾನಿ। “ತಥಾ ತಥಾ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ”ತಿ ರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಸನ್ತತಿ ಪರಿವತ್ತಿ ನಾಮ ಅಭಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತಥಾ ಸಮಿಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಪಸಾರೇನ್ತಸ್ಸಾತಿಆದಿನಾ ಪರಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ। “ಸೇಸಖನ್ಧೇಸುಪಿ ತಂ ತಂ ಸನ್ತತಿ ನಾನತ್ತಂ”ತಿ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೇ ತಾವ ಕಾಯೇ ಕಾಯಿಕಸುಖಸನ್ತತಿ ದುಕ್ಖಸನ್ತತೀನಂ ನಾನತ್ತಂ। ಚಿತ್ತೇ ಸೋಮನಸ್ಸ ದೋಮನಸ್ಸ ಸನ್ತತೀನಂ। ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸನ್ತತಿ ಪನ ಅವಿಭೂತಾ ಹೋತಿ। ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ಯದಾ ಚಿತ್ತೇ ಸೋಮನಸ್ಸ ದೋಮನಸ್ಸಾನಿ ನ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತದಾ ಇದಾನಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಮೇ ವೇದನಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ವಾ, ಯದಾ ತಾನಿ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ , ತದಾ ಸಾ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ ವಾ ಏವಂ ತಕ್ಕೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸಿತಬ್ಬಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇ ರೂಪಸಞ್ಞಾಸದ್ದಸಞ್ಞಾದೀನಂ ವಸೇನ। ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೇ ರೂಪಸಞ್ಚೇತನಾ ಸದ್ದಸಞ್ಚೇತನಾದೀನಂ ವಸೇನ, ನಾನಾವಿತಕ್ಕ ವಿಚಾರಾದೀನಂ ವಸೇನ, ಲೋಭಾಲೋಭ ದೋಸಾದೋಸ

ಮೋಹಾಮೋಹಾದೀನಂ ವಸೇನ ಚ। ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಂ, ಕುಸಲಾ ಕುಸಲವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಞ್ಚ ವಸೇನ ಸನ್ತತಿ ನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಕರೋತೀತಿ ವತ್ವಾ ತದತ್ಥಂ ವಿವರತಿ "ಏತಂ ಮೇ"ತಿಆದಿನಾ। ತತ್ಥ ತಯೋವಿಸ್ಸಾಸಾ ತಣ್ಹಾವಿಸ್ಸಾಸೋ, ಮಾನವಿಸ್ಸಾಸೋ, ದಿಟ್ಠಿವಿಸ್ಸಾಸೋ। ತತ್ಥ ಏತಂ ಮಮಾತಿ ತಣ್ಹಾವಿಸ್ಸಾಸೋ। ಏಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನವಿಸ್ಸಾಸೋ। ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಸ್ಸಾಸೋ। "ಪರಿಹರತೀ"ತಿ ಭವಾಭವೇಸು ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಹರತಿ ವಹತಿ। "ಪರಮಜ್ಝತ್ತಭಾವೇನಾ"ತಿ ಪಧಾನಅಜ್ಝತ್ತಭಾವೇನ। ಅಜ್ಝತ್ತಸಾರಭಾವೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಪರಿಗ್ಗಹಿತೋ"ತಿ ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ದಿಟ್ಠಿಪರಿಗ್ಗಹೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತೋ। ತಯೋ ಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಾ ತಣ್ಹಾ ಪರಿಗ್ಗಹೋ, ಮಾನಪರಿಗ್ಗಹೋ, ದಿಟ್ಠಿಪರಿಗ್ಗಹೋತಿ। ವಸೇ ಸಬ್ಬಸೋ ವತ್ತನ್ತೋ ನಾಮ ಕೇವಲಂ ವಸಾಯತ್ತವುತ್ತಿಕೋ ಏವ ಸಿಯಾ, ನ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತವುತ್ತಿಕೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಯಥಾವುತ್ತೇಹೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಯಥಾವುತ್ತೇಹೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಹೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖರಣಾದೀಹಿ। "ತಥಾಪರಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಏವಂ ಪರಮಜ್ಝತ್ತಭಾವೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತಥಾ ಹಿ ಯೋ ಅತ್ತನೋ ವಸೇನ ವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತನೋ ಸಾಮಿಭಾವೋ ನತ್ಥಿ। ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಾಮಿಭಾವೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ರೂಪಾದಿಕೇ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತಾನಂ ಸಾಮಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಏಸೋ ಮಮ ಅತ್ತಾತಿ ಪರಿಗ್ಗಹೋ ನಾಮ ಮಿಚ್ಛಾ ಏವ। ತಥಾ ಯೋ ಚ ಖಣಿಕ ಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ, ಖಣೇ ಖಣೇ ಭಿಜ್ಜತಿ, ತಂ ರೂಪಾದಿಕಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಅತ್ತನೋ ಸಾರಂ ಕತ್ವಾ ತಥಾ ಪರಿಗ್ಗಹೋಪಿ ಮಿಚ್ಛಾ ಏವ। ಏತ್ಥ ಚ "ಮಿಚ್ಛಾ ಏವಾ"ತಿ ಪರಮತ್ಥ ಸಚ್ಚಂ ಪತ್ವಾ ಮಿಚ್ಛಾ ಏವ। ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಸುಖಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತೀ"ತಿ ಕಾಯಿಕಸುಖಞ್ಚ ಚೇತಸಿಕ ಸುಖಞ್ಚ ವಿದ್ಧಂಸೇತಿ। ವಿನಾಸೇತಿ। "ನಾನಾದುಕ್ಖಂ ಜನೇತೀ"ತಿ ಕಾಯಿಕದುಕ್ಖಞ್ಚ ಚೇತಸಿಕ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಜನೇತಿ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। "ಇದಞ್ಚ ರೂಪಂ ಏದಿಸಮೇವ ಹೋತೀ"ತಿ ಕಥಂ ಹೋತಿ। ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಯಥಾಪವತ್ತಂ ಮನುಸ್ಸ ಸುಖಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತಿ, ಜಿಣ್ಣಭಿನ್ನಭಾವಂ ಪಾಪೇತಿ, ನಾನಾದುಕ್ಖಂ ಜನೇತಿ। ಸಯಂ ಅಪಾಯತ್ತಭಾವಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ನಾನಾಅಪಾಯ ದುಕ್ಖಂ ಜನೇತಿ। ತಥಾ ದೇವತ್ತಭಾವೇ ಸಕ್ಕತ್ತಭಾವೇ ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಾನನ್ತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಾನಂ ನಾನಾವಿಪರಿಣಾಮ ಕಿಚ್ಚೇಹಿ ಯಥಾಪವತ್ತಂ ಸುಖಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತಿ, ನಾನಾಪಚ್ಚಯಾಭಿಸಙ್ಖರಣಕಿಚ್ಚೇಹಿ ನಾನಾದುಕ್ಖಂ ಜನೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಇದಞ್ಚ ರೂಪಂ ಏದಿಸಮೇವಾ"ತಿ। "ಸಾರೋನಾಮ ಥಾಮಬಲವಿಸೇಸೋ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಏತೇನ ಥಾಮಬಲವಿಸೇಸೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ವತ್ಥುಂಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। "ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಾರೋ ಏವ ಸಾರಕಂ, ನ ಸಾರಕಂ ಅಸಾರಕನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ "ರೂಪಂ ಪನ ಸಯಂಪಿ ಏವರೂಪೋ ಸಾರೋ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಸಾರೋ ಜೀವಸಾರೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನತ್ಥಿ ಸಾರೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅಸಾರಕನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ "ನ ಚ ಏವರೂಪೇನ ಸಾರೇನ ಯುತ್ತಂ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ತಸಾರೇನ ಜೀವಸಾರೇನ ಸಂಯುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮೋ ಅತ್ಥೋ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿ ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತೋ। ಪಚ್ಛಿಮೋ ರೂಪವನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ, ಅತ್ತನಿ ವಾ ರೂಪಂ, ರೂಪಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂತಿ ಇಮಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತೋ। ಏತೇನ ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನಾತಿ ಅಸಾರಭಾವೇನ, ಅಸಾರಯುತ್ತಭಾವೇನ ವಾತಿ ಚ। ಅನತ್ತಾತಿ ಏತ್ಥಪಿ ನ ಅತ್ತಾ ಅನತ್ತಾ, ನತ್ಥಿ ಅತ್ತಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಅನತ್ತಾತಿ ಚ ದ್ವಿಧಾ ಅತ್ಥೋ ಸಿಜ್ಝತಿ। "ಯಞ್ಚಾ"ತಿ ಯಞ್ಚ ರೂಪಂ। "ಪೀಳೇತೀ"ತಿ ತಂ ಸಮಙ್ಗೀ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪೀಳೇತಿ। ಏತೇನ ಅನತ್ತಭಾವೇ ಸಿದ್ಧೇ ದುಕ್ಖಭಾವೋಪಿ ಸಿದ್ಧೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ತಿಣ್ಣಂ ವಯಾನಂ ವಸೇನ ಅದ್ಧಾಭೇದೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪಠಮವಯೇ ಪವತ್ತಂ ರೂಪಂ ದುತೀಯವಯಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಪಠಮವಯೇ ಏವ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿಆದಿನಾ ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಅನ್ತೋಗಧಭೇದೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। "ಸಭಾಗೇಕಸನ್ತಾನವಸೇನಾ"ತಿ ಸಭಾಗಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾಗಟ್ಠೇನ ಏಕೀಭೂತಾ ಸನ್ತತಿ ಸಭಾಗೇಕಸನ್ತತಿ। "ಸಭಾಗಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ"ತಿ ಚ ಚಿತ್ತಜೇಸುತಾವ ನಿರನ್ತರಪ್ಪವತ್ತೇನ ಲೋಭಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಸಹಜಾತಾ ರೂಪಧಮ್ಮಾ ಸಭಾಗರೂಪಧಮ್ಮಾ ನಾಮ। ತಥಾ ನಾಮ ಧಮ್ಮಾ ಚ। ಏವಂ ದೋಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಾದೀಸುಪಿ। ಉತುಜೇಸು ನಿರನ್ತರಪ್ಪವತ್ತೇನ ಸೀತಉತುನಾ ಸಮುಟ್ಠಿತಾ ರೂಪಧಮ್ಮಾ ಸಭಾಗರೂಪ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ। ತಥಾ ಉಣ್ಹಉತುನಾ ಸಮುಟ್ಠಿತಾ। ಏಸನಯೋ ಆಹಾರಜೇಸುಪೀತಿ ಏವಂ ಸಭಾಗೇಕಸನ್ತತಿವಸೇನ। "ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತುಂ"ತಿ ಞಾಣೇನ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತುಂ। "ಅದ್ಧಾಸನ್ತತಿವಸೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸನ್ತತಿವಸೇನ ಸಮ್ಮಸನಂ ವಿಸೇಸತೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಅನಿಚ್ಚಂ ಖಯಟ್ಠೇನಾತಿ ಪದೇ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಸನ್ತತಿ ವಿಭಾಗನಯೋ ಸುಟ್ಠು ದಸ್ಸಿತೋತಿ। "ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣ ದಸ್ಸನಮೇವ ಪಧಾನಂ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಞಾಣೇಪಿ ಉದಯಬ್ಬಯಞ್ಞಾಣೇಪಿ ಭಙ್ಗಞ್ಞಾಣೇಪಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣ ದಸ್ಸನಮೇವ ಪಧಾನಂ।

ಭಯಞ್ಞಾಣೇ ಚ ಆದೀನವಞ್ಞಾಣೇ ಚ ನಿಬ್ಬಿದಾಞಾಣೇ ಚ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣ ದಸ್ಸನಂ ಪಧಾನಂ। ಉಪರಿ ಚತೂಸು ಞಾಣೇಸು ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣ ದಸ್ಸನಂ ಪಧಾನನ್ತಿ। "ಸಮುದಿತೇಸೂ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅವಿನಾಭಾವಸಹಾಯಭಾವೇನ ಸಮುಪ್ಪನ್ನೇಸು। ಇದಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋ। ತಣ್ಹಾಸಮುದಯಾ ಉಪಾದಾನ ಸಮುದಯೋ। ಆಹಾರ ಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋತಿ ಪಾಳಿವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಅಪ್ಪಹೀನ ವಸೇನಾತಿ ಪಾಳಿಪದೇ ಪನ ಅವಿಜ್ಜಾ ತಣ್ಹಾ ದಿಟ್ಠಾನುಸಯಾನಂ ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ ಸನ್ತಾನೇ ವಿಜ್ಜಮಾನತಾ ಏವ ಪಮಾಣನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಸಮುದೇನ್ತೀ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏಕತೋ ಉದೇನ್ತಿ। ಉಪರೂಪರಿ ಏನ್ತಿ। ಆಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಭವಭಾವೇನ ಪಾತುಬ್ಭವನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ "ಯಾವಮರಣಕಾಲಾ"ತಿಆದಿಂ। "ಪಸವನ್ತೀ"ತಿ ಪವಡ್ಢಮಾನಾ ಸವನ್ತಿ, ಪವತ್ತನ್ತಿ, ಸನ್ದನ್ತಿ। "ತೇಸು ಪನಾ"ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ತಣ್ಹುಪಾದಾನ ಕಮ್ಮೇಸು। "ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂಭವೇ ಏವ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ನಿರೋಧೋ ನಾಮ ಭವನ್ತರೇ ಪುನ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ "ಭವನ್ತರೇ"ತಿಆದಿ। "ತಂ ಸನ್ತತಿಯಂ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ ಭವೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಪುನ ಅನುಪ್ಪಾದಸಙ್ಖಾತಂ ನಿರೋಧಂ"ತಿ ಸನ್ತತಿ ನಿರೋಧೋ ನಾಮ ವುತ್ತೋ। ನ ನಿಬ್ಬಾನ ನಿರೋಧೋ। ಏತಾಹಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ, ಭವನ್ತರೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯೇವಾತಿ। ಇದಾನಿ ಯಥಾಪವತ್ತ ಸನ್ತತೀಸು ಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಾನಂ ನಾಮರೂಪಾನಂ ಖಣಿಕನಿರೋಧವಸೇನ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತೋ "ಯಥಾಪವತ್ತ ಸನ್ತತಿಯೋ ವಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ ಭಿಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಉದಯಬ್ಬಯಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಕತಮೋ ಉದಯೋ ನಾಮ, ಕತಮೋ ವಯೋ ನಾಮ, ಕಥಞ್ಚ ತದುಭಯಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿ ಆಹ "ಉದಯಬ್ಬಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ನಾಮಾ"ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ "ತಮೋ ಖನ್ಧೋ"ತಿ ತಮೋರಾಸಿ। "ವೇತೀ"ತಿ ವಿಗಚ್ಛತಿ। ಅನ್ತರ ಧಾಯತಿ ।"ಉದಯೋ"ತಿ ಉಪ್ಪಾದೋ ಚೇವ ವಡ್ಢಿ ಚ। "ವಯೋ"ತಿ ವಿಗಮನಂ, ಅನ್ತರಧಾನಂ। "ನಾನಾಪಯೋಗವಸೇನವಾ"ತಿ ಸಮಿಞ್ಜನಪ್ಪಸಾರಣಾದಿ ನಾನಾಪಯೋಗವಸೇನ ವಾ। ಉದಯಪಕ್ಖಾನಂ ನಾನಾಸನ್ತತೀನಂ ಉದಯಞ್ಚ ಉದಯತೋ। ವಯಪಕ್ಖಾನಂ ನಾನಾಸನ್ತತೀನಂ ವಯಞ್ಚ ವಯತೋತಿ ಯೋಜನಾ।

ಬೋಜ್ಝಙ್ಗ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಆರಾಧೇತಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಂತಿ ಆರದ್ಧೋ। ತುಟ್ಠಚಿತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಪಸ್ಸತೀತಿ ವಿಪಸ್ಸಕೋ। ಆರದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸಕೋ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ। ದುವಿಧೋಹಿ ವಿಪಸ್ಸಕೋ ತರುಣ ವಿಪಸ್ಸಕೋ ಚ ಆರದ್ಧ ವಿಪಸ್ಸಕೋ ಚ। ತತ್ಥ ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಂ ಸುಟ್ಠು ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ದುಬ್ಬಲವಿಪಸ್ಸಕೋ ತರುಣ ವಿಪಸ್ಸಕೋ ನಾಮ। ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಂ ಸುಟ್ಠು ಪಸ್ಸನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮೇ ಆರಾಧಿತ ಚಿತ್ತೋ ಬಲವವಿಪಸ್ಸಕೋ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ ನಾಮ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

[ಕ]

'ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ।
ಅಮಾನುಸೀ ರತೀ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮ ಧಮ್ಮಂ ವಿಪಸ್ಸತೋ,ತಿ ಚ॥

[ಖ]

'ಯೋ ಚ ವಸ್ಸಸತಂ ಜೀವೇ, ಅಪಸ್ಸಂ ಉದಯಬ್ಬಯಂ।
ಏಕಾಹಂ ಜೀವಿತಂ ಸೇಯ್ಯೋ, ಪಸ್ಸತೋ ಉದಯಬ್ಬಯಂ,ತಿ ಚ॥

ಅಯಮಿಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಪೇಚ್ಚ ಕಿಲೇಸೇನ್ತಿ, ಮಲೀನಭಾವಂ ಗಮೇನ್ತೀತಿ ವಿಪಸ್ಸನುಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ। ಪರಿಬನ್ಧನ್ತಿ ನೀವಾರೇನ್ತೀತಿ ಪರಿಬನ್ಧಕಾತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ ಅನ್ತರಾಯಿಕ ಧಮ್ಮಾನಂ ನಾಮಂ। "ಸರೀರೋಭಾಸೋ"ತಿ ಸಕಲಸರೀರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಓಭಾಸೋ। "ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಪೀತೀ"ತಿ ಖುದ್ದಿಕಾ ಪೀತಿ, ಖಣಿಕಾ ಪೀತಿ, ಓಕ್ಕನ್ತಿಕಾ ಪೀತಿ, ಉಬ್ಬೇಗಾ ಪೀತಿ, ಫರಣಾ ಪೀತೀತಿ। "ದುವಿಧಾ ಪಸ್ಸದ್ಧೀ"ತಿ ಅತಿಬಲವನ್ತೀ ಕಾಯಪಸ್ಸದ್ಧಿಚೇವ ಚಿತ್ತಪಸ್ಸದ್ಧಿ ಚ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮೇ ಓಕಪ್ಪನಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಾ ಸದ್ಧಾಏವ ಅಧಿಮುಚ್ಚನಟ್ಠೇನ ಅಧಿಮೋಕ್ಖೋ ಸದ್ಧಾಧಿಮೋಕ್ಖೋ। "ವೀರಿಯಂ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮೇ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರಂ ಪಗ್ಗಹಿತಸೀಸಂ

ವೀರಿಯಂ। "ಸುಖಂ"ತಿ ಚಿತ್ತಸುಖಂ। ತೇನಾಹ "ಸೋಮನಸ್ಸಂ"ತಿ। "ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ"ತಿ ಇನ್ದವಿಸ್ಸಟ್ಠವಜಿರಸದಿಸಂ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ। "ಸತೀ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮೇ ಅಪ್ಪಮುಟ್ಠಾ ಸತಿ। "ತತ್ರಮಜ್ಝತ್ತುಪೇಕ್ಖಾ"ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಾದೀಹಿ ವಿಸಮನ್ತೇಹಿ ವಿಮುತ್ತಾ ತತ್ರಮಜ್ಝತ್ತತಾಸಙ್ಖಾತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ। "ಆವಜ್ಜನುಪೇಕ್ಖಾ"ತಿ ವಸಿಭಾವಪತ್ತಾ ಆವಜ್ಜನಸಙ್ಖಾತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ। "ಆಲಯಂ"ತಿ ತಣ್ಹಾಲಯಂ। "ಕುರುಮಾನಾ"ತಿ ಕರೋನ್ತೀ। "ಸುಖುಮಾ ತಣ್ಹಾ"ತಿ ಕುಸಲೇಹಿ ಮಿಸ್ಸಕತ್ತಾ ಇದಂ ಅಕುಸಲನ್ತಿಪಿ ಜಾನಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾ ಸುಖುಮತಣ್ಹಾ। "ನ ವತಮೇ"ತಿ ಮಮ ನ ಉಪ್ಪನ್ನಪುಬ್ಬೋ ವತಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅಸ್ಸಾದಸಹಿತಾ"ತಿ ಓಭಾಸಾದೀಸು ಅಸ್ಸಾದತಣ್ಹಾ ಸಹಿತಾ। "ಅಧಿಮಾನ ವಸೇನಾ"ತಿ ಅಧಿಕತರಂ ಮಞ್ಞನಾವಸೇನ। "ತಾವದೇವಾ"ತಿ ನಿಕನ್ತಿಯಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇಯೇವ। "ನಿಕಾಮನಾಕಾರೋ"ತಿ ಇಚ್ಛನಾಕಾರೋ। ಅಸ್ಸಾದನಾಕಾರೋ। "ನಿಕಾಮನಸ್ಸವತ್ಥೂ"ತಿ ನಿಕನ್ತಿಯಾ ವತ್ಥು। "ಅದ್ಧಾ"ತಿ ಏಕನ್ತೇನ। "ಹನ್ದಾ"ತಿ ಚಿತ್ತವಿಸ್ಸಟ್ಠಕರಣೇ ನಿಪಾತಪದಂ। ಇದಾನೇವ ನಂ ವಿಸೋಧೇಮಿ, ನ ಚಿರಂ ಪವತ್ತಿತುಂ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। "ತೇಸ್ವೇವಾ"ತಿ ತೇಸುಓಭಾಸಾದೀಸು ಏವ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನ ಸಮೇತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ನಿಕನ್ತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸ್ಸ ವಿಸುಂ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ವಿಪಸ್ಸನಾಪರಿಪಾಕೋ ನಾಮ ವಿಸೇಸನ್ತರಪ್ಪವತ್ತೇನ ಪಾಕಟೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾಭಾವಂ ಪತ್ತಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವಪತ್ತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ದ್ವೇ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚಿತ್ತಾನೀ"ತಿ ಉಪಚಾರಾನುಲೋಮಚಿತ್ತಾನಿ। ಸೋ ಹಿ ವುಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸಙ್ಖಾರ ನಿಮಿತ್ತತೋ ವಾ ವುಟ್ಠಾತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಿತೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಗೋತ್ರಭುಪಿ ವುಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಸಿಯಾತಿ। ನ ಸಿಯಾ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆವಜ್ಜನಮತ್ತೇ ಠಿತತ್ತಾ। ಪಟಿವೇಧಕಿಚ್ಚಸ್ಸಚ ಸಮ್ಮೋಹ ಸಮುಚ್ಛೇದಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। "ಸಯಂ"ತಿ ಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತೋ ಸಯಂ। "ತಂ ಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲಂ ವಾ"ತಿ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲಂ ವಾ। "ವಟ್ಟಪ್ಪವತ್ತತೋ ಚಾ"ತಿ ಆಯತಿಂ ಭವೇಸು ಅಪಾಯವಟ್ಟಪ್ಪವತ್ತತೋ ವಾ, ಅಟ್ಠಮ ಭವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಾಮಸುಗತಿ ವಟ್ಟಪ್ಪವತ್ತತೋ ವಾ। ಅವಸ್ಸಂ ವುಟ್ಠಾನಂ ಗಮೇತಿ ಸಮ್ಪಾಪೇತೀತಿ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀತಿ ವಚನತ್ಥೋ। "ಅವಸ್ಸಂ ವುಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಇಧ ಠಿತಾನಂ ವುಟ್ಠಾನತೋ ನಿವತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇದಞ್ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬಞ್ಞು ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಪನ ಪುಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮಂ ಆರಭನ್ತಾ ಅನುಲೋಮಞ್ಞಾಣಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಪೇನ್ತೀತಿ ಅಟ್ಠಕ ಥಾಸು ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಆಹಚ್ಚಾ"ತಿ ಇದಂ ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾಞಾಣಸ್ಸ ಮತ್ಥಕಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಆವಜ್ಜನಟ್ಠಾನಿಯಂ"ತಿ ತತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಕೇನಚಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅಗ್ಗಹಿತೇ ನಿಬ್ಬಾನಾ ರಮ್ಮಣೇ ಆವಜ್ಜನಟ್ಠಾನಿಯಂ। "ತಂ"ತಿ ಗೋತ್ರಭುಞ್ಞಾಣಂ। ಗೋತ್ತಂ ಭವತಿ ಅಭಿಭವತಿ ಛಿನ್ದತೀತಿ ಗೋತ್ರಭು। ಗೋತ್ತಂ ವಾ ಅಭಿಸಮ್ಭುಣಾತಿ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಗೋತ್ರಭೂತಿ ವಚನತ್ಥೋ। ಕಥಂ ಪನ ಗೋತ್ರಭು ಚಿತ್ತಂ ಗೋತ್ರಭುಞ್ಞಾಣಂ ಪುಥುಜ್ಜನಗೋತ್ತಂ ಛಿನ್ದತಿ, ಅರಿಯಗೋತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಸೋಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಸ್ಮಿಂಖಣೇ ಪುಥುಜ್ಜನಗೋತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನೋಏವಾತಿ। ಸಚ್ಚಂ। ಅತ್ತನಿ ಪನ ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಸಯಂ ಛಿನ್ದತಿ ನಾಮ। ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಚ ಅರಿಯಗೋಚರತ್ತಾ ತಂ ಆರಮ್ಮಣ ಕರಣವಸೇನ ಅರಿಯಗೋತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ನಾಮಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿವಿಸೇಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಅನನ್ತರೇ ಅರಿಯಗೋತ್ತಂ ಭಾವೇತಿ, ಪಾತುಭಾವೇತೀತಿ ಗೋತ್ರಭೂತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। "ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜಾ"ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾದೀಹಿ ಸಬ್ಬವಿಪ್ಫನ್ದನೇಹಿ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಮ್ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಮೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ನ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಮ್ಮಣ ಕರಣ ವಸೇನ ಜಾನನಂ। ಕಥಂ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ಮಗ್ಗೋ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿಜಾನಾತಿ ನಾಮಾತಿ। ಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿ ವಸೇನ। ಸೋ ಹಿ ಸಮ್ಮೋಹಂ ಪಜಹನ್ತೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋನ್ತಾನಿಪಿ ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಞ್ಞಾಣಾನಿ ತಪ್ಪಹಾನಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಅಸಾಧಕತ್ತಾ ದುಕ್ಖ ಸಚ್ಚಂ ಪರಿಜಾನನ್ತಾನೀತಿ ನ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಮಗ್ಗೋ ಪನ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಕರೋನ್ತೋಪಿ ತಪ್ಪಹಾನಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸಾಧಕತ್ತಾತಂ ಸಚ್ಚಂ ಪರಿಜಾನಾತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಸ್ಮಾ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಸ್ಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ತಸ್ಮಿಂಸಚ್ಚೇ ಪರಿಜಾನನ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ಯಥಾಹಿ ಏಕೋ ಪುರಿಸೋ ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಾದಿದೋಸೇಹಿ ಪಲಿಬುದ್ಧತ್ತಾ ಅನ್ಧೋ ಹೋತಿ। ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಯದಾ ಪನ ಸೋ ಏಕಂ ತೇಜವನ್ತಂ ಅಞ್ಜನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಚಕ್ಖುಂ ಅಞ್ಜಯನ್ತೋ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ನಿದ್ದಾಯತಿ। ತಸ್ಸ ನಿದ್ದಾಯನ್ತಸ್ಸೇವ ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಸಬ್ಬದೋಸಾ ನಸ್ಸನ್ತಿ। ಚಕ್ಖು ವಿಪ್ಪಸನ್ನಂ ಹೋತಿ। ತಪ್ಪಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸೋ ನಿದ್ದಾಯನ್ತೋಪಿ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಅನ್ಧಭಾವವಿಗಮೇನ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ಏವಮೇವಮಿದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ। ಏಕದೇಸೇನ ವಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗೇಸು, ಅನವಸೇಸೇನ ವಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇ। "ಅಪಚ್ಚಾವತ್ತಿಕಂ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಚ್ಚತೋ ಆವತ್ತನಂ ಪಚ್ಚಾವತ್ತಂ। ನತ್ಥಿ ಪಚ್ಚಾವತ್ತಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅಪಚ್ಚಾವತ್ತಿಕನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ।

“ಪುನ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮತಾಪತ್ತಿವಸೇನ ನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತಂ”ತಿ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಏವ ತಾನಿವಟ್ಟಾನಿ ಪುನ ಅನುಪ್ಪಾದಸಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ತಥಾ ನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತಂ। “ಉಪ್ಪಾದನಸಙ್ಖಾತಾಯ ಭಾವನಾಯಾ”ತಿ ಏತೇನ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕತ್ತಾ ವಡ್ಢನಸಙ್ಖಾತಾಯ ಭಾವನಾಯ ಓಕಾಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ಪನ ಪವತ್ತಿತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಭಾವನಾಪಿ ಮಗ್ಗಭಾವನಾ ಏವ। ಸಾ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಪತ್ವಾ ಮತ್ಥಕಪತ್ತಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಏವ ಮತ್ಥಕಪತ್ತೋ ಭಾವನಾನುತ್ತರೋ ಹೋತೀತಿ ಇಮಿನಾಪರಿಯಾಯೇನ ವಡ್ಢನ ಸಙ್ಖಾತಾಯ ಭಾವನಾಯಾತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿಯೇವ। ಅತ್ತನೋ ಅನನ್ತರೇ ಪವತ್ತಂ ಆನನ್ತರಿಕಂ। ಆನನ್ತರಿಕಂ ಫಲಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ತಸ್ಸ ಚ ತತೋಪರಂ ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ಫಲಚಿತ್ತಾನಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅಪನೀತೋ ಅಗ್ಗಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಅಪನೀತಗ್ಗಿಕೋ। “ನಿಬ್ಬಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯಾ”ತಿ ಏತೇನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಕಿಚ್ಚೇನ ಮಗ್ಗಾನುಕುಲಪ್ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। “ತೇಸಂ”ತಿ ತೇಸಂ ಚಕ್ಖೂನಂ। ತಂ ರೂಪಂ ತಸ್ಸ ಪಾಕಟಂ ನ ತಾವ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। “ತಸ್ಸಾ”ತಿ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। “ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನವಾರೇಸೂ”ತಿ ಏತ್ಥ ಪಸಾದಚಕ್ಖುನಾ ದಿಟ್ಠೇ ಪವತ್ತಾ ಅನುಬನ್ಧಕ ವೀಥಿಯೋಪಿ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ।

ಉಪರಿಮಗ್ಗೇಹಿ ವಧಿತಬ್ಬಾ ಮಾರೇತಬ್ಬಾತಿ ಉಪರಿಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ। “ಕಿಲೇಸವಿಭಾಗೇಸೂ”ತಿ ಅಸುಕಮಗ್ಗೇನ ಅಸುಕಾಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀಯನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಕಿಲೇಸವಿಭಾಗೇಸು। “ಪಾಳಿಯಂ”ತಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಮಗ್ಗಪಾಳಿಯಂ। ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಮಗ್ಗಙ್ಗಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾದೀನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನಂ ನಾಮ ಮಗ್ಗಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನಮೇವ। ತಥಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। “ಅವಿರುದ್ಧಾ ಹೋತೀ”ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇನ ಅಸಮೇನ್ತಾಪಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಾನಂ ಇಚ್ಛಾನುರೂಪಸಮ್ಭವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಅಧಿಮಾನನಿದ್ದೇಸ ಅಟ್ಠಕಥಾಸೂ”ತಿ ವಿನಯೇ ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕೇ ಅಧಿಮಾನಪದನಿದ್ದೇಸ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು। “ಸೋ”ತಿ ಅರಿಯಭೂತೋ ಭಿಕ್ಖು। “ನೋ ಲದ್ಧಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಅಲದ್ಧಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಲದ್ಧಂ ನೋ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ವಾ ಯೋಜನಾ। ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣಂ ಗಹಿತಂ। ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ।

“ಅಭಿನಿವಿಸನಂ”ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ದಳ್ಹತರಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ। “ನಿಖಾತಸಿನೇರುಪಾ ದಸ್ಸವಿಯಾ”ತಿ ತಸ್ಸ ಪವತ್ತನಂ ವಿಯ। “ಕೇವಲಂ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿತಾಯ ಅದಿಟ್ಠತ್ತಾ”ತಿ ಏತೇನ ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ, ನ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಸ್ಸ ಸಾಮಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಗಹಣಕಾರಣಂ ವದತಿ। ತತ್ಥ ಕೇವಲಸದ್ದೇನ ಪರಮತ್ಥ ಸಚ್ಚಂ ಪತ್ವಾ ಅತ್ತಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸ್ಸ ಅತ್ತನೋವಸಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿತಂ ನಿವತ್ತೇತಿ। ಸಮ್ಮುತಿ ಸಚ್ಚಂ ಪನ ಪತ್ವಾ ಅತ್ತಸ್ಸ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ಮಹಾಜನೋ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಅತ್ತನೋ ವಸಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿಂ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ। “ಖಣಭಙ್ಗಸ್ಸ ಚ ಅದಿಟ್ಠತ್ತಾ”ತಿ ಏತೇನ ಏಸೋ ಮೇ ಸಾರಟ್ಠೇನ ಅತ್ತಾ। ಏಸೋ ಮಮ ಸಾರೋ। ಏತಂ ಮಮ ಸರೀರಂ। ಯಾವ ವಸ್ಸಸತಂಪಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಏತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ನ ಭಿಜ್ಜತಿ, ನ ವಿನಸ್ಸತಿ। ತಾವ ಅಹಂ ನ ಮರಾಮಿ। ಯದಾ ಏತಂ ಭಿಜ್ಜತಿ, ವಿನಸ್ಸತಿ। ತದಾ ಅಹಂ ಮರಾಮಿ। ಅಹಞ್ಚ ಮಮ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಞ್ಚ ಅದ್ವಯಂ ಅನಾನತ್ತನ್ತಿ ಏವಂ ಗಹಣಕಾರಣಂ ವದತಿ। ತತ್ಥ “ಖಣಭಙ್ಗಸ್ಸಾ”ತಿ ನಾಮರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಖಣೇ ಖಣೇ ಭಞ್ಜನಸ್ಸ ಭಿಜ್ಜನಸ್ಸ ಮರಣಸ್ಸ। ಇದಮ್ಪನಮರಣಂ ಸಮ್ಮುತಿ ಸಚ್ಚೇ ನತ್ಥಿ। ಪರಮತ್ಥ ಸಚ್ಚೇ ಏವ ಅತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಮಹಾಜನೋ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಅತ್ತನೋಸಾರಂ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ। “ತಂ ದ್ವಯಂ ಸುದಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸ್ಸ ಕೇವಲಂ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿತಞ್ಚ ಖಣಭಙ್ಗಞ್ಚ ಞಾಣ ಚಕ್ಖುನಾ ಸುಟ್ಠುದಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಸುಟ್ಠುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಕೇವಲಂ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿತಞ್ಚ ಅವಸಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿತಞ್ಚ ಸುಟ್ಠು ಪಸ್ಸತಿ। ಯೋ ಚ ಅತ್ತನೋ ವಸಾಯತ್ತವುತ್ತಿ ನ ಹೋತಿ। ಸೋ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ ಪತ್ವಾ ಏಸೋ ಮಮ ಸನ್ತಕನ್ತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ನಾರಹತಿ। ಕುತೋ ಮಮ ಅತ್ತಾತಿ। ಅಪಿ ಚ, ಸತ್ತೋ ನಾಮ ಸಭಾವತೋ ನತ್ಥಿ। ಪಞ್ಞತ್ತಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯೋ ‘ಅಹನ್ತಿ ವಾ, ಮೇತಿ ವಾ, ಮಮಾತಿ ವಾ, ಗಯ್ಹೇಯ್ಯ। ಅಸನ್ತೇ ಚ ಅತ್ತಸ್ಮಿಂ ಕೋ ಮಮ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ। ಖಣಭಙ್ಗೋ ಹೋತಿ। ಖಣೇ ಖಣೇ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಸತ್ತೋ ಚ ನಾಮ ಏಕಸ್ಮಿಂಭವೇ ಆದಿಮ್ಹಿ ಸಕಿಂ ಏವ ಜಾಯತಿ। ಅನ್ತೇ ಸಕಿಂ ಏವ ಮರತಿ। ಅನ್ತರಾ ವಸ್ಸಸತಂಪಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂಪಿ ಮರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅಞ್ಞಾಹಿ ಖಣಿಕಧಮ್ಮಾನಂ ಗತಿ। ಅಞ್ಞಾ ಸತ್ತಸ್ಸ। ಏವಂಸನ್ತೇ ಕಥಂ ಖಣಿಕಧಮ್ಮಾ ಸತ್ತಸ್ಸ

ಸಾರಟ್ಠೇನ ಅತ್ತಾನಾಮ ಭವೇಯ್ಯುನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಅವಸವತ್ತನಟ್ಠೇನ ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನ ಚ ಅನತ್ತಾ ಏವ। ಅಪಿಚ "ಅವಸವತ್ತನಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಸೋ ನಾಮ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಏಕೋ ಪಧಾನಧಮ್ಮೋ। ಸಚೇ ಅತ್ತಾನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಸೋ ಏವ ಪಧಾನಭೂತಸ್ಸ ವಸಸ್ಸಪಿ ಅತ್ತಾ ಭವೇಯ್ಯ। ಏವಂಸತಿ, ಯೋ ವಸೋ, ಸೋ ಅತ್ತಾ। ಯೋ ಅತ್ತಾ, ಸೋ ವಸೋತಿ ಭವೇಯ್ಯ। ತಥಾ ಚ ಸತಿ, ರೂಪಂ ಅತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ರೂಪಞ್ಚ ವಸಞ್ಚ ಅತ್ತಾನಞ್ಚ ಏಕತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ ನಾಮ। ತಥಾ ವೇದನಂ ಅತ್ತಾತಿ। ಸಞ್ಞಂ, ಸಙ್ಖಾರೇ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೇಪಿ। ಏವಞ್ಚಸತಿ, ಸತ್ತೋ ಚ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಞ್ಚ ವಸೋ ಚ ಅತ್ತಾ ಚ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಏಕತ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಏಕೋ ಸತ್ತೋತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ನ ಹಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಸವತ್ತನಟ್ಠೇ ಏಕಸ್ಸಸತ್ತಸ್ಸ ದ್ವೇ ಅತ್ತಾ ತಯೋ ಅತ್ತಾ ಬಹೂಅತ್ತಾತಿ ಸಕ್ಕಾ ಭವಿತುಂ। ಅಥ ಯಥಾ ಯಥಾ ಸತ್ತಸ್ಸ ವಸೋ ವತ್ತತಿ, ಇಚ್ಛಾ ಪವತ್ತತಿ। ತಥಾ ತಥಾ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಮ್ಪಿ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಸತ್ತಸ್ಸವಸಂ ಅನುಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಕಸ್ಮಾ, ಸತ್ತಸ್ಸ ಚ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸ್ಸ ಚ ವಸಸ್ಸ ಚ ನಾನತ್ತಾಭಾವತೋ। ಏವಂ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತೇ ಸತಿ। ರೂಪಂ ಮೇ ಅತ್ತಾ, ವೇದನಾ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿಆದಿಗ್ಗಹಣಂ ವಟ್ಟೇಯ್ಯ। ಸಭಾವತೋ ಅವಿರುದ್ಧಂ ಭವೇಯ್ಯ। ನ ಪನ ತಥಾ ಅನುಗಚ್ಛತಿ। ನ ಹಿ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ದುರೂಪೋ ಪುರಿಸೋ ಅತ್ತನೋ ರೂಪಕಾಯಂ ಅತ್ತನೋ ವಸೇನೇವ ಸುವಣ್ಣಂ ಸುರೂಪಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಥಾ ದುಸ್ಸದ್ದೋವಾ ಸುಸದ್ದಂ, ದುಗ್ಗನ್ಧೋವಾ ಸುಗನ್ಧಂ। ನ ಚ ಅನ್ಧೋವಾ ಅನನ್ಧಂ। ಬಧಿರೋವಾ ಅಬಧಿರಂ। ರೋಗೀವಾ ಅರೋಗಂ। ಕುಟ್ಠೀವಾ ಅಕುಟ್ಠಂ। ಗಣ್ಡೀವಾ ಅಗಣ್ಡಂ। ಜಿಣ್ಣೋವಾ ತರುಣಂ। ಅಜರಂ ವಾ ಅಮರಣಂ ವಾ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ನಾಪಿ ಅಪಾಯೇಸು ಚ ಅಪತನ್ತಂ। ಪತಿತ್ವಾ ವಾ ತತೋ ವಿಮುತ್ತಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಥಾ ದೇವೋ ವಾ ದೇವತ್ತಾ ಅಚಾವೇತುಂ। ಸಕ್ಕೋವಾ ಸಕ್ಕತ್ತಾ, ಮಾರೋ ವಾ ಮಾರತ್ತಾ, ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಾತಿ। ಏಸನಯೋ ಸೇಸಖನ್ಧೇಸುಪಿ। ತಥಾ ಪನ ಅವಸಾನುಗಮನತೋ ಪರಮತ್ಥ ಸಚ್ಚಂ ಪತ್ವಾ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೇ ಅತ್ತನೋ ಸಾಮಿಕಿಚ್ಚಂ ಇಸ್ಸರಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅಸಾಮಿಕಮೇವ ತಂ ಹೋತಿ, ಅನಿಸ್ಸರಂ। ತಥಾ ಚ ಸತಿ, ಅತ್ತಾನಂ ತಸ್ಸ ಸಾಮಿಂ ಇಸ್ಸರಂ ಕತ್ವಾ ರೂಪಂ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಗಹಣಂ ಮಿಚ್ಛಾಗಹಣಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। ಲೋಕೇ ಪನ ಮಹಾಜನೋ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ನ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ನ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಪರಮ್ಪರ ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನೇ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೇ ಸಮ್ಮುತಿ ಸಚ್ಚವಸೇನ ನಾನಾವಸವತ್ತನಾಕಾರಾ ನಾಮ ಸನ್ತಿ। ನಾನಾಸಾಮಿ ಇಸ್ಸರಾಧಿಪತಿವೋಹಾರಾ ಚ ಲೋಕೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇ ಸಮ್ಮುತಿ ಸಚ್ಚವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ತೇಸು ಸಾಮಿಇಸ್ಸರಾಧಿಪತಿ ವೋಹಾರೇಸು ವೋಹಾರಮತ್ತೇ ಅಠತ್ವಾ ಸಭಾವಸಚ್ಚಂ ಮಞ್ಞನ್ತಾ ಮಿಚ್ಛಾಗಹಣಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ। ನ ನು ವಸೋನಾಮ ಇಚ್ಛಾ। ಸತ್ತೋ ಚ ಗನ್ತುಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಠಾತುಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ಏವಂಸತಿ। ತಸ್ಸ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ತಸ್ಸ ವಸಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿ ಏವ ಹೋತೀತಿ। ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿತ್ತಾ ಏವ। ತಥಾಹಿ ಗನ್ತುಂ ಇಚ್ಛಾನಾಮ ಬಹಿದ್ಧಾ ಧನಹೇತುವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ನಾನಾಭೋಗಹೇತು ವಾ। ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ನಾನಾಕಾರಣೇನ। ತತ್ಥ ಯೇಸಂ ಧನೇ ಅಸತಿ, ಯಂ ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ಚೇತಸಿಕಂ ವಾ। ತೇಸಂ ತಂ ತಂ ದುಕ್ಖಪಚ್ಚಯಾ ಧನಿಚ್ಛಾ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಧನಿಚ್ಛಾ ಪಚ್ಚಯಾ ಗನ್ತಿಚ್ಛಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಥಾ ನಾನಾಭೋಗಿಚ್ಛಾ ನಾನಾಕಮ್ಮಿಚ್ಛಾಸು ಚಾತಿ। ನಾನಾದುಕ್ಖಭಯುಪದ್ದವಮೂಲಿಕಾಸು ಇಚ್ಛಾಸು ವತ್ತಬ್ಬ ಮೇವ ನತ್ಥಿ। ತಥಾ ನಾನಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಪಲೋಭನ ದುಕ್ಖಮೂಲಿಕಾಸು ಚ ನಾನಾವಿತಕ್ಕಾನಂ ವಿಪ್ಫನ್ದನಮೂಲಿಕಾಸು ಚ ಇಚ್ಛಾಸು। ಏವಂ ವಸೋಪಿ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿಕೋ ಏವ ಹೋತಿ। "ಗಮನಂ"ತಿ ಗಮನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। ಯೇನಯೇನಧನಾದಿಹೇತುನಾ ಸೋ ಸೋ ವಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಗಮನಮ್ಪಿ ತೇನ ತೇನೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಆಹಾರುಪತ್ಥಮ್ಭನಾದಿಪಚ್ಚಯೇನ ಚ। ವಸೋ ಪನ ಗಮನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇಕ ದೇಸಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಹಿ ತದಞ್ಞಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವಿನಾ ಸಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಕುತೋ ಗಮನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ। ಏವಂ ಠಾನಾದೀಸು। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ, ಇದಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿಕನ್ತಿಚ್ಚೇವ ವತ್ತುಂ ಅರಹತಿ। ನೋ ವಸಾಯತ್ತ ವುತ್ತಿಕನ್ತಿ। ಅಪಿ ಚ ಗನ್ತುಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಮತ್ತಭೂತೋ ಸತ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಪನ ಖಣಿಕ ಧಮ್ಮತ್ತಾ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಸನ್ತತಿ ವಸೇನ ಗಮನಾಕಾರ ನಿಮಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏವಂ ಅವಸವತ್ತನಂ ಹೋತೀತಿ। ಹೋತು ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜನಂ। ಅವಿಚ್ಛೇದಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಸತಿ, ಗಮನಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿಯೇವ। ಗಮನೇ ಚ ಸಮ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ಖಣಿಕಭಿಜ್ಜನೇನ ದೋಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಚೇ। ಅತ್ಥಿ। ಖಣಿಕಮರಣಞ್ಹಿ ಸತ್ತಸ್ಸ ಸುಸಾನಭೂಮಿ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅನ್ತರಾಯೇವಾ ಆಗತೇ ಪಕ್ಖಲನ್ತೇ ವಾ ಸತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸತ್ತೋ ಯದಾ ಕದಾಚಿ ಮರಣಂ ವಾ ನಿಗಚ್ಛತಿ ಮರಣ ಮತ್ತಂ ವಾ ದುಕ್ಖನ್ತಿ। ಕಿಲೇಸೇ ನಿಮಿನಾತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ವಚನತ್ಥೋ।

“ವಿಪಲ್ಲಾಸನಿಮಿತ್ತಂ”ತಿ ಚ ವಿಪಲ್ಲಾಸ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಸೇನ ಉಪಟ್ಠಿತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನಿಮಿತ್ತಂ। ತಣ್ಹಾ ಏವ ಪಣಿಧೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಮಹನ್ತಾನಂ ಆದೀನವಾನಂ ರಾಸಿ ಮಹಾಆದೀನವರಾಸಿ। ಖನ್ಧೇಸು ಸುಞ್ಞತಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮ ಅತಿ ಗಮ್ಭೀರಂ ಹೋತಿ। ಞಾಣಸ್ಸೇವ ವಿಸಯಭೂತಂ। ಸುಞ್ಞತ ದಸ್ಸನಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಜುಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖನ್ತಿ ಆಹ “ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಸುಞ್ಞತದಸ್ಸನವಸೇನಾ”ತಿಆದಿಂ। ತತ್ಥ “ಅತ್ಥ ಸಿದ್ಧಿ ನಾಮಾ”ತಿ ಮಗ್ಗಫಲಪ್ಪಟಿಲಾಭಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಿ ನಾಮ। ಅತ್ತಾತಿ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಅತ್ತಾಭಿನಿವೇಸೋ। ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಗಾಹೋ। ಉಪಾದೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತೋ ಗಾಹೋ ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹೋ। ಅತ್ಥಾಭಿನಿವೇಸೋ ಚ ಸೋ ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹೋ ಚಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ತಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ। ಅನು ಅನು ಭವನಂ ಆನುಭಾವೋ। ಪರಮ್ಪರತೋ ವಡ್ಢನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। “ತಥಾ ಸಮನುಪಸ್ಸಿತ್ವಾ”ತಿ ಸುಞ್ಞತಾ ಕಾರೇನ ಸಮನುಪಸ್ಸಿತ್ವಾ। ವಿಮುಞ್ಚನ್ತಸ್ಸ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। “ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮ ನಾತಿ ಗಮ್ಭೀರಂ ಹೋತಿ। ಸದ್ಧಾಯಪಿ ವಿಸಯಭೂತಂ। ಉನ್ನತಿಲಕ್ಖಣೋ ಚ ಅಹಂ ಮಾನೋ ಖನ್ಧೇಸು ನಿಚ್ಚಧುವವಿಪಲ್ಲಾಸಮೂಲಕೋ ಸದ್ಧಾಯ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖೋತಿ ಆಹ “ಅನಿಚ್ಚದಸ್ಸನವಸೇನಾ”ತಿಆದಿಂ। “ನಿಮಿತ್ತಾಭಿನಿವೇಸಭೂತಸ್ಸಾ”ತಿ ನಿಚ್ಚಧುವನಿಮಿತ್ತಾಭಿನಿವೇಸಭೂತಸ್ಸ। “ಮಾನಗ್ಗಾಹಸ್ಸಾ”ತಿ ಮಾನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಗಾಹಸ್ಸ। “ಸದ್ಧಾಯ ಪೀ”ತಿಪಿಸದ್ದೇನ ಞಾಣಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮ ಭಯಸಂವೇಗ ಜನಕಂ ಹೋತಿ। ಆರಮ್ಮಣೇಸು ತಣ್ಹಾಲೋಲಸ್ಸ ತಣ್ಹಾವಿಪ್ಫನ್ದನಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಂ। ವಿಸೇಸತೋ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಅನುರೂಪನ್ತಿ ಆಹ “ದುಕ್ಖದಸ್ಸನ ವಸೇನಾ”ತಿಆದಿಂ। “ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ”ತಿ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯ ಸಙ್ಖಾತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಇನ್ದ್ರಿಯ ಧಮ್ಮಾನಂ। “ವಿಪಸ್ಸನಾ ಗಮನವಸೇನೇ ವಾ”ತಿ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಆಗಮನ ಕಾರಣಸ್ಸ ವಸೇನೇವ।

ಇದಾನಿ ಪುಬ್ಬೇ ಯಂ ವುತ್ತಂ ‘ಸತ್ತಅರಿಯ ಪುಗ್ಗಲವಿಭಾಗಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವಪತ್ತಿಯಾ ಚಾ’ತಿ। ತತ್ಥ ಸತ್ತ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲವಿಭಾಗಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ತತ್ಥಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ ನಾಮಾತಿ ಏತ್ಥ “ಧಮ್ಮೋ”ತಿ ಪಞ್ಞಾ ವುಚ್ಚತಿ ‘ಸಚ್ಚಂ, ಧಮ್ಮೋ, ಧೀತಿ, ಚಾಗೋ,ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಯ। ತಿಕ್ಖತರಂ ಧಮ್ಮಂ ಅನುಸ್ಸರತೀತಿ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ। ಪಞ್ಞಾಬಲಾನುಸಾರೇನ ಆದಿಮ್ಹಿ ಮಗ್ಗಂ ಲಭತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥವಾ। “ಧಮ್ಮೋ”ತಿ ನಿಸ್ಸತ್ತನಿಜ್ಜೀವಟ್ಠೇನ ಸಙ್ಖಾರ ಧಮ್ಮೋ ವುಚ್ಚತಿ। ಸುಞ್ಞತದಸ್ಸನಞ್ಚ ನಾಮ ವಿಸೇಸತೋ ಸುದ್ಧಧಮ್ಮ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ। ಇತಿ ಸುದ್ಧಧಮ್ಮಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ಞಾಣಗತಿಯಾ ಅನುಗಚ್ಛತೀತಿ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ। ದಿಟ್ಠಿಪತ್ತೋತಿ ಏತ್ಥ ದಿಟ್ಠಿನಾಮ ದಸ್ಸನಞ್ಞಾಣಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧ ದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಬಲೇನೇವ ಸುಖೇನ ತಂ ತಂ ಮಗ್ಗಫಲಂ ಪತ್ತೋತಿ ದಿಟ್ಠಿಪತ್ತೋ। ತೇನೇವ ದಸ್ಸನ ಪಞ್ಞಾಬಲೇನ ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನತೋ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ। ಸಙ್ಖಾರ ಧಮ್ಮಾನಂ ಖಣಿಕ ಧಮ್ಮಭಾವೇ ಸುಟ್ಠು ಸದ್ದಹನಂ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೋ ಸದ್ಧಾ ನಾಮ। ತತ್ಥ “ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೋ”ತಿ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಪ್ಪಸಾದೋ। “ಞಾಣಂ”ತಿ ಚ ಸಙ್ಖಾರ ಧಮ್ಮಾನಂ ಖಣಿಕಭಾವನಿಮಿತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನಞ್ಞಾಣಂ। ತಾದಿಸೇ ಹಿ ಞಾಣೇ ಸತಿ, ತತ್ಥ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೋ ನಾಮ ಜಾಯತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾತಿ। ಸದ್ಧಂ ಅನುಸ್ಸರತೀತಿ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ। ಸದ್ಧಾಬಲೇನೇವ ಆದಿಮ್ಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸದ್ಧಾಬಲೇನ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ। “ಕಾಯಸಕ್ಖಿ ನಾಮಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಕ್ಖಂತಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠಂ। ಯಂ ಸಾಧಕನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅತ್ತನೋ ಕಾಯೇ ಏವ ಲದ್ಧಂ ಸಕ್ಖಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ಕಾಯಸಕ್ಖೀ। ದುಕ್ಖಾನು ಪಸ್ಸೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹಿ ಸಂವೇಗ ಬಹುಲೋ ಹೋತಿ। ಸಂವೇಗೋ ಚ ಪಧಾನ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ಸಂವಿಗ್ಗೋ ಯೋನಿಸೋ ಪದಹತೀತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಸಂವೇಗವಸೇನ ಭಾವನಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ಯಂ ಯಂ ಪುರಿಸಥಾಮೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ತಂ ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಪಾಪುಣನ್ತೋ ಚ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯೇ ಏವ ಸಕ್ಖಂ ಲಭತಿ। ಸನ್ದಿಟ್ಠಂ ಝಾನಸುಖಂ ವಾ ಮಗ್ಗಫಲಸುಖಂ ವಾ ಲಭತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಉಭತೋಭಾಗ ವಿಮುತ್ತೋ”ತಿ ಅರೂಪಜ್ಝಾನೇಹಿ ರೂಪಕಾಯತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಫಲೇಹಿ ನಾಮಕಾಯತೋತಿ ಏವಂ ಉಭೋಹಿ ಕಾಯಭಾಗೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ। ಏತ್ಥ ಚ ತಯೋ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಪಞ್ಞಾಧಿಕೋ ಚ ಸದ್ಧಾಧಿಕೋ ಚ ವೀರಿಯಾಧಿಕೋ ಚ। ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ ಚ ದಿಟ್ಠಿಪತ್ತೋ ಚ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ ಚ ಪಞ್ಞಾಧಿಕೋ ನಾಮ। ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ ಚ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ ಚ ಸದ್ಧಾಧಿಕೋ ನಾಮ। ಕಾಯಸಕ್ಖೀ ಚ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ಚ ವೀರಿಯಾಧಿಕೋ ನಾಮಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲವಿಭಾಗನಯೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗನಯೇನ ವುತ್ತೋ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನ ಪುಗ್ಗಲ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ ಚ ಕಾಯಸಕ್ಖೀ ಚ ದ್ವೇಪುಗ್ಗಲಾ ಸೇಕ್ಖೇಸು ಏವ ವುತ್ತಾ। ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ ಪನ ಏತೇ ದ್ವೇಪಿ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಾ ಏವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ,

ಸಙ್ಖಾರ ಧಮ್ಮಾನಂ ಖಣಿಕ ಧಮ್ಮಭಾವೇ ಸುಟ್ಠು ಸದ್ದಹನಂ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೋ ಸದ್ಧಾ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿಂ ಪನ ತಾದಿಸೇನ ಸದ್ಧಾಮತ್ತೇನ ಸೋತಾಪತ್ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। ಭಗವತಾ ಏವ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾಹ ಮಹಾವಗ್ಗೇ ಓಕ್ಕನ್ತ ಸಂಯುತ್ತೇ ಚಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖವೇ ಅನಿಚ್ಚಂ ವಿಪರಿಣಾಮೀ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀ, ಯೋ ಏವಂ ಸದ್ದಹತಿ, ಏವಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ। ಓಕ್ಕನ್ತೋ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ। ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಭೂಮಿಂ। ಸೋ ಯೇನಕಮ್ಮೇನ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀತಿ। ಸೋತಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅನಿಚ್ಚಂ। ವಿಪರಿಣಾಮೀ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀತಿಆದಿನಾ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ ವಿತ್ಥಾರೇ ತಬ್ಬಾನಿ। ತತ್ಥ "ವಿಪರಿಣಾಮೀ"ತಿ ವಿಪರಿಣಾಮೋ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ವಿಪರಿಣಾಮೀ। ವಿಪರಿಣಾಮೋತಿ ಚ ಖಣೇ ಖಣೇ ಜೀರಣತಾ ಭಿಜ್ಜನತಾ ವುಚ್ಚತಿ। "ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀ"ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। "ಏವಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಏತೇನ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಸದ್ಧಂ ದೀಪೇತಿ। ಸಾ ಏವ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗೇಸು ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಧಮ್ಮೇ, ಸಙ್ಘೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಸದ್ಧಾ ನಾಮ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಅನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತ ದಸ್ಸನಞ್ಞಾಣೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾ। ಅನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ನಾಮ ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಖಯಟ್ಠೇನಾತಿಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಚಕ್ಖಾದಿನಿಸ್ಸಯಾನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಸನ್ತತಿ ಪರಿವತ್ತನಾದಿಕಂ ವುಚ್ಚತಿ। ತಞ್ಚ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಅನಿಚ್ಚಭಾವೇ ಸದ್ದಹತಿ, ಅಧಿಮುಚ್ಚತಿ। ತಾನಿಪಿ ಖಣೇ ಖಣೇ ಏಕನ್ತೇನ ಭಿಜ್ಜತಿ ಯೇವಾತಿ ಸದ್ಧಾಧಿಮೋಕ್ಖಂ ಸದ್ಧಾವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಪಟಿಲಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧತಾದೀನಂ ಬುದ್ಧಗುಣಾದೀನಂ ದಸ್ಸನಞ್ಞಾಣೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಪಸಾದೋ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೋ ನಾಮ। ಅರಿಯಭೂಮಿ ನಾಮ ದಿಟ್ಠಾನುಸಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನುಸಯೇಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ಅವತ್ಥಾಭೂಮಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇಹಿ ಸಹಿತಾ ಅವತ್ಥಾಭೂಮಿ ಪುಥುಜ್ಜನಭೂಮಿ ನಾಮ। ಕಥಂ ಪನ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಭೂಮಿಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತತಾ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕನ್ತತಾ ಚ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ "ಸೋ ಯೇನಾ"ತಿಆದಿಂ। ಯೋ ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಹೇತುಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಮ್ಮಪಥಪತ್ತಂ ಅಪಾಯಗಾಮಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ। ಸೋ ಏಕನ್ತೇನ ಪುಥುಜ್ಜನಭೂಮಿಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ, ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕನ್ತೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಸದ್ಧಾನುಸಾರಿಸುತ್ತಂ। ಅಪರಂಪಿ ವುತ್ತಂ ಚಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖವೇ ವಿಪರಿಣಾಮೀ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀ। ಯಸ್ಸ ಏವಂ ಮತ್ತಸೋ ನಿಜ್ಝಾನಂ ಖಮತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ "ಮತ್ತಸೋ ನಿಜ್ಝಾನಂ ಖಮತೀ"ತಿ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀವಿಯ ಸದ್ದಹನಮತ್ತೇ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ತಾದಿಸಂ ಅನಿಚ್ಚತಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ ದಸ್ಸನಂ ಲಭತಿಯೇವ। ಏವಂಸತಿ, ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನಿಜ್ಝಾನಂ ಓಲೋಕನಂ ಮತ್ತಸೋ ಖಮನ್ತಿ ನಾಮ। ಇದಂ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರಿಸುತ್ತಂ। ಅಪರಂಪಿ ವುತ್ತಂ ಚಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖವೇ ಅನಿಚ್ಚಂ ವಿಪರಿಣಾಮೀ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀ। ಯೋ ಏವಂ ಪಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ "ಪಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀವಿಯ ಮತ್ತಸೋ ನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖಮಮತ್ತೇ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಜಾನಾತಿ, ಞಾಣಚಕ್ಖುನೋ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ದಿಟ್ಠಿಪತ್ತಾದೀನಂ ಸುತ್ತಂ।

"ಯಥಾ ಸಕಂ ಫಲಂ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಇದಂ ಸಕಂ। ಯಂ ಯಂ ಸಕಂ ಯಥಾಸಕನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸಾತಿಆದಿನಾ। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ವೀಥಿಯಂ ಪನ ಅನುಲೋಮಜವನಾನಿ ಏವ ಫಲಾನಂ ಆಸನ್ನಕಾರಣಾನಿ, ನ ಮಗ್ಗಜವನಾನೀತಿ ಆಹ "ನ ಮಗ್ಗಾಗಮನವಸೇನಾ"ತಿ। "ಸೋ"ತಿ ಮಗ್ಗೋ। ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಸಬ್ಭಾವೋ। "ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಮಗ್ಗಸ್ಸ।

ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾ ಕಿಚ್ಚತೋ ಅನಿಮಿತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಸಭಾವತೋ ಸನಿಮಿತ್ತಾಏವ। ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಸಹಿತಾಏವ। ಯತೋ ಸಾ ಏಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿಗ್ಗಹಣಂ ಲಭತಿ। ಇದಂಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಖಯಟ್ಠೇನಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ಚ ಹೋತೀತಿ। ತತ್ಥ ಚ ಅಭಿಧಮ್ಮಂ ಪತ್ವಾ ಸಭಾವಪ್ಪಧಾನಂ ಹೋತಿ, ನ ಕಿಚ್ಚಪ್ಪಧಾನಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಭಿಧಮ್ಮ ನಯೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಅತ್ತನೋ ನಿಮಿತ್ತ ನಾಮಂ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಅಯಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕಿಲೇಸ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಲಿಬುನ್ಧನ್ತಿ। ಸಮ್ಬಾಧಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಲಿಬೋಧಕರಾನಾಮ। ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತ ಸುಭನಿಮಿತ್ತ ಸುಖನಿಮಿತ್ತ ಅತ್ತನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಗಾಹೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ನಿಮಿತ್ತಕರಾನಾಮ। ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಭುಸಂ ನಿಹಿತಂ ನಿವಿಟ್ಠಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ

ಪಣಿಧಿಕರಾನಾಮ। ತೇ ಚ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ। ಮಗ್ಗಫಲೇಹಿ ಚ ಸಮ್ಪಯೋಗಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಏವಂ ಆರಮ್ಮಣಕರಣಾ ದಿವಸೇನ ಮಗ್ಗಫಲೇಸು ತೇಸಂ ಅಭಾವೋ। ಅಭಾವತ್ತಾಏವ ಚ ತಾನಿ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ತೀಣಿನಾಮಾನಿ ಲಭನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಆರಮ್ಮಣ ಕರಣವಸೇನವಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ।

"ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಇದಂ ತಾಸಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನಂ ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅವಿನಾಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। ನ ಪನ ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿಯಾ ತಾಹಿ ಅವಿನಾಭಾವನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ವಿಪಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಅಪಾಯೇಸು ವಿಪಚ್ಚನ್ತಿ। ಅಪಾಯಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಜನೇನ್ತಿ। ದಿಟ್ಠಸಚ್ಚಾನಞ್ಚ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ। ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಾತಿ ಆಹ "ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾ"ತಿ। "ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಾಚೇ ವಾ"ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭೂತಾ ದಸಾಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥ ಧಮ್ಮಾ ಚೇವ। "ಸತ್ತಹಿ ಭವೇಹೀ"ತಿ ಕ್ರಿಯಾಪವಗ್ಗೇ ಕರಣವಚನಂ। ಯಥಾ ಸತ್ತಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ವಿಹಾರಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ। ಕ್ರಿಯಾಪವಗ್ಗೋತಿಚ ಕ್ರಿಯಾಯಸೀಘತರಂ ನಿಟ್ಠಾಪನಂ ವುಚ್ಚತಿ। "ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ"ತಿ ಸತ್ತವಾರಾ। ತೀಣಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿನಾಮ 'ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸಸಂಯೋಜನಾನಿ,। "ಅವಿನಿಪಾತ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ವಿರೂಪಂ ಹುತ್ವಾ ಪತನಂ ವಿನಿಪಾತೋ। ಅಪಾಯನಿಪಾತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಸಭಾವೋ। ನತ್ಥಿ ವಿನಿಪಾತೋ ಧಮ್ಮೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ನಿಯತೋ"ತಿ ಸುಗತಿಭವೇಸು ನಿಯತ ಗತಿಕೋ। ಸಮ್ಮಾ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಸಮ್ಬೋಧಿ। ಮಗ್ಗಞ್ಞಾಣಂ। "ಪರಾಯನಂ"ತಿ ಪರಭಾಗೇ ಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಮ್ಬೋಧಿಸಙ್ಖಾತಂ ಪರಾಯನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯನೋ। "ಅನಿಯಮತ್ಥೋ"ತಿ ವಾಸದ್ದತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ವಾ ಸದ್ದತ್ಥೇಸು ಚ ಅನಿಯಮತ್ಥೋ। ನ ವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋ। ವಿಕಪ್ಪತ್ಥೇಹಿ ಸತಿ ದ್ವೇ ಏವ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಮಿಸ್ಸಕಭವೋನ ಲಬ್ಭತಿ। ಅನಿಯಮತ್ಥೇ ತಯೋಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ ಏಕೋ ಮಿಸ್ಸಕಭವೋ ಏವ ಲಬ್ಭತಿ। ನನು ಚ ಸದ್ದೋ ನಾಮ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೇ ಪಾಕಟೋ, ನ ಅನಿಯಮತ್ಥೇ। ತಸ್ಮಾ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋವ ಇಧ ಯುತ್ತೋತಿ ಚೇ। ನ ಯುತ್ತೋ। ಕಸ್ಮಾ। ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇ ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಾಠೇ ಅಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ತೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಾಠೇ ಅಸಙ್ಗಹಿತಾ। ಕತ್ಥತೇ ಸಙ್ಗಹಿತಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ನ ಹಿ ಕೋಚಿ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮೋ ನಾಮ ಇಧ ಅಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ಯುತ್ತೋತಿ। "ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ತಸ್ಸಪಾಳಿಪಾಠಸ್ಸ। "ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ। ಲ। ಪರಮೋ ನಾಮ ವುತ್ತೋ"ತಿ ಇದಂ ಉಪರಿ 'ಯೇ ಕಾಮಭವೇ ಯೇವಾ'ತಿಆದಿನಾ 'ಯೇದಿಟ್ಠ ಧಮ್ಮೇ ವಾ'ತಿಆದಿನಾ ಚ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಸೋ ಚ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ ವಾ ಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನೋ ವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಪಾಳಿಯಂ"ತಿ ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ ಪಾಳಿಯಂ। "ಇಧ ನಿಟ್ಠಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಲೋಕೇ ಆಸವಕ್ಖಯಂ ಪತ್ವಾ ಖನ್ಧಪರಿನಿಬ್ಬಾನಪತ್ತಿ ವಸೇನ ನಿಟ್ಠಾ। ನಿಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಯೋಸಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕುಲತೋ ಕುಲಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಕೋಲಂಕೋಲೋ। ಭವತೋ ಭವಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಮೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಸಙ್ಖಾತಂ ಭವಬೀಜಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಏಕಬೀಜೀ। ಯೋ ಚ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅರಹಾ। ತಸ್ಸ ಚ ಇಧ ನಿಟ್ಠಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಕೇನ ಪನ ತಿಣ್ಣಂ ಸೋತಾಪನ್ನಾನಂ ವಿಸೇಸೋ ಕತೋತಿ। ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮೋ ತಾವ ಕೇವಲಂ ಪಠಮಮಗ್ಗ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೇಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಕತೋ। ಇತರೇ ದ್ವೇ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಪವತ್ತಿತೇಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಕತೋತಿ। ತತ್ಥ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮೋ ಸಬ್ಬಮುದುಕೋ ಹೋತಿ। ತತೋ ಕೋಲಂಕೋಲೋ ತಿಕ್ಖೋ। ಸೋ ಪನ ಛ ಭವಿಕೋ, ಪಞ್ಚಭವಿಕೋ, ಚತುಭವಿಕೋ, ತಿಭವಿಕೋ, ದ್ವಿಭವಿಕೋತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಭವಿಕೋ ತಿಕ್ಖೋ। ಸೇಸಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ತಿಕ್ಖತರಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಏಕಬೀಜೀ ಪನ ಏಕಭವಿಕೋ ಸಬ್ಬತಿಕ್ಖೋ। ತತ್ಥ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮೋ ಕೇವಲೇನ ಪಠಮಮಗ್ಗಾನುಭಾವೇನ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ಸಬ್ಬಮುದುಕೋ ಹೋತಿ। ಇತರೇ ದ್ವೇಪಕತಿಯಾ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮಭಾವೇ ಠತ್ವಾ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತಿ। ತದಾ ತೇಸಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪುನ ವಿಸೇಸ ಪತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಿಕ್ಖಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮತೋ ತಿಕ್ಖಾನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ। "ಸತ್ತವಾರತೋ ಓರಂ ವಾ"ತಿ ಇದಂ ಕೋಲಂಕೋಲ ಏಕಬೀಜಿನೋ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। "ಉಪರಿ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ನಿಯಾಮೇತೀ"ತಿ ಇದಂ ಉಪರಿಮೇ ದ್ವೇಸೋತಾಪನ್ನೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮೋಪನ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನೇವ ನಿಯಮಿತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತಥಾಹಿ ಸೋಯೇವ ಸಙ್ಗಹಪಾಠೇ ಸರೂಪತೋ ಆಗತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಪಹಾನೇನ ಪಹೀನಾಪಾಯಗಮನೋ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। ಇತರೇ ಪನ ದ್ವೇ

ಪಾಳಿಯಂ ಸೋತಾಪನ್ನ ಪುಗ್ಗಲವಿಭಾಗಟ್ಠಾನೇಸ್ವೇವ ಆಗತಾತಿ। "ಯೇ ಪನಾ"ತಿ ಯೇ ಸೋತಾಪನ್ನ ಪುಗ್ಗಲಾಪನ। ಗಾಥಾಯಂ "ಇತೋಸತ್ತಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಸತ್ತ ಸಂಸರಾನಿ। "ತತೋಸತ್ತಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ದೇವಲೋಕೇ ಸತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಙ್ಗುತ್ತರಪಾಠೇ "ತೇನಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದೇನಾ"ತಿ ಮಹಾಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥಸ್ಸ ಸತ್ಥುಗುಣೇ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದೋ ಜಾಯತಿ। ತೇನ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದೇನ। "ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನಾ"ತಿ ಸಚೇ ಸೋ ದೇವೇಸು ಏವ ಸಂಸರತಿ। ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಓಪಪಾತಿಕ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯೋ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸತಿ। ಯದಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಏವ ಸಂಸರತಿ। ಸತ್ತಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಕ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯೋ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಏತ್ಥೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ದೇಸನಾ ವಾರೇನ ಚುದ್ದಸ ಕತ್ವಾ ದೇಸಿತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತಂ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ಟೀಕಾಚರಿಯೇನ ಸಯಂ ಚುದ್ದಸಪಟಿಸನ್ಧಿಯೋವ ಇಚ್ಛತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಇದಾನಿ ತಂ ಚುದ್ದಸಪಟಿಸನ್ಧಿವಾದಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ "ವಿಭಙ್ಗೇ ಪನಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। "ವಿಭಙ್ಗೇ"ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಞಾಣವಿಭಙ್ಗೇ। ನತ್ಥಿ ಠಾನಮಸ್ಸಾತಿ ಅಟ್ಠಾನಂ। "ಠಾನಂ"ತಿ ಮೂಲಕಾರಣಂ। ನತ್ಥಿ ಅವಕಾಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅನವಕಾಸೋ। "ಅವಕಾಸೋ"ತಿ ಪಚ್ಚಯಕಾರಣಂ। "ಯಂ"ತಿ ಕ್ರಿಯಾಪರಾಮಸನಂ। ಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ, ತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತನಂ ಅಟ್ಠಾನಂ। ಸೋ ನಿಬ್ಬತ್ತನ ಧಮ್ಮೋ ಅನವಕಾಸೋತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅಭಿಸಙ್ಖಾರ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸಾ"ತಿ ಸತ್ತಭವತೋ ಉದ್ಧಂ ಕಾಮಭವೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಜನಕಸ್ಸ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಕಮ್ಮ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ। "ನಿರೋಧೇನಾ"ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಏವ ನಿರೋಧನೇನ। ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚಾ"ತಿ ಯೇ ನಾಮ ರೂಪಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। ಏತೇ ನಾಮ ರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರ ವಿಞ್ಞಾಣ ನಿರೋಧಕ್ಖಣೇ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನೇವಾ"ತಿ ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರನಯೇನೇವ। "ತದೇಕಟ್ಠಮೋಹಸ್ಸಾ"ತಿ ತೇನ ರಾಗೇನ ತೇನ ದೋಸೇನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತೇ ಏಕತೋ ಠಿತಸ್ಸ ಮೋಹಸ್ಸ। ನ ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಸ ಮೋಹಸ್ಸ। ತಸ್ಸ ಪಠಮಮಗ್ಗೇ ಏವ ಪಹೀನತ್ತಾ। ನಾಪಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಸ ಮೋಹಸ್ಸ। ತಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇ ಏವ ಪಹಾತಬ್ಬತ್ತಾ। ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಾ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾ। "ಧಮ್ಮಿಕೇಸೂ"ತಿ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು। "ಯತೋ"ತಿ ಯಂಕಾರಣಾ। ಬಲವನ್ತಕಾರಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತೇಸಂ"ತಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾನಂ। "ಸಲ್ಲಿಖಿನ ವಸೇನಾ"ತಿ ಬಹಲಪಕ್ಖಂ ಥೂಲಭಾಗಂ ಸುಟ್ಠುಲಿಖಿನವಸೇನ। ಅಧಿಚ್ಚುಪ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ ಪುಬ್ಬೇ ಯಥಾಪವತ್ತಂ ಕಾಲಂ ಅಧಿಚ್ಚ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಉಪ್ಪತ್ತಿ । ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಾನಮ್ಪಿ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ। "ತೇಸಂ ಪೀ"ತಿ ಸಕದಾಗಾಮೀನಮ್ಪಿ। "ಮೇಥುನವತ್ಥು ಸಮಾಯೋಗೋ ಇಚ್ಛಿತೋ"ತಿ ಜಾಯಮ್ಪತೀನಂ ಮೇಥುನಕಮ್ಮಸಮಾಯೋಗೋ ನಾಮ ಸಕದಾಗಾಮೀನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಇಚ್ಛಿತೋ। ಥೇರೋಹಿ ಅಧಿಚ್ಚುಪ್ಪತ್ತಿಮತ್ತಂ ಇಚ್ಛತಿ। ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಮನ್ದತಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ। ಸಕದಾಗಾಮೀನಂ ಪುತ್ತಧೀತರೋಪಿ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವದತಿ। "ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ"ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಮನೋರಥಮತ್ತಂತಿ ವತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ ವುತ್ತಂ। "ಛಕ್ಕನಿಪಾತೇ"ತಿ ಅಙ್ಗುತ್ತರೇ ಛಕ್ಕನಿಪಾತೇ। "ಮಿಗಾಸಾಳವತ್ಥುಮ್ಹೀ"ತಿ ಮಿಗಾಸಾಳನಾಮಿಕಾಯ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ। ಕೇಚಿ ಇಮಂ ವತ್ಥುಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾವಾದಂ ನ ರೋಚೇನ್ತಿ। ಮಹಾಸಿವತ್ಥೇರವಾದಂ ರೋಚೇನ್ತಿ। "ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ"ತಿ ಮೇಥುನ ಧಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಟಿವಿರತಸ್ಸ। "ಸಕದಾಗಾಮಿತ್ತಂ ಬ್ಯಾಕತಂ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲಙ್ಕತೇ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಇಧ ಸಕದಾಗಾಮಿಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ತುಸಿತಾಕಾಯಂ ಉಪಪನ್ನೋತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸ ಯಂ ಸಕದಾಗಾಮಿತ್ತಂ ಭಗವತಾ ಬ್ಯಾಕತಂ। "ಅಧಿಗಮವಸೇನಾ"ತಿ ಸಕದಾಗಾಮಿಭಾವಂ ಪಟಿಲಾಭವಸೇನ। ನ ಪನ ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಸತೋ ಅಧಿಗಮವಸೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಮರಣಾಸನ್ನಕಾಲೇಪಿ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಸಹ ಉಪರಿಮಗ್ಗಫಲಾಧಿಗಮನಂ ನಾಮ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಸ್ಸ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ನ ದುಕ್ಕರನ್ತಿ। ಏತೇನ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಥೇರವಾದರೋಚನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಸಕಿಂದೇವ ಇಮಂಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ"ತಿ ಏತೇನ ಇತೋ ಪರಲೋಕಂ ಗಮನಸ್ಸ ಚ ತತೋ ಪುನ ಇಧಾಗಮನಸ್ಸ ಚ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುದ್ಧೇನ ಮಗ್ಗನಿಯಾಮೇನ ಕಾಮಭವೇ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತು ಪರಮೋನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಸಿದ್ಧೋ। ಕಥಂ। ಇಧ ಪತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಇಧ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ತತ್ಥ ಪತ್ವಾ ಇಧ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ। ಸೇಸಾಪನ ಚತ್ತಾರೋ ವಿಪಸ್ಸನಾನಿಯಾಮೇನ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ। ಇಧ ಪತ್ವಾ ಇಧ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ। ತತ್ಥ ಪತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ। ಇಧ ಪತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ। ತತ್ಥ ಪತ್ವಾ ಇಧ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ತೀಸು ಸೋತಾಪನ್ನೇಸು ಏಕೋಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು ಪರಮೋ ಏವ ಮಗ್ಗನಿಯಾಮೇನ ಸಿದ್ಧೋ। ಸೇಸಾ ಪನ ದ್ವೇ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾನಿಯಾಮೇನ ಸಿದ್ಧಾ। ಛ ಸಕದಾಗಾಮೀಸು ದ್ವೇ ಏವ ಮಗ್ಗನಿಯಾಮೇನ ಸಿದ್ಧಾ। ಸೇಸಾ ಪನ ಚತ್ತಾರೋ ವಿಪಸ್ಸನಾನಿಯಾಮೇನ ಸಿದ್ಧಾ। ತತ್ಥ ಮಗ್ಗಸಿದ್ಧೇಸು

ಸೋತಾಪನ್ನ ಸಕದಾಗಾಮೀಸು ಸಙ್ಕರೋ ನತ್ಥಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾಸಿದ್ಧೇಸು ಪನ ಸಙ್ಕರೋ ಅತ್ಥಿ। ಅತ್ಥತೋ ಅವಿರುದ್ಧೇ ಸತಿ, ವೋಹಾರಮತ್ತೇನ ಸಙ್ಕರೇ ದೋಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಆಗನ್ತ್ವಾತಿ ಪಾಠವಸೇನ ಆಗಮನತೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಆಗನ್ತಾತಿ ಪನ ಪಾಠೋ ಯುತ್ತೋ। ಆಗಮನಸೀಲೋ ಆಗಮನ ಧಮ್ಮೋ ಹುತ್ವಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ ಇತ್ಥತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥಪಿ ಏಸೇವನಯೋ। ಅರಹತೋ ಭಾವೋ ಅರಹತ್ತಂ। ಅರಹತ್ತ ಮಗ್ಗಂ। ದಕ್ಖಿಣಾಯ ವಿಪತ್ತಿಕರಾನಾಮ ಅಪ್ಪಪ್ಫಲ ಅಪ್ಪಾನಿಸಂಸಕರಾ। ಸಮ್ಪತ್ತಿಕರಾ ನಾಮ ಮಹಪ್ಫಲ ಮಹಾನಿಸಂಸಕರಾ। ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಗುಣಾ ನಾಮ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧ ವಿಮುತ್ತಿಞ್ಞಾಣ ದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧಗುಣಾ। "ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇಸೂ"ತಿ ದಕ್ಖಿಣಾರಹ ಪುಗ್ಗಲೇಸು। "ಧುರಂ"ತಿ ಪಧಾನಸೀಸಟ್ಠಾನಿಯಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಸದ್ಧಾ ಏವ ಧುರಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸದ್ಧಾಧುರೋ। ಏವಂ ಪಞ್ಞಾಧುರೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ವೀರಿಯಧುರೋ ನ ಗಹಿತೋತಿ। ಪಾಳಿಯಂ ಸದ್ಧಾವಾಹೀ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ, ಪಞ್ಞಾವಾಹೀ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ನ ಪನ ವುತ್ತಂ ವೀರಿಯವಾಹೀ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ನ ಗಹಿತೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ವೀರಿಯವಾಹೀ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತೀತಿ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ। ವುಚ್ಚತೇ। ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ನಾಮ ಆದಿಮ್ಹಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಮಹನ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಪಾಯಮೂಲಕತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಸದ್ಧಾ ಚ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಚ ದ್ವೇ ಉಜುಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸದ್ಧಾ ನಿವಿಸತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ನತ್ಥಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ನಿವಿಸತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸದ್ಧಾ ನತ್ಥಿ। ತಥಾ ಪಞ್ಞಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ಚ ಉಜುಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಾ। ಯತ್ಥ ಪಞ್ಞಾ, ನ ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಿ। ಯತ್ಥ ದಿಟ್ಠಿ, ನ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾತಿ। ಅಪಿ ಚ ಸದ್ಧಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ದಿಟ್ಠಿಂ ವಿಧಮತಿಯೇವ। ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾವಿಧಮನೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧ ವಿಪಸ್ಸಕೋ ಅನಿಚ್ಚಾದೀಸು ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಮತ್ತೇನಪಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯೋ ಪಜಹಿತ್ವಾ ಸದ್ಧಾನುಸಾರಿಭಾವಞ್ಚ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತಭಾವಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಪಞ್ಞಾಯ ಅನಿಚ್ಚಾದೀನಿ ನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖಮಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರಿಭಾವಞ್ಚ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ದಿಟ್ಠಿಪತ್ತಪಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತಭಾವಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತಿ। ವೀರಿಯಂ ಪನ ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಹೋತಿ। ಅಥ ಖೋ ತಾಸಂ ಸಹಾಯೋಪಿ ಹೋತಿ, ಧುರಭೂತಞ್ಚ। ಪಗ್ಗಹಲಕ್ಖಣಞ್ಹಿ ವೀರಿಯಂ। ತಂ ಸದ್ಧಂಪಿ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪಞ್ಞಂಪಿ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ದಿಟ್ಠಿಂಪಿ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಮ್ಪಿ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿಯೇವ। ಕುತೋಪನ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯೋ ಪಜಹಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವೀರಿಯವಾಹೀತಿ ಚ ವೀರಿಯಧುರೋತಿ ಚ ನ ವುತ್ತೋತಿ। ಕಾಯಸಕ್ಖಿಮ್ಹಿ ಪನ ಸದ್ಧಾ ಚ ಪಞ್ಞಾ ಚ ಸಮಬಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ವೀರಿಯಞ್ಚ ಸಯಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಟ್ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ ತದುಭಯಂ ಉಪಬ್ರೂಹೇತಿ। ಸೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ತದುಭಯಬಲೇನ ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾದಯೋ ಪಜಹಿತ್ವಾ ಕಾಯಸಕ್ಖಿಭಾವಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖೇ ವಾ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಉಭತೋಭಾಗ ವಿಮುತ್ತಭಾವಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಇಮೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ವೀರಿಯಸ್ಸ ಥಾಮೋ ಸುಟ್ಠು ಪಾಕಟೋ। ತಸ್ಮಾ ಇಮೇ ದ್ವೇ ವೀರಿಯಾಧಿಕಾತ್ವೇವ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ನ ವೀರಿಯಧುರೋತಿ। ಚತುಪ್ಪಟಿಪದಾ ನಾಮ ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ। ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ। ಸುಖಾಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ। ಸುಖಾಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ। ತಿವಿಧವಿಮೋಕ್ಖೋ ನಾಮ ಸುಞ್ಞತೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ। ಅನಿಮಿತ್ತೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ। ಅಪ್ಪಣಿಹಿತೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ। "ತಯೋ ಅನ್ತರಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿನೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಆಯುಕಪ್ಪಸ್ಸ ಪರಿಯನ್ತಂ ಅಪತ್ವಾ ಅನ್ತರಾ ಏವ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನಪತ್ತಾ ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ನಾಮ। ಸೋ ತಿವಿಧೋ। ಆಯುಕಪ್ಪಸ್ಸ ಪಠಮಭಾಗೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ದುತೀಯಭಾಗೇ, ತತೀಯಭಾಗೇತಿ। ಇಮೇ ತಯೋ ಅನ್ತರಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿನೋ ನಾಮ। ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ನಾಮ ಆಯುಕಪ್ಪ ಪರಿಯನ್ತೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ। ಉದ್ಧಂ ಮುಖೋ ವಟ್ಟಸೋತೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಉದ್ಧಂಸೋತೋ। ಅಕನಿಟ್ಠಂ ಅವಸ್ಸಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮಂ ಸಸಙ್ಖಾರಂ ಸಪ್ಪಯೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಸಸಙ್ಖಾರ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ। ಸಙ್ಖಾರರಹಿತೇನ ಸುಖೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಮ್ಮೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅಸಙ್ಖಾರ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ। "ದ್ವಾದಸ ಸೋತಾಪನ್ನಾ"ತಿ ಏಕಬೀಜಿಕಾ ತಯೋ। ತೇ ಏವ ಚತೂಹಿ ಪಟಿಪದಾಹಿ ಗುಣಿತಾ ದ್ವಾದಸ। ದ್ವಾದಸ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯಾ ಏವ।

ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಏವ ಅನಾಗಾಮಿ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಏವ। "ಅಜ್ಝೋಸಿತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಧಿಓಸಿತಸ್ಸ। ಮಮೇವಿದನ್ತಿ ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತಸ್ಸ। ಗಿಲಿತ್ವಾ ಠಪಿತಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಬಹಲೇನ ಥೂಲೇನ ಕಾಮರಾಗೇನ ವಿಮುತ್ತಾ ಬಹಲರಾಗವಿಮುತ್ತಾ। ಆರುಪ್ಪೇಸು ಚ ತಸ್ಸೋ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಏವ ಅತ್ಥಿ। ನ ಚತಸ್ಸೋ ರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಅನುಪುಬ್ಬನಿರೋಧೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ। "ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ"ತಿ ಅಟ್ಠಸು ಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಪಠಮಜ್ಝಾನ ಸಮಾಪತ್ತಿಆದಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। ಅನುಪುಬ್ಬನಿರೋಧೋ

ನಾಮ ಪಠಮಜ್ಝಾನೇ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ನಿರೋಧೋ। ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಸಞ್ಞಾ। ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಕಸಿಣ ನಿಮಿತ್ತತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ನಾನಾರಮ್ಮಣೇಸು ಪವತ್ತಮನೋವಿಞ್ಞಾಣ ಸಞ್ಞಾ। ದುತೀಯಜ್ಝಾನೇ ವಿತಕ್ಕ ವಿಚಾರಾನಂ ನಿರೋಧೋತಿಆದಿನಾ ಅನುಪುಬ್ಬ ನಿರೋಧೋ। "ತತೋ ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನಂ"ತಿ ಪಞ್ಚಕನಯೇನ ವುತ್ತಂ। ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿ ವಚನಂ ಪನ ಚತುಕ್ಕನಯೇನ ವುತ್ತಂ। ತದುಭಯಂಪಿ ಪುಗ್ಗಲಾನುರೂಪಂ ಲಬ್ಭತಿಯೇವ। ಯುಗನನ್ಧಂ ನಾಮ ದ್ವನ್ದಬನ್ಧನಂ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಯುಗನನ್ಧನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। "ಸಮಾಪಜ್ಜನ ವುಟ್ಠಾನ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಸಿಭಾವಪತ್ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನಞ್ಚ ವುಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಾ ಬದ್ಧೇಸು ಪರಿಕ್ಖಾರೇಸು ಸಮಾಪತ್ತಿಬಲೇನೇವ ಅನ್ತರಾಯಾಭಾವತೋ ವಿಸುಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಾಬದ್ಧೇ ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಠಪೇತ್ವಾ"ತಿ। "ನಾನಾಬದ್ಧಾನೀ"ತಿ ನಾನಾಠಾನೇಹಿ ಆಬದ್ಧಾನಿ। ನಾನಾಠಾನೇಸು ಠಪಿತಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಪರಿಸ್ಸಯೇನಾ"ತಿ ಅನ್ತರಾಯೇನ। ಮಾವಿನಸ್ಸನ್ತೂತಿ ವಾ ನಾನಾಬದ್ಧ ಅವಿಕೋಪನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ। ತದಾ ವುಟ್ಠಹಾಮೀತಿವಾ ಸಙ್ಘಪ್ಪತಿಮಾನನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಸತ್ಥುಪಕ್ಕೋಸನಂಪಿ। "ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದೋ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಕಾಲಸ್ಸ ಉಪಪರಿಕ್ಖಣಂ। ಮರಣಞ್ಹಿ ನಾಮ ಸಮಾಪತ್ತಿಬಲೇನಪಿ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾಹೋತಿ। ಅನ್ತೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಞ್ಚ ಮರಣೇ ಸತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಕತ್ತಬ್ಬವತ್ತಂ ನ ಕರೇಯ್ಯ। ಏತಞ್ಹಿ ವತ್ತಂ ಯಂ ಅರಿಯಸಾವಕಾನಂ ಮರಣಾಸನ್ನೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ವಾ ಅಪ್ಪಮಾದಕಥಾನು ಸಾಸನಿಕಮ್ಮಂ। ಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ವಾ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಗರಹಾ ವಿವಜ್ಜನತ್ಥಂ। ಏವಞ್ಹಿ ತೇ ಗರಹೇಯ್ಯುಂ। ಗೋತಮಸಾವಕಾನಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ಏಕಂ ಮರಣಮುಖಂ। ಯಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ಅಸುಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಮರಣಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಅನರಿಯ ಕಮ್ಮಂ ಹೇತನ್ತಿ।

"ಯದತ್ಥಂ"ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿ ರಸಸ್ಸಾದತ್ಥಂ। "ತದತ್ಥೇ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ। ನಿರಾಮಿಸ ಸುಖಂ ನಾಮ ಆಮಿಸರಹಿತ ಸುಖಂ। ದುವಿಧಞ್ಹಿ ಸುಖಂ ಸಾಮಿಸಸುಖಞ್ಚ ನಿರಾಮಿಸಸುಖಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಯೇ ಲೋಕೇ ಇಟ್ಠ ಕನ್ತ ಮನಾಪಿಯಾ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ತೇ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆಮಸಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಆಮಿಸಾ ನಾಮ। ಯಞ್ಚಸುಖಂ ತೇ ಆಮಿಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಸಾಮಿಸಸುಖಂ ನಾಮ। ಯಂ ಲೋಕೇ ದಿಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ಮಾನುಸಕಂ ಸುಖನ್ತಿ ಮಮಾಯನ್ತಿ। ಯಞ್ಚ ಅನುಭವನ್ತಂ ಮಹಾಜನಂ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಪಾಯಭಯ ವಟ್ಟಭಯಾನಿ ಸಮ್ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ಝಾನಸುಖ ಮಗ್ಗಸುಖ ಫಲಸುಖ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಂ ಪನ ನಿರಾಮಿಸಸುಖಂ ನಾಮ। ಯಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸುಖನ್ತಿ ಚ ಪವಿವೇಕಸುಖನ್ತಿ ಚ ಉಪಸಮಸುಖನ್ತಿ ಚ ಸಮ್ಬೋಧಿಸುಖನ್ತಿ ಚ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖನ್ತಿ ಚ ಅರಿಯಸುಖನ್ತಿ ಚ ಅನವಜ್ಜಸುಖನ್ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಞ್ಚ ಅನುಭವನ್ತಂ ಅರಿಯಜನಂ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಪಾಯಭಯ ವಟ್ಟಭಯಾನಿ ಸಮ್ಪರಿವಜ್ಜನ್ತಿ। "ಅಸ್ಸಾದಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಕಿಲೇಸಪಲಿಬೋಧೇಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ವಿಪುಲ ಗಮ್ಭೀರ ಸನ್ತ ಪಣೀತರಸತ್ತಾ ಚ ಅಹೋಸುಖಂ ಅಹೋಸುಖನ್ತಿ ಉದಾಹರನ್ತೇನಪಿ ಅಸ್ಸಾದಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನಾತಿ।

ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸಙ್ಗಹಾನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಗಮಗಾಥಾಸು।

೧೭೨. ಚರಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚಾರಿತ್ತಂ। ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮಜಾತಂ। "ಕುಲಾಚಾರೇನಾ"ತಿ ಕುಲಪರಮ್ಪರತೋ ಆಗತೇನ ಆಚಾರೇನ। "ಞಾತಿ ಮಿತ್ತ ಧನ ಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ"ತಿ ಹೇತುಅತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। "ವಿಸಾಲೇ"ತಿ ವಿಪುಲೇ। "ತೇನಾ"ತಿ ತಸ್ಸಪದಸ್ಸ ವಿಭತ್ಯನ್ತ ದಸ್ಸನಂ। "ಸದ್ಧಾಯಾ"ತಿ ರತನತ್ತಯೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಸದ್ಧಾವಸೇನ। "ಅಭಿವುಡ್ಢಾನಂ"ತಿ ಹಾನಭಾಗಿಯ ಠಿತಿಭಾಗಿಯಭಾವಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮವಿಸೇಸಭಾಗಿಯ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯ ಭಾವಪತ್ತಿವಸೇನ ಅತಿಸ್ಸಯ ವುಡ್ಢಾನಂ। "ಪರಿಸುದ್ಧಾನಞ್ಚಾ"ತಿ ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನ ಪರವಮ್ಭನಾದಿ ದೋಸೇಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾನಞ್ಚ। ನಂ ನಂ ಜನಂ ಪಾತಿರಕ್ಖತೀತಿ ನಮ್ಬೋ। ದಿಟ್ಠದಿಟ್ಠೇಸು ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಆವ್ಹಾತಬ್ಬೋತಿ ಅವ್ಹಯೋ। ನಾಮಂ। ನಮ್ಬೋ ಇತಿ ಅವ್ಹಯೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ನಮ್ಬವ್ಹಯೋತಿ ವಚನತ್ಥೋ। "ಪಣಿಧಾಯಾ"ತಿ ಪತ್ಥೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥಂ ನಿವತ್ತೇತಿ "ಭುಸಂ ನಿಧಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ। "ಉಪಾದಾಯ ಪಟಿಚ್ಚಾ"ತಿ ತಸ್ಸ

ಪದಸ್ಸ ಪರಿಯಾಯದಸ್ಸನಮೇತಂ। "ಅತ್ತನೋ ಮನ್ದಬುದ್ಧೀನಂ"ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ಧರಮಾನಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ "ಪಚ್ಛಿಮ ಜನಾನಂ ವಾ"ತಿ। ಅನುಕಮ್ಪನಂ ಅನುಕಮ್ಪೋ। ಕಥಂ ನು ಖೋ ಇಮೇ ಜನಾ ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥೇಸು ಸುಖೇನ ಆಜಾನೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತೋ ಚಿತ್ತಬ್ಯಾಪಾರೋ। ಅತ್ಥತೋ ಅನುದಯಸಙ್ಖಾತಾ ಕರುಣಾಯೇವ। ತೇನಾಹ "ಅನುದಯಂ ಕಾರುಞ್ಞಂ"ತಿ। "ಪತ್ಥಿತಂ"ತಿ ವಾ ಸಾಧುವತಸ್ಸ ಯಂ ಥೇರೋ ಏವರೂಪಂ ಪಕರಣಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಂ ಚಿರಕಾಲಂ ಪತ್ಥಿತಂ ಆಸಿಂಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಖುದ್ದಸಿಕ್ಖಾಟೀಕಾಯಂ"ತಿ ಪೋರಾಣಟೀಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸೋಮವಿಹಾರೋತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ ತಸ್ಮಿಂ ದೀಪೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಗಾಥಾಯಂ "ಅಥಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂಕಾಲೇ। "ಏತ್ಥಾ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ। "ಸದ್ದೋ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ರಾಜಾ ಏವರೂಪಂ ಮಙ್ಗಲಹತ್ಥಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಅದಾಸಿ। ನೇತಂ ಪತಿರೂಪಂ ಯಂ ರಞ್ಞಾ ಕತನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತೋ ಅಮನಾಪಸದ್ದೋ। "ಭೇರವೋ"ತಿ ಭೀರುತಾಜನಕೋ ಭಯಾನಕೋ। "ಸಿವೀನಂ"ತಿ ಸಿವಿರಟ್ಠವಾಸೀನಂ। "ರಟ್ಠವಡ್ಢನೇ"ತಿ ರಟ್ಠಂ ವಡ್ಢೇತೀತಿ ರಟ್ಠವಡ್ಢನೋ। ಹತ್ಥಿನಾಗೋ। ಸೋ ಹಿ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಆಜಾನಿಯೋ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ರಟ್ಠೇ ತಂ ಅಭಿಮಙ್ಗಲಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ರಟ್ಠೇ ದೇವೋ ಸಮ್ಮಾ ವಸ್ಸತಿ, ನಾನಾಭಯುಪದ್ದವಾ ತಸ್ಮಿಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಲೋಕಸಮ್ಮತೋ ಮಙ್ಗಲಹತ್ಥೀ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಿವೀನಂ ರಟ್ಠವಡ್ಢನೇ"ತಿ। "ವಿತ್ಥಿಣ್ಣೋ"ತಿ ವಿತ್ಥಾರಿತೋ। ಅತಿವಿತ್ಥಾರೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಧನೀಯನ್ತಿ ಮಹಾಜನೇಹಿ ದಟ್ಠುಂ ಪತ್ಥೀಯನ್ತೀತಿ ಧಞ್ಞಾ। ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ। ಅಧಿವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಅಧಿವಾಸೋ। ಧಞ್ಞಾನಂ ಅಧಿವಾಸೋತಿ ಸಮಾಸೋ। ಅಜ್ಝಾವಸಿಂಸು ಏತ್ಥಾತಿ ಅಜ್ಝಾವುತ್ಥಂ। ಕಿತ್ತಿಗುಣವಸೇನ ಉದೇನ್ತಿ ಉಗ್ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಉದಿತಾ। ಉದಿತಾನಂಪಿ ಉದಿತೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ತೇನಾಹ "ನಭಮಜ್ಝೇ"ತಿಆದಿಂ। ಸಾರಜ್ಜನಂ ಸಾರದೋ। ವಿಗತೋ ಸಾರದೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಿಸಾರದೋ। ವಿಸಾರದಸ್ಸ ಭಾವೋ ವೇಸಾರಜ್ಜಂ। ಪರಿಯತ್ತಿಯಂ ವೇಸಾರಜ್ಜಂ ಪರಿಯತ್ತಿವೇಸಾರಜ್ಜಂ। ತೇಪಿಟಕಪರಿಯತ್ತಿಯಂ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಞ್ಞಾಣಂ। ತಂ ಆದಿ ಏತಿಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ ಪರಿಯತ್ತಿವೇಸಾರಜ್ಜಾದಿ ಪಞ್ಞಾ। ಪಾಪತೋ ಲಜ್ಜನಸೀಲಾತಿ ಲಜ್ಜಿನೋತಿ ಆಹ "ಪಾಪಗರಹಿನೋ"ತಿ। ಪಾಪಂ ಧಮ್ಮಂ ಗರಹನ್ತಿಆದೀನವಂ ಕಥಯನ್ತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ಪಾಪಗರಹಿನೋ। "ಅನುಸ್ಸರನ್ತೂ"ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸರನ್ತು। ವಿಸೇಸೇನ ಭವನ್ತಿ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವಿಭವಾ। ಪುಞ್ಞಾನಿ ಚ ತಾನಿ ವಿಭವಾಚಾತಿ ಪುಞ್ಞವಿಭವಾ। ವಿಪುಲಪುಞ್ಞಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ವಿಪುಲಾನಂ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅನುತ್ತರಿಯ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯ ಸವನಾನುತ್ತರಿಯಾದಯೋ। ಲೋಕೇ ಬಹೂಸು ದಸ್ಸನೇಸು ಇತೋ ಉತ್ತರಂ ಅಞ್ಞಂ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ। ರತನತ್ತಯದಸ್ಸನಂ। ಚತುಸಚ್ಚದಸ್ಸನಞ್ಚ। ರತನತ್ತಯಗುಣಕಥಾಸವನಂ , ಖನ್ಧಾಯತನ ಧಾತು ಸಚ್ಚಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕಥಾಸವನಞ್ಚ ಸವನಾನುತ್ತರಿಯಂ ನಾಮ। ತೇಸು ರತನತ್ತಯಾದೀಸು ಸದ್ಧಾ ಪಟಿಲಾಭೋ ಲಾಭಾನುತ್ತರಿಯಂ ನಾಮ। ತೇಸಮೇವ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸರಣಂ ಅನುಸ್ಸತಾನುತ್ತರಿಯಂ ನಾಮ। ರತನತ್ತಯೇ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವಾ ವತ್ತಪ್ಪಟಿವತ್ತಕರಣೇನ ವಾ ಪರಿಚರಣಂ ಪಾರಿಚರಿಯಾನುತ್ತರಿಯಂ ನಾಮ। ಬುದ್ಧಪಞ್ಞತ್ತಾಸು ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖನಂ ಸಿಕ್ಖಾನುತ್ತರಿಯಂ ನಾಮ। ತಾದಿಸೇ ಪಞ್ಞಾವದಾತಗುಣಸೋಭಾದಿಕೇ ಗುಣೇ ಅವಸ್ಸಂ ಭಜನ್ತಿ ಪಾಪುಣನ್ತೀತಿ ತಾದಿಸಗುಣಭಾಗಿನೋ। "ಭವಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಭವಿತುಂ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ದೀಪನಿಯಾ ನಿಗಮಗಾಥಾಸು।

"ಬಸ್ಸು ಸುಞ್ಞಚಮ್ಮೇಕಮ್ಹೀ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಬಸ್ಸೂ"ತಿ ಅಟ್ಠಸಙ್ಖ್ಯಾಯ ಸಙ್ಕೇತ ವಚನಂ। "ಚಮ್ಮಂ"ತಿ ದ್ವಿಸಙ್ಖ್ಯಾಯ। ಏಕಞ್ಚ ದುಕಞ್ಚ ಸುಞ್ಞಞ್ಚ ಅಟ್ಠಚಾತಿ ಗಣನಕ್ಕಮೋ। ಸಹಸ್ಸ ದ್ವಿಸತ ಅಟ್ಠಸಙ್ಖಾತೇ ಸಾಕೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸನಯೋ ಪರತೋ "ನವಪಞ್ಚ ಚಮ್ಮೇಕಮ್ಹೀ"ತಿ ಪದೇಪಿ। ಗಾಥಾವಣ್ಣನಾಸು। ನಗರತಿ ನ ಚವತೀತಿ ನಗರಂ। ಥಾವರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ರಞ್ಜೇತೀ"ತಿ ರಮೇತಿ। ಖೇಮಸುಭಿಕ್ಖತಾದಿಗುಣೇಹಿ ಅನಾಗತೇ ಜನೇ ಗಮಾಪೇತಿ, ಆಗತೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗನ್ತುಂ ನ ದೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ರೋಹಿತಮಿಗಾ ನಾಮ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಮಿಗಾ। "ಸಾಕೇ"ತಿ ಸಾಕನಾಮೇನ ರಞ್ಞಾ ಪುನ ಸಙ್ಖತತ್ತಾ ಇಮಂ ಕಲಿಯುಗಂ ಸಾಕನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಂ ಏತರಹಿ ಸಾಕ್ರರಾಜನ್ತಿಪಿ ವೋಹರನ್ತಿ। ಸಾಕರಾಜಾ ಚ ನಾಮ ಉತ್ತರಾಪಥೇಸು ಏಕೋ ಗನ್ಧಾರರಾಜಾ। ಯಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಭಿನ್ನಲದ್ಧಿಕಾ ವಜ್ಜೀಭಿಕ್ಖೂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮ ವಿನಯಂ ಮಹಾಸಙ್ಘಿಕಂ ನಾಮ ಸಙ್ಗಹಂ ಆರೋಪೇನ್ತಿ। ಸೋ ಚ ಧಮ್ಮವಿನಯಸಙ್ಗಹೋ ಉತ್ತರಾಪಥೇಸು ವತ್ತತಿ। ವೇಸಾಲಿಯಂ ಯಸತ್ಥೇರ ಸಙ್ಗಹೋ ಪನ ದಕ್ಖಿಣಾಪಥೇಸೂತಿ। ಚತ್ತಾರಿಯುಗಾನಿ ನಾಮ ಲೋಕೇ

ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ ಸತ್ಯಯುಗಂ, ದ್ವಾಪರಯುಗಂ, ತೇತ್ರಯುಗಂ, ಕಲಿಯುಗ,ನ್ತಿ। ಯುಗನ್ತಿ ಚ ಆಯುಪರಿಮಾಣಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಇದಾನಿಪನ ಕಲಿಯುಗಂ ವತ್ತತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಾಕೇತಿ ಕಲಿಯುಗೇ"ತಿ। ಪಾಪಯುಗೇತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಲ ತೀ"ತಿ ಸಾಲಿಕ್ಖೇತ್ತಾನಂ ಸೋಧನಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಏವಂ ಮ್ರಮ್ಮದೇಸವೋಹಾರೇನ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಅರಞ್ಞಂ। ತಂ ಪನ ಮುಂರ್ವಾನಗರಸ್ಸ ಏಸನ್ನೇ ಪಞ್ಚಧನುಸತಿಕೇ ಪದೇಸೇ ಜಾತಂ। "ವಿಸ್ಸುತೇ"ತಿ ವಿಸೇಸೇನ ಕಿತ್ತಿತೇ। ಸಾರಞ್ಚ ಅಸಾರಞ್ಚ ವಿವೇಚೇನ್ತಿ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಜಾನನ್ತಿಸೀಲೇನಾತಿ ಸಾರಾಸಾರ ವಿವೇಕಿನೋತಿ ವಚನತ್ಥೋತಿ।

ಇತಿ ಪರಮತ್ಥದೀಪನಿಯಾ ಅನುದೀಪನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಪರಮತ್ಥದೀಪನೀ ನಾಮ, ಯೇನ ಥೇರೇನ ಸಾ ಕತಾ।

ತೇನೇವೇ ಸಾ ಕತಾ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ತಸ್ಸಾನು ದೀಪನೀ।

೨. ಅಟ್ಠಸತ್ತದ್ವಯೇಕಮ್ಹಿ, ಸಾಕೇ ಸಾ ಜೇಟ್ಠಮಾಸಕೇ।

ಕಾಳೇ ನವಮಿಯಂ ದಿವಾ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ನಿಟ್ಠಂ ಗತಾ।

ಅನುದೀಪನೀ ನಿಟ್ಠಿತಾ।